

OMGEVINGSANALYSE

omgevingsanalyse 2024

Borsbeek keurt fusie goed en wordt in 2025 tiende district van Antwerpen

**PENSIOENFACTUUR
GEMEENTEN WEEGT
OP LOKALE
INVESTERINGEN**

Dieter Coppens trapt derde campagne Bye Bye Gazon af onder luid gejuich van ruim tweehonderd leerlingen van GBS De Sleutelbloem

Gemeente plaatst komende half jaar laadpalen op 15 strategische locaties

Ook stad Diest is het slachtoffer van een cyberaanval: onder meer stadsdiensten en scholen zijn getroffen

**WAAROM WE STRIJD
TEGEN WATERELLENDEN
MAAR NIET KUNNEN
WINNEN**

Woonzorgcentrum in Bree werkt als eerste in Limburg met slimme lampen die waken over welzijn van bewoners

**INWONERS KUNNEN
HUN MENING,
BEDENKINGEN EN
VRAGEN KWIJLT OVER
PROJECTEN OP
'2960MIJNGEDACHT'**

Vlaanderen telt nu 234 knelpuntheroepen: dit zijn de 27 nieuwe en deze vacatures zijn het moeilijkst om in te vullen

Steden en Gemeenten over bouwshift: "Hoge vergoeding voor bouwgrondeigenaars is onbetaalbaar"

1. INLEIDING OMGEVINGSANALYSE

Geachte lezer,

Is 2040 nog ver weg?

Ja, zo lijkt het wel. 2024 is nog maar net gestart. We moeten al beschikken over een sterke verrekijker om 2040 ergens in de verte, in kleine lettertjes, te zien staan.

Wel, 2040 is even ver verwijderd van 2024 als 2024 verwijderd is van 2008. Lijkt het dan nog zo ver?

Hoewel **deze omgevingsanalyse** een foto trekt van hoe de gemeente Brecht er momenteel uitziet en tegelijk inzoomt op vooruitzichten, tendensen en verwachtingen, is het toch nuttig om heel kort een blik naar achteren te werpen.

Hoe is de wereld veranderd sedert 2008?

Digitale transformatie, een wijzigend energielandschap, artificiële intelligentie, elektrische voertuigen... Maar ook geopolitieke instabiliteit, grotere aandacht voor klimaatopwarming, complexere regelgeving, sociale media, de war for talent... Het zijn maar enkele van de vele uitdagingen die onze maatschappij vandaag kenmerken.

We hebben enkele grote systeemschokken gekend, zoals COVID en een oorlog dichtbij... Kenners zullen opmerken dat ze dit zagen aankomen, maar als we eerlijk zijn, moeten we toegeven dat we niet voorbereid waren op de gevolgen. We konden in Brecht wel terugvallen op samenwerkingen die in het verleden werden opgestart, op een financiële buffer, op goede wil, op bekwame mensen, op het vermogen om te schuiven in prioriteiten,... Dat heeft onze gemeente de capaciteit gegeven om deze crises door te komen en in te zetten op de meest kwetsbare mensen van onze gemeenschap.

Ik weet wat u nu zal zeggen: Als er zo veel veranderd is sedert 2008, hoe kunnen we dan voorspellen wat er in 2040 aan de orde zal zijn?

Het antwoord daarop is eenvoudig. Wat het exact gaat zijn in 2040, weten we niet. Welke richting het uitgaat, dat kunnen we trachten in te schatten door prognoses en uit wat we geleerd hebben uit het verleden. En als we nu al kunnen inschatten welke richting het uitgaat, dan zijn we al een stap vooruit. Als overheid kunnen we op die manier inspelen op die prognoses, op tendensen, op verwachtingen,... En datgene dat we nog niet kennen, kunnen we best opvangen door ons te organiseren als sterke overheid, waar ruimte is voor research, innovatie en de opbouw van expertise, waar **voldoende, bekwame en wendbare mensen** samen kunnen werken aan de maatschappij van morgen. We moeten de uitdagingen en kansen onder ogen zien en vooruit denken. We moeten **visie ontwikkelen** en daar waar het kan, beslissen of we ons aanpassen aan de situatie of maatregelen nemen om het tij te doen keren.

Volgens de prognoses wonen in 2040 31.993 inwoners in Brecht. Dat is een stijging met 9,6% ten opzichte van het aantal inwoners in 2020. Dat is heel veel levensexpertise op één grondgebied.

In 2020 hadden we nog 2.873 huishoudens die uit 1 persoon bestonden. In 2040 zullen dat 4.800 huishoudens zijn die uit 1 persoon bestaan. Dat is een significante stijging met 67%. Zij hebben andere noden dan grote gezinnen.

Het meest typerende aan onze gemeente in **2040** volgens de prognoses is dat **30,2% van onze inwoners ouder zal zijn dan 65 jaar**. Daarmee komen we op de 3de plaats in de ranking in de provincie Antwerpen. In 2040 wonen naar schatting 3.104 inwoners in Brecht die **80 jaar zijn of ouder**. Na de oorlog was er euforie en werden vele kroostrijke gezinnen gesticht. Zij zijn de generatie babyboomers (geboren tussen 1944 en 1955).

Daarmee horen we bij de koplopers in Vlaanderen. Er zijn maar 2 andere gemeenten in de provincie waar de vergrijzing sterker is dan bij ons.

Elke Vlaamse gemeente heeft een aantal inwoners met dementie, en in alle gemeenten zal dat aantal stijgen de volgende jaren, tegen 2035, gemiddeld met 42,7% maar in enkele gevallen zelfs met meer dan 90%. Voor het hele Vlaamse Gewest wordt het aantal personen met dementie voor 2018 geschat op 131.818, en dat stijgt naar 188.183 tegen 2035, een stijging van 42,7%.

Het is geenszins de bedoeling om u te overrompelen met deze cijfers, maar waarom is het wel belangrijk om deze onder de aandacht te brengen?

Omdat deze cijfers **een grote invloed hebben op heel wat thema's**: Hoe organiseren we onze ouderenzorg en zorg voor mensen die hulp nodig hebben? Hoe kan een grote groep actieve senioren zich verenigen en ontspannen op ons grondgebied? Waar kunnen zij terecht met hun vragen over aangepaste woonvormen? En hoe zien die aangepaste woonvormen er dan uit? Is er potentieel om hen nog een actieve rol te geven in onderwijs of opvang of...?

Maar er stellen zich nog andere vragen. Hoe kan de gemeente Brecht blijven investeren? Hoe meer gepensioneerden op ons grondgebied, hoe lager de inkomsten via de personenbelasting. Dat zullen we voelen. Blijven we tegelijk aantrekkelijk voor jonge gezinnen? Of passen we ons ten volle aan aan de prognoses? Willen we ons in Brecht settelen in de rol van 'Benidorm van de Noorderkempen', waar inwoners aangenaam oud worden en waar alle faciliteiten op hen worden afgestemd? Of willen we het tij keren en een actief beleid voeren om ook jonge gezinnen naar Brecht te trekken om op die manier een gezonde mix te maken van inwoners die voor elkaar kunnen zorgen, in beide richtingen? En zijn die jonge mensen in staat om nog een betaalbare en geschikte woning te vinden? De ouderen blijven immers zo lang mogelijk in de eigen woning wonen, want een opname in het woonzorgcentrum is alleen voor de meest hulpbehoevende mensen van onze gemeente. Ook de gezondheidszorg moet immers betaalbaar blijven. En welke invloed heeft een wijzigend inwonersprofiel op de vraag naar bijvoorbeeld kinderopvang en onderwijs?

Niet alleen de demografie van onze gemeente is een belangrijk criterium bij het maken van politieke keuzes. Ook de verwachtingen van Europa omtrent verduurzaming en energieneutraliteit tegen 2050 behelzen een beleid waar tijdig beslissingen worden getroffen en acties worden uitgerold.

Hoe kan onze burger ervoor zorgen dat de woning energieneutraal geraakt? Hij kent mogelijks niets van verbouwen. En zijn er financiële tegemoetkomingen om dit in orde te krijgen? Alle spaarcenten zitten al in de aankoop van de woning zelf. Of moest de vorige eigenaar deze kosten al gemaakt hebben vooraleer de woning te koop werd aangeboden? En heeft deze eigenaar mogelijkheden om ondersteund te worden? Wat gaat deze verplichting doen met het woonpatrimonium op ons grondgebied en welke rol kan de lokale overheid spelen bij het volbrengen van deze verplichting?

En als we nog even verder durven redeneren: Hoe kan ons onderwijs ertoe blijven bijdragen dat jongeren kiezen voor jobs in de bouw om al die woningen te bouwen en te renoveren? Naar schatting duurt de krapte op de arbeidsmarkt nog vele jaren.

Ik zou als algemeen directeur nog een tijdje kunnen doorgaan. We kunnen het nog hebben over digitalisering, het organogram, armoedebeleid, de gevolgen van de nieuwe hemelwaterverordening, gedwongen fusies,... we kunnen het hebben over de 46% digitaal kwetsbaren in ons land.

Zo kan ik vragen blijven afvuren om iedereen aan het denken te zetten, te kietelen om, samen met onze organisatie, goesting te krijgen om de koe bij de hoorns te vatten, om te filosoferen over de toekomst, om muurtjes omver te gooien en breed naar uitdagingen te kijken.

En dat zal nodig zijn. Doorheen de jaren werd gepleit voor en uitwerking gegeven aan de uitbreiding van de **autonomie van de lokale besturen**. Federale, Vlaamse en provinciale overheden schroeven eigen bevoegdheden terug en middelen worden overgeheveld naar het lokale niveau. De commissie

decentralisatie overhandigde op 13 januari 2023 haar eindrapport aan de Vlaamse regering. Er wordt nog een vervolgrapport verwacht. Deze commissie zet de toon voor verdere uitbreiding van de lokale autonomie. Men wil problemen slagkrachtiger aanpakken door, met meer maatwerk, op het lokale niveau oplossingen te vinden. Daar staat men dicht bij de burger en weet men het beste welke oplossing op maat van de burger en omgeving kan werken. De ambities zijn hoog en de intenties ongetwijfeld goed.

De overgehevelde middelen vanuit hogere overheden volstaan vaak niet om de lokale besturen op duurzame wijze in de mogelijkheid te stellen deze nieuw verworven bevoegdheden kwalitatief uit te bouwen. Deze middelen worden vaak ook pas verworven als men op grote schaal samenwerkt of ingewikkelde projectoproepen beantwoordt die in de praktijk slechts in te vullen zijn door grote steden en gemeenten die gekwalificeerd personeel kunnen vrijmaken om dossiers voor te bereiden en in te dienen. Nadien moet er ook voldoende capaciteit in huis zijn om de subsidies om te zetten in concrete acties die te verantwoorden zijn via allerhande rapporten.

Gevolg is dat heel wat gemeenten in de kou blijven staan, tenzij ze zich verenigen via een al dan niet bestaand samenwerkingsverband en een ambtelijke coördinator aanstellen om in te spelen op dergelijke projectoproepen.

Tal van gemeenten staan nog niet zover. Zij ploeteren ondertussen vaak verder, in de hoop dat er beterschap op komst is, dat niemand ziek uitvalt of de organisatie, met een burn-out of ontgoocheling omwille van een uiteengespatte droom om maatschappelijk veel te kunnen betekenen, verlaat. Consultancykantoren zien de sterke profielen uit de lokale besturen graag komen. Zij hebben een verdienmodel ontwikkeld en springen in als een nieuw decreet nog onleesbaarder is geworden of de media bericht dat er geen omgevingsambtenaren meer te vinden zijn die sterk genoeg in de schoenen staan om op te kunnen tegen de raadsman van de bezwaarindiener, de ontwikkelaar, de landbouwer en elke andere betrokken partij. Laat staan dat ze door het regeltjesbos de bomen nog zien. Of dit een gewenste tendens is, wordt vandaag vaker op de discussietafel gelegd.

Er staan ons dus boeiende tijden te wachten.

Deze omgevingsanalyse wil u doen proeven van deze uitdagingen en u een zicht bieden op alle taken waar een lokale overheid mee geconfronteerd wordt. **Bestuurskracht** zal in de toekomst nog meer betekenen. Het zal de sleutel tot succes zijn.

De omgevingsanalyse heeft tot doel de beleidsmakers van vandaag en morgen te informeren en te inspireren bij het maken van de juiste politieke keuzes voor de toekomst. Zij worden gekozen omwille van hun visie en het vertrouwen dat ze genieten van de kiezers om de gemeente Brecht nóg aangenamer te maken, klaar voor de toekomst en niet achter de feiten aanlopend. De administratie maakt zich klaar om bij de aanvang van de nieuwe legislatuur samen rond de tafel om alle thema's dieper door te spreken en onze expertise ter beschikking te stellen.

Een glazen bol hebben we vooralsnog niet. Gezonde inzichten, expertise en zin des te meer. Wil men het hoofd blijven bieden aan de uitdagingen, dan moeten we samenwerken, en op tijd starten met het beleid vorm te geven. Niet alleen aan de vooravond van 2040...

Politiek, administratie, verenigingen, ... de burger. Allemaal hebben we er baat bij om de krachten te verenigen en het hoogste doel voor ogen te houden: De gemeente Brecht klaarmaken voor een mooie toekomst!

Voor de structuur van deze omgevingsanalyse kozen we voor de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Dat deden we bij de vorige omgevingsanalyse ook en voelt op die manier vertrouwd aan. Deze 17 doelstellingen werden op het niveau van de Verenigde Naties vastgelegd en zijn universeel. Ze hebben tot doel de wereld beter te maken. Het is in dat opzicht heel erg verantwoord om deze doelstellingen als basis te nemen voor de analyse die vandaag aan u wordt voorgelegd.

Mijn oprechte dank gaat uit naar iedere medewerker van onze organisatie voor hun inzet. Voor de opmaak van deze omgevingsanalyse bedank ik in het bijzonder iedereen die een bijdrage heeft geleverd. Een omgevingsanalyse opmaken is een uitdagende, maar tegelijk ontzettend boeiende job. Het geeft onze medewerkers ook de duw in de rug om heel erg vooruit te durven kijken en in onze beleidsvoorbereiding de opgedane kennis te verwerken.

Onze medewerkers inspireren u nog graag via deze woordwolk... Veel succes!

Annemie Marnef

Algemeen Directeur

1

¹ De bijlagen waarnaar verwezen wordt, kan u vinden op de website www.brecht.be of verder opvragen bij de diensten.

Inhoudsopgave

1. Inleiding omgevingsanalyse	2
2. Brecht	13
2.1. Geografische ligging.....	13
2.2. Demografie	14
2.2.1. Huidig demografisch profiel.....	14
2.2.2. Evolutie van het aantal vreemdelingen	19
2.2.3. Stand van de huishoudens.....	19
2.2.4. Demografisch profiel in de toekomst.....	21
2.3. Begraafplaatsen	24
2.4. Conclusie en evolutie.....	25
1. Financiën gemeente - ocmw.....	26
2.5. Huidige toestand	26
2.6. Ontvangsten	27
2.6.1. Belastingen.....	28
2.6.2. Fondsen en subsidies	31
2.6.3. Retributies	32
2.6.4. Financiering.....	32
2.7. Uitgaven.....	34
2.7.1. Personeel	34
2.7.2. Werking	36
2.7.3. Toelagen	37
2.8. Patrimonium	39
2.9. Risico's en uitdagingen	40
2.9.1. Inflatie en personeelskost	40
2.9.2. Rente.....	41
2.9.3. Pensioenen	41
2.9.4. Financiering serviceflats.....	43
2.9.5. Intercommunales en dividenden	43
2.9.6. Belastingen.....	43
2.9.7. Subsidiestromen hogere overheden	46
2.9.8. Beleid hogere overheden	46
2.10. Kansen en opportuniteiten	47
2.10.1. Verhoging OOV versus APB	47
2.10.2. Andere inkomstenbronnen	47
2.10.3. Verlaging uitgaven.....	47
2.10.4. Burgerbegroting.....	48
2.11. Financieel beheer	48
2.11.1. Digitalisering en automatisering	48
2.11.2. Sociaal debiteurenbeheer	48
2.11.3. Wetgeving en visumplicht	49
2.11.4. Organisatiebeheersing	49
3. Lokale autonomie – regiodecreet – samenwerking.....	50
3.1. Lokale autonomie.....	50
3.2. Regiodecreet	51
3.3. Samenwerking en een verplichte fusie?.....	52
3.4. De toekomst.....	54

3.5. De uitbreiding van de taken van de lokale besturen	55
3.6. ORGANISATIEBEHEERSING	60
3.6.1. Algemeen	60
3.6.2. Leidraad organisatiebeheersing.....	61
3.6.3. Een voorbeeld: monitoring en goede datahuishouding.....	62
3.7. Projectmanagement	65
3.7.1. Huidige projecten	65
3.8. Uitdagingen	66
4. Personeelsdata en personeelsbeleid	67
4.1. Inleiding	67
4.2. Personeelsdata gemeente	68
4.3. Personeelsdata OCMW	74
4.4. Personeelsbeleid	81
4.4.1. <i>Instream</i>	81
4.4.2. <i>Doorstream</i>	81
4.4.3. Welzijn op het werk	81
4.4.4. Preventie op het werk	82
4.4.5. Project psychosociaal welzijn.....	83
4.4.6. Vorming	83
4.4.7. Feedback en coaching	83
4.4.8. Uitstroom	84
4.4.9. Focus personeelsdienst	84
4.5. Uitdagingen voor de toekomst	84
4.5.1. Uitdagingen rond instroom van medewerkers	85
4.5.2. Uitdagingen rond het behouden van personeel.....	85
4.5.3. Uitdagingen rond verloop van medewerkers	86
4.6. Uitdagingen naar de toekomst	87
4.6.1. Personeelsbeleid van de toekomst – nieuwe RPR	87
4.6.2. Aanwezigheidsbeleid	87
5. Communicatie	88
5.1. Externe communicatie	88
5.1.1. Digitaal	88
5.1.2. Op papier.....	96
5.1.3. Citymarketing	97
5.1.4. Participatie.....	98
5.1.5. Huisstijl	100
5.1.6. Noodplanning	100
5.2. Interne communicatie	101
5.2.1. Communicatie gemeente- en OCMW-personeel	101
5.2.2. Communicatie politieke organen.....	101
5.3. Conclusie en evolutie	101
6. ICT	103
6.1. Netwerk	103
6.1.1. Switchen	103
6.1.2. Wifi	103
6.1.3. 4G-5G dekking	105
6.1.4. Firewall	106
6.1.5. Internet	106
6.1.6. Afbouw Analoge lijnen.....	106

6.2. Apparatuur voor eindgebruikers	106
6.2.1. laptops-desktops	107
6.2.2. tablets	107
6.2.3. smartphones/gsm's	107
6.2.4. Gebruikers-licenties-cijfers	107
6.3. Security	108
6.3.1. Situatieschets	108
6.3.2. Acties ter beveiliging van digitale gegevens sinds 2017.....	110
6.3.3. Acties komende jaren (niet limitatief)	111
6.3.4. Cloudtoepassingen.....	112
6.4. Digitale Trends	114
7. INFORMATIEBEHEER EN INFORMATIEVEILIGHEID	115
7.1. Informatiebeheer	115
7.1.1. Archiefzorg	115
7.1.2. Fysiek archief	115
7.1.3. Digitaal archief.....	118
7.1.4. Publiekswerking archief	119
7.2. Informatieveiligheid	120
7.3. Conclusie en evolutie	121
8. Ruimtelijke ordening	122
8.1. Bevolkingsdichtheid	122
8.2. Verharding en open ruimte	124
8.2.1. Bebouwing.....	125
8.2.2. Onbebouwde percelen	126
8.3. Woongelegenheden	127
9. Lokale economie en landbouw	129
9.1. Arbeidsmarkt	129
9.1.1. Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) in %	129
9.1.2. Werkloosheidsgraad.....	129
9.2. Detailhandel	131
9.2.1. Beleidsnota detailhandel	131
9.2.3. Leegstaande handelspanden	132
9.2.4. Digitale Brechtse Cadeaubon	132
9.2.5. Kerstverlichting.....	132
9.3. Economische bedrijvigheid	133
9.3.1. Ruimte voor bedrijvigheid.....	133
9.3.2. Ondernemersevent.....	133
9.3.3. Markten en kermissen	134
9.3.4. Verbanden met andere beleidsdomeinen	134
9.4. Land- en tuinbouw	134
9.4.1. Landbouw in cijfers.....	134
9.4.2. Economische belang landbouwsector.....	136
9.4.3. Projecten landbouw in Brecht	137
9.5. Conclusie en evolutie	138
9.5.1. Ruimtelijke ordening.....	138
9.5.2. Lokale economie en landbouw.....	141
9.5.3. Toerismebeleid.....	142
10. Mobiliteit	143
10.1. Stop-Principe	144

10.1.1. Stappers	144
1.1.1. Trappers	146
1.1.2. Openbaar vervoer	151
1.1.3. Privaat gemotoriseerd verkeer (auto en vracht)	153
1.1.4. Combimobiliteit	157
1.1.5. Flankerend beleid	158
1.1.6. Conclusie en evolutie	158
11. Milieu (Duurzaamheid)	159
11.1. CO2-reductie	159
11.2. Lokale productie van hernieuwbare energie	160
11.3. Klimaatadaptatie	160
11.4. Energie-armoede	161
11.5. Afval	161
11.5.1. Preventie	162
11.5.2. Hergebruik	163
11.5.3. Verwerking	163
11.5.4. Zwerfvuil	164
11.6. Lokaal mondiaal beleid	165
12. Milieu - Omgeving	167
12.1. Waterkwaliteit	167
12.2. PFAS	167
12.3. Bronbemalingen	167
12.4. Hemelwaterinfiltratie	168
12.5. PAS (programmatische aanpak stikstof)	168
12.6. Natuur	169
12.7. Hinder en toezicht	169
13. Integrale veiligheid	171
13.1. Openbare orde en veiligheid	173
13.2. Crisisbeheersing	174
13.2.1. Lokaal veiligheidsbeleid	175
13.2.2. Samenwerking en coördinatie	175
13.2.3. Veiligheidsvoorlichting	176
13.2.4. Handhaving van regelgeving	176
13.2.5. Bestuurlijke handhaving	176
14. Gebouwen – wegen - groen	178
14.1. Beheer gebouwen	178
14.2. Verduurzaming van de gebouwen	178
14.2.1. Gebouwen waarbij keuze voor verkoop of afbraak zich opdringt	179
14.2.2. Gebruik en bezetting van de gebouwen	179
14.3. Beheer wegenis/riolering	181
14.3.1. Riolering	181
14.3.2. Synergie weg- en rioleringswerken	183
14.3.3. Wegenis	183
14.3.4. Fietspaden	183
14.4. Beheer groen	184

14.5. Bermen	184
14.5.1. Aanplant bomen	184
14.5.2. Waarborgen kapvergunningen.....	185
14.5.3. Samenwerking maatwerkbedrijven	185
15. vrije tijd	186
15.1. Inleiding	186
15.2. Jeugdbeleid	187
15.2.1. Trends	187
15.2.2. Aanbevelingen.....	187
15.3. Verenigingen en andere actoren in het vrijetijdslandschap	187
15.3.1. Algemeen	187
15.3.2. Huidige situatie.....	187
15.3.3. Trends	188
15.3.4. Aanbevelingen.....	188
15.3.5. Cultuur	189
15.3.6. Erfgoed	190
15.3.7. Sport.....	191
15.3.8. Jeugd.....	194
15.4. Gemeentelijk aanbod en aanbodregie	196
15.4.1. Cultuur en erfgoed.....	196
15.4.2. Erfgoed.....	197
15.4.3. Toerisme	198
15.4.4. Sport.....	200
15.4.5. Jeugd.....	205
15.5. Vrijwilligers	207
15.5.1. Trends	207
15.5.2. Aanbevelingen.....	208
15.6. Participatie aan het beleid	208
15.6.1. Vrije Tijd	208
15.6.2. Trends	208
15.6.3. Aanbevelingen.....	209
15.6.4. Jeugd.....	209
15.7. Toegankelijkheid van het aanbod	210
15.7.1. Vrije Tijd	210
15.8. Infrastructuur	211
15.8.1. Vrije Tijd	211
15.8.2. Cultuur & erfgoed	211
15.8.3. Toerisme	215
15.8.4. Sport.....	218
15.8.5. Jeugd.....	221
15.9. Samenwerken	225
15.9.1. Vrije Tijd	225
15.9.2. Cultuur & erfgoed	226
15.9.3. Sport.....	226
15.9.4. Jeugd.....	227
15.10. Samenleven in de publieke ruimte	227
15.10.1. Vrije tijd.....	227
15.10.2. Trends	227
15.10.3. Aanbevelingen.....	228
15.11. Interne organisatie	228
15.11.1. Vrije tijd.....	228
15.12. Digitaliseren	229

15.12.1. Vrije tijd.....	229
15.13. Mentaal welbevinden in en door vrije tijd	230
15.13.1. Vrije tijd.....	230
15.13.2. Jeugd.....	230
16. Bibliotheek	231
16.1. Algemene informatie	231
16.2. Meer dan cijfers	231
16.3. Ligging en gebouw.....	233
16.4. Enkele aandachtspunten:	233
17. Leren en onderwijs	234
17.1. Flankerend onderwijs.....	234
17.1.1. Cijfers	234
17.2. Mobiliteit en toegankelijkheid.....	235
17.3. Aanmeldprocedure en capaciteit	235
17.4. Brede schoolwerking	236
17.5. Kansarmoede	236
17.6. Kleuterparticipatie	237
17.7. Scholenoverleg.....	237
17.8. Logo Antwerpen	238
17.9. Toekomstgericht onderwijs in de Brechtse gemeentelijke basisscholen	238
17.10. Capaciteit	240
17.11. Decreet Leersteun	240
17.12. Leer Lokaal	240
17.13. Partnerschap met ouders / sociale mix	241
17.14. Digitalisering - STEM.....	241
18. Welzijnsampus.....	242
18.1. Welzijnsampus Sociaal Huis	242
18.1.1. Interne samenwerking	242
18.1.2. Samenwerking externe partners – toekomst	242
18.1.3. Nood aan samenwerking in zorg en ondersteuning op regionaal niveau	243
18.1.4. Proactieve en outreachende werking.....	243
18.1.5. Digitale uitsluiting	243
18.1.6. Projectwerking.....	244
18.2. Gezondheid.....	244
18.2.1. Algemene cijfers.....	244
18.2.2. Intergemeentelijk beleid	246
18.2.3. Raad Gezondheid en Welzijn.....	246
18.2.4. Preventiepeiling Vlaams Instituut Gezond Leven	247
18.2.5. Gezinsondersteuning	248
18.2.6. Mensen met een beperking.....	249
18.3. Kinderopvang	250
18.3.1. Lokaal overleg kinderopvang	250
18.3.2. Kinderopvang 0 - 2,5 jaar	251
18.3.3. Buitenschoolse opvang	252
18.3.4. Conclusie.....	255

18.4. Kwalitatief en betaalbaar wonen	255
18.4.1. Een divers en betaalbaar woonaanbod, aangepast aan de woonnoden.....	255
18.4.2. Sociale huisvesting.....	257
18.4.3. Woonnood	259
18.4.4. Kwaliteit van het patrimonium en de woonomgeving.....	260
18.4.5. Conclusie.....	264
18.5. Sociale dienstverlening	264
18.5.1. Armoede-indicatoren	264
18.5.2. Recht op maatschappelijke integratie	265
18.5.3. Leefloon en equivalent leefloon	265
18.5.4. Activering en arbeidstrajectbegeleiding	266
18.5.5. Voorschotten op sociale uitkeringen	267
18.5.6. Ondersteuning wonen en energie	267
18.5.7. Schuldhulpverlening	269
18.5.8. Lokaal opvanginitiatief.....	271
18.6. Welzijns-campus WZC Sint-Maria	272
18.6.1. Dementie	272
18.6.2. Gemeentelijke capaciteit WZC.....	272
18.6.3. Welzijns-campus WZC Sint-Maria.....	273
18.6.4. Welzijns-campus LDC Het Sluisken en LDC Lindeboom.....	277
18.6.5. Assistentiewoningen Het Sluisken en 't Zand	278
18.6.6. Ontwikkelen van gemeentelijke visie (ouderen)zorg.....	279
18.6.7. DIO- en aanleunwoningen	279

Bijlagen – Website

2. BRECHT

2.1. GEOGRAFISCHE LIGGING

Onze gemeente ligt in het noorden van de provincie Antwerpen. Brecht wordt begrensd door acht gemeenten: Wuustwezel en Hoogstraten in het noorden, Rijkevorsel in het oosten, Malle, Zoersel, Schilde in het zuiden en Schoten en Brasschaat in het westen.

Brecht bestaat uit drie deelgemeenten namelijk Brecht, Sint-Lenaarts en Sint-Job-in-'t-Goor. Deze laatste heeft een uitgesproken voorstedelijk karakter terwijl de twee andere deelgemeenten eerder landelijk zijn. De drie deelgemeenten liggen relatief ver uit elkaar.

Binnen onze fusiegemeente zijn er een zevental woonkernen te onderscheiden, met name de 3 grotere kernen Brecht-centrum, Sint-Lenaarts en Sint-Job-in-'t-Goor / Brecht-Zuid. En twee kleinere kernen Overbroek en Klein-Veerle. Hiernaast kunnen nog 2 afgelegen woongebieden worden onderscheiden, namelijk de zone voor recreatief woongebied Rommersheide en het woonpark- en recreatiegebied Hoge Heide / De Merel.

De E19 Antwerpen-Breda doorsnijdt de gemeente van het zuidwesten naar het noordoosten, met twee op- en afrittencomplexen, in Brecht en in Sint-Job-in-'t-Goor. Ook het Kempisch kanaal (Dessel-Turnhout-Schoten) loopt door de gemeente, van het zuidwesten naar het oosten.

2.2. DEMOGRAFIE

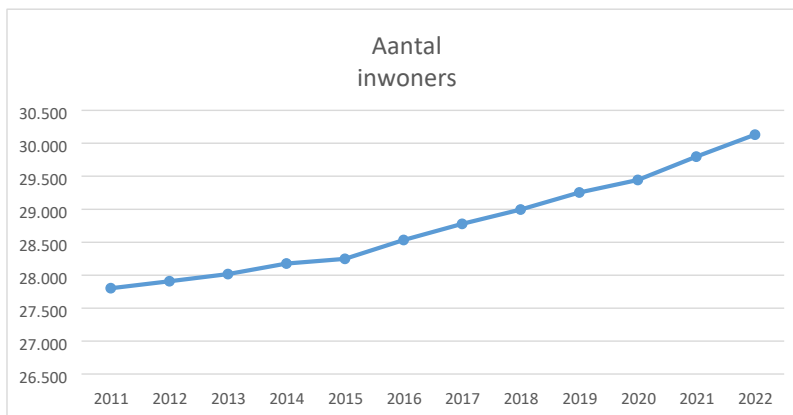
2.2.1. Huidig demografisch profiel

Inwonersaantal

Op 1 januari 2022 telde onze gemeente 30.130 inwoners.

1 januari	Brecht											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal inwoners	27.801	27.906	28.016	28.174	28.248	28.534	28.776	28.995	29.252	29.444	29.797	30.130
Groei (2011=100)	100,0	100,4	100,8	101,3	101,6	102,6	103,5	104,3	105,2	105,9	107,2	108,4

Bron: gegevens dienst burgerzaken Brecht op basis van de jaarlijkse statistieken van het Rijksregister

Loop van de bevolking - Natuurlijk access (=aantal geboorten - aantal overlijdens)

Loop	Brecht											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal geboorten	259	231	273	247	277	273	275	289	241	249	279	248
Aantal overlijdens	202	216	233	223	196	226	258	235	230	278	260	266
Natuurlijk access	57	15	40	24	81	47	17	54	11	-29	19	-18

Bron: gegevens dienst burgerzaken Brecht op basis van de jaarlijkse statistieken van het Rijksregister

Loop van de bevolking - Migraties in de gemeente

Loop	Brecht											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inwijkingen	1406	1620	1418	1607	1524	1671	1634	1747	1733	1822	1708	1827
Uitwijkingen	1357	1523	1314	1543	1317	1458	1432	1544	1552	1440	1394	1559
Migratiesaldo	49	97	104	64	207	213	202	203	181	382	314	268

Bron: gegevens dienst burgerzaken Brecht op basis van de jaarlijkse statistieken van het Rijksregister

Bevolkingsgroei van de Brechtse bevolking (natuurlijk access + migratiesaldo)

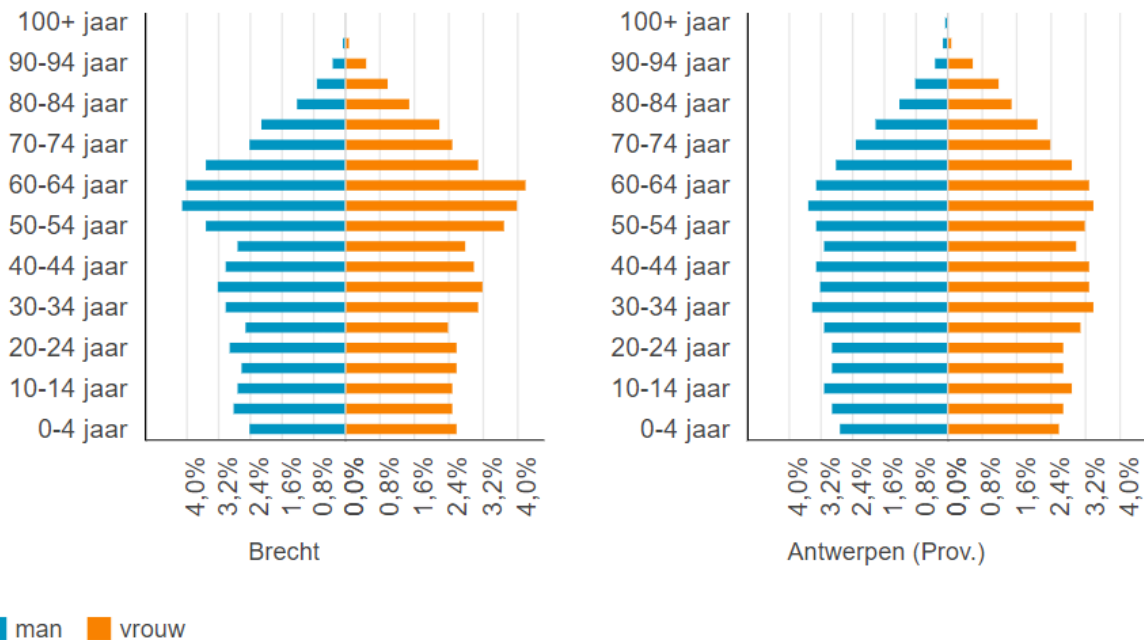
Loop	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toename	106	112	144	88	288	260	219	257	192	353	333	250

Het aantal inwoners in Brecht blijft stijgen. Tussen 2011 en 2022 was er een procentuele toename van de bevolking met 8,4 procent. De stijging ligt de laatste jaren vooral aan het migratiesaldo.

Bevolkingspiramide van de Brechtse bevolking

Een bevolkingspiramide geeft het aantal inwoners naar leeftijd en geslacht. Van de Brechtse bevolking op 1 januari 2023 is 18,6% van de inwoners minderjarig en 21,1% 65 jaar of meer. Het aandeel vrouwen bedraagt 50,3%. De gemiddelde leeftijd van een Brechtse inwoner komt op 43 jaar.

Bevolkingspiramide, per leeftijdsklasse van 5 jaar voor Brecht, % tov. alle inwoners – vergelijking provincie Antwerpen

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Demografisch profiel over de deelgemeenten

Het demografisch profiel van de gemeente per deelgemeente² op basis van de deelgemeentegrenzen geeft een meer gedetailleerd beeld van de inwoners in hun leefomgeving (recreatie, winkelen, buurt-en verenigingsleven, woonomgeving,...).

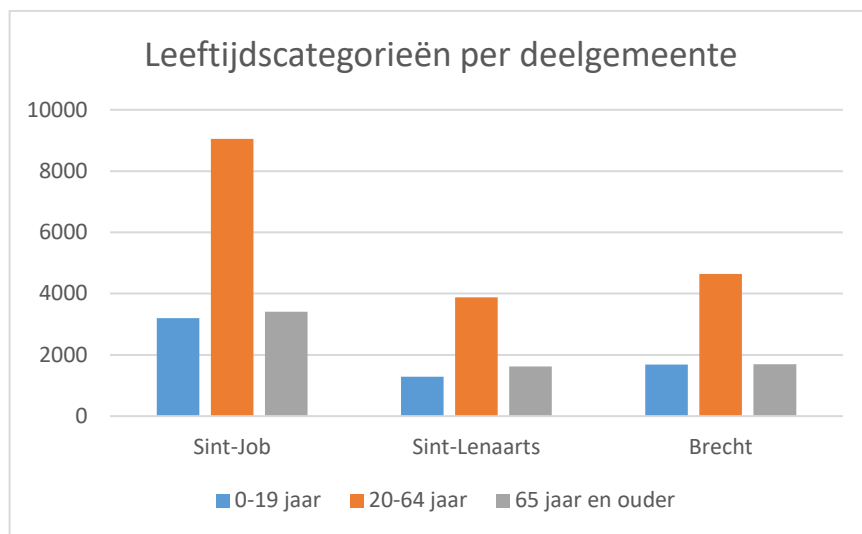
Leeftijdscategorieën per deelgemeente op 20 oktober 2023:

	Sint-Job	Sint-Lenaarts	Brecht	Totaal
0-19 jaar	3202	1286	1680	6168
20-64 jaar	9046	3882	4644	17572

² Sint-Job-in-'t-Goor: tot aan de Andrélaan, met inbegrip van Rommersheide, Nieuw Rommersheide en De Vijvers

65 jaar en ouder	3408	1620	1699	6727
Totaal	15656	6788	8023	30467

Bron: gegevens dienst burgerzaken Brecht op basis van de jaarlijkse statistieken van het Rijksregister

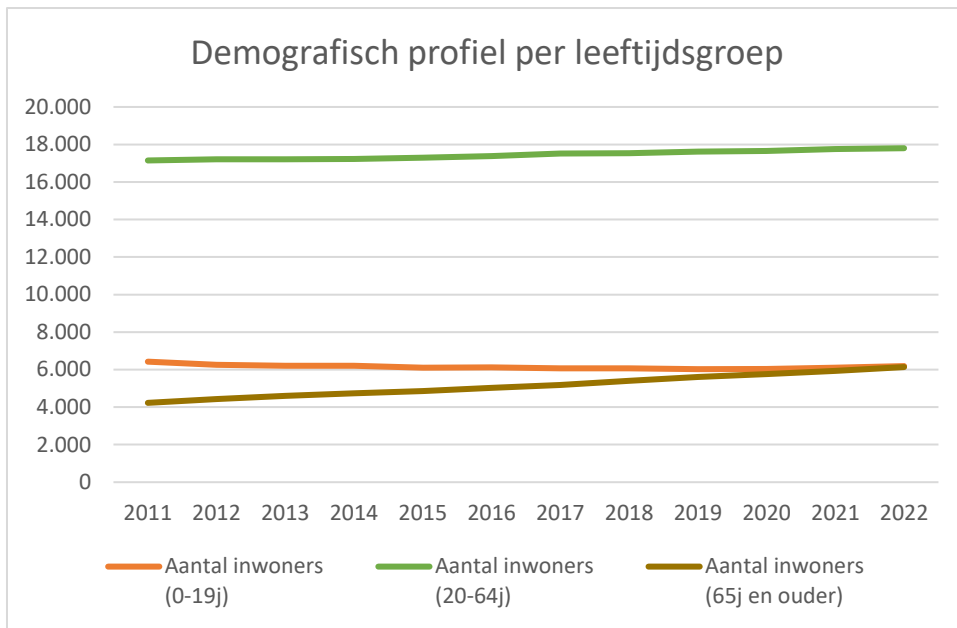

Demografisch profiel per leeftijdsgroep

a) Evolutie van het aantal 0-19 jarigen, 20-64 jarigen en aantal 65-jarigen en ouder

1 januari	Brecht											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal inwoners (0-19j)	6.424	6.262	6.212	6.197	6.097	6.119	6.072	6.065	6.025	6.028	6.105	6.195
Groei (2011=100)	100,0	97,5	96,7	96,5	94,9	95,3	94,5	94,4	93,8	93,8	95,0	96,4
Aantal inwoners (20-64j)	17.148	17.205	17.202	17.235	17.296	17.388	17.518	17.528	17.614	17.652	17.752	17.800
Groei (2011=100)	100,0	100,3	100,3	100,5	100,9	101,4	102,2	102,2	102,7	102,9	103,5	103,8
Aantal inwoners (65j en ouder)	4.229	4.439	4.602	4.742	4.855	5.027	5.186	5.402	5.613	5.764	5.940	6.135
Groei (2011=100)	100,0	105,0	108,8	112,1	114,8	118,9	122,6	127,7	132,7	136,3	140,5	145,1

Bron: gemeente-stadsmonitor.vlaanderen en jaarlijkse statistiek van het Rijksregister

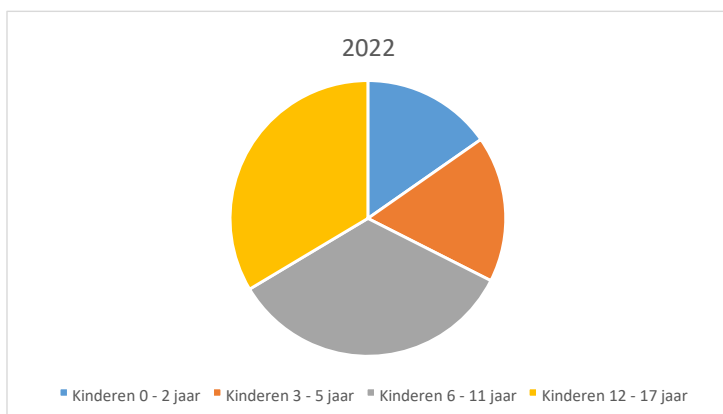
Sinds 2010³ groeit het procentueel aandeel van de inwoners tussen 0 en 19 jaar niet meer. Het procentueel aandeel inwoners boven de 65 jaar blijft sterk toenemen. Op bovenstaande grafiek wordt dit duidelijk weergegeven.

b) Aantal kinderen (0-17 jaar)

1 januari	Brecht									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kinderen 0 - 2 jaar	764	787	775	822	833	853	876	857	859	875
Kinderen 3 - 5 jaar	896	845	833	832	847	839	845	882	943	971
Kinderen 6 - 11 jaar	1.768	1.826	1.796	1.790	1.788	1.801	1.541	1.790	1.821	1.868
Kinderen 12 - 17 jaar	2.044	2.030	2.024	1.995	1.890	1.866	1.823	1.835	1.846	1.844
Totale bevolking	28.016	28.174	28.248	28.534	28.776	28.995	29.252	29.444	29.797	30.130
Aantal kinderen t.o.v. totale bevolking	19,5%	19,5%	19,2%	19,1%	18,6%	18,5%	17,4%	18,2%	18,4%	18,4%

Bron: bestat.statbel.fgov.be

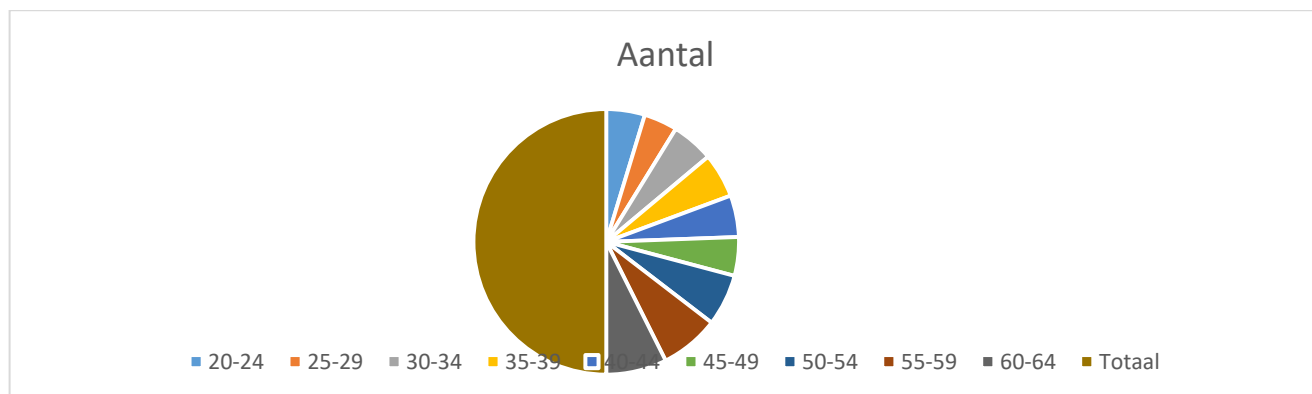
³ 2010 staat niet opgenomen in de tabel – dat cijfer stond in omgevingsanalyse 2018-2024 opgenomen

Het aantal 20 - 64-jarigen, per leeftijdscategorie, op 1 januari 2023

Leeftijdscategorie	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	Totaal
Aantal	1.530	1.329	1.670	1.764	1.653	1.533	2.046	2.345	2.403	16.273

Bron: gegevens dienst burgerzaken Brecht op basis van de jaarlijkse statistiek van het Rijksregister

Het merendeel van de Brechtse bevolking in de leeftijdscategorie van 20 tot 64 jarigen zit in de klasse 60 tot 64 jaar.

Het aantal ouderen (65 jaar en ouder)

1 januari	Brecht											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
65 jaar en ouder	4.229	4.439	4.602	4.742	4.855	5.027	5.186	5.402	5.613	5.764	5.940	6.135
80 jaar en ouder	979	1.033	1.094	1.154	1.188	1.265	1.360	1.394	1.454	1.506	1.527	1.566
Totale bevolking	27.801	27.906	28.016	28.174	28.248	28.534	28.776	28.995	29.252	29.444	29.797	30.130
65 jaar en ouder t.o.v. totale bevolking	15,2%	15,9%	16,4%	16,8%	17,2%	17,6%	18,0%	18,6%	19,2%	19,6%	19,9%	20,4%

80 jaar en ouder t.o.v. totale bevolking	3,5%	3,7%	3,9%	4,1%	4,2%	4,4%	4,7%	4,8%	5,0%	5,1%	5,1%	5,2%

Bron: gemeente-stadsmonitor.vlaanderen en jaarlijkse statistiek van het Rijksregister

Het aantal ouderen vanaf 65 jaar is sinds 2011 van 15,2% naar 20,4% in 2022 gestegen. Het aandeel ouderen boven 80 jaar steeg in deze periode van 3,5% naar 5,2%.

2.2.2. Evolutie van het aantal vreemdelingen

Evolutie van aantal vreemdelingen (=personen met vreemde nationaliteit)

1 januari	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nederlanders	899	877	826	796	791	812	846	869	854	822	822	826
% t.o.v. totaal aantal inwoners	3,2%	3,1%	2,9%	2,8%	2,8%	2,8%	2,9%	3,0%	2,9%	2,8%	2,8%	2,7%
Totaal aantal Vreemdelingen	1.341	1.355	1.333	1.358	1.393	1.501	1.566	1.653	1.712	1.743	1.849	1.942
% t.o.v. totaal aantal inwoners	4,8%	4,9%	4,8%	4,8%	4,9%	5,3%	5,4%	5,7%	5,9%	5,9%	6,2%	6,4%

Bron: gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be

Op 1 januari 2022 woonden in Brecht 1942 vreemdelingen of 6,4% ten opzichte van de totale bevolking, verdeeld over 94 nationaliteiten. De Nederlanders vormen de grootste groep met 826 inwoners of 2,7%. Het aantal Roemenen komt op 431 of 1,4%, gevolgd door het aantal Polen 110 of 0,4%.

2.2.3. Stand van de huishoudens

De huishoudens kunnen worden ingedeeld in private en collectieve huishoudens. De grootste collectieve huishoudens in onze gemeente zijn de vier woonzorgcentra, de Abdij O.L.V. van Nazareth en de Campus Kristus Koning. Het aantal private huishoudens geeft een zicht op het aantal woongelegenheden.

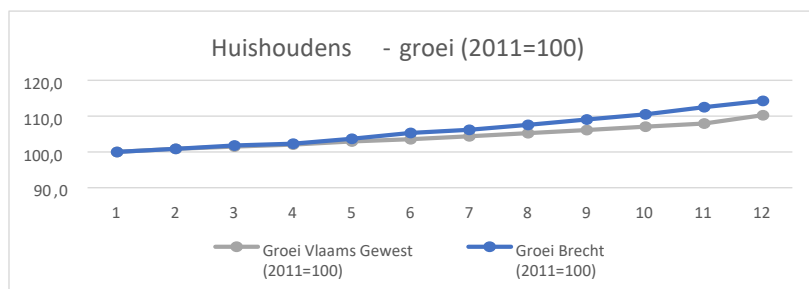
In 2022 waren er in Brecht 12.383 private huishoudens. Sinds 2011 is er een procentuele toename van 14,3%. Het aantal huishoudens groeit in Brecht sterker dan in andere gemeenten van het Vlaams Gewest (10,3%).

a) Evolutie huishoudens

1 januari	Brecht											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vlaams Gewest Aantal huishoudens	2.653.767	2.676.260	2.692.475	2.707.723	2.731.319	2.748.019	2.769.259	2.792.444	2.815.769	2.841.372	2.863.891	2.926.471
Groei Vlaams Gewest (2011=100)	100,0	100,8	101,5	102,0	102,9	103,6	104,4	105,2	106,1	107,1	107,9	110,3
Brecht Aantal huishoudens	10.836	10.930	11.034	11.087	11.234	11.408	11.506	11.654	11.818	11.977	12.189	12.383
Groei Brecht	100,0	100,9	101,8	102,3	103,7	105,3	106,2	107,5	109,1	110,5	112,5	114,3

(2011=100)

Bron: statbel.fgov.be

Op 20 oktober 2023 maakten 3.161 huishoudens één persoon uit.

Aantal alleenwonenden op 20/10/2023 in Brecht:

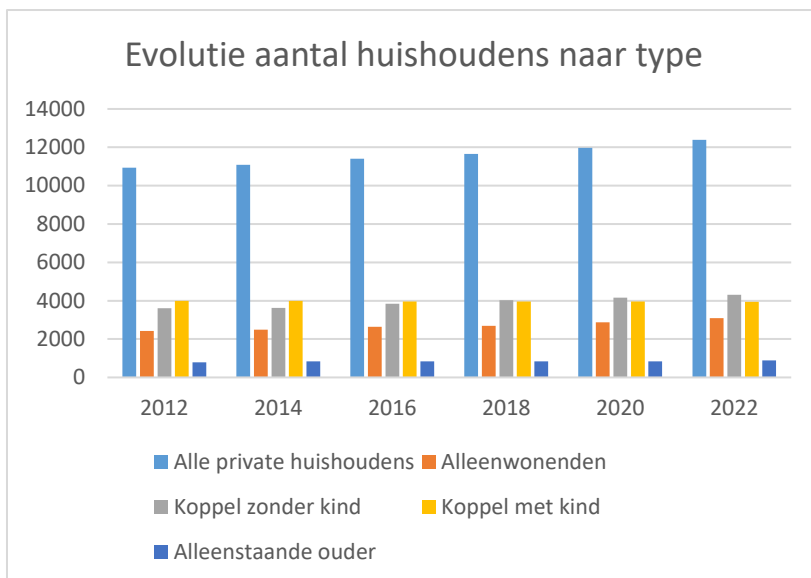
	Mannen 2016	Vrouwen 2016	Totaal 2016	Mannen 2023	Vrouwen 2023	Totaal 2023
Totaal	1248	1394	2642	1.500	1.661	3.161
0 - 64 jaar	866	603	1469	1.015	722	1.737
65 jaar en ouder	382	791	1173	183	939	1.122
80 jaar en ouder	136	323	459	149	401	550

Bron: Dienst burgerzaken Brecht

Het aantal alleenwonenden van 80 jaar en ouder lag in 2016 op 459. In 2023 komt dit cijfer op 550.

Evolutie aantal huishoudens naar type

	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Alle private huishoudens	10938	11087	11408	11654	11977	12383
Alleenwonenden	2420	2494	2642	2693	2873	3093
Koppel zonder kind	3607	3629	3843	4025	4160	4304
Koppel met kind	3992	3990	3959	3955	3964	3941
Alleenstaande ouder	785	836	841	844	830	879

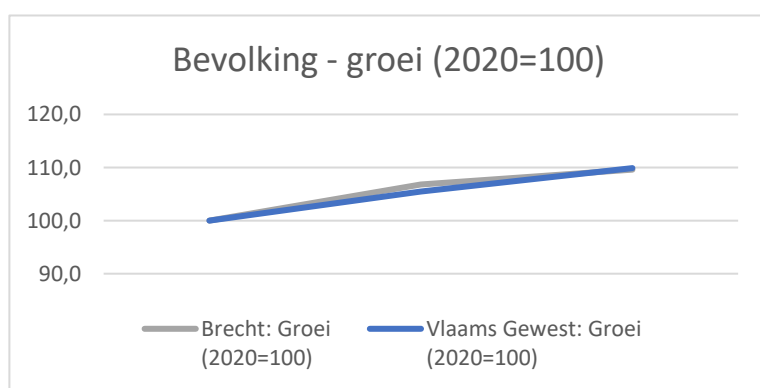
Zowel het aantal alleenwonenden, koppels zonder kinderen als het aantal alleenstaande ouders is de laatste 10 jaar toegenomen.

2.2.4. Demografisch profiel in de toekomst

1.1.1.1 Vooruitberekening van de bevolking, geobserveerd (2020) en geprojecteerd (2030 - 2040)

Bij een projectie naar de toekomst wordt ervan uitgegaan dat de bevolking blijft groeien in Brecht.

1 januari	2020	2030	2040
Brecht: Aantal inwoners	29.190	31.172	31.993
Brecht: Groei (2020=100)	100,0	106,8	109,6
Vlaams Gewest: Aantal inwoners	6.631.163	6.992.908	7.287.019
Vlaams Gewest: Groei (2020=100)	100,0	105,5	109,9

1.1.1.2 Vooruitberekening van de huishoudens

Vooruitberekening van de huishoudens, geobserveerd (2020) en geprojecteerd (2030 - 2040) aantal private huishoudens

1 januari	2020	2030	2040
Totaal aantal huishoudens	11.964	13.722	14.414
Groei (2020=100)	100,0	114,7	120,5

Bron: vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/interactieve-applicaties

Bij een projectie tot 2040 blijkt dat het aantal huishoudens zal blijven toenemen.⁴

De onderstaande projectie toont aan dat de groei van het aantal huishoudens zich situeert in het aantal huishoudens van 1 of 2 personen.

Brecht	2020	2030	2040
hhomvang: 1 persoon	2.873	4.235	4.800
hhomvang: 2 personen	4.630	5.264	5.401
hhomvang: 3 personen	1.902	1.785	1.763
hhomvang: 4 en meer personen	2.559	2.438	2.450

Vooruitberekening verdeling leeftijdscategorie

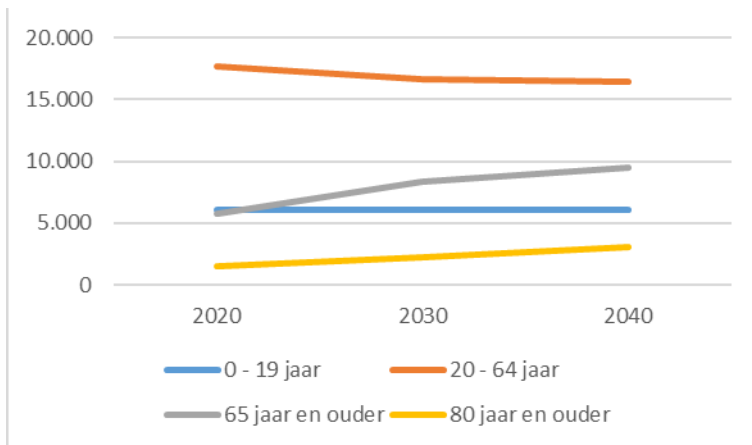
Qua leeftijd tonen de projecties een duidelijke stijging bij de leeftijdscategorie 65 jaar en ouder en 80 jaar en ouder aan.

	2020	2030	2040
0 - 19 jaar	6.038	6.097	6.030
20 - 64 jaar	17.652	16.690	16.422
65 jaar en ouder	5.764	8.385	9.541
80 jaar en ouder	1.506	2.206	3.104

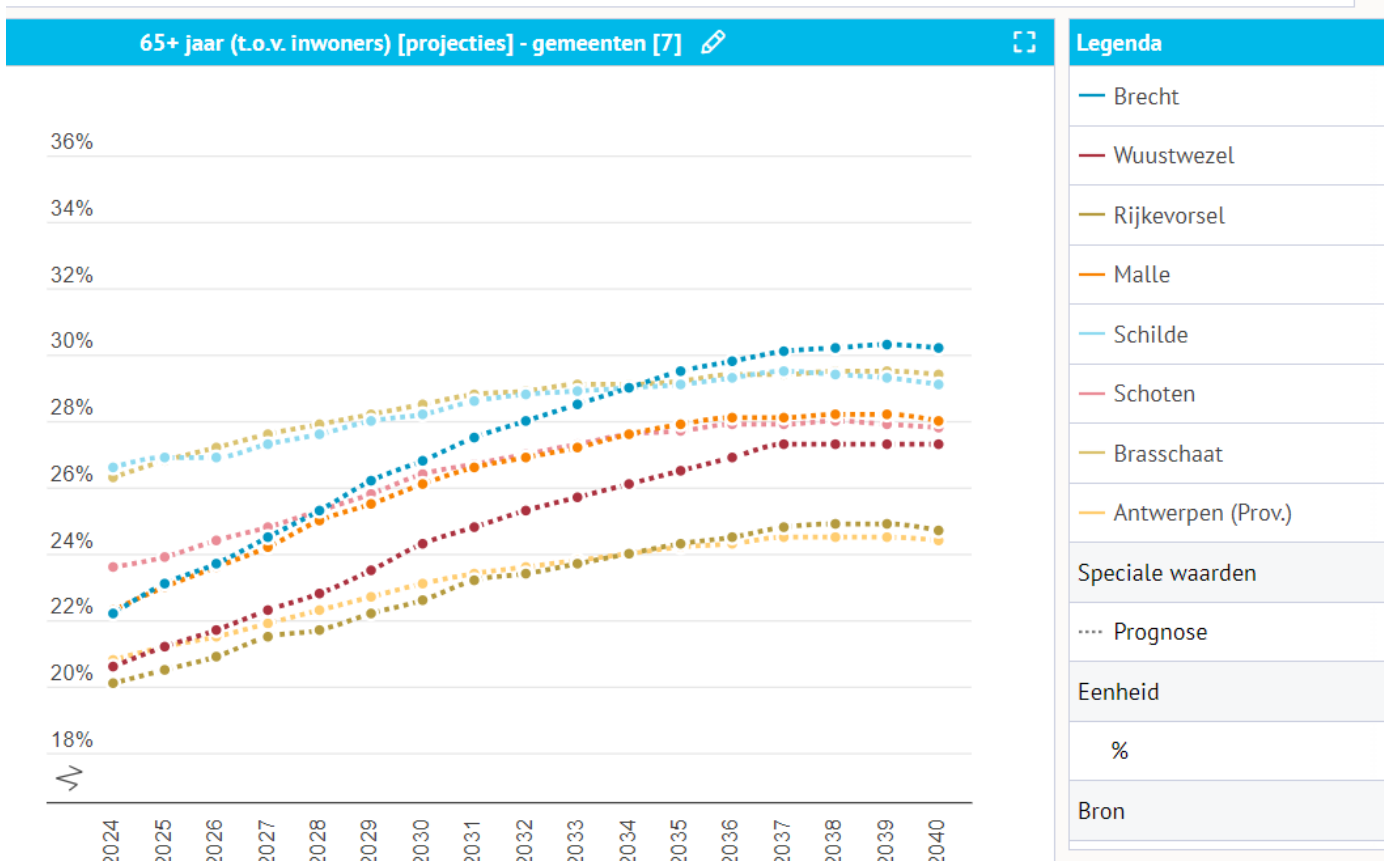
Bron: vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/interactieve-applicaties

Leeftijdscategorie per leeftijdsgroep (projectie)

⁴Welke impact dit heeft op het thema Wonen kan u verder in deze omgevingsanalyse terugvinden.

In vergelijking met de omliggende gemeenten zit Brecht in 2024 samen met Malle nog in de middenmoot wat betreft het aandeel bevolking van 65 jaar of ouder. Het gaat dan om 22,2% van de totale bevolking. Schoten (23,6%) en zeker Brasschaat (26,3%) en Schilde (26,6%) zijn sterker vergrijsd. In 2040 staat Brecht echter op de 3e plaats in de ranking van 69 gemeenten in de provincie met het percentage 65-plussers. In vergelijking met het Vlaams gewest zal Brecht in 2040 30,2 % 65+-jarigen hebben en het Vlaams Gewest 25%.

Bron: provincies.incijfers.be - Databank - 65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties] - gemeenten [7]

Wat betreft het aantal 80-plussers is de prognose dat het in Brecht in 2030 om ongeveer 7 % van de bevolking gaat. In 2040 zal dat 9,8% zijn. Daarmee zit Brecht in de middenmoot met als uitschieters (10,4%)

Brasschaat en (11%) Schilde. Dat betekent echter ook dat in Brecht de groep 65-plussers die ná 2040 nog 80-plus moet worden, nog groot is. Het grote aandeel ouderen houdt dus ook na 2040 nog jarenlang aan.

80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties] - gemeenten			
	2023	2030	2040
Wuustwezel	4,8	6,0	8,8
Rijkevorsel	5,3	6,7	8,0
Brecht	5,3	7,0	9,8
Malle	6,0	7,4	9,8
Schoten	7,1	7,9	9,8
Brasschaat	7,6	9,2	11,0
Schilde	7,8	9,0	10,4

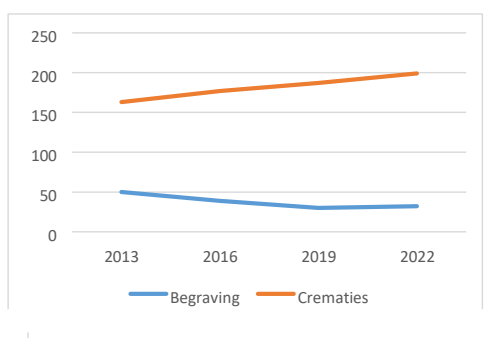
provincies.incijfers.be - Databank - 80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties] - gemeenten

2.3. BEGRAAFPLAATSEN

Wijze van teraardebestelling

	2013	2016	2019	2022
Begraving	50	39	30	32
Crematies	163	177	187	199
Urnenveld	60	69	70	78
Columbarium	27	19	19	13
Asverspreiding	37	72	63	65
Thuisbewaring	39	17	35	43

Bron: dienst burgerzaken Brecht - 1 januari 2022

Bron: dienst burgerzaken⁵

Na een overlijden wordt er hoe langer hoe minder gekozen voor een klassieke begraving. In de meeste gevallen wordt gekozen voor een crematie. Daarna wordt het as meestal verstrooid op de gemeentelijke

⁵ Er kunnen altijd cijfers opgevraagd worden bij de dienst burgerzaken (cijfers over bijvoorbeeld huwelijken, echtscheidingen, jubilea maar deze werden hier niet toegevoegd.

strooiweide of bijgezet in het urnenveld. De urnenvelden op de verschillende begraafplaatsen zullen ook de komende jaren nog verder uitgebreid moeten worden.

2.4. CONCLUSIE EN EVOLUTIE

Het aantal inwoners in onze gemeente blijft toenemen. Deze bevolkingsgroei is vooral toe te schrijven aan de verhuisbewegingen naar onze gemeente. Volgens de vooruitzichten zou in 2030 het aantal van 31.000 inwoners overschreden worden. In de deelgemeente Sint-Job-in-'t-Goor woont 51 % van de Brechtse bevolking, in Sint-Lenaarts 22 % en in deelgemeente Brecht 26 %. Bij deze berekening omvat Sint-Job-in-'t-Goor het hele gebied tot aan de Andrélaan en de verkavelingen Rommersheide, Nieuw Rommersheide en de Vijvers.

De toename van het aantal inwoners in Brecht zal zich de komende jaren vooral situeren bij de leeftijdsgroep van 65 jaar en ouder. De leeftijdsgroepen van 0-19-jarigen en 20-64-jarigen zouden zelfs kleiner worden. Volgens projecties evolueert het aantal 65-plussers van 5.764 in 2020 over 8.385 in 2030 naar 9.541 in 2040. De vergrijzing van de Brechtse bevolking zet zich dus verder door. Het aantal 80-plussers zou van 1.506 in 2020 evolueren naar 2.206 in 2030 en 3.104 in 2040. Van de 1.566 (2022) 80-plussers wonen er 550 personen alleen. Dit aantal zal de komende jaren nog toenemen.

De bevolkingspiramide is op zijn breedst bij de leeftijdsklassen van 60-70-jarigen. De gemiddelde leeftijd van een Brechtse inwoner komt op 43 jaar.

Het aantal private huishoudens is de laatste 10 jaar gestegen met 1 445 huishoudens. Tegen 2030 verwacht men nog een toename met 14% top het aantal huishoudens in 2020. Het zijn vooral de huishoudens van één persoon en van twee personen die sterk toegenomen zijn en nog zullen toenemen.

In 2022 waren er in onze gemeente 3093 alleenwonenden en nog eens 879 alleenstaande ouders. Deze twee categorieën zijn de laatste tien jaar sterk toegenomen.

Na een overlijden wordt er hoe langer hoe minder gekozen voor een klassieke begraafing. In de meeste gevallen wordt gekozen voor een crematie. Daarna wordt het as meestal verstrooid op de gemeentelijke strooiweide of bijgezet in het urnenveld. De urnenvelden op de verschillende begraafplaatsen zullen ook de komende jaren nog verder uitgebreid moeten worden.

Partnerschap om doelstellingen te realiseren

De diensten financiën en interne zaken ondersteunen veelal de andere diensten om hun doelstellingen te realiseren. In het kader van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen worden zij opgenomen in de pijler partnerschap. Zij helpen de agenda van andere diensten in praktijk te brengen via een stevig globaal partnerschap zowel tussen de verschillende diensten onderling, als tussen het OCMW en de gemeente als met andere organisaties.

1. FINANCIËN GEMEENTE - OCMW

2.5. HUIDIGE TOESTAND

Gemeente en OCMW zijn 1 organisatie en dat vertaalt zich in de Beleids- en Beheerscyclus (BBC), zeg maar de strategische en financiële planning van het lokaal bestuur. In de BBC worden het meerjarenplan en de jaarrekening gezamenlijk opgesteld voor gemeente en OCMW. Belangrijk in deze documenten is het financieel evenwicht dat bereikt moet worden. Dat evenwicht geldt op twee vlakken:

- Beschikbaar budgettair resultaat
Het beschikbaar budgettair resultaat is gelijk aan alle ontvangsten die het bestuur krijgt min alle uitgaven die het bestuur doet. Dit resultaat moet elk jaar positief zijn. Het gaat hier over alle uitgaven en ontvangsten samen, dus ook eenmalige uitgaven (bv investeringen) en eenmalige ontvangsten (bv leningen), maar ook reserves uit het verleden.
- Autofinancieringsmarge
De autofinancieringsmarge is het bedrag dat overblijft wanneer je de exploitatieontvangsten vermindert met de exploitatieuitgaven en de aflossingen. Dit geeft met andere woorden weer of je met de gewone werkingsmiddelen toekomt én je leningen kan afbetalen. De autofinancieringsmarge moet in het laatste jaar van de BBC-periode positief zijn.

In Brecht wordt het **financieel evenwicht jaarlijks behaald**. Dit komt doordat er vandaag structureel voldoende ontvangsten zijn om de normale werkingskosten te dragen én omdat grote investeringen gefinancierd kunnen worden met een mix van eigen middelen en eventueel leningen.

Budgettair resultaat	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
I. Exploitatiesaldo	9.513.832	9.781.491	7.874.933	8.494.455	4.288.752	5.905.629	7.046.900
a. Ontvangsten	41.172.20	41.909.87	44.491.33	49.794.75	49.253.01	51.107.26	51.980.96
	4	2	3	0	3	7	0
b. Uitgaven	31.658.37	32.128.38	36.616.40	41.300.29	44.964.26	45.201.63	44.934.06
	2	0	0	5	1	8	0
II. Investeringsaldo	2.212.255	6.855.797	7.773.266	17.949.24	13.063.46	6.589.117	3.560.099
	-	-	-	6	7	-	-
a. Ontvangsten	353.659	385.193	781.699	1.664.869	759.000	716.101	81.401
b. Uitgaven	2.565.914	7.240.989	8.554.965	19.614.11	13.822.46	7.305.218	3.641.500
				5	8		
III. Saldo exploitatie en investeringen	7.301.576	2.925.695	101.667	9.454.792	8.774.715	-683.487	3.486.802
IV. Financieringsaldo	2.574.877	1.314.633	1.773.511	1.686.298	7.742.676	1.771.274	1.439.486
	-	-	-	-	-	-	-
a. Ontvangsten	108.844	3.700.808	108.233	108.233	9.408.233	3.672.053	448.233
b. Uitgaven	2.683.721	2.386.175	1.881.744	1.794.531	1.665.557	1.900.779	1.887.719
V. Budgettair resultaat van het boekjaar	4.726.699	4.240.328	1.671.843	11.141.08	1.032.040	1.087.787	2.047.316
				9			

VI. Gecumuleerd budgettair resultaat vorig boekjaar	10.615.310	15.342.009	19.582.337	17.910.494	6.769.405	5.737.365	6.825.152
VII. Gecumuleerd budgettair resultaat	15.342.009	19.582.337	17.910.494	6.769.405	5.737.365	6.825.152	8.872.468
VIII. Onbeschikbare gelden	791.411	875.189	954.887	1.040.043	1.120.844	1.201.945	1.283.346
IX. Beschikbaar budgettair resultaat	14.550.598	18.707.149	16.955.607	5.729.362	4.616.521	5.623.207	7.589.122

Autofinancieringsmarge	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
I. Exploitatiesaldo	9.513.832	9.781.491	7.874.933	8.494.455	4.288.752	5.905.629	7.046.900
II. Netto periodieke aflossingen	2.575.488	2.277.942	1.773.511	1.686.298	1.557.324	1.792.546	1.779.486
a. Periodieke aflossingen conform de verbintenissen	2.683.721	2.386.175	1.881.744	1.794.531	1.665.557	1.900.779	1.887.719
b. Periodieke terugvordering leningen	108.233	108.233	108.233	108.233	108.233	108.233	108.233
IV. Autofinancieringsmarge	6.938.344	7.503.550	6.101.423	6.808.157	2.731.427	4.113.083	5.267.415

Figuur 1 Schema M2 uit de laatste aanpassing meerjarenplan (AMJP5 – goedgekeurd in november 2023)⁶

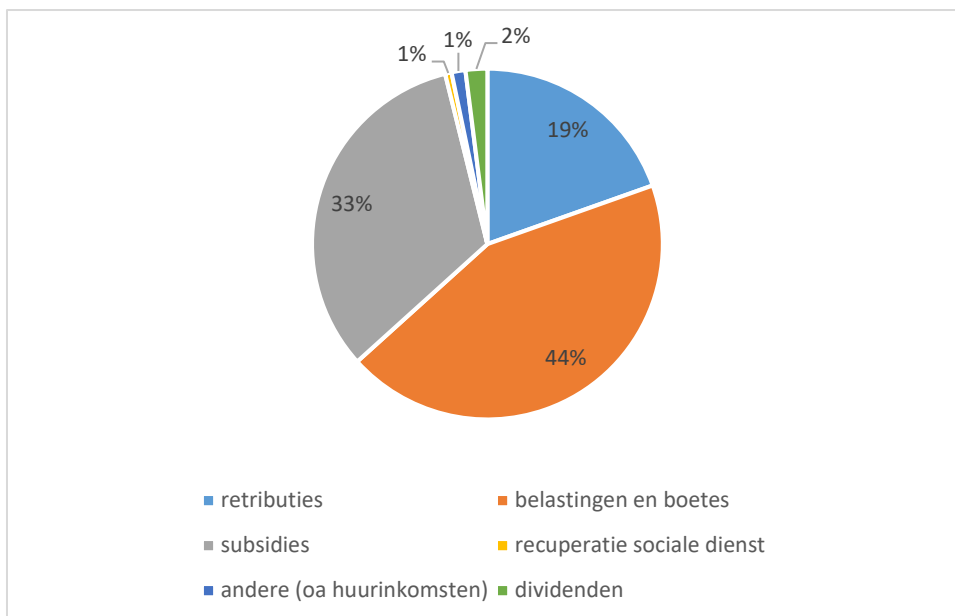
Wanneer we onderliggend in de boekhouding gaan kijken (die nog apart gevoerd moet worden voor gemeente en OCMW), merken we wel verschillen op tussen gemeente en OCMW. We zien dat het **OCMW jaarlijks verlies** draait. Dit is **eigen aan de werking van het OCMW** en de financieringsstromen en hoeft dus op zich geen zorgen te baren. Het is echter wel belangrijk om voor **beide entiteiten samen goed te monitoren** of er voldoende structurele ontvangsten blijven binnenkomen om de nodige uitgaven te kunnen doen.

2.6. ONTVANGSTEN

Brecht kan jaarlijks ongeveer 45 miljoen euro ontvangsten genereren in de exploitatie. Dit wordt ad hoc aangevuld met enkele investeringsontvangsten, bijvoorbeeld wanneer er investeringssubsidies worden binnengehaald of wanneer er patrimonium verkocht wordt. Als er onvoldoende eigen middelen beschikbaar zijn, kan er geleend worden.

Hieronder vindt u de samenstelling van de exploitatieontvangsten in 2022.

⁶ In *Figuur 1* wordt het evenwicht gepresenteerd conform de laatst goedgekeurde aanpassing meerjarenplan. De cijfers tot en met 2022 zijn 'rekeningcijfers': dit zijn effectief gerealiseerde cijfers. Van 2023 tot en met 2026 zijn dit 'budgetcijfers': dit zijn ramingen die naar best vermogen worden opgemaakt.

Figuur 2 Ontvangsten naar economische aard in jaarrekening 2022

2.6.1. Belastingen

Elke gemeente krijgt 'aanvullende' belastinginkomsten (opcentiemen of opdecieren op een belasting die door een andere overheid geïnd wordt). Daarnaast kan elke gemeente ook eigen belastingen heffen.

Hieronder ziet u de inkomsten uit de verschillende belastingen die Brecht jaarlijks ontvangen heeft (tot en met 2022) of raamt te ontvangen (vanaf 2023):

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)	6.703.640	6.811.136	7.072.068	7.770.314	8.250.537	8.736.577	9.048.676
Aanvullende belasting op de personenbelasting (APB)	10.271.007	10.303.043	11.197.630	14.055.428	12.907.925	13.585.117	14.073.961
Aanvullende belasting op motorrijtuigen	443.548	585.065	516.132	566.627	593.842	612.428	623.137
Begraafplaatsen taks voor niet-inwoners	2.500	6.000	3.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Belasting uitbatingsvergunningen (nachtwinkels en phoneshops)	0	12.000	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Belasting voertuigen met bestuurder (VVB)	0	2.039	1.889	2.887	2.945	3.004	3.064
Belasting terreingerelateerde logies (kampeerverblijven)	73.050	130.896	130.896	152.640	155.692	158.806	161.982
Belasting op ongeadresseerd reclamedrukwerk en gelijkgestelde producten	69.823	235.314	272.211	230.000	233.000	236.000	240.000

Belasting op benzine-, olie- en persdrukpompen	0	2.450	2.450	2.450	2.450	2.450	2.450
Belasting op ontbreken van parkeerplaatsen	0	0	15.000	0	0	0	0
Belasting op leegstand van woningen, gebouwen en terreinen	78.000	56.000	50.000	55.000	56.100	57.222	58.366
Belasting op verwaarloosde en ongeschikt en onbewoonbaar verklaarde woningen	9.000	14.000	24.500	20.000	20.400	20.808	21.224
Belasting op leegstand en verkrotting van bedrijfsruimten (via Vlaanderen)	0	0	0	1.475	1.500	1.500	1.500
Belasting op tweede verblijven	97.095	90.750	82.500	82.660	84.313	85.999	87.719

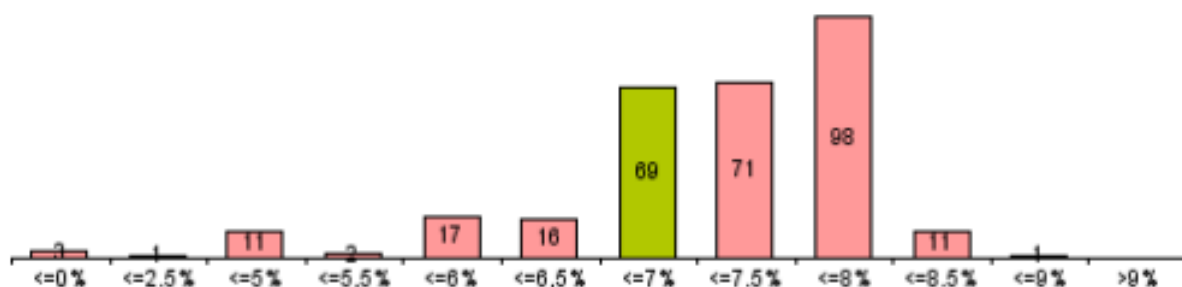
Figuur 3 Inkomsten uit de belastingen uit de laatste aanpassing meerjarenplan (AMJP5 – goedgekeurd in november 2023)

a) Aanvullende personenbelasting

De aanvullende personenbelasting (APB) is een aanvullende belasting op de basispersonenbelasting die de federale overheid heft op het inkomen van particulieren die in Brecht wonen.

In Brecht bedraagt de APB 7% en dit al meerdere legislaturen lang⁷. De gemiddelde aanslagvoet in Vlaanderen bedroeg in 2021 7,2%. Het merendeel van de gemeenten heft tussen 7% en 8% aanvullende personenbelasting.

Spreiding van de aanslagvoeten APB - Vlaanderen (2022)

Figuur 4 Spreiding van de aanslagvoeten APB in 2022 (bron: Belfius – individueel financieel profiel)

In 2021 bedroeg de ontvangst uit de APB gemiddeld 346 euro per inwoner. In Vlaanderen was het gemiddelde 316 euro per inwoner (bron: gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be). **Brecht haalt verhoudingsgewijs vrij veel inkomsten uit de APB.** Dit komt doordat het gemiddelde inkomen in Brecht ook iets hoger ligt dan in Vlaanderen.

	Brecht	Provincie	Vlaanderen

⁷ Dit betekent dat voor elke euro die de federale overheid heft, Brecht er 0,07 euro bij heft.

Gemiddeld inkomen/aangifte 2021	40.210	38.927	38.032

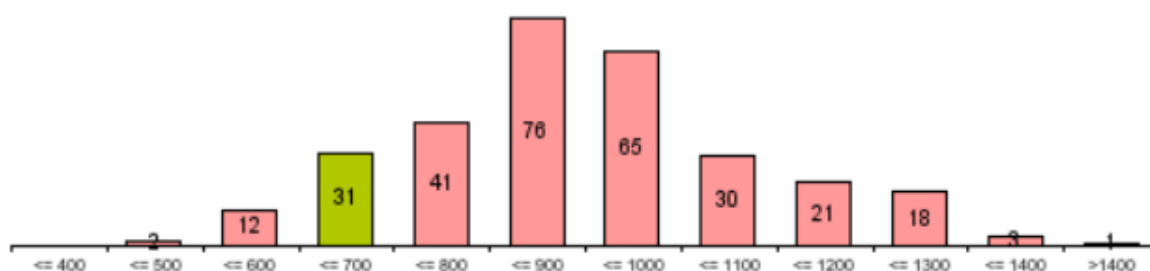
Figuur 5 Inkomen per aangifte APB 2021 (bron: Belfius – individueel financieel profiel)

b) Opcentiemen op de onroerende voorheffing

De opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) zijn de andere belangrijkste inkomstenbron van Brecht. Dit is een aanvullende belasting op de onroerende voorheffing die Vlaanderen heft op de (geïndexeerde) kadastrale inkomens van de onroerende goederen in Brecht.

In Brecht worden 697 opcentiemen geheven⁸. Dit tarief is ook al meerdere legislaturen lang gelijk gebleven. In 2021 bedroeg de gemiddelde aanslagvoet in Vlaanderen 897 opcentiemen. Het merendeel van de gemeenten heft tussen de 800 en 1000 opcentiemen.

Spreiding van de aanslagvoeten OV - Vlaanderen (2022)

Figuur 6 Spreiding van de aanslagvoeten OOV in 2022 (bron: Belfius – individueel financieel profiel)

De ontvangsten van de OOV per inwoner in 2021 bedroegen gemiddeld 228 euro . In Vlaanderen was het gemiddelde 373 euro per inwoner (bron: gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be). Dit komt enerzijds doordat het tarief lager ligt dan gemiddeld. Anderzijds is ook het gemiddeld kadastraal inkomen in Brecht lager dan in andere gemeenten in Vlaanderen.

	Brecht	Provincie	Vlaanderen
Kadastraal inkomen per inwoner 2020	544	653	642

Figuur 7 Kadastraal inkomen per inwoner 2020 (bron: Belfius – individueel financieel profiel)

c) Belasting op ongeadresseerd reclamedrukwerk en gelijkgestelde producten

De belasting op de verspreiding van niet-geadresseerd drukwerk levert ongeveer 230.000 euro per jaar op. Dit is een arbeidsintensieve belasting om te heffen (ongeveer 0,4 VTE op C-niveau) en ze veroorzaakt veel bezwaren en beroepsprocedures voor de rechtbank. De kosten voor vertegenwoordiging door een advocatenkantoor liepen sinds 2020 op tot 25.000 euro. Het blijft echter globaal gezien een **kostenefficiënte belasting** en ze zorgt voor minder ongewenste reclame bij de burgers.

d) Woonbelastingen

De zogeheten 'woonbelastingen' (tweede verblijven, leegstand, verwaarlozing, en ongeschikt en onbewoonbaar verklaarde woningen) vormen een groep belastingen die nauw verwant zijn aan elkaar. De woonconsulent houdt diverse registers bij, die als basis dienen voor de heffing van de belastingen. Ook deze belastingen zijn arbeidsintensief voor de woonconsulent en leiden tot veel bezwaren. Het woonbeleid kan er echter wel een stuk mee gestuurd worden.

⁸ Dat betekent dat voor elke euro die Vlaanderen heft, Brecht er 6,97 euro bij heft.

2.6.2. Fondsen en subsidies

Alle lokale besturen ontvangen van de federale en Vlaamse overheid algemene werkingssubsidies. Er zijn geen voorwaarden gekoppeld aan deze subsidies en lokale besturen moeten geen verantwoording afleggen over de besteding ervan.

ALGEMENE FINANCIERING	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gemeentefonds - hoofdotatie	6.049.056	6.350.355	6.624.177	6.855.805	7.095.529	7.343.861	7.600.886
Aanvullende dotatie Eliacompensatie	404.070	404.070	404.070	404.070	404.070	404.070	202.035
Aanvullende dotatie sectorale subsidies	378.970	378.970	378.970	378.970	378.970	378.970	378.970
Regularisatie vroegere contingentgesco's	932.832	932.832	932.832	932.832	932.832	932.832	932.832
Dotatie responsabiliseringsbijdrage en VIA6	72.760	156.655	189.902	233.961	295.149	356.492	419.539
Dotatie open ruimte	196.651	406.823	631.195	871.361	922.478	954.765	988.181
Dotatie inflatie en energiecrisis			129.263	347.640			
Totaal algemene werkingssubsidies	8.034.339	8.629.705	9.290.409	10.024.639	10.029.028	10.370.990	10.522.443
jaarlijks stijgingspercentage		7,41%	7,66%	7,90%	0,04%	3,41%	1,46%

Figuur 8 Algemene werkingssubsidies uit de laatste aanpassing meerjarenplan (AMJP5 – goedgekeurd in november 2023)

Daarnaast zijn er specifieke subsidies voor welbepaalde doelen of opdrachten. Deze subsidies moeten steeds verantwoord worden en hebben bijna altijd een rechtstreekse kost tegenover zich staan. Ze fluctueren sterk en spelen in op maatschappelijke uitdagingen.

SPECIFIEKE WERKINGSSUBSIDIES	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Subsidies tewerkstellingsprojecten	37.455	39.535	49.035	50.000	51.000	52.020	53.060
Subsidies ondersteuningspremie VDAB	10.533	14.473	11.982	12.500	12.500	12.500	12.500
Ontvangen werkingssubsidies federale overheid: CREG	54.541	66.997	64.735	160.000	68.734	70.109	71.511
Federale subsidies sociale maribel / sectoraal fonds	711.918	573.875	903.441	669.091	682.472	696.122	696.121
Toelage personeel VIA4 en VIA5	221.037	186.435	281.790	497.756	287.580	287.580	287.580
Federale subsidies eindeloopbaan WZC	184.105	215.329	237.327	250.992	254.711	258.506	260.000
Federale subsidies BAF (restand derde luik)	265.203	56.290	87.667	90.900	92.918	94.976	94.976
Vlaamse subsidies opleidingsproject voor verpleegkundigen (project 600)	8.000	4.000	31.729	24.000	24.000	0	0
Subsidie doelgroepwerknemers	19.000	19.320	19.152	19.000	0	0	0
Subsidies ikv Covid-19	641.256	394.353	16.764	0	0	0	0
Subsidies vanuit Kina voor project Digibanken	0	0	0	68.912	0	0	0
Subsidie voor de begeleiding en het creëren van opvangplaatsen voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne	0	0	49.830	50.000	0	0	0
Subsidie voor de uitrol van een lokaal e-inclusiebeleid	0	0	58.513	0	0	14.628	0
Werkingssubsidie Vlaamse Overheid - diensten centra	58.928	66.426	81.571	110.210	87.296	89.042	90.822
Werkingsstoelage scholen hogere overheden	395.581	491.568	426.300	445.505	385.505	385.505	385.505

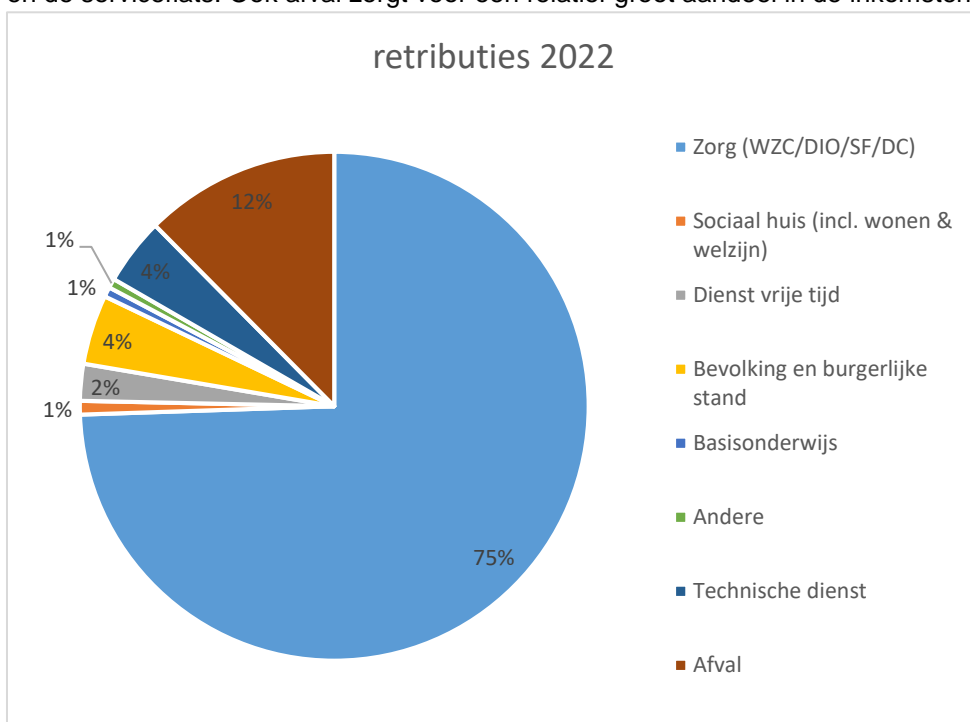
Subsidie Bloso aanleg kunstgrasvelden	0	15.552	15.919	16.500	16.830	17.167	17.510
Subsidie klimaat- en energiepact	0	0	97.789	142.378	0	0	0
Totaal specifieke werkingssubsidies	2.607.557	2.144.153	2.433.544	2.607.744	1.963.546	1.978.155	1.969.585
stijgingspercentage		-17,77%	13,50%	7,16%	-24,70%	0,74%	-0,43%

Figuur 9 Belangrijkste specifieke werkingssubsidies (zonder sociale dienstverlening) uit de laatste aanpassing meerjarenplan (AMJP5 – goedgekeurd in november 2023)

2.6.3. Retributies

De gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen retributies of tarieven vastleggen voor dienstverlening waar onze burgers van kunnen genieten. Sedert 2023 besliste het bestuur om alle retributies mee te laten evolueren met de index. Hiermee wordt verzekerd dat ook de inkomsten stijgen wanneer de kosten waarvoor de retributie geïnd wordt, omhoog gaan.

De belangrijkste inkomsten uit retributies zijn de dagprijzen en de RIZIV prestaties van het woonzorgcentrum en de serviceflats. Ook afval zorgt voor een relatief groot aandeel in de inkomsten uit retributies.

Figuur 10 Inkomsten uit retributies in jaarrekening 2022

2.6.4. Financiering

In de legislatuur 2019-2024 is tot op heden nog geen nieuwe lening aangegaan. Dit komt doordat er nog voldoende reserves uit het verleden beschikbaar zijn én omdat de jaarlijks weerkerende inkomsten een groot deel van de uitgaven dekken.

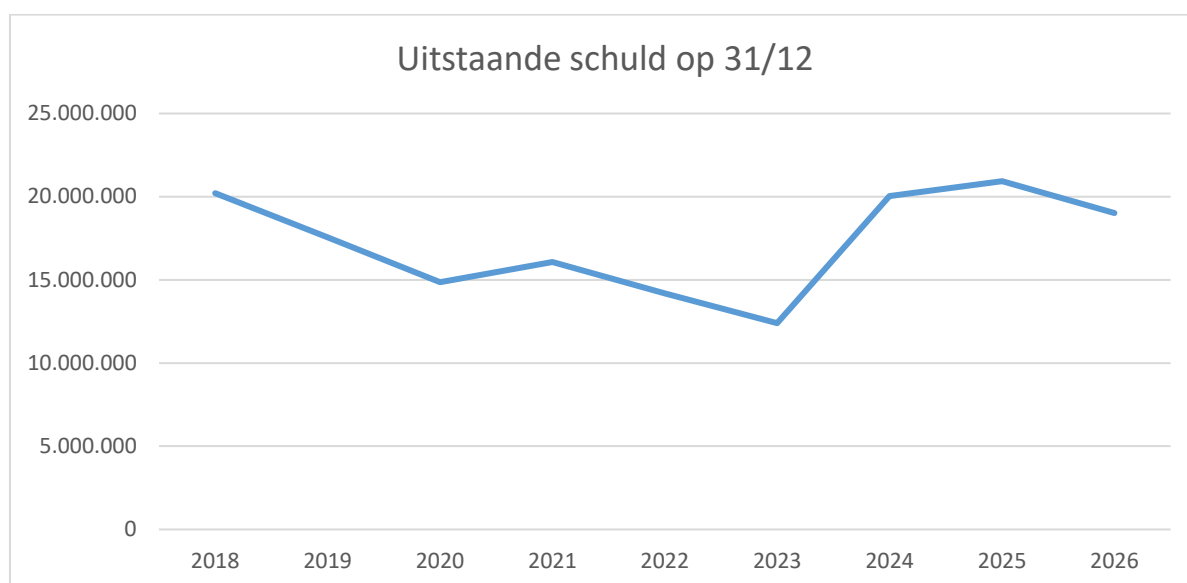
Eind december 2023 staat er nog ongeveer 9,3 miljoen euro open aan schulden bij diverse banken:

uitstaand bedrag december 2023	eindvervaldag
280.482	23/12/2024
269.336	31/12/2025
186.483	31/12/2025
707.805	31/12/2027
1.285.588	31/12/2030
3.449.952	1/07/2031
1.016.084	1/10/2031

2.082.027	31/12/2032
9.277.757	

Figuur 11 Lopende leningen bij financiële instellingen met eindvervaldag

In 2025 lopen er nogmaals leningen af, waardoor de leninglast - zonder opname van nieuwe leningen - gevoelig zou dalen in het volgende meerjarenplan. De jaarlijkse rente daalt dan zelfs onder 400.000 euro. In het meerjarenplan is echter voorzien dat er in 2024 en 2025 opnieuw een lening wordt aangegaan (respectievelijk 9,3 miljoen euro en 2,8 miljoen euro). Hiermee zou de jaarlijkse rente opnieuw stijgen tot ongeveer 650.000 euro. De evolutie van de schuld ziet er als volgt uit:

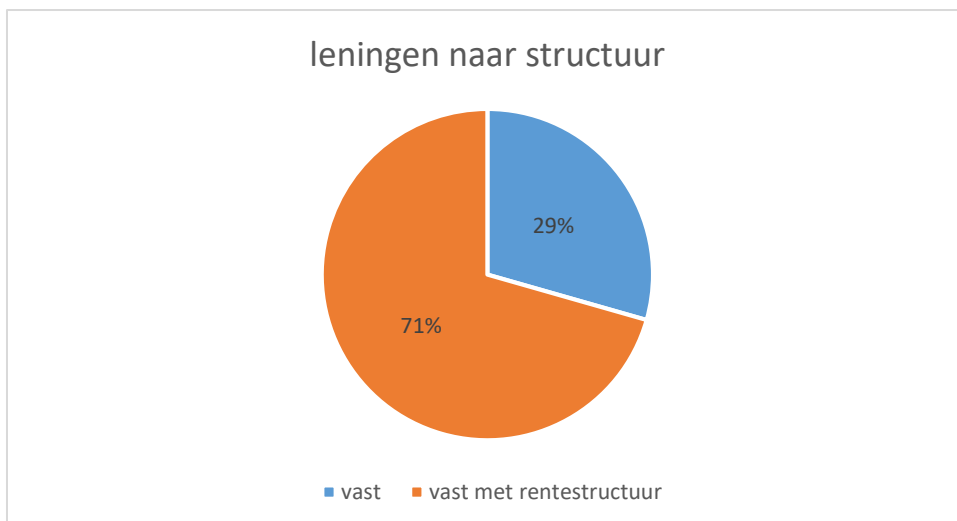

Figuur 12 Openstaande schuld uit de laatste aanpassing meerjarenplan (AMJP5 – goedgekeurd in november 2023)

De Maastrichtnorm legt op dat de schulden onder de 60% van de exploitatie-ontvangsten moeten blijven om als 'gezond' bestempeld te worden. Op het hoogste niveau in 2025 bedraagt de schuld 41%, dus deze norm wordt zeker behaald. Ook het dragen van de rentelasten is geen probleem gezien de hoge marge in autofinancieringsmarge. Meer nog, er is de komende jaren **ruimte om extra financiering aan te gaan** - indien nodig - voor bijkomende investeringen.

Vandaag zijn de meeste leningen aangegaan tegen vaste rentevoeten. Op de 3 laatst aangegane leningen zit een rentestructuur⁹: hun openstaand kapitaal vertegenwoordigt nog 71% van de leningen.

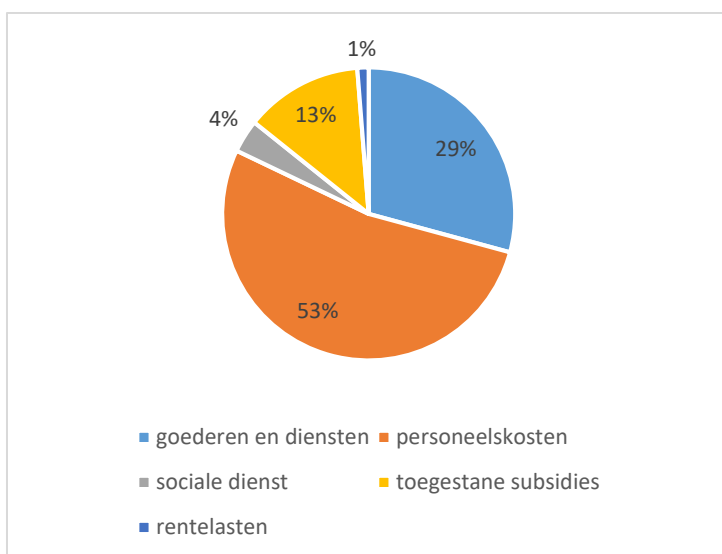
⁹ Deze leningen kennen een vaste rente die echter periodiek afgewogen wordt tegen de marktrentevoeten. Wanneer de rente zich op dat moment boven of onder een vooraf bepaald plafond bevindt, wordt de rente opnieuw vastgeklikt tegen een nieuwe rentevoet. Vele jaren was dit niet nodig, maar de voorbije 2 jaren merken we dat deze structuren regelmatig herzien moeten worden (naar boven). Het is echter niet mogelijk te herbeleggen, omdat de wederbeleggingskost even groot is als de winst die we zouden maken in rentelasten.

Figuur 13 Leningen naar vorm van de rentevoeten op 31/12/2023

2.7. UITGAVEN

Het uitgavenbudget van Brecht bedraagt ongeveer 38 miljoen euro per jaar in de werking. Daarnaast wordt er ongeveer 1,8 miljoen euro aan kapitaal afgelost en wordt er geïnvesteerd in ons patrimonium (wegen, riolen, gebouwen, ICT, ...). De hoogte van de investeringen schommelt sterk, van 3 miljoen euro tot 20 miljoen euro.

Figuur 14 Uitgaven naar economische aard in jaarrekening 2022

2.7.1. Personeel

De personeelskosten volgen allerhande regels die vastgelegd zijn op hogere niveaus (de spilindex, (kortingen op de) bijdragen voor pensioenen, (korting op de) responsabiliseringsbijdrage, VIA subsidies, sociale maribel...). Je kan als lokaal bestuur wel zelf bepalen wie je aanneemt, maar de kost is dus ook onderhevig aan externe factoren.

Wanneer de personeelskost vergeleken wordt met nabijgelegen gemeenten, zien we dat de kost in Brecht **laag** ligt, zeker wanneer je dit bekijkt per inwoner:

Personeelskosten Gemeente en OCMW

	totaal	€ per inwoner
Brecht	19.328.090,53	641,21
Brasschaat	40.305.578,94	1.054,10
Kalmthout	20.439.963,26	1.065,75
Malle	15.114.654,14	959,30
Schilde	13.607.000,27	679,30
Schoten	27.102.086,33	793,46
Wuustwezel	15.086.739,70	700,96
Zoersel	17.871.497,49	800,80

Personeelskosten Gemeente exclusief OCMW		
	totaal	€ per inwoner
Brecht	11.188.881,67	371,19
Brasschaat	34.661.802,85	906,50
Kalmthout	16.808.531,32	876,40
Malle	9.158.281,57	581,26
Schilde	10.003.898,82	499,43
Schoten	15.700.983,47	459,67
Wuustwezel	9.930.941,70	461,41
Zoersel	13.873.055,60	621,64

Figuur 15 Personeelskost en personeelskost per inwoner obv jaarrekening 2022 (bron: BBC analysetool van ABB)

Uiteraard mag men personeelskost nooit an sich bekijken, want die hangt af van dienstverlening en de samenstelling van je personeelsbestand. Een andere graadmeter is daarom bekijken hoeveel VTE's er in dienst zijn per inwoner. Als we naar gemeente en OCMW samen kijken, merken we dat er in **Brecht weinig personeel** is aangesteld in vergelijking met andere gemeenten. Er is ook geen enkele stijging te merken in aantal personeelsleden per 1000 inwoners sinds 2017.

TOTAAL	Brecht	cluster	provincie	Vlaams gewest
aantal VTE/1000 inwoners				
2017	7,7	10,4	11,1	11,9
2021	7,7	9,3	10,8	11,2

Figuur 16 Aantal VTE per 1000 inwoners uit het individueel financieel profiel van Belfius

Als we de cijfers voor gemeente en OCMW apart bekijken, zien we een daling van personeelsleden in de gemeente per 1000 inwoners, waar dit in Vlaanderen stijgt:

GEMEENTE	Brecht	cluster	provincie	Vlaams gewest
aantal VTE/1000 inwoners				
2017	4,3	5,9	6,5	6,8
2021	4,2	5,8	6,9	7,1
stijging 2017-2021	-2,3%	-1,7%	6,2%	4,4%

Figuur 17 Aantal VTE per 1000 inwoners uit het individueel financieel profiel van Belfius voor gemeente

Omgekeerd is in het OCMW een stijging waarneembaar, waar dit in Vlaanderen daalt (hoogst waarschijnlijk omwille van de verzelfstandiging van zeer veel OCMW ziekenhuizen en rustoorden). Niettemin ligt het personeelsaantal nog steeds lager dan het Vlaamse gemiddelde en even hoog als in de cluster:

OCMW	Brecht	cluster	provincie	Vlaams gewest
aantal VTE/1000 inwoners				
2017	3,4	4,5	4,6	5,1
2021	3,5	3,5	3,9	4,1
stijging 2017-2021	2,9%	-22,2%	-15,2%	-19,6%

Figuur 18 aantal VTE per 1000 inwoners uit het individueel financieel profiel van Belfius voor OCMW

2.7.2. Werking

De werkingskosten bestaan vooral uit langlopende contracten en eenmalige aankopen. Diverse dienstverlening wordt uitbesteed: groenonderhoud, afvalverwerking, recyclagepark, wegonderhoud,... Als we de uitgaven die meer dan 100.000 euro bedroegen in 2022 oplijsten, zien we dat 23 budgetlijnen verantwoordelijk zijn voor 68% van de werkingskosten (of 19,8% van de totale exploitatie-uitgaven).

Omschrijving	Kost 2022
Toelage IGEAN (afval en recyclagepark)	1.784.227
Uitbesteed onderhoud parken en plantsoenen (sociale economie)	860.765
Gasverbruik gemeente en OCMW	672.872
Elektriciteitsverbruik gemeente en OCMW	572.708
Werkingskosten informatica ICT gemeente en OCMW	479.988
Elektriciteitsverbruik openbare verlichting	392.533
Aankoop voedingsmiddelen en dranken - WZC	233.388

Canon voor serviceflats Het Sluisken Brecht	211.903
Uitreiking elektronische identiteitskaarten, rijbewijzen en reispassen	199.860
Externe ondersteuning dienst omgeving	172.762
Terbeschikkingstellingsvergoeding kleuterschool Sint-Lenaarts	170.734
Onderwijspersoneel ten laste van het werkingsbudget (Tivoli-uren)	166.737
Canon voor serviceflats Het Zand Sint-Job	145.606
Brandstof voertuigen	144.714
Uitbesteed wegenonderhoud (wegmarkeringen, reiniging, ijzelbestrijding, ...)	126.980
Uitbestede werkzaamheden en onderhoudscontracten voor gebouwen	126.659
Aankoop ICT materiaal, inclusief toners, voor gemeente en ocmw	123.358
Poetsfirma, afvalophaling, tuinonderhoud gemeente en ocmw	122.986
Drukwerk, ontwerp, verdeling en publicaties	119.498
Procedure- en gerechtskosten (ook advocaten) gemeente en OCMW	115.416
Administratieve kost personenbelasting 1%	111.976
Gemeentelijke geschenkcheques (te betalen aan lokale handelaars)	106.830
Aangekochte maaltijden en catering - maaltijden aan huis	100.314
TOTAAL UITGAVEN BOVEN 100.000 EURO	7.262.813

Figuur 19 Werkingsuitgaven > 100.000 euro in jaarrekening 2022 gemeente en OCMW

2.7.3. Toelagen

Gemeente en OCMW keren zelf nog heel wat toelagen en subsidies uit. Sommige zijn wettelijk bepaald (dotatie aan politie, brandweer, kerkfabrieken), maar voor de andere toelagen kan de gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn volledig autonoom bepalen wie welke bedragen krijgt.

Omschrijving werkingstoelage	2023	2024	2025
Toelage vriendenkring gemeentepersoneel Brecht	1.239,00	1.239,00	1.239,00
Toelagen ontwikkelingssamenwerking aan particulieren (projecten GROS)	4.000,00	4.000,00	4.000,00
Toelagen ontwikkelingssamenwerking aan verenigingen/instellingen (projecten GROS)	20.000,00	20.000,00	20.000,00
Toelage ophaling materialen De Cirkel, ophaling oud papier, compostmeesters	85.000,00	86.700,00	88.434,00
Toelage duurzaam waterverbruik (oa premie groendak)	2.000,00	2.000,00	2.000,00

Toelage Clara Fey project JOVO - landschapspark (Jobtuin)	250,00	250,00	250,00
Toelage natuurverenigingen (VMPA en kempens landschap)	2.000,00	2.000,00	2.000,00
Toegestane werkingssubsidie politiezone Voorkepen (dotatie)	3.791.895,00	4.462.620,00	4.527.052,00
Toegestane werkingssubsidie brandweerzone Rand (dotatie)	1.086.012,00	1.064.956,00	1.088.344,00
Toelage BIN's	2.000,00	2.000,00	2.000,00
Toelage aan middenstandsverenigingen (UNIZO's)	3.000,00	3.000,00	3.000,00
Toelage Pleckske VZW en waterconserveringsproject	2.665,00	2.665,00	2.665,00
Toelage culturele verenigingen en vaderlandslievende verenigingen	23.701,00	23.701,00	23.701,00
Subsidie BisCuit	500,00	500,00	500,00
Toelage jubilea	2.500,00	2.000,00	2.000,00
Evenementen groot publiek: Sint Job zomert + pasenmarkt Brecht + processie Sint Lenaarts	14.700,00	14.700,00	14.700,00
Toelage geschied- en oudheidkundige kring voor Kempens museum (kempuseum)	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Toelage kadervorming jeugdwerk	2.040,00	2.040,00	2.040,00
Toelage sportverenigingen	65.120,00	65.120,00	65.120,00
Toelage jeugdverenigingen	39.000,00	39.000,00	39.000,00
Ondersteuning jeugdhuizen	1.500,00	1.500,00	1.500,00
Werkingsstoelage erediensten (kerkfabrieken)	7.006,73	7.083,24	7.600,10
Woningvergoeding	11.765,00	3.500,00	3.500,00
Toelage De Cirkel voor actie fietsjes in de scholen	6.000,00	6.000,00	6.000,00
Toelage zwemlessen scholen	10.000,00	10.000,00	10.000,00
Ochtend-, middag en avondtoezicht (scholen)	48.584,00	48.584,00	48.584,00
Toelagen aan verenigingen voor mensen met een beperking (bv KVG)	500,00	500,00	500,00
Zorgtoelage	180.000,00	180.000,00	180.000,00
Integratiepremies toegekend aan lokale welzijnsverenigingen (De Kar, De Schakel, Dwaallicht, Kind en gezin, food futur...)	77.162,08	10.824,32	11.040,81

Toelage lokale netwerken in armoede - Uitpas (terugbetalingen aan organisatoren of gemeenten, maar steeds als eindbegunstigde een particulier)	14.500,00	14.500,00	14.500,00
Toelage Stekelbees/Landelijke kinderopvang (dienst buitenschoolse kinderopvang) + toelage onthaalouders (Ferm)	264.378,00	267.378,00	270.378,00
Toelage kinderopvang in gezinnen (onthaalouders)	7.400,00	7.400,00	7.400,00
Subsidies ouderenverenigingen	6.000,00	6.000,00	6.000,00
Toelage ziekenzorg en rode kruis	1.710,00	1.710,00	1.710,00

Figuur 20 Toegestane werkingssubsidies uit de laatste aanpassing meerjarenplan (AMJP5 - goedgekeurd in november 2023)

Behalve werkingstoelagen, keren we ook nog investeringstoelagen uit. Deze worden in het meerjarenplan als investeringen beschouwd en tellen dus niet mee in de exploitatie-uitgaven.

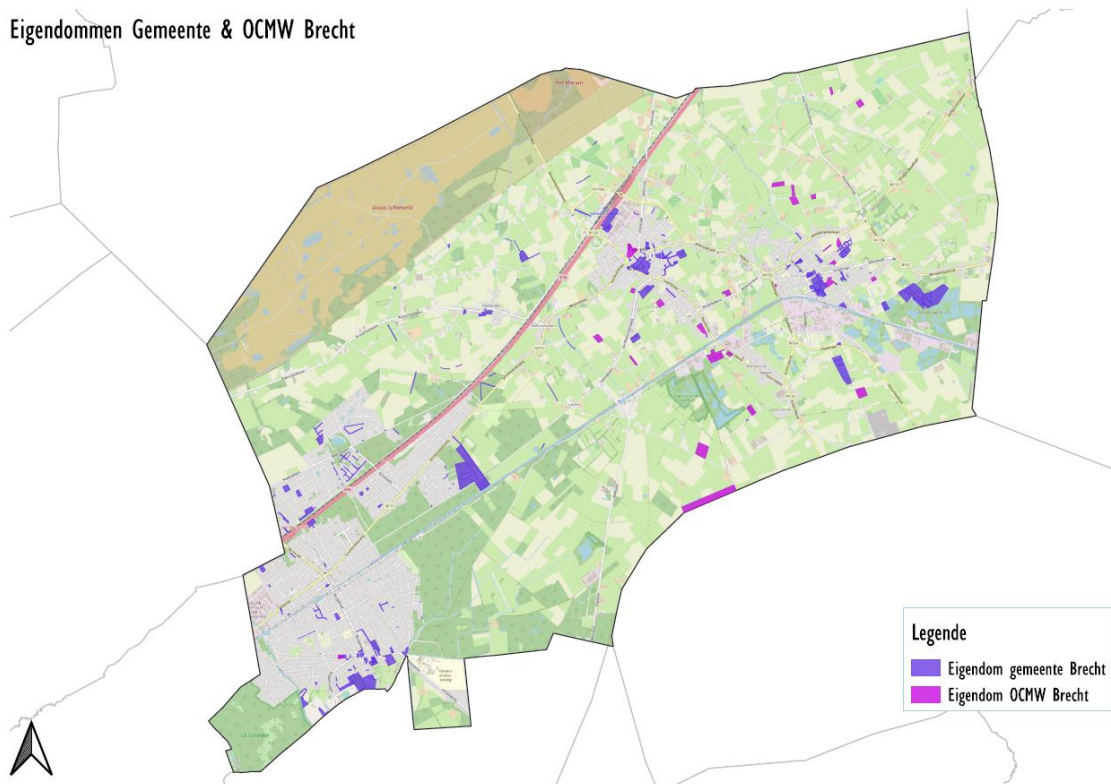
Omschrijving investeringssubsidie	2023	2024	2025
Investingstoelage Kempens Landschap (aankoop gronden)	7.834,09	5.000,00	5.000,00
Toegestane investeringstoelage politiezone Voorkepen	87.449,00	146.677,00	231.280,00
Investingstoelage brandweerzone Rand	322.174,00	336.445,00	336.445,00
Restauratie Sint Theobalduskapel	0,00	101.079,00	0,00
Infrastructuursubsidies verenigingen vrije tijd	209.506,69	70.000,00	70.000,00
Investingstoelage erediensten (kerkfabrieken)	142.097,27	109.000,00	36.000,00

Figuur 21 Toegestane investeringssubsidies uit de laatste aanpassing meerjarenplan (AMJP5 - goedgekeurd in november 2023)

2.8. PATRIMONIUM

Zowel gemeente als OCMW beschikt over heel wat patrimonium in eigendom. Hierop wordt later in deze bundel dieper ingegaan, meer bepaald over de mogelijkheden van elk pand. Specifiek voor het OCMW, zijn de landbouwgronden die het nog bezit. De meeste gronden zijn verpacht. De laatste jaren zijn echter verschillende gronden die geen openbaar nut hebben verkocht. **Het is aan de volgende bestuursploeg om te beslissen wat we met de overblijvende landbouwgronden zullen doen.**

Eigendommen Gemeente & OCMW Brecht

Eigendommen gemeente en OCMW Brecht (november 2023)

Figuur 22

Besluit

De financiële toestand van Brecht is tot op heden gezond. Er worden jaarlijks voldoende middelen gegenereerd of ontvangen uit subsidies om de reguliere werking te betalen. Meer nog, de laatste jaarrekeningen vertonen een groot **overschot in de werking**, waarmee een deel van de investeringen betaald kan worden. Tot hier toe konden ook nog **reserves uit het verleden** gebruikt worden om grote investeringen mee te financieren. Het lijkt erop dat vanaf 2024/2025 **bijkomende externe financiering** nodig zal zijn voor investeringen, maar er is vandaag zeker marge om bijkomende leninglasten aan te gaan.

2.9. RISICO'S EN UITDAGINGEN

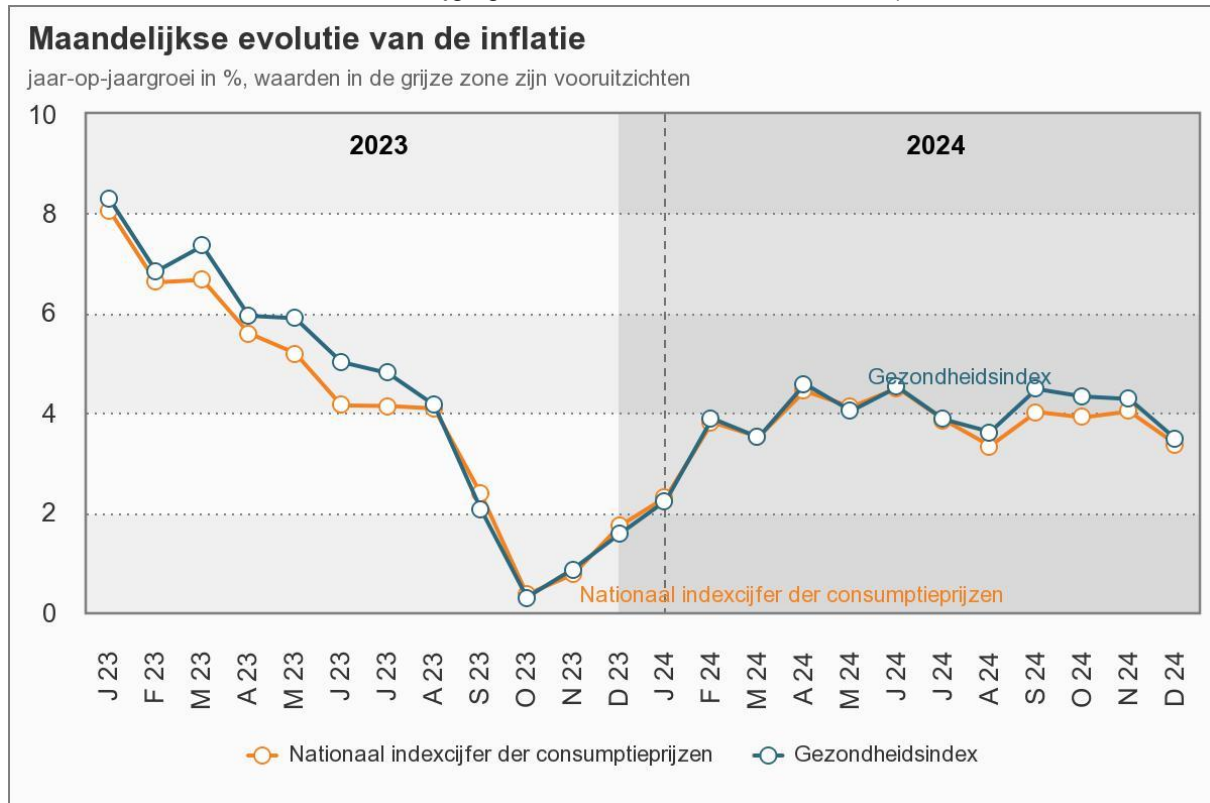
In elk van de volgende thema's van deze omgevingsanalyse zullen uitdagingen en risico's naar voor komen. Hieraan tegemoet komen, zal in vele gevallen een financiële inspanning vergen. Hoewel de gemeente Brecht financieel gezond is, zijn de middelen toch beperkt en prioriteiten stellen en **keuzes** maken zal belangrijker worden dan ooit tevoren.

In wat volgt, raken we enkele risico's aan die vooral financieel of budgettair van aard zijn. Ze hangen vaak samen met maatschappelijke uitdagingen die elders in de bundel inhoudelijk worden uitgediept.

2.9.1. Inflatie en personeelskost

De gezondheidsindex bedroeg in 2022 9,25% en in 2023 4,4%. De verwachtingen zijn dat hij ook in 2024 nog steeds rond de 4% zou schommelen. Als gevolg daarvan, stegen de lonen, pensioenen en sociale uitkeringen. Ook de prijzen van contracten en uitbestede diensten zijn onderhevig aan inflatie en indexeringen. Dit zorgde de voorbije twee jaren voor **stijgende uitgaven** (denk aan de hoge energieprijzen

in de winter '22-'23, maar ook aan stijgingen in de bouw van soms wel 17%).

Figuur 23 Evolutie van de inflatie, (https://www.plan.be/databases/17-nl-indexcijfer_der_consumptieprijzen_inflatievooruitzichten - geconsulteerd op 28/12/2023)

Daarnaast is er een risico in het budgetteren: wanneer een index vroeger of later valt, zorgt dat voor grote schommelingen in exploitatie-uitgaven. Dit houdt uiteraard risico's in voor ons als bestuur. Enerzijds kan men geconfronteerd worden met grote meerkosten bij een vroegere index, anderzijds gaat men bepaald beleid mogelijk niet inschrijven vanwege budgettaire krapte, die er in de realiteit dan niet komt. De inflatie en loonstijgingen werken ook door bij politie en brandweer. Aangezien de gemeente bij de politie 29% bijdraagt in de werkingskosten en bij de brandweer 6,67%, ondervinden we ook in de dotaties steeds invloed van de stijgende kosten.

2.9.2. Rente

Na jarenlange lage en zelfs negatieve rentes, rekenen banken vandaag opnieuw 3 tot 4% rente aan op leningen. Dit zal zijn weerslag hebben op externe financiering. Het is echter koffiedik kijken hoe de rente zal evolueren de komende jaren. We kunnen ons alleen wapenen door zelf zo laag mogelijke werkingskosten te houden en zo onafhankelijk mogelijk te zijn van externe financiering.

2.9.3. Pensioenen

Pensioenen vast benoemde medewerkers en mandatarissen

De pensioenlasten voor vast benoemde werknemers en mandatarissen worden door de gemeenten en OCMW's gefinancierd (niet door de federale overheid zoals andere pensioenen). Concreet betalen we een percentage op de lonen van de huidige vast benoemde werknemers, de zogenaamde wettelijke basispensioenbijdrage, om de pensioenen van de gepensioneerde vast benoemden te betalen. De wettelijke basispensioenbijdrage bedraagt (na korting) 42% in 2024, maar dit zal stijgen naar 45% vanaf 2025. In reële cijfers verwachten we echter een daling in de basispensioenbijdrage vanaf 2026 omdat er steeds minder vast benoemde werknemers in dienst zijn (de laatste zal nog tot ongeveer 2051 in dienst blijven).

Responsabiliseringsbijdrage

Tegelijk zullen de pensioenlasten voor vast benoemde werknemers nog lang blijven stijgen (zeker vanaf 2026). Zodra de wettelijke basispensioenbijdrage niet meer volstaat om de reële pensioenlast te dragen voor het bestuur, moet het verschil bijgepast worden. Dit is de responsabiliseringsbijdrage. In 2022 werd die via een coëfficiënt van 52,94% berekend. Met andere woorden betaalden we eigenlijk maar de helft van het tekort. Deze coëfficiënt zal sowieso stijgen in de komende jaren, al weet niemand exact wanneer en met hoeveel.

Responsabiliseringsbijdrage

Jaar	Deficit	Responsabiliseringscoëfficiënt	Responsabiliseringsbijdrage
2022	€ 8.679	52,94 %	€ 4.595
2023	€ 53.734	70,47 %	€ 37.866
2024	€ 131.255	73,59 %	€ 96.591
2025	€ 231.325	77,43 %	€ 179.115
2026	€ 326.654	80,57 %	€ 263.185
2027	€ 429.429	83,10 %	€ 356.856
2028	€ 527.537	84,98 %	€ 448.301

Figuur 24 Raming responsabiliseringsbijdrage gemeente (obv gegevens federale pensioendienst oktober 2023)

Responsabiliseringsbijdrage

Jaar	Deficit	Responsabiliseringscoëfficiënt	Responsabiliseringsbijdrage
2022	€ 251.327	52,94 %	€ 133.053
2023	€ 286.752	70,47 %	€ 202.074
2024	€ 334.518	73,59 %	€ 246.172
2025	€ 385.435	77,43 %	€ 298.442
2026	€ 432.349	80,57 %	€ 348.343
2027	€ 483.284	83,10 %	€ 401.609
2028	€ 531.824	84,98 %	€ 451.944

Figuur

25 Raming responsabiliseringsbijdrage OCMW (obv gegevens federale pensioendienst oktober 2023)

Het is dus duidelijk dat de **stijging van deze responsabiliseringsbijdrage zwaar zal doorwegen** in de komende jaren in de exploitatie-uitgaven van alle Vlaamse gemeenten. De Vlaamse regering heeft daarom beslist om 50% van de reële responsabiliseringsbijdrage te subsidiëren. De vraag blijft hoelang Vlaanderen deze subsidie zal blijven volhouden.

Tweede pensioenpijler

Contractuele werknemers krijgen een federaal pensioen zoals in de privésector. Ook hiervoor wordt door gemeente en OCMW afgedragen aan de federale overheid, maar dan niet in een aparte pensioenbijdrage maar in een algemene sociale zekerheidsbijdrage. Die bedraagt vandaag 30,95% op de loonmassa.

Omdat de pensioenen van contractuele werknemers lager liggen dan van vast benoemde werknemers, biedt Brecht een tweede pensioenpijler aan. Brecht betaalt jaarlijks een vaste bijdrage van 3% op het brutoloon van de contractuele werknemers aan OFP Prolocus¹⁰, die dit geld beleggen en aan gepensioneerde werknemers een kapitaal uitreiken op hun pensioendatum. De betrachting is de kloof met een pensioen van een vast benoemde voor ongeveer 36% te dichten. Hoewel de bijdrage sinds 2024 vastligt, stijgt het reële

¹⁰ De exacte formule is 3% op het salaris onder het wettelijke pensioenplafond en 6% op het salaris boven het wettelijke pensioenplafond.

bedrag natuurlijk wel jaarlijks omdat de loonmassa van de contractuele werknemers ook toeneemt (door inflatie, anciënniteiten en een vermeerdering van contractuelen ten opzichte van vast benoemden).

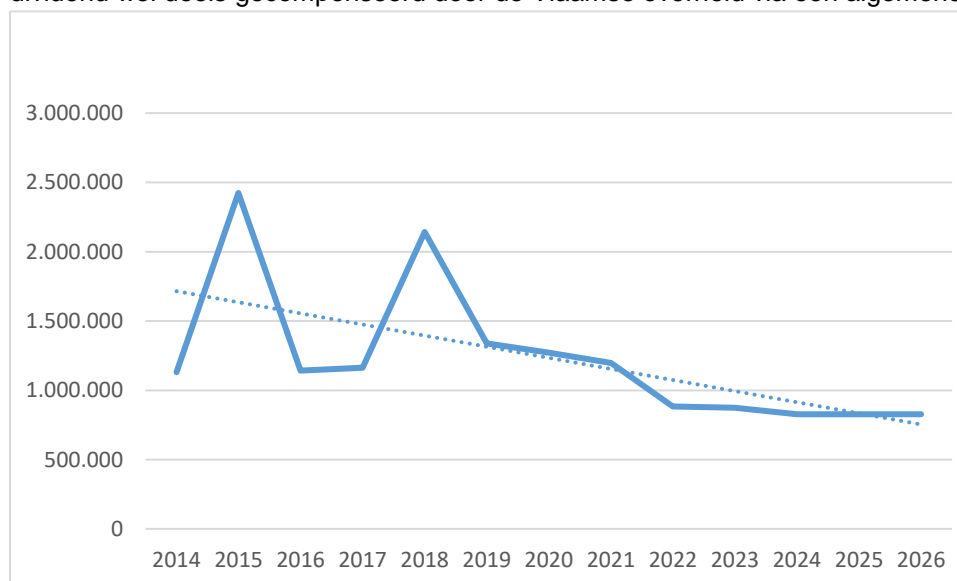
2.9.4. Financiering serviceflats

Voor de serviceflats Brecht en Sint-Job werden financieringen opgezet via Care Property Invest waarbij het OCMW een jaarlijkse subsidie ontvangt die het onmiddellijk belegt. Het rendement van die belegging zou moeten volstaan om op het einde van de rit (in 2032 en 2038) de **eindeopstalvergoeding** van 1.653.193 + 1.975.611 euro te betalen. Het rendement van de belegging is echter van bij aanvang lager dan voorzien en bovendien moeten we op onze winsten ook roerende voorheffing betalen van 30%. Deze problematiek is al meerdere jaren gekend en heeft geleid tot een verhoging van de dagprijzen in 2016 voor nieuwe bewoners. Sinds 2023 neemt het rendement ook opnieuw lichtjes toe. Ondertussen nemen we de belegde gelden en de rente op in het meerjarenplan/jaarrekening als onbeschikbare gelden, zodat deze zeker gereserveerd blijven voor het doel waarvoor ze zijn aangegaan.

2.9.5. Intercommunales en dividenden

Brecht is aangesloten bij verschillende intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Bij sommige zoals Igean of Kina dragen we bij in de kosten. De **transparantie over de financiering** van deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is niet altijd even groot en de impact op de besluitvorming is klein. Het risico bestaat dus dat we teveel betalen of te weinig zicht hebben op wat met de middelen gebeurt. Hier kan aan verholpen worden door strikter toezicht te vragen via de raden van bestuur of algemene vergaderingen. Verschillende beslissingen worden vandaag boven ons hoofd genomen maar we ondervinden er wel (financiële) gevolgen van (bv fusie Pidpa en Waterlink, inbreng riolering in Riolink, inbreng openbare verlichting in Fluvius, samenwerking Fluvius en Telenet voor fiber,...)

Bij een aantal grote intercommunales (Fluvius, IVEKA, IKA,...) bestaat er een dividendenstroom. Dit is nooit een zeer stabiele inkomstenbron geweest, maar de trend is dalend. Sinds 2022 wordt het verlies aan dividend wel deels gecompenseerd door de Vlaamse overheid via een algemene werkingssubsidie.

Figuur 26 Inkomsten uit dividenden uit jaarrekeningen 2014-2022 en ramingen op basis van AMJP 5

2.9.6. Belastingen

Aanvullende personenbelasting

Er is al jaren een stijging waarneembaar in de inkomsten uit de APB. Uiteraard hangt dit samen met de inkomens van de Brechtenaren, die onder andere gerelateerd zijn aan de index. De stijging als gevolg van indexeringen loopt echter steeds met één jaar tot anderhalf jaar **vertraging**. Dit heeft budgettair tot gevolg dat de uitgaven van het lokaal

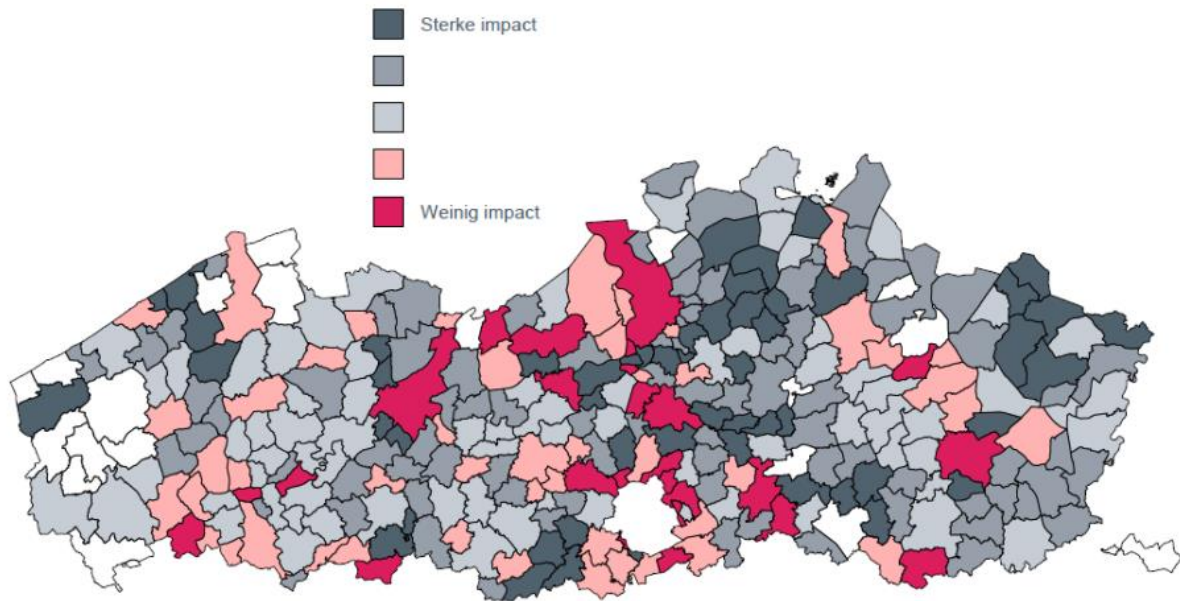
bestuur steeds onmiddellijk stijgen (met name direct mee met de inflatie) maar dat de inkomsten trager evolueren. In jaren van grote inflatie is dat een groot risico.

Uit de jaarlijkse studie van Belfius blijkt nog een belangrijk risico, namelijk dat de impact van de **vergrijzing in Brecht sterker doorweegt** dan in andere gemeenten. Deze vergrijzing zal er op termijn voor zorgen dat de inkomsten uit de APB relatief gezien zullen dalen: gepensioneerden dragen immers minder bij tot de gemeentekas via hun personenbelasting.

Evolutie van de vergrijzing gemeten door ratio 60+/45-54 jaar	BRECHT			
	45-54 jaar	60 +	Vergrijzingsratio	Evolutie
2015	4.846	6.601	136,2%	
2016	4.847	6.871	141,8%	4,1%
2017	4.755	7.127	149,9%	5,7%
2018	4.635	7.284	157,2%	4,8%
2019	4.472	7.537	168,5%	7,2%
2020	4.309	7.830	181,7%	7,8%
2021	4.163	8.054	193,5%	6,5%
2022	4.010	8.347	208,2%	7,6%
2023	3.913	8.636	220,7%	6,0%
2024	3.825	8.943	233,8%	5,9%
2025	3.815	9.207	241,3%	3,2%
2026	3.752	9.448	251,8%	4,3%
2027	3.707	9.676	261,0%	3,7%
2028	3.672	9.862	268,6%	2,9%
2029	3.712	10.021	270,0%	0,5%
2030	3.730	10.165	272,5%	0,9%

Impact van de vergrijzing op de aanvullende personenbelasting (APB)	BRECHT	VLAANDEREN
Verhouding 60+/45-54 in 2015	136,2%	171,7%
Verhouding 60+/45-54 in 2030	272,5%	250,9%
Impact van de vergrijzing op de APB tegen 2030	-18,5%	-14,2%
Huidige gewicht van de APB in de ontvangsten 2021	25,5%	18,0%
Gewogen impact Gradatie op een schaal van 1 (sterke impact) tot 5 (weinig)	1	

Figuur 27 Impact van de vergrijzing op de APB (bron: Belfius – individueel financieel profiel)

* Wit = outliers : geen berekening mogelijk

Figuur 28 Gradatie van de impact die de vergrijzing heeft op de APB tegen 2030 rekening houdend met het gewicht van de APB in de gemeente-ontvangsten (bron: Belfius - individueel financieel profiel)

De impact is nóg eens zo groot in Brecht doordat de inkomsten uit de APB heel belangrijk zijn voor onze gemeente. Tegen 2030 wordt dit dus een **erg grote uitdaging** waar de lokale politiek een antwoord op moet zoeken. Er zijn heel veel mogelijkheden denkbaar: inzetten op een verjonging van de bevolking, verhogen van het tarief van de APB, zorgen dat andere inkomsten belangrijker worden dan de APB (bijvoorbeeld door de opcentiemen op de onroerende voorheffing te vergroten), investeren in een stijging van het kadastraal inkomen, ...

Opcentiemen op de onroerende voorheffing

We lazen hierboven reeds dat de kadastrale inkomens in Brecht gemiddeld lager liggen dan in de rest van Vlaanderen. Samen met het lage tarief van de OOV zorgt dit ervoor dat Brecht relatief weinig inkomsten haalt uit deze belasting. Als we hier niks aan wijzigen, zullen de **inkomsten uit de OOV relatief gezien nog dalen**, aangezien de berekeningswijze gebaseerd is op de kadastrale inkomens en die op zich niet meer up-to-date zijn. Er is een tijd sprake geweest van een nieuwe algemene 'ijking' van de kadastrale inkomens, maar die kwam er tot nu toe niet. Sommige gemeenten zetten daarom zelf in op een herwaardering van de kadastrale inkomens via een aanwijzend schatter. Die kan bij (een deel van) de woningen op het grondgebied een nieuwe schatting maken van het kadastraal inkomen die dichter aanleunt bij de realiteit. Igean biedt deze dienstverlening aan, maar je kan ook zelf een aanwijzend schatter aanduiden. Een dergelijke herwaardering zou voor Brecht een structurele meerontvangst kunnen betekenen.

Nieuwbouw of renovatie zorgt ook voor een hoger kadastraal inkomen, maar dit werkt met vertraging aangezien energiezuinige woningen gedurende 5 jaar vrijgesteld worden van of vermindering genieten op de onroerende voorheffing. Dit wordt slechts deels gecompenseerd door de Vlaamse overheid.

Woonbelastingen

Hoewel de reglementen voor de tweede verblijven en leegstand al meerdere keren herzien werden, blijft het een uitdaging om woningen of gebouwen in het 'juiste' register in te schrijven. Een burger verkiest uiteraard een pand als tweede verblijf aan te geven, terwijl het in de feiten leegstaand is. Niet alleen blijkt het moeilijk

om juridisch twee sluitende reglementen te schrijven die op elkaar zijn afgestemd (ofwel leegstand, ofwel tweede verblijf), daarnaast vergt het een grote mankracht om de controle ter plaatse uit te oefenen, met aandacht voor de privacy van de eigenaars en/of bewoners. Er is vandaag reeds een samenwerking met de dienst bevolking om inschrijvingen te controleren, maar deze kan nog verdiept worden. Ook overdrachten van woningen of gebouwen die in een register zijn opgenomen, verlopen vandaag nog moeizaam omdat eigenaars of notarissen de nodige informatie niet of niet tijdig bezorgen. Tot slot berusten de reglementen vandaag op een aangifteplicht, maar ontbreekt het aan tijd/mankracht om een controle uit te voeren op panden waarvan de eigenaars zelf geen initiatief ondernemen. Deze elementen kosten de gemeente ook inkomsten.

2.9.7. Subsidiestromen hogere overheden

Alle lokale besturen zijn in grote mate afhankelijk van subsidiestromen van hogere overheden. Deze worden dan ook als 'verworven' inkomsten beschouwd, zekerheden waarop je als lokaal bestuur kan rekenen. Wanneer een regering plots beslist om bepaalde subsidiestromen op korte termijn af te bouwen, heeft dit een grote impact op de lokale financiën. Zo is bijvoorbeeld beslist in de septemberverklaring van 2023 dat de compensatie voor de Eliaheffing vanaf 2026 halveert en nadien verdwijnt. Voor Brecht betekent dat jaarlijks 400.000 euro minder ontvangsten. Het spreekt voor zich dat dergelijke **unilaterale beslissingen** een groot risico vormen. Het hoeft ook niet altijd over afschaffing te gaan: als de federale of regionale overheid beslist om subsidies op een andere manier te berekenen, kan je daar als lokaal bestuur ook zeer weinig tegen doen. Zo is er al jaren sprake van de hervorming van het gemeentefonds. Het is echter niet duidelijk wanneer die er komt en op welke basis de verdeling van de middelen dan zou gebeuren. Het is niet mogelijk je als lokaal bestuur tegen deze beslissingen te wapenen. Enkel een gezond financieel beleid kan zorgen voor voldoende grote buffers om dergelijke beslissingen op te vangen.

Los van de afschaffing van subsidies, is ook de **indexering van subsidies** een risico. In Figuur 8 is duidelijk te zien dat de jaarlijkse stijging niet mee evolueert met de uitgaven of met de inflatie, maar er onafhankelijk van verloopt (soms sterker, soms zwakker). Dit maakt het erg moeilijk om een stabiel budgettair evenwicht te realiseren.

Tot slot is ook het specifieke werkingssubsidiëringsbeleid niet gericht op een duurzame uitbouw van gemeentelijke dienstverlening. Wij zijn er als gemeente niet op georganiseerd om op korte termijn te kunnen inspelen op subsidie- oproepen. Bovendien weet je op voorhand zelden hoe lang de subsidiëring loopt, en dikwijls worden projecten stopgezet zodra de subsidiëring ophoudt. Of net niet, en dan wordt het budget plots belast met bijkomende uitgaven waar je niet op hebt gerekend. Deze **instabiliteit** weegt erg zwaar op de financiën maar vooral ook op de draagkracht van het lokaal bestuur.

2.9.8. Beleid hogere overheden

Er komen de laatste jaren steeds meer taken vanuit de hogere overheden terecht bij de lokale besturen, maar staan daar niet altijd extra middelen tegenover. Bovendien merken we ook een stijging in de complexiteit van de materies waarmee we ons bezighouden. Hierdoor moeten we meer beroep doen op **externe ondersteuning**. Het mag duidelijk zijn dat dit zich vertaalt in meer exploitatie-uitgaven, doorgaans in de vorm van consultancy of procedurekosten. Maar dit heeft ook impact op de **werkdruk**, en dat zou zich op termijn kunnen vertalen in uitval en alle daarbijhorende kosten. Als organisatie proberen we daarom blijvend in te zetten op een ondersteunend welzijnsbeleid voor het personeel.

Bouwshift

Een specifiek budgettair risico is de bouwshift die de Vlaamse regering heeft aangekondigd tegen 2040. De compensatie die eigenaars zouden krijgen voor gronden die niet langer als woongebied bestemd worden, zou gefinancierd moeten worden door de gemeenten. Er zou wel een Vlaams fonds opgericht worden, maar volgens berekeningen van VVSG is er 20 keer meer geld nodig dan dat in dat fonds beschikbaar zal zijn. Verschillende wetteksten liggen echter nog voor advies bij de Raad van State. Hoe dan ook zal elke vorm van **compensatie** die door de gemeenten gedragen moet worden, een flinke hap uit het budget nemen in de toekomst.

2.10. KANSEN EN OPPORTUNITEITEN

2.10.1. Verhoging OOV versus APB

Zoals hierboven gesteld zijn de twee grootste inkomsten waar we zelf een impact op hebben de APB en de OOV. Beide inkomstenbronnen staan onder druk in de komende jaren, maar de druk op de APB is het grootst. Nochtans is het tarief van de APB gemiddeld in Vlaanderen al hoger dan dat van de OOV. Het lijkt dan ook voor de hand liggend dat wanneer een stijging van één van beide belastingvoeten ter sprake komt, de **OOV** het pleit zal winnen. Deze inkomsten zijn **veel stabiel**er en de impact van de vergrijzing telt hier niet. Een stijging van 100 opcentiemen betekent minstens 1,1 miljoen euro extra inkomsten per jaar, en dit aandeel zal nog stijgen naarmate er meer en langer nieuwe woningen bijkomen in Brecht.

2.10.2. Andere inkomstenbronnen

Indexeringen

Sinds 2023 worden quasi alle retributies en belastingtarieven jaarlijks geïndexeerd. Dit was een noodzakelijke ingreep om de stijgende uitgaven te kunnen compenseren met eveneens stijgende inkomsten. Nog niet alle reglementen zijn aangepast, het is een opportuniteit om bij de herziening van de reglementen in de nieuwe legislatuur overal een indexatie te voorzien.

Nieuwe belastingen of retributies

Bij de start van de legislatuur zullen opnieuw alle (tarieven van) bestaande belastingen en retributies herbekeken worden.

Een grote opportuniteit bestaat in het herbekijken van zeer **lage tarieven** (bv bibliotheektarieven, ritten met de handcar, ritten met de mindermobielen centrale,...). De facturatie en het debiteurenbeheer van deze kleine bedragen kost meer dan de opbrengst. Er zijn verschillende alternatieven die bekeken kunnen worden: afschaffen van de retributies, werken met abonnementen of groepstarieven, op voorhand betalen, kwartaalfacturatie,... Het vermijden van retributies en zeker het vermijden van debiteurenbeheer op lage retributies verdient aanbeveling.

Een mogelijke nieuwe inkomstenbron is de **retributie op openbare werken** die we aanrekenen aan Fluvius ook doortrekken naar andere bedrijven, zoals private telecombedrijven. Een belasting op masten en pylonen wordt tegenwoordig ook vaak geheven, al is die nog steeds onderhevig aan veel discussie en is het aan te raden deze pas te heffen als er meer juridische zekerheid is rond hoe je dit best kan heffen.

Verkoop patrimonium

Een deel van ons patrimonium is niet langer van nut: de gebouwen of gronden staan leeg of worden niet gebruikt, of de kosten van het onderhoud lopen zo hoog op dat dit niet langer verantwoord is. Er moet nagedacht worden over verkoop van dit patrimonium, of een activering op een andere manier (bv slopen en er iets anders in de plaats zetten of ruilen in een groter project). Dit gebeurt best vanuit een **algehele visie** op ons eigen patrimonium en de toekomstige noden van onszelf als bestuur en van Brecht en zijn inwoners. Wanneer we overgaan tot verkoop, moeten we in elke situatie apart bekijken welke manier de optimale is (openbaar, onderhands, via PPS,...).

2.10.3. Verlaging uitgaven

De laatste jaren is met succes sterk ingezet op het beter budgetteren en ramen van uitgaven en ontvangsten. Dit zorgt voor de nodige ruimte binnen het meerjarenplan om investeringen in te plannen.

Maar budgetten zijn geen echt geld. Uitgaven verlagen (of niet laten stijgen) doe je door na te **denken over elke uitgave** en je steeds de vraag te stellen of de uitgave noodzakelijk is en of er geen beter alternatief bestaat. Dit is een steeds voortdurende uitdaging op alle niveaus van de organisatie. Strategisch denken we na over exploitatie versus investeringen (bv geen inbreng doen van de openbare verlichting in Fluvius betekent dat je zelf blijft investeren op eigen ritme en geen exploitatiekosten verhoogt), uitbesteding versus inhouse dienstverlening. Maar operationeel beslissen we ook geen catering te bestellen bij interne vergaderingen, of af te wege van de lokale elektrohandelaar betere ijskasten aanbiedt dan de online

webshop. Het is van groot belang deze mindset die aanwezig is in de organisatie te behouden en te blijven ondersteunen.

2.10.4. Burgerbegroting

In verschillende gemeenten wordt geëxperimenteerd met burgerbegrotingen. Een burgerbegroting is een proces van democratische besluitvorming, waarbij burgers zelf beslissen hoe een deel van het gemeentelijk budget wordt besteed. De gemeente stelt doorgaans een kader vast waarbinnen de burgerbegroting benut wordt, maar de burgers beslissen zelf de agenda, de vraagstukken die aangepakt worden, de plannen en de manier van uitvoering. Soms wordt er een keuze gemaakt op basis van criteria tussen verschillende voorstellen. Dit is een verregerende vorm van **participatie** waar we vandaag nog geen ervaring mee hebben. Het kan echter een mooie opportuniteit bieden voor (kleinschalige) projecten om de leefbaarheid en sociale cohesie in een wijk, buurt of deelgemeente te versterken. Let wel, dit vergt eerst nog werklast binnen de administratie om het kader uit te werken.

2.11. FINANCIËEL BEHEER

Tot nu toe lag de focus vooral op maatschappelijke (externe) tendensen. Ook binnen de organisatie van de financiële dienst en de financiële dienstverlening zijn er uitdagingen en opportuniteiten.

2.11.1. Digitalisering en automatisering

5 jaar geleden werd een factuur met de post geleverd, gekopieerd en bestempeld, binnenkort is er nauwelijks nog een manuele handeling nodig. Maar ook voor onze burgers proberen we digitaler en geautomatiseerd te werken. Men kan in elke gemeentelijke en OCMW-locatie betalen met bancontact en/of payconiq. Facturen kunnen betaald worden via een QR-code. Facturen en aanmaningen worden via mijnburgerprofiel of myebox afgeleverd voor zij die dat wensen. Aangiftes voor belastingen worden vooraf ingevuld waar mogelijk, geschrapd als het kan en via de website ingediend als ze noodzakelijk blijven. Betalingen zullen binnenkort ook via de website kunnen gebeuren (en dit kan nu al voor tickets voor vrije tijd of aanvragen van stedenbouwkundige inlichtingen). Dit zorgt voor minder fouten en snellere dienstverlening.

We moeten hier wel twee kanttekeningen bij maken: niet iedereen heeft toegang tot deze digitale middelen. 46% van de bevolking is digitaal kwetsbaar. We moeten ervoor blijven waken dat zij die hier niet in mee kunnen of willen, niet uit de boot vallen. Cash betalen blijft mogelijk, papieren facturen blijven mogelijk, een afspraak om een afbetalingsplan aan te vragen blijft mogelijk. We moeten in onze communicatie proberen de **drempels voor iedereen zo laag mogelijk** te houden, en informatie zo helder mogelijk beschikbaar maken. Ten tweede zijn ook wij reeds slachtoffer geweest van **digitale fraude en phishing**. Hoe kunnen we in de toekomst er voor blijven zorgen dat de burgers en bedrijven op een veilige manier geld kunnen betalen en ontvangen van ons? Hoe zorgen we ervoor dat alle internetsystemen op elkaar afgestemd blijven? Hoe zorgen we ervoor dat een burger niet verward is doordat hij via Mollie, Ingenico, Paypal, Applepay, Payconiq, POM,... bij de gemeente kan betalen? Hoe behouden we het vertrouwen van de burger in onze digitale organisatie?

2.11.2. Sociaal debiteurenbeheer

Het debiteurenbeheer is de laatste 2 jaar sterk geüniformeerd tussen gemeente en OCMW. Begin 2024 zetten we een nieuwe stap in de **automatisering** van het debiteurenbeheer, waarbij aanmaningen (quasi) verzonden zullen worden door het boekhoudpakket volgens door ons ingestelde parameters. We proberen sneller en meer geld te innen dan voorheen, en verwijzen ook sneller door naar de deurwaarder. Die heeft op zijn beurt andere middelen om geld te recupereren.

Er is echter een steeds grotere groep van mensen die moeite hebben om facturen te betalen. Niet al deze mensen zijn gekend bij het OCMW en genieten via die weg hulp of bescherming. In debiteurenbeheer spreekt men van 'niet-willers' en 'niet-kunners'. Hoe zorgen we ervoor dat deze niet-kunners toch zoveel mogelijk bijdragen aan de samenleving? We kunnen werk maken van (doelgroep)kortingen zoals de Uitpas en goed communiceren over de mogelijkheid van afbetalingsplannen. We kunnen aanvaarden dat x % van de inkomsten niet geïnd zullen worden. We kunnen ervoor zorgen dat deze niet-kunners in de eerste plaats niet hoeven te betalen, door bijvoorbeeld steunmaatregelen van het OCMW niet terugbetaalbaar te stellen

gedurende bepaalde periodes of onder bepaalde voorwaarden. We kunnen goede afbetalers stimuleren door een schuld kwijt te schelden na 1 jaar mits alle tussentijdse afbetalingen zijn uitgevoerd,... De armoede stijgt in onze gemeente, dus een **geïntegreerd armoedebeleid** zal nodig zijn en het financieel beheer mag daarin niet ontbreken.

2.11.3. Wetgeving en visumplicht

Als financiële dienst waken we mee over de wettigheid van de gevoerde procedures en de overheidsopdrachten. Het blijft een uitdaging iedereen binnen de organisatie te overtuigen van het belang en het nut hiervan. Dit is een **complexe** materie, gaande van wie bevoegd is tot het voeren van de juiste procedure met de juiste regels. Het risico neemt echter toe: steeds meer bedrijven vechten beslissingen aan. Dit kan leiden tot vertraging, geldboetes of vergoedingen en reputatieschade. Vorige legislatuur werd een aankoopdienst opgericht ter ondersteuning van de organisatie en dit werpt vruchten af. Niettemin moeten nog veel contracten opnieuw behandeld worden, is de nood aan begeleiding voor kleinere procedures erg groot, en is de kennis over de bijzonderheden zoals raamcontracten of veilingen nog beperkt. Bovendien is er het risico dat deze cruciale dienst een eenmansdienst is. Tot slot is er nog een lange weg af te leggen in de begeleiding van onze **lokale handelaars** om de toegang tot de (verplichte) elektronische overheidsopdrachten te verzekeren.

2.11.4. Organisatiebeheersing

Terecht wordt de laatste 10 jaar van alle gemeenten meer verwacht op het vlak van organisatiebeheersing. We moeten duidelijke doelstellingen hebben en communiceren, plannen hoe we de dingen gaan uitvoeren, op een efficiënte manier de plannen in daden omzetten en nadien evalueren wat we gedaan hebben om dit een volgende keer beter te doen. Ook binnen de financiële dienst wordt dit proces (PDCA-cyclus) op de diverse domeinen toegepast. In de komende periode zullen we opnieuw focussen op debiteurenbeheer, de uitgavencyclus (bestellingen en facturen), en betaalverkeer. We zullen een nieuwe beleids- en beheerscyclus opstarten na te evalueren hoe die vandaag loopt en waar tekortkomingen weggewerkt kunnen worden. Al deze oefeningen vergen capaciteit, tijd en een open blik van de organisatie en het beleid om te willen veranderen.

Besluit

Brecht is anno 2023 een financieel gezonde gemeente. **Zolang we de werkingskosten onder controle houden en een goed evenwicht houden in eigen financiering (via belastingen en retributies) versus financiering vanuit subsidies, zal er ruimte zijn om te investeren in onze gemeente.** De uitdagingen zijn groot, dus we moeten alle kansen grijpen om deze doelstellingen te verwezenlijken. Dit kunnen we alleen doen door samen te werken: we moeten de juiste keuzes maken (beleid) en deze zo efficiënt mogelijk omzetten in de praktijk (financieel beheer).

3. LOKALE AUTONOMIE – REGIODECREET – SAMENWERKING

3.1. LOKALE AUTONOMIE

In de inleiding werd het reeds opgemerkt: **de autonomie van de lokale besturen** wordt groter en groter. De commissie decentralisatie buigt zich over de thema's die best onder regie en vleugels van de lokale besturen thuishoren. Dit is een beweging die reeds langer geleden werd ingezet. Naast de gekende productencatalogus, bestaat ondertussen ook een uitgebreide lijst van opdrachten die lokale besturen ter harte nemen of zouden moeten nemen.

Men wil door decentralisatie meer op maat van de lokale realiteit werken. En dat is begrijpelijk. Op het lokale niveau weet men als geen ander wat er leeft, wat de noden en verwachtingen zijn.

Dat het een actueel thema is, blijkt alvast uit de studie die recent werd gepubliceerd door **Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing**. Het interactief proces, gevoerd door Filip De Rynck en Lieven Janssens, resulteert in een omvangrijk wetenschappelijk rapport dat pijnpunten met betrekking tot onze binnenlandse organisatie blootlegt en suggesties doet voor de toekomst. Het openen van een kwalitatief en strategisch debat over het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen is een onderwerp dat ieder van ons aanbelangt. **Bestuurskracht is het kernwoord. Dat betekent het vermogen hebben om kennis te capteren en in de organisatie toe te passen, de capaciteit om beleid te ontwerpen en uit te voeren, de capaciteit om beleid te evalueren, om samen te werken, om hervormingen door te voeren en over het beschikken van voldoende middelen (zowel personeel als financieel).**

De praktijk wijst uit dat tussen goedbedoelde intenties tot vergroting van de lokale autonomie en een realistische uitwerking wel wat spatie zit.

De bestaande productencatalogus van de lokale besturen is uitgebreid. Gewijzigde regelgeving en de lokale autonomie zorgen ervoor dat de catalogus verder uitbreidt en het wordt steeds complexer om bepaalde producten aan te leveren.

Zoals reeds in de inleiding aangehaald, volstaan overgehevelde middelen van hogere overheden vaak niet om de lokale besturen op duurzame wijze in de mogelijkheid te stellen deze nieuw verworven bevoegdheden kwalitatief uit te bouwen. Deze middelen worden vaak ook pas verworven als men op grote schaal samenwerkt of ingewikkelde projectoproepen beantwoordt die in de praktijk slechts in te vullen zijn door grote steden en gemeenten die gekwalificeerd personeel kunnen vrijmaken om dossiers voor te bereiden en in te dienen. Nadien moet er ook voldoende capaciteit in huis zijn om de subsidies om te zetten in concrete acties die te verantwoorden zijn via allerhande rapporten.

Gevolg is dat de kleinere gemeenten in de kou blijven staan, tenzij ze zich verenigen via een al dan niet bestaand samenwerkingsverband en een ambtelijke coördinator aanstellen om in te spelen op dergelijke projectoproepen. Er zijn voorbeelden te vinden die inspirerend zijn voor anderen.

De andere gemeenten, die nog niet zover staan, ploeteren ondertussen vaak verder, in de hoop dat er beterschap op komst is, dat niemand ziek uitvalt of de organisatie, met een burn-out of ontgoocheling omwille van een uiteengespatte droom om maatschappelijk veel te kunnen betekenen, verlaat. Consultancykantoren zien onze sterke profielen graag komen. Zij hebben een verdienmodel ontwikkeld en springen in als een nieuw decreet nog onleesbaarder is geworden of de media bericht dat er geen omgevingsambtenaren meer te vinden zijn die sterk genoeg in de schoenen staan om op te kunnen tegen de raadsman van de bezwaarindiener, de ontwikkelaar, de landbouwer en elke andere betrokken partij. Laat staan dat ze door het regeltjesbos de bomen nog zien. Of dit een gewenste tendens is, wordt vandaag vaker op de discussietafel gelegd.

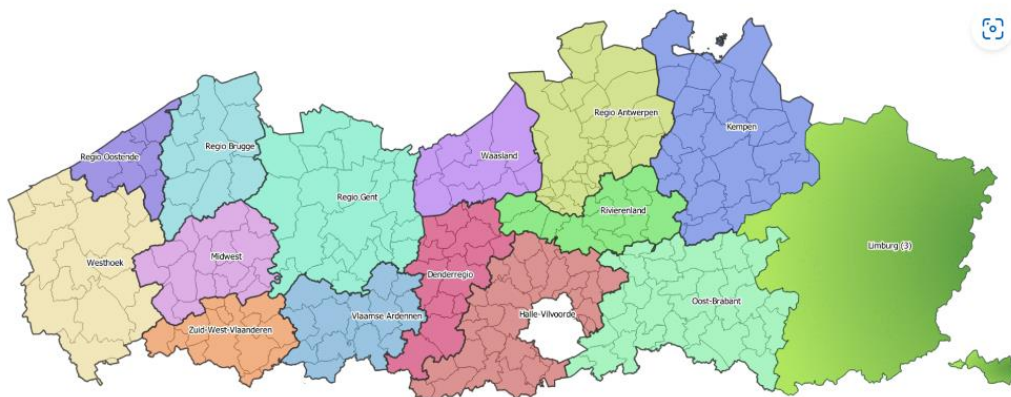
Samenwerking tussen lokale besturen wordt al langer juridisch geregeld. Niet alleen kennen we de intercommunales en de projectverenigingen, ook andere vormen van samenwerking zijn aan de orde. Een projectvoorstel met het oog op het bekomen van subsidies heeft bijvoorbeeld meer slaagkansen als niet

enkel het innovatieve karakter wordt aangetoond, maar vaak ook als lokale besturen beslissen om samen te werken.

3.2. REGIODECREET

Het **Regiodecreet** zorgt voor een decretale verankering van de referentieregio's en definieert het concept, het toepassingsgebied, de principes en de gevolgen van regiovorming. Regioconform samenwerken impliceert dat gemeenten hun intergemeentelijke samenwerkingsverbanden organiseren binnen de grenzen van hun eigen referentieregio. Supraregionale samenwerking, i.e. samenwerking tussen 2 of meer referentieregio's in hun geheel, blijft wel mogelijk.

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die opgericht worden vanaf de inwerkingtreding van het decreet, zullen zich meteen aan de referentieregio's moeten conformeren. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die voor die datum opgericht zijn, moeten uiterlijk 31 december 2030 in overeenstemming zijn met de principes van regioconform samenwerken.

De gemeente Brecht maakt deel uit van de referentiezone Regio Antwerpen. We zitten daarbij op de grens. De buurgemeenten Hoogstraten en Rijkevorsel maken deel uit van een andere referentiezone, namelijk de Kempen.

Naar aanleiding van de invoering van het Regiodecreet werden de samenwerkingsverbanden van de gemeente **Brecht in kaart gebracht**. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van samenwerkingen, doch niet iedere samenwerking zoals opgenomen in deze tabel valt onder het toepassingsgebied van het Regiodecreet. Het overzicht werd als bijlage toegevoegd aan deze omgevingsanalyse.

Een eerste screening van de samenwerkingsverbanden leert ons dat er weinig tot geen problemen te verwachten zijn bij het confirmeren naar het regiodecreet. De regiovorming is immers van toepassing op intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid. Concreet gaat het om projectverenigingen, dienstverlenende verenigingen en opdrachthoudende verenigingen (al dan niet met private deelname). Dit wil dus zeggen dat niet alle samenwerkingen waar Brecht aan deelneemt onder het toepassingsgebied van het Regiodecreet vallen.

Het verdient wel aanbeveling om alle vormen van samenwerkingsverbanden kritisch te blijven bekijken en te toetsen of de samenwerking effectief een meerwaarde betekent.

Het regiodecreet voorziet ook dat de **afvalintercommunales** een traject dienen te doorlopen om te komen tot een optimalisatie van de werkingsgebieden. Igean Milieu en Veiligheid heeft als opdrachthoudende vereniging voor het afvalbeheer op het grondgebied van Brecht initiatief genomen.

De Vlaamse regering wenst ten laatste in 2025 duidelijkheid van de afvalintercommunales over:

- De werkingsgebieden van de afvalintercommunales die ten laatste op 1 januari 2037 gerealiseerd moeten worden;
- De afvalintercommunales die over de grenzen van de referentieregio's heen zullen mogen blijven samenwerken na 2037;
- Het plan van aanpak om die transitie vorm te geven

Het werkingsgebied van Igean Milieu en Veiligheid is conform het Regiodecreet. De gemeente Zwijndrecht (behorend tot het werkingsgebied van Igean) behoort volgens het decreet weliswaar tot de referentiezone Waasland, Igean Milieu en Veiligheid voert geen afvalgerelateerde taken uit voor deze gemeente.

3.3. SAMENWERKING EN EEN VERPLICHTE FUSIE?

Reeds decennialang werken gemeenten samen voor het behalen van bepaalde doelstellingen. Nu de autonomie van de lokale besturen steeds groter wordt en druk op de besturen en de bestuurskracht heftiger, worden nieuwe samenwerkingsvormen meer onder de aandacht gebracht. De voorbije legislatuur werden her en der initiatieven genomen voor de fusie van gemeenten. De ene keer gaat het over kleine gemeenten die van oordeel zijn dat ze samen meer bestuurskracht zullen kennen, de andere keer sluit een gemeente als district aan bij een centrumstad.

De vraag die vandaag vaker gesteld wordt is de volgende: **zal Vlaanderen opleggen dat er verplicht gefuseerd moet worden?** En zo ja, onder welke voorwaarden en tegen wanneer? Brecht is geen kleine gemeente. Met meer dan 30.000 inwoners is zij een grote speler in de regio. In het arrondissement hebben slechts 3 gemeenten meer inwoners. Maar zal ons inwonersaantal volstaan om autonoom te blijven? En is autonoom blijven nog haalbaar gelet op de taken van de lokale besturen? Het is aangewezen om voor het beantwoorden van die vraag niet alleen naar het inwonersaantal te kijken, maar ook naar de capaciteit om te voldoen aan onze verplichtingen. Er moet voldoende tijd genomen worden om alle scenario's grondig te bestuderen. Misschien is een uitgekende ambtelijke fusie voldoende om de taken te volbrengen en als overheid sterk te blijven staan.

De gemeente Brecht startte begin 2024 een **bestuurskrachtanalyse** op. Dit document zal een leidraad zijn voor de nieuwe bestuursploeg.

Voor de werking van de administraties is het aangewezen dat er duidelijkheid hieromtrent komt. Die is nodig omdat er oprechte bezorgdheid bestaat over de uitgebreide takenlijst en het niveau van dienstverlening dat verwacht wordt.

Ook over de lokale mandataris bestaat bezorgdheid.

De mandataris wordt verkozen omwille van zijn nabijheid en actieve betrokkenheid op het grondgebied, maar voor de opmaak van het meerjarenplan moet sterk high level en strategisch gedacht worden. Van hen wordt visie verwacht over zeer diverse maatschappelijke thema's. Ze zijn de architecten van het lokale maatschappelijke stelsel en mogen zichzelf niet verliezen door te veel aandacht te besteden aan het kiezen van de kleur van de muren.

Een fusie behelst het ontwikkelen van gemeenschappelijke visies, het gaat over water bij de wijn doen, over moeilijke knopen doorhakken en die visie op een zelfde manier interpreteren. Het moet bovendien gaan over visies die werkbaar zijn voor de administraties die er uitvoering aan moeten geven, zonder dat zij de ganse dag het petje op hun hoofd moeten switchen, al naargelang de locatie waar de regels toegepast moeten worden.

De ene gemeente is het altijd op een bepaalde manier gewoon geweest, de andere gemeente verwacht wat anders. Het vinden van oplossingen op maat kan omslaan naar een politiek waarbij de vertegenwoordigers van de vroegere autonome gemeenten strijden voor het behoud van het bekende.

De lokale mandatarissen hebben een gigantische klus te klaren. Ze moeten enerzijds visionair zijn, maar anderzijds ook voldoende voeling hebben met wat het in de praktijk betekent om verandering door te voeren, zodat ze niemand uit het administratieve team kwijtspelen.

De lokale mandatarissen kunnen dit niet alleen. Zij moeten rekenen op sterke administraties die hen informeren en begeleiden, die het af te leggen pad kunnen voorbereiden en zich zo structureren dat de plannen uitgevoerd kunnen worden.

Samenwerking beogen en onderhouden is al een project op zich.

Samenwerking beogen, zelfs binnen een eigen administratie, is doorzetten, kneden, volhouden, nog eens kneden, opvolgen, warm houden en op het einde van de rit, als er effectief resultaat wordt geboekt, successen vieren.

Diegene die aangesteld wordt om samenwerkingsinitiatieven op te zetten, moet, naast tijd krijgen om op de samenwerking in te zetten, ook gesneden zijn uit het juiste hout.

Samenwerkingsinitiatieven uit de grond stampen staat op het to-do lijstje vaak bovenaan omdat men gelooft in de kracht van samenwerking, om dan verder en verder weg te zakken door nieuwe lokale prioriteiten die dagdagelijks op het administratieve of politieke bord worden gelegd. Gaat het de ene keer over een COVID-crisis, dan gaat het de andere keer over gewijzigde regelgeving die nog complexer is geworden, een nieuwe verplichting, een gewijzigde standaard waaraan we moeten voldoen, een telefoontje van Audit Vlaanderen, een oorlog met een vluchtelingen crisis als gevolg, een lokale twist, een geweigerde vergunning, een medewerker van een éénmansdienst die langdurig ziek is, tegenstrijdige adviezen, een buurt die dringend gehoord wil worden, een petitie, een bericht van de financieel directeur dat de budgetten ontoereikend zijn, een brief van een aannemer dat hij een prijsverhoging doorvoert of een nieuwe projectoproep die toch wel interessant zou zijn voor de gemeente.

Het strookt niet met de realiteit te denken dat samenwerking en fusie op de korte of zelfs middellange termijn tot grote resultaten leidt.

Samenwerken om impact te vergroten of efficiënter te werken behelst eerst een lang en intens traject dat optimaal begeleid moet worden, waar capaciteit voor moet zijn, waar de juiste trekkers voor in huis moeten zijn. De producten uit de catalogus moeten ondertussen probleemloos afgenomen kunnen worden, de waan van de dag waait ondertussen door de gangen en de bureaus.

Volgende vergelijking kan gemaakt worden: Lokale besturen voelen vandaag aan dat ze sleutels krijgen van een wagenpark. Er is 1 probleem. De wagens hebben maar drie wielen. Maar je moet voort. De producten in de koffer van de wagens moeten namelijk geleverd worden. Wie slim is, beslist om de wagens om te vormen tot functionele driewielers. Het voertuig wordt op die manier omgebouwd tot iets bruikbaar. De omvorming van elk van die wagens moet gebeuren terwijl de motoren op volle toeren zijn en de wielen draaien... Is er een kans op succes en kunnen de producten geleverd worden? Ja, als je voldoende en onderlegde mecaniciens hebt die de omvorming kunnen doen, je chauffeurs hebt die de wagens ondertussen op de weg kunnen houden.

Samenwerking beogen en resultaatgericht aan de slag gaan om het hoofd te kunnen bieden aan de uitdagingen die gepaard gaan bij een uitbreiding van de lokale autonomie, vraagt veel meer dan alleen principiële beslissingen. Op het veld moet hard gewerkt worden, in weer en wind. En dat werk wordt gedaan met hoofden, handen en voeten. Als dienstverlenend bedrijf is dat nu eenmaal zo. Geen handen, hoofden en voeten, betekent geen vooruitgang.

3.4. DE TOEKOMST

We moeten ook durven hand in eigen boezem te steken. In het verleden is het binnen administraties niet altijd efficiënt verlopen, durfden mensen bij de overheid komen werken om uit te bollen. En ook vandaag gebeurt dat nog, zij het een pak minder.

Zijn we ondertussen niet op een punt gekomen dat deze groep ambtenaren de minderheid uitmaakt en voorwerp zijn van frustratie bij die grote groep collega's die wel ten volle gaan? Zijn we ondertussen niet veel professioneler geworden? Inzetten op leiderschap, competentieontwikkeling, gerichte feedbackgesprekken, vorming,... Het werpt vruchten af. Het zijn aangereikte tools die de overheidsbedrijven van vandaag moderner maken. En meer en meer mensen zoeken een job met zingeving, met maatschappelijke relevantie.

En gelukkig maar. Als dat niet het geval zou zijn, waren we al lang kopje onder gegaan. Dan hadden we geen vaccinatiecentra opgericht, geen kwalitatief gemeentelijk onderwijs georganiseerd, geen Oekraïners opgevangen, kon geen enkele vergunning afgeleverd worden,...

We stomen de groenarbeider klaar om met elektrisch materiaal werken, duurzame producten te gebruiken om onkruid te bestrijden, aandacht te hebben voor de bijen, samen te werken met maatwerkbedrijven,... De projectcoördinator buigt zich ondertussen samen met het studiebureau over een wegendossier en probeert door de wirwar van adviezen en meningen toch nog een fietspad te realiseren. Het personeel van het woonzorgcentrum schoolt zich bij om met BELRAI overweg te kunnen, volgt de tendensen binnen het zorglandschap op, past de praktijk zo goed mogelijk aan de nieuwe evoluties aan en verwelkomt ondertussen steeds hulpbehoevendere patiënten,...terwijl een pensioengolf om de hoek loert en het lichaam soms tegenstribbelt. Het uitwerken van een leeftijdsgericht personeelsbeleid staat al langer op de to do-lijst.

We bouwen een nieuw gemeentehuis, een nieuwe school, een nieuw woonzorgcentrum,... omdat de oude gebouwen niet meer voldoen aan de huidige normen. Energetische vereisten, gedeeld gebruik, leerhoeken in plaats van klassieke leslokalen, ontharde speelplaatsen, aangepaste kamers, leefhoeken, hybride werken, ruimte om overleg te plegen, om samen de middag door te brengen, douches voor de fietsers, oplaadpunten voor hun fietsen, ... Het is de toekomst en als overheid moet je mee. Niemand is gebaat bij een overheid die achterblijft.

Een nieuw gebouw betekent, naast de voorbereiding van het plan van eisen, een complex gunningsdossier met vaak zware onderhandelingen en een werfopvolging, ook altijd nieuwe werkwijzen, nieuwe procedures, aanpassing van dienstverleningsconcepten naar de noden van de burger. Maar het betekent vooral ook nieuwe kansen. De opening wordt beschouwd als de start van een nieuw tijdperk en het managementteam kijkt voortdurend achterom om te kijken of iedereen nog mee is.

We zien dat de medewerkers van lokale besturen zich meer en meer bewust zijn van hun rol en welke meerwaarde ze kunnen betekenen voor de burger. Ze beseffen ook dat hun werkethiek en betrokkenheid het imago bepaalt. En dat imago ligt mee aan de basis van onze geloofwaardigheid als lokaal bestuur.

De medewerkers voeren het liefst een beleid uit dat duidelijk en rechtlijnig is en waarbij een gezonde dynamiek speelt tussen politiek en administratie.

Ze worden intrinsiek gemotiveerd door maatschappelijk verantwoord werk, maar ook door de kansen die ze krijgen om zich te ontwikkelen, inspraak en impact te hebben, door verbinding en erkenning van hun competenties. We hebben nood aan goede medewerkers om de uitdagingen aan te pakken. Om ze te houden, moeten we ze erkennen in hun expertise en hen motiveren. Tegelijkertijd beseffen deze medewerkers dat ze een belangrijke schakel zijn in de ketting van dienstverlening en dat einzelgänger die hun rol niet respecteren uit de boot vallen en niet op hun plaats zitten in een modern overheidsbedrijf.

De managementteams, onder leiding van de algemeen directeurs, waken erover dat we onze maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen, dat systemen worden opgezet om continuïteit van dienstverlening te garanderen en uitvoering te geven aan het meerjarenplan.

Die grote maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen is ook de uitdaging van de lokale mandataris. Ook zij moeten zich bewust zijn van waarmee ze bezig zijn. De burger verwacht van de lokale mandataris dat deze overzicht houdt in een woeste zee van complexe regels, verdeelde meningen, financiële beperkingen, nieuwe opdrachten... en zich daar na zes jaar voor verantwoordt bij een steeds kritisch wordende jury.

Zowel de lokale mandataris als de medewerker van de administratie, wordt uitgedaagd om het beter te doen, om preciezer en vollediger te zijn, om mee te gaan in de maatschappelijke veranderingen waarbij geconstateerd wordt dat die maatschappij kritischer wordt en de meningen meer dan ooit verdeeld zijn. We moeten een pad volgen dat zowel digitaal als niet- digitaal is, dat snel gaat, maar ook kansen geeft aan achterblijvers.

Wie weet welke nieuwe uitdagingen op ons pad komen de komende jaren? We kunnen ons meerjarenplan dan wel enten op de uitdagingen, er met een kritische blik naar blijven kijken is even belangrijk. Covid bood zich ook ineens aan en de wereld veranderde sneller dan ooit. Een oorlog doet de wereld op haar grondvesten daveren, en onze burgers, niet alleen de kansarme, voelen de naschokken via bijvoorbeeld hun energiefactuur. Het lokale bestuur is nabij en schiet zoals gewoonlijk in actie omdat ze beseft dat dat haar taak is.

Met verenigde krachten kunnen we de lokale autonomie omarmen en een lokale overheid creëren die van nabij doet wat nodig is voor haar burgers.

3.5. DE UITBREIDING VAN DE TAKEN VAN DE LOKALE BESTUREN

Naast de gekende productencatalogus van een gemeente, ontstond doorheen de jaren een steeds uitgebreidere lijst van taken voor de gemeente. Het gaat vaak over nieuwe taken, maar evenzeer over taken waarin de verwachtingen ten aanzien van de lokale besturen worden opgedreven.

Omdat meten weten is en gissen missen, wordt de lezer van deze omgevingsanalyse geïnformeerd over deze nieuwe en uitgebreide taken:

ALGEMEEN

- Integratie gemeente en OCMW naar aanleiding van decreet over het lokaal bestuur: behoud van rechtspersonen, dus dubbele beheerslast met beleidsorganen, bevoegdheden, personeelsmobiliteit, beheersovereenkomst,...
- Regierol crises:
 - Pandemie
 - Pioniersrol – was nooit eerder gebeurd (bronopsporing, bel-acties, thuiswerk, vaccinatie,...)
 - Oekraïne
 - Nieuwe rol: gastgezinnen zoeken, inrichting woningen, verblijfsovereenkomsten, infovergaderingen,...
 - Energie
 - PFAS
 - ...
- Sociaal, duurzaam en innovatief aanbesteden
 - Aanpassing bestekken
 - Samenwerking met maatwerkbedrijven en opvolging van de resultaten
 - Voldoende budgetten voorzien, want niet per definitie goedkoper
 - Opmaak van beeldkwaliteitsplannen
 - ...
- Complexe subsidiekanalen en zware dossiers
 - Zorgzame buurten
 - Gemeente zonder gemeentehuis – vb: virtuele servicemedewerker
 - Bouw van een nieuwe school waarbij clustering noodzakelijk is
 - ...
 - Rapportering, verantwoording van de middelen

- Digitalisering
 - Sneller wijzigend landschap
 - Dubbel traject
 - Burger die meekan
 - Burger die digitaal niet ontsloten is
 - Digibanken
 - Digitale inclusie
 - Aankoop van dure software op lokaal niveau
 - Vaker leveranciers die niet aan verwachtingen voldoen met kostbare tijd van personeel dat verloren gaat
 - Gelinkt notuleren
 - Mijnburgerprofiel
 - ...
- Commissie decentralisatie:
 - 52 fiches met betrekking tot decentralisatie naar lokale besturen
- Referentieregio's
 - Nieuwe initiatieven (oa via Labo regiovorming)
 - Samenwerkingen enten op referentieregio
- Burgerparticipatie
 - Uitgebreider
 - Burger verwacht ook participatie
 - Verankerd in decreet over lokaal bestuur
- Steeds mondig wordende burgers, al dan niet bijgestaan door een raadsman of advocaat
- Het middenveld / verenigingsleven / sociale organisaties stellen meer en meer vragen aan lokale besturen voor ondersteuning, dit gaat van (gratis) ter beschikking stellen van lokalen, ondersteuning door de gemeentelijke uitvoeringsdiensten voor verhuizen, organisatie van evenementen.... Als er bij een andere organisatie een voordeel qua huisvesting en / of subsidie wegvalt, zijn wij het eerste aanspreekpunt om het gat toe te rijden.
- Gebrek vanuit hogere overheid voor aanpak of draaiboek voor zaken die in alle gemeentes toch gelijkaardig zijn (bv business continuïteitsplan bij Hacking, ...) of aanleveren van software (cfr Nederland waar dit van veel meer vanuit hogere overheid wordt aangeleverd en niet via Remmicom, Cevi, Cipal/Schaubroek, ...met steeds hogere ontwikkelkosten)
 - Vb: digitaal aanmeldsysteem voor inschrijven van leerlingen – ontwikkeld via de LOP's, waar gemeenten inzitten enerzijds als actor omdat ze gemeentelijk onderwijs hebben, anderzijds als regisseur op het grondgebied. Er zijn 70 LOP's die allemaal een parallel traject hebben gelopen met bestek, gunning, testen software, ... En uiteindelijk zijn er nog steeds dubbele inschrijvingen mogelijk zijn als de scholen van je voorkeur in 2 verschillende LOP-gebieden liggen – had dit niet één centraal systeem vanuit departement onderwijs kunnen zijn?

MENS

- Bibliotheken
 - Rol van de bib wijzigt – van volksoopvoeding naar ontmoetingshuizen en belevingsruimten
- Lokaal erfgoedbeleid
 - Herbestemming van kerken en pastorijen
 - Gewijzigde standaard voor label onroerend erfgoedgemeente
 - Interactie met dienst omgeving

RUIMTE

- Omgeving:
 - Personeel aantrekken en bijgeschoold houden
 - Meer inspraak bij RUP's
 - Open ruimte
 - Stikstof
 - Betonstop
 - Woon- en uitbreidingsgebieden
 - Complexere regels
 - Juridische steekspellen (bezwaarschriften, vernietigingen,...)

- Evenwicht algemeen belang versus individueel eigendomsbelang
- Adviesverlening van gemeente aan andere overheden ikv grote dossiers (stikstof, mestactieplannen,...)
- Complex handhavingsbeleid met nu ook gemeentelijke bevoegdheid en opdracht (gemeentelijk stedenbouwkundig inspecteur of burgemeester)
- **Klimaat:**
 - Burgemeestersconvenant en uitwerking van de acties
 - Lokaal energie- en klimaatpact
 - Voorbeeldfunctie voor besturen
 - Eigen gebouwen energiezuinig maken
 - Sensibilisering burgers
 - Subsidierereglementen, premies
 - Informatieplicht aan burgers
 - Energieloketten
 - 17 SDG's – duurzame ontwikkelingsdoelen verankeren in beleid
- **Uitrol elektrische laadpalen**
- **Afvalbeheer**
- **Sluikstortproblematiek**
 - Implementatie Diftar
 - Sensibilisering burger
 - ...
- **Rioleringsdossiers:**
 - Aanleggen op ritme van VMM
 - Afstemmen met wegenwerken
 - Hemelwaterverordening die het nog moeilijker zal maken om te vergunnen
 - Complexere vergunningsaanvragen
 - Tegenstrijdige belangen
 - Hogere budgetten te voorzien door stijgende prijzen
 - Participatievergaderingen
 - ...
- **Ontheeningsdecreet:**
 - Bedoeld als vereenvoudiging, maar geeft nog steeds problemen (bijvoorbeeld in combinatie met rioleringsdossiers)
- **Lokale economie:**
 - Lokaal beleid handelskernen
 - Participatie van adviesraad, handelaars,...

MOBILITEIT

- **Lokaal mobiliteitsbeleid**
 - Enten op vervoerregio
- **Decreet gemeentewegen:**
 - Nieuwe regels
 - Nieuwe werkwijze
 - Opleiding personeel
 - ...
- **Trage Wegen beleid – in de praktijk juridische issues**

WONEN

- **Lokaal Woonbeleid**
 - Adviesorgaan en regierol voor woonprojecten- en beleid (lokaal woonoverleg)
 - Beheerdersrol in nieuwe woonactoren
 - Conformiteitsattesten en handhaving ervan
 - Energieloket
 - Samenlevingsproblemen in sociale wijken aanpakken
 - Registers leegstand, onbewoonbaarheid – wordt opgedreven wegens grotere focus op kwalitatief wonen
 - Bindend sociaal objectief realiseren

- In combinatie met regels rond woonuitbreidingsgebieden
- In combinatie met behoud van open ruimte

VEILIGHEID EN HANDHAVING

- Veiligheid
 - Lokale Integrale Veiligheidscel Radicalisering
 - Burenbemiddeling om aantal civielrechtelijke twisten te verminderen
 - Noodplanning met nieuwe integrale plannen
 - Brandweerverslagen – beoordeling door burgemeester (voorbereid door administratie)
 - Gemeenschapswachten om te sensibiliseren, te informeren, en desgevallend GAS-pv's op te stellen (oprichting dienst gemeenschapswachten)
- Handhaving:
 - GAS en GAS 5
 - Uitbreiding toepassingsgebied
 - Handhaving stedenbouwkundige inbreuken
 - Opmaak lokale prioriteitenlijst handhaving anders geen vervolging mogelijk
 - Uitgebreidere bevoegdheden
- bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit.
 - Nachtwinkels, huisjesmelkers,...
 - Protocol bestuurlijke handhaving (samenwerking met parket en zowel bestuurlijke als gerechtelijke politionele diensten)
- Opdrachten van brandweer en politie naar gemeente
 - GAS
 - Controle hydranten,...

ORGANISATIE EN PERSONEEL

- Aanpassing RPR met meer lokale autonomie
 - keuzes moeten gemaakt worden, eigen loonhuishouden bouwen
 - administratieve afwikkeling
 - onderhandeling
 - afstemming met buurgemeenten om geen concurrentie te vormen
 - ...
- Regelgeving GDPR en rol van de lokale DPO
 - Complexe regelgeving
 - Werkt vaak vertragend
 - Opmaak en goedkeuring allerhande verwerkersovereenkomsten
 - ...
- Informatieveiligheid
 - Verhoogde aandacht voor phishing
 - Business continuity plannen
 - 2 factor identificatie
 - Bescherming tegen cyberaanvallen
 - ICT veiligheidsaudit
 - ...
- Noodzaak om over te schakelen naar tijd- en plaatsafhankelijk werken en informatie delen (bijvoorbeeld Microsoft Office 365)
 - Omscholing van ganse personeelskader
- Organisatiebeheersing:
 - Verhoogde activiteit van Audit Vlaanderen
 - Meer rapportering ingevolge decreet lokaal bestuur
 - Discrepantie tussen hoe het in de praktijk werkt en hoe het proces uitgeschreven moet worden volgens de normen van Audit Vlaanderen
 - Meer op papier zetten, evalueren, bijsturen,...
- Tweede pensioenpijler contractuele medewerkers
- Personeelsdocumenten:
 - RPR en arbeidsreglement

- deontologische code
- agressieprotocol
- ICT beleid
- Thuiswerkbeleid
- Moederschapsbescherming
- Klokkenluidersregeling
- Beeldschermbril
- Onthaalbeleid
- Exitbeleid
- Werken met derden
- Brandpreventiedossier
- Asbestinventaris
- Analyse psychosociaal welzijn en de daaraan gekoppelde acties
- Werkpostfiches
- Globaal preventieplan
- Risicobeoordeling van elke functie
- Veel meer uitgesproken vraag om in te zetten op het welzijn van personeel
- Meer ontharden – meer duurzaam groen – positieve evolutie, maar vraagt meer tijd qua beheer – druk op groendiensten neemt toe. Ook verdwijnen hier jobs voor ‘laaggeschoolden’ door bijvoorbeeld meer vereisten qua veiligheid (juiste attesten om met machines te mogen werken). Onze rol als plek van sociale tewerkstelling vermindert. (Het gaat hierbij vaak om een ‘onbenoemde’ categorie van mensen die té goed zijn voor echte sociale tewerkstelling, maar ook niet de vaardigheden hebben om in een competitieve markt mee te dingen naar een job.)

FINANCIEN

- Op 13 jaar tijd een evolutie in de financiële beheerssystemen: NGB/NOB – BBC – BBC2020
 - Integratie
 - Aankoop nieuwe systemen
 - Opleiding personeel (budgetbeheerder, budgethouders,...)
 - Rapportering
 - Opmaak beleidsdocumenten
- BTW-optimalisatie, desgevallend door oprichting AGB met daaraan gekoppelde beheerslast, soms zelfs met drie of meer rechtspersonen (gemeente, OCMW, AGB en zelfstandige zorgvoorziening)

WELZIJN EN ZORG

- Acties om schrijnende armoede aan te pakken
- Decreet Buitenschoolse Kinderopvang en Activiteiten met een regierol voor de gemeenten, maar met minder subsidies
- Kinderopvang:
 - Focus op kwalitatieve kinderopvang
 - Nijpend tekort aan plaatsen
 - Lokaal loket kinderopvang
 - Lokaal overleg Kinderopvang met adviesrol
 - Als het misloopt in een opvang: maatregel door de burgemeester
 - Huizen van het kind
- Sociale economie:
 - Regierol
 - Nadruk op activering met hoge verwachtingen ten aanzien van lokale besturen naast en/of in de plaats van VDAB. Meer mensen aan het werk, ook de zeer zwakke profielen.
- Activering
 - regierol voor gemeenten
 - Meer regels, strenger
 - Ondoorwaadbaar landschap
- Eerstelijnszone:
 - Oprichting
 - Geïntegreerd breed onthaal
 - Zoektocht naar vastleggen prioriteiten en afbakenen rol

- Uitrol van projecten
- Werken rond geestelijke gezondheid – verschillende projecten met verschillende subsidies voor zowel cliënteel als niet-cliénteel van de OCMW's.
- Ingegratie en inburgering:
 - Ondertussen grotendeels betalend (lessen maatschappelijke oriëntatie en de Nederlandse lessen NT2 – inburgeraar betaalt)
 - Stijgende kosten voor tolken
- Meer druk op sociale diensten
 - Meer verslavingen
 - Meer multiproblematieken
 - Minder bereikbaarheid van vakbonden, mutualiteiten,... waardoor sociale dienst deze rol opneemt
 - Arbeidstrajectbegeleiding: meer een meer trajecten met complexe regels
 - Artikel 60
 - TWE
 - Capacity building
 - ...
- BELRAI:
 - Duurt veel langer om in te vullen (meer dan 700 vragen te beantwoorden)
 - Omscholing personeel
 - ...
- IFIC:
 - Implementatie
 - Intern onevenwicht tussen barema's lokale besturen en zorgpersoneel lokale besturen
- Lokaal beleid tegen voedselverspilling, korte keten
- Minimale schaalgrootte diensten gezinszorg

En daarnaast:

- Binnen welzijnslandschap wordt het steeds moeilijker om door het bos de bomen te blijven zien

3.6. ORGANISATIEBEHEERSING

3.6.1. Algemeen

Het decreet over het lokaal bestuur definieert organisatiebeheersing als volgt: Het geheel van maatregelen en procedures om een redelijke zekerheid te verschaffen dat de organisatie:

- De vastgelegde doelstellingen bereikt en de risico's om deze te bereiken kent en beheerst;
- De wetgeving en procedures naleeft;
- Over betrouwbare financiële en beheers-rapportering beschikt;
- Effectief en efficiënt werkt en de beschikbare middelen economisch inzet;
- De activa beschermt en fraude voorkomt;

Beheersing wil zeggen: sturing geven en onder controle hebben. Zo kan de organisatie de juiste dingen doen en de dingen juist doen. Deze beheersing situeert zich zowel op het globale niveau van de organisatie, als op dienstniveau en op procesniveau.

Een goed functionerende organisatie realiseert 3 doelstellingen met haar aanpak van organisatiebeheersing:

1. De organisatie hanteert een kader voor organisatiebeheersing;
2. De organisatie kent haar belangrijkste verbeterpunten en risico's voor de sturende en de ondersteunende processen, ze hanteert een strategie om deze te beheersen en volgt deze strategie op;

3. De organisatie evalueert regelmatig de manier waarop ze werkt aan haar organisatiebeheersing en stuurt die bij;

Het is de algemeen directeur die, in overleg met het managementteam, hiervoor verantwoordelijk is. De raad (zowel gemeenteraad als raad voor maatschappelijk welzijn) keurt het algemeen kader van de organisatiebeheersing goed. Daarnaast moet de algemeen directeur jaarlijks rapporteren aan het politieke niveau over de beheersing van de organisatie.

3.6.2. Leidraad organisatiebeheersing

Algemeen

Audit Vlaanderen heeft een **leidraad organisatiebeheersing** opgesteld. Deze leidraad is een gids met doelstellingen rond organisatiebeheersing, risico's en beheersmaatregelen die ondersteuning biedt om een kader voor organisatiebeheersing uit te bouwen. De gemeenteraad en raad voor maatschappelijk welzijn besloten reeds eerder om de leidraad organisatiebeheersing te hanteren als basis voor het uitwerken van een organisatiebeheersingssysteem.

In een organisatie zijn er ondersteunende, kern- en managementprocessen.

Kernprocessen zijn gericht op het afleveren van producten en diensten aan externen (bijvoorbeeld de aflevering van een omgevingsvergunning).

Managementprocessen sturen de organisatie (bijvoorbeeld de opmaak van het meerjarenplan)

Ondersteunende processen helpen bij de realisatie van de kernprocessen en managementprocessen (bijvoorbeeld de continuïteit van het ICT-systeem verzekeren door back-ups te nemen).

Processen die belangrijk zijn voor de realisatie van de doelstellingen of voor een goede dienstverlening, zijn sleutelprocessen.

De leidraad behandelt vooral managementprocessen en ondersteunende processen. Een organisatie waarvan de managementprocessen en de ondersteunende processen goed functioneren, voldoet immers aan de basisvoorwaarden voor een vlotte werking van de kernprocessen. Zij zijn ook essentieel voor de dienstverlening aan de burger.

10 thema's van de leidraad organisatiebeheersing

De leidraad organisatiebeheersing werkt op basis van 10 thema's waarvoor telkens doelstellingen op het vlak van organisatiebeheersing en beheersmaatregelen zijn uitgewerkt. Deze doelstellingen zijn basisvoorwaarden waaraan voldaan moet worden om een organisatie in het algemeen goed te kunnen beheersen. Het gaat dus niet om specifieke doelstellingen voor de gemeente Brecht, noch om doelstellingen die in het kader van BBC zijn opgemaakt, maar om algemeen geldende 'principes' waaraan elke organisatie zou moeten voldoen.

De 10 thema's zijn de volgende:

1. Doelstellingen- en procesmanagement
2. Belanghebbendenmanagement
3. Monitoring
4. Financieel management
5. Organisatiestructuur
6. Personeelsbeleid

7. Organisatiecultuur
8. Informatie en communicatie
9. Facilitaire middelen, opdrachten en contracten
10. ICT

De leidraad kan gebruikt worden als een **zelfevaluatie-instrument**. Het is dus een instrument waarmee lokale besturen zelf kunnen onderzoeken waar ze staan op het vlak van organisatiebeheersing voor wat betreft de management- en ondersteunende processen. De resultaten van de zelfevaluatie geven de organisatie op dit vlak een beeld van waar ze goed zit en waar ze verder op moet inzetten.

Dergelijke zelfevaluatie werd uitgevoerd in 2011. Een nieuwe zelfevaluatie werd reeds opgestart met het bezoek van Audit Vlaanderen in het najaar van 2019 en werd verder afgerond in 2020-2021. Na 2021 werd de ambitie geuit om de zelfevaluatiesessies elke drie jaar te herhalen.

Inzetten op organisatiebeheersing gebeurt niet vanzelf. Onze organisatie heeft het uittekenen en opvolgen van een organisatiebeheersingsbeleid voorzien in het takenpakket van de beleidsadviseur. Zoals dit nu ingetekend staat in het organogram, werkt de beleidsadviseur enerzijds aan organisatiebeheersing en anderzijds als projectleider bij diverse projecten.

Nu de beleidsadviseur voltijds de rol van waarnemend coördinator ruimtelijke ontwikkeling opneemt in afwachting van een nieuwe invulling, blijft er geen tijd over om de organisatie op vlak van organisatiebeheersing naar een hoger niveau te tillen. Ad hoc worden processen geschreven of herschreven en met het oog op de verhuis naar het nieuwe gemeentehuis, worden de dienstverleningsprocessen onder de loep genomen. Dit is echter niet voldoende om de organisatie voldoende te beheersen volgens de verwachtingen van Audit Vlaanderen.

Wil men ten volle inzetten op een beheerste organisatie, die ten volle inzet op optimalisatie en verdere professionalisering, dan is daar (gespecialiseerde) capaciteit voor nodig.

3.6.3. Een voorbeeld: monitoring en goede datahuishouding

Volgens de **leidraad organisatiebeheersing** is monitoring het systematisch en continu verzamelen van relevante data. Het doel is om op basis van die data op te volgen of enerzijds de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd en anderzijds of de dienstverlening goed verloopt zodat beoordeeld kan worden of het bestuur de gekozen route kan aanhouden of best overgaat tot bijsturing.

Voor het opvolgen van de beleidsdoelstellingen moet de juiste informatie worden verzameld over de acties die passen binnen die beleidsdoelstelling. Voor het opvolgen van de dienstverlening die niet in de beleidsdoelstellingen is opgenomen, moet informatie verzameld worden waarmee nagegaan kan worden of de dienstverlening goed verloopt. Hierbij is het belangrijk dat 'het juiste' wordt gemeten en dat dit 'op de juiste manier' gebeurt. De relevante informatie die de meetsystemen verzamelen, moet worden opgenomen in rapporten.

De rapporten met de informatie van de meetsystemen moet zodanig opgesteld worden, dat de realisatiegraad van de beleidsdoelstellingen regelmatig kan opgevolgd worden via de jaarrekening, tussentijdse rapporten, beleids- en beheersrapporten. Ook de dienstverlening die niet in de beleidsdoelstellingen is opgenomen, moet worden opgevolgd via rapporten. Het is voor leidinggevend, managementteam, raad, budgethouders,... opportuun om beleidsdoelstellingen en dienstverlening op te volgen, zodat ze de werking kunnen sturen.

Dit sluit nauw aan bij de ambitie van vele lokale besturen om **datagedreven beleid** te gaan voeren.

VVSG heeft handvaten uitgeschreven¹¹ voor het voeren van een datagedreven beleid:

Lokale overheden beschikken over heel wat data vervat in allerlei digitale toepassingen, databanken en bestanden en hebben ook toegang tot veel data van andere overheden, commerciële dataproviders...

We onderscheiden verschillende soorten data: **operationele data** over interne processen en diensten, **strategische data** over beleidsthema's die beslissingen helpen stofferen,... Er zijn onder andere statistische data, persoonsdata als sensordata... Deze data kunnen zowel statisch zijn als real-time. Al deze data kunnen erg bruikbaar zijn. **Een goed georganiseerde datahuishouding is één van de bouwstenen voor de digitale transformatie van het lokaal bestuur.** Dat betekent dat data in het lokaal bestuur gekend zijn, geordend zijn en correct zijn en dat data "stromen" tussen verschillende toepassingen en diensten. Er zijn verschillende doelgroepen die er baat bij hebben dat het lokaal bestuur inzet op een sterke, kwaliteitsvolle datahuishouding. We onderscheiden vijf doelgroepen en redenen:

Data voor het bestuur: datagedreven besturen

Data-analyses kunnen helpen om beleidskeuzes vorm te geven. In de context van een lokaal bestuur kunnen die data ook helpen voor de opmaak van de omgevingsanalyse bijvoorbeeld, om beleidsbeslissingen te formuleren en motiveren of uitdagingen die er zijn te definiëren. Het datagedreven sturen wint aan belangstelling. Datagedreven is echter niet hetzelfde als datagesturd. Beleid zal immers nooit enkel door data-analyse tot stand komen, maar het is wel een belangrijk hulpmiddel. Data zijn ondersteunend voor beleidsvorming en vergemakkelijken het proces. Ze brengen inzichten met zich mee die kunnen worden vertaald in beleidsdoelen en acties. De resultaten van datagedreven sturen gaan van efficiëntiewinst in de afvalophaling door het analyseren van sensoren in openbare afvalkorven of de ophaalwagens tot een gebruiksvriendelijkere gemeentelijke website door betere inzichten in de behoeften van gebruikers of tot het invoeren van verkeersvrije straten na passantentellingen en luchtkwaliteitsmetingen...

Om continu over kwaliteitsvolle en betrouwbare meet- en rapportagesystemen te beschikken, is het nodig dat ze regelmatig geëvalueerd worden. Via evaluatie kunnen de systemen bijgestuurd worden zodat ze steeds verbeteren.¹²

Data voor de organisatie / het management: voor betere processen

Door data van verschillende beleidsdomeinen te integreren en te analyseren komen slimme oplossingen tot stand. Het draagt bij aan het automatiseren en stroomlijnen van processen en diensten in de organisatie en voor de burger. Denk daarbij aan het vorm geven van een chatbot of het mogelijk maken van een automatische rechtentoekenning. Doorgedreven digitale dienstverlening kan nooit tot stand komen zonder beschikbare en juiste data. Natuurlijk zullen er altijd burgers zijn die nood hebben aan persoonlijk contact. Digitale processen op basis van data kunnen ruimte creëren voor medewerkers om hun inhoudelijke expertise meer in te zetten voor het helpen van de burger en voor een persoonlijke benadering voor wie daar behoefte aan heeft.

De komst van het Internet of Things zorgde voor nieuwe databronnen: allerlei geconnecteerde apparaten zoals camera's en sensoren capteren en genereren een stortvloed aan data en dat aantal blijft exponentieel groeien. Maar wat ben je met dergelijke slimme toepassingen als je de data niet kan verwerken, niet kan ordenen, samenbrengen met andere data om ervan te leren om de dienstverlening te optimaliseren of het beleid bij te sturen? Het is van belang om die gigantische hoeveelheid data te inventariseren, datasets te benoemen en op orde te brengen. Een goed georganiseerde datahuishouding is essentieel. De opmaak van een databeleid, met heldere afspraken en dataprincipes is een eerste belangrijke stap. Door goed

¹¹ VVSG schreef 'Handvatten voor lokaal databeleid' en is terug te vinden op hun website. De tekst in deze omgevingsanalyse werd uit deze stukken van VVSG gehaald.

¹² Voor cijfers en letters over Brecht wordt verwezen naar de Gemeente- en Stadsmonitor – www.gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be

georganiseerde data kan je als manager ook beter vinger aan de pols houden bij de verschillende processen die doorlopen worden in de organisatie en bij de verschillende projecten die worden uitgevoerd. Door het monitoren hiervan kan je mee opgestelde doelen en indicatoren opvolgen en aftoetsen, komen tot betere, meer gestoffeerde evaluaties van projecten en processen om bij te sturen waar nodig.

Tot slot kunnen data ook bijdragen aan de kostenbeheersing in een organisatie. Door het beheer en de interpretatie van kosten-batenanalyses kunnen de doelmatigheid en de organisatie van een lokaal bestuur ook worden verbeterd.

Data voor de burger: voor betere diensten en informatie

De burger verwacht een gebruiksvriendelijke digitale dienstverlening en dat 24/7. Of de burger nu via het eloket van de gemeente documenten aanvraagt, een meldingsfiche invult of via de website op zoek is naar informatie... Al deze processen werken maar als de data in de achterliggende systemen en databanken volledig, correct en actueel zijn.

Door meerdere databanken aan elkaar te koppelen, draag je ook bij aan de gebruiksvriendelijkheid van dienstverlening. Bijvoorbeeld doordat de burger niet meermaals dezelfde gegevens moet invullen of doordat diensten en rechten automatisch worden toegekend. Voor de burger is het belangrijk dat hij te allen tijde toegang heeft tot correcte informatie. Inwoners en bezoekers willen goed geïnformeerd zijn en steeds vaker ook actief betrokken worden bij het beleid, mee nadenken over projecten en verbetervoorstellen formuleren...

Van de gemeente wordt een zekere transparantie verwacht over hoe beslissingen tot stand zijn gekomen. Voor de burger is het ook belangrijk dat hij zicht heeft op zijn dossiers (zijn aanvragen, meldingen...) en de gegevens die door de lokale overheid werden verwerkt. Omgekeerd kunnen er ook winsten te boeken zijn door als lokaal bestuur "de wisdom of the crowd" maximaal te benutten. Denk aan de opkomst van citizen science waarbij inwoners helpen om data te verzamelen over de biodiversiteit in de tuin, over de geluidsoverlast of luchtkwaliteit... of aan de organisatie van hackathons waarbij inwoners zelf meewerken aan innovatieve oplossingen op basis van de beschikbare datasets van de gemeente. Door inwoners van meet af aan te betrekken bij dataprojecten kan je bepaalde skills benutten en de creativiteit en innovatie bevorderen. Bovendien vergroot je het draagvlak en de kans op slagen.

Data voor domeinexperten: kennisopbouw en expertise

De verschillende inhoudelijke domeinexperten in de gemeente hebben ook nood aan informatie, over de thema's waarrond ze werken, over de resultaten van projecten die ze opvolgen... Door het aanboren van nieuwe databronnen kunnen ze tot nieuwe inzichten komen, en hun kennis en expertise rond dit thema vergroten. Ze kunnen de voortgang van projecten die ze initiëren ook beter opvolgen en de werkelijke impact meten.

Data voor de bredere lokale gemeenschap (bedrijven, onderwijs)

Al deze informatie is niet alleen interessant voor het lokaal bestuur, maar is ook nuttig voor andere partijen. Zo kan het openstellen van data een stimulans zijn voor innovatie in de gemeente. Steeds meer steden en gemeenten publiceren hun data (uiteraard gaat het hier over statistische gegevens of geanonimiseerde, gepseudonimiseerde of geaggregeerde data, geen persoonsgegevens) zodat innovatieve bedrijven, start-ups, studenten... ermee aan de slag kunnen en hiermee tools kunnen ontwikkelen, die ook voor de gemeente een meerwaarde kunnen zijn. Data kunnen ook onderzoeksprojecten van kennisinstellingen staven en hen helpen om tot interessante onderzoeksvragen en inzichten te komen. Steden organiseren steeds vaker hackathons of datathons. Dit zijn evenementen waarbij ze datasets voorleggen aan groepjes studenten of vrijwilligers, die met die data aan de slag gaan. Een hackathon kan ook vertrekken vanuit een bepaalde uitdaging of probleemstelling, waarvoor de verschillende teams de opdracht krijgen om een oplossing uit te dokteren. Hierdoor geef je niet alleen kans aan jongeren in de gemeente om mee te participeren aan het beleid, de creativiteit wordt gestimuleerd, het draagvlak wordt vergroot en als lokaal

bestuur kan je er bovendien een toffe, innovatieve oplossing aan over houden. Een win/win! Sommige steden investeren in een eigen open data portaal.

Conclusie: Een goed onderbouwde datastrategie is de toekomst. Meer en meer lokale besturen investeren in processen en mensen om een **datagedreven beleid** te voeren. Het gaat daarbij over meer dan het raadplegen van beschikbare bronnen. Het lokale bestuur van de toekomst heeft de capaciteit om relevante informatie uit data te verzamelen, deze te interpreteren en een beleid uit te tekenen dat de vertaling is van de gegevens. Op basis van nieuwe data, kan het beleid geëvalueerd en bijgestuurd worden. Toekomstgericht is het **belangrijk dat aan een visie gewerkt kan worden rond monitoring en het voeren van doordachte datahuishouding.**

3.7. PROJECTMANAGEMENT

In 2021-2022 werden diverse opleidingsmomenten georganiseerd rond projectmatig werken in Brecht. Projecten zijn tijdelijk, met een specifieke doelstelling, uitgevoerd tijdens een geplande periode tegen een geplande kost, om een verandering teweeg te brengen. Specifiek in onze organisatie hanteren we ook nog de criteria complex en dienstoverschrijdend om over een project te spreken dat wordt opgevolgd volgens de regels van projectmanagement. Sindsdien worden **projectfiches** volgens een nieuwe structuur gemaakt en vindt er maandelijks een **projectmanagementteam** plaats. Ook het CBS kan via projectfiches de vooruitgang volgen en wordt inhoudelijk geïnformeerd via de **projectvergadering**.

3.7.1. Huidige projecten

De huidige projectfiches in hun volledigheid toevoegen aan deze omgevingsanalyse zou ons te ver leiden¹³. Een overzicht van de lopende projecten (januari 2024) met projectfiches (complex en dienstoverschrijdend) vindt u hier in willekeurige volgorde:

- Opmaak bouwcode
- Recreatiegebied De Merel
- Digitale schermen
- Uitrol decreet kinderopvang
- Missie, visie, waarden
- Office 365
- Invoering projectmanagement
- Risicoanalyse psychosociaal welzijn
- Bouw basisschool De Sleutelbloem
- Speelweefsel
- Upgrade website
- Bouw welzijns-campus
- Digibanken
- Mobiliteit schoolomgeving
- Citymarketing
- Den Burt
- Bouw nieuw gemeentehuis
- REGI chatbox
- Masterplan Sint-Job
- Regiovorming
- Bouw technische dienst
- Aanwezigheidsbeleid
- Sint-theobalduskapel

¹³ Deze zijn echter op eenvoudig verzoek beschikbaar bij het secretariaat van de gemeente Brecht.

3.8. UITDAGINGEN

De diverse uitdagingen per project worden niet besproken in deze analyse. Sommige projecten worden wel kort aangeraakt elders in deze bundel.

Het spreekt voor zich dat projecten als dusdanig reeds vele jaren voorkomen en uitgevoerd worden in Brecht. Sinds 2022 wordt er echter sterker ingezet op een echte projectwerking, met duidelijke **rollen en verantwoordelijkheden** voor de betrokkenen, een juiste doelstelling en afweging van scope, tijd, middelen en kwaliteit. Ook **communicatie en risico's** kregen een meer prominente plaats toebedeeld. De uitdagingen blijven echter groot: er is opleiding gegeven, maar de kennis wordt niet systematisch herhaald of bijgeschoold. De spoeling van medewerkers die deel kunnen nemen aan werkgroepen of stuurgroepen is niet groot, waardoor de werklast hoog is. Er is geen enkele **projectleider** in dienst die voltijds met projecten kan bezig zijn, iedereen doet dit bovenop zijn dagelijkse bezigheden. Projectleiders zijn ook vaak projectleider, technisch expert, projectmedewerker en lid van de stuurgroep tegelijk, wat volgens een goede projectwerking niet mag. Brecht maakt daarom ook soms gebruik van externe projectleiders, maar zij rekenen evengoed op interne knowhow en beschikbaarheid én dit heeft uiteraard ook zijn kostprijs. De projectfiches zijn excelfiches die de basis (doelstelling, risico's, timing) bevatten. Projectleiders vullen geregeld een stand van zaken in. Er is echter geen koppeling met andere software en geen visualisatie mogelijk, dit is **géén projectsoftware**. Er is een aanzet tot **portfoliobeheer**, maar door gebrek aan beleidsadviseurs verloopt dit tot nu toe in minimale vorm. Tot slot passen niet alle projecten in de doelstellingen die Brecht heeft geformuleerd in de beleidsverklaring en/of BBC: in een ideale wereld is er een betere afstemming tussen de twee.

Een grote uitdaging voor de volgende periode wordt daarom het herhalen, verder uitwerken en verdiepen van de projectmethodologie en projectopvolging.

4. PERSONEELSDATA EN PERSONEELSBELEID

4.1. INLEIDING

In 2023 werden de waarden van de organisatie voorgesteld aan alle personeelsleden. Samen, respectvol, flexibel, verantwoordelijk en kwalitatief zijn de pijlers van onze werking. Ze bepalen onze richting en hebben invloed op ons doen en laten. Alleen zo kan je inzetten op een dienstverlening die erop gericht is onze burgers vooruit te helpen.

Een dienstverlenend bedrijf heeft haar medewerkers als belangrijkste kapitaal. Een professioneel personeelsbeleid moet erop gericht zijn de juiste medewerkers aan te trekken, ze te houden, op te leiden en hen te sturen zodat de organisatie steeds mee evolueert met de technologie, nieuwe wetgeving en maatschappelijke noden. We moeten wendbaar blijven om te kunnen inspelen op crises, opportuniteiten en uitdagingen. Meer en meer wordt er ingezet op ondersteuning door all round medewerkers die kunnen inspringen waar nodig.

De 'war for talent' raast verder door. Daarnaast heeft de commissie decentralisatie nog grote plannen om de autonomie van de lokale besturen nog meer uit te breiden. Dit is een tendens die reeds enkele jaren geleden gestart is en steeds grotere proporties aanneemt.

Geschikte en gemotiveerde handen en voeten om ons te kwijten van deze diverse taken zijn onontbeerlijk. Zijn deze krachten niet aanwezig in de vorm van eigen personeel of middels ondersteuning via externen (consultants, samenwerkingsverbanden,...) dan is een kwalitatieve dienstverlening niet mogelijk.

Reeds in 2015 speelden gemeente en OCMW van Brecht in op de tendens om beide organisaties nauwer te laten samenwerken. Door de aanwerving van 1 gemeenschappelijk algemeen directeur en niet veel later de aanwerving van 1 gemeenschappelijk financieel directeur werd vooruitgelopen op datgene dat later in het decreet lokaal bestuur verankerd zou worden.

Als geïntegreerde organisatie werd een gemeenschappelijk organogram opgemaakt. Er werd voor gekozen om alle diensten, inclusief het woonzorgcentrum en de gemeentelijke basisschool, onder te brengen onder één van de 4 clusters: MENS, RUIMTE, ORGANISATIE EN PERSONEEL, FINANCIËN en WELZIJN. Samen zijn we 1 grote organisatie, wordt gewerkt aan een aangename, gemeenschappelijke cultuur, maar verliezen we de eigenheid van elke cluster niet uit het oog.

Het organogram wordt als bijlage gevoegd.

De uitdagingen zijn groot. Dat blijkt uit de opsomming die reeds eerder in deze omgevingsanalyse werd opgenomen. Uit de evolutie van het personeelsbestand van de gemeente Brecht kan afgeleid worden dat een uitbreiding van deze taken niet gevolgd werd door een uitbreiding van het personeelsbestand. Integendeel, het aantal personeelsleden van de gemeente per 1000 inwoners zakte.

De commissie decentralisatie heeft nog meer plannen. De taken worden dan wel doorgeschoven naar de gemeenten, de middelen (zowel in de vorm van personeel als financiële middelen) die nodig zijn om deze taken op te nemen, ontbreken vaak of zijn slechts tijdelijk.

In het hoofdstuk financiën wordt ingezoomd op de personeelskost van gemeente en OCMW. Legt men de cijfers naast buurgemeenten, gemeenten uit de provincie of het gewest, de uitkomst is steeds dezelfde. Gemeente Brecht kent een klein personeelsbestand en de kost per 1000 inwoners is laag.

Wil men als gemeente haar rol kunnen opnemen als betrouwbare partner voor haar burgers, leveranciers, andere overheden,...dan is een grondige beoordeling van het personeelsbestand nodig.

Complexe regelgeving, mondige burgers, technologie die ontwikkelt (bijvoorbeeld de mogelijkheden om beleid te maken op basis van data, artificiële intelligentie, maar ook inspelen op de verwachtingen inzake duurzaamheid, het hoofd bieden aan mondiale en lokale crises), behelzen een sterke overheid.

Het organogram moet steeds met deze blik bekeken worden. Welke taken moeten we doen? Welke taken willen we daar bovenop doen? En welke mensen hebben we nodig om deze taken op een kwalitatieve manier uit te voeren? Kunnen we dit nog alleen? Of zijn er ambtelijke samenwerkingen nodig met andere besturen? Met welke besturen? Is desgevallend een fusie aan de orde? En welke impact heeft dit op ons organogram?

Vast staat dat het creëren van eender welke vorm van samenwerking, eveneens capaciteit vergt. Wil men meer samenwerken om er de vruchten van te plukken, moet men degelijk goed zaaien.

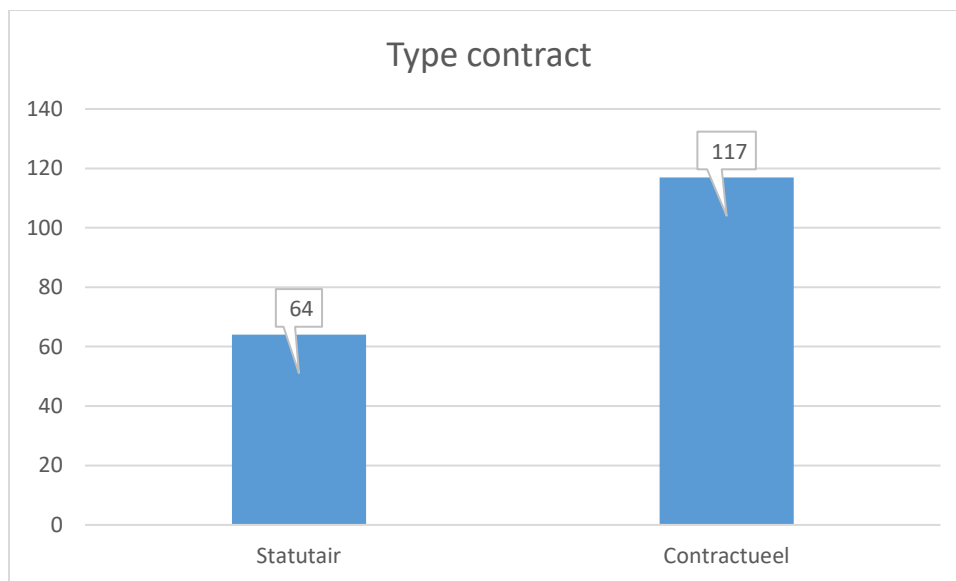
Wil men inzetten op een wendbare organisatie die zich kan aanpassen naar de noden van de maatschappij, dan moet er geïnvesteerd worden in leidinggevendenden die de organisatie in die richting kunnen leiden, die de kans krijgen om desgevallend 1-op-1 sturing van medewerkers te doen, die hiaten in expertise kunnen detecteren en er gepaste beleidsvoorstellen rond kunnen formuleren.

Een bestuurskrachtanalyse (welke in het eerste kwartaal van 2024 wordt opgesteld) onderzoekt of de gemeente voldoende capaciteit heeft om het hoofd te blijven bieden aan de uitdagingen van de toekomst.

4.2. PERSONEELSDATA GEMEENTE

De gemeente Brecht koos in 2017 om geen statutaire aanwervingen meer te doen.

Eind 2022 telde de gemeente 64 statutaire medewerkers en 117 contractuele medewerkers. 6 medewerkers zijn deels statutair en deels contractueel.

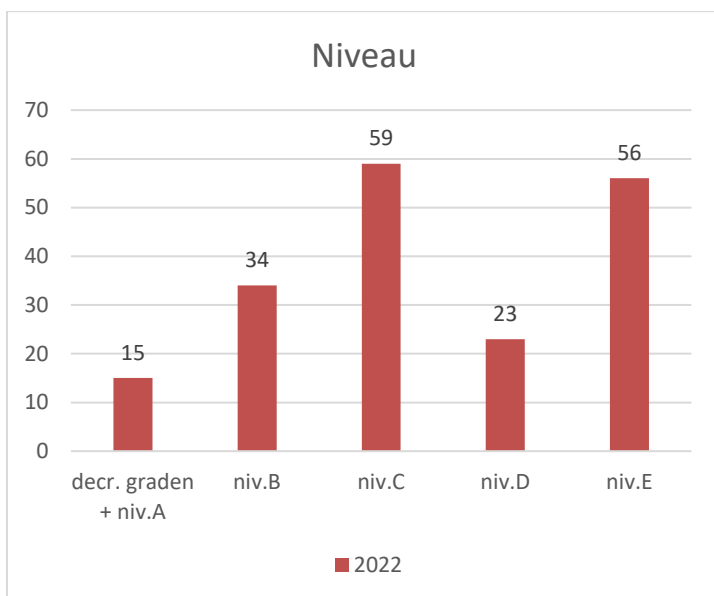

De gemeentelijke basisschool telt 55 medewerkers (gegevens schooljaar 2021-2022). Het statuut van het onderwijzend personeel is niet te vergelijken met het statuut van het gemeentelijk personeel. Vaste benoemingen zijn in het onderwijs nog steeds aan de orde. Meer nog, in het onderwijs, om meer zekerheid te kunnen bieden, wordt sneller dan vroeger vast benoemd.

Van de 187 koppen in 2022 is 67 van het mannelijk geslacht en 120 van het vrouwelijk geslacht.

Over het gemeentebestuur heen is het personeel als volgt verdeeld qua niveau:

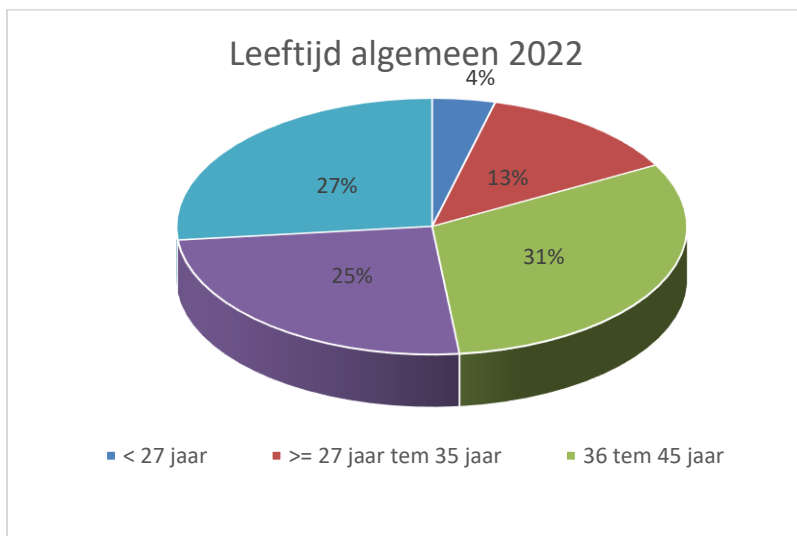

De verder vermelde aantallen zijn gemiddeld berekend over het ganse jaar. Het totaal aantal personeelsleden is op één datum berekend.

In 2022 was 52% van alle medewerkers boven de 45 jaar oud waarvan 27% boven de 55 jaar.

Leeftijd	Aantal 2022
< 27 jaar	7
>= 27 jaar tem 35 jaar	23
36 tem 45 jaar	55
46 tem 55 jaar	44

>= 56 jaar	47

Van de medewerkers van de **decretale graden, niveau A, B en C** was er in:

- 2022: 39% boven de 45 jaar waarvan 16% boven de 55

Leeftijd	Aantal 2022
< 27 jaar	3
>= 27 jaar tem 35 jaar	17
36 tem 45 jaar	38
46 tem 55 jaar	22
>= 56 jaar	15

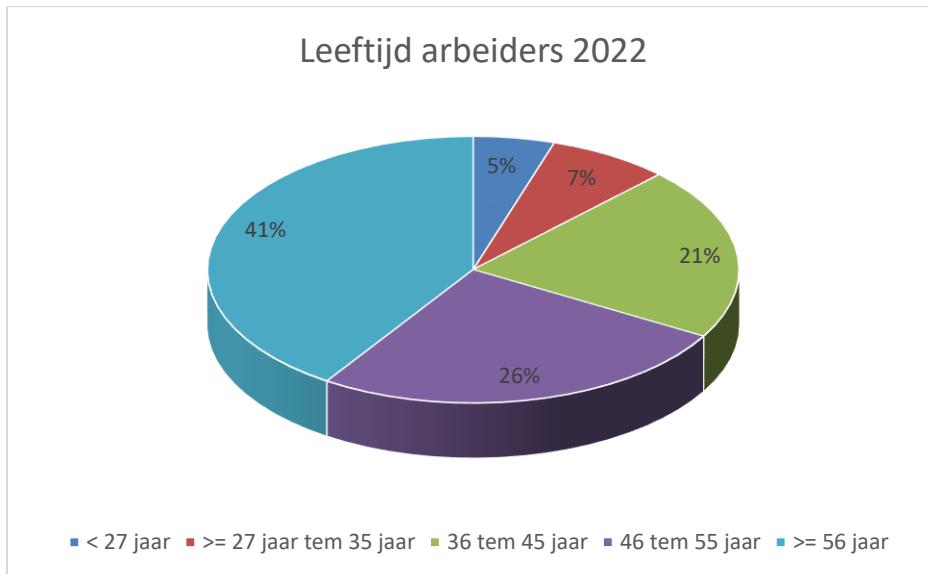
Van de medewerkers van **niveau D en E** was er in:

- 2022: 67% boven de 45 jaar waarvan 41% boven de 55

Leeftijd	Aantal 2022

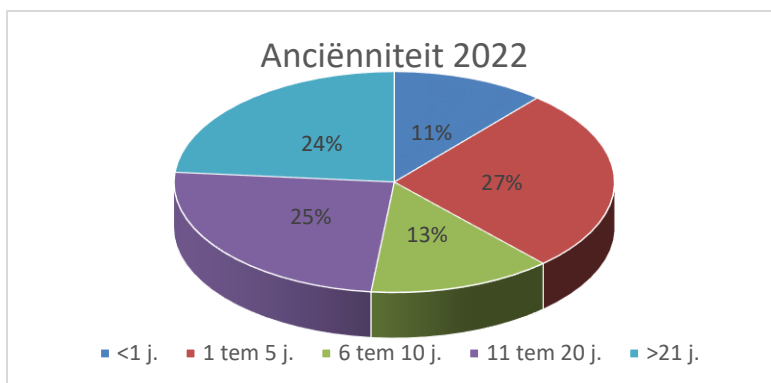
< 27 jaar	4
>= 27 jaar tem 35 jaar	6
36 tem 45 jaar	17
46 tem 55 jaar	21
>= 56 jaar	33

Uit de lezing van deze tabel blijkt dat binnen de technische dienst een grote groep medewerkers meer dan 56 jaar is. Dit houdt uitdagingen in. Deze medewerkers vertonen vaker dan jonge krachten de noodzaak naar aandacht voor fysieke belasting, stappen over naar een deeltijds regime,...

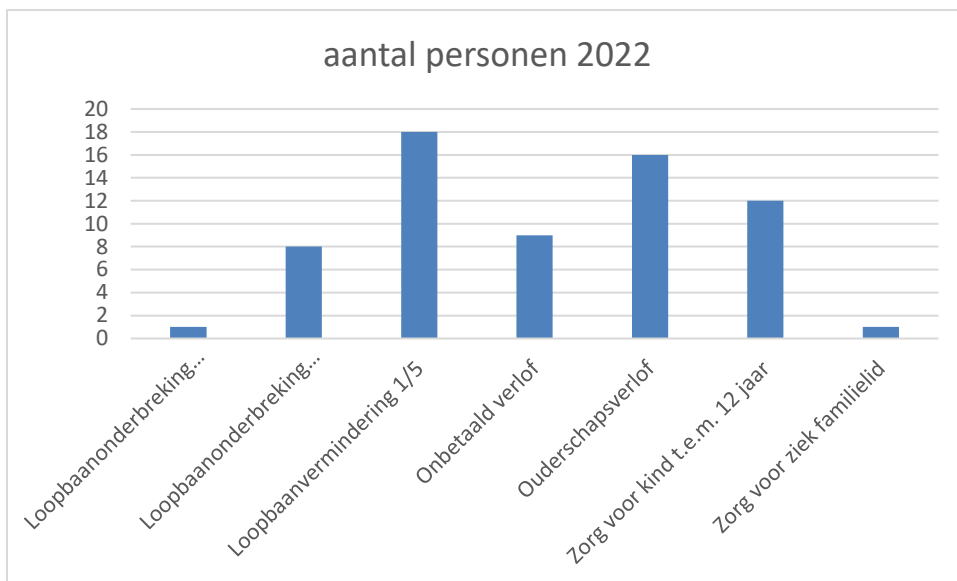
De anciënniteit van het personeel is als volgt verdeeld:

Anciënniteit	Aantal 2022
<1 j.	20
1 tem 5 j.	48
6 tem 10 j.	24
11 tem 20 j.	44
>21 j.	42

Verlofstelsels

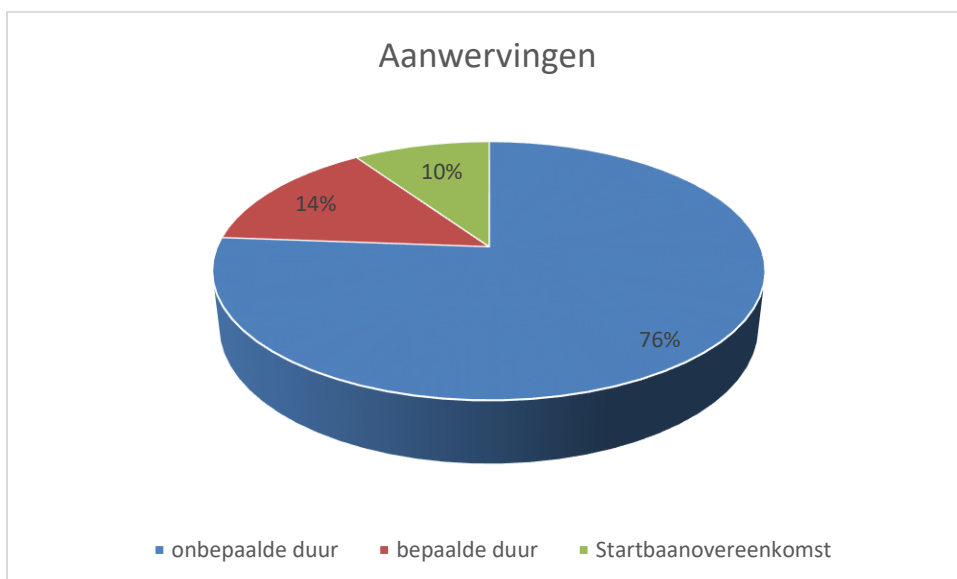
Afwezigheid	aantal personen 2022
Loopbaanonderbreking (palliatieve zorg)	1
Loopbaanonderbreking (medische bijstand)	8
Loopbaanvermindering 1/5	18
Onbetaald verlof	9
Ouderschapsverlof	16
Zorg voor kind t.e.m. 12 jaar	12
Zorg voor ziek familielid	1
Totaal	65

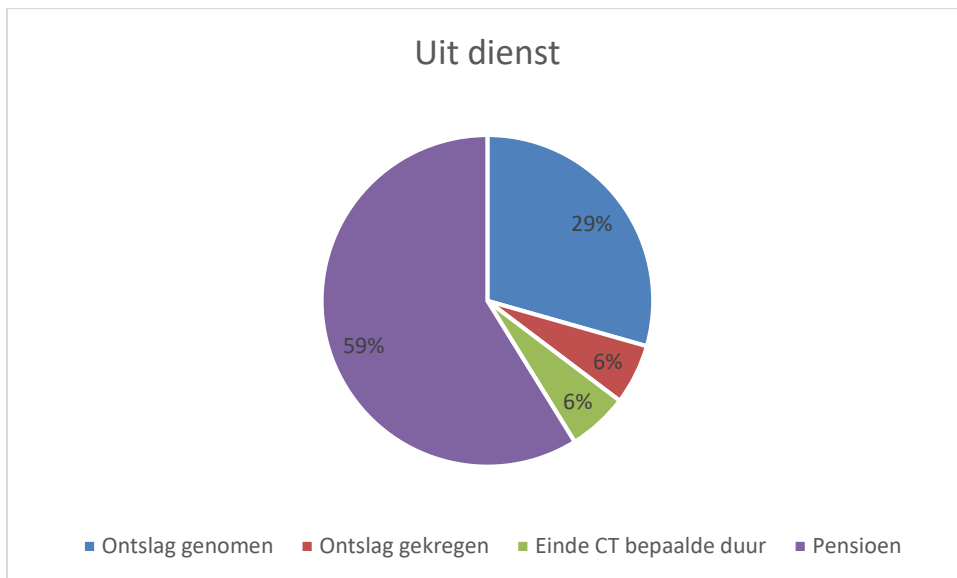
In- en uit dienst

Sinds 2022 brengen we het aantal in- en uit diensten ook in kaart.

In 2022 zijn er 16 personen met een contract van onbepaalde duur, 3 met een contract van bepaalde duur en 2 via startbaanovereenkomst in dienst gekomen.

Er gingen in totaal 17 personen uit dienst. Waarvan 5 personen zelf ontslag hebben genomen, 1 ontslag heeft gekregen, 1 einde contract van bepaalde duur en 10 personen die op pensioen gingen. Wie uit dienst gaat, krijgt de mogelijkheid om een exitgesprek te hebben. Dit gesprek heeft tot doel de organisatie vanuit de blik van vertrekkende personeelsleden te leren kennen. Beleid kan afgestemd worden op de verworven inzichten.

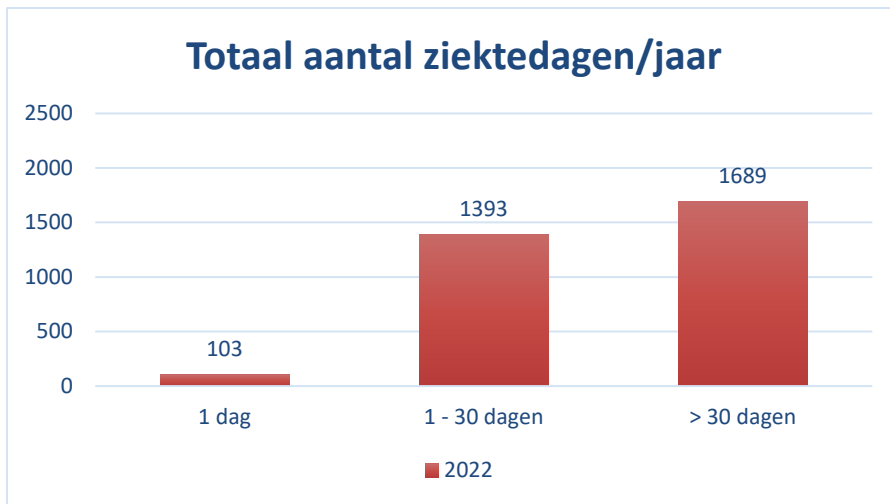

Ziekteverzuim

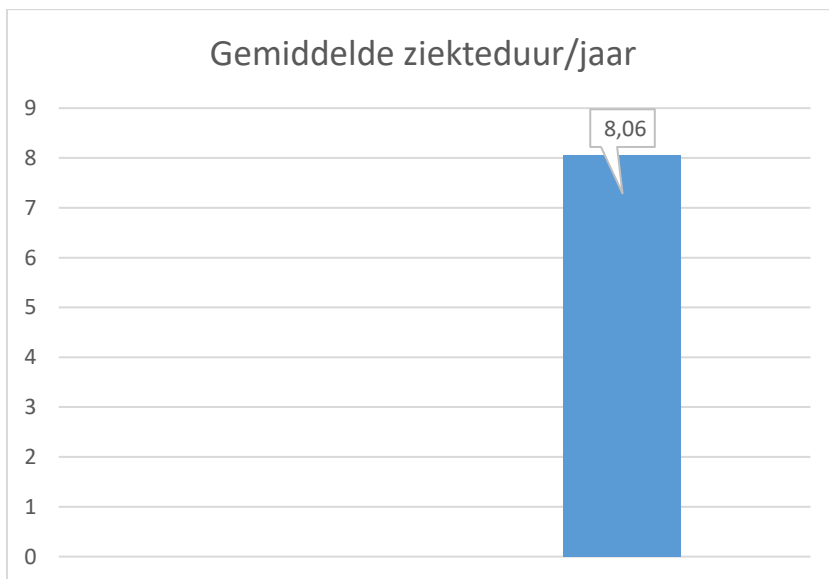
Ziekteperiode op jaarbasis

duur ziekteperiode	2022
1 dg	103
1 dg tem 30 dg	1393
> 30 dg	1689
som ziekteperiode/jaar	3185

(ziekte)dagen = kalenderdagen

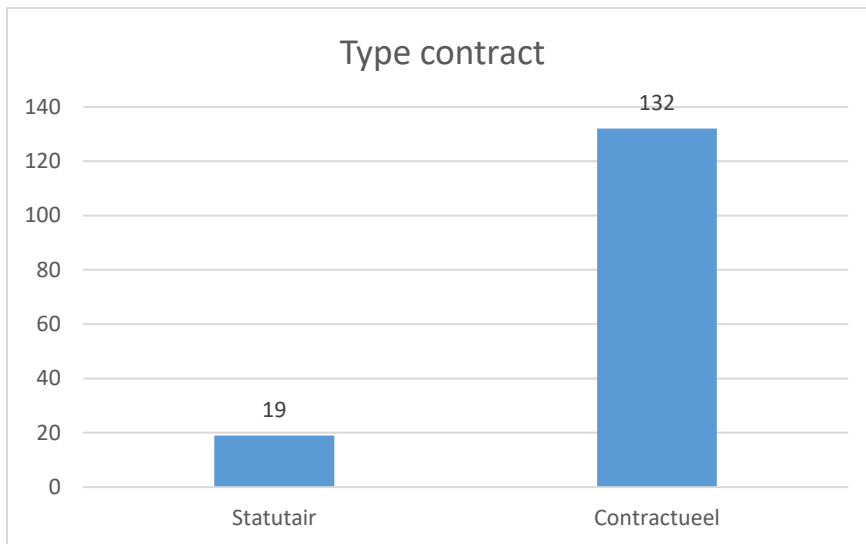
	gemiddelde ziekteduur/jaar
	2022
totaal # ziektedagen/jaar	3185
totaal # ziektemeldingen/jaar	395
Gemiddelde ziekteduur	8.06

4.3. PERSONEELSDATA OCMW

Het OCMW van Brecht had reeds veel langer de traditie om geen statutaire aanwervingen meer te doen. In cijfers wil dit het volgende zeggen:

Vandaag telt het OCMW 19 statutaire medewerkers en 132 contractuele medewerkers.

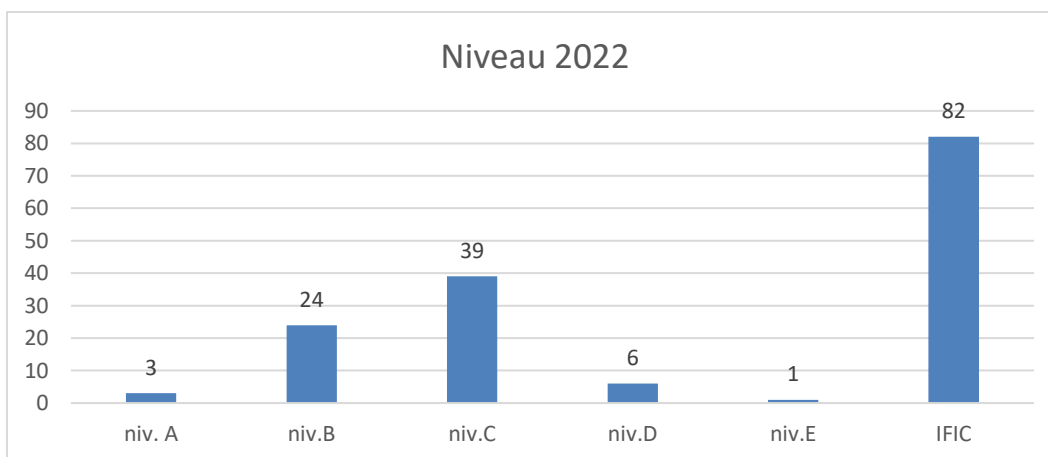

Omwille van het specifieke karakter van de uitbating van een woonzorgcentrum, wordt in deze setting vaker dan in de gemeente gewerkt met studenten, stagiairs en tijdelijke contracten.

Van de 155 koppen in 2022 is 11 van het mannelijk geslacht en 144 van het vrouwelijk geslacht.

Over het OCMW heen is het personeel als volgt verdeeld qua niveau. In 2022 werden nieuwe loonschalen van kracht voor het personeel van het woonzorgcentrum: de IFIC schalen. Deze loonschalen werden ingevoerd om de verloning binnen de openbare en private gezondheidssector gelijk te trekken.

De verder vermelde aantallen zijn gemiddeld berekend over het ganse jaar. Het totaal aantal personeelsleden is op één datum berekend.

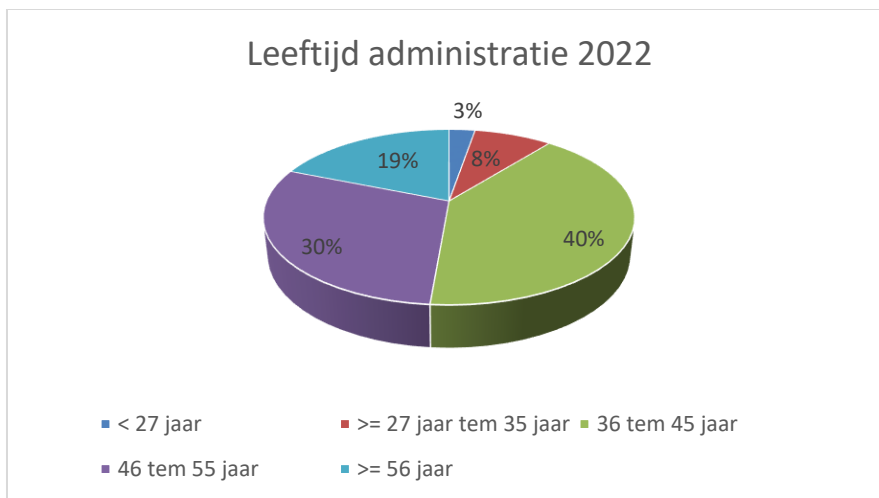
In 2022 was 57% van alle medewerkers boven de 45 jaar oud waarvan 25% boven de 55 jaar.

Leeftijd	Aantal 2022
< 27 jaar	12
>= 27 jaar tem 35 jaar	18
36 tem 45 jaar	37
46 tem 55 jaar	49
>= 56 jaar	37

Van de administratieve functies van de **decretale graden, niveau A, B en C** was er in:

- 2022: 48% boven de 45 jaar waarvan 16% boven de 55

Leeftijd	Aantal 2022
< 27 jaar	1
>= 27 jaar tem 35 jaar	3
36 tem 45 jaar	15
46 tem 55 jaar	11
>= 56 jaar	7

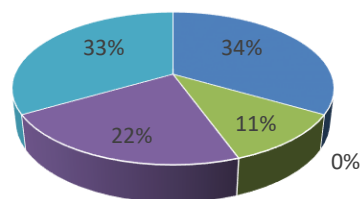

Van de arbeiders/technische functies van **niveau D en E** was er in:

- 2022: 73% boven de 45 jaar waarvan 41% boven de 55

Leeftijd	Aantal 2022
< 27 jaar	3
>= 27 jaar tem 35 jaar	0
36 tem 45 jaar	1
46 tem 55 jaar	2
>= 56 jaar	3

Leeftijd arbeiders 2022

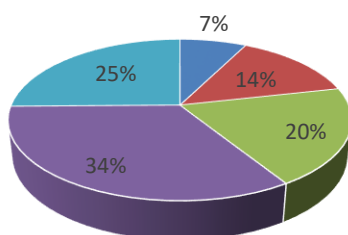
■ < 27 jaar ■ >= 27 jaar tem 35 jaar ■ 36 tem 45 jaar
■ 46 tem 55 jaar ■ >= 56 jaar

Van het zorgpersoneel van **niveau C, B en IFIC** was er in:- 2022: 54% boven de 45 jaar waarvan 24% boven de 55

Leeftijd	Aantal 2022
< 27 jaar	8
>= 27 jaar tem 35 jaar	15
36 tem 45 jaar	21
46 tem 55 jaar	36
>= 56 jaar	27

We zien in deze tabel dat een grote groep medewerkers de leeftijd van 46 jaar heeft bereikt. Heel wat collega's hebben bovendien ondertussen de leeftijd van 56 jaar bereikt. Dit brengt uitdagingen met zich mee.

Leeftijd zorgpersoneel 2022

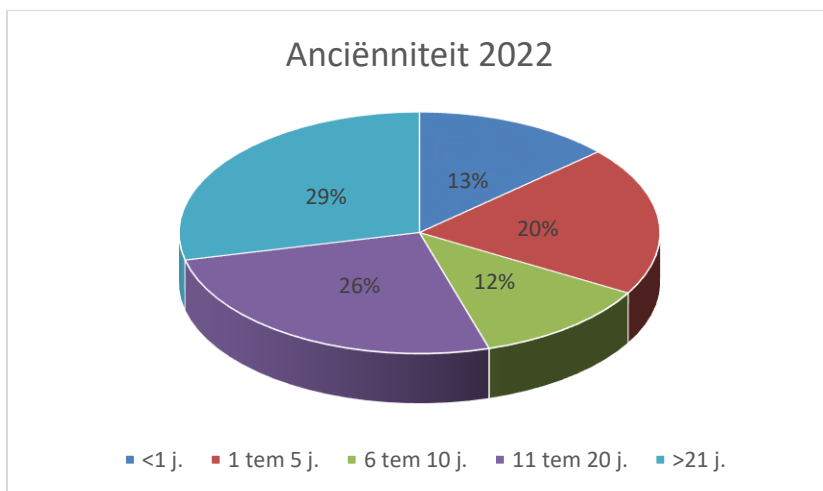

■ < 27 jaar ■ >= 27 jaar tem 35 jaar ■ 36 tem 45 jaar
■ 46 tem 55 jaar ■ >= 56 jaar

De anciënniteit van het personeel is gemiddeld als volgt verdeeld:

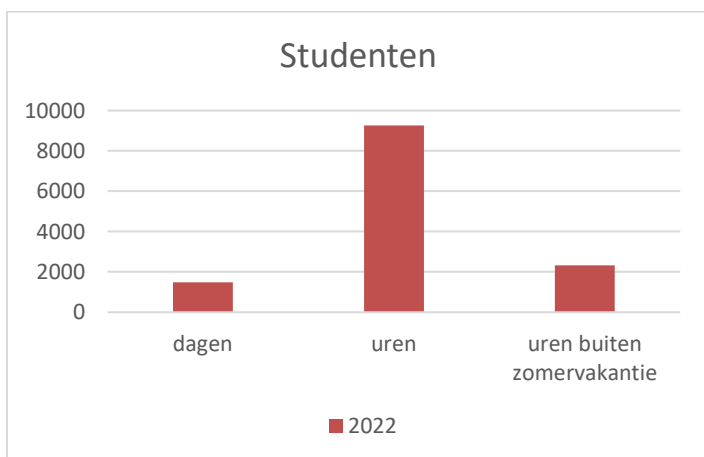
Anciënniteit	Aantal medewerkers 2022
<1 j.	20
1 tem 5 j.	30
6 tem 10 j.	18
11 tem 20 j.	39

>21 j.	43

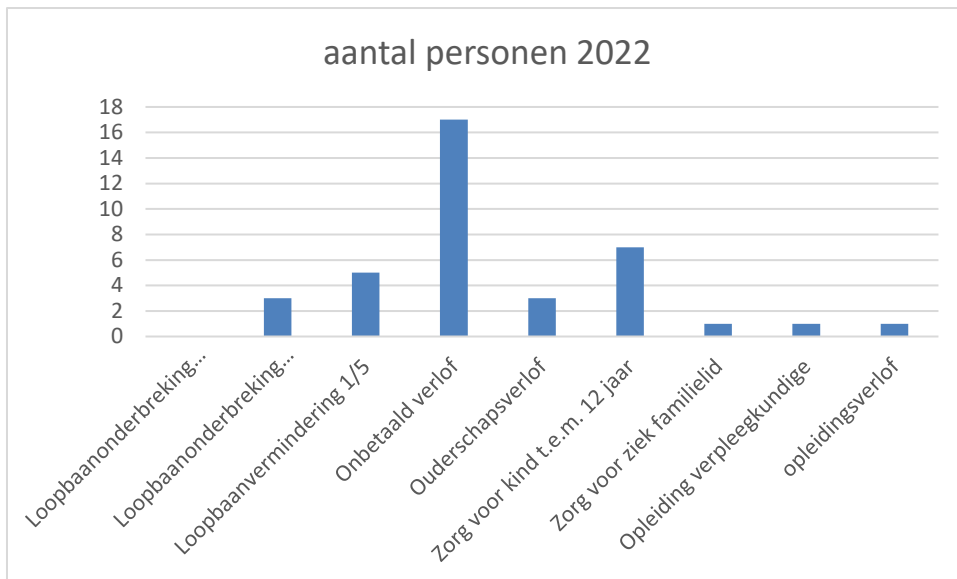
Studenten

In 2022 waren dat er 65 voor een totaal van 9258,25 uren / 1488 dagen, waarvan 2329,5 effectief gepresteerde uren buiten de zomervakantie.

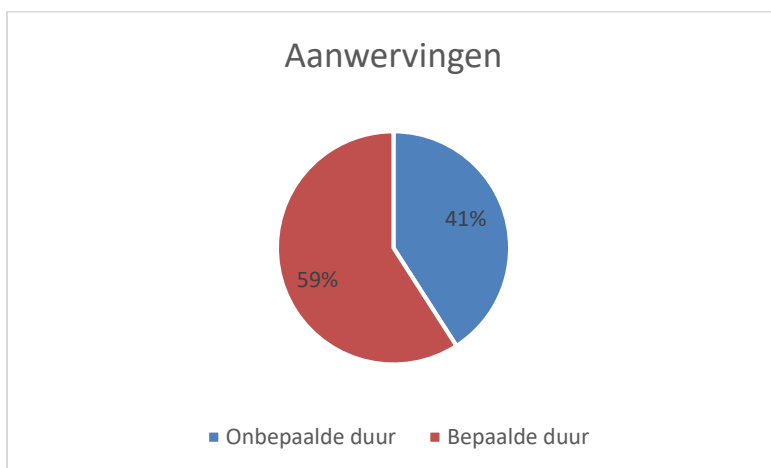
Personeelsbeschikbaarheid/afwezigheden

afwezigheid	aantal personen 2022
Loopbaanonderbreking (palliatieve zorg)	0
Loopbaanonderbreking (medische bijstand)	3
Loopbaanvermindering 1/5	5
Onbetaald verlof	17
Ouderschapsverlof	3
Zorg voor kind t.e.m. 12 jaar	7
Zorg voor ziek familielid	1
Opleiding verpleegkundige	1
opleidingsverlof	1
Totaal	38

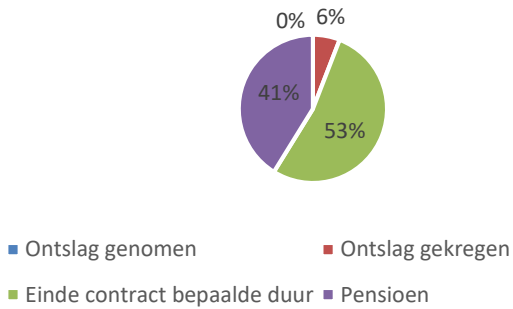
In- en uit dienst

In 2022 zijn er 9 personen met een contract van onbepaalde duur en 13 met een contract van bepaalde duur in dienst gekomen.

Er gingen in totaal 17 personen uit dienst. Waarvan 1 ontslag heeft gekregen, 9 einde contract van bepaalde duur en 7 personen die op pensioen gingen.

Ontslag genomen

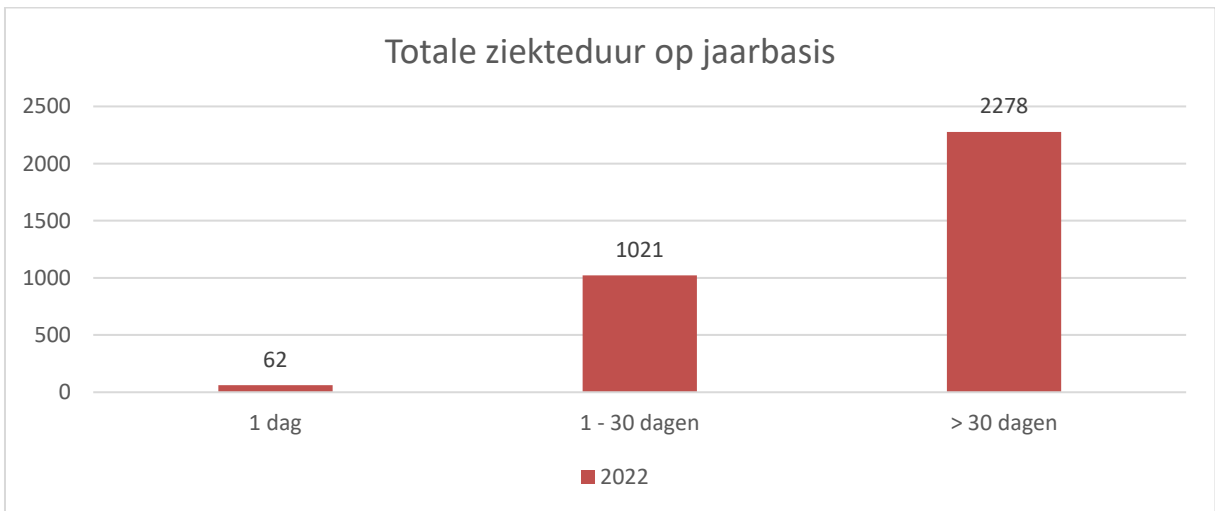

Ziekteverzuim

Ziekteperiode op jaarbasis

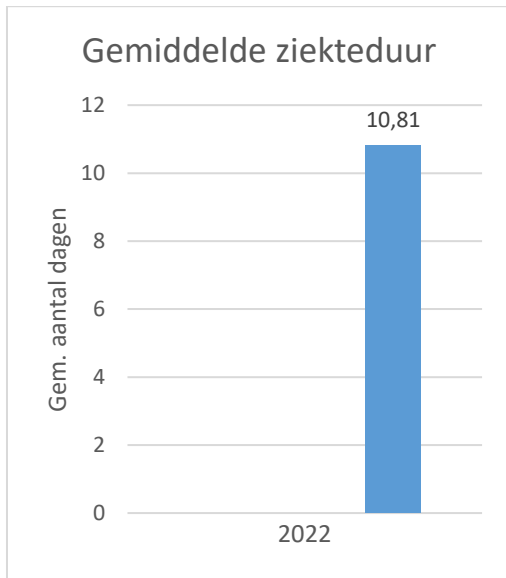
duur ziekteperiode	# ziekteperiodes/jaar	
	2022	
1 dg	62	
2 dg tem 30 dg	1021	
> 30 dg	2278	
som ziekteperiode/jaar	3361	

(ziekte)dagen = kalenderdagen

	gemiddelde ziekteperiode/jaar
	2022
totaal # ziekteperiodes/jaar	3361
totaal # ziekteperiodes/jaar	311
	10.81

gemiddelde ziekteperiode: gemiddelde van zowel korte als lange ziekteperiodes

4.4. PERSONEELSBELEID

4.4.1. Instroom

Voldoende en geschikt personeel aantrekken blijft een belangrijke pijler in ons personeelsbeleid. De huidige rechtspositieregeling bepaalt de te volgen procedures. Deze procedures zijn vaak lang en omslachtig waardoor we potentiële kandidaten zien afhaken.

De voorbije jaren is hier reeds aan gewerkt, waar mogelijk, en hebben we ook al ingezet op een andere aanpak om kandidaten actief te contacteren. Zo worden vacatures nu vanuit onze waarden gecommuniceerd en zijn we actiever aanwezig op websites, beurzen, ...

4.4.2. Doorstroom

Wanneer de medewerkers op de werkvloer starten worden ze verder begeleid en opgevolgd. We zetten in op een menselijk personeelsbeleid met de nodige aandacht voor het welzijn van onze medewerkers.

4.4.3. Welzijn op het werk

Het gemeentebestuur heeft in zitting van 18.06.2007 een beleidsverklaring goedgekeurd met betrekking tot de bepalingen van strategische, algemene en operationele doelstellingen m.b.t. welzijn op het werk. De welzijnsbrochure wordt overhandigd aan elk personeelslid bij indiensttreding.

Anderzijds moet ook iedere werknemer tijdens de uitoefening van zijn functie en overeenkomstig zijn/haar opleiding en volgens de door de werkgever gegeven instructies naar vermogen zorg dragen voor zijn eigen veiligheid en gezondheid en die van de andere betrokken personen. Daarom wordt hen ook gevraagd de opgegeven veiligheidsrichtlijnen, alsook het dragen van de beschermende kledij en getroffen veiligheidsmaatregelen strikt na te leven.

Sinds 1 januari 2012 voert het gemeentebestuur een verzuim- en aanwezigheidsbeleid. Zij wil samen met haar medewerkers een kwaliteitsvolle dienstverlening bieden aan de burger. Dit kan enkel als alle medewerkers goed functioneren, als hun welzijn is gewaarborgd en als zij in een zo aangenaam mogelijke omgeving kunnen werken. De continuïteit van de dienstverlening is hierbij essentieel. Het verzuim- en aanwezigheidsbeleid wil de aanwezigheid op het werk verhogen door het verhogen van de verzuimdrempel en verlagen van de hersteldrempel en dit door de invoering van gerichte controles en hervalpreventie.

a. gerichte controles (doel: onrechtmatig verzuim terugdringen)

Sinds 1 september 2022 worden opnieuw gerichte controles door de controlearts uitgevoerd o.b.v. de berekende Bradfordscore van de afgelopen 12 maanden. (ter info formule Bradford= aantal ziektedagen x

frequentie²) Personeelsleden die een Bradfordscore van 300 of hoger hebben krijgen medische controle. De score geeft een indicatie van de mate waarin het ziekteverzuim de goede werking van de organisatie verstoort.

Als personeelsdienst merken we dat deze gerichte controles niet het resultaat leveren wat we zouden mogen verwachten van een controlearts. In de toekomst wensen we meer de nadruk te leggen op het belang van verzuimgesprekken.

b. hervalpreventie (doel: verlagen van de hersteldrempel en voorkomen van herval)

In het kader van de hervalpreventie moet de leidinggevende regelmatig contact onderhouden met zieke werknemer. Daarom wordt gevraagd dat de werknemer zijn leidinggevende persoonlijk contacteren bij melding van de ziekte. Daarnaast neemt de leidinggevende tijdens de afwezigheid regelmatig contact op met de afwezige werknemer en na langdurige afwezigheid zorgt het diensthoofd voor een gepaste begeleiding. Het doel is om in de toekomst een volwaardig aanwezigheidsbeleid uit te werken

4.4.4. Preventie op het werk

In het jaarverslag van de gemeenschappelijke dienst PBW werden volgende gegevens opgenomen over welzijn op het werk

Inlichtingen over de ongevallen op de plaats van het werk

Totaal aantal arbeidsuren (overuren inbegrepen)	385550.27	
Dodelijke ongevallen	-	
Blijvende ongeschiktheid	-	
Ongevallen tijdelijke ongeschiktheid	12	Verloren kalenderdagen 167
Ongeval dat uitsluitend medische of andere kosten heeft meegebracht	8	
Lichte ongevallen (EHBO)	7	

Inlichtingen over de ongevallen op de weg naar en van het werk

Aantal ongevallen	4

Inlichtingen betreffende arbeidsveiligheid

Keuringen heftoestellen en aanverwante	59
Elektrische hoogspanning	2
Elektrische laagspanning	8

Inlichtingen betreffende preventie van de psychosociale risico's veroorzaakt op het werk

Collectieve maatregelen om de psychosociale belasting veroorzaakt door het werk te voorkomen	0
Aantal verzoeken tot risicoanalyse van een specifieke arbeidssituatie	0
Informele psychosociale interventies (advies):	
- Door de vertrouwenspersoon	1
- Door de preventieadviseur psychosociale aspecten	3
Formele psychosociale interventies	
- Collectief karakter	0
- Individueel karakter	0
- Voor feiten van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk	1

4.4.5. Project psychosociaal welzijn

In de zitting van het college van burgemeester en schepenen dd. 12 april 2022 werd goedkeuring gegeven voor de opstart van een risicoanalyse psychosociaal welzijn. Er werd een projectgroep opgericht, waarbij de risicoanalyse in 4 groepen werd gevoerd nl. administratie, technische dienst, WZC en onderwijs. Aangezien het onderwijs een soortgelijk project heeft lopen via OVSG, werd beslist om de resultaten die uit deze bevraging komen, verder op te volgen via het project van OVSG.

De resultaten van het project psychosociaal welzijn werden toegelicht aan het MAT en de samenvatting werd bezorgd aan de leden van het college en de gemeenteraad. Er zal nog een vervolgtraject starten om verbeteringen/veranderingen door te voeren. Door dit project in 2023 beschikken we nu ook over een nulmeting om latere risico analyses mee te vergelijken en tendensen op te pikken.

4.4.6. Vorming

Tijdens de loopbaan krijgt de medewerker de kans om zich verder te ontwikkelen. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken kan er enerzijds in gezet worden op vorming en anderzijds op feedback en coaching. In 2022 werd er voor ongeveer 45 000 euro geïnvesteerd in vorming voor onze medewerkers. Dit gaat over een zeer divers pakket van opleidingen. Zo kan het gaan om wettelijke verplichtte opleidingen, opleidingen in groep of individueel, studiedagen, netwerkmomenten.

In 2023 werd er nog extra ingezet op interne opleidingen van collega's aan collega's. Dit komt ook de samenwerking en samenhang ten goede.

Ook volgden een aantal medewerkers een specifieke opleiding om hun expertise verder uit te breiden aangezien we een evolutie zien in specialisatie (bijvoorbeeld: handhaving, GIS, cybersecurity, ...)

4.4.7. Feedback en coaching

Om medewerkers te laten groeien investeren we ook in een cultuur van feedback en coaching. Een medewerker die gemotiveerd is, draagt bij tot een kwaliteitsvolle dienstverlening. We willen dat onze medewerkers met plezier komen werken en het maatschappelijk belang inzien van hun inzet.

In 2023 volgden de leidinggevenden van onze organisatie een tweedaagse rond het motiveren van medewerkers met als basis de ABC theorie. Medewerkers zoeken drie zaken in hun functie: autonomie, verbinding en competentie. Als die zaken in balans zijn, is de kans reëel dat de we beschikken over gemotiveerde medewerkers.

Onze medewerkers hebben dan ook recht op feedback en coaching. Als leidinggevende een vinger aan de pols houden, luisteren, motiveren en indien nodig bijsturen is onontbeerlijk om een kwaliteitsvolle dienstverlening te waarborgen.

In deze trajecten moet **voldoende aandacht gaan naar de leidinggevenden zelf**. Onze huidige organisatiestructuur zorgt ervoor dat leidinggevenden over het algemeen een grote groep medewerkers aansturen. De span of control is groot. Dit is een aandachtspunt. Daarnaast kunnen kwalitatieve leiderschapstrajecten ervoor zorgen dat onze leidinggevenden groeien.

4.4.8. Uitstroom

Uit de personeelsdata blijkt dat er geen groot verloop aan personeel is, maar dat we wel regelmatig pensioneringen hebben. Hier moeten we tijdig op inspelen, zeker met de war of talent en de uitdaging om vacatures terug in te vullen.

Tijdig in vervanging voorzien en de mogelijkheid geven tot kennis- en taakoverdracht is een must.

In 2021 werd een sjabloon ontwikkeld om exitgesprekken te voeren. Op basis van deze gegevens kunnen we nagaan of er nog werkpunten zijn voor onze organisatie om de uitstroom zoveel als mogelijk te beperken.

4.4.9. Focus personeelsdienst

De voorbije jaren lag de focus van de personeelsdienst op een aantal belangrijke processen rond verloning en beheer aan- en afwezigheden. Zo werd er geïnvesteerd in nieuwe software voor verloning en tijdsregistratie.

De komende jaren zal de focus opnieuw gericht worden naar een personeelsbeleid dat gericht is op instroom en ontwikkeling van medewerkers;

De rol van een personeelsdienst is de afgelopen jaren sterk veranderd. Daar waar er vroeger vooral op het administratieve ingezet moest worden. (nl. verwerken van de lonen, administratief opvolgen van vacatures etc.), **hoort een personeelsdienst nu voortdurend bezig te zijn met de mensen binnen de organisatie**. Het uitwerken van een goed onthaalbeleid, aanwezigheidsbeleid en evaluatiesysteem is noodzakelijk. Daarnaast is het belangrijk dat een personeelsdienst een actieve rol kan opnemen bij het luisteren naar de werknemers, mee kan nadenken over betere samenwerkingen en om de juiste noden bij het personeel duidelijk te stellen.

Inzetten op individuele/gezamenlijke opleidingen, actief op zoek gaan naar kwalitatief personeel, het aantrekkelijk maken van werken voor #TeamBrecht,... zou de volle focus van de personeelsdiensten moeten krijgen.

4.5. UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

Met historisch lage werkloosheidscijfers liggen er heel wat uitdagingen voor ons. Het zal een uitdaging zijn voor ons bestuur om voldoende en geschikte medewerkers aan te trekken, aan ons te binden en te zorgen voor minimaal verloop van medewerkers.

4.5.1. Uitdagingen rond instroom van medewerkers

Employer branding

Het vinden van voldoende en geschikte medewerkers start al bij het imago van de werkgever. Een potentiële medewerker moet onze organisatie “zien” en er spontaan “voeling” mee krijgen. Steeds meer mensen zijn op zoek naar een functie die aansluit bij de eigen waarden en doelen.

In 2022 hebben we onze waarden vastgelegd. Onze missie, visie en waarden liggen dan ook aan de basis om verder te werken aan employer branding. We moeten ons als werkgever duidelijk kenbaar maken op alle mogelijke manieren. Mensen uit onze regio moeten spontaan aan onze organisatie denken wanneer zij overwogen om een (nieuwe) jobuitdaging aan te gaan.

Focus op talenten

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het vasthouden aan strenge diploma- en ervaringseisen een grote hinderpaal. Ook een lange doorlooptijd van wervingsprocedures maken dat potentiële kandidaten sneller afhaken.

Talent werven is de boodschap. Medewerkers met potentieel om te leren en te groeien.

Concurrentieel op de arbeidsmarkt

We komen sowieso in concurrentie met andere werkgevers bij het vinden van voldoende en geschikte medewerkers. Het nieuwe rechtspositiebesluit maakt het mogelijk om een personeelsbeleid op maat uit te stippelen en onze sterktes nog meer uit te werken. We moeten dit echter zorgvuldig doen, want de concurrentie speelt. Tenslotte kunnen nu ook andere openbare besturen uit onze regio een aangepast beleid voeren.

4.5.2. Uitdagingen rond het behouden van personeel

Flexibiliteit doorheen de tewerkstelling

De medewerker is aan zet en heeft keuzes te over op de arbeidsmarkt. Hij kiest een functie op basis van zijn levensstijl waar vroeger de levensstijl werd bepaald door de functie.

De medewerker heeft zowel professionele behoeften als persoonlijke behoeften en gaat hier een mooie balans in zoeken. Dit vraagt flexibiliteit van de arbeidsvoorwaarden en flexibiliteit van de invulling van de tewerkstelling.

Zo kan bijvoorbeeld de nood aan verloning of arbeidstijd verschillend zijn in de verschillende levensfasen van de medewerker.

Want met een beetje geluk kunnen we medewerkers echt binden aan onze organisatie mede vanuit “zingeving”. Als openbaar bestuur dragen we intensief bij aan de maatschappij, wij dragen zorg voor onze burgers en proberen hen alle kansen te geven voor een mooi en welvarend leven in onze gemeente.

Maar de noden van onze medewerkers kunnen evolueren. We moeten hen dan ook mogelijkheden kunnen bieden om te leren en te ontwikkelen in balans met hun privé-noden.

We zullen moeten inzetten op een personeelsbeleid dat inclusief is, waar we rekening houden met diversiteit en waar we een leeftijdsbewust personeelsbeleid uitwerken. We zien al in de cijfers dat ons personeelsbestand ouder wordt. Dit brengt ook weer uitdagingen mee. Het kan zijn dat zij fysieke klachten ontwikkelen, uitkijken naar een verlofstelsel, ...

Binding op de werkvloer

Een medewerker moet zich goed voelen bij zijn werkgever en in zijn functie. Dit binding die mee zorgt voor gemotiveerde medewerkers maakt dat de relatie tussen leidinggevende en medewerker en medewerkers onderling cruciaal is.

Er moet vertrouwen zijn. Een gevoel van gezamenlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid is cruciaal om samen te zorgen voor een kwalitatieve dienstverlening. Voldoende inzetten op effectieve contacten, coaching en opvolging vanuit een positieve aansturing (ruimte voor complimenten) is de boodschap. Onze leidinggevendenden moeten hier voldoende tijd en ruimte voor (kunnen) vrijmaken.

Nog belangrijker is het gevoel van binding binnen een divers team. Verschillende medewerkers met verschillende leeftijden, talenten en behoeften vlot op elkaar laten inspelen om resultaten te boeken, het is niet evident maar wel onontbeerlijk. Dit draagt bij tot het gevoel ergens "thuis" te zijn en verhoogt ook de motivatie van de medewerker. Medewerkers die gelukkig zijn dragen dit mee uit wat de employer branding enkel kan versterken. Ze zijn onze belangrijkste ambassadeurs.

Welzijn op de werkvloer

Een gezonde geest in een gezond lichaam. Een zegswijze die ook op de werkvloer uitermate belangrijk is. Als werkgever zullen we ook hier steeds aan moeten werken: in kaart brengen waar er risico's zijn en deze risico's, zowel fysiek als psychisch, proberen uit te sluiten. Het hebben van voldoende aandacht voor ergonomie voor alle medewerkers, zowel diegenen die handenarbeid verrichten, zorgen en verzorgen en kantoorjobs uitoefenen. De sportdienst van de gemeente werkt jaarlijks een sportschema uit voor de medewerkers waarop ingetekend kan worden. Op die manier trachten we medewerkers gezond te houden en afwezigheden te voorkomen.

Ontwikkeling binnen onze organisatie

We zijn een grote en diverse organisatie. Een organisatie die volop in ontwikkeling is door de verschillende eisen (zie document over de bijkomende taken/verantwoordelijkheden van een lokaal bestuur).

We moeten dit aangrijpen om onze medewerker doorheen hun tewerkstelling zich te laten ontwikkelen en de mogelijkheid te bieden om hun functie/arbeidsregime aan te passen aan de wisselende noden. Een medewerker die 35 jaar lang een zelfde functie zal uitvoeren is in onze snel veranderende maatschappij vrijwel onbestaande.

Omarmen van de innovatie

De snel veranderende maatschappij is een zekerheid. We moeten dit in ons voordeel ombuigen en gaan kijken wat de mogelijkheden zijn van de technologie en innovatie om ons te kwijten van onze maatschappelijke opdracht.

Dit zal zijn impact hebben op onze medewerkers. Tijdig vooruit kijken en snel schakelen is de boodschap. Een flexibel personeelsbeleid een must.

4.5.3. Uitdagingen rond verloop van medewerkers

Laten we hopen dat als we inzetten op de instroom en binding van onze medewerkers dat er nauwelijks verloop is. In het verleden hebben we al werk gemaakt van het voeren van exitgesprekken en we zien in de cijfers dat het meeste verloop komt door pensionering.

Maar we mogen hier niet op onze lauweren rusten en de opmaak van een goed retentiebeleid is essentieel.

Door de krapte op de arbeidsmarkt moeten we ook kijken naar de mogelijkheden rond inzet van vrijwilligers, jobstudenten, flexijob, aangepaste werkroosters, ...

Kortom; we staan voor zeer uitdagende jaren op het vlak van personeel, het belangrijkste middel om onze maatschappelijke uitdagingen en doelen waar te maken.

4.6. UITDAGINGEN NAAR DE TOEKOMST

4.6.1. Personeelsbeleid van de toekomst – nieuwe RPR

Sinds 2022 krijgen lokale besturen veel autonomie om de rechtspositieregeling aan te passen en te herschrijven naar hun eigen wensen. Er zijn slechts minimale verplichte bepalingen die in de nieuwe RPR moeten staan.

Na het aanpassen van de RPR, zal ook het arbeidsreglement en de onthaalbrochure aangepast moeten worden.

Met een ouder wordend personeelsbestand en de krapte op de arbeidsmarkt, lijkt de uitdaging te liggen in het vinden van geschikt personeel. Om hierop te kunnen inspelen, is het belangrijk om de selectieprocedure te vereenvoudigen en in tijd te beperken.

Onze personeelsleden moeten zich dynamischer dan ooit kunnen opstellen.

De ene verandering na de andere dringt zich op, om zo efficiënt mogelijk te kunnen werken. Nieuwe tijdsregistratie, Office 365, nieuwe telefonie, digitalisering, verhuisbewegingen, uitvindingen zoals chat GPT e.d.

Het is soms moeilijk nog bij te blijven met alle veranderingen en de daarbij horende verwachtingen.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat onze collega's (misschien met de focus op de iets oudere) bij blijven met de veranderingen en dit ook correct mee gaan gebruiken?

Het kan binnen onze organisatie interessant zijn om "buddy's" op de werkvloer te voorzien die als eerste aanspreekpunt fungeren binnen een bepaald thema. Deze "buddy" kan de betreffende collega's ondersteunen om een nieuwe taak/verandering volledig te begrijpen en correct te gebruiken.

4.6.2. Aanwezigheidsbeleid

Samen met het herschrijven van de rechtspositieregeling, is het belangrijk om een moderner aanwezigheidsbeleid te voeren.

Zoals eerder vermeld wordt het gebruik van de controlearts niet als efficiënt ervaren en wordt er niet voldoende/niet systematisch aan hervalpreventie gedaan.

Een modern en goed aanwezigheidsbeleid zal duidelijkheid geven rond de te volgen procedure bij ziekte. Dit zal ook kunnen leiden tot het sneller opsporen van problemen en het efficiënter voeren van signaal- en verzuimgesprekken.

5. COMMUNICATIE

In dit hoofdstuk wordt eerst dieper ingegaan op de externe communicatie en vervolgens op de interne communicatie.

5.1. EXTERNE COMMUNICATIE

5.1.1. Digitaal

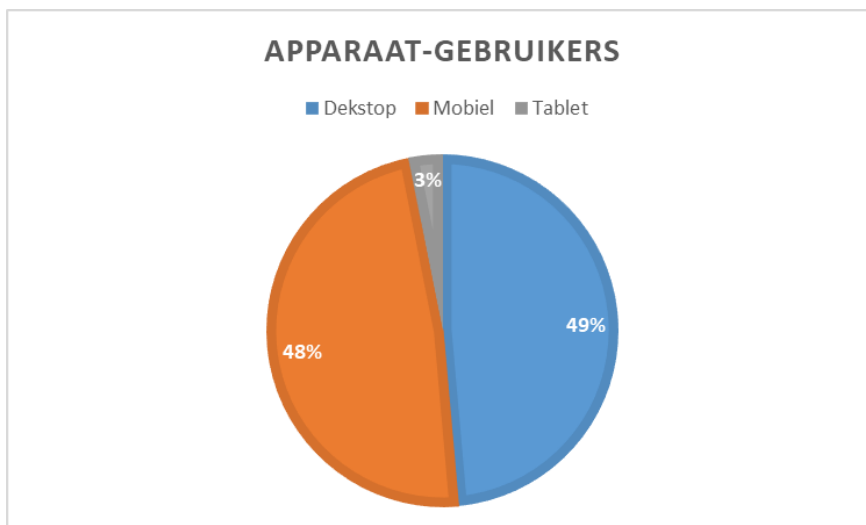
Website – aantal bezoekers en weergegeven pagina's per subtitel

	Aantal gebruikers	Totaal aantal weergegeven pagina's	Zoekopdracht
	2023	2023	
www.brecht.be	71.902	104.045	Homepagina (nieuwsberichten) Openingsuren en contactgegevens bib Openingsuren en contactgegevens algemeen Containerpark
www.bibliotheekbrecht.be	1109	956	Openingsuren en contactgegevens Homepagina (nieuwsberichten) Reserveren, verlengen en uitlenen
www.ocmwbrecht.be	3113	3828	Homepagina (nieuwsberichten) Sociale dienst / Het Sluisken / Serviceflats Dienstverlening Handicar
www.ondernemersbrecht.be	4901	6220	Wekelijkse markten Vacatures Werkwinkel Vakbonden Inschrijving marktkramers
www.toerisembrecht.be	2267	2690	Homepagina (nieuwsberichten) Beleef Brecht kalender Wandelen en fietsen Bereikbaarheid Speeltuinen voor kinderen
www.cultuurbrecht.be	1282	1537	Homepagina (nieuwsberichten) Programma cultuur Zaal huren Brecht Kempuseum Tickets inschrijven Route naar
www.sportiefbrecht.be	2159	2569	Brechtse stratenloop Homepagina (nieuwsberichten) Terugbetaling zwembad Sporthal De Ring De Merel Finse piste
www.jugdbrecht.be	728	860	Homepagina (nieuwsberichten) Speelkriebels → merendeel bezoekers voor speelkriebels Jeugdbrochure Themaweken

Bron dienst communicatie Brecht

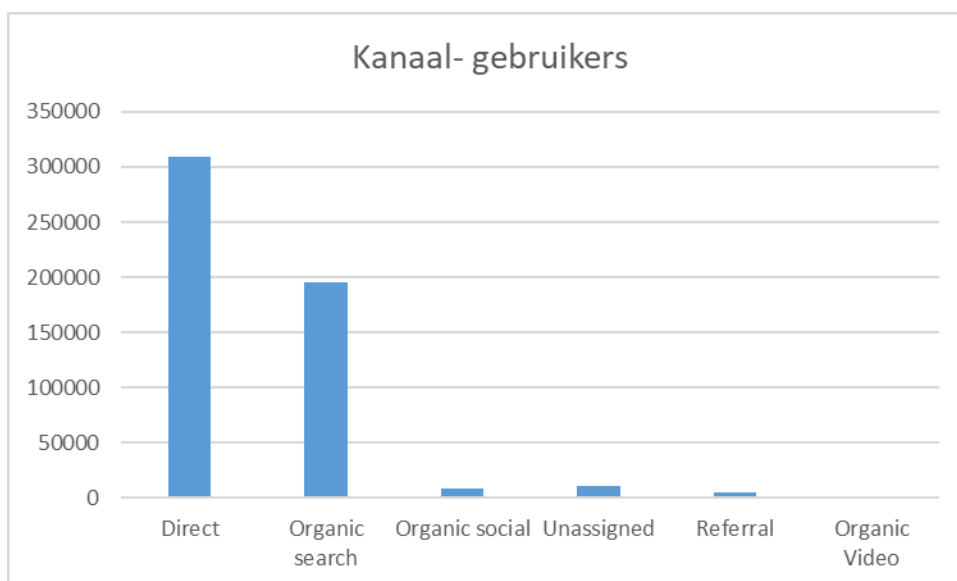
Uit de statistieken blijkt dat de Brecht-startpagina het meest bezocht wordt, terwijl de jeugdpagina de minste aandacht trekt. Opmerkelijk is de populariteit van de ondernemerspagina, die het tweede

hoogste aantal gebruikers heeft . De cultuurpagina ontvangt relatief weinig verkeer, mogelijks omdat de ticketverkoop via een externe link plaatsvindt.

Bron dienst communicatie Brecht december 2023

De bezoekers van onze website maken bijna evenveel gebruik van desktops (49%) als van smartphones (48%) om onze website te bezoeken. Het gebruik van tablets blijft hierbij aanzienlijk achter. **Deze resultaten onderstrepen de noodzaak van een gebruiksvriendelijke lay-out die zowel op desktops als smartphones goed functioneert.**

Bron dienst communicatie Brecht december 2023

De overgrote meerderheid van onze bezoekers komt rechtstreeks naar onze website door onze URL direct te gebruiken. De tweede meest gebruikte toegangsroute is via zoekmachines zoals Google. **Een opmerkelijke nieuwe ontwikkeling is de toename van bezoekers die via social media kanalen onze website bereiken zonder het gebruik van advertenties.** In 2022 introduceerde de Vlaamse overheid de Lokale producten- en dienstencatalogus (LPDC) die integreert met de interbestuurlijke producten- en dienstencatalogus (IPDC). De geïntegreerde LPDC is gebaseerd op het principe van gelinkte open data en het hergebruik van machineleesbare informatie (linked open data). Dat principe past de Vlaamse overheid ook al toe op de informatie uit lokale besluiten.

Deze vernieuwing bracht met zich mee dat elk lokaal bestuur (ook Brecht) hun eigen producten- en dienstencatalogus moest integreren met de LPDC- module. De meeste producten waren al aangevuld, maar er werd nog gemeentelijke specifieke informatie toegevoegd aan de module.

Verder zijn we sinds 2022 een van de deelnemende gemeenten van het **project 'REGI, De slimme virtuele medewerker van de regio'**. We werken samen met 10 andere besturen in de regio: Rumst, Hemiksem, Hove, Lint, Mortsels, Ranst, Schelle, Wijnegem, Wommelgem en Zandhoven, waarvan Lint, Mortsels, Ranst, Rumst, Wijnegem en Wommelgem pilootbesturen zijn.

Het project REGI streeft naar **verbeterde samenwerking tussen regionale besturen en een betere dienstverlening aan burgers**. REGI, een geavanceerde virtuele medewerker op gemeentewebsites, fungeert als een uitgebreidere versie van een chatbot. **Hij beantwoordt interactief vragen die normaal aan een onthaalmedewerker gesteld worden, met proactieve en continue leer mogelijkheden door gebruik van Artificiële Intelligentie.**

Zes pilootgemeenten zullen in een eerste fase REGI lanceren op hun websites. Ze zijn nauw betrokken bij de voorbereidingen en het testen van REGI voordat de virtuele assistent online komt. Na een succesvolle lancering bij deze gemeenten, volgen de andere 5 gemeenten (en dus ook Brecht), later in 2024.

In juni 2024 plannen we een **volledige upgrade van onze gemeentelijke website**. In 2023 hebben we samen met de gemeentelijke diensten onze webpagina's geanalyseerd aan de hand van gebruikersstatistieken. Met deze upgrade streven we ernaar de zoekfunctie als kernpunt te plaatsen en de website zo gebruiksvriendelijk mogelijk te maken, zodat bezoekers gemakkelijk de benodigde informatie kunnen vinden. **Bovendien is ons doel om alleen relevante informatie op de website te bieden, wat betekent dat we weinig bezochte pagina's zullen verwijderen.**

E-loket - aantal ingevulde formulieren

Formulier	2015	2016	2022
Uittreksel strafregister aanvragen	539	706	2404
Huisvuil- of gft-container omwisselen/aanvragen	412	531	300
Adreswijziging	343	414	1107
Aanvraagformulier attesten bevolking	269	256	/
Zaalaanvraag GC	166	192	/
Evenement aanvragen	136	189	254
Inname openbaar domein aanvragen	82	140	452
Aanvraagformulier akten	119	113	/
Spontane sollicitatie	78	89	35
Vuurwerk oudejaarsavond	27	37	/
Aankoop suggestie bib	18	6	/
Fietspaspoort aanvragen			123
Evenementencontainers aanvragen			9
Horecaverunning			5
Toegang recyclagepark voor verenigingen, bedrijven, eigenaars 2 ^{de} verblijven			11
Akte van geboorte			288
Akte van huwelijk			140
Akte van overlijden			17
Attest van hoofdverblijfplaats met volledige historiek			95
Attest van Belgische nationaliteit			65
Attest van leven			87
Uittreksel uit de register			45
Attest van hoofdverblijfplaats met historiek in gemeente			6
Attest van wettelijke samenwoning			51
Attest van verblijf en Belgische nationaliteit			26

Attest van hoofdverblijfplaats			406
Attest van gezinssamenstelling			746
Akte van echtscheiding			43
Akte van erkenning (postnataal)			12
Akte van Belgische nationaliteit			8
Attest van reistoelating minderjarig kind			447
Attest van verblijfplaats met het oog op een huwelijk			3
Attest van wijze van teraardebestelling en of rituelen			1
Akte van adoptie			4
Akte van naamsverandering			2
Akte van afwezigheid			1
TOTAAL	2 189	2 673	7 112

Bron dienst communicatie Brecht

In 2022 werden er 7 112 digitale formulieren ingevuld. **Heel wat inwoners vonden dus de weg naar het digitaal e-loket.** ¹⁴Tegenover 2016 werden er zo'n 4450 e-formulieren meer ingevuld, waardoor we heel wat minder inwoners aan ons loket kregen. Dit is zeker een positieve stijging.

Sinds 2021 kan je de meeste attesten en uittreksels volledig digitaal aanvragen op www.brecht.be via **E-Govflow**. Het gevraagde document is voorzien van een digitale handtekening. Deze evolutie, die herhaaldelijk is gecommuniceerd, heeft geleid tot een toename in ingevulde formulieren. Sinds 2022 kan je ook evenementen en inname openbaar domein volledig digitaal aanvragen op www.brecht.be via Eaglebe.

Vanaf 2022 kan je ook via Mijn Burgerprofiel attesten en uittreksels digitaal aanvragen. Dit is gekoppeld met www.brecht.be.

Maandelijkse digitale nieuwsbrief

Inwoners van Brecht kunnen zich inschrijven voor de maandelijkse digitale nieuwsbrief. Deze nieuwsbrief is opgedeeld in enkele verschillende categorieën (jeugd, bib, sport, ouderen, cultuur,...). Afhankelijk van de thema's die gekozen zijn (je kan meerdere categorieën kiezen), wordt de nieuwsbrief samengesteld. Deze digitale editie bevat extra nieuws en speelt kort op de bal door naast de papieren edities die de (voor-)laatste dag van de maand bij de inwoners in de bus vallen, ook in de helft (rond de 15de) van de maand info aan de inwoners te bezorgen. In tegenstelling tot de papieren nieuwsbrief die huis-aan-huis bedeed wordt aan iedere inwoner, kunnen inwoners zich zelf inschrijven (en uitschrijven) voor dit extra communicatiekanaal. Er worden twaalf edities op jaarbasis uitgegeven.

In november 2023 waren er 1.331 unieke abonnees, dus zijn er per categorie:

1. Bibliotheek: 779

¹⁴ Uit de Gemeente- en Stadsmonitor blijkt dat de tevredenheid van de inwoners over digitale diensten toenam sinds 2020 van 63% naar 69%.

2. Cultuur: 1.042
3. Gemeente: 1.140
4. Jeugd: 543
5. Ondernemen: 95
6. Ouderen: 631
7. Sport: 717

Op een totaal van ongeveer 13.900 Brechtse gezinnen, ontvangen ongeveer 10% van de gezinnen onze digitale nieuwsbrief. Hier is zeker nog groeipotentieel. In het aantal abonnees zitten allicht ook inwoners van buiten de gemeente Brecht, want in tegenstelling tot de papieren edities, kunnen ook zij zich inschrijven voor de digitale versie (gebeurt door bijvoorbeeld leden van de bib, bezoekers van het cultuuraanbod (OC 't Centrum)). Cijfers over het aantal van deze 'niet-Brechtse' leden hebben we niet.

Sociale media

a) Facebook – samenvoeging

Sinds 2017 was het aantal Facebookpagina's van gemeente Brecht gestegen van zes naar negen Facebookpagina's:

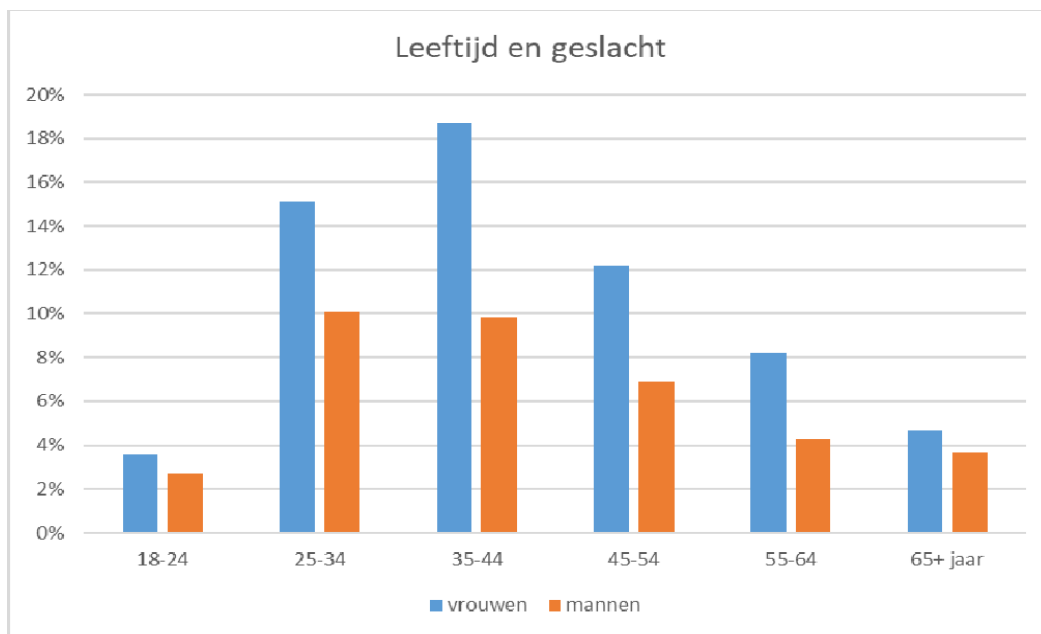
- Jeugdwerking Brecht
- Sportief Brecht
- Cultuur in Brecht
- Recht door Brecht
- Gemeente Brecht
- Speelplein Speelkriebels
- Feest in het park
- Bib Brecht
- Toerisme Brecht

In 2017 concludeerden we dat het geheel aan gemeentelijke kanalen en verschillende profielen verwarrend werkt voor de inwoners omdat de informatie versnipperd toekomt. Om deze reden besloten we om in 2022 het aantal Facebook pagina's te evalueren. We kozen voor een nieuwe aanpak waar er geen aparte Facebookpagina's bestaan voor verschillende gemeentelijke diensten en evenementen. De Facebookpagina 'Gemeente Brecht' zal dienen als algemene bron van informatie waar de verschillende diensten hun activiteiten of mededelingen kunnen plaatsen. Om onze volgers te behouden werden de vijf overbodige Facebookpagina's samengevoegd met 'Gemeente Brecht'. Deze verandering zorgde mede voor een grote stijging in het aantal volgers van de Facebookpagina 'Gemeente Brecht'. In 2017 hadden alle Facebookpagina's samen een bereik van 6.000 inwoners. In 2023 heeft de Facebookpagina 'Gemeente Brecht' na samenvoeging 7891 volgers.

We kozen er voor om nog twee andere Facebook pagina's te behouden, aangezien deze gericht zijn op een specifieke doelgroep en een andere informatienood hebben. Zo hebben we een Facebook pagina 'Toerisme Brecht' met 1100 volgers die gericht is op toeristen en Facebook pagina 'Bib Brecht' met 995 volgers die gericht is op leden van de bibliotheek.

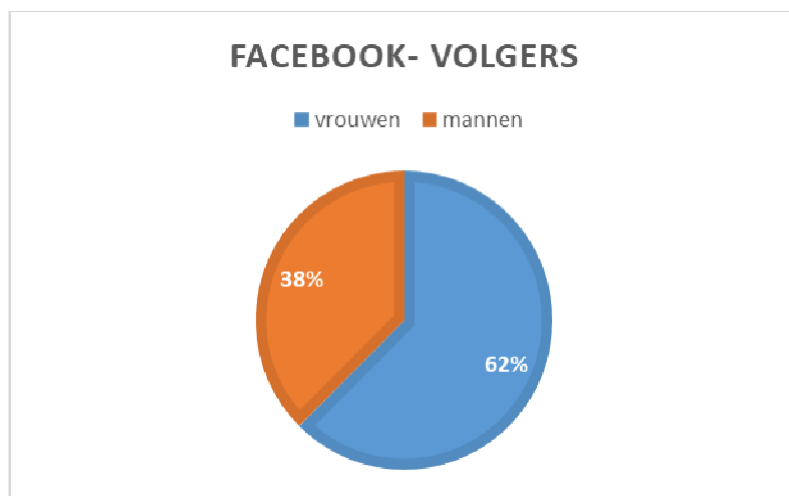
b) Facebook - gebruik verdeeld over leeftijdscategorie en geslacht

/Leeftijd	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Mannen	2,7 %	10,1 %	9,8 %	6,9 %	4,3 %	3,7 %
Vrouwen	3,6 %	15,1 %	18,7 %	12,2 %	8,2 %	4,7 %
Totaal:	6,3 %	25,2 %	28,5 %	19,1 %	12,5 %	8,4 %

Bron dienst communicatie december 2023

Globaal genomen bereiken we vooral de leeftijdsklasse tussen 25 en 54 jaar. In 2017 behoorde de leeftijdsgroep 18-24 jaar nog tot deze klasse, maar in 2023 zien we het bereik dalen naar amper 6%. Dit resultaat is een gevolg van hun social media voorkeur. **Volgens het tweejaarlijkse onderzoek Digimeter (2022) is Instagram de belangrijkste app (71%) voor de leeftijdscategorie 18-24 jarigen.**

Bron Facebook december 2023

Net zoals in 2017 zijn er ook in 2023 meer vrouwen dan mannen die onze Facebookpagina volgen.

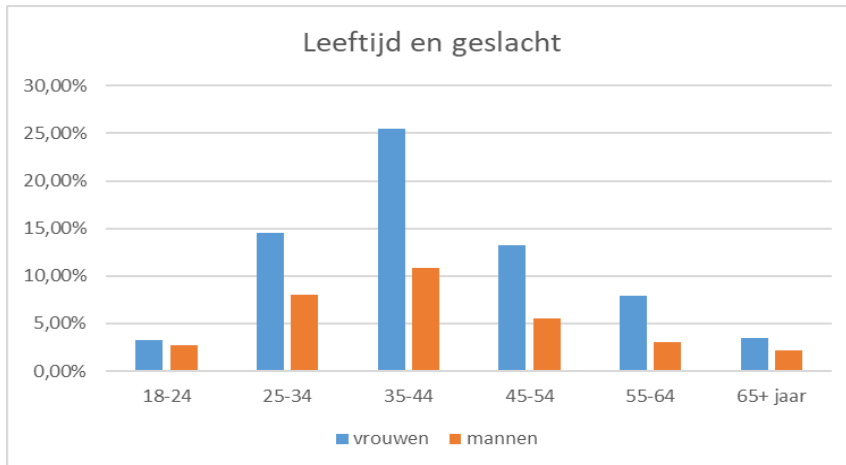
c) Instagram

In 2016 werd het gemeentelijk Instagramaccount opgestart. We zijn gegroeid van 327 volgers in 2017 naar 1575 volgers in 2023. In totaal beschikt de gemeente over drie Instagramprofielen: Gemeente Brecht, bibbrecht en jeugdbrecht. Bij Instagram werd gekozen voor dezelfde aanpak als Facebook.

We focussen ons op één profiel voor de algemene informatie, maar beschikken ook over twee andere profielen gericht naar een specifieke doelgroep. Zo communiceert het profiel 'bibbrech't met 294

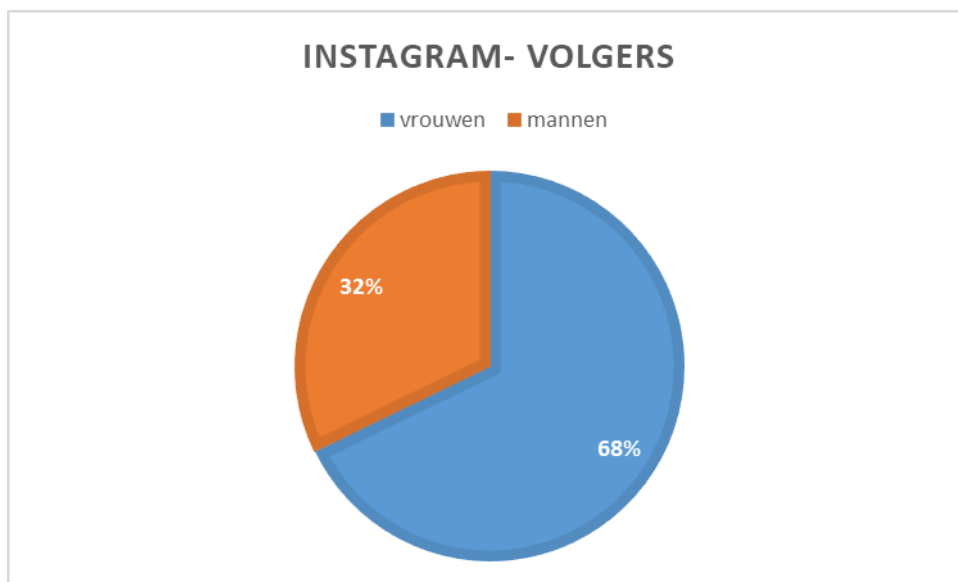
volgers naar de leden van de bibliotheek en 'jeugdbrecht' met 213 volgers naar de jongeren. Eerder werd vermeld dat Instagram de belangrijkste app is voor de leeftijdscategorie 18-24 jarigen.

Volgens het tweejaarlijks onderzoek van Apestaartjaren (2022) zijn jongeren van 13 tot 18 jaar oud ook heel actief op Instagram (83%). Instagram beschikt over verschillende nieuwe functies. Zo

heb je de vaste berichten waarmee we de gemeente aantrekkelijk in beeld kunnen brengen. Verder heb je nog tijdelijke verhalen die je volgers kunnen bekijken voor 24 uur lang. Deze functie wordt gebruikt om activiteiten aan te kondigen of in real time te tonen. Ten slotte zijn er ook reels oftewel korte video's om je Instagram inhoud dynamischer te maken. Aan dit lijstje vernieuwingen werden ook gebruikersstatistieken toegevoegd. Gebruikersresultaten voor leeftijd en geslacht komen overeen met die van Facebook. **Globaal bereiken we vooral de leeftijdsklasse van 25 tot 54 jaar. Ondanks het feit dat de leeftijdsgroep 18-24 jarigen actief is op Instagram representeren ze maar 6% van onze volgers.** Net zoals bij de Facebookresultaten vormen vrouwen (68%) een groter deel van onze volgers dan mannen (32%).

Bron dienst communicatie december 2023

Bron Instagram december 2023

d) X (voormalige Twitter)

Het aantal volgers van het gemeentelijk Twitterprofiel was op 1 januari 2015 747 en op 1 januari 2016 829. Op 1 november 2023 bedraagt het aantal volgers 1.012.

Hoewel het aantal volgers licht steeg de voorbije jaren, merkten we dat de gemeentelijke aanwezigheid op het kanaal weinig meerwaarde bood. Ons profiel is nog steeds actief en bij vragen of meldingen reageren we. Verder gebruiken we het kanaal enkel nog voor crisiscommunicatie.

e) *Advertenties*

Op Instagram en Facebook heb je ook de mogelijkheid om advertenties te gebruiken. Deze functie zorgt ervoor dat bepaalde boodschappen een groter publiek bereiken zonder afhankelijk te zijn van het algoritme van Facebook. Het Facebookalgoritme baseert zich op wat mensen liken, waar ze op klikken of een interactie mee hebben. Als men de Facebookpagina van Brecht liket en vervolgens geen van haar berichten opent of liket, zal deze persoon in de toekomst minder of zelfs geen berichten van de gemeente Brecht meer zien verschijnen op zijn tijdlijn.

Onze huidige advertenties bestaan uit vacatures en evenementen of activiteiten door de gemeente georganiseerd. We zijn nog steeds aan het verkennen hoe we advertenties kunnen inzetten. Via onze huidige werking passen we enkel advertenties toe op aanvraag van onze collega's die hun bericht willen promoten en hiervoor ook budget beschikbaar stellen. Mochten we in de toekomst een specifiek budget hebben voor het maken van advertenties kunnen we de resultaten en impact beter waarnemen of bestuderen.

De cijfers van ons Instagram-bereik 2023 tonen dat we 7,5% meer mensen kunnen bereiken door het gebruik van advertenties. Voor het Facebook-bereik kunnen we met behulp van adverteren 66,8% meer bereik realiseren.

Adverteren voor je bedrijf

Instagram-bereik ⓘ

Via organisch 3.968

Via advertenties 451

Je Instagram-bereik is wanneer je adverteert **7,5%** hoger dan wanneer je niet adverteert.

Bron Meta business december 2023

Adverteren voor je bedrijf

Facebook-bereik ⓘ

Via organisch 73.254

Via advertenties 45.529

Je Facebook-bereik is **66,8%** hoger wanneer je adverteert dan wanneer je niet adverteert.

Bron Meta Business december 2023

f) Conclusie sociale media

Sinds 2017 zijn de social media mogelijkheden sterk geëvolueerd. We zien dat de meeste kanalen zoals Instagram en Facebook vooral focussen op interactie met hun volgers en dit ook belonen. Hoe meer interactie er is met een bericht door te reageren, liken of delen, hoe meer mensen het te zien zullen krijgen.

Het gebruik van verschillende kanalen is ook aangepast over de jaren heen. X (voormalige Twitter) wordt enkel ingezet bij crisiscommunicatie. Facebook blijft een goed communicatiemiddel voor algemene informatie. Vaste berichten op Instagram focussen zich op mooie beelden van de gemeente Brecht en haar activiteiten. Tijdelijke verhalen worden ingezet voor korte berichten rond meldingen, activiteiten of real time events. Reels of korte video's bieden een dynamisch beeld en kunnen ludiek of informatief worden ingezet. We communiceren regelmatig op deze verschillende kanalen en manieren, maar we hebben weinig interactie of feedback van ons publiek. **We zouden meer kunnen halen uit social media door de volgers meer te betrekken.**

Verder kunnen we met behulp van advertenties ons bereik nog meer uitbreiden. Zo merken we uit de statistieken dat de leeftijdsgroep 18-24 jarigen actief is op Instagram, maar we hen toch niet bereiken. Via advertenties kunnen we onze informatie rechteerks richten naar dit doelpubliek.

Het is belangrijk dat de evoluties binnen de sociale media opgevolgd wordt. Wat nu populair is, is dat over enige tijd mogelijks niets meer en worden vervangen door nieuwe technologieën. Wil men als gemeente haar burgers blijven bereiken, is het nodig om de evoluties op te volgen en op de kar te springen van zodra dit mogelijk is.

5.1.2. Op papier

Drukwerk

Infoblad BrechtsNieuws en nieuwsbrief BrechtsNieuws Tussendoor

	Aantal edities in 2016 en in 2022	Aantal exemplaren (brievenbussen) in 2016	Aantal exemplaren (brievenbussen) in 2022	Totaal aantal exemplaren in 2016	Totaal aantal exemplaren in 2022
BrechtsNieuws	4	12.875	13.500	51.500	54.000
BrechtsNieuws Tussendoor	8	12.875	13.500	103.000	108.000

Uit jarenlang bevolkingsonderzoek door Kortom (Vereniging voor Overheidscommunicatie) in samenwerking met Thomas More Hogeschool naar het digitale, gedrukte en mondelinge kanaalgebruik bij onder andere lokale overheden blijkt dat **het publieksbereik van een gemeentelijke informatiemagazine bij elke gemeente of stad momenteel rond de 80% ligt. Het bereik blijft daarmee ongewijzigd tegenover het jaar 2000.**

Ander drukwerk

Aantal drukwerken per dienst	2016 – aantal soorten	2022 – aantal soorten	2016 – totaal aantal exemplaren	2022 – totaal aantal exemplaren
Jeugddienst	9	7	13.875	2.385
Sportdienst	9	5	14.000	6.650
Cultuurdienst	11	7	38.520	19.265
Dienst toerisme	5	0	4.300	0
Dienst erfgoed	6	2	5.900	290
Dienst welzijn	1	0	100	0
Bibliotheek	0	5	0	5.150

OCMW	1	3	1.500	955
Communicatiedienst	12	12	153.500	162.000
Lokale economie		1		13.800
TOTAAL	54	42	231.695	210.495

We zien een daling in het aantal drukwerken. De voorbije jaren zetten we meer in op een combinatie van papieren drukwerken met digitale communicatie (sociale media, website...). Het aantal exemplaren daalde minder sterk, een stijging in het aantal brievenbussen bij de huis-aan-huis-bedelingen speelt daar zeker in mee. De stijging in het aantal drukwerken van de bib is te verklaren door hun verhuis in 2022. Daar kwam extra communicatie bij kijken en bestaande drukwerken moesten aangepast worden met hun nieuwe adresgegevens. De diensten met een laag aantal drukwerkjes in 2022 ontwerpen en printen hun drukwerkjes (in lage oplage) ook regelmatig zelf. Een abonnement voor de tool Canva zorgt ervoor dat heel wat verschillende diensten ook zelf kwaliteitsvolle (digitale) ontwerpen kunnen opmaken.

Conclusie communicatie op papier

Uit jarenlang bevolkingsonderzoek door Kortom (Vereniging voor Overheidscommunicatie) in samenwerking met Thomas More Hogeschool naar het digitale, gedrukte en mondelinge kanaalgebruik bij onder andere lokale overheden **blijkt onder andere dat 40% moeilijkheden ervaart met digitale technologieën, dat gedrukte kanalen afschaffen om te besparen leidt tot een gevoelig verlies van publieksbereik en dat ook jongeren interesse hebben in gedrukte publicaties. Drukwerk blijft dus wel degelijk nog een belangrijke rol spelen in overheidscommunicatie, al bekijken we wel per communicatiedoel en doelgroep telkens welk kanaal het best geschikt is.**

Imago

Het aantal berichten dat in de pers over Brecht verschijnt, is moeilijk te achterhalen omdat dit op vele manieren benaderd kan worden. De communicatiedienst verstuurt op regelmatige basis berichten naar de pers.

	Aantal persberichten
2016	32
2022	17

We verstuurd minder persberichten dan in 2016. We posten echter meer actief op sociale media en de website en merken dat die digitale kanalen goed opgevolgd worden door de pers, waardoor zij de nodige informatie daar tijdig oppikken.

5.1.3. Citymarketing

In 2023 zijn we gestart met het verder uitbouwen van de citymarketing in Brecht. De eerste fase in het citymarketingplan bestaat uit het definiëren van een merkidentiteit en bijhorende merkstrategie. Voor deze opdracht worden we begeleid door het communicatiebureau Reputations.

Met behulp van Reputations wordt een onderzoek uitgevoerd om de merkstrategie van de gemeente te definiëren, waarbij deskresearch, huiswerkopdrachten en werksessies met zowel interne als externe stakeholders worden ingezet. Aangezien de laatste bevraging dateert van 2017 richten we ons opnieuw naar de inwoners om via een vragenlijst de gewenste merkidentiteit verder te onderzoeken en uit te dagen. De inzichten uit deze fases worden samengebracht in een gevalideerde merkidentiteit voor de gemeente. Daarna ontwikkelt Reputations een storyline voor de gemeente om toe te passen op verschillende doelgroepen en beleidsthema's. Tot slot stellen ze een handleiding op met de praktische implementatie van de merkstrategie, inclusief voorgestelde controlemetingen om het effect van de merkstrategie te meten bij de inwoners. De afloop van het project staat gepland voor 2024.

Via dit traject willen we een heldere merkenidentiteit en duidelijke merkstrategie bekomen die de gemeente aantrekkelijker en herkenbaar maken voor volgende doelgroepen: bewoners, bedrijven en bezoekers. Vervolgens passen we deze merkidentiteit en strategie toe op alle projecten die georganiseerd worden vanuit de gemeente en OCMW Brecht.

5.1.4. Participatie

In 2021 keurde het college van burgemeester en schepenen de 'visietekst participatie' goed. Daarin beschrijven we hoe we in Brecht burgers (extern) en personeelsleden (intern) willen betrekken in en laten deelnemen aan een kwaliteitsvolle samenleving in onze gemeente.

De laagste trede van de participatieladder – **informer** – bewandelen we al jaren. Zo dateert het eerste nummer van het gemeentelijk 'infoblad Brecht' van 1977. Ook heel wat andere informatiekanaalen kwamen er in de loop der jaren bij (website, digitale infoborden, drukwerken, digitale nieuwsbrieven, advertenties, sociale media...). Ook intern wordt ervoor gezorgd dat de informatie doorstroomt naar de juiste personen (intranet, personeelsvergaderingen, mailings...).

De voorbije jaren werden grote stappen gezet in het **raadplegen** van de inwoners. Eind 2021 keurde het college van burgemeester en schepenen de aankoop van de participatietool '<https://2960mijngedacht.be>' goed waar sinds de start in 2022 onze inwoners reeds in heel wat projecten naar hun mening werden gevraagd. Hierbij een overzichtje van de verschillende participatieprojecten die plaatsvonden, al dan niet via het participatieplatform:

2021	Opmerking	Respons
Bevraging Schoolstraat Toekomstlaan Sint-Job-in-'t-Goor	via een webformulier en via papieren invulstrookje bedeed via school en in de omgeving	
Leerlingen die de naam 'Huppeldepupstraatje' kiezen aan basisschool De Schakel		
Verdeling noodfonds vrije tijd		
Verbeteringswerken Ringlaan	met de bedrijven van het terrein in gesprek ivm bereikbaarheid, timing en fasering	
2022		
Oproep samenstelling verschillende adviesraden		
Intensief betrekken van adviesraden bij opmaak subsidierglement en uitleenreglement		
Lancering participatieplatform	https://2960mijngedacht.be in mei	
Bevraging bib 2030 op participatieplatform	eerste fase bevraging werking van de bib tweede fase bevraging toekomst ideale bib	550 90
Nieuwe naam voor 't Gemeentehuis	eerste fase oproep naar ideeën voor een naam tweede fase stemming op een selectie van namen	30 53

Nieuwe naam van de stratenloop 'Recht door Brecht'	via een bevraging op sociale media, gekozen door de inwoners	450
RUP woonparken	fysieke info- en inspraakvergadering	200
Evaluatie Schoolstraat Rode Kruislaan	digitaal via de website en papieren invulformulieren via de school en de burea	
Evaluatie fietsstraten Kapelweg, Toekomstlaan, Alfons De Clerckstraat, Edith Cavellaan en Rode Kruislaan		
Mobiliteitsplan	eerste fase voor opmaak van het plan: vragenlijst op participatieplatform met concrete vragen over verplaatsingen, gevaarlijke punten en ideeën om de verkeersveiligheid te verhogen otweede fase (zie 2023)	1.437 respondenten, 238 willen deelnemen aan workshops, 216 willen op de hoogte gehouden worden))
Infoavond RUP lange Pad		40
Infovergadering nieuwe detailhandelsvisie	resultaten van een bevraging bij de detailhandelaars werd toegelicht samen met de toekomstige detailhandelsvisie en actuele winkeltendensen	200
2023		
Mobiliteitsplan	Tweede fase - Twee rondes vinden plaats in 2023, de derde begin 2024	70
Cultuurprijs en –pluim	inwoners kunnen via het participatieplatform een kandidaat nomineren in de eerste fase in de tweede fase kunnen ze hun stem uitbrengen voor de genomineerden	16 voorstellen 444 stemmen
Pimp een nutskast	((amateur)kunstenaars kunnen ideeën en locaties voorstellen om elektriciteitskasten te pimpen met kunst	
Den Burt	Thomas More Hogeschool bevroeg inwoners van twee sociale wijken in Brecht	
Masterplan Sint-Job	Gemeente be vraagt via het participatieplatform de verenigingen en inwoners om de noden in kaart te brengen voor de opmaak masterplan Sint-Job	300

BOA	de gemeente wil het uitgebreide aanbod aan opvang en vrije tijd nog beter afstemmen op de noden van alle kinderen en gezinnen en bevaart daarom de adviesraden, verenigingen en scholen en via het participatieplatform de kinderen en hun (groot)ouders	356
Speelweefsel/buitenspelen	om alle (noden voor) speelruimte/speelweefsel dat in onze gemeente aanwezig is in kaart te brengen, werden via het participatieplatform de kinderen, jongeren en hun ouders bevaart. In een tweede fase wordt die informatie voorgelegd aan de kinderen	
Buurtanalyse	in onze gemeente zijn twee dienstencentra actief, om te weten of hun huidige focus juist ligt, werden inwoners via papieren bevestigingen en via het platform bevaart	830
Burgerpanel	vanaf de start van het participatieplatform begon de werving van leden voor het burgerpanel. In november 2023 gebeurde er ook een effectieve oproep naar leden in BrechtsNieuws Tussendoor.	het panel telt in december 2023 zo'n 733 leden.

We kunnen dus wel concluderen dat er de voorbije jaren grote stappen zijn genomen op vlak van participatie. Het betrekken van inwoners in de projecten zorgt voor een bredere gedragenheid ervan. Het participatieplatform werd de voorbije jaren voor een aantal grote projecten ingeschakeld, gecombineerd met meer kleinschalige bevestigingen. In het aantal respondenten zit nog groeimarge maar we merken dat het bereik ieder project weer stijgt.

Bovendien namen we het initiatief voor de oprichting van **een burgerpanel**. Dat is de verzamelnaam voor een groep geëngageerde inwoners van de gemeente Brecht, waarbij de deelnemers een divers profiel hebben en die bevaart kunnen worden om advies te geven over allerhande thema's. In dit burgerpanel zitten momenteel 733 inwoners. Het rekruteren van deelnemers is volop aan de gang, in 2023 werd het panel nog niet bevaart.

5.1.5. Huisstijl

Sinds 2011 beschikt de gemeente Brecht over een huisstijl. Een uitgebreid handboek bepaalt de regels en richtlijnen om op een duidelijke en herkenbare manier te communiceren, zowel vanuit de gemeente als vanuit het OCMW. Begin 2018 kwam er een uitbreiding van deze huisstijl, aangepast aan de huidige noden en trends.

5.1.6. Noodplanning

BE-Alert is een alarmeringssysteem waarmee de overheid burgers kan verwittigen in een noodsituatie. Inwoners moeten zich ervoor inschrijven.

Aantal inschrijvingen:

1. September 2017: 1.548 inwoners van Brecht geregistreerd
2. November 2023: 3.678 inwoners van Brecht geregistreerd

Ongeveer jaarlijks publiceren we een oproep in BrechtsNieuws om zich in te schrijven in BE-alert. **We kunnen nu ongeveer 25% van de Brechtse gezinnen bereiken met BE-alert.** In 2021 werd BE-Alert ingezet voor communicatie over de brand op het Groot Schietveld

5.2. INTERNE COMMUNICATIE

5.2.1. Communicatie gemeente- en OCMW-personeel

Het informeren van al het gemeente- en OCMW-personeel gebeurt momenteel grotendeels digitaal via het intranet. Ook de niet-administratieve collega's hebben intussen de voorbije jaren op het werk toegang gekregen tot het intranet.

5.2.2. Communicatie politieke organen

De voorbij jaren zetten we in op de digitale communicatie met de verschillende politieke organen. We werken nog steeds met een extranet voor de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen. Daarop vinden ze verslagen, uitnodigingen en nuttige informatie. Het college wordt volledig digitaal afgehandeld en ook de gemeenteraad werkt sinds deze legislatuur via het softwareprogramma e-notulen.

5.3. CONCLUSIE EN EVOLUTIE

Op vlak van communicatie zijn er zowel digitaal als op papier en zowel intern als extern nog uitdagingen.

Extern

De gemeente Brecht zet tal van verschillende papieren en digitale kanalen in om de inwoners van Brecht zo goed mogelijk te informeren. De verschillende (digitale en papieren) kanalen worden momenteel al goed geraadpleegd, we zien een stijging in het bereik van onze sociale mediakanalen en van digitale formulieren op de gemeentelijke website. **Een betere contentplanning zou echter zorgen voor een betere spreiding van de berichten op de verschillende kanalen en voor een betere afstemming ervan op de doelgroep van het kanaal.** Verschillende planningsoverzichten brengen nu al structuur, maar na invoering van **Microsoft 365 in 2024** krijgen we een nuttige tool onze contentplanning naar een hoger niveau te brengen. Bovendien zal het **project citymarketing** er in 2024 voor zorgen dat Brecht meer vanuit een verhaal communiceert en dat de communicatie de gemeente meer op de kaart zet.

Naar de inwoners blijven we **digitaal** inzetten op verschillende kanalen en profielen. Om de versnippering tegen te gaan, bundelden we een aantal sociale media kanalen. Een nieuwe uitdaging die we voor de toekomst zien, is hoe we **artificiële intelligentie** kunnen integreren in de gemeentelijke communicatie. We zetten daarin een eerste stap door deel te nemen aan het project 'REGI', een slimme virtuele medewerker die we samen met 10 andere besturen in de regio realiseren. REGI zal in 2024 te vinden zijn op onze website en zal op een interactieve manier vragen beantwoorden. Hij doet dat op een proactieve manier, niet enkel lokaal, maar ook regionaal en bovenlokaal. Hij maakt hierbij gebruik van Artificiële intelligentie, zodat de virtuele assistent continue kan bijleren.

Ook moet de gemeentelijke communicatie mee met de uitdagingen die de Vlaamse en Federale overheid stellen. Zo zorgden we er het voorbije jaar voor dat ook onze gemeentelijke dienstverlening verzameld staat op de lokale producten- en dienstencatalogus (LPDC), zowel in het Nederlands als in het Engels.

Op vlak van **papieren** communicatie merken we een daling in het aantal drukwerken. We zetten de voorbije jaren meer in op de combinatie van papieren drukwerken met digitale communicatie. De uitdaging voor de komende jaren is om het juiste evenwicht tussen papier en digitaal te behouden. De interesse in gedrukte overheidscommunicatie blijft groot, al zullen we kritisch moet blijven zoeken naar het juiste kanaal voor het juiste communicatie doel en de juiste doelgroep.

Intern

De verspreiding van het personeel over verschillende locaties blijft ook op vlak van interne communicatie een uitdaging vormen. Een fysieke samenvoeging in 2024 van een aantal administratieve diensten zal een oplossing vormen, maar hoe dan ook blijven er uitdagingen op het vlak van interne communicatie met alle diensten. **Één gezamenlijk interactiever intranet dat door alle administratieve en technische personeelsleden gemakkelijk geraadpleegd kan worden, is een uitdaging en kan ervoor zorgen dat de verschillende collega's meer betrokken raken bij elkaars functie en taken.** In 2024 zullen er digitale borden worden geplaatst op verschillende interne locaties, zodat de collega's ook hier de nieuwsberichten van het intranet mee kunnen volgen.

6. ICT

Digitalisering is niet meer te stoppen in de wereld, maar een radicaal digitale overheid lijkt geen goede keuze. Als de overheid steeds meer zaken alleen online wil regelen, dan moet iedereen mee zijn.

Te ingewikkelde digitale administratie kan voor heel wat mensen een drempel op zich worden. Het is nodig te investeren in de computer- en internetvaardigheden en voldoende alternatieven te bieden voor mensen die de digitale weg niet vinden. Dit externe luik komt uitgebreider aan bod in het hoofdstuk over sociale dienstverlening en onderwijs.

In onderstaande analyse komt duidelijk het toenemende belang van ICT in de organisatie aan bod. In de organisatie is een grote digitale groei. Er is geen ontkomen aan de trein van digitalisering en wie er niet op springt, mist veel kansen. Er verschuilen zich echter ook risico's achter de hoek.

6.1. NETWERK

6.1.1. Switchen

Het aantal "beheerde" switchen is sinds 2017 gestegen van 25 naar 43.

Dit aantal zal nog stijgen bij nieuwbouwtrajecten.

Voor bv. het nieuwe gemeentehuis zullen sowieso extra switchen nodig zijn. Deze stijging kent meerdere oorzaken:

- Segmentering van het netwerk voor de veiligheid
- Toename van IOT (internet of things): brandalarm, toegangscontrole, gebouwenbeheersystemen, tankinstallaties, pompen, camera's, ...
- Toename van ICT: Audiovisuele installaties, wifi, telefonie, ...

De trend is dat AI ons kan helpen bij het monitoren, analyseren van problemen en security aanvallen.

6.1.2. Wifi

Ten opzichte van 2017 is er een serieuze groei geweest in het wifi netwerk. Van 16 Access Points in 2017 groeide de organisatie ondertussen naar 158 Access Points in 2023.

Het aantal Locaties nam ook stevig toe...en voor 2024 staan er ook alweer een aantal bijkomende locaties op de agenda.

Voor het nieuwe gemeentehuis worden nu al een 60-tal bijkomende Access Points omdat hier ook al rekening houden wordt met het feit dat er gebeld wordt over wifi. Om te kunnen bellen over wifi, heb je meer Access Points nodig dan dat je dit niet zou doen.

Daarnaast zijn er trends van streaming, videobellen en IOT. Dit vraagt sowieso ook een beter uitgerust wifi netwerk.

2017	2023	2024
Cult.Centr.	UNIQ	
Gemeentehuis	Gemeentehuis	
AC Sint-Job	AC Sint-Job	
Oud gemeentehuis	Oud Gemeentehuis	
IKO	IKO	
	museum	
	WZC-Sociaal huis	
	School Brecht	
	School Sint-Lenaarts	
	School Overbroek	
	OC 't Centrum	

	Remise-muziekschool	
	Nieuwe technische dienst	
	Pastorie Sint-Job	
	Lindeboom	
	magazijn Sint-job	
	leeszaal kempuseum	
	kapel	
	raadzaal sint-lenaarts	
		jeugdhuis Sint-job
		Bijenkorf-Sint-Job
		Sporthal De Ring
		nieuwe gemeentehuis

De komende jaren zullen ook de bouwprojecten voor het Woonzorgcentrum Sint Maria en de gemeentelijke basisschool De Sleutelbloem verder vorm krijgen. Deze projecten staan in bovenstaande tabel nog niet opgenomen, maar zullen grote eisen stellen op het vlak van ICT. We nemen het woonzorgcentrum als voorbeeld even onder de loep

Technologie,¹⁵ IT en AI het gaat allemaal aan een snel tempo. De ouderen van de toekomst zullen andere eisen stellen dan de ouderen van nu.

TV en/of Streaming – Videobellen

Momenteel komt er af en toe een vraag om een sport-abonnement te voorzien in het WZC.

Momenteel is men daar niet echt op voorzien. Vooral de specifieke wensen per bewoner en de facturatie vormen momenteel een probleem.

Aangezien streaming diensten binnen onze samenleving ondertussen goed ingeburgerd geraken, kan men er vanuit gaan dat dit ook maar een kwestie van tijd is vooraleer deze vraag in het WZC of de serviceflatjes gesteld wordt.

Daarnaast zijn de bejaarden sinds de coronacrisis ook meer beginnen videobellen. Deze trend zal blijven bestaan en waarschijnlijk nog toenemen met de jaren.

We moeten ons voorbereiden op die vraag. Streaming en videobellen vraagt wel wat dataverkeer, dus het netwerk moet er op voorzien worden.

Slimme technologie en IOT in het WZC

Op het vlak van het woonzorgcentrum liggen er veel uitdagingen op het vlak van internet of things om de werking te ondersteunen. Het zal belangrijk zijn om hier gefundeerde keuzes in te maken.

Mogelijks kan slimme zorgtechnologie ook ingezet worden om mensen langer thuis te laten wonen. Hierbij worden een aantal voorbeelden aangehaald:

15

https://www.vvsg.be/Leden/Innovatie%20en%20Digitale%20Transformatie/Rapport_VLAIO_slimmezor g.pdf

- Slimme detectie in WZC-kamers en/of serviceflatjes:

De technologie bestaat om via sensoren onder meer beweging, geluidsniveau, temperatuur en luchtvochtigheid te meten.

Deze sensoren leren met deze info de gedragspatronen van je patiënten of bewoners aan. Stellen ze veranderingen in het normale gedrag vast? Dan stuurt het systeem een alarmmelding naar het alarmerings- en communicatieplatform.

Dat alarmerings- en communicatieplatform stuurt op zijn beurt de melding door naar de mantelzorg/familie of professionele zorgverlener, naargelang de dringendheid, belangrijkheid en beschikbaarheid.

- Slimme Verlichting

Slimme ledverlichting in kamers en gangen dat je kan koppelen met je brandcentrale:

Dan informeert de brandcentrale bij een noodsituatie niet alleen de verantwoordelijken binnen en buiten je instelling. De verlichting helpt dan ook optimaal, slim evacueren. Via looplijnen wijst ze de weg naar de juiste nooduitgang, weg van een brandhaard.

Daarnaast bestaan er ook systemen dat je met slimme verlichting mensen met dwaalgedrag slim terug kunt leiden naar hun kamer of naar de verplegingspost.

Stel dat iemand midden in de nacht wakker wordt, de omgeving niet herkent, opstaat en op de dool gaat. Dan kan slimme verlichtingstechnologie de gang en de deur richting exit subtiel donkerder maken, en de weg richting kamer, leefruimte en verpleegpost lichter. Zo zullen ouderen met dwaalgedrag er intuïtief naartoe trekken.

- Slimme Vloeren

Zo kunnen slimme vloeren een val registreren en bewegingssensoren kunnen alarm slaan wanneer de bewoner bijvoorbeeld een hele dag in bed blijft liggen of wanneer er enkele uren geen beweging wordt gedetecteerd. Een slimme woning kan de gebruiker verwittigen wanneer de oven te lang blijft aanstaan of kan de waterkraan afsluiten als die blijft lopen.

- IOT

Je kan het zo gek niet bedenken, maar van elk gebruikersvoorwerp kan je tegenwoordig bijna een slimme versie vinden. Er zijn zeker zaken die ons kunnen helpen met de uitdagingen binnen een WZC. Een slimme pillendoos kan medicatiegebruik opvolgen en zo nodig corrigeren, een slim toilet kan urineweginfecties opsporen.

Dit is een win-win situatie, meer veiligheid, gezondheid én meer autonomie dankzij een slimme technologie. Maar zoals het geval is met alle vormen van technologie, bestaat ook hier een spanningsveld tussen ethische principes. Drie uitdagingen staan op de voorgrond: privacy, sociale isolatie en de spanning tussen veiligheid en autonomie.

De wireless trend zal waarschijnlijk alleen maar toenemen. Naast het vrijmaken van de nodige budgetten om dit achterliggend te kunnen faciliteren, moet er ook zeker bekeken worden hoe de organisatie de wireless omgeving veilig kan houden

De trend is dat ook hier AI kan helpen bij het monitoren, analyseren van problemen en security aanvallen.

6.1.3. 4G-5G dekking

In de kantoorgebouwen is de huidige 4G-dekking niet overal voldoende. Dit zal in de toekomst nog erger worden met de nieuwbouwtrajecten en de uitrol van 5G op de agenda. De isolatie in nieuwbouw is te goed geworden zodat 4G niet meer afdoende is binnen in het gebouw.

Hiermee dient men rekening te houden in toekomstige nieuwbouwtrajecten.

De trend voor liftcommunicatie gaat van analoge lijnen naar een 4G-module.

Analoge lijnen zijn ook aan een uitdovingstraject bezig. Dat merk je ook zeer hard bij het raamcontract van de Vlaamse Overheid. Enkel Proximus had nog ingeschreven op dit perceel en zelfs zij laten hun prijzen vanaf nu jaar per jaar stijgen.

6.1.4. Firewall

Sinds 2017 zijn er op vlak van de firewall ook een aantal zaken gewijzigd

STATUS in 2017:

- Hoofdfirewall op gemeentehuis
- RED Bib sint-Lenaarts-Dorpstraat 60

STATUS in 2023:

- Hoofdfirewall op gemeentehuis
- Firewall "oude" technische dienst:
- Firewall 't Centrum
- RED Lindeboom (Remote Ethernet Device)
- RED "Nieuwe" Tech Dienst
- RED Noodwoningen

Ook voor de scholen in Overbroek en Sint-Lenaarts ligt de vraag voor een firewall op tafel. Sinds de digisprong is de gemiddelde netwerktraffiek hoger en is de bestaande straalverbinding meer en meer een bottleneck. Dit kan opgelost worden door een aparte internetconnectie met bijhorende firewall te voorzien op de scholen.

De trend om een firewall of een RED te plaatsen zal het nieuwe normaal worden voor alle locaties die op 1 of andere manier connectie nodig hebben met het private netwerk van gemeente Brecht.

De logica die we hanteren is de volgende: Bij elke aanvraag wordt er (in de mate van het mogelijke) zo min mogelijk opengezet. Enkel wat strikt noodzakelijk is voor een goede operationele werking wordt opgezet. Dit allemaal met doel om ons maximaal te beschermen tegen cyberaanvallen en ransomware.

Vele externe leveranciers zijn hier te weinig mee bezig zijn en hebben hier misschien ook niet zo veel kennis van. Vooral leveranciers van IOT en/of gebouwbeheersystemen hebben hier vaak te weinig aandacht voor.

6.1.5. Internet

Met de toename van het aantal gebruikers, IOT, wifi, gebouwbeheersystemen,... komt ook de vraag om een internetconnectie per gebouw ter voorzien (of een uitbreiding van het internetabonnement indien het gebouw via fiber geconnecteerd is op onze centrale internet breakout.

Het is noodzakelijk om hiermee rekening te houden in de budgetten.

6.1.6. Afbouw Analoge lijnen

Liften, brandalarm, inbraakalarm,... maken nog vaak gebruik van analoge lijnen. De providers zitten in een uitdoofscenario wat betreft deze analoge lijnen. De prijzen van Proximus in het raamcontract van Vlaanderen, stijgen jaar na jaar.

Het is dus belangrijk om de bestaande analoge lijnen uit te faseren. Hiervoor zal het dus ook soms nodig zijn om een nieuwe centrale aan te kopen. Men dient hiermee rekening te houden bij alle nieuwe aankopen en oud materiaal dat men dient te vervangen.

6.2. APPARATUUR VOOR EINDGEBRUIKERS

6.2.1. laptops-desktops

Sinds 2017 is er een enorme toename wat betreft eindgebruikers toestellen. Hier manifesteert zich duidelijk ook de mobiele trend (mede door corona versneld). Mobiel werken vanuit eender welke locatie zal een blijver zijn. Het aantal laptops en chromebooks in de scholen is gestegen door het Digisprong project.

	2017	2023
LAPTOPS	12	176
DESKTOPS	115	72
THIN CLIENTS	40	26
TOTAAL	127	248
LAPTOPS SCHOLEN	30	151
DESKTOP SCHOLEN	32	48
TOTAAL	62	199
CHROMEBOOKS	0	207
DIGITALE BORDEN	23	25
SMARTPHONES	24	97
TABLETS	17	58
e-readers	0	10

6.2.2. tablets

De groei in tablets is voornamelijk te wijten aan 2 projecten

- tablets gemeenteraad voor enotulen
- tablets WZC voor Careconnect Elderly Go Mobile

6.2.3. smartphones/gsm's

Het aantal smartphones zit ook in een duidelijke stijgende lijn. Meer toepassingen vereisen ook een smartphone. De verwachting is dat dit enkel nog maar zal toenemen.

- o Synmobile (module tijdsregistratie)
- o Teams
- o 3CX (module telefonie)
- o MFA (Multifactor authenticatie) voor meer en meer toepassingen een vereiste (O365, lima, fluvius, ...)

Naast de smartphones, zijn er ook nog gewone gsm-toestellen, oproepsystemen serviceflats, tablets, en 4G-routers actief waarvoor we een actief abonnement hebben lopen binnen de gemeente

Het is duidelijk dat de stijging van smartphones, tablets en chromebooks een systeem nodig hebben om dit te beheren. Hiervoor gebruiken we nu Meraki System Manager en Google Admin.

6.2.4. Gebruikers-licenties-cijfers

Dat de organisatie duidelijk groeit op digitaal vlak is zeker. Dat weerspiegelt zich in de stijging van bijna al de licenties en aantallen eindgebruikers.

Onderstaande cijfers geven een idee van de aantallen die momenteel binnen de organisatie actief zijn.

O365-licenties:

- 194 x M365 Business Premium
- 5 x M365 E5
- 60 x M365 Business Basic

O365-gebruikers scholen
98 x gebruikers

Google-gebruikers in Google Admin (scholen)
650 x gebruikers

Sophos Endpoint licenties:
140 x device encryption
164 x Intercept X Advanced
31 x Sophos Intercept X for mobile
27 x Intercept X Advanced for server

300 telefoonnummers
181 nummers in gebruik voor personen
47 nummers in gebruik voor call flows of GROEPEN

MAIL:

182 persoonlijke mailboxen
43 Shared mailboxen
111 distributielijsten

Op jaarbasis komen worden er ongeveer 1.255.000 mails verzonden en ontvangen. Hiervan worden er 77% gewoon afgeleverd, en 11% komt in quarantaine. De overige 12% worden tegengehouden door onze spam filter omdat deze echt niet in orde zijn.

Printer-Kopiers

17 x Multifunctionals
60 x printers

EGOVFLOW

Transactie	Automatisch verwerkt	Via ambtenaar verwerkt
	8448	3062

Zoals ook in het hoofdstuk over communicatie aangehaald, worden meer formulieren via e-govflow aangevraagd en verwerkt en stijgt de digitale verwerking top deze die door een ambtenaar worden verwerkt (2023).

6.3. SECURITY

6.3.1. Situatieschets

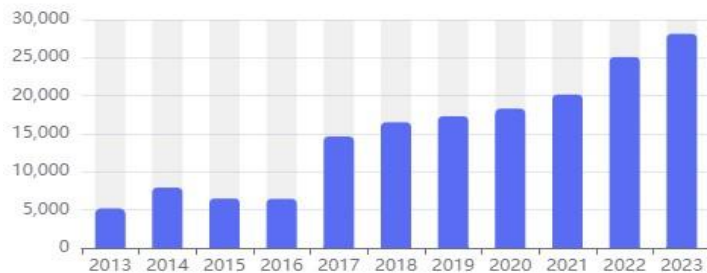
Het toenemende belang van digitalisering houdt echter ook gevaren in.

Cybercrime is al lang niet meer een filmscenario. Het is een probleem dat we dagelijks ervaren. Binnen de organisatie en uiteraard ook de burgers van Brecht zelf. Hier kan je niet meer onderuit en zal men mee om moeten gaan. Dit is geen uitdaging van één ding aan te passen. Dit is een attitude. Een never-ending work-in-progress.

Onderstaande cijfers en grafieken geven een beeld van de situatie vandaag de dag.

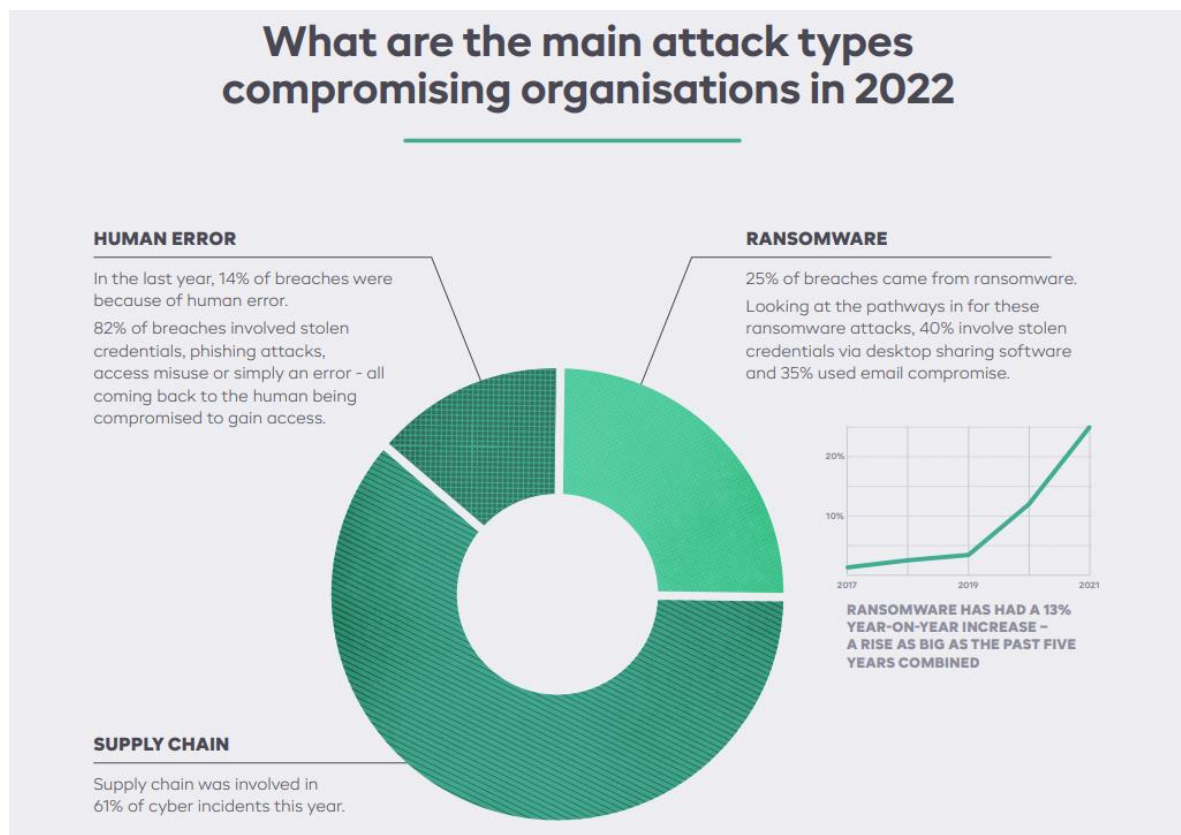
Het aantal kwetsbaarheden (in de systemen) stijgt jaarlijks.

Number of CVEs by year

bron cvedetails.com

De menselijke factor in cybercrime is een niet te onderschatten factor.

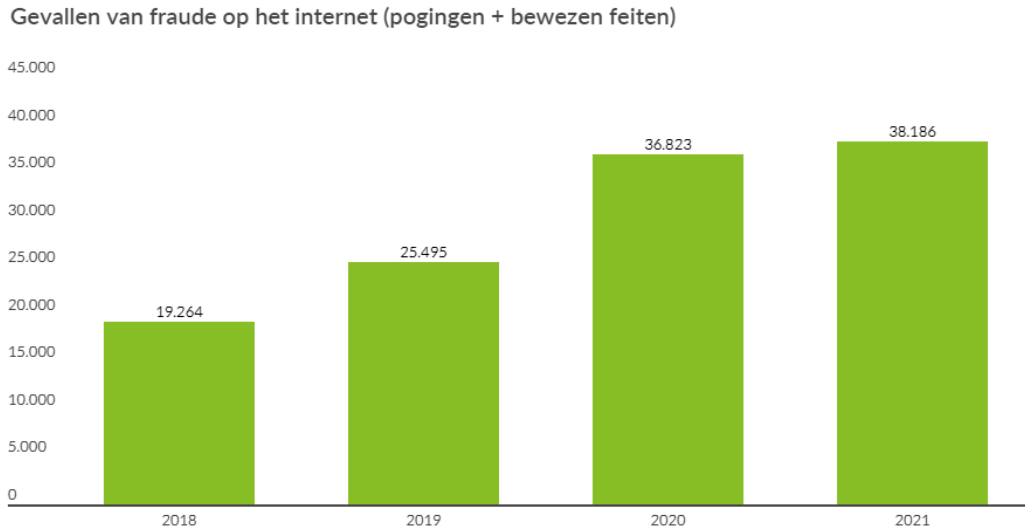

BRON: [Data-Report-2022-Infographic.pdf \(isms.online\)](#)

Er is ook een stijging van fraude op het internet

Fraude op het internet

Internetfraude slaat op de verschillende vormen van oplichting die op het internet voorkomen. De cijfers tonen een sterke groei van het aantal online fraudegevallen tussen 2018 en 2020 (+91%), gevolgd door een meer gematigde groei tussen 2020 en 2021 (+4%).

BRON: [C Cybercriminaliteit in België | FOD Economie \(fgov.be\)](#) ybercriminaliteit in België | FOD Economie (fgov.be)

De resultaten van de phishing campagne in 2021 in organisatie Brecht bevestigen deze gegevens. Bijna 20% (1 op de 5 medewerker) heeft geklikt op de bijgevoegde link in de valse mail. Van de mensen die geklikt hebben, zijn ze er dan nog eens 13% van wie de ethische hacker de paswoorden heeft kunnen achterhalen.

Van de 491 mails waren er 230 met een link naar een word document met een macro in. Hier was er een klikpercentage van 23%

	Aantal	%
TOTAAL VERSTUURDE EMAILS	491	
TOTAAL VERSTUURDE EMAILS MET MACRO	230	
Aantal mensen die op de link in de mail hebben geklikt	91	19
Aantal paswoorden van de mensen die op de link hebben geklikt kunnen ontvreemden	12	13
macro activatie door op de de link te klikken	53	23

6.3.2. Acties ter beveiliging van digitale gegevens sinds 2017

Sinds 2017 zijn er al vele aanpassingen gebeurd om de digitale veiligheid te verhogen. Hieronder vind je een niet limitatieve lijst terug van de zaken die tussen 2017 en 2023 veranderd zijn:

- Sophos Intercept X implementatie op endpoints
- Sophos server protection implementatie

- Sophos Firewall vervangen door een Next-generation-firewall met een geïntegreerde intrusion prevention system
 - Wsus: patching microsoft producten
 - Paswoord beleid verstrengd
 - Eindgebruikers geen local admin (tenzij het echt niet anders kan door verouderde applicaties)
 - Bewustmaking bij eindgebruikers
 - o Security audit in 2020 + phishing campagne
 - Toegang externen: De toegang van externe firma's worden in de mate van het mogelijke beperkt
 - Offline backup
 - MDM (Mobile Device Management): eerste stappen gezet
 - Bitlocker op laptops (beveiliging data in geval van diefstal of verlies)
 - Spamfilter (in 2018 overgeschakeld naar de spamfilter op onze Sophos firewall)
 - Beveiliging R-schijf (principe toepassen: standaard geen/of zo weinig mogelijk rechten)
 - Goede en up-to-date inventarisatie toegangen en toegangsverleners systemen en applicaties
 - VPN voor laptopgebruikers
 - https op verschillende webpagina's geïmplementeerd
 - Eerste stappen richting Disaster-recovery plan zijn opgestart (voorlopig nog heel beperkt)
 - Eerste stappen vlan-segmentering (clients en servers) zijn uitgevoerd, maar botsen al meteen op het feit dat er te weinig netwerkbekabeling is in het gemeentehuis.
- IOT VLAN is actief voor alle nieuwe aanvragen van IOT-toestellen.
- Op de nieuwe multifunctionals moet je inloggen met een persoonlijke code: dit zorgt ervoor dat er niet zomaar gevoelige data op de printer kan blijven liggen.
 - o MFA
 - o implementatie voor Mail en M365 is bezig. Begin 2024 zou dit afgerond moeten zijn.
 - o MFA voor LIMA
 - o Verschillende IT-toepassingen
 - De laatste nieuwe wifi is uitgerold met WPA2-Enterprise/802.1X authenticatie voor het private netwerk (aanbeveling security audit)
 - Script loopt dat de IT-ers verwittigt bij de aanmaak van nieuwe gebruikers/groepen
 - Cyberconsortium (VICTOR)
 - Sensibilisering medewerkers omtrent phishing en frauduleuze mails (door DPO)
 - Local Admin account per server is verschillende gemaakt.
 - RIBB Backup geactiveerd

6.3.3. Acties komende jaren (niet limitatief)

- IPAM
- LAPS (Local Administrator Password Solution) implementeren
- NAC oplossing implementeren (Network Access Control)
- DNSSEC implementeren
- Paswoordkluis (Password vault) voor eindgebruikers implementeren
- Intune: voor installatie en patching van diverse software-producten. Indien niet voldoende, andere producten op de markt bekijken.
- M365: mogelijkheden phishing campagnes bekijken.
- Implementeer Zero Trust waar het kan. (bv Azure AD Conditional Access): Elke persoon/toestel/cloud krijgt enkel toegang tot wat hij strikt noodzakelijk nodig heeft
- In- en Uitdienst proces van medewerkers moet efficiënter en beter worden
- Installeren van de nodige logging tools
- Disaster-Recovery procedure afmaken en beginnen testen
- Een MDR oplossing implementeren (Managed Detection and Response): Voor het detecteren en reageren op Cyberaanvallen
- Spam filtering in M365
- Blijven inzetten op de zwakste schakel (de mens): blijven sensibiliseren

- Security by design/offerte: Bij aankoop van ook software programma's moet vanaf het begin rekening gehouden worden of deze programma's voldoen aan een aantal security eisen.
- Persoonlijke, niet-professionele Onedrives, google drives, ... vervangen door een bedrijfsoplossing - > Onedrive in M365
- Voorgestelde Business Continuity plan van Cipal voor de Cipal toepassingen bekijken en eventueel bestellen
- MFA is nog niet actief in de scholen. Dit moet bekeken worden wanneer en op welke manier dit toegepast zal worden.
- De vraag of leerlingen ook een mailadres en een O365 account moeten krijgen komt ook af en toe op tafel. Hierover moet goed nagedacht worden om dit veilig te kunnen implementeren, maar ook naar GDPR toe moeten hier goede afspraken rond gemaakt worden.

4.4 NIS2

Sinds 16 januari 2023 is de zogenaamde NIS2-richtlijn (Network and information security Richtlijn) van toepassing. België zal op basis van de nieuwe richtlijn uiterlijk op 17 oktober 2024 nieuwe bepalingen ter vervanging van de bestaande NIS-wet moeten aannemen.

In ieder geval zouden de nieuwe verplichtingen voor de betrokken entiteiten pas aan het eind van de omzettingstermijn (oktober 2024) in werking mogen treden. Het is echter nuttig om zich nu al voorbereiden op de algemene verplichtingen die uit de richtlijn voortvloeien, zonder de omzettingswetgeving af te wachten, rekening houdend met de toenemende bedreigingen en risico's.

Daarom is het aangeraden om nu reeds te beginnen (of verder te doen in) met het verhogen van het niveau van cyberbeveiliging.

6.3.4. Cloudtoepassingen

De voordelen van werken in de cloud zijn er zeker, daar is geen twijfel over.

Het is trouwens ook zo, dat je tegenwoordig ook niet altijd meer de keuze hebt om NIET in de cloud te werken.

Echter wordt er daardoor minder kritisch gekeken naar de nadelen. Maar die zijn er wel degelijk.

Voor elke toepassing moet er telkens het volledige plaatje bekeken worden zeker als de optie on-premise er nog is.

Voordelen:

- **Flexibel werken**
- Schaalbaarheid
- **Schaalvoordelen: het is gemakkelijk om de fysieke capaciteit te vergroten of verkleinen.**
- **Uitbreiding van de capaciteit is altijd eenvoudig, inkrimping verloopt niet altijd probleemloos.**
- **De laatste versie van de programmatuur is beschikbaar.**
- Updates van programma's worden automatisch doorgevoerd. Dit scheelt in beheerskosten.
- Minder onderhouds- of beheerskosten: Dit is relatief en alles hangt af van het prijsmodel van de leverancier.
- Er is minder technische kennis nodig. Maar: het ontbreken van kennis kan ook als nadeel uitpakken.

Nadelen:

- Afhankelijk van een stabiele internetverbinding
- Dataopslag buiten jouw bedrijf. Je geeft de controle over je eigen data uit handen, terwijl je wel nog steeds eindverantwoordelijke bent voor je eigen data (GPDR)
- Afhankelijkheid van cloudleverancier
- Gebrek aan controle over het systeem: Een server heeft u vaak zelf in beheer, zodat als er iets mis gaat, u dit probleem zelf kunt oplossen of zelf verhinderen. Bij werken in de cloud, bent u echter afhankelijk

van uw service provider. Als er een probleem de kop opsteekt, kunt u dit enkel melden aan uw provider en hopen dat het snel wordt opgelost. U bent daarom volledig afhankelijk van uw provider. Deze provider kan een sterke schakel in uw systeem zijn, of net een zwakke schakel.

- Niet alle applicaties zijn geschikt voor de Cloud
- In een traditionele opzet van de automatisering kan worden besloten om met een bepaald programma met reeds betaalde licentie langer door te gaan zonder te upgraden. In de cloud is deze keuze er niet.
- Nieuwe versies van programma's verschijnen spontaan. In de meeste gevallen zijn de gebruikers hier niet op voorbereid en spenderen kostbare tijd aan het wennen aan de nieuwe of veranderde opties. Daarbij komt dat veranderingen op ongewenste momenten plaats kunnen vinden.
- Omdat updates van programma's automatisch worden doorgevoerd, zijn er mogelijk consequenties voor gekoppelde programmatuur. Denk ook aan templates bij tekstverwerking of macro's bij een spreadsheet.
- **Cloud software wordt regelmatig geüpdatet. Hoewel dat een groot voordeel kan zijn - je beschikt immers altijd over de nieuwste features - kan dit in sommige gevallen ook nadelig zijn. Stel dat er een bepaalde feature is die jouw organisatie intensief gebruikt, maar die door de Cloud software provider aangepast of stopgezet wordt, kan je daar weinig aan veranderen.**
- Ook wanneer een Cloud software provider iets verandert aan de API (gebruikt voor automatisatie en integratie), kan deze wijziging een storing veroorzaken in de communicatie met een gekoppeld softwarepakket.
- In de regel is er sprake van meer en ingewikkelder contracten.
- Grotere impact bij storingen. Wat de aard van het probleem ook is, als er een storing optreedt op een server is men afhankelijk van derde partijen. Een tijdelijke 'workaround' door de eigen systeembeheerders zal minder makkelijk mogelijk zijn. Storingen of calamiteiten in het datacentrum kunnen een grotere impact op de organisatie hebben.
- **Er worden hogere eisen gesteld aan de internetverbinding, wat meer kosten met zich zal brengen. Alle informatie wordt immers door alle gebruikers op een externe locatie geraadpleegd en opgeslagen. Deze verbinding moet snel zijn, voldoende capaciteit (bandbreedte) hebben en mag niet uitvallen.**
- Er valt in de uitvoering van de cloud service of het bijbehorende contract weinig te onderhandelen. Maatwerk in hardware en software is meestal niet mogelijk of alleen in beperkte mate en tegen hoge kosten.
- **De afhankelijkheid van derden wordt groter. Bedrijfsgegevens - en bedrijfsgeheimen - worden letterlijk buiten de deur opgeslagen. Dit kan een risico vormen qua beveiliging. Er moet daarom meer aandacht komen voor security in de cloud. Versleuteling of encryptie van data is een deel van de oplossing, maar kan leiden tot (licht) performanceverlies of additionele kosten.**
- **Een exit-strategie, bijvoorbeeld voor het wisselen van cloudleverancier, is heel belangrijk. De kans op vendor lock-in is groot. Hiermee wordt op termijn ook een kostenrisico geïntroduceerd.** Ook als het wisselen van cloudleverancier technisch mogelijk is, kunnen er hoge migratiekosten mee gemoeid zijn.
- Bij faillissement van de cloudleverancier kunnen de gevolgen voor de continuïteit van de bedrijfsvoering groot zijn.
- Een cloudleverancier kan data -geautomatiseerd- doorzoeken. Bijvoorbeeld om proactief kinderporno of illegale software op te sporen. Aan het doorzoeken kunnen wettelijke verplichtingen ten grondslag liggen. Of andere data 'bijvangst' is, is niet te zeggen. Een gevolg van het vinden van 'onwelgevallige' gegevens is dat de toegang tot (een deel van) de data kan worden geblokkeerd. Gebeurt dit bij techplatforms zoals die van Microsoft, Google en Facebook dan kan een blokkade van een account nog vervelender uitpakken: het is moeilijk een persoonlijk account gedeblokkeerd te krijgen. Dat kan zelfs een kleine ramp zijn als er van de data in de cloud geen kopie aanwezig is.
- Kosten: De cloud is natuurlijk niet gratis, en voor u dit kunt verwezenlijken, moet al uw bedrijfsdata gemigreerd worden. Ook het laten aansluiten van programma's op de cloud en de technische ondersteuning die u daarbij nodig heeft zijn aanzienlijke kostenposten.
- Bereikbaarheid: Aangezien u in de cloud 24/7 bereikbaar bent, kan dit gevolgen hebben voor de scheiding tussen werk en privé. Deze worden vervaagd en medewerkers krijgen dan het gevoel dat ze altijd beschikbaar moeten zijn.

6.4. DIGITALE TRENDS

Wat met de uitdagingen rond AI? AI (Artificiele Intelligentie) kan mooie dingen doen, maar het brengt ook uitdagingen met zich mee. Het is heel belangrijk om deze producten met een kritische blik te blijven bekijken.

Zoals boven reeds aangetoond kan AI ondersteunen in de dienstverlening en werking van een organisatie bv op het vlak van communicatie of in de werking van het woonzorgcentrum. Maar ook in het onderwijs kan AI ondersteunen bv. helpen bij het analyseren van gemaakte fouten en heel gericht oefeningen geven per leerling van zijn/haar zwakke punten. Maar willen we bv. ook dat de leerlingen chatgpt gebruiken bij het maken van hun opstel? Ook ondersteuning naar de leerkrachten hierrond is een belangrijke factor. Een tweede trend is gamification of het gebruik van digitale speltechnieken om mensen ergens bij te betrekken. Het gaat bij gamification dus niet om het spel, maar om het beoogde resultaat. Soms is dat kennisoverdracht, maar meestal gaat het om beïnvloeding van gedrag bv van medewerkers of (potentiële) klanten.

Gamification wordt steeds vaker toegepast en kan bijdragen aan zichtbare effecten zoals het verhogen van het aantal website bezoekers, het vergroten van merkvoorkeur en het stimuleren van de interactie met de beoogde doelgroep.

Zo kunnen onderwijs instellingen dit gebruiken om studenten te helpen om de theorie toe te passen binnen een digitale leeromgeving. Maar ook zakelijk gezien biedt gamification mogelijkheden. Bijvoorbeeld om medewerkers te leren hoe zij moeten omgaan met negatieve reacties van klanten of om complexe producten, diensten en processen begrijpbaar te maken. Later in het document zal reeds een voorstel opgenomen worden door de sportdienst.

Steeds meer apparaten worden aangesloten op het internet¹⁶. Het aantal IoT-apparaten neemt razendsnel toe. In 2003 waren er bijvoorbeeld een half miljard verbonden apparaten. Inmiddels zijn dat er al meer dan 50 miljard. Vooral als je dat vergelijkt met de wereldbevolking levert dat een interessant beeld op. Zo waren er in 2003 nog slechts 0,08 IoT-apparaten per persoon. In 2020 zijn dat er al 6,58 per persoon.

Er zijn reeds vele projecten van andere steden en gemeenten waarbij IOT werd ingezet in de dienstverlening. Zo inventariseerde Hasselt de laanbomen met behulp van artificiële intelligentie en experimenteerde Edegem en omliggende gemeenten met artificiële intelligentie voor het beheer van het wegdek.

Toch zal men steeds de voordelen en nadelen goed tegen elkaar moeten afwegen. Barrières bij de internet of things adoptie zijn zeker het managen en analyseren van data, beveiligingslekken, privacybezwaren en de operationele kosten.

Boeiend zeker wel....en uitdagingen genoeg.

¹⁶ Meer info en inspiratie van lopende projecten rond City of Things kan je terugvinden op onderstaande link:

<https://www.vlaio.be/nl/vlaio-netwerk/city-things-slimme-steden-en-gemeenten/city-things>

7. INFORMATIEBEHEER EN INFORMATIEVEILIGHEID

7.1. INFORMATIEBEHEER

7.1.1. Archiefzorg

Het college en vast bureau zijn volgens het decreet lokaal bestuur (Art 56 §5 en Art 84 §5) belast met de archiefzorg. Zij moeten zorgen dat de stukken die de gemeente en het ocmw in hun bezit hebben in optimale omstandigheden worden bewaard en hier voldoende budget en middelen voor voorzien.

Voor het dagdagelijks archiefbeheer (=informatiebeheer) ligt de verantwoordelijkheid op basis van hetzelfde decreet bij de Algemeen Directeur (Art. 173). In onze gemeente wordt dit praktisch uitgevoerd door de dienst informatiebeheer. Zij werkt hiervoor bewaarrichtlijnen uit, ziet toe op de vernietiging, zorgt dat de stukken kunnen worden teruggevonden,... en dit zowel voor de fysieke als digitale informatie die de diensten genereren.

De gemeente en het OCMW dragen de archiefzorg over verschillende archieffondsen. Veelal zijn deze verworven uit rechtsopvolging of overname van taken.

Deze omvatten bijgevolg de papieren en digitale archieven van de huidige gemeente Brecht en haar rechtsvoorgangers gemeente Brecht voor de fusie, de gemeente Sint-Job-in-'t-Goor en de gemeente Sint-Lenaarts, de verschillende adviesraden (jeugdraad, milieuraad, gecoro,...), de rechtsvoorgangers van de bibliotheek, het Goorhof, de voormalige gemeentelijke politie, de voormalige gemeentelijke brandweer, de archieven van het OCMW en haar rechtsvoorgangers zoals de Commissies van openbare onderstand voor Brecht, Sint-Job-in-'t-Goor en Sint-Lenaarts, de afgeschafte gemeenteschool van Sint-Job-in-'t-Goor en het voormalige VVV.

Daarnaast is een heel klein deel verworven uit schenking. Dit gaat om privéarchieven die aan de gemeente werden geschonken.

De term archief doet vermoeden dat het alleen om zaken gaat die oud zijn of dat het iets is dat helemaal op het einde komt, maar dit is niet het geval. Ieder bestuursdocument dat vandaag gemaakt wordt door de administratie is eigenlijk al archief vanaf dag één. Hoe deze informatie tijdens de dynamische fase op de dienst beheerd wordt, bepaalt immers mee de uiteindelijke kwaliteit van het dossier dat later in het archief komt en daarmee ook haar mogelijkheid tot hergebruik of nut voor de administratie bij geschillen. In de digitale wereld zien we dat het nog belangrijker is om al bij creatie van de documenten in te grijpen en metadata bij creatie toe te kennen of afspraken te maken rond bewaren, vernietigen, versiebeheer, naamgeving of beschrijvende metadata. Archief kan ook niet los gezien worden van de context en dat deze in kader van bepaalde processen/verwerkingen van de administratie werden aangemaakt of werden verkregen. Omdat eigenlijk voor een goed archiefbeheer moet ingegrepen worden in alle levensfasen van de informatie spreekt men daarom vandaag over informatiebeheer.

7.1.2. Fysiek archief

Archiefbewaarplaatsen

De gemeente en het OCMW beschikken eind december 2023 over 7 archiefbewaarplaatsen voor de fysieke archieven (gemeentescholen niet meegerekend).

Komende periode gaan de centrale archiefbewaarplaats (Van Pulstraat 15) en de dienstarchieven van Financiën en burgerzaken uit dienst. Deze stukken (+/- 1 km) verhuizen in 2025 naar het nieuwe depot dat ondergebracht wordt in de kelder van het nieuw gemeentehuis. Ook zal er op de diensten minder plaats zijn voor kasten waardoor een groot deel van hun huidige dossiers ook naar deze archiefruimte zal worden overgebracht. Door deze centralisatie komen we na de verhuis op vijf archiefruimten.

Kelder Nieuw Gemeentehuis

Kelder Tosca (Gemeentelijke politie, sociale dienst en vrije tijd)

Kleine Zolder Sint-Maria (Sociale Dienst)

Grote Zolder Sint-Maria (Centraal Archief OCMW)

Administratief centrum Sint-Job

Deze centralisatie moet een beter beheer van de papieren archieven en de opvolging van hun materiële toestand mogelijk maken alsook een beter beheer van de klimatologische omstandigheden van de ruimten. Papieren archieven moeten donker bewaard worden, vrij van stof en bij een klimaat van 18°C (+/- 2°C) en een luchtvochtigheid van 50% (+/- 5%).

Door deze verhuis zal ook de meerderheid van de archieven onder het aardoppervlak worden bewaard wat hen kwetsbaarder zal maken voor waterschade. Hiervoor moet een **calamiteitenplan** worden opgemaakt dat afgestemd is op deze nieuwe situatie.

Een verdere afbouw van de archiefbewaarplaatsen zal verder moeten bekeken worden na de verhuisbeweging van de gemeentelijke archieven in functie van de beschikbare capaciteit en rekening houdend met de jaarlijkse aangroei.

Op gebied van aan-en afvoer zijn de depots van het nieuw administratief centrum en Tosca het meest efficiënt doordat deze beschikken over een lift, oprit en dat de vrachtwagen vrij dicht kan worden geparkeerd.

De zolder van het **rusthuis** Sint-Maria is daarin volledig het tegenovergestelde. Deze zolder is moeilijk toegankelijk omwille van de trap, lift en vele gangen die moeten worden doorlopen om de stukken van of naar de zolder te krijgen. Ook bevinden de archieven zich daar rechtstreeks onder het betonnen niet geïsoleerde dak waardoor zij sterk onderhevig zijn aan temperatuurschommelingen. Op termijn zullen deze stukken vermoedelijk door renovatie van het rusthuis moeten verhuizen. Een opportuniteit is wel dat op de welzijns-campus het dienstarchief van de dienst financiën op het gelijkvloers vrijkomt.

Nog een uitdaging vormt de verhuis van de **school** waarbij ook de bestemming van de schoolarchieven zal moeten worden bekeken en of deze ook naar het gemeentelijk depot komen of op de nieuwe school een plaats krijgen.

Overzicht capaciteit archief ruimten

		Totale capaciteit in meter	Aantal meters archief bewaard	Plaats Beschikbaar	Opmerkingen
1	Van Pulstraat	915	882,34	32,66	
2	Venusstraat 22 (Tosca)	291,62	205,37	86,25	
3	OCMW (grote zolder + archieflokaal grote zolder)	63,36	80,73	-17,37	stukken die niet in rekken konden staan op de grond
4	OCMW (kleine zolder)	49,68	58,19	-8,51	stukken die niet in rekken konden staan op de grond
5	Dienstarchief Financien	117	81,65	35,65	
6	Dienstarchief burgerzaken	10,7	10,7	0	
7	Administratief centrum sint-Job	4,6	4,6	0	
	Totaal december 2023	1451,96	1323,58	128,68	niet inbegrepen de gemeentescholen met de eigen schoolarchieven

Nieuw depot gemeentehuis (operationeel 2025)	1361,6		Op basis van huidige offerte van capaciteit voor 11840 dozen

Bron dienst archief december 2023

Aangroei en vernietiging:

Afgelopen 6 jaar kwam er in totaal 277,36 meter papieren archief binnen en werd er 388,88 meter papieren archief vernietigd. Dit gebeurde volgens de selectielijsten van het Rijksarchief.

Voor de gemeente zien we een daling van het inkomend archief vanaf 2019. Dit is een gevolg van de digitale bewaring van de notarisbrieven en omgevingsvergunningen van de dienst omgeving.

In 2020 waren er vanwege de Corona geen inkomende stukken. In 2021 zagen we een stijging van het inkomend archief maar dit heeft te maken met de documenten van het strafregister (15 meter) die toen van de dienst burgerzaken binnenkwamen en daarop werden vernietigd. In 2023 ligt de inkomst terug hoger vanwege archiveringsachterstanden en er opruimdagen werden georganiseerd.

Voor het OCMW zien we in 2019 een heel grote vernietiging. Dit is de eerste vernietiging op het OCMW sinds vele jaren waardoor er heel veel financiële stukken konden vernietigd worden. In 2021 zien we een grote inkomst door de archiveringsachterstand op de sociale dienst. Anders dan de gemeente had het OCMW geen verantwoordelijke voor het archief. Op het OCMW blijft er een sterke aangroei die vooral te wijten is aan de sociale dossiers en de bewonersdossiers van het rusthuis.

	Gemeente inkomend in meter	Gemeente vernietigd in meter	OCMW inkomend in meter	OCMW Vernietigd in meter	TOTAAL Aangroei (inkomend-vernietigd)
2018	34,5	-33,69	0	0	0,81
2019	13,8	-16,79	0	-148,04	-151,03
2020	0	-27,8	0	-18,64	-46,44
2021	22,08	-30,59	107,49	-28,18	70,8
2022	8,28	-16,16	16,41	-13,48	-4,95
2023	54,25	-45,36	20,55	-10,15	19,29
TOTAAL voor afgelopen 6 jaar	132,91	-170,39	144,45	-218,49	-111,52

Bron dienst archief december 2023

In 2024 verwachten we nog een sterke aangroei door **archiveringsachterstanden** op de diensten en een keuze voor stukken niet langer op de dienst te bewaren. Deze achterstanden zijn het grootst bij de sociale dienst, de personeelsdienst en de dienst omgeving.

Op 1 januari 2024 vervallen de selectielijsten van het Rijksarchief op basis waarvan deze vernietigingen gebeurden.

De Vlaamse overheid introduceert met het **serieregister** een nieuw systeem voor vernietigingsmachtigingen.

De lokale overheden moeten hierbij voortaan alle series (papieren en digitale) die zij bezitten ingeven in het serieregister. Voor iedere serie moet naast de vernietigingstermijn ook de openbaarheidstermijn, het hergebruik,... worden vastgelegd en worden gemotiveerd. Eens een serie wordt goedgekeurd kan op basis daarvan tot vernietiging worden overgegaan.

Het oplijsten van de series (vermoedelijk meer dan 1000) in het serieregister moet nog worden opgestart met de diensten.

7.1.3. Digitaal archief

De totale capaciteit van de archiefserver bedraagt 8,784 Terabyte. December 2023 is hiervan nog 69,5 Gigabyte beschikbaar.

Digitalisering van papieren informatie

Sinds 2011 wordt er ingezet op digitaliseringsprojecten bij de diensten burgerzaken en de dienst omgeving.

Volgende reeksen werden over de jaren al gedigitaliseerd: verkavelingsdossiers (1962-2015), bouwdoossiers (1962-2005, 2010-2015), bevolkingsregisters Brecht, Sint-Lenaarts, Sint-Job-in-'t-Goor (1890-1970), registers burgerlijke stand Brecht Sint-Lenaarts, Sint-Job-in-'t-Goor (1910-heden) bevolkingsfiches (1971-1990), woningfiches (idem), Gemeenteraadsnotulen en notulen van het schepencollege tot 1996.

In het nieuwe gebouw komt het archief terug in hetzelfde gebouw als de diensten. Er dient wel nog rekening te worden gehouden met de technische dienst die als buitendienst fungeert. Ontleningen zouden via scan-on-demand kunnen verlopen waarbij we de stukken inscannen en digitaal aan de technische dienst overmaken. Praktisch gaat het inscannen gemakkelijker te organiseren zijn doordat de archieven in hetzelfde gebouw als de scantoestellen komen. De planscanner A0 is nu van het doorvoertype. Bij de meeste kopieertoestellen kunnen we nu maximaal tot A3 scannen. Dit maakt dat oude plannen die fragieler zijn en niet door de doorvoerscanner kunnen soms in stukken moeten worden ingescand door het ontbreken van een A1 scanner. Ook voor het inscannen van registers is het kopieerapparaat niet geschikt doordat deze omgekeerd op de glasplaat moeten worden gedrukt wat niet goed is voor de band.

Het nut van digitalisering is door de verhuis niet volledig weg. Het blijft nog steeds belangrijk om doordacht reeksen die veel geconsulteerd worden of een belangrijke waarde hebben te blijven digitaliseren dit zowel naar conservering als bescherming van de informatie tegen calamiteiten. Ook kan informatie die veel wordt geconsulteerd daardoor sneller door onze diensten worden teruggevonden.

Anderzijds is digitalisering van papieren documenten kostelijk, arbeidsintensief en anders dan papieren documenten die honderden jaren meegaan is digitale informatie een stuk gevoeliger voor verlies. We spreken dan nog niet over risico's verbonden aan malware of cybercriminaliteit. Je bent bij digitale informatie afhankelijk van software, hardware, bestandsformaten of gegevensdragers die verouderen wat inhoudt dat je gegevens regelmatig ook naar nieuwe harde schijven moet overzetten, bestandsformaten moet omzetten,... Het is niet zo evident om digitale informatie raadpleegbaar en bruikbaar te houden op lange termijn. Bestanden kunnen door bitrot (het vervallen van opslagmedia) corrupt geraken of door een oude versie niet meer leesbaar zijn, een softwarefirma kan failliet gaan waardoor onze data dreigt verloren te gaan.

Ook substitutietrajecten houden risico's in. We zien dit ook al bij bestaande digitaliseringsprojecten. Je kunt wel een steekproef doen, maar dit neemt het risico niet volledig weg dat er soms bepaalde documenten niet gescand werden, dat een deel van de pagina van een boek/register is wegge gevallen,... Een vernietiging is onomkeerbaar. Ook moet er voor aan substitutie te kunnen voldoen eigenlijk ook de volledige digitale archivering met daaraan gekoppeld het blijvend beheer op punt staan omdat er anders geen garantie is dat de informatie op termijn bewaard blijft.

Bij substitutie is het vooral belangrijk om te focussen op het digitaliseren van bestaande processen en het wegwerken van obstakels die het digitaal werken tegenhouden. Zo vermindert ook de jaarlijkse aangroei van het archief.

Digitaal werken

Vandaag de dag bestaan de documenten van de gemeentelijke administratie grotendeels digitaal of worden gegevens die vroeger in registers werden bijgehouden in databanken of programma's bewaard.

In de gemeente zetten wij verder in op het **digitaliseren en stroomlijnen van onze processen** zodat er op een efficiënte en kwaliteitsvolle manier kan worden samengewerkt rond projecten, dossieropvolging,... Dit wordt proces/proces bekeken of geanalyseerd waar er verbeteringen kunnen worden aangebracht, welke

informatie er wordt gegenereerd en wat hiermee moet gebeuren, wie er allemaal betrokken is bij het proces, welke software of informatie we nodig hebben en in welke fase,...

Kansen hierin zijn enerzijds softwarepakketten, maar ook het uitdiepen van de mogelijkheden van office 365.

Office 365 laat ook toe om een veel beter versiebeheer te hebben met minder dubbels wat de **integriteit van onze informatie** ten goede komt. Volgens de wetgeving (Digital Act Art 7 §4) heeft digitale informatie een zelfde bewijswaarde als papieren documenten, echter vanuit juridisch oogpunt is het belangrijk dat we ook kunnen aantonen dat onze informatie niet gewijzigd werd en dat deze juist, volledig en betrouwbaar is. Dit zijn allemaal zaken die in office 365 gemakkelijker te regelen zijn dan op een server met mappenstructuren waar meerdere personen documenten kunnen aanmaken, verwijderen, wijzigen,...

Ook andere uitdagingen blijven overeind. Ook in de digitale wereld is het belangrijk dat we informatie snel en efficiënt kunnen **terugvinden (=bruikbaarheid van informatie)**. In de praktijk zien we dat de informatie steeds meer versnipperd staat in verschillende pakketten en locaties (op servers, in cloud, in software,...). In het verleden werkten we digitale klasseerstructuren hiervoor uit samen met de diensten en maakten we afspraken rond naamgeving en versiebeheer. Komende legislatuur zal meer de nadruk komen te liggen op het toekennen van de juiste **metadata** die ervoor moeten zorgen onze informatie of documenten te identificeren, gemakkelijker terug te vinden en te beheren (denk aan vernietigen).

Nog een aandachtspunt is de groeiende afhankelijkheid van softwareleveranciers en dat bij het uit dienst gaan van software we moeten bekijken welke informatie moet worden overgezet naar de nieuwe software of hoe we de informatie gaan archiveren.

Sommige processen zijn hybride: deels op papier, deels digitaal. Daar moet bekeken worden hoe we struikelblokken kunnen wegnemen, bijvoorbeeld het digitaliseren van het papieren deel (bv de papieren poststukken), hoe dienen de stukken ondertekend te worden, is een gekwalificeerde handtekening wel nodig?

Digitale archivering en vernietiging

Terwijl sharepoint, teams en applicaties gericht zijn op het beheer van documenten in de dynamische fase komt er een moment dat deze informatie statisch wordt en niet meer verandert en juist zoals de papieren documenten gearcheveerd of vernietigd moet worden.

Vanuit Vlaanderen wordt hiervoor het **E-depot** aangeboden dat gekoppeld is aan het serieregister en een raadplegingsportaal voor de burgers. De Vlaamse overheid neemt tegelijkertijd de meer technische kant over die er voor moet zorgen dan de documenten toegankelijk blijven op lange termijn. Zij gaat dan de overzettingen naar nieuwe bestandsformaten en dragers organiseren, instaan voor de back-up,..

Eens ingetekend en de series in het serieregister zijn aangemaakt kunnen op basis daarvan onze digitale dossiers worden overgedragen aan het E-depot van de Vlaamse Overheid. Van onze kant moeten wij wel al deze **overdrachten** klaarmaken en zorgen dat de aangeleverde informatie volledig is. Het digitaal archiveren zal in de toekomst meer tijd in beslag nemen.

De overstap naar office 365 maakte dat er heel veel informatie van **vroegere netwerkschijven** niet werd meegenomen naar de nieuwe omgeving. Deze oude netwerkschijven moeten worden opgeruimd en de informatie moet worden gearcheveerd.

De **digitale vernietiging** is ook een uitdaging. Door de versnipperde digitale bewaarlocaties ontspringen sommige stukken nu hun vernietiging. Volgens de GDPR mag informatie niet langer bewaard worden dan nodig. Het E-depot en office365 laten wel iets meer toe op vlak van automatisatie op basis van toegekende metadata, maar dit moet ook nog worden opgezet.

7.1.4. Publiekswerking archief

Naast de ondersteuning van de gemeentelijke diensten is het ook mogelijk voor burgers om stukken van het archief te komen inkijken voor historisch of familieonderzoek of in kader van openbaarheid van bestuur. Deze raadplegingen vinden sinds 2020 plaats in de **gemeentelijke bibliotheek**. Ook helpt de archiefdienst bij opzoekingsvragen.

Aangezien wij als gemeente een openbare instelling zijn, is het belangrijk om transparant te zijn over de informatie van de burgers die wij bewaren. Informatie is toegankelijk voor iedereen met inachtneming van de nationale en EU-regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens, gevoelige informatie en openbaarheid van bestuur.

Bezoekers Leeszaal archief

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Bezoekersaantallen/jaar Leeszaal	5	2	8	16	13	3	omvat alleen historisch onderzoek, genealogisch onderzoek is bij burgerzaken omdat de registers daar worden bewaard. Leeszaal werkt op afspraak

Bron dienst archief december 2023

De dienst **burgerzaken** houdt daarnaast ook nog parallel een **leeszaal** voor genealogische opzoekingen doordat de registers van de burgerlijke stand waaronder ook de openbare momenteel nog bij hen op dienst worden bewaard. Dit zal na de verhuis moeten bekeken worden of we dit zo gaan behouden.

Wat in het archief bewaard wordt, wordt kenbaar gemaakt via de publicatie van de inventarissen op de gemeentelijke website. Op vlak van **inventarisatie** zijn er ook nog **achterstanden**. Het wegwerken van deze achterstand gaat beter te organiseren zijn in het nieuwe depot omdat er daar dan ook een werktafel voorzien wordt en er plaats komt om vrijwilligers te zetten. De achterstand is historisch en te wijten aan gebrek aan tijd en personeel. Ook was het niet gebruikelijk om naast een NDC-nummer aan ieder stuk een individueel nummer toe te kennen. Vaak zijn er alleen beschrijvingen op basis van het etiket op de doos, maar niet wat er in de dozen zit. Alle stukken dienen op termijn een uniek inventarisnummer te krijgen. Ongeveer 50% van het totale archief is nu geïventariseerd.

Voor de digitale dossiers is er momenteel nog geen **raadplegingsplatform**. Dit zal samenhangen met de ingebruikname van het E-depot van de Vlaamse overheid dat gekoppeld is aan het serieregister.

Door het oplijsten van onze series in het serieregister weten burgers welke informatie de gemeente/ocmw allemaal bewaart. Dit kadert in openbaarheid van bestuur. Anderzijds gaan zij ook stukken opgeslagen in het e-depot digitaal kunnen raadplegen van zodra deze openbaar zijn. Dit gebeurt op basis van metadata die we aan de series toekennen.

7.2. INFORMATIEVEILIGHEID

Als gemeente en OCMW bewaren wij heel wat persoonsgegevens van onze burgers. Informatieveiligheid heeft betrekking op de wijze waarop wij deze gegevens beschermen en hiermee omgaan. Wettelijk wordt dit kader geregeld door de GDPR (= Algemene verordening voor gegevensbescherming).

Informatieveiligheid gaat niet alleen om digitale informatie maar ook om het beschermen van fysieke papieren informatie.

Voor de Gemeente en het OCMW is hiervoor een interne functionaris voor gegevensbescherming aangesteld en is er een werkgroep informatieveiligheid die het jaarlijks actieplan ter verbetering opvolgt en vergadert rond incidenten.

De DPO controleert de verwerkingsovereenkomsten die met softwareleveranciers worden gesloten en geeft adviezen aan de directie en de administratie (waaronder ook de school) rond alle processen waar persoonsgegevens bij betrokken zijn. Dit kan gaan rond het bewaren van gegevens in de cloud, het verzamelen van gegevens (nieuwe verwerkingen), toegangsrechten, doorgave van persoonsgegevens, de aankoop van software waarin persoonsgegevens bewaard worden, camerabewaking, het gebruik van bepaalde apps voor communicatie,... Verder documenteert hij zich rond incidenten en verschillende thema's onder informatieveiligheid vallen (fysieke beveiliging, operationele beveiliging, wetgeving,...). Ook behandelt hij in uitvoer van de GDPR vragen van burgers met betrekking tot hun rechten (zoals het recht op vernietiging, wijziging en inzage).

Er zijn ook richtlijnen of procedures voor het personeel uitgewerkt, bv het charter informatieveiligheid en het reglement inzake het gebruik van mobiele media. Het personeel wordt ook gesensibiliseerd rond malware en phishing.

In het nieuw gemeentehuis zal er ook een betere fysieke beveiliging worden voorzien door de scheiding van de front- en backoffice.

Vierjaarlijks wordt er een externe audit uitgevoerd.

De recente aanvallen op Antwerpen, Diest en Willebroek laten zien dat de veiligheid van onze persoonsgegevens steeds een uitdaging blijft op vlak van deze te beschermen tegen **cyberaanvallen**, hacking,...

Een andere uitdaging is ook de snelle **veranderingen in het digitale landschap** en nieuwe zaken zoals **Cloud**, the internet of things, populariteit van bepaalde apps,... die mogelijks nieuwe risico's met zich meebrengen.

7.3. CONCLUSIE EN EVOLUTIE

Algemeen zijn er heel veel uitdagingen komende jaren op vlak van informatiebeheer. Denk aan de hele verhuisbeweging, het serieregister, het E-depot, achterstanden die nog moeten worden weggewerkt,... Toch blijft ook de opvolging van de informatieveiligheid belangrijk zoals ook blijkt uit de cyberaanvallen.

Het is belangrijk dat er voldoende budget en middelen (zeker op vlak van personeel) worden voorzien.

PLANEET

In de pijler over planeet gaat het erover dat de natuurlijke hulpbronnen van de planeet en het klimaat beschermd worden voor de toekomstige generaties. Dit heeft vele raakvlakken met een gemeentelijke overheid.

De manier waarop we de ruimte organiseren, zal in de toekomst rekening moeten houden met een aantal gekende demografische tendensen (bv. toenemende vergrijzing, gezinsverdunding, ...), met de klimaatverandering, met de energietransitie, met nieuwe vormen van mobiliteit, met digitalisering,

Brecht is een uitgestrekte, landelijke en groene gemeente met een steeds meer verstedelijkt karakter, dat een groeiende druk op de groene ruimtes en de landbouw veroorzaakt. Heel wat evoluties die in Vlaanderen spelen, liggen hier aan de grondslag.

Vlaanderen is één van de dichtst bevolkte gebieden ter wereld, terwijl de dichtheden in onze steden en dorpen zelfs laag liggen. We zijn kampioenen in versnippering. Deze versnippering wordt tot stand gebracht door verdere groei van lintbebouwing, verdere inname van open ruimte en groeiende verharding. Ons grootschalig en tegelijk versnipperd gebruik van de ruimte heeft een flink aantal minpunten.

Vlaanderen heeft een groot ruimtebeslag en dit neemt jaarlijks nog steeds toe. Elke dag palmen we 5,1 hectare bijkomende ruimte in. Meer dan de helft van het ruimtebeslag wordt gebruikt voor wonen en transport. Er werd vastgesteld dat de groei van de bebouwde oppervlakte groter is dan de groei van de bevolking. De versnippering van het ruimtebeslag heeft een grote impact op de versnippering van de open ruimte, ecosysteemdiensten, files, landschappelijke kwaliteit, Bijkomend genereert de verspreide bebouwing ook hoge maatschappelijke kosten voor de aanleg en het onderhoud van nutsvoorzieningen, zoals energie-, water-, en transportinfrastructuur. Dit resulteert in een verhoogde verharding, dewelke ook nog steeds toeneemt.

Tot slot gaat de maatschappelijke impact van ons huidige ruimtegebruik nog verder. Zo hebben we te weinig grote, aaneengesloten landbouw- en natuurgebieden. De open ruimte en de biodiversiteit blijft onder druk staan. Daarom hebben we nood aan een nieuwe aanpak die goed omgaat met onze schaarse ruimte.

Deze tendensen zijn ook waar te nemen in de gemeente Brecht.

In het volgende hoofdstuk komen achtereenvolgens de bovenstaande thema's ruimer aan bod: ruimtelijke ordening, lokale economie en landbouw, mobiliteit en tot slot milieu.

8. RUIMTELIJKE ORDENING

In dit hoofdstuk kijken we naar de bevolkingsdichtheid, verharding en open ruimte, bebouwing, onbebouwde percelen en de woongelegenheden in Brecht.

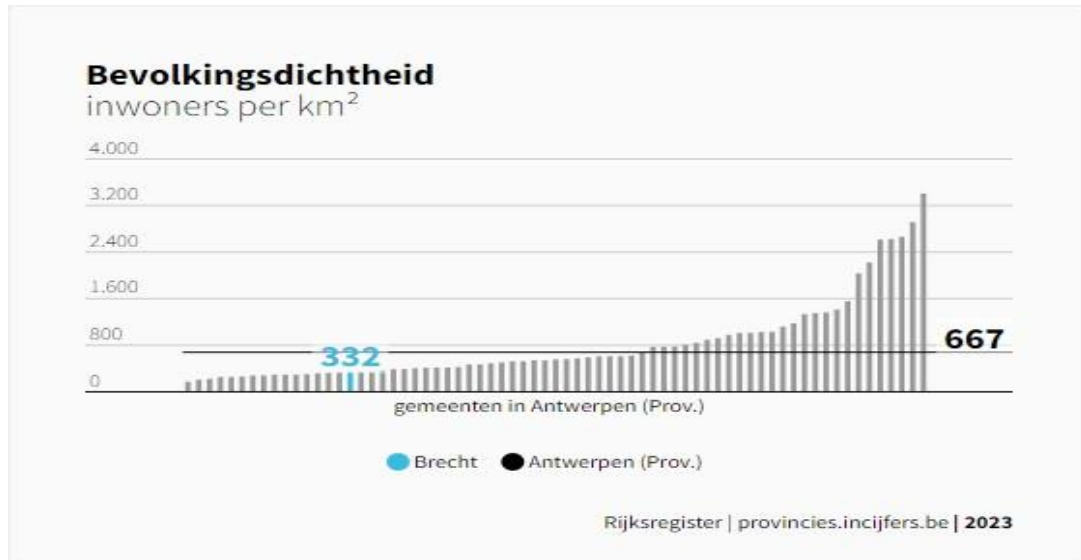
8.1. BEVOLKINGSDICHTHEID

Sinds 1831 groeit de Belgische bevolking gestaag: van iets minder dan 4 miljoen Belgen toen naar bijna 11,7 miljoen Belgen nu. Ook de prognose voor het inwonersaantal van Brecht voorspelt een verdere stijging. In 2023 zijn er volgens de bevolkingsregisters ruim 30.000 inwoners in Brecht. Een stijging van ongeveer 8,5% tegenover 2013. Tegen 2040 zullen er vermoedelijk een kleine 32.000 inwoners zijn. (bron : Statbel)

België is een dichtbevolkt land. De meeste ruimte heb je in het Waalse Gewest: daar wonen 218 inwoners per vierkante kilometer. In het Vlaamse Gewest is dat al meer dan het dubbele: 497 inwoners op één vierkante kilometer.

10 jaar geleden zat de bevolkingsdichtheid van Brecht per aantal km² op 307 inwoners, vandaag zijn dat er 332. De bevolkingsdichtheid van onze gemeente zal naar alle waarschijnlijkheid ook in de komende jaren

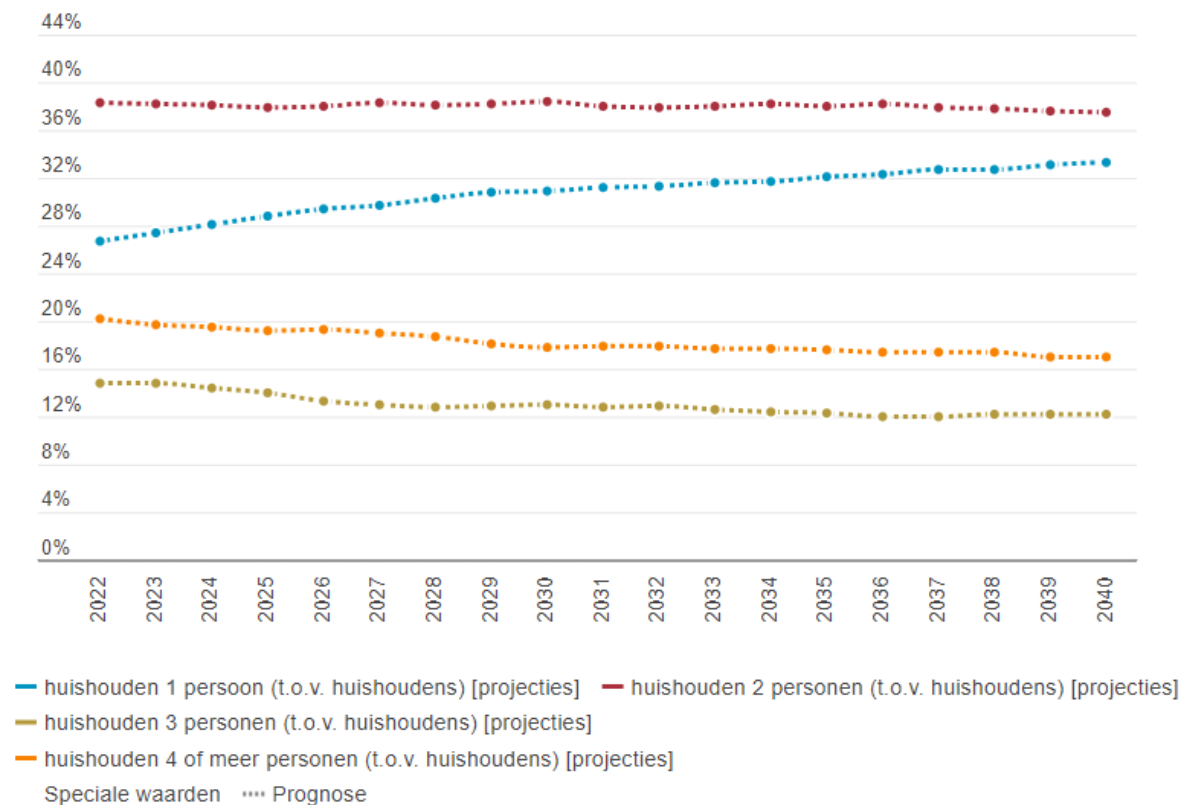
blijven stijgen. In vergelijking met de gemeenten van de provincie Antwerpen zitten we daarmee nog een stuk onder het gemiddelde.

Wat betreft de evolutie van gezinnen naargelang huishoudtype valt vooral de stijging in het aantal alleenwonenden op.

Volgens de laatste cijfers van 2023 is 24,9% van de huishoudens van Brecht “alleenwonend”. Van de 3093 alleenwonenden zijn er 825 vijfenzeventig jaar of ouder. 20 jaar geleden lag het aantal alleenwonenden in onze gemeente op 19,6%; een stijging van 5,3 procentpunten.

Uit onderstaande grafiek, waarin een huishoudprognose naar grootte wordt weergegeven voor de periode 2022-2040, valt af te leiden dat ook in de komende 20 jaar een verdere stijging verwacht wordt. In 2040 zou 33,3% van de huishoudens in onze gemeente alleenwonend zijn.

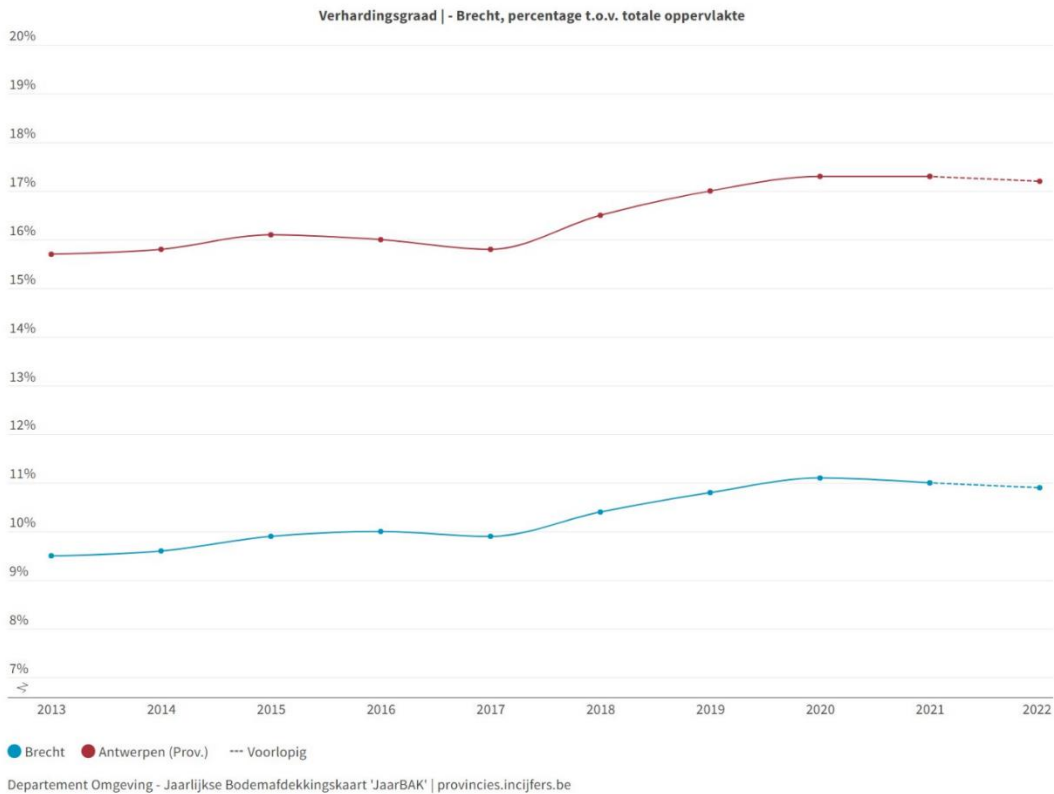

Bron: Statistiek Vlaanderen - Huishoudprojecties | provincies.incijfers.be

8.2. Verharding EN OPEN RUIMTE

Een belangrijk onderdeel van ruimtebeslag is verharding. Verharding staat gelijk aan afdekking van de bodem met kunstmatige materialen. Concreet gaat het voornamelijk over gebouwen, wegen, parkeerterreinen en terrassen. Vlaanderen is één van de meest verharde gebieden van Europa. Dit leidt onder meer tot een groter risico op overstromingen, minder waterinfiltratie en -berging, hitteproblemen in stads- en dorpskernen, minder CO₂-opslag door planten en de bodem, en een verlies aan biodiversiteit. Bovendien blijft de verharding toenemen.

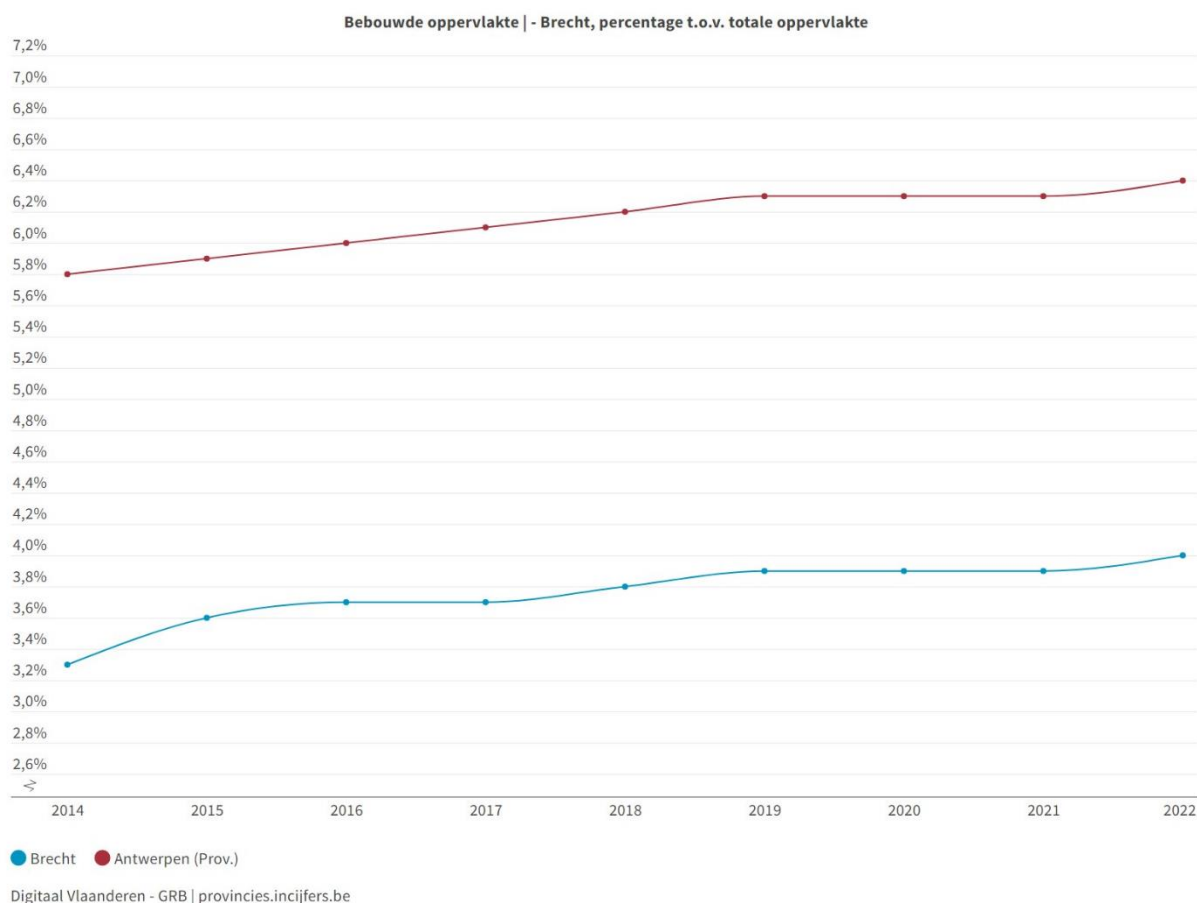
Wat onze gemeente betreft, zijn de bebouwde oppervlakte en de verhardingsgraad sedert 2013 toegenomen. Waar we in 2013 op een verhardingsgraad van 9,5% zaten, tonen de cijfers van 2022 een (voorlopig) cijfer van 10,9%. Sinds 2020 is er evenwel een lichte stagnering/daling op te merken, zowel in onze gemeente als in de provincie.

8.2.1. Bebouwing

Binnen verharding kunnen we gaan kijken naar de evolutie bebouwing. De indicator bebouwingsgraad geeft specifiek zicht op grondoppervlakte ingenomen door gebouwen (zonder dat er rekening gehouden wordt met de functie van deze gebouwen). Brecht heeft een totale oppervlakte van 9.144,84ha. Van deze oppervlakte is in 2023 362ha (of 4%) ingenomen door gebouwen. Tegenover 2014 betekent dit een stijging van 0.7% . In de gemeente Brecht werden 3.685 gebouwen opgericht in de periode 2014-2022. Dit betekent dat het gebouwenbestand met 16,5% is toegenomen.

Bebouwing - Brecht		
	bebouwingsgraad [%]	gebouwen [aantal]
2014	3,3	22.287
2015	3,6	23.547
2016	3,7	23.697
2017	3,7	24.159
2018	3,8	25.509
2019	3,9	25.509
2020	3,9	25.947
2021	3,9	25.878
2022	4,0	25.972

8.2.2. Onbebouwde percelen

Om een kwalitatief ruimtelijk beleid uit te tekenen is het belangrijk inzicht te hebben in de beschikbare ruimte. Het register van de onbebouwde percelen (ROP) is hierbij een belangrijk instrument. Uit de meest recente gegevens (2019) blijkt dat er in onze gemeente 1496 onbebouwde percelen zijn die woningen en aanverwante functies toelaat. In 2018 bedroeg dit aantal 1375 onbebouwde percelen. Het gaat om een totale oppervlakte van 237 ha. In die cijfers zijn ook de woonuitbreidingsgebieden inbegrepen.

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
oppervlakte ruimtebeslag (t.o.v. totale oppervlakte) [%]	28,7	40,2	33,3
oppervlakte open ruimte (t.o.v. totale oppervlakte) [%]	71,3	59,8	66,7
onbebouwde percelen [aantal]	1.496	64.679	282.285

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

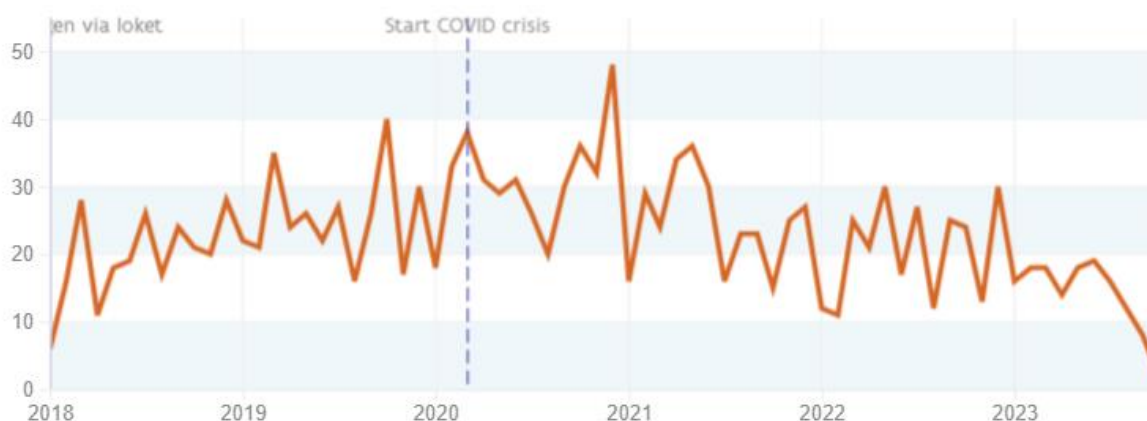
Departement Omgeving - VermoedensROP | provincies.incijfers.be

Op basis van de informatie uit het omgevingsloket werden er in 2018 308 aanvragen voor een omgevingsvergunning ingediend. Hiervan werden er 153 ingediend omtrent wonen, waarvan 143 in kader van eengezinswoningen. De overige hadden betrekking op meergezinswoningen. In 2022 werden er 334 aanvragen geregistreerd. 180 aanvragen hadden betrekking op wonen. Hiervan werden 162 aanvragen geregistreerd in kader van eengezinswoningen. De overige aanvragen hadden betrekking op vegetatiewijzigingen, industrie, infrastructuur, landbouw,

Onderstaande grafiek geeft de evolutie van het aantal vergunningen weer volgens indieningsdatum. **Sinds 2018 namen de aanvragen systematisch toe om vanaf 2021/2022 weer lichtjes af te nemen.** Mogelijks kan dit verklaard worden door de **economische situatie** in de afgelopen jaren.

De complexiteit van de dossiers neemt echter toe omwille van bijkomende en veranderende wetgeving.

Evolutie aantal vergunningen volgens indieningsdatum

8.3. WOONGELEGENHEDEN

In 2022 zijn er in onze gemeente 13.273 woongelegenheden te tellen. Van die 13.273 woongelegenheden hebben 12.801 woongelegenheden de woonfunctie in het kadaster. 80% daarvan zijn individuele woningen, 18,9% zijn appartementen. In vergelijking met de provincie en het werkingsgebied ligt het aandeel individuele woningen in Brecht hoger.

472 van het totale aantal woongelegenheden betreft entiteiten waarvan de functie niet wonen is maar waar toch inschrijvingen op het adres vastgesteld zijn. In vergelijking met provincie Antwerpen en het werkingsgebied Antwerpen-midden/Noord ligt het percentage woongelegenheden zonder woonfunctie in onze gemeente hoog.

Woongelegenheden naar woonfunctie - 2022 - Brecht			
	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Antwerpen-Midden en Noord
met woonfunctie [aantal]	12.801	914.566	143.780
met woonfunctie (t.o.v. woongelegenheden) [%]	96,4	98,6	98,1
zonder woonfunctie [aantal]	472	12.549	2.848
zonder woonfunctie (t.o.v. woongelegenheden) [%]	3,6	1,4	1,9

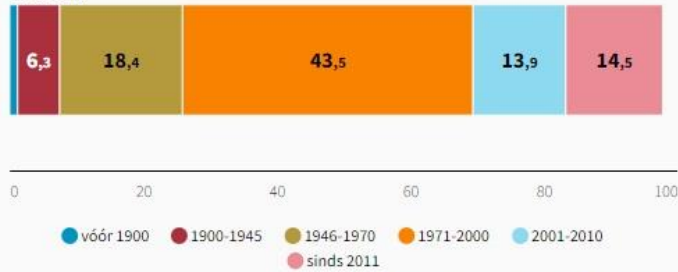
Bron: Kadaster en Rijksregister/provincies.incijfers.be

Bijna 72 procent van de woongelegenheden in onze gemeente werden gebouwd in 1971 of later.

Woongelegenheden naar bouwjaar

percentage t.o.v. woongelegenheden

Brecht

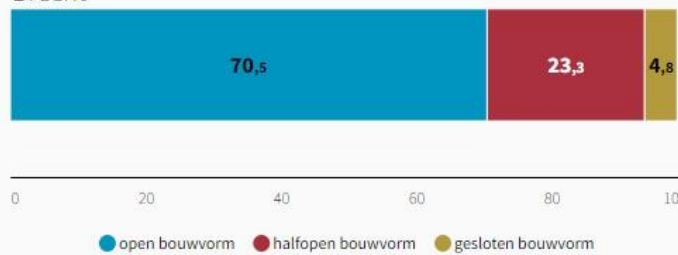
Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be | 2022

70,5 procent van de woongelegenheden in Brecht zijn open bebouwingen.

Eengezinswoningen naar bouwvorm

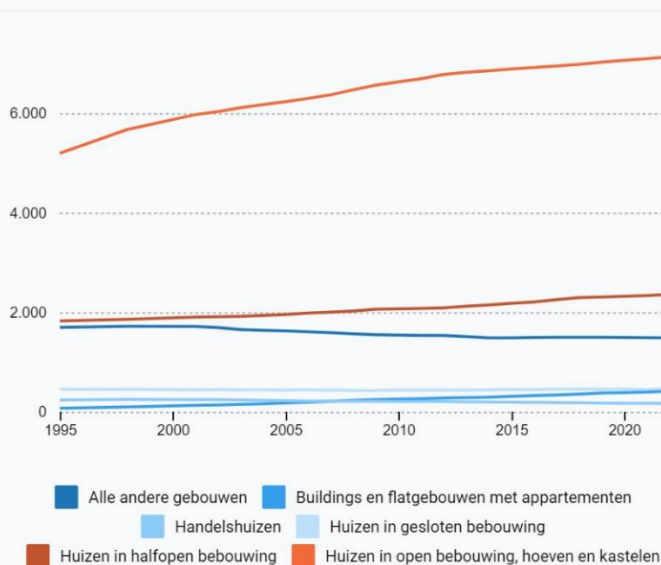
percentage t.o.v. woongelegenheden in eengezinswoning...

Brecht

Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be | 2022

Evolutie van het aantal gebouwen per type

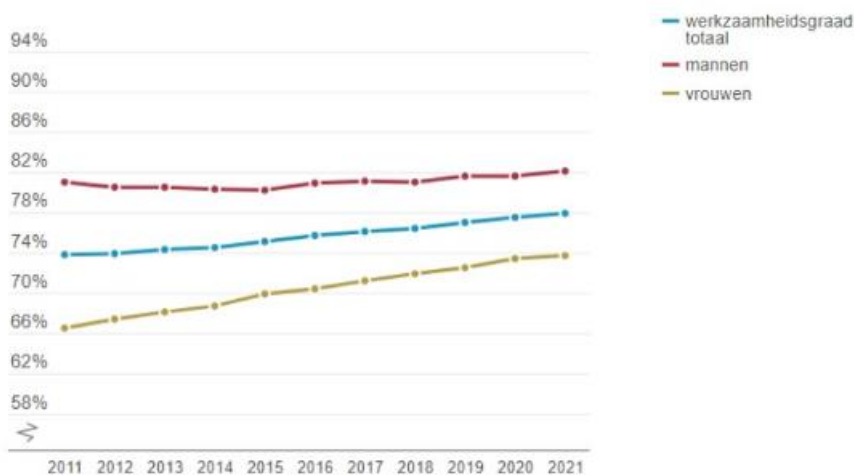
9. LOKALE ECONOMIE EN LANDBOUW

9.1. ARBEIDSMARKT

De arbeidsmarkt staat in brand, wordt gezegd. Onze arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door een structurele krapte, door competentiemismatches en door een groot aantal mensen dat om diverse redenen niet actief (kan) participeren aan de arbeidsmarkt. Dit zorgt voor een stijgend aantal vacatures. Ook in Brecht is dit het geval uitgaande van onderstaande cijfers.

9.1.1. Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) in %

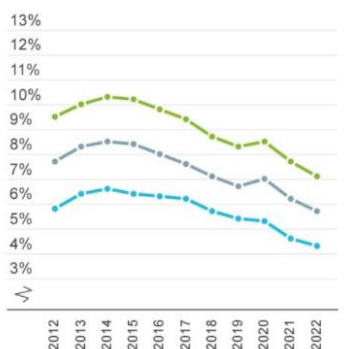
In de afgelopen jaren steeg de werkzaamheidsgraad. Doorgaans was deze stijging iets sterker voor vrouwen dan voor mannen. Onderstaande grafiek toont de evolutie van de algemene werkzaamheidsgraad, en de evoluties van de werkzaamheidsgraden voor mannen en vrouwen afzonderlijk.

Bron: Steunpunt Werk - VIAR | provincies.incijfers.be

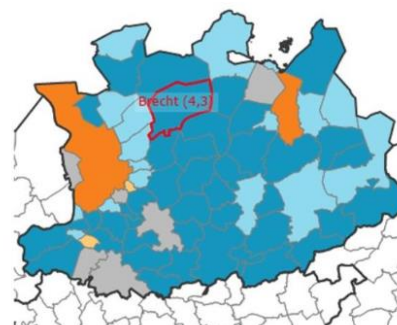
9.1.2. Werkloosheidsgraad

De werkzoekendengraad geeft het aandeel werkzoekenden zonder werk ten opzichte van de beroepsbevolking. In tegenstelling tot de werkzaamheidsgraad die we eerder zagen, wordt de werkzoekendengraad bekeken voor de 18 tot 64-jarigen. In Brecht bedraagt de werkzoekendengraad 4,3% in 2022. In Antwerpen (Prov.) is dit 7,1%. Sinds 2020 heeft deze ratio een dalende trend.

Bron: VDAB | provincies.incijfers.be

Evolutie werkzoekendengraad (2012-2022)

veel lager lager gemiddeld hoger
veel hoger Brecht: 4,3

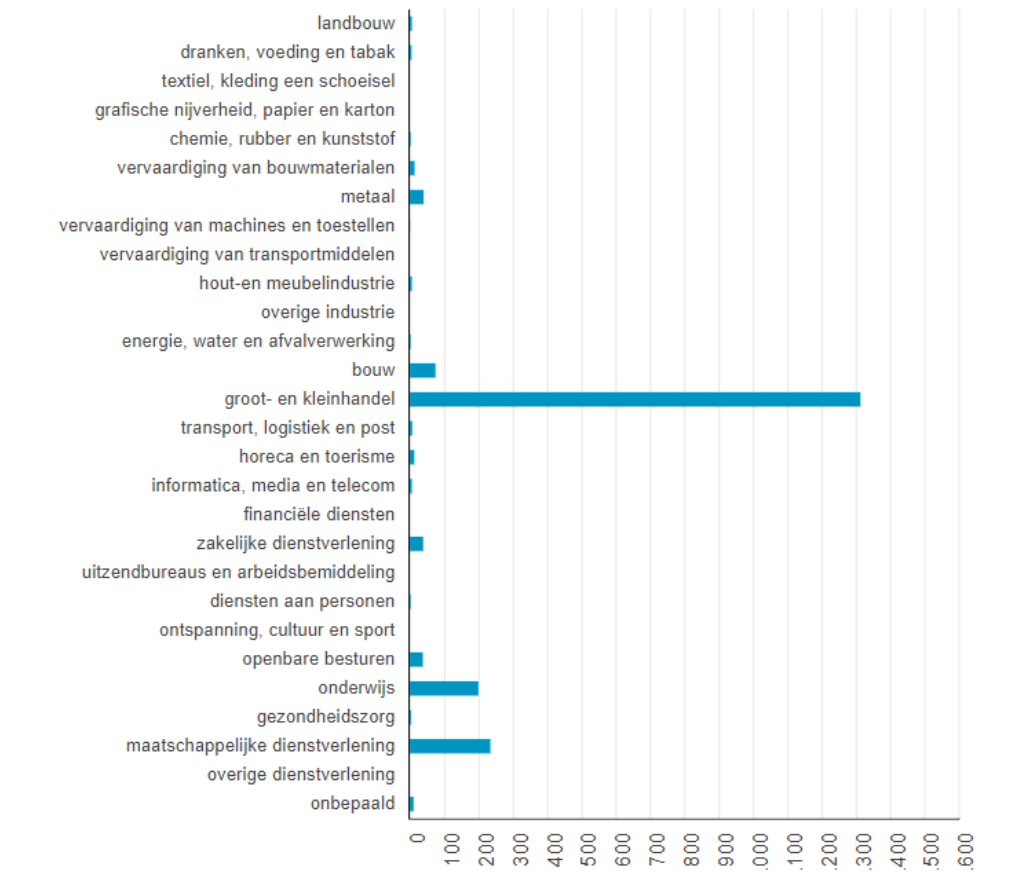
Bron: VDAB | provincies.incijfers.be

Werkzoekendengraad, % t.o.v. 18-64-jarige beroepsbevolking

Vacatures en krapte op de arbeidsmarkt

De VDAB rapporteert jaarlijks over het aantal ontvangen vacatures en anderzijds over het aantal openstaande vacatures. Hierin zijn uitzendopdrachten niet opgenomen. De ontvangen vacatures betreffen alle vacatures die doorheen het jaar bij de VDAB werden gemeld. Voor Brecht ontving de VDAB in de loop van 2023 2.023 vacatures. Verdeeld over de verschillende sectoren ziet dat er zo uit:

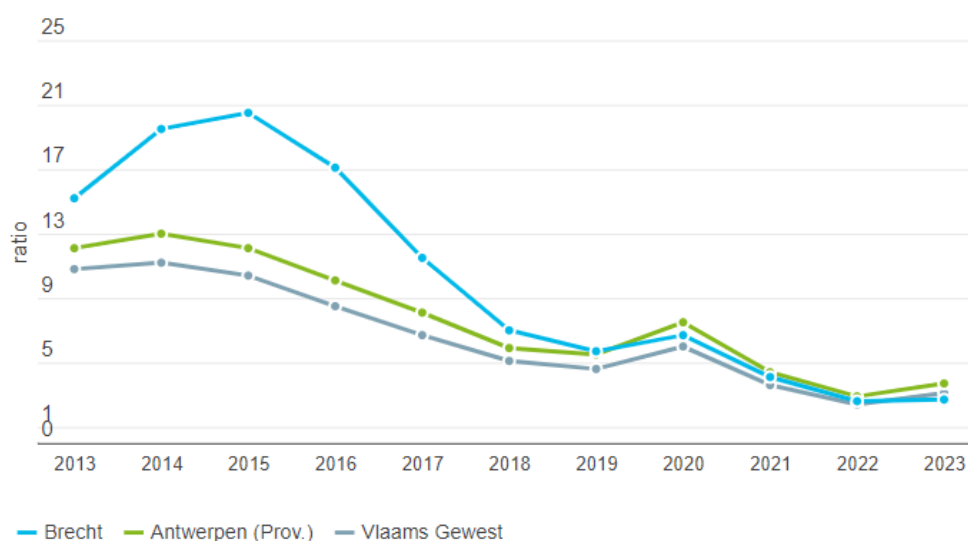
Grafiek 20 | Ontvangen vacatures naar sector in Brecht (2023)

Eenheid: aantal - Bron: VDAB - Vacatures | provincies.incijfers.be

De indicator openstaande vacatures telt de vacatures die bij het begin van het jaar nog niet afgehandeld zijn en dus nog openstaan. Bij het begin van 2024 waren 175 vacatures nog niet ingevuld. Onderstaande grafiek geeft duidelijk weer dat de krapte op de arbeidsmarkt toeneemt. De spanningsratio geeft namelijk het aantal werkzoekenden zonder werk weer ten opzichte van het aantal openstaande vacatures. Wanneer deze ratio daalt, neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe.

Grafiek 21 | Evolutie spanningsratio (2013-2023)

9.2. DETAILHANDEL

Gemeentebesturen nemen een steeds belangrijkere rol in op het vlak van economie. Deze rol kan opgenomen worden vanuit verschillende ambities: het creëren van een positief ondernemersklimaat, het uitbouwen van een betere dienstverlening aan lokale ondernemers, het creëren van tewerkstelling en welvaart, het genereren van lokale inkomsten die opnieuw geïnvesteerd kunnen worden, het versterken van de centrumfuncties enz. Zo ook in Brecht werden de afgelopen jaren een aantal ambitieuze stappen genomen waaronder het updaten van de detailhandelsvisie en een aanzet tot het vertalen ervan in een verordenend document, het herdenken van de gemeentelijke dienstverlening waarbij de verwevenheid met andere beleidsdomeinen zoals mobiliteit, ruimtelijke ordening enz. versterkt wordt, de heraanleg van het openbaar domein om een optimaal centrumgevoel te creëren.

Uiteraard hangt het gemeentelijk beleid nauw samen met de beleidsruimte en de rollen die gemeenten toegewezen krijgen van de centrale overheden. De beleidsautonomie varieert van quasi onbestaande zoals in het geval van bv. het afleveren van toelatingen op basis van een gedetailleerde centrale regelgeving tot vrij ruim zoals in het bepalen van lokale beleidsaccenten, fiscale sturingsinstrumenten, het toewijzen van middelen en het initiëren of faciliteren van nieuwe initiatieven. Daarnaast moet het gemeentelijk beleid ook aansluiten aan de kaders die door de centrale overheden worden bepaald zoals dat het geval is in het ruimtelijk-economisch beleid. Een voorbeeld van dat laatste vinden we terug in de beleidsnota detailhandel.

9.2.1. Beleidsnota detailhandel

De detailhandelsvisie opgemaakt door BRO in 2008, werd deze legislatuur, onder begeleiding van een detailhandelscoach van de provincie, geüpdated.

De beleidsnota detailhandel is een vertaling van de Vlaamse-, Provinciale- en Gemeentelijke visie en vormt de basis voor een geïntegreerd lange termijn detailhandelsbeleid. De nota analyseert het huidige winkelaanbod in de verschillende deelgemeenten en definieert de voornaamste winkelperspectieven. Gekoppeld aan dit strategisch commercieel plan werd een managementsamenvatting/handleiding ontwikkeld om de huidige en toekomstige detailhandelsontwikkelingen te beoordelen.

Kort samengevat worden de kernwinkelgebieden in Sint-Job en Brecht compacter afgebakend, het centrum van Sint-Lenaarts wordt een buurtwinkelgebied en de 4 ontwikkelingsperspectieven (winkelvrij, winkelarm, cluster en winkelrijk) worden gedefinieerd voor het gehele grondgebied.

Het is aangewezen om dit visiedocument te vertalen in een verordenend document zodat dit ook kan aangewend worden bij vergunningsaanvragen.

Enkele opvallende cijfers:

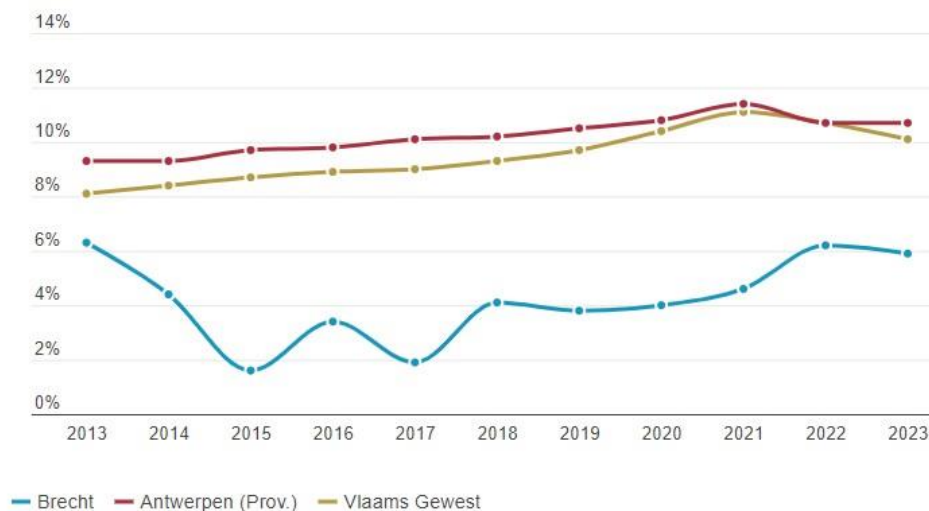
Momenteel telt Brecht 321 handelspanden tegenover 317 in 2013, een stijging van 1,3%. In de provincie Antwerpen is het aantal handelspanden in dezelfde periode met 7,4% afgenomen. Hoewel het aantal handelspanden niet significant gestegen is, is dit wel het geval voor de winkelvloeroppervlakte. In de afgelopen 10 jaar is er sprake van een groei met 24,1%. Ter vergelijking: in de provincie Antwerpen nam de winkelvloeroppervlakte tussen 2013 en 2023 af met 4.3%.

9.2.2. Leegstaande handelspanden

Leegstaande winkelpanden zorgen voor een onverzorgd straatbeeld, maar hun aantal is in onze gemeente niet dramatisch (5,9% t.o.v. 6.3% in 2013).

47% van de leegstaande handelspanden concentreert zich in de deelgemeente Brecht, 29% in Sint-Lenaarts en 24% in Sint-Job-in-'t-Goor.

Grafiek 14.3 | Evolutie van het percentage leegstaande handelspanden (tov totaal aantal handelspanden) (2013-2023)

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

9.2.3. Digitale Brechtse Cadeaubon

Eén van de initiatieven die deze legislatuur werd genomen om, naast het bevorderen van het lokaal kopen, een stap vooruit te zetten in de digitalisering was de invoering van de digitale cadeaubon. Het gekozen systeem biedt een online webshop aan voor de digitaal onderlegde burger maar eveneens een aantal fysieke verkooppunten voor diegenen die hun weg online niet zo gemakkelijk vinden. Het systeem blijft gratis voor de handelaar en de terugbetaling aan de handelaars verloopt volledig autonoom zonder tussenkomst van de financiële dienst.

Wist je dat er in 2022 voor meer dan 110.000 euro aan cadeaubonnen werd uitbetaald aan handelaars? Er werden 10.675 bonnen van 10€ en 5035 bonnen van 5€ gespendeerd bij onze Brechtse winkels. Sinds de invoering van de digitale cadeaubonnen zijn er in de periode (november 2023-begin januari 2024) voor 26.173 euro aan cadeaubonnen aangekocht.

9.2.4. Kerstverlichting

Om het verblijfsklimaat in de kernen tijdens de donkerste periode van het jaar aangenamer te maken, werd in elke deelgemeente kerstverlichting voorzien of uitgebreid. Voorheen werd de kerstverlichting opgenomen door de 3 Unizo afdelingen.

In Sint-Job-in-'t-Goor werd gekozen voor een systeem op zonne-energie en batterijen vermits de aansluitingen op de lichtpalen verouderd waren en niet meer bruikbaar. In Brecht werd bovenop de sterren die reeds door Unizo voorzien waren, bijkomende kerstverlichting voorzien op de Gemeenteplaats, eveneens op zonne-energie. In Sint-Lenaarts werd de huur van de overspanningen overgenomen zodat de kerstverlichting voor de komende jaren kan bestendig worden.

9.3. ECONOMISCHE BEDRIJVGHEID

9.3.1. Ruimte voor bedrijvigheid

In Brecht wordt 8,6% van de totale bebouwde oppervlakte gebruikt voor bedrijvigheid. In de provincie Antwerpen bedraagt dit 15,9%.

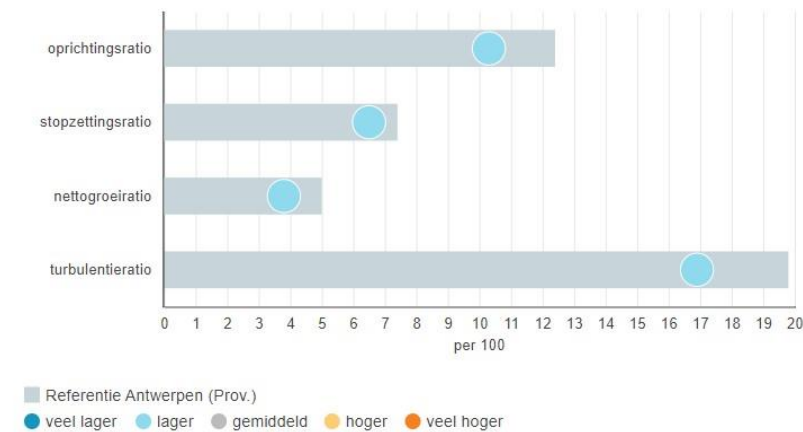
In 2023 heeft Brecht 3.610 btw-plichtige ondernemingen. In 2013 waren dat er 2.610.

In de loop van 2022 werden er in Brecht:

- 357 nieuwe btw-plichtigen opgericht;
- 226 entiteiten stopgezet;
- 26 faillissementen uitgesproken.

Onderstaande grafiek geeft een beeld wat de ondernemingsdynamiek is in Brecht t.o.v. de provincie Antwerpen:

Grafiek 15.4 | Ondernemingsdynamiek in Brecht en Antwerpen (Prov.) (2022)

Bron: Statbel | provincies.incijfers.be

Brecht telt in 2022 in totaal 699 vestigingseenheden met personeel. Brecht is daarmee goed voor 1% van alle vestigingen met personeel in de provincie Antwerpen.

Grafiek 15.5 | Evolutie vestigingen met personeel naar grootteklasse in Brecht (2017 en 2022)

Bron: RSZ | provincies.incijfers.be

9.3.2. Ondernemersevent

Vanuit de nood om de Brechtse ondernemers te leren kennen als bestuur maar ook om elkaar op te zoeken voor zaken kwam het ondernemersevent tot stand in 2016. In 2022 werd hieraan een succesvol vervolg gebreed. Maar liefst 200 ondernemers uit Brecht brachten een bedrijfsbezoek aan J.Janssens & Zn om

daarna door middel van een aantal tips aan het netwerken gezet te worden in OC 't Centrum. Ook de derde editie staat reeds gepland in het voorjaar van 2024 bij garage Postiaux.

Het ondernemersevent kan in de toekomst nog meer een brug vormen tussen de gemeentelijke diensten en de ondernemers. Er kan onderzocht worden op welke manier een win-win gerealiseerd kan worden. Zo is het bijvoorbeeld een opportuniteit om de OCMW dienst van arbeidstrajectbegeleiding onder de aandacht te brengen bij Brechtse ondernemers. Het verankeren van het ondernemersevent in onze KMO-werking kan een onderdeel zijn van de visie rond lokale economie.

9.3.3. Markten en kermissen

Brecht kent een wekelijkse markt op woensdagnamiddag in Sint-Job-in-'t-Goor en op donderdagvoormiddag in Sint-Lenaarts. De woensdagmarkt is een eerder voedingsgerichte kleinere markt waar klanten voornamelijk boodschappen komen doen (runshopping). Ze telt een 15-tal kramen. De donderdagmarkt daarentegen is voornamelijk bij mooi weer een aantrekkingspool voor dagjestoeristen (funshopping). Ze telt een 75-tal vaste kramen en trekt elke week ook nog een 20 à 25-tal marktkramers op risico aan. Beide markten zijn heel verschillend en hebben behoefte aan een eigen aanpak. De wekelijkse markten hebben tijdens de coronaperiode een boost gekregen omwille van het winkelen in open lucht. Dit effect is momenteel volledig weggeëbd. De populatie marktkramers veroudert en er komen er steeds minder jongere bij, ook het publiek dat de markten bezoekt is ouder. De groei van e-commerce, sociale media, ... vormen ook hier een belemmerende factor.

Vanuit de hogere overheid worden de leurkaarten afgeschaft om zo de drempel tot het beroep te verlagen. Het effect van deze maatregel zal moeten afgewacht worden. Voor de gemeentelijke ambtenaren, belast met de marktleiding, bemoeilijkt dit controles en bestaat er de vrees dat de kwaliteit van de kramen ook niet gegarandeerd kan blijven. Naast de wekelijkse markten zijn er ook in elke deelgemeente wekelijks 2 standplaatsen voorzien voor ambulante handel buiten de wekelijkse markt. Voor bepaalde feestdagen zoals Allerheiligen en Moederdag worden eveneens standplaatsen toegestaan voor de verkoop van bloemen. Ook de 6 kermissen en 3 jaarmarkten maken onlosmakelijk deel uit van het sociale leven in de gemeente. Het zijn elk jaar opnieuw weer hoogdagen waarbij een massa volk naar buiten komt. We kennen 4 grote kermissen waarvan 1 in Sint-Job, 1 in Brecht en 2 in Sint-Lenaarts en 2 kleinere kermissen in Overbroek en op de Biest.

De kleinere kermissen krijgen het steeds moeilijker om op te boxen tegen allerlei andere evenementen en activiteiten waaruit mensen kunnen kiezen. Ook de grotere kermissen moeten meesurfen op de aantrekkingskracht van nevenactiviteiten om rendabel te blijven. Om Pasenkermis in het centrum van Brecht te ondersteunen, heeft de gemeente sinds enkele jaren de organisatie van Pasenmarkt met de wereldrecordpoging gedeeltelijk mee in handen genomen.

Wat willen we als gemeente bereiken met de markten en kermissen? Gaat dit over het bevorderen van sociale cohesie? Over ondersteuning van lokale handelaars door het nevenaffect van publieksbereik door de wekelijkse markt? Wil men via de markten meer aandacht hebben voor lokale producenten? Het is alleszins nuttig om hierrond een duidelijke visie vast te leggen.

9.3.4. Verbanden met andere beleidsdomeinen

9.3.5. Lokale economie heeft onmiskenbaar vele raakvlakken met andere beleidsdomeinen en is geen eiland op zich. De link met omgeving voor wat betreft ruimtelijke ordening, stedenbouw, klimaat, milieu is duidelijk maar ook met mobiliteit voor wat betreft bereikbaarheid, logistiek, ... Ook tewerkstelling, inclusie, handhaving en openbare orde (incl. brandveiligheid), fiscaliteit, cultuur, vrije tijd, evenementen en toegankelijkheid zijn thema's die gelinkt worden aan lokale economie

9.4. LAND- EN TUINBOUW

9.4.1. Landbouw in cijfers

In 2001 waren er in Brecht nog 257 landbouwbedrijven. Dit evolueerde naar 166 bedrijven in 2022. Men kan zich afvragen of de evolutie in het aantal landbouwbedrijven in Brecht sterk verschilt van de evolutie in Antwerpen (Prov.) en het Vlaams Gewest. In de periode 2001-2022 was er in Brecht een afname van 30,3%, terwijl dat in Antwerpen (Prov.) en in het Vlaams Gewest respectievelijk 37,1% en 36,7% was. Sinds 2011 zien we een daling van het aantal landbouwbedrijven met 5,1%, terwijl dit in Antwerpen (Prov.) en in het Vlaams Gewest respectievelijk daalde met 2,0% en 7,4%.

In 2020 zijn er in Brecht 139 beroepsmatige bedrijven (Standaard Omzet > 25.000€) en 40 kleine

landbouwbedrijven (Standaard Omzet < 25.000€). Dit betekent dat 77,7% van de bedrijven gespecialiseerd is. (Vlaams Gewest 76,6%)

De landbouw in Brecht wordt getypeerd door overwegend melkveebedrijven. Onze gemeente telt slechts 2 biobedrijven.

Hoeveel ruimte is er voor landbouw?

Deze vraag kan op twee manieren geïnterpreteerd worden. Enerzijds is er de ruimte die juridisch is vastgelegd voor landbouw, namelijk in de bestemming agrarisch gebied op basis van het gewestplan. Anderzijds is er de ruimte die functioneel gebruikt wordt door landbouw.

Brecht heeft 4.869 Ha gronden met bestemming landbouw (agrarisch gebied) (2022). Dat betekent dat 53,2% van de totale oppervlakte een agrarische bestemming heeft. Op basis van de gegevens over de landbouwgebruikspercelen heeft Brecht 4.948 Ha geregistreerd landbouwgebruik (2021). Dit is 54,1% van de totale oppervlakte dat in landbouwgebruik is voor Brecht. Ter vergelijking: dit percentage bedraagt voor de provincie Antwerpen 38,2% en voor het Vlaams Gewest 49,8%. 35% van de oppervlakte in landbouwgebruik wordt gebruikt als grasland, 50% voor akkerbouw, 2,5% voor tuinbouw en de overige 11% voor overige zaken zoals gebouwen, bos...

We zien een dalende trend in het aantal runderen en varkens tussen 2011 en 2021 in Brecht. Deze trend volgt niet de lijn die in de provincie Antwerpen gevolgd wordt.

Tabel 8.5 | Evolutie gemiddelde rundveebezetting (2011 en 2021)

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
2011	20.690	321.907	1.314.072
2021	18.207	342.818	1.270.067

Bron : VLM| provincies.incijfers.be

Tabel 8.7 | Evolutie gemiddelde bezetting van varkens (2011 en 2021)

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
2011	52.031	996.690	6.231.661
2021	37.063	1.030.758	5.855.503

Bron : VLM| provincies.incijfers.be

Bij het gemiddeld aantal kippen is er groei van 222,8% op te merken.

Tabel 8.9 | Evolutie aanwezigheid van kippen (2011 en 2021)

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
2011	309.543	8.780.937	27.377.931
2021	999.158	13.693.806	39.564.107

Bron : VLM| provincies.incijfers.be

Landbouwbedrijven die ervoor kiezen om hun producten eerst te bewerken alvorens ze rechtstreeks aan de consument te verkopen, worden hoevevrouducenten genoemd. In Brecht tellen we er 2.

Daarnaast zijn er in Brecht 11 zorgboerderijen.

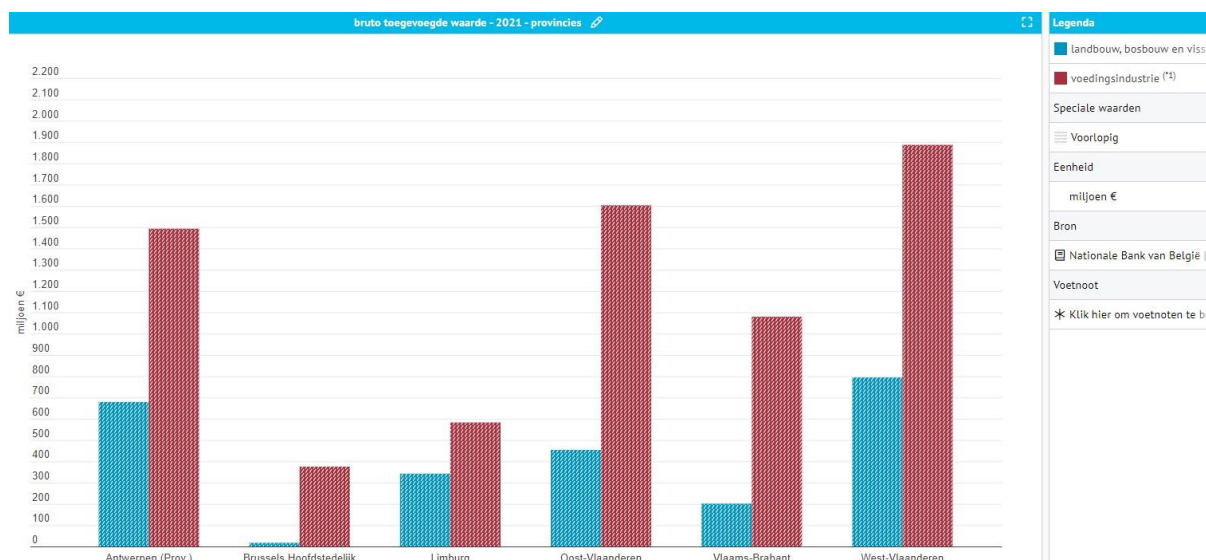
Men spreekt van een zorgboerderij wanneer een bedrijf, vereniging of particulier initiatief waar activiteiten van land- of tuinbouwproductie of andere activiteiten die betrekking hebben op de omgang met planten of dieren, benut worden bij het aanbod van Groene Zorg.

9.4.2. Economische belang landbouwsector

Wat betreft tewerkstelling zijn er geen cijfers op gemeenteniveau ter beschikking. Het aantal bedrijven, de omzet, de investeringen en de toegevoegde waarde worden dus per provincie weergegeven. Het volledige Agrobusinesscomplex (ABC) bestaat uit zowel bedrijven uit de land- en tuinbouwsector als de verwerkende en toeleverende industriële en dienstenbedrijven die verbonden zijn aan de land- en tuinbouwsector.

	ABC industriële - en dienstenbedrijve [2017]	beroepsmatige landbouwbedrijf (standaard opbrengst ≥ 25.000 €) [2020]
Antwerpen (Prov.)	2.261	2.905

De Bruto toegevoegde waarde geeft een beeld van het algemeen economisch belang van het ABC in onze economie. Onderstaande grafiek toont de toegevoegde waarde in 2021 voor de landbouw-, bosbouw- en visserijsector in de provincie Antwerpen evenals de industriële sectoren voeding, dranken en tabak uit het ABC.

De totale tewerkstelling in het ABC bedraagt in 2022 in Brecht 707 loontrekkenden en zelfstandigen, ten opzichte van 567 loontrekkenden en zelfstandigen in 2018. Hiervan zijn 205 loontrekkende werknemers tewerkgesteld in industrie en diensten, 63 loontrekkenden tewerkgesteld in land- en tuinbouw en 439 personen tewerkgesteld als zelfstandige.

Ook zijn er in Brecht seizoenarbeiders die voornamelijk ingezet worden in de tuinbouwbedrijven. Dit varieert van 47 tot 74 personen per kwartaal in 2021. In 2020 varieerde dit van 55 tot 86 personen per kwartaal.

9.4.3. Projecten landbouw in Brecht

Educatieve projecten

Omdat het belangrijk is dat burgers voeling blijven houden met de landbouw en daarbij ook weten waar hun voeding vandaag komt, is het nodig om dit onder de aandacht te houden. Dit begint reeds op jonge leeftijd, daarom wordt sterk ingezet op educatieve projecten voor de schoolgaande kinderen.

Vzw 't Pleckske ontwikkelde, met behulp van Leader subsidies, de Binnenbijboerendag. Alle vijfde leerjaren van de Brechtse scholen worden uitgenodigd om op de geitenboerderij van Ton Jansen kennis te maken met de diverse landbouwsectoren. De leerlingen krijgen van de boeren zelf uitleg over waar de kaas, hesp, ijs enz. dat ze dagelijks op hun bord krijgen vandaag komt en hoe het tot stand komt. Dit wordt op een laagdrempelige manier aangebracht zodat ook kinderen van het Kristus Koning Instituut eveneens kunnen deelnemen. Zowel leerlingen als leerkrachten zijn heel enthousiast over dit project. Dit project heeft ook aandacht voor duurzaamheid. Scholen worden aangespoord om per fiets naar de boerderij te komen.

Een tweede project dat deze legislatuur i.s.m. vzw 't Pleckske werd gerealiseerd is de fietsroute "Loeren bij de Brechtse boeren" langsheen verschillende landbouwbedrijven. Een QR code leidt tot een kort filmpje dat een blik achter de schermen toont van een soortgelijk bedrijf uit dezelfde sector.

Beleidsmatige projecten

Wat kan er met een leegstaande hoeve? Hoe behouden we agrarisch gebied voor de landbouw? Hoe vermijden we een verdere verpaarding? Wat kan er met een bedrijfswoning wanneer er geen landbouwactiviteit meer is? Welke activiteiten kunnen worden toegestaan nadat de landbouwactiviteiten op de boerderij worden stopgezet? Dit is een moeilijke materie waarbij er op het vlak van de wetgeving een aantal kapstukken zijn gegeven maar waarover er nog veel onduidelijkheid bestaat.

Brecht heeft daarom deelgenomen aan het PDPO-project "agrarisch hergebruik" dat in eerste instantie een inventarisatie van de landbouwsites in elke deelnemende gemeente heeft uitgevoerd waarna de indicatoren werden bepaald die van belang zijn om te bepalen of een site nog interessant is voor hergebruik of niet. Uit deze data ontstond de landbouwradar die op perceelsniveau een overzicht geeft van alle indicatoren en wat deze betekenen naar hergebruik toe om uiteindelijk te komen tot een afwegingskader niet-agrarisch hergebruik. De theorie en de praktijk blijken echter nog ver uit mekaar te liggen. Een visie rond dit thema op Brechts niveau dringt zich op zodat er transparantie is naar wat toekomstige aanvragers kunnen verwachten.

Ondersteuning landbouwers

Een vaste waarde is ondertussen de Brechtse Landbouwwaad die onlangs zijn 25-jarig bestaan vierde. Uit alle sectoren zijn landbouwers vertegenwoordigd die een 4-tal keer per jaar vergaderen om advies te geven aan de gemeente, dossiers op te volgen waarbij de landbouw betrokken partij is of problemen aan te kaarten.

In de Beheercommissie Brechtse Heide en Marum wordt overleg gepleegd tussen alle actoren binnen het gebied. Vaak hebben de deelnemers tegenstrijdige belangen, maar door meer onderling begrip voor mekaar te creëren, wordt het zoeken naar compromissen vergemakkelijkt. De gemeente neemt hierin een verbindende rol op tussen de verschillende partijen.

Door de toenemende grillige weersomstandigheden neemt de schade aan de landbouwgewassen jaar na jaar toe. Door de gemeentelijke schadecommissie landbouw werd de schade per perceel vastgesteld en vastgelegd in een PV dat gebruikt kan worden voor de belastingaangifte of ter bewijs van schade bij de weersverzekering. Het belang van de schadecommissie wordt stelselmatig afgebouwd door de komst van de weersverzekering, maar de begeleiding naar het indienen van een schadedossier en de informatie daarrond blijft nog bij de gemeenten liggen.

Op vraag van de landbouwwaad wordt een éénvormig toewijzingsreglement uitgewerkt voor de landbouwgronden in Brecht. Het doel is om tot een transparante wijze van toewijzing te komen en de jonge landbouwers kans te geven om bijkomende gronden te verwerven en zo hun toekomst als landbouwer te verzekeren.

9.5. CONCLUSIE EN EVOLUTIE

9.5.1. Ruimtelijke ordening

Het is een uitdaging voor het toekomstig beleid om het eigen karakter van onze landelijke gemeente te behouden.

Diverse instrumentaria kunnen ons helpen om visie te geven, vooral vanuit een ruimtelijk perspectief: omgevingsvergunningen, ruimtelijke planningsinstrumenten, verordeningen, beleidsmatig gewenste ontwikkelingen, integratie milieueffectenrapportage (plan-MER), Gezien de huidige maatschappelijke en ecologische evoluties is het van belang om ervoor te zorgen dat het instrumentarium up-to-date gehouden wordt. Momenteel stellen we vast dat er een noodzaak is om aan dit instrumentarium te werken zodat we met het ruimtelijk beleid kunnen inspelen op de huidige tendensen en noodzaken. Een eerste stap hierin is momenteel lopende: de opmaak van **een bouwcode**. Deze bouwcode moet de gedetailleerde elementen bevatten rond technische aspecten, verharding, ... om het overig instrumentarium te ondersteunen. Bijkomend wordt tijdens dit proces het lopende instrumentarium geëvalueerd. Daarnaast is er tevens een proces lopende om de detailhandelsvisie om te zetten in een beleidsmatig gewenste ontwikkeling.

Verder dient er bij de vormgeving van het ruimtelijk beleid rekening gehouden te worden met beleidsvisies van hogere overheden.

Zo werd door de Vlaamse overheid op 20 juli 2018 de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen goedgekeurd. Bijkomend werd op 22 februari de conceptnota over de bouwshift goedgekeurd. De doelstelling is om het bijkomend ruimtebeslag te reduceren naar 3 ha/dag tegen 2025 en 0 ha/dag tegen 2040.

Ook de provincie Antwerpen heeft een nieuw beleidsplan ruimte opgemaakt dat op 30 januari 2024 werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Omdat op het Vlaamse niveau dezelfde problematieken en uitdagingen aan de orde zijn zoals in de gemeente Brecht, kunnen de Vlaamse strategische doelstellingen gebruikt worden als leidraad voor een gemeentelijke visie. Ook in het **Beleidsplan Ruimte Provincie Antwerpen** werd vertrokken vanuit deze **strategische principes**. Als we deze principes toepassen op Brecht is het belangrijk dat deze principes niet zomaar overgenomen worden, maar dat ze **vertaald worden naar de specifieke kenmerken, behoeften en uitdagingen in onze gemeente**.

Volgende strategische doelstellingen werden vooropgesteld:

- **Verminderen van het bijkomend ruimtebeslag** door in plaats van open en onbebouwde ruimte aan te snijden, transformeren we ruimtes die al bebouwd zijn. Het ruimtelijk beleid streeft ernaar om bij elke vernieuwing de ruimte weer wat beter te gebruiken dan voorheen. Vanaf 2040 mag er geen bijkomende ruimte meer ingenomen worden. Efficiënter ruimtegebruik betekent niet dat we onze steden en dorpen helemaal volbouwen. Efficiënt ruimtegebruik kan gerealiseerd worden door tijdelijk ruimtegebruik, verweving, intensivering en hergebruik.
- **In 2050 is het nog beter leven in Vlaanderen.** Vitale steden en toegankelijke dorpen bieden een ruim pallet aan kwalitatieve, groene leefomgevingen. Het ruimtegebruik is intensiever en meer verweven. Het woningbestand in Vlaanderen is in 2050 mee geëvolueerd met migratie, vergrijzing en gezinsverdunding. Woonwijken kennen een gezonde sociale mix. Nieuwe vormen van samenwonen hebben er ingang gevonden, denk maar aan groepswonen, meer-generatie-wonen of zorgwonen.
- **In 2050 kan elke Vlaming zich weer vlot dagelijks verplaatsen.** We hebben onze ruimte zo georganiseerd dat de vraag naar verplaatsingen afneemt. Meer Vlamingen kunnen zich duurzaam verplaatsen. Nieuwe woningen en werkplekken bouwen we binnen een straal van 1000 meter in de buurt van openbaarvervoer-knopen en op wandel- of fietsafstand van basisvoorzieningen. Stationsbuurten en andere plaatsen die zijn aangesloten op het rail- of busnet of fietsinfrastructuur zijn goed ontwikkeld, met tal van voorzieningen en een fraaie inrichting. Regionale voorzieningen – zoals ziekenhuizen, zwembaden, administratieve centra en middelbare scholen – zijn vlot bereikbaar met het openbaar vervoer.
- **Vlaanderen heeft in 2050 een robuuste open ruimte.** We maken de open ruimte weer wat meer open. Het is opnieuw een aangenaam landschap met ruimte voor landbouw, natuur en bos. Het landelijke gebied bestaat uit grote aaneengesloten open ruimten en sterke dorpskernen. Versnippering en

lintbebouwing zijn teruggedrongen: nieuwe gebouwen en bijkomende verharding krijgen zoveel mogelijk een plek binnen ruimte die al ingenomen is. Zo neemt de druk op de open ruimte af en is er genoeg plaats over voor natuur, bos, landbouw en water. Vlaanderen telt in 2050 meer waardevolle natuur- en bosgebieden.

- **In 2050 is Vlaanderen klimaatbestendig ingericht.** Een fijnmazig netwerk van groene ruimtes en waterlopen loopt door de open en bebouwde ruimte. Het landelijke groen stopt niet aan de rand van onze steden en dorpen. Ook in de bebouwde ruimte is voldoende plaats voor tuinen, parken, groene bermen, bomenrijen en water. Dat groenblauwe netwerk zorgt voor voedsel, (drink)water, schone lucht, grondstoffen, ontspanning, verkoeling en waterbuffering.
- **We verharden of verstenen de grond zo weinig mogelijk.** In grote aaneengesloten stukken open ruimte krijgt hernieuwbare energieopwekking – zonne- en windenergie, maar ook geothermie en biomassa – een plek. Weilanden, natuur- en bosgebieden, rivieren en beken doen dienst als buffer: ze bufferen het teveel aan water bij wateroverlast, dienen als waterreservoir bij droogte en houden temperatuurschommelingen onder controle.

Om het landelijke karakter van de gemeente Brecht te kunnen behouden, is het belangrijk dat we onze **open ruimte niet verder volbouwen**. Gezien de huidige bevolkingstoename en de verwachting dat onze gemeente ook in de toekomst zal groeien, is het belangrijk er voldoende ruimte voorzien wordt om deze noden op te vangen.

Ook de wetgeving speelt in op deze noodzaak. Verdichting moet op een verstandige manier gebeuren. Hiermee bedoelen we dat het niet zomaar mag gaan over het volbouwen van binnengebieden of percelen. Dit wordt tevens ondersteund door het **Decreet Woonreservegebieden**. Dit decreet wijzigt de bepalingen uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening over de woonuitbreidingsgebieden. Dit decreet is in werking vanaf 7 juli 2023. De nieuwe decretale regeling plaatst een zogenaamde stomp over de nog aanwezige woonreservegebieden. Het aansnijden van onbebouwd woonreservegebied kan pas als de gemeente het gebied “vrijgeeft” via een vrijgavebesluit. Dit besluit bepaalt voorwaarden voor een kwalitatieve ontwikkeling van het gebied. Het kan ook lasten opleggen. Een gedetailleerde samenvatting, incl. plannen voor gemeente Brecht, kan u in bijlage terugvinden.

Om te voorkomen dat onze open ruimte verder bebouwd en verkaveld wordt, is het belangrijk om na te denken op welke locaties we aan verdichting willen werken en op welke locaties verdichting een halt wordt toegeroepen. Zo krijgt het landelijk karakter in onze gemeente nieuwe ontwikkelingskansen en kan er een groenblauwnetwerk ontwikkeld worden dat de biodiversiteit in onze gemeente ten goede zal komen. Ook dient het huidige instrumentarium hieraan aangepast te worden.

De **verdichtingslocaties** moeten bewust gekozen worden zodat er kwalitatieve woonomgevingen ontwikkeld kunnen worden in de nabije omgeving van de nodige voorzieningen. Om de 4 decretale doelstellingen van de socio-economische vergunning te kunnen beoordelen, doen we er als bestuur goed aan om alle kernwinkelgebieden, winkelarme gebieden en toegestane uitzonderingen officieel vast te leggen. Hierbij is het belangrijk dat voorzieningen gekoppeld worden aan verdichtingslocaties met de nodige aandacht voor mobiliteit en parkeergelegenheid. Een afstemming van RUP's, ... op de recente detailhandelsvisie is hierbij onontbeerlijk.

Door de verdichtingslocaties bewust te kiezen kan de **autoafhankelijkheid** verminderd worden en ontstaan er kansen om een performant en kwalitatief openbaar vervoer te realiseren en de mobiliteit in de gemeente te bedwingen. De stationsomgeving Noorderkempen is een belangrijke troef voor de gemeente om kwalitatieve verdichtingsprojecten te gaan realiseren.

Strategieën zoals verweving, intensivering en hergebruik kunnen hiervoor aangewend worden. **Verstandig verdichten** wil ook zeggen dat nieuwe ontwikkelingen rekening moeten houden met de impact op de mobiliteit en de draagkracht van de bestaande wegennet en zijn omgeving.

De aanpak van de directe woonomgeving en de leefbaarheid van de kernen is van groot belang. Voor dit laatste moet naast woningdifferentiatie ook aandacht uitgaan naar publiek domein, ruimte voor groen en een aanlokkelijke en diverse samenstelling van het woningaanbod. Deskundige visies van architecten kunnen constructief bijdragen tot een vernieuwde gemeentelijke ruimtelijke ordening.

Vernieuwende woonvormen zoeken een plaats in het woonlandschap. Door onze woningen compacter en slimmer te ontwerpen en meer te groeperen, kunnen we zuiniger omgaan met oppervlakte, materialen en energie. Een ruimere differentiatie en combinatie van woningtypes, beter afgestemd op allerlei gezinsvormen, zowel collectief als individueel, moeten ervoor zorgen dat goed wonen voor iedereen betaalbaar blijft. **Meer woningen bouwen op een beperkte ruimte en toch het gevoel bekomen van een aangename buurt:** hierin ligt onze uitdaging voor de toekomst!

Ook grote gezinnen moeten goed kunnen wonen in de kernen van Brecht, zonder daarbij de minder kapitaalskrachtige bevolking uit te stoten en te verdringen. De gemeente streeft ook daarbij naar een gezonde mix van verschillende bevolkingsgroepen en het tegengaan van grote eenzijdige sociale verkavelingen.

Zoals ook blijkt uit de demografische gegevens van de gemeente, hebben wij ook te maken met een vergrijzing en een wijzigende gezinssamenstelling. De natuurlijke aangroei (aantal geboorten – aantal overlijdens) is in de gemeente Brecht relatief klein. De sterke toename van de bevolking is vooral het gevolg van migratie. Het aantal private huishoudens neemt sneller toe in Brecht dan in de andere gemeenten. Dit is het gevolg van een sterke toename van de bevolking in de gemeente Brecht gecombineerd met een trend van gezinsverdunding zoals in de rest van Vlaanderen. De gemiddelde gezinsgrootte in de gemeente Brecht blijft dalen naar 2.54. De groei van het aantal huishoudens geeft een indicatie voor het aantal woningen dat nodig is. De grootte van het huishouden bepaalt de vraag naar de grootte van de woning en het woningtype. Meer aangepaste, betaalbare en kleine woningen kunnen voorzien in deze behoefte. Door gezinsverdunding in onze gemeente zal er in de toekomst meer vraag naar woningen voor kleinere huishoudens zijn.

Het aantal burgers aan het woonloket dat zoekt naar betaalbare, kleinere woningen buiten de sociale huisvestingsmarkt neemt toe. Gezinsverdunding is de meest voorkomende oorzaak van de nood aan huisvesting op nieuwe maat van het gezin.

Doordat er ook sprake is van vergrijzing zal de behoefte toenemen aan betaalbare huisvesting die voldoet aan de zorgbehoefte. Levenslang wonen en zorgwonen vormen oplossingen voor de vergrijzing en veréénzaming.

Bij een verdere afstemming van het instrumentarium is het tevens een opportuniteit om alternatieve woonvormen op te nemen in ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) en een wettelijke definitie te voorzien van 'alternatief wonen' en zo te bepalen wat dit voor het bestuur in Brecht inhoudt.

In concreto is er absoluut nood aan duidelijkheid. Een verordening kan een middel zijn om een lokale, éénduidige en vooral transparante interpretatie van de regelgeving RWO vorm te geven. De ervaring leerde ons al meermaals dat de invulling/omschrijving in de Vlaamse Codex RO vaak te veel ruimte laat voor misbruik of onbedoelde toepassing.

Ruimtelijke ordening is geen beleidsveld dat op zich staat. Ruimtelijke ordening heeft raakvlakken met de meeste andere beleidsvelden. Het is dan ook belangrijk dat alle interne expertise in huis aangewend wordt om tot een gedragen visie en uitvoeringsplan te komen. De uitvoerbaarheid wordt op die manier getoetst aan de realiteit op verschillende vlakken.

Het is ook belangrijk dat **verandering gedragen wordt door onze inwoners**. Een degelijk participatieproject waarin onze bewoners bevestigd en geraadpleegd worden, is hierbij zeer belangrijk.

De linken met de sociale context en het huisvestingsbeleid in onze gemeente zijn onontbeerlijk. Daarom is het ook van belang om dit aspect niet uit het oog te verliezen en ook vanuit ruimtelijk aspect aandacht te hebben voor de tendensen op het vlak van de bescheiden woningmarkt, inspelen op het bindend sociaal objectief, **Een nauwe samenwerking met het woonloket binnen de welzijns-campus is onontbeerlijk.**

Ook met andere beleidsdomeinen is een nauwe samenwerking noodzakelijk. Eerder werd ook al de link tussen lokale economie, landbouw en ruimtelijk beleid aangehaald. Maar ook tal van andere voorbeelden kunnen hierbij aangehaald worden.

- Integratie van groene ruimten, die belangrijk zijn voor recreatie en vrijetijdsactiviteiten
- Ontwerp van de ruimte heeft impact op de bereikbaarheid en dus ook de mobiliteit van de ruimte
- Planning van infrastructuur zoals wegen, openbaar vervoer, ... is een integraal onderdeel van ruimtelijk beleid
- Ontwerp van openbare ruimten heeft invloed op veiligheid (criminaliteit, planning evacuatie routes, ...)
- ...

Bovenstaande conclusie geeft aan dat de complexiteit van dossiers enkel maar toeneemt. Nieuwe verordeningen, wetgeving, complexiteit van dossiers, ... vraagt meer en meer expertise van onze medewerkers. Daarnaast krijgen we dagelijks via mail en telefoon zeer uiteenlopende vragen van burgers waarbij een standaard antwoord niet volstaat. Behoudens de aanvragen die ingediend worden via een omgevingsloket, krijgen we eveneens vragen rond stedenbouwkundige attesten en opnames in het vergunningenregister. Opleidingen van mensen, geschikte profielen blijven aantrekken en behouden, tijdig en doordacht antwoorden op vragen van burgers, deadlines halen, ... zijn uitdagingen waar we als dienst dagelijks mee geconfronteerd worden.

Binnen dienst omgeving in Brecht werden er in 2023 321 vergunningsaanvragen ingediend. Bijkomend werden er 124 meldingen ingediend. In 2022 bedroeg dit respectievelijk 334 en 112. Daarnaast werden er in 2023 35 stedenbouwkundige attesten opgevraagd en 52 opnames in het vergunningenregister.

In 2023 bedraagt de gemiddelde doorlooptijd van de vergunningsaanvragen 102 dagen. Voor meldingen bedraagt deze 16 dagen. In 2022 bedroeg dit respectievelijk 105 dagen en 19 dagen. Er werden voor de dossiers ingediend in 2023 6 beroepen ingediend: 4 beroepen tegen een weigering, 2 beroepen tegen een vergunning. Voor de stedenbouwkundige attesten en opnames in het vergunningenregister zijn er geen wettelijke termijnen opgelegd maar streven we naar een behandeling binnen 90 dagen.

9.5.2. Lokale economie en landbouw

Lokale economie

Bij het voeren van een gemeentelijk economisch beleid en de organisatie van de dienstverlening aan ondernemers wordt best rekening gehouden met een aantal **cruciale trends en uitdagingen** zoals daar onder andere zijn:

Wijzigende gezinssamenstellingen, vergrijzing, gebrek aan geschikt personeel, stijgende levensduurte, stijgende e-commerce, digitalisering, ecologische factoren, rechtszekerheid, handhaving en zeker niet onbelangrijk de dienstverleningskwaliteit.

Toekomstige aandachtspunten:

- Hulp aan ondernemingen bij het indienen van aanbestedingen
- Communicatie naar ondernemers toe mbt wegenwerken.
- Aandacht voor toegankelijkheid van handelszaken en horeca
- Beleidsvisie detailhandel integreren in verordenend beleidsinstrument.
- Administratieve vereenvoudiging waar mogelijk

Landbouw

Ook de landbouw vormt, binnen de lokale economie een belangrijke doelgroep in onze gemeente. Deze sector staat hoe langer hoe meer onder druk door de opgelegde maatregelen voor instandhoudingsdoelstellingen (PAS, IHD). Hun vrees is dat er in de toekomst minder landbouwers zullen overblijven maar dat zij stuk voor stuk grootschaliger zullen moeten werken om te kunnen overleven. De mogelijkheid om uit te breiden is daarbij van het grootste belang. Er moet over gewaakt worden dat deze sector levensvatbaar blijft binnen onze gemeente.

Ook na de loopbaan moet het voor de landbouwers duidelijk zijn wat er mogelijk is met hun **bedrijfswoning en de site** in zijn geheel. Daarrond dient een **duidelijke visie te worden ontwikkeld** zodat er niet ad hoc en case by case dient geoordeeld te worden.

Voor de landbouw is het van belang dat er begrip blijft bestaan bij de bevolking voor het werk dat zij doen. Daarom blijft de link tussen landbouw en onderwijs belangrijk zodat kinderen weten waar hun voedsel vandaan komt. Projecten hieromtrent moeten ondersteund worden

9.5.3. Toerismebeleid

9.5.4. De horeca moet aanzien worden als een volwaardige partner binnen het toerismebeleid. De promotie van de lokale eet- en drinkcultuur kan een belangrijke troef zijn. Een voorbeeld hiervan kan de permanente integratie van de streekproducten bij de horeca zijn. Brecht heeft mooie lokale producten en mag daar trots op zijn en moet er ook mee naar buiten durven komen. De dienst toerisme plant een actie rond streekproducten en horeca in de toekomst.

Overleg is een noodzakelijke eerste voorwaarde bij de voorbereidingen van feestelijke of culturele evenementen op het openbaar domein. Laat de horeca zo veel mogelijk mee genieten van het evenement, zodat iedereen er beter van wordt.

In de concessieovereenkomsten van de gemeente worden best zoveel mogelijk bepalingen opgenomen die een aantal belangrijke zekerheden en beschermingen bieden voor zowel de uitbater als de gemeente. Dit draagt zeker bij tot de continuïteit van de uitbating.

De horeca komt in concurrentie met verenigingen en organisaties die 'horeca spelen'. Sommige hebben een vrij permanent karakter, waarbij vaak zeer lage prijzen gehanteerd worden, zonder dat ze onderworpen zijn aan de regels van de reguliere horeca. Dit moet nauwgezet in het oog gehouden worden.

Er moet voldoende aandacht zijn voor parkeergelegenheid. Even belangrijk is het zorgen voor een goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer, voldoende fietsstallingen, brede trottoirs. Al deze zaken zorgen voor een goede bereikbaarheid en aantrekkelijkheid voor de horeca, en uiteraard ook voor alle andere handelszaken.

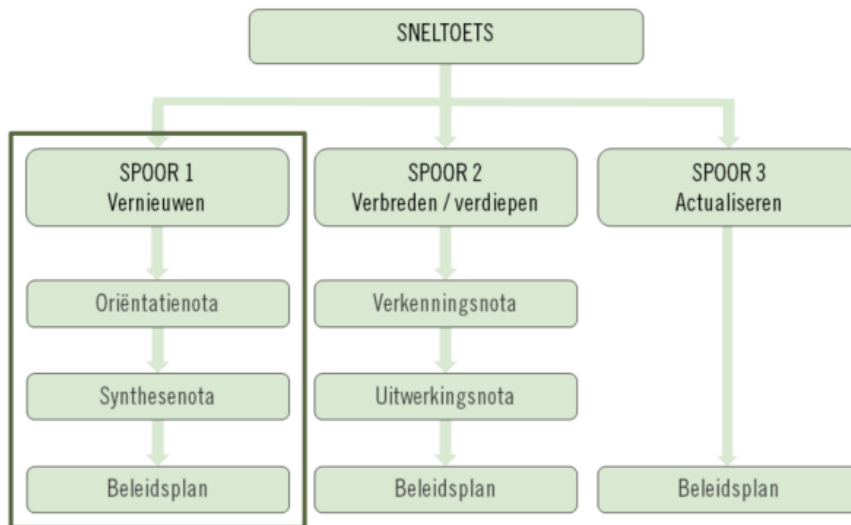
10. MOBILITEIT

Het mobiliteitsplan van de gemeente dateerde van 2012 en was aan herziening toe.

Via een sneltoets in 2017 werd gevraagd om het gemeentelijk mobiliteitsplan te vernieuwen.

Ondanks het feit dat een lokaal mobiliteitsplan niet langer verplicht is, wil Brecht verder bouwen aan de mobiliteit van morgen met focus op het creëren van leefbare woonkernen via de hefbomen snelheid en inrichting, het sturen van vrachtverkeer en doorgaand verkeer, het opstellen van een parkeerbeleidsplan en het opbouwen van een kader rond elektrische mobiliteit en deelmobiliteit. Het lokaal mobiliteitsplan maakt zo aansluiting met het bovenlokaal routeplan 2030 van de vervoerregio Antwerpen.

Het vernieuwen van een mobiliteitsplan (spoor 1) gebeurt in 8 stappen, die verder gestructureerd worden in 3 fases of rapportages: de oriëntatiefase, de synthesefase en het eigenlijke beleidsplan.

Figuur 1: type mobiliteitsplan

Figuur 2: stappenplan mobiliteitsplan (spoor 1)

→ De oriëntatienota werd goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen d.d. 23 mei 2023.

→ De synthesenota werd goedgekeurd op 12 december 2023.

→ De beleidsfase, waarin de actieplannen worden opgemaakt, werd aangevangen in december 2023 en zal vermoedelijk worden goedgekeurd na opmaak van de omgevingsanalyse; met name medio maart 2024. Dit actieplan zal via de gemeentelijke website beschikbaar gesteld worden.

10.1. STOP-PRINCIPE

Het bovenlokaal routeplan 2030 wordt lokaal verkankerd in het gemeentelijk mobiliteitsplan; Daarbij wordt ingezet op:

- Stappers: maximaal inzetten op verplaatsingen te voet en met de fiets op de korte afstand. Versterken van het trage wegennet en de verkeersveiligheid in schoolomgevingen verbeteren.
- Trappers: maximaal inzetten op verplaatsingen te voet en met de fiets op de korte afstand. Versterken van lokaal en bovenlokaal fietsroutenetwerk met investeringen in infrastructuur en focus op conflictvrije kruispunten.
- Openbaar vervoer: potentieel van station Noorderkempen benutten en alle kernen een robuust busnet aanbieden
- Privaat gemotoriseerd verkeer: sluijverkeer en vrachtverkeer maximaal uit de kernen weren en doorstroming op de bovenlokale assen en dorpskernen verbeteren. Daarnaast dient ook het parkeerbeleid onder de loep genomen te worden.

Als medewerkers van de gemeente Brecht zich verplaatsen, wordt men aangemoedigd om eveneens het STOP-principe te hanteren.

Het hoofdstuk mobiliteit zal volgens deze structuur opgebouwd worden.

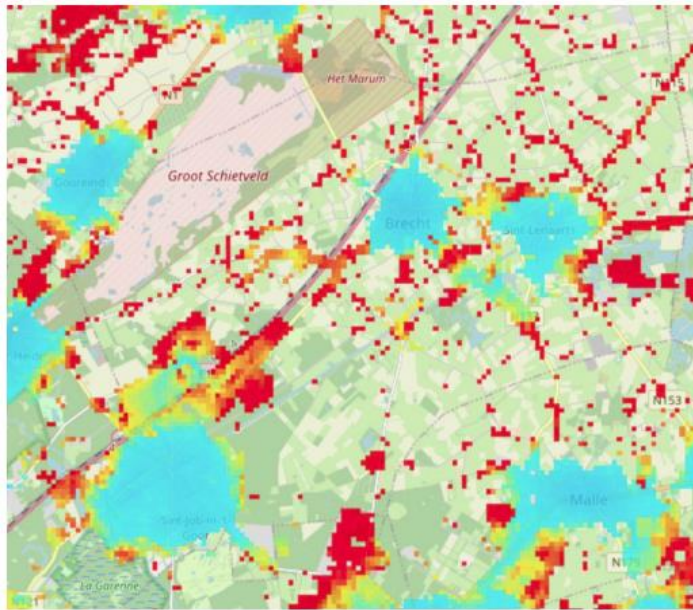
10.1.1. Stappers

De dienst mobiliteit focust zich bij het stappen op een aantal acties voor bijvoorbeeld:

- Educatie aan kinderen in scholen / ouderen (hoe fietsen in het verkeer, dodehoekopleidingen, hoe neem ik de Lijnbus, opleidingen rond het gebruik van scooters)
- Veilige oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers:
 - o punctuele verlichting of verlichting in het wegdek;
 - o verbetering van de zichtbaarheid aan de oversteekplaats voor fietser en voetgangers aan De Ring – Nollekensweg;
 - o verbetering / aanleg van oversteekplaatsen langs de gewestwegen;
 - o blijvend inzetten op de ondersteuning van gemachtigd opzichters.
- Bij nieuwe projecten aandacht besteden aan de trage wegen en het opwaarderen van een aantal buurtwegen.
- Specifiek voor schoolomgevingen – sportcomplexen: locaties waar veel kinderen komen:
 - o in de Kraaijenhorst weg verbreden en fietspad aanleggen;
 - o schoolomgeving Bethaniënlei – OC Clara Fey – structurele maatregelen. De straat leent zich tot snel rijden en zone 30 is niet afdwingbaar;
 - o herwerken schoolroutekaart met de aanleg van de Ring en de bouw van een nieuwe gemeentelijke basisschool in de Van Pulstraat.

Voetpaden zijn van groot belang (breedte en goed beloopbare ondergrond) voor wandelverplaatsingen in de centrumkernen. Over het algemeen zijn de voetpaden in de kernen en kernwinkelassen van Brecht van een degelijke kwaliteit.

De walkability score (VITO – Vision on Technology for a better world) geeft aan hoe wandelvriendelijk een plaats of wijk is, gebaseerd op de woondichtheid, de functiemix en de stratenconnectiviteit. Het zegt evenwel niets over de kwaliteit van de voetpaden. De centrumkernen van de gemeente Brecht scoren bovengemiddeld in vergelijking met de rest van Vlaanderen. Hoe verder van de kernen, hoe slechter de score. Een visie rond rolstoeltoegankelijke openbare infrastructuur is belangrijk.

Bron: Walkability score – VITO – november 2023

Acties

De dienst mobiliteit focust zich bij de stappers op een aantal acties:

- (Inclusieve) Toegankelijkheid:
 - o In dorpskernen;
 - o Aan handelszaken;
 - o Aan woonzorgcentra;
 - o Aan bushaltes/hoppinpunten.
- Veilige oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers:
 - o Punctuele verlichting of verlichting in het wegdek;
 - o Verbetering van de zichtbaarheid aan de oversteekplaats voor fietser en voetgangers;
 - o Verbetering / aanleg van oversteekplaatsen langs de gewestwegen;
 - o Blijvend inzetten op de ondersteuning van gemachtigd opzichters.
- Bij nieuwe projecten aandacht besteden aan de trage wegen en het opwaarderen van een aantal buurtwegen.
- Specifiek voor schoolomgevingen – sportcomplexen: locaties waar veel kinderen komen:
 - o Inrichting schoolstraten;
 - o Schoolomgeving Bethaniënlei – OC Clara Fey - herinrichting straat;
 - o Medewerking aan speelweefselplan vanuit oogpunt mobiliteit en verkeersveiligheid;
 - o Medewerking aan Masterplan St. Job vanuit oogpunt mobiliteit en verkeersveiligheid;
 - o De bouw van een nieuwe gemeentelijke basisschool in de Van Pulstraat.
- Aanzet opmaak trage wegenplan en versterken bestaande voetgangersdoorsteken om tot een fijnmazig netwerk te komen.

1.1.1. Trappers

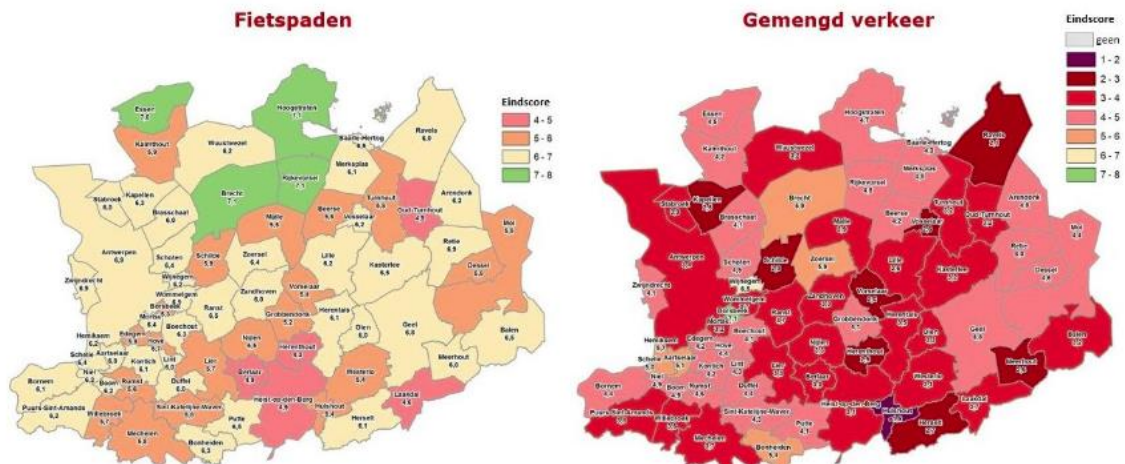
Fietsbarometer

De Fietsbarometer van de provincie Antwerpen analyseerde in 2020 alle fietsroutes op het bovenlokaal functioneel fietsnetwerk (BFF). Het aantal fietsers, de fietsinfrastructuur en ongevalsgegevens in alle gemeenten en steden van de provincie Antwerpen werden in kaart gebracht.

De provinciale Fietsbarometer houdt rekening met parameters zoals breedte, tussenbreedte en trilcomfort om de fietspaden een score te geven. Dan zien we dat de fietspaden in Brecht, Hoogstraten en Rijkevorsel het beste scoren, met een 7,1/10. De fietssnelweg F15 langs het kanaal Dessel-Schoten levert een aanzienlijke bijdrage aan die score.

Bekijkt de provinciale Fietsbarometer de cijfers voor de fietspaden en gemengd verkeer samen op het BFF dan scoort de gemeente Brecht voor beide parameters het beste. Zij krijgen namelijk 7,1/10 voor de fietspaden en 5,9/10 voor het gemengd verkeer.

Op het vlak van kwaliteit wordt gesteld dat meer dan de helft van de routes in Brecht conform is volgens de richtlijnen van het vademecum fietsvoorzieningen. Hiermee scoort Brecht erg hoog in verhouding tot het provinciaal en Vlaams gemiddelde.

Bron: Fietsbevraging 2020 – Fietsbarometer Provincie Antwerpen

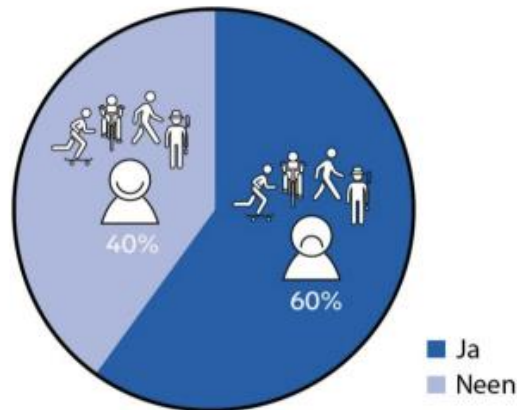
Jaagpaden

Met een gemiddelde score van 7,34 scoren de fiets -en jaagpaden in Brecht, volgens de fietsbarometer, zeer goed op fietsinfrastructuur.

Zowel op de jaagpaden die ingetekend zijn als fietssnelweg als op de reguliere jaagpaden is een zeker comfortniveau gewenst. Naast eenmalige projectinvesteringen in het kader van infrastructurele ingrepen en signalisatie, is er nood aan een structureel onderhoud van de jaagpaden, met focus op de jaagpaden die ingetekend zijn als fietssnelweg. De Vlaamse Waterweg dient zelf te voorzien in dit onderhoud.

De Vlaamse Waterweg zet eveneens in op een getrapte aanpak voor de handhaving op de snelheid en de toegang tot de jaagpaden. Zij zal de gebruikers informeren, sensibiliseren, monitoren en pas in laatste instantie verbaliseren. Ten gevolge van de visie op het jaagpad als shared space en het toelaten van speed pedelecs op alle jaagpaden, is bijkomende signalisatie vereist. De Vlaamse Waterweg voorziet in de aanpassing van deze bebording.

De huidige populariteit van de jaagpaden brengt echter ook uitdagingen met zich mee. De stijging van medegebruikers zorgt voor hoge intensiteiten en druk op het jaagpad. Vooral het divers karakter van de medegebruikers, met verschillende verwachtingen en gebruikswensen voor het jaagpad, zorgt regelmatig voor onderlinge spanningen en conflicten. Belangrijke factoren hierbij zijn het verschil in snelheid en interactie tussen de verschillende medegebruikers.

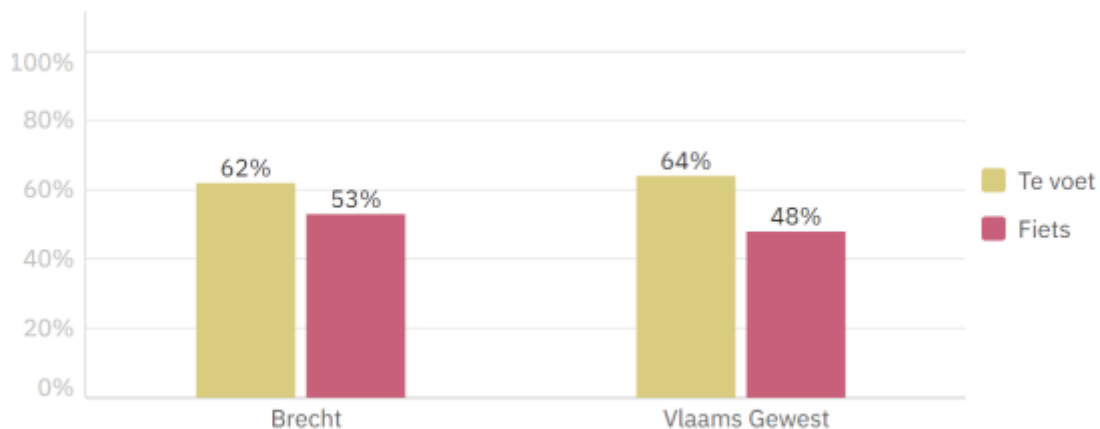
Bron: Andere jaagpadgebruikers als hinderlijk ervaren (Jaagpadenbevraging 2020)

Algemene statistieken Brecht

Een goed uitgebouwd en veilig netwerk voor zachte mobiliteit kan inwoners stimuleren om korte afstanden te voet of met de fiets af te leggen.

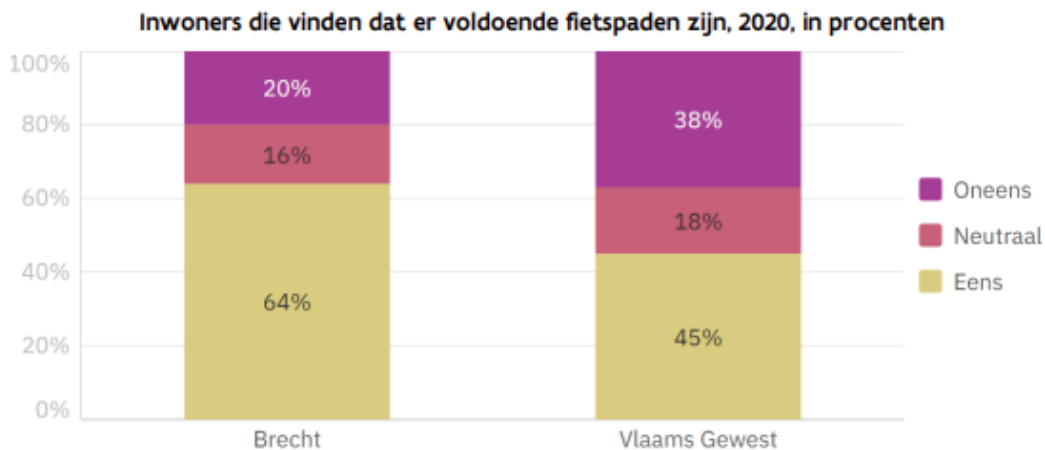
Voor de gemeente Brecht ligt, volgens een burgerbevraging van het Agentschap Binnenlands Bestuur, het aantal verplaatsingen (2020) lager dan het Vlaams Gewest voor mensen die te voet een korte afstand aflegden, maar het percentage van Brecht ligt dan weer iets hoger dan het Vlaamse gewest voor korte verplaatsingen per fiets.

Inwoners die zich minstens wekelijks te voet of met de fiets verplaatsen, 2020, in procenten

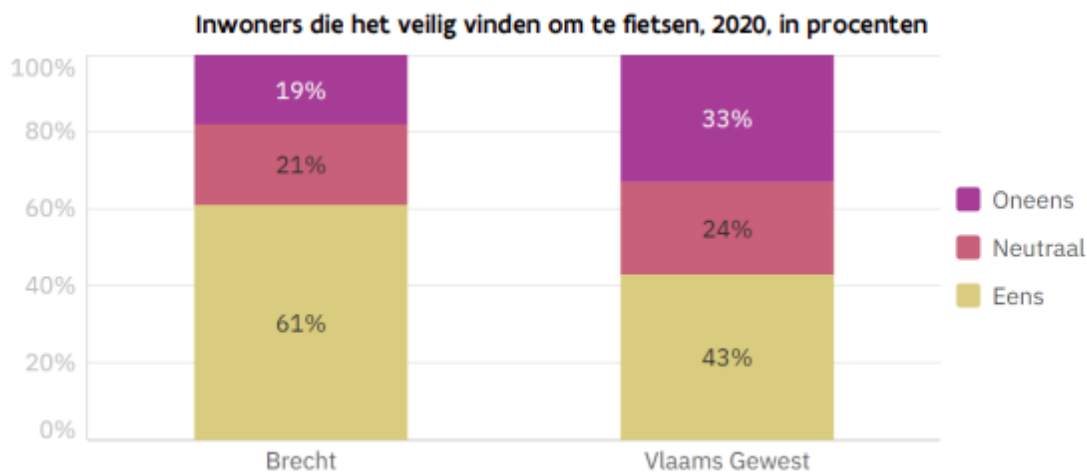
Bron: Burgerbevraging 2020 - Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

Als er voldoende fietspaden zijn, dan maakt dat verplaatsingen per fiets aantrekkelijk en gemakkelijk. We zien dat voor Brecht de inwoners volgens de burgerbevraging over het algemeen meer tevreden zijn over het aantal fietspaden dan voor het Vlaams Gewest.

Bron: Burgerbevraging 2020 Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

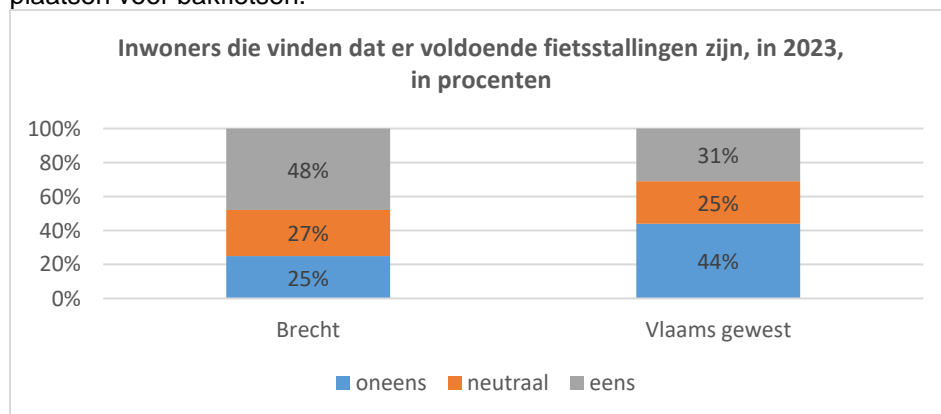
Een goed uitgebouwd en veilig netwerk voor zachte mobiliteit kan inwoners stimuleren om te fietsen. Onderstaande tabel duidt dat inwoners in Brecht het veiliger vinden te fietsen in Brecht dan de meningen voor het Vlaams Gewest.

Bron: Burgerbevraging 2020 Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

Als inwoners de fiets vlot kunnen stallen, dan kan dat hen stimuleren om de fiets te kiezen voor verplaatsingen. De inwoners van Brecht zijn tevreden over het aantal fietsparkeerplaatsen op het publieke domein.

Er bevinden zich verspreid over de gemeente (overdekte) fietsenstallingen nabij busknooppunten, station Noorderkempen en andere belangrijke gemeentelijke attractiepolen. Station Noorderkempen heeft een overdekte fietsenstalling van 560 plaatsen met afsluitbaar deel voor het stallen van elektrische fietsen en plaatsen voor bakfietsen.

Bron: Burgerbevraging 2023 Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

Acties

De dienst mobiliteit focust zich bij de trappers op een aantal acties:

- Verder uitwerken fijnmazig lokaal fietsnetwerk dat een samenhangend geheel vormt met het bovenlokaal fietsnet.
- Op lokaal fietsnetwerk nagaan welke maatregelen mogelijk zijn, en voldoende aandacht besteden aan fietsinfrastructuur bij herinrichtingsprojecten
- Verder wegwerken barrière van spoorweg en E19 voor fiets.
- Fietsbeleid ruimer bekijken dan enkel fietspaden. Ook fietsstraten, autoluwe fietsroutes (fietsen in gemengd verkeer) zijn elementen die het fietsnetwerk versterken.
- Focus op een veilige overstekbaarheid en aanpak gevaarlijke knelpunten op fietsroutes.
- De fietsenstallingen aan de voornaamste aantrekkingspolen worden geanalyseerd en indien nodig aangepast/uitgebreid om te beantwoorden aan de normen van het vademecum fietsvoorzieningen.
- Aandacht voor e-bikes, buitenmaatse fietsen (o.a. bakfietsen) en speedpedelecs bij opmaak visie fiets.

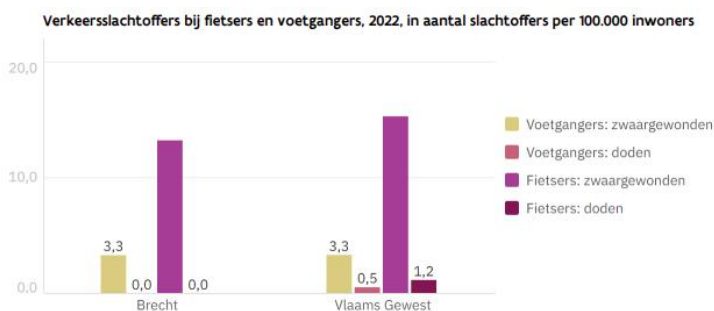
Brecht zal hieraan nog extra bijdragen door de studie en uitvoering van een aantal infrastructuurprojecten:

- Aanleg fietspad Kloosterstraat
- Bredere en veiligere fiets -en voetpaden Handelslei
- Herinrichting kruispunt N115 x N117
- Veiligere fietsoversteken (o.a. Sluisvijfbaan, Bethovenstraat kruispunt met Ringlaan)
- Herinrichting Bethaniënlei – schoolomgeving en bovenlokale functionele fietsroute
- Uitwerking binnengebied Bosstraat, Heihoefke, D’Hoef, Kraaijenhorst, Doelstraat en Bloemenstraat – weg verbreden en fietspaden aanleggen
- Doortocht Brecht centrum: de aanleg van de ringweg rond Brecht haalt reeds het vrachtverkeer uit de kern, wat de mogelijkheid biedt om de kern autoluwer en fietsvriendelijker te maken.
- Langs de route HSL-spoorlijn kan een fiets-o-strade aangelegd worden voor een vlotte verbinding met Antwerpen.

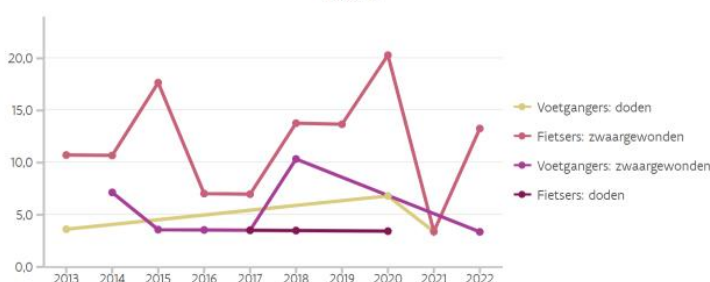
Verkeersongevallencijfers

In 2022 vielen er in Brecht per 100.000 inwoners minder verkeersslachtoffers bij fietsers en voetgangers dan in vergelijking met het Vlaams Gewest.

Voor de periode 2013-2022 zien we in Brecht over het algemeen een dalende trend in het aantal verkeersslachtoffers bij fietsers en voetgangers. Enkel de zwaargewonde fietsers vertonen terug een stijging sinds 2021. Mogelijks heeft de opkomst van de elektrische fietsen en speedpedelecs hier iets mee te maken.

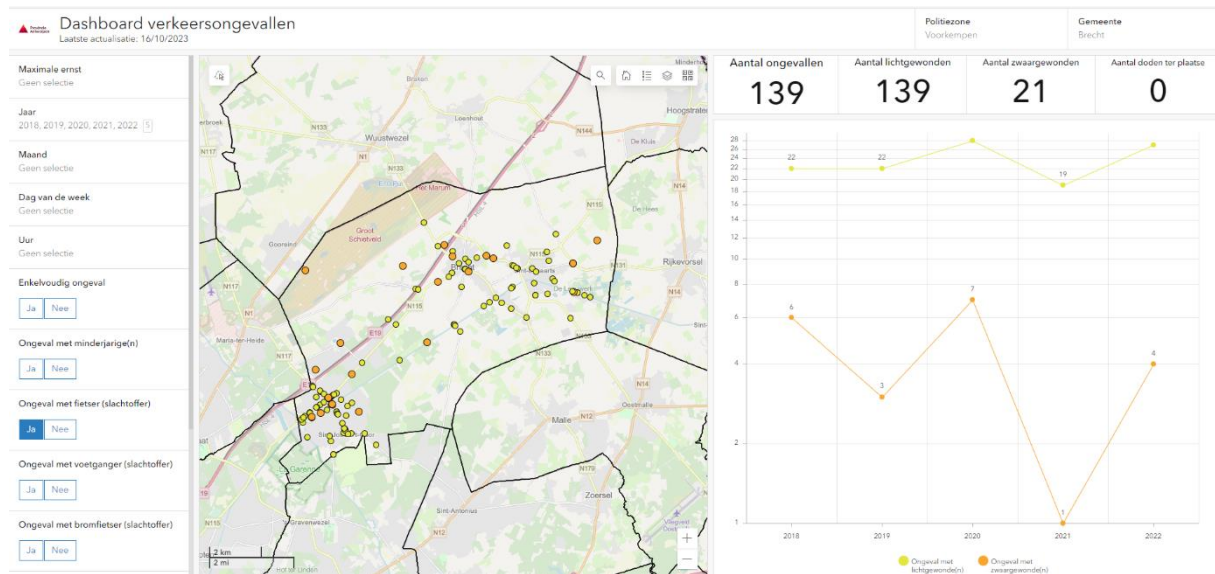

Verkeersslachtoffers bij fietsers en voetgangers, 2013-2022, in aantal slachtoffers per 100.000 inwoners (Brecht)

Bron: Statbel, aanlevering Statistiek Vlaanderen, bewerking Agentschap Binnenlands Bestuur

De Provincie Antwerpen houdt via de gegevens vanuit de politiezones ook de ongevalgegevens bij. Het dashboard verkeersongevallen is een tool waarmee je verkeersgevaarlijke punten binnen je gemeente of politiekezone eenvoudig in kaart brengt. De dorpskernen springen hierbij vooral in het oog. Het aantal ongevallen met fietsers in Brecht blijft sinds 2018 stabiel voor zowel licht –als zwaargewonde verkeersslachtoffers. Het aantal dodelijke fietsslachtoffers betrof in deze periode 0.

Bron: Dashboard verkeersongevallen fietsers 2018-2023 – Provincie Antwerpen

Fletstellingen

De provincie telt samen met haar steden en gemeenten fietsers op vaste locaties. Zo weten we voor al deze tellers hoeveel fietsers er per rijrichting passeren per kwartier, uur, dag, maand, jaar, op werkdagen, zaterdagen en zondagen.

Fietstellingen geven een inzicht in het aantal fietsverplaatsingen op één bepaalde locatie, maar door de gegevens samen te brengen, kan men afleiden of er nu meer of minder wordt gefietst over de jaren heen. De noodzaak aan fietstunnels kan zo bewezen worden.

Fietsstraten en schoolstraten

Een fietsstraat herken je aan de officiële verkeersborden bij het begin en einde van de straat. In een fietsstraat is fiets koning. Dat wil zeggen dat fietsers de helft van de rijbaan mogen innemen en dat motorvoertuigen (wagens, motors...) hen niet mogen inhalen. Bovendien bedraagt de maximum snelheid steeds 30 km/uur.

In de schoolstraten is de openbare weg voorbehouden voor voetgangers, rijwielen en speedpedelecs. Alleen prioritaire voertuigen alsook voertuigen in het bezit van een vergunning afgegeven door de wegbeheerder, hebben toegang tot de schoolstraat.

- Brecht centrum heeft volgende fietsstraten: Schoolplein, Schoolstraat, Museumstraat en H. Schoofsstraat. Er ligt een schoolstraat op het schoolplein.
- Sint-Job heeft volgende fietsstraten: Toekomstlaan, Kapelweg, Alfons De Clerckstraat, E. Cavellaan en de Rode Kruislaan. Er zijn schoolstraten van kracht op de Toekomstlaan en de Rode Kruislaan.
- In het centrum van Sint-Lenaarts ligt één fietsstraat: Leopoldstraat.

Deelfietsen

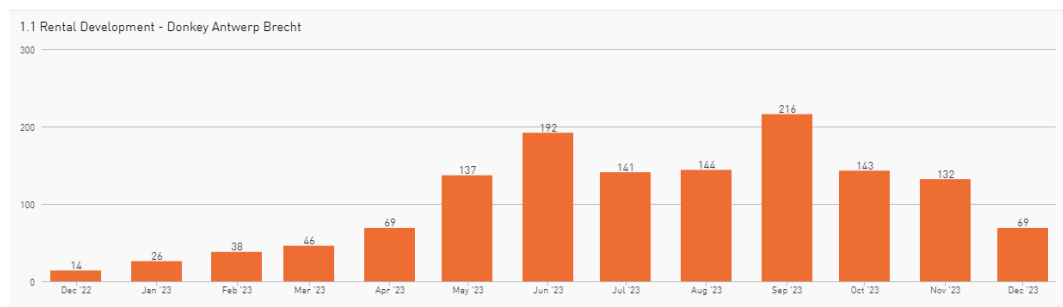
Deelfietsen Bluebike:

Aan het station Noorderkeempjen zijn er 11 Bluebike niet-elektrische deelfietsen beschikbaar.

Deelfietsen Donkey Republic:

In 2022 werden 25 elektrische deelfietsen ter beschikking gesteld aan station Noorderkempen, 10 aan Sint-Lenaarts kerk en 10 in Sint-Job kruispunt N115 x N117 in kader van de vervoerregio die multimodaal gebruik wil aanmoedigen.

Aanvullend werden nog zes andere hubs verspreid in de gemeente voorzien met in totaal 30 elektrische deelfietsen. Het gaat om campus Kristus-Koning, fietsenstalling Andrélaan, kerk Overbroek, fietsenstalling woonzorgcentrum Gasthuisstraat, Klein-Veerle aan de Bosstraat en aan de fietsenstalling van dienstencentrum Sint-Job.

Bron: Periscope Data – gebruikersdata overzicht gemeente Brecht, periode 18 december 2022 – 18 december 2023

Top 10 hubs by rental amount - Donkey Antwerp Brecht (365 days)

CITY	HUBS	ID	LATITUDE	LONGITUDE	RENTALS
Brecht	Brecht NMBS Noorderkempen - Brecht Hoek	23389	51.3570757	4.6323232	326
Brecht	Brecht Sint-Job-in-'t-Goor Kruispunt	23390	51.3044357	4.5679166	241
Brecht	Brecht Sint-Lenaarts Kerk	23391	51.3471084	4.6793017	195
Brecht	Brecht Andrélaan	23392	51.3164000	4.5856000	139
Brecht	Brecht Centrum	23393	51.3502718	4.6390529	136
Brecht	Brecht dienstencentrum Sint-Job	26376	51.2923216	4.5768149	130
Brecht	Brecht Sint-Job Xus Koning	23396	51.2925190	4.5863801	103
Brecht	Brecht Klein Veerle	23394	51.3360853	4.6621446	70
Brecht	Brecht Overbroek-Sternhoven	23395	51.3425324	4.6050527	24

Bron: Periscope Data – gebruikersdata per hub gemeente Brecht, periode 18 december 2022 – 18 december 2023

1.1.2. Openbaar vervoer

Het openbaar vervoersnet is een drager van mobiliteit op bovenlokaal niveau.

Het netwerk openbaar vervoer werd opgemaakt door de vervoerregio Antwerpen, waar de gemeente Brecht doorheen het proces constant betrokken is geweest.

De vervoerregio volgt het principe van de basisbereikbaarheid met een vraaggerichte insteek: het aanbod wordt beter afgestemd op de vervoersvraag van de reiziger en op de reële vervoerstromen.

De grote kernlijnen worden hierbij sterker uitgebouwd met verhoogde frequentie en toegankelijke halte-infrastructuur. Voor de verplaatsingen van de laatste kilometer tussen halte en bestemming/herkomst wordt gerekend op vervoer op maat (deelfietsen, shuttlebussen, eigen verplaatsing) met Hoppinpunten als knooppunten op strategische plaatsen in de gemeente waar men eenvoudig kan overstappen tussen de vervoersmiddelen.

(Afbeelding: Presentatie Hoppinpunten – AWW Roadshow 2023)

Trein

Langsheen hogesnelheidslijn 4 is in Brecht het station Noorderkempen gelegen, dat tevens dienstdoet als een regionaal knooppunt voor busvervoer. Treinreizigers kunnen in Brecht reizen richting Antwerpen en Breda met directe treinen naar Brussel en Amsterdam.

De hoge snelheidslijn en de IC-spoorverbinding volgen hetzelfde traject als de E19. Het station Noorderkempen ligt vlakbij het op- en afrittencomplex van de E19.

Hoppin

Volgende Hoppinpunten worden in Brecht gedefinieerd:

- interregionaal multimodaal knooppunt: station Noorderkempen;
- regionaal multimodaal knooppunt: P+R Sint-Job (op grondgebied Brasschaat);
- lokaal multimodaal knooppunt: Sint-Job Kruispunt, Overbroek Kerk, Brecht gemeentehuis en Sint-Lenaarts Dorpsstraat t.h.v. kerk.

Busvervoer

In 2021 voerde De Lijn een halte-oefening uit. Binnen dit model werd de oefening gemaakt waarbij halte-afstanden werden bekeken:

- Buiten-stedelijk gebied: 600m tussen de haltes (stedelijk gebied is 400m)
- Schoolgebieden: lijnen blijven behouden als huidige

Het merendeel van de bushaltes in Brecht werd hierbij behouden. Slechts een paar haltes kregen het voorstel te verplaatsen of te schrappen. Het college besliste akkoord te gaan met het advies van de halte-oefening:

Akkoord voor lijn 440:

- met het schrappen van de halte "H. Schoofsstraat" en de halte "Paaltjesdreef".
- met het schrappen van de halte aan de wijschool om deze met halte "Bremstraat" samen te voegen

Akkoord voor lijn 412

- met het schrappen van de halte "Schorpioenlaan"
- met het behouden van de haltes "De Renlaan" en "Braakstraat"
- met het verplaatsen van de huidige halte "De Renlaan", dewelke in de richting van de Kerklei zich momenteel t.h.v. huisnr 139 bevindt. De nieuwe locatie kan tegenover de huidige bushalte in de tegenovergestelde richting worden opgesteld, dewelke zich t.h.v. huisartsenpraktijk De Brug bevindt.

Akkoord voor lijn 432

- met het schrappen van halte "Leeuwerk"

Toegankelijke bushaltes met verhoogde perrons, aangename aanrijroutes voor voetgangers en fietsers naar de hoppinpunten en goede accommodatie (fietsenstallingen – schuilhokjes) zijn uitermate belangrijk als men het openbaar vervoer wil promoten.

Acties

De dienst mobiliteit focust zich bij het openbaar vervoer op een aantal acties:

- Verbeteren halte-infrastructuur aan bushaltes (toegankelijkheid).
- Aandacht voor de ontsluiting en bereikbaarheid van de toekomstige Hoppinpunten (knooppunten en overstappunten) in de gemeente. Kwaliteitsvolle fietsenstallingen, wachthuisjes, parkeerplaatsen, laadpunten en deelfietsen/deelwagens. Als gemeente stellen we alvast 1 deelwagen (hybride) en deelfiets ter beschikking van het personeel. Op deze manier willen we een voorbeeld stellen als lokaal bestuur.
- Aandacht voor de kwaliteit en leesbaarheid van aanrijroutes (te voet, fiets en bus) naar het station en de overige Hoppinpunten (knooppunten openbaar vervoer) via een duidelijke bewegwijzering en het zichtbaar maken van openbaar vervoerknooppunten in het wegbeeld. Dit met doel om het overstappen te vereenvoudigen.
- Vervoer op maat (openbaar vervoersnet buiten het kernnet en aanvullend net) werd uitgewerkt in kader van de vervoerregio en wordt door de gemeente geïmplementeerd.

- Verbeteren van de busdoorstroming op de hoofdassen.

1.1.3. Privaat gemotoriseerd verkeer (auto en vracht)

Het privaat gemotoriseerd verkeer bestaat steeds uit verkeer met lokale herkomst of bestemming en bovenlokale herkomst of bestemming. Er wordt maximaal gestreefd naar verkeer op het bovenlokaal verkeersnet, om in de wijken de verblijfsfunctie prioriteit te geven op de verkeersfunctie. Voor het bovenlokaal (vracht)verkeer worden alternatieven geboden op het bovenlokaal wegennet.

Een kwaliteitsvol gemotoriseerd verkeersbeleid bevat volgende aspecten:

- Een robuust bovenlokaal en lokaal wegennet en vrachtrouten netwerk, waar de verkeersfunctie primeert op de verblijfsfunctie;
- Het minimaliseren van doorgaand (sluip)verkeer in de woonkernen, waar de verblijfsfunctie primeert op de verkeersfunctie;
- Het minimaliseren van doorgaand (sluip)verkeer door de open ruimtegebieden;
- Een doordacht snelheidsbeleid die inzet op self-explaining roads, waarbij het wegbeeld aangeeft welke snelheid er gereden mag worden, gekoppeld aan handhaving;
- Een parkeerbeleid dat differentieert op kort- en langparkeerders;
- Een parkeerbeleid dat parkeren maximaal clustert om zoekverkeer te verminderen.

Wegennet

De gemeente Brecht heeft een uitgebreid wegennet. Het wegennet telt zo'n 250 km wegen, tegenover het gemiddelde van 167 km voor de gemeenten in het Vlaams Gewest. (cijfers: jaarrekening 2021 – individueel financieel profiel Belfius)

Op Vlaams en op vervoerregio niveau werd het bovenlokaal netwerk voor gemotoriseerd vervoer bepaald. Men onderscheidt volgende types van wegen:

- De snelwegen (Europese hoofdwegen) zijn hier de hoogste categorie. De E19 Antwerpen-Breda doorkruist de gemeente van het zuidwesten naar het noordoosten, met afritten in Sint-Job-in-'t-Goor en Brecht.
- Vervolgens noteert men de regionale wegen en interlokale wegen.
- Op het laagste niveau definieert de Vlaamse overheid twee types lokale wegen: lokale ontsluitingswegen en lokale erftoegangswegen. Het lokaal wegennet wordt bepaald door de gemeente.

Nieuwe wegencategorisering			
Netwerkniveau	Wegcategorie	Netwerkstructuur	Mazen
Hoofdwegennet	Europese hoofdwegen (EHW)	Rasterstructuur EHW	Europese mazen
	Vlaamse hoofdwegen (VHW)	Rasterstructuur VHW	Vlaamse mazen
Dragend netwerk	Regionale wegen (RW)	Rasterstructuur RW	Regionale mazen
	Interlokale wegen (IW)	Rasterstructuur IW	Interlokale mazen
Lokaal wegennet	Ontsluitingswegen (OW)	Boomstructuren OW + EW	
	Erftoegangswegen (EW)		

Tabel: Kader bovenlokaal en lokaal wegennet (MOW, AWV, 2019-2022)

In Brecht werd ervoor gekozen een verdere lokale hiërarchisering te maken om een duidelijk afwegingskader te kunnen opstellen.

Het gaat hierbij om volgende onderverdeling:

- Lokale kernverbindingswegen
- Centrumontsluitingswegen
- Wijkontsluitingswegen
- Bedrijfsontsluitingswegen

- Erftoegangswegen

Deze onderverdeling wordt verder verfijnd in het kader van het beleidsplan mobiliteit Brecht.

Vrachtverkeer

Het regionaal vrachtroutenetwerk wordt op Vlaams niveau bepaald, in overeenstemming met de vervoerregio's.

Algemeen wordt er gestreefd naar een robuust regionaal vrachtroutenetwerk bestaande uit hoofdvrachtroutes, regionale vrachtroutes en aanrijroutes.

De aanrijroutes worden mee ingevuld door de gemeenten. Een lokale vertaling van dit vrachtroutenetwerk is nodig, gezien lokale bedrijventerreinen op dit bovenlokaal netwerk dienen te komen zonder hierbij een te grote impact op woonkernen te hebben.

De provincie Antwerpen heeft een voorstel uitgewerkt voor de lokale vrachtroutes, aansluitend op het bovenlokaal vrachtroutenetwerk.

Opgenomen in het voorstel zijn:

- Ontsluiting Kloosterveld: via lokale vrachtroute Eikenlei en Beukenlei naar de hoofdweg E19, of alternatief direct op de Beukenlei (te bestuderen voorstellen i.k.v. PRUP);
- Ontsluiting bedrijventerrein zone 5, d'Hoef 1 zone 2 en Klein-Veerle via Klein-Veerle (N133) en GrootVeerle (N154) naar de bovenlokale vrachtroute op de Mallebaan (N153);
- Ontsluiting bedrijventerrein d'Hoef 2 zone 4: rechtstreeks op de bovenlokale vrachtroute op de Mallebaan;
- Ontsluiting bedrijvigheid Vaartkant links: kan richting Rijkevorsel of richting Sint-Lenaarts. Richting Sint-Lenaarts: via lokale vrachtroute Vaartkant links – Houtstraat – Eester – Hoogstraatsebaan naar bovenlokale vrachtroute op de Mallebaan;
- Ontsluiting bedrijvigheid De Ring: via de Ringlaan (geen onderdeel van vrachtroutenetwerk) en Ring;
- Overige bedrijvigheid is beperkt en krijgt geen vaste lokale vrachtroutes toegewezen.

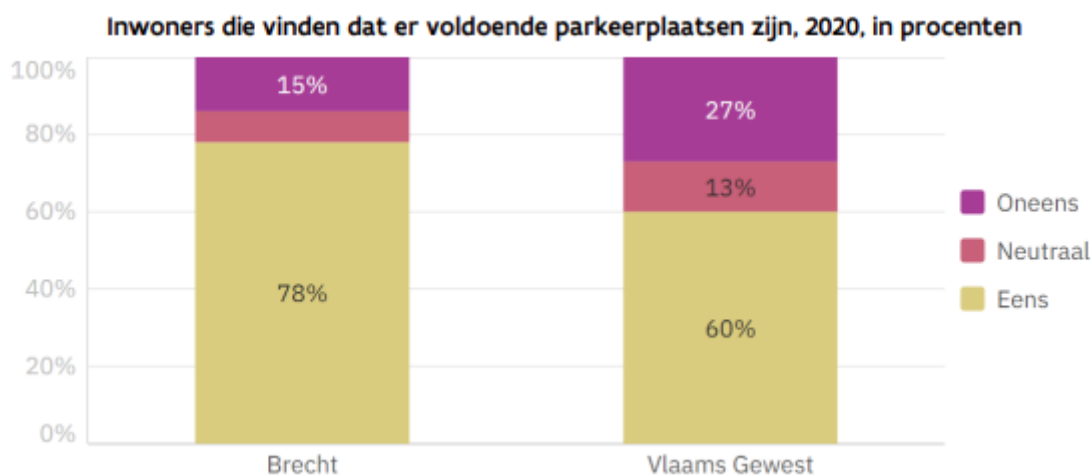
Daarnaast zijn er de routes voor uitzonderlijk vervoer die reeds bepaald werden op Vlaams niveau.

Parkeren

Een parkeerbeleid is een sturend beleidselement. Door een strategie uit te tekenen kan men zowel op publiek als privaat domein bepalen waar en onder welke omstandigheden men kan parkeren:

- Een parkeerbeleid dat parkeren maximaal clustert om zoekverkeer te verminderen;
- Een parkeerbeleid dat differentieert op kort- en langparkeerders;
- Een parkeerbeleid dat inzet op deelmobiliteit;
- Het evalueren van de bestaande parkeerverordening.

Volgens de burgerbevraging in 2020 vinden de inwoners van Brecht met bijna 80% dat er voldoende parkeerplaatsen voorzien zijn op openbaar domein.

Bron: Burgerbevraging 2020 Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

Aandachtspunt is de parking station Noorderkempen. Deze parking telt 617 autoparkeerplaatsen, naast plaatsen voor kiss & ride. Er geldt betalend parkeren tijdens werkdagen overdag. Sinds de invoering van betalend parkeren ontstaat er parkeeroverlast in de omgeving.

Laadpalen

Er zijn 19 (semi-)publieke oplaadpunten voor elektrische auto's in Brecht (data september 2022). Plaatsen voor deelwagens zijn er vooralsnog niet in Brecht. De gemeente gaat echter wel mee in de visie van routeplan 2030 die deelwagens en deelfietsen koppelt aan knooppunten openbaar vervoer. De samenwerking tussen mobiliteit en duurzaamheid zal leiden naar de verdere uitbreiding hiervan.

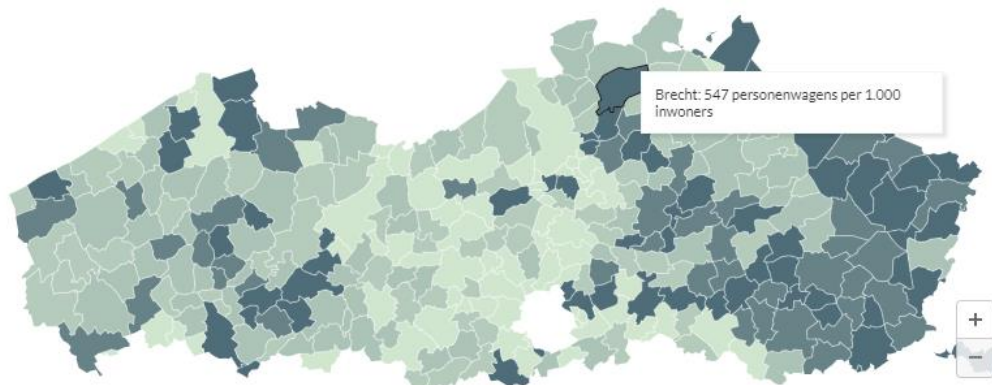
Algemene statistieken Brecht

Net zoals in andere vergelijkbare gemeenten stijgt het aantal personenwagens per 1.000 inwoners. Het Vlaamse Gewest telde in 2022 gemiddeld 536 personenwagens per 1.000 inwoners. Brecht zit net boven het Vlaams gemiddelde met 547 personenwagens op 1000 inwoners of ongeveer 1 auto per 2 inwoners.

Personenwagens

Gemeenten van het Vlaams Gewest, 2022, aantal per 1.000 inwoners

< 490 490-510 510-530 530-545 ≥ 545

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Acties

De dienst mobiliteit focust zich bij het privaat gemotoriseerd verkeer op een aantal acties:

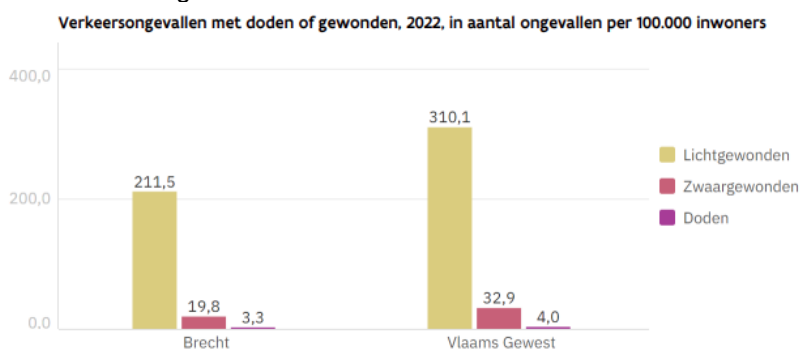
- Sluipwegen over lokale wegen zoveel mogelijk tegengaan door maatregelen te nemen om het verkeer te sturen in de richting van de wegen die ervoor zijn uitgerust. Doel is om het gemotoriseerde verkeer zo snel mogelijk via de lokale en regionale ontsluitende wegen en op het hoofdwegennet (snelweg) te krijgen, waardoor de leefbaarheid in de woonstraten verbetert en ruimte ontstaat voor fiets en voetganger;
- Zwaar verkeer wordt geweerd uit de dorpskernen. Via tonnagebeperingen, wegsignalisatie en parkeergeleiding wordt zwaar verkeer weggeleid van de dorpskernen.
- Aandacht voor de verkeersleefbaarheid in het centrum en de woonwijken.
- De doorstroming van gemotoriseerd verkeer, met focus op de grotere assen.
- Het conflictvrij maken van kruispunten.
- Een evaluatie van het parkeerbeleid, met ook aandacht voor bestelwagen- en vrachtwagenparkeren.
- De toename aan elektrische wagens vragen om aangepast beleid, o.m. locatiekeuze laadpalen

Verkeersongvallencijfers

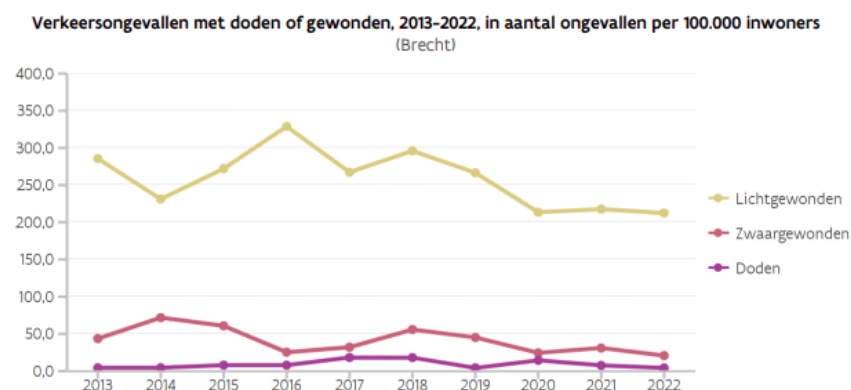
Ook al neemt het aantal personenwagens toe, het aantal verkeersongevallen is sinds 2013 afgenomen.

In vergelijking met het Vlaams Gewest zijn er iets minder ongevallen met gewonden. Het aantal verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners schommelt in Brecht tussen 20-60 zwaargewonden en 3-20

dodelijke slachtoffers per jaar. De snelweg E19 ligt op grondgebied Brecht en is conflictgevoeliger, maar zit mee in de tellingen.

Bron: Verkeersongevallen met doden of gewonden, 2022, in aantal ongevallen per 100.000 inwoners – Jouw Gemeentescan

Bron: Verkeersongevallen met doden of gewonden, 2013-2022, in aantal ongevallen per 100.000 inwoners – Jouw Gemeentescan

De politiezone Voorkempen houdt ook de ongevalgegevens bij voor de wegen binnen de zone (excl. autosnelweg E19). Voor Brecht ging het in 2022 om 1 ongeval met 1 dodelijk slachtoffer op de Wuustwezelsteenweg (medische oorzaak).

Het aantal ongevallen met dodelijke slachtoffers is stabiel in de voorbije 9 jaar. 2015-2016 waren jaren zonder dodelijke ongevallen. Het aantal zwaargewonden door verkeersongevallen daalt sterkt sinds 2014.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brecht									
# Ongevallen met doden	1	0	0	2	2	1	3	2	1
# Ongevallen met lichamelijk letsel (*)	69	80	81	68	75	67	66	67	65
# Doden 30 dagen (**)	1	0	0	2	2	1	3	2	1
# Doden ter plaatse	1	0	0	2	1	0	2	2	1
# Dodelijk gewonden	0	0	0	0	1	1	1	0	0
# Zwaar gewonden	18	16	10	7	8	7	7	7	6
# Licht gewonden	68	92	97	74	92	70	73	79	71

Bron: Aantal ongevallen per doden en gewonden periode 2014 – 2022 (politiezone Voorkempen)

Er zijn twee gevaarlijke punten in de gemeente Brecht. Beide zijn gelegen in Sint-Job-in-'t Goor, met het kruispunt N115 x N117 en de snelweg E19. Op beide punten vielen slachtoffers. Het punt op de E19 is geen zwart punt meer, maar wordt nog verder opgevolgd door de wegbeheerder. Het kruispunt N115 x N117 staat opgenomen in de planning voor herinrichting 2025.

Trajectcontroles

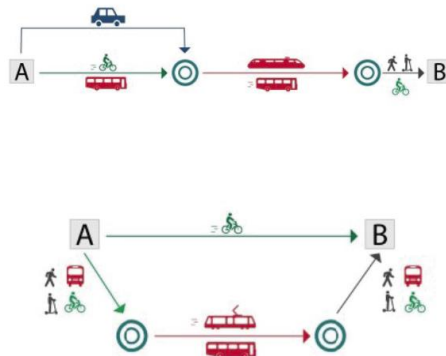
Er bevinden zich trajectcontroles (gemiddelde snelheid camera's) op de volgende plaatsen:

- E19 in Brecht tussen km paal 61,2 en noordgrens gemeente (beide rijrichtingen);

- N115 tussen Molenstraat nr. 60 (Brecht) en Kloosterveld bedrijventerrein (Sint-Job-in-'t Goor), onderverdeeld in 3 delen (Kapelstraat-Andrélaan, Andrélaan-Laaglandlaan en Sluisvijfbaan-grens Schoten);
- N133 Beethovenstraat-Wuustwezelsteenweg tussen de wegpolie en grens Wuustwezel;
- N115 Hoogstraatsebaan tussen nr. 116 en grens Rijkevorsel/Hoogstraten;
- N131 tussen Kerkstraat nr. 105 en Bevrijdingsstraat nr. 54;
- Kloosterstraat tussen nr. 7 en grens Loenhout;
- Brasschaatbaan: tussen kruispunt met Overbroekstraat tot grens Brasschaat;
- Abdijlaan tussen Westmallebaan en grens Schilde

1.1.4. Combimobiliteit

We verplaatsen ons niet uitsluitend met één vervoersmiddel, maar combineren steeds meer verschillende vormen van mobiliteit.

Bron: Routeplan 2030.be - combimobiliteit

Een basisvoorwaarde om combimobiliteit mogelijk te maken is de introductie van een werkbaar en comfortabel overstapmodel. De ruggengraat van dit systeem wordt gevormd door een robuust, kwaliteitsvol, slim en goed onderhouden vervoernetwerk, opgebouwd vanuit de interactie tussen de netwerken van de verschillende vervoermodi. Die interactie gebeurt in knooppunten die zeer herkenbaar zijn en gebruiksvriendelijk ingericht. De mobiliteitsknopen die uitgebouwd worden op de kruisingen tussen de netwerken, vormen scharnierpunten in het mobiliteitssysteem op de verschillende schaalniveaus. Het zijn herkenbare plekken met een aanbod aan diverse, op elkaar afgestemde vervoermogelijkheden, bij voorkeur aangevuld met bijkomende diensten en ruimtelijk optimaal georganiseerd.

Voor Brecht zijn volgende elementen van belang: internationale knoop aan station Noorderkempen en lokale knopen in de kernen Brecht, Sint-Lenaarts en Sint-Job-in-'t Goor.

Fiets

In de strategie van combimobiliteit zal de fiets een belangrijke rol moeten vervullen, zowel voor directe verplaatsingen van A naar B als in het voor- en natransport. Steeds vaker is de fiets (al dan niet elektrisch) een volwaardig vervoermiddel, zowel voor verplaatsingen in de kernen alsook voor de langere afstanden. Naast veilige en directe routes spelen ook comfortabele voorzieningen zoals goede fietsenstallingen een grote rol.

Voor Brecht zijn volgende elementen van belang:

- Fietsnelweg langs het kanaal Dessel-Schoten
- Bovenlokale functionele fietsroute met A-net kwaliteit: parallel aan de E19
- Diverse andere bovenlokale functionele fietsroutes

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in de Vervoerregio Antwerpen zal zich moeten ontwikkelen tot een dragend regionaal vervoersysteem met snelle, betrouwbare en comfortabele verbindingen. Via de mobiliteitsknooppunten en P+R's wordt geconnecteerd met de andere netwerken.

Voor Brecht zijn volgende elementen van belang:

- HOV bus Antwerpen – Sint-Job-in-'t Goor,
- onderzoek lightrail (voorstadstrein) Antwerpen-Sint-Job-in-'t Goor (met op korte termijn snelwegbussen)
- internationale knoop aan station Noorderkempen met uitgeruste P+R. Station Noorderkempen heeft een betalende autoparking, grote overdekte fietsenstalling (ook voor buitenmaatse fietsen en elektrische fietsen), deelfietsen, loket, ticketautomaten, busverbinding en faciliteiten voor personen met een beperkte mobiliteit. Het station wordt verbonden met de kern van Brecht via vrijliggende fietspaden langsheen de Oudaenstraat en de N133.

Wegennet

Het hoofdwegennet is een belangrijke drager voor het regionale mobiliteitssysteem. Er wordt voor gekozen de structuur te versterken, een aanpak die zowel op de hoofdwegen zelf als op de aansluitingscomplexen te merken zal zijn. De aanpak mikt op meer bundeling, meer veiligheid en minder hinder op het onderliggende wegennet.

Voor Brecht zijn volgende elementen van belang:

- Aansluiting hoofdwegennet E19;
- (Inter)regionale knoop met P+R functie aan station Noorderkempen;
- Bestaande regionale ontsluiting met het hoofdwegennet via de ringweg van Brecht

1.1.5. Flankerend beleid

Algemeen wordt er een modal shift beoogd van verplaatsingen met privaat gemotoriseerd verkeer naar verplaatsingen te voet, met de fiets, het openbaar vervoer en deelmobiliteit.

Naast ingrepen in de netwerken van de vervoerswijzen en infrastructurele ingrepen is ook een sterk flankerend beleid nodig om dit doel te kunnen bereiken. Sensibilisering en handhaving worden gezien als hoekstenen van het flankerend beleid.

Er zal aandacht gaan naar: sensibiliseren, informeren, educatie, vervoersmanagement, handhaving en infrastructuur voor verschillende doelgroepen (bedrijven, scholen, sportverenigingen, vrijetijdsverenigingen etc.).

1.1.6. Conclusie en evolutie

Op ruimtelijk vlak is de visie om te streven naar **kernverdichting**. Dit leidt tot een toenemend aantal inwoners in de dorpskern en bijgevolg ook wagens in de kern. Om de kern echter leefbaar te houden voor elke weggebruiker zouden **snelheidsremmende maatregelen** (aangepaste snelheidsbeperkingen, verhoogde kruispunten, poorteffecten, circulatie of weggeleiding, parkeergeleiding,...) gecreëerd moeten worden om doorgaand autoverkeer te ontraden.

Bovendien is aandacht voor de **inrichting van de publieke ruimte** uitermate belangrijk. Een openbare weg hoeft niet enkel een openbare weg te blijven, maar kan ook met aandacht voor groen en leefbaarheid ingericht worden.

Combimobiliteit en basisbereikbaarheid zullen centraal blijven staan in de openbaarvervoersvisie. De uitrol van Hoppinpunten en het toegankelijk maken van haltes blijven dus belangrijk om een **modal shift** te maken.

Brecht heeft veel troeven op het vlak van mobiliteit, maar eens verzadigd, vallen deze troeven weg. Inzetten op een vermindering van het aantal voertuigen in de gemeente door bijvoorbeeld nog meer en betere fietspaden, inzetten op deelmobiliteit en toegankelijkheid bieden ook zeker kansen in de toekomst.

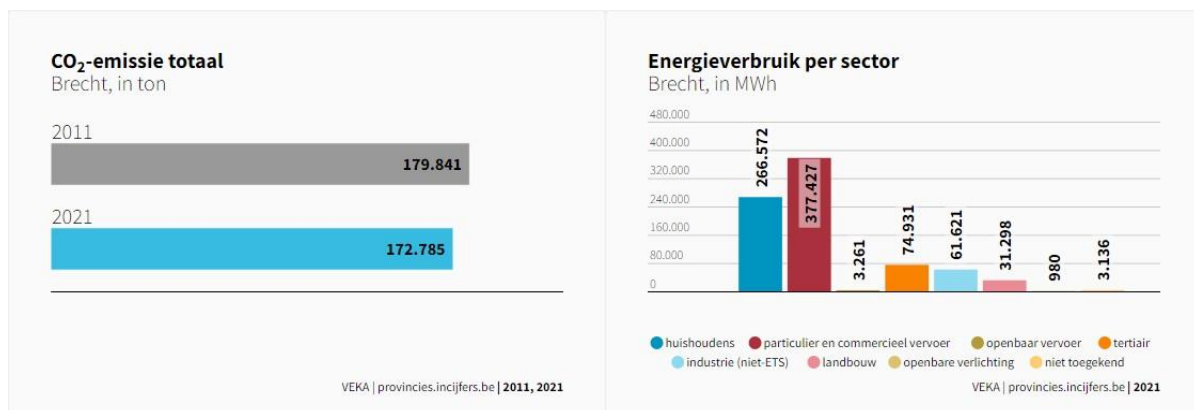
Op het gebied van mobiliteit wil de gemeente een meer regisserende rol aannemen om de shift te maken van auto naar stappers en trappers. **Sensibilisering & handhaving** dienen daarom uitgebreid door de gemeente te worden opgenomen. Een flankerend beleid die verenigingen, bedrijven en scholen aanmoedigt om voor de duurzame vervoersmiddelen te kiezen maakt hier deel van uit.

11. MILIEU (DUURZAAMHEID)

11.1. CO2-REDUCTIE

De gemeente ondertekende het **Burgemeestersconvenant 2030**. We sloten ons tevens aan bij het **Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) 1.0 en 2.0**. De Vlaamse steden en gemeenten engageren zich hiermee samen met de Vlaamse overheid de klimaattransitie waar te maken. Het pact zet in op 4 werven: vergroening, energie, mobiliteit en regenwater. Aan deze werven zijn telkens concrete doelstellingen gekoppeld. Hiernaast engageren we ons via het pact ook om enkele algemene doelstellingen na te streven:

- Het Burgemeestersconvenant 2030 te ondertekenen en uit te werken
- Een gemiddelde jaarlijkse primaire energiebesparing van minstens 2,09% te realiseren in hun eigen gebouwen (inclusief technische infrastructuur, exclusief onroerend erfgoed);
- Een reductie van de CO₂-uitstoot van hun eigen gebouwen en technische infrastructuur met 40% in 2030 ten opzichte van 2015 te realiseren;
- Tegen ten laatste 2030 de openbare verlichting te verLEDden;
- Het draagvlak voor hernieuwbare energie te verhogen, geen heffing op hernieuwbare energie installaties in te voeren en bestaande, zoals de heffing op pylonen van windmolens, af te bouwen tegen ten laatste 2025;
- Lokale warmte- en sloopbeleidsplannen op te maken;
- Burgers, bedrijven en verenigingen te stimuleren om samen met het lokaal bestuur de concrete en zichtbare streefdoelen uit de 4 werven van het Pact te behalen.

We bekijken waar de uitstoot aan broeikasgassen verminderd kan worden. In de CO₂-boekhouding van VITO zien we dat de geïnventariseerde uitstoot in Brecht zo'n 172.785 ton bedraagt in 2021. De sectoren vervoer en huishoudens zijn de grootste emissieveroorzakers voor Brecht en krijgen daarom breedvoerig aandacht in de actieplannen. Inspanningen worden op verschillende werkdomeinen geleverd. Hiervoor verwijzen we naar de desbetreffende hoofdstukken in deze omgevingsanalyse (mobiliteit, gebouwenbeheer, water, natuurbeheer, enz.).

Verskillende strategieën versterken elkaar hierbij:

- sensibiliseren van inwoners, organisaties en bedrijven
- financiële stimuli aanreiken om maatregelen te nemen
- verplichtingen opleggen via het vergunningenbeleid
- het voortouw nemen als organisatie om een voorbeeldrol te vervullen
- enz.

Enkele acties, al dan niet wettelijk verplicht:

- Het opmaken van EPC-attesten voor alle publieke gebouwen (verplichting in 2024). Deze attesten zullen de basis vormen voor het opmaken van een strategische vastgoedplan. Dit plan geeft op haar beurt weer welke gebouwen best behouden, opgewaardeerd dan wel afgestoten worden. De voorgestelde maatregelen uit de EPC-attesten zullen onderzocht moeten worden en waar wenselijk uitgevoerd worden. Nieuwe gebouwen moeten tenminste energieneutraal zijn.

- De vervoer- en transportemissies vormen al verschillende jaren het grootste aandeel in de totale CO₂-uitstoot in Brecht. Er worden maatregelen uitgevoerd met het oog op een modal-shift alsook het vergroenen van de vloot, de elektrificatie, enz.
- Het aandeel hernieuwbare energie moet drastisch omhoog. Onderbenut potentieel (zoals grote industriële daken) kan onderzocht worden met het oog op nieuwe opportuniteiten op de energiemarkt zoals energiedelen.
- Een aanzienlijk deel van de CO₂-uitstoot in Brecht wordt veroorzaakt door de woningverwarming van (voornamelijk residentiële) gebouwen. Om warmteverliezen te beperken, moet de isolatiegraad van de bestaande woningen in sneltempo omhoog.
- ...

11.2. LOKALE PRODUCTIE VAN HERNIEUWBARE ENERGIE

Het energiegebruik terugbrengen per sector is prioritair in het energieplan. De energie die toch geproduceerd moet worden, is hernieuwbaar. Kansen hiervoor moeten optimaal benut worden. De gemeente maakt hierin haar voorbeeldfunctie waar om zo het bredere publiek te overtuigen. Om het pad naar een fossielvrije energietoevoer vast te leggen, worden de visie en de langetermijnmogelijkheden uitgetekend per energiedrager

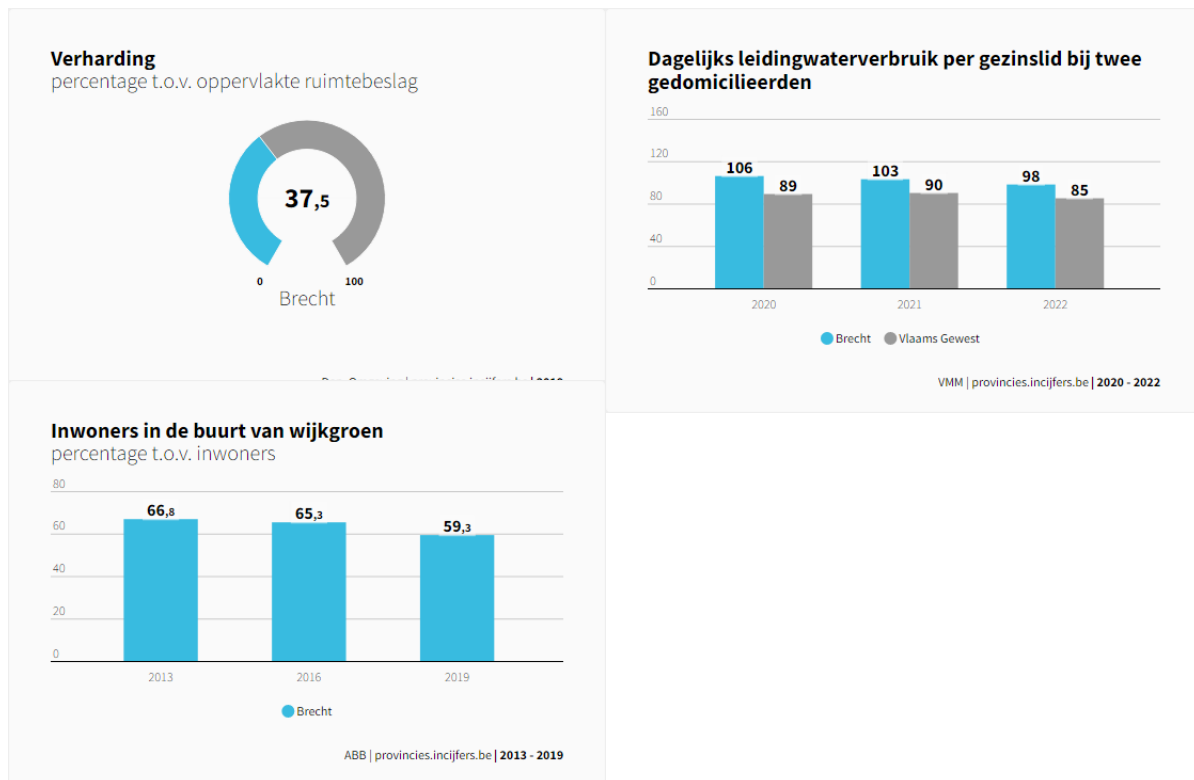
- **Zonneplan:** Om de groei van PV in Brecht te bevorderen worden normerende, financiële en flankerende maatregelen opgesteld en geïmplementeerd. Kansen worden in beeld gebracht en acties worden vastgelegd naar prioriteit.
- **Windplan:** Het optimaliseren van het vergunningenkader met het oog op het maximaal valoriseren van technologische en economische opportuniteiten. Een strategie uitwerken rond repowering van bestaande windturbines, uiteraard in harmonie met de omgeving.
- **Warmteplan:** plan met maatregelen om de omslag te maken naar duurzaam verwarmen en het vergroenen van energiedragers: financiële ondersteuning, stimuleren van duurzaam verwarmen, minimumaandeel hernieuwbare energie, warmtenetten, communicatie enz. Studiebureau Arcadis werkt op dit moment aan een intergemeentelijk warmteplan voor de regio Noordertuin: In de warmtekaart wordt het efficiëntiepotentieel voor verwarming en koeling met energie uit hernieuwbare bronnen en het gebruik van afvalwarmte en -koude in de verwarmings- en koelingssector uitgebreid onderzocht.

11.3. KLIMAATADAPTATIE

Het burgemeestersconvenant 2030 zet niet enkel in op mitigatie (reductie van CO₂), maar ook op adaptatie. Het is van belang dat we ons kunnen aanpassen aan de (extreme) gevolgen van de klimaatsverandering: overstromingen, extreme droogtes, extreem hoge of lage temperaturen en verstoorde economische systemen als gevolg van de klimaatverandering.

Water vormt hierbij een belangrijk speerpunt. Het moet de kans krijgen om te infiltreren en zo lang mogelijk vastgehouden worden door de sponswerking van de bodem.

- **Ontharden en vergroenen:** Onthardingsprojecten uitvoeren en ondersteunen (oa. omgeving Goorhof, enz.). Ook de samenwerking met dienst omgeving en handhaving zijn hierin belangrijk.
- **Ruimte voor water:** Aandacht voor waterlopen en hun omgeving: Het vastleggen van protectieve, preventieve en paraatheidsmaatregelen in het geval van overstromingen. Bv. in het strategisch project rond de antitankgracht werken we met de betrokken gemeenten en Regionaal Landschap De Voorkompen rond deze uitdaging.
- **Uitvoeren van het hemelwaterplan:** In dit plan worden de prioriteiten per gebied vastgelegd. In samenwerking met de waterbeheerders kunnen we vervolgens een plan van aanpak uitwerken.
- **Aandacht voor kwalitatief groen en biodiversiteit:** Door het uitvoeren van de maatregelen uit de natuurbeheerplannen enz. Een recente samenwerking met de Bosgroep kan dit proces versnellen.
- **Warmte-opname beheersen** door aandacht te besteden aan materiaalgebruik (bv. groene gevels), inrichting (bv. ruimte voor windcorridors), enz.

11.4. ENERGIE-ARMOEDE

Brecht wil zich inzetten voor een klimaatvriendelijke én menselijke samenleving. Want duurzame verandering gaat niet enkel over windmolens en isolatie. Het gaat ook over mensen en verbinding. We willen 'iedereen mee'.¹⁷ Om een eerlijke transitie op poten te zetten, is het **aanpakken van energie-armoede in gezinnen een belangrijk zorgpunt**. We leggen vast hoe we de toegang tot betaalbare energie willen verzekeren om energie-armoede te ondervangen en sociale inclusie en integratie te bevorderen. **Energiearmoede is een belangrijke oorzaak van sociale vereenzaming**. Mits hulp en begeleiding kunnen energiekosten meestal dalen. Zonder tijdig ingrijpen stijgt de maatschappelijke kost van energiearmoede, ook voor de gemeente. Op verschillende vlakken kunnen acties genomen worden, vaak in overlap met de adaptatie- en mitigatie-acties.

We zetten in op 2 sporen

- **Preventieve acties om energie-efficiëntie te verhogen:** ontzorgende trajecten voor kwetsbare doelgroepen, promoten van sociale verhuurkantoren, gebruik maken van het doelgroepenaanbod van het EnergieK Huis (mijn verbouwbegeleiding, enz.)
- **Curatieve acties met betrekking tot energieschulden:** Begeleidende trajecten om haalbare afbetalingsplannen tussen klanten en leveranciers op te zetten.

11.5. AFVAL

De **lokale besturen** hebben een **belangrijke regierol wat het afvalbeheer betreft**. Het principe van de Ladder van Lansink staat symbool voor de afvalhiërarchie en geeft de manier weer waarop we afval zouden moeten behandelen. Een doorvertaling hiervan vinden we in het 10R-model voor circulariteit waarin de focus nog sterker gelegd wordt op het maximaliseren van het waarde-behoud van producten. We gebruiken deze als leidraad doorheen onze afvalstrategie.

¹⁷ Ook vanuit sociale dienst is er verhoogde aandacht voor energiearmoede.

Hoewel de afvalsector slechts een beperkte impact heeft op de Vlaamse uitstoot van broeikasgassen (5% van de niet-ETS emissies), blijkt uit onderzoek dat tot twee derde van de Vlaamse broeikasgassen materiaalgerelateerd zijn. De koolstofvoetafdruk daalt dus sterker door minder goederen te produceren, meer hergebruik, herstel of delen, dan enkel het afvalprobleem aan het einde van de keten aan te pakken.

11.5.1. Preventie

Als gemeente zetten we in de eerste plaats in op het vermijden en verminderen van afval door het **stimuleren en ondersteunen van een circulaire economie**. We bieden een kader aan waarbinnen de deeleconomie uitgebouwd en versterkt kan worden. In de huidige werking zitten al heel wat deelsystemen vevat:

- De hybride dienstwagen wordt door verschillende personeelsleden gebruikt voor dienstverplaatsingen. (zie mobiliteit)
- Boeken worden gedeeld via onze drie volwaardige bibliotheken. Naast boeken kan je er ook terecht voor films, spelletjes, plantenstekken, enz. (zie bibliotheek)
- Deelfietssystemen Bluebike en Donkey stellen deelfietsen ter beschikking aan onze burgers (zie mobiliteit)
- Gemeentelijk materialen worden uitgeleend aan verenigingen via de uitleendienst. (zie vrije tijd)

Gedeeld gebruik kan nog verder versterkt worden door in te zetten op deelwagens voor burgers, een materialenbibliotheek, het ondersteunen van deelplatformen enz.

Door het voeren van een **doorgedreven duurzaam aankoopbeleid** kan er nog heel wat op afval én middelen bespaard worden. Waar mogelijk overwegen we servicemodellen, zeker in snel evoluerende sectoren zoals ICT hebben we er als gebruiker baat bij de productverantwoordelijkheid bij producent te leggen. As a Service-modellen kunnen daarnaast vaak een versnelling teweeg brengen omdat er met dezelfde financiële middelen meer besparingen gelijktijdig gerealiseerd kunnen worden (bv. via energieprestatiecertificaten met ESCO's)

Afvalarme initiatieven, groot of klein verdienen aandacht:

- Stimuleren om zo weinig mogelijk wegwerpproducten te kopen (herlaadbare batterijen, herbruikbare boodschappentas, statiegeldflessen, navulverpakkingen enz.)
- Inzetten op minder papierafval door het promoten van de Robinsonlijst. Deze lijst bevat gegevens van mensen die geen geadresseerde reclame meer wensen te ontvangen via de post.
- Het drinken van kraanwater promoten
- Voedselverspilling inperken (Plan-eet-app, 'Red de restjes', enz.)
- Aantrekken van verpakkingsloze winkels
- Enkel ongeadresseerd drukwerk indien de brievenbus voorzien is van een ja-sticker
- Herbruikbare bekertjes
- Enz.

11.5.2. Hergebruik

Onze burgers willen we stimuleren om duurzame producten te kopen waarvan de levensduur maximaal gerokken kan worden. Kan of wil men een product niet langer gebruiken, dan zijn repareren, weggeven of verkopen de evidente volgende stappen. In het huidige beleid wordt hergebruik mogelijk gemaakt door:

- **De Kringloopwinkels:** In 2022 zamelde Kringwinkel De Cirkel Brecht 221.756 kg herbruikbare goederen in. Deze goederen worden grondig gereviseerd en vervolgens aan eerlijke prijzen verkocht. Voor deze gebrachte en opgehaalde goederen ontvangen zij van de gemeente een tonnagevergoeding als vergoeding voor de geleverde prestaties voor het vermijden van restafval. Deze vergoeding bedroeg 33.245€ in 2022. De Kringwinkel zet sterk in op campagnes om haar bezoekersaantal nog verder omhoog te brengen en nog meer spullen te recupereren.
- **Andere sociale afgiftepunten:** Verschillende welzijnsverenigingen (De Kar, De Schakel) zamelen goederen en kledij in. Minderbedeelden vormen het specifieke doelpubliek van hun werking. Ook deze werking wordt volop door de gemeente ondersteund, onder andere door het aanbieden van accommodatie aan deze organisaties en subsidies.

Om het recht op repareren te ondersteunen, zouden repaircafés of vergelijkbare initiatieven georganiseerd en in de kijker gezet kunnen worden. Het onderhouden, herstellen of opknappen van producten kan een ontmoetingsmoment zijn die zowel de levensduur van de producten als de sociale cohesie ten goede komt.

Om producten zo lang mogelijk in gebruik te houden, kunnen allerhande initiatieven gepromoot worden:

- Ruilplatformen in beeld brengen
- Gebruik van herbruikbare bekertjes op evenementen (verplicht voor verenigingen sinds juni 2023). Als gemeente stellen we herbruikbare bekertjes via de uitleendienst ter beschikking van de verenigingen.
- Belonen van afvalarme jeugdkampen

In haar eigen aankoopbeleid blijft Brecht erover waken dat aangekochte producten of onderdelen zoveel als mogelijk vervangbaar zijn. De richtlijn duurzaam aanbesteden helpt gemeenten de juiste eisen te stellen.

11.5.3. Verwerking

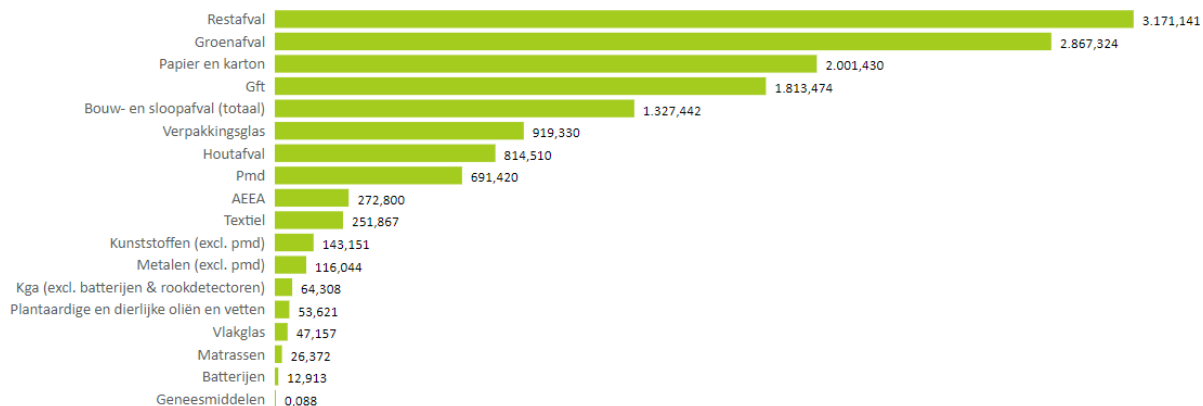
Zijn er geen andere mogelijkheden dan het product afdanken, dan trachten we de materialen te verwerken met het oog op hoogwaardige (upcycling) of laagwaardige (downcycling) toepassingen (recycle). In laatste instantie wordt er getracht energie terug te winnen door verbranding of vergisting van materialen.

De lokale besturen hebben een wettelijk verankerde zorgplicht voor het huishoudelijk afval. Ze zijn dus verantwoordelijk voor het organiseren van de ophaling, inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Brecht maakt deel uit van het intergemeentelijke samenwerkingsverband IGEAN, een intercommunale vereniging van 29 gemeenten rond het Antwerpse.

De gemeente Brecht deed een beheersoverdracht aan IGEAN voor de ophaling van huisvuil en GFT via diftar. PMD wordt door IGEAN ingezameld via de blauwe zakken. De inzameling van papier en karton gebeurt deels door lokale verenigingen, al is dit in strijd met het Materialendecreet dat bepaalt dat de inzameling moet gebeuren door een erkende ophaler. Bovendien is het onduidelijk wat de aansprakelijkheid is van de gemeente wanneer er een ongeval gebeurt tijdens de ophaling. Voor de selectieve inzameling van textiel werd in januari 2024 een bevoegdheidsoverdracht gedaan aan IGEAN. Brecht koos hierbij voor een huis-aan-huisophaling per kwartaal. Ook voor papier wordt een bevoegdheidsoverdracht onderzocht. Een voordeel hiervan kan zijn dat de opsplitsing in afvalzones wegvalt en dat de inzameling kan gebeuren via gele papiercontainers. Deze zorgen voor aanzienlijk minder wegwaaiend vuil. Glas wordt ingezameld via de blauwe glasbollen, maar het sluiktorst dat deze inzamelpunten genereren vormt al geruime tijd een doorn in het oog. Een alternatieve inzamelwijze dient onderzocht te worden.

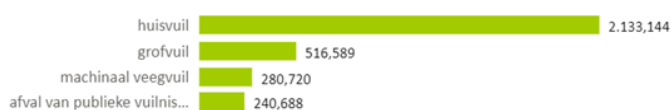
Recyclageparken bevinden zich in Brecht en Sint-Job-in-'t-Goor. Voor het park in Sint-Job-in-'t-Goor wordt een reservatiesysteem getest middels een proefperiode.

In het OVAM-platform MATIS worden de afvalcijfers per fractie gemonitord sinds 2021. We zien hier een kleine daling van de totale hoeveelheid ingezameld afval van 16.061 ton in 2021 naar 14.594 ton in 2022. Het gros werd in 2022 ingezameld op het recyclagepark (6.442 ton) en door huis-aan-huis-ophaling (6.219 ton).

De grootste fracties (>1000 ton/jaar) kenden tussen 2021 en 2022 allen een lichte daling van respectievelijk 3% voor restafval, 8% voor groenafval, 9% voor GFT, 12% voor papier en karton en zelfs 29% voor bouw- en sloopafval. Gemiddeld werd in 2022 zo'n 480,248 kg afval per inwoner ingezameld.

De gemeente is verantwoordelijk voor het behalen van de **restafvaldoelstellingen** die in het Lokaal Materialenplan werden vastgelegd. De Vlaamse Regering stelt dat de gemiddelde hoeveelheid restafval drastisch verder moet dalen tegen 2030. De restafvaldoelstelling voor de hoofdcluster waar de gemeente Brecht toe behoort, bedraagt 90 kg per inwoner. Zoomen we even in op het restafval in Brecht, dan zien we dat deze uit 4 verscheiden onderdelen bestaat:

De hoofdmoot van de fractie is het huisvuil (67%), gevolgd door het grofvuil (16%) en vervolgens het veegvuil (9%) en het afval uit de publieke vuilnisbakken en zwerfvuil (8%). **Gemiddeld werd in 2022 104,358 kg restafval per inwoner ingezameld. Dit cijfer ligt lager dan het gemiddelde van de Provincie Antwerpen, maar nog steeds boven de doelstelling. De gemeenten en afvalintercommunales krijgen flexibiliteit om zelf te bepalen welke maatregelen nodig zijn om de doelstelling van minder restafval te behalen.** Wel vraagt de Vlaamse Regering om de inzameling van huisvuil te beperken tot maximaal één inzameling per twee weken.

Verskillende initiatieven zullen nodig zijn om deze fractie te doen dalen:

- Extra aandacht voor gescheiden inzameling (PMD+, evenementenbeleid, gescheiden inzameling bij bedrijven...)
- Faciliteren van thuiscomposterende: groente-, fruit- en tuinafval wordt ter plaatse 'afgebroken'.
- Doorvoeren van de maatregelen uit het Lokaal Materialenplan

11.5.4. Zwerfvuil

Zwerfvuil en sluikestort worden opgehaald door onze gemeentelijke diensten. De kosten (personeel, transport, enz.) lopen jaar na jaar op. Inzet op meerdere fronten is aangewezen om deze groeiende problematiek halt toe te roepen.

De Vlaamse Regering stelt in het Lokaal Materialenplan 20% minder zwerfvuil tegen 2030 (ten opzichte van 2023) voorop. Door de omzetting van de Europese SUP-richtlijn moeten lokale besturen vanaf begin 2023 vergoed worden door producenten voor de zwerfvuilkosten en een aantal minimale inspanningen verrichten. Er is evenwel nog geen definitieve regeling daarvoor. Het Lokaal Materialenplan bevestigt de eerder genomen politieke beslissing om in de loop van 2025 statiegeld in te voeren op drankverpakkingen, onder welke vorm dat precies zal zijn, wordt onderzocht.

We leveren data aan met betrekking tot de hoeveelheid opgeruimd zwerfvuil en sluikestort en de bijhorende kosten en voeren volgende beleidsacties uit:

- Een werkbaar statiegeldsysteem
- Een actief sensibiliserend beleid rond zwerfvuil en sluikestort
- De opmaak en opvolging van een vuilnisbakkenplan
- Een aanpak voor hotspots van zwerfvuil en sluikestorten
- Een efficiënt en effectief handhavingsbeleid vanuit een vlotte samenwerking tussen politiediensten, GAS-vaststeller, gemeentelijk handhavingsambtenaar en gemeentelijke diensten.

11.6. LOKAAL MONDIAAL BELEID

Lokaal mondiaal is een coherent en overkoepelend beleid dat bijdraagt aan meer internationale rechtvaardigheid via mondiale beleidskeuzes, mondiaal burgerschap en mondiale samenwerking.

- Mondiale beleidskeuzes zijn coherente beleidskeuzes van een lokaal bestuur die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid, zoals een duurzaam aankoopbeleid.
- Mondiaal burgerschap gaat over kennis, houding en gedrag dat past bij een gezamenlijke verantwoordelijkheid om zowel hier als elders ter wereld veranderingen door te voeren die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid.
- Mondiale samenwerking van een lokaal bestuur is een vorm van internationale samenwerking die tot doel heeft als partners bij te dragen aan meer internationale rechtvaardigheid, bijvoorbeeld via stedenbanden of jumelages en ondersteuning van NGO's, 4de pijlerorganisaties en scholenbanden.

Algemene tendens: van Noord-Zuid naar mondiaal

Een gemeente opereert vandaag in een Europese en internationale context. Lokale besturen zijn betrokken partij in internationale thema's als asiel en migratie, klimaat, consumptie en productie. **In heel wat gemeenten gebeurt een omslag van een Noord-Zuid beleid naar een lokaal mondiaal beleid, onder impuls van de SDG's. De diensten of adviesraden Noord-Zuid / raad voor ontwikkelingssamenwerking, ... worden hernoemd naar dienst lokaal mondiaal beleid of mondiale adviesraad. Diensten lokaal mondiaal beleid werken in tandem met andere gemeentelijke diensten om de SDG's lokaal te verankeren.** Ook externe stakeholders maken de omslag naar een coherent duurzaamheidsverhaal: FairTradeGemeenten verbindt eerlijke handel aan lokale duurzame productie.

Bijdragen aan rechtvaardige, duurzame, solidaire en inclusieve samenleving, deze visie ligt in lijn met de kerntaken van een lokaal bestuur zoals beschreven in artikel 2 van het Decreet Lokaal Bestuur en ligt aan de grondslag van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling.

Huidige situatie Brecht

Adviesraad GROS

De raad voor ontwikkelingssamenwerking speelt binnen de gemeente een belangrijke rol om inspraak en participatie te verzekeren over mondiale thema's.

De GROS vergadert drie keer per jaar. Voorafgaand komt het bestuur samen om de agenda voor te bereiden. Punten die besproken worden tijdens de algemene vergadering zijn o.a.

- acties en activiteiten (kalender);
- subsidies;
- nieuwe projecten of aanvragen voor inleefreizen en/of jongerenstages;
- eigen cultureel aanbod (organisatie filmavonden, viering 5 jarig bestaan, samenwerking cultuurdienst);
- acties Fairtrade Gemeente (trekkersgroep).

De meeste leden van de GROS vertegenwoordigen een project in het Zuiden. Hiervoor vragen zij jaarlijks een subsidie aan. Andere leden van de GROS zijn afgevaardigden van Oxfam Wereldwinkel, Broederlijk Delen, de schepen van ontwikkelingssamenwerking en de welzijnsconsulente.

Een afvaardiging van andere lokale NGO's zoals 11.11.11. of Amnesty International zetelen momenteel niet in de raad. Naast NGO's zijn ook burgers, sociale organisaties, scholen, feitelijke verenigingen, ... actief binnen ontwikkelingsontwikkeling. Deze particulieren ontbreken momenteel in de GROS. De werking of het bestaan van deze groep is niet gekend bij de gemeente en vice versa. Hier ligt een uitdaging voor de adviesraad en de gemeente.

Fairtrade Gemeente

Sinds 2008 is Brecht een Fairtrade Gemeente. Brecht draagt op deze manier bij aan een waardig bestaan voor de kleine boer in het Zuiden en de duurzame producent in het Noorden. Door middel van zes criteria speelt Brecht in op de vraag naar en het aanbod van eerlijke, lokale, duurzame producten.

Afgelopen jaren werden sporadisch activiteiten georganiseerd onder de noemer FairTrade Gemeente, voor zowel de burger als voor het eigen personeel. Echter, veel verder dan de afname van drank bij de Wereldwinkel van Sint-Job-In-'t-Goor gaat dit niet.

De intergemeentelijke trekkersgroep Fairtrade werd enkele jaren geleden ontbonden.

De intergemeentelijke website Ecowijzer, de digitale gids voor duurzaam en (h)eerlijk consumeren, is momenteel niet meer up-to-date.

Mondiaal beleid staat niet alleen. Het raakt andere beleidsdomeinen zoals jeugd, milieu, aankoopbeleid, lokale economie, ... Het uitbouwen van een volwaardig mondiaal beleid vormt een uitdaging voor het lokaal bestuur de komende periode. Er is nood aan een nieuwe gemeentelijke visie rond mondiaal beleid. Hiervoor is een intensieve samenwerking nodig tussen de diensten welzijn, aankoop, duurzaamheid, milieu en lokale economie. De GROS biedt veel potentieel om Brecht te profileren als mondiale gemeente, maar dit vergt tijd en energie en dient gekaderd te worden in een duidelijke visie.

12. MILIEU - OMGEVING

12.1. WATERKWALITEIT

De rioleringsgraad bedroeg op 4/4/2022 84,92%. De toekomstige rioleringsgraad bedraagt 96,13%. De rioleringsgraad geeft de verhouding weer tussen het aantal inwoners aangesloten op de riolering en het totaal aantal inwoners in de gemeente. Het huishoudelijk afvalwater van niet-aangesloten woningen komt ongezuiverd terecht in onze waterlopen. Daarom is het belangrijk om de rioleringsgraad verder te verhogen om zo de kwaliteit van onze waterlopen te waarborgen.

Er vindt frequent overstorting plaats aan de Kattenhoflaan naar het Klein Schijn. Hierbij komt het teveel aan regenwater en ongezuiverd afvalwater terecht in de waterloop. Dit is geen goede zaak voor de kwaliteit van de waterloop. De bouw van een nieuwe zuiveringsinstallatie wordt voorzien zodat de overbelasting van de RWZI Schilde kan opgelost worden en een complexe uitbreiding vermeden kan worden. Uit de ruimtelijke, milieu-technische en financiële analyse werd er eerder besloten dat een RWZI Sint-Job Kattenhoflaan + bergbezinkbekken de beste optie is. In dit kader werd een RUP opgemaakt voor de wijziging van de zone voor openbaar nut. Naar aanleiding van de publicatie van dit RUP werd een beroepsschrift ingediend bij de Raad van State. Momenteel is er nog geen definitieve beslissing over het RUP RWZI.

12.2. PFAS

Poly- en perfluoralkylstoffen zijn verontreinigde stoffen, die persistent, bio-accumulatief en toxisch zijn. Omwille van hun persistente eigenschappen blijven deze stoffen zeer lang aanwezig in het milieu. Langdurige blootstelling in de mens zorgt voor oplopende belasting met gezondheidsrisico's.

PFAS zijn extreem persistent in het milieu. De productie en het gebruik ervan heeft geleid tot ernstige verontreiniging van bodem, water en voedsel en schadelijke blootstelling voor de mens.

Sinds de zomer van 2021 heeft de Vlaamse overheid veel aandacht voor de PFAS-problematiek. Het gaat om meer dan 800 locaties in Vlaanderen waar de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) verkennend onderzoek doet naar de aanwezigheid van chemische PFAS-stoffen. Prioritair worden verkennende bodemonderzoeken uitgevoerd op brandweerkazernes, brandweeroefenterreinen en locaties waar zware branden met fluorhoudend schuim zijn gebeest.

Uit deze onderzoeken moet blijken of een beschrijvend bodemonderzoek nodig is.

Voor mensen die in een straal van 100 meter en 500 meter rond zo'n sites wonen, gelden een aantal no regret-maatregelen. De gemeente volgt daarbij het advies van het Agentschap Zorg en Gezondheid van de Vlaamse overheid. Deze no regret-maatregelen worden genomen uit voorzichtigheid, in afwachting van meer wetenschappelijke informatie, om de bevolking te beschermen. Alle inwoners en eigenaars in een straal van 100 meter en in een straal van 500 meter rond de sites ontvangen een brief met de melding dat ze binnen de straal vallen. Ze krijgen het advies de no regret-maatregelen na te leven.

Op 13 oktober 2023 besliste de regering dat er een sectorfonds moet komen voor de financiering van de schade die ontstaan is door schadelijke stoffen zoals brandblusschuim. De Vlaamse Regering start de onderhandelingen met de federale overheid op.

12.3. BRONBEMALINGEN

Een bronbemaling is het tijdelijk verlagen van de grondwaterstand om werkzaamheden mogelijk te maken. Bronbemalingen worden het vaakst aangevraagd voor het bouwen van kelders bij woningen of meergezinswoningen, de aanleg van zwembaden en bij werken aan nutsleidingen. Door de droogte van de afgelopen jaren hebben bronbemalingen extra aandacht nodig. We moeten omzichtig omspringen met ons grondwater.

Op 16 november 2022 werd de VLAREM-trein 2019 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad waarbij onder andere het artikel in Vlarem II rond de bemalingen onder de loep werd genomen.

Een goed beheer van onze grondwatervoorraden is belangrijk. De voorbije jaren was er vooral door de droogte en de droogtmaatregelen veel aandacht voor het lozen van bemalingswater. Daarom werd met deze wijziging de bemalingscascade nog verder aangescherpt en hergebruik van dit water gefaciliteerd. Hergebruik tot maximaal 5.000 m³ per kalenderjaar werd inbegrepen in de bemalingsrubriek voor zover er geen indicaties zijn dat het bemalingswater potentieel verontreinigd is.

In de meeste gevallen volstaat een melding klasse 3. In sommige gevallen kan echter ook een vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn zodat er meer tijd is voor evaluatie en behandeling. Voor de meldingen dient binnen de 20 dagen na het indienen ervan zowel de beoordeling als de beslissing en de kennisgeving aan de aanvrager doorlopen te zijn. Dit zorgt voor een grote noodzaak van een duidelijk kader waarbinnen de meldingen kunnen behandeld worden.

Hiertoe werd een **bronbemalingsvisie** uitgewerkt die ertoe zal bijdragen dat zowel het college, als de burgers en de administratie over duidelijke richtlijnen hieromtrent beschikken. Bijkomend bevat deze bronbemalingsvisie een aantal aanvullende voorwaarden ten aanzien van de Vlarem-wetgeving. Er werd een onderscheid gemaakt tussen **standaardvoorwaarden** die bij elke bemaling opgelegd zullen worden, voorwaarden die **dossierafhankelijk** kunnen opgelegd worden en **aandachtspunten** (het in de verf zetten van belangrijke vlaremvoorwaarden). De volledige visie werd toegevoegd in bijlage.

Een samenwerking met de handhavingsambtenaar is wat milieu-aspecten betreft onontbeerlijk.

12.4. HEMELWATERINFILTRATIE

De bebouwde en verharde oppervlakte in Brecht neemt nog steeds toe. Het hemelwater dat op deze oppervlaktes valt, kan niet in de bodem infiltreren en moet een weg zoeken naar grachten en waterlopen. Bij hevige regenval kan dit voor overstromingen zorgen. Door de klimaatverandering zal dit fenomeen in de toekomst toenemen.

Op 10 februari 2023 keurde de Vlaamse Regering de **gewestelijke Hemelwaterverordening 2023** definitief goed. Deze nieuwe hemelwaterverordening geldt vanaf 2 oktober 2023 en is dan ook van toepassing op alle vergunningsaanvragen en meldingen die sinds die datum werden ingediend. De vorige Vlaamse regels hielden onvoldoende rekening met evoluties inzake klimaat, waardoor hevige piekregenval en lange periodes van droogte vaker voorkomen. Bijkomend is Vlaanderen sterk verhard wat leidt tot een snelle afvoer van water.

Vasthouden, bergen en pas in laatste instantie afvoeren van water is al lang een van de leidende principes in het integraal waterbeleid. De eerdere hemelverordeningen hebben hieraan stelselmatig verder invulling gegeven.

De impact van weersextremen laat zich echter meer en meer voelen. Zo werden de voorbije jaren gekenmerkt door enerzijds extreme regenval met grootschalige overstromingen in juli 2021 en anderzijds langdurige droogteperiodes 2017, 2018, 2019, 2020 en 2022. De doelstelling is dan ook om water maximaal ter plaatse te houden. Op deze manier kunnen we droogteperiodes overbruggen en de impact van verharding op overstromingen terugdringen.

Elke druppel die op verhardingen valt, moet dan ook maximaal ter plaatse worden gehouden. De **uitgangspositie is dan ook dat iedereen, zowel particulier als openbaar bestuur water opvangt en bijhoudt.**

De nieuwe hemelwaterverordening verplicht onder andere een **groter minimaal volume voor de regenwaterput** en **groter volume en oppervlakte voor de infiltratievoorziening**. Infiltratievoorzieningen dienen nu steeds bovengronds aangelegd te worden, tenzij de vergunningsaanvrager gemotiveerd aantoont dat de ondergrondse aanleg onvermijdbaar is. Bijkomend is de nieuwe hemelwaterverordening nu ook van toepassing op uitbreiding/herbouw van overdekte constructies en bij verbouwingen met werken aan de afwatering. Voor de burgers betreft deze hemelwaterverordening een grote wijziging om rekening mee te houden in hun planning.

Ook voor de gemeente heeft deze hemelwaterverordening een grote impact gezien de eigen infrastructuurprojecten. Deze dossiers zullen complexer worden, maar ook zal het een grotere uitdaging worden om vergund te geraken.

12.5. PAS (PROGRAMMATISCHE AANPAK STIKSTOF)

In opdracht van Europa heeft de Vlaamse overheid de Europese natuurdoelen vastgelegd. Het realiseren van die [Europese natuurdoelen](#) stelt Vlaanderen voor een grote uitdaging. Om de Europese natuurdoelen in

Vlaanderen te realiseren is het noodzakelijk om de hoge vermestende en verzurende stikstofdeposities te reduceren. Die deposities zijn afkomstig uit de landbouw, het verkeer, de industrie en de huishoudens.

Inmiddels bereikte de Vlaamse Regering een akkoord over de definitieve Programmatische Aanpak van Stikstof (PAS). Met een totaalpakket aan maatregelen wil Vlaanderen de **stikstofuitstoot drastisch inperken**. Elke besliste maatregel gaat gepaard met sociaal flankerend beleid. Na de decreetaanpassing wordt de bestaande inrichtingsnota rode bedrijven opgeheven. De decreetaanpassing moet nog gebeuren maar zal de komende periode sowieso een **zware impact hebben op de beoordeling van landbouwdossiers**.

12.6. NATUUR

Natuurdomeinen en natuurelementen spelen een belangrijke rol in onze omgeving. Ze zorgen voor een buffer voor de gevolgen van de klimaatverandering. Ze hebben immers een impact op de lokale temperatuur en op de waterhuishouding. Ze zorgen tevens voor de noodzakelijke ruimte waarin inwoners zich kunnen begeven om zich te ontspannen, tot rust te komen... Tenslotte nemen planten en bomen verschillende schadelijke stoffen op uit de lucht en zetten deze om zodat de lucht gezuiverd wordt.

Er werden in het verleden verschillende initiatieven genomen om natuurdomeinen te herstellen en verder te ontwikkelen. Bovendien bestaan er initiatieven om particulieren te stimuleren om hun eigendom natuurvriendelijk in te richten, zoals de subsidie kleine landschapselementen of de behaagactie. We merken echter dat dit vaak losstaande of éénmalige initiatieven zijn. Daardoor hebben deze initiatieven een beperkt succes: er worden amper subsidies aangevraagd voor kleine landschapselementen. In 2023 namen 42 gezinnen deel aan de behaagactie in Brecht.

Voor een aantal gemeentelijke parken en natuurdomeinen werd op 22 mei 2019 het natuurbeheerplan 'Hoge Heide' goedgekeurd. Voor ondersteuning bij en opvolging van de vooropgestelde beheermaatregelen heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst opgestart met Bosgroep Antwerpse Gordel vzw voor de jaren 2024, 2025 en 2026 (goedgekeurd op de gemeenteraad van 14 december 2023). Deze samenwerking met Bosgroep, groendienst en milieudienst kan nog verder uitgediept worden en van belang zijn voor overige beheersplannen en het concrete beheer ervan.

Vanuit Vlaanderen wordt de laatste tijd ook meer en meer ingezet op **boscompensatie en bosuitbreiding**. Zo was er tot eind 2023 een subsidieregeling van toepassing voor de aankoop van gronden om te bebossen. Gemeente Brecht heeft hier eveneens gebruik van gemaakt. Mogelijke interessante locaties voor bijkomende bosaanplant werden in kaart gebracht. Ook in de toekomst wordt verhoogde aandacht voor behoud van natuur en bos verwacht gezien de huidige klimatologische wijzigingen en de aandacht op nationaal en Vlaams niveau.

12.7. HINDER EN TOEZICHT

We leven met velen op een kleine oppervlakte. Hierdoor ervaren mensen vaak bepaalde vormen van hinder. Deze hinder kan een impact hebben op onze gezondheid en onze levenskwaliteit. De wetgeving moet deze hinder voorkomen of ervoor zorgen dat deze binnen aanvaardbare grenzen blijft. Toezicht op het naleven van deze wetgeving vormt het sluitstuk van een adequaat ruimtelijk beleid, zowel op stedenbouwkundig als op milieuvlak.

Reeds sinds een aantal jaren, krijgen de gemeenten meer en meer een belangrijkere taak toegewezen wat betreft de omgevingsovertredingen. Begin 2018 werd een veelzeggende stap gezet door aanpassingen aan de VCRO (Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening) en DABM (Decreet Algemene Bepalingen Milieu). Binnen het handhavingsluik werd de gemeente naar voor geschoven als handhavingsinstantie die op eigen grondgebied dient op te treden bij inbreuken ten opzichte van oa VCRO en DABM.

De aanstelling van een gemeentelijk handhaver was dan ook noodzakelijk, evenals het opstellen van een visie omtrent aanpak en prioriteiten van de gemeentelijke handhaving. De gemeentelijke handhaver werd aangesteld met volgende hoedanigheden: gemeentelijk verbalisant ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed, stedenbouwkundig inspecteur en gemeentelijk toezichthouder milieu.

Voor het vaststellen van de prioriteiten werden de gewestelijke handhavingsprioriteiten als basis genomen dat sinds 2023 gelanceerd werd. De gemeentelijke prioriteiten worden ingedeeld in 3 basisthema's:

- Behoud en herstel van een leefbare omgeving

- Beschermen van onze leefomgeving voor natuur, mens en dier
- Inbreuken ten opzichte van de procedures

De volledig uitgewerkte handhavingsvisie, inclusief prioriteiten werd goedgekeurd tijdens de gemeenteraad dd 9/11/2023 en kan in bijlage teruggevonden worden.

Belangrijk zal zijn om deze handhavingsvisie up-to-date te houden en tijdig te evalueren zodat deze mee blijft met de nieuwe maatschappelijke tendensen en evoluties.

VREDE

13. INTEGRALE VEILIGHEID

In deze pijler komt de duurzame doelstelling om de vrede, de veiligheid en sterke publieke diensten te bevorderen aan bod.

Lokale veiligheidsproblemen hebben de afgelopen decennia een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Dat geldt zowel voor de omvang van de problemen als voor hun complexiteit. Ook is de bereidheid van burgers om onveiligheid te accepteren drastisch kleiner geworden. De burger moet veilig zijn en zich veilig voelen. Grotere en complexere veiligheidsproblemen en hogere eisen aan het overheidsbeleid hebben het openbaar bestuur gedwongen te zoeken naar een drastisch andere aanpak van lokale onveiligheid. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om een veilige leefomgeving te waarborgen voor hun inwoners.

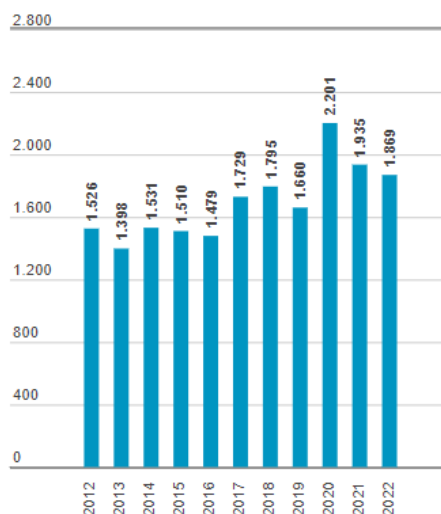
De integrale veiligheidszorg vertrekt vanuit de idee dat men voor een effectieve en efficiënte bestrijding van onveiligheid permanent aandacht moet hebben voor zowel preventie, repressie en nazorg, wat een multidisciplinaire samenwerking vereist. Dit pleidooi voor een integrale visie en een geïntegreerde aanpak is een klassieke oplossing voor complexe (beleids)problemen. Een geïntegreerde aanpak impliceert namelijk een integratie tussen de verschillende verticale beleidsniveaus en horizontale beleidsdomeinen. Deze verschillende beleidlijnen ontmoeten elkaar op het lokale niveau, samenwerking is van groot belang. De integrale aanpak manifesteert zich vooral op gemeentelijk niveau, waar de burgemeester eindverantwoordelijkheid draagt voor de totstandkoming en implementatie van het lokaal veiligheidsbeleid. De burgemeester beschikt hierbij over zeer specifieke veiligheidsbevoegdheden (via de Nieuwe Gemeentewet).

In het nationaal veiligheidsplan 2022 - 2025 ligt de nadruk op een veerkrachtige geïntegreerde politie ten dienste van de samenleving, op een integrale en geïntegreerde samenwerking: de samenwerking tussen de lokale en federale politie enerzijds, en de 'integrale' samenwerking tussen de geïntegreerde politie en haar partners in de veiligheidsketen anderzijds.

In het zonaal veiligheidsplan 2020 – 2025 worden volgende veiligheidsprioriteiten vastgelegd: woninginbraken, zedenmisdrijven (intrafamiliaal geweld), drugs, verkeersveiligheid en informaticacriminaliteit.

Een overzicht van het aantal geregistreerde misdrijven:

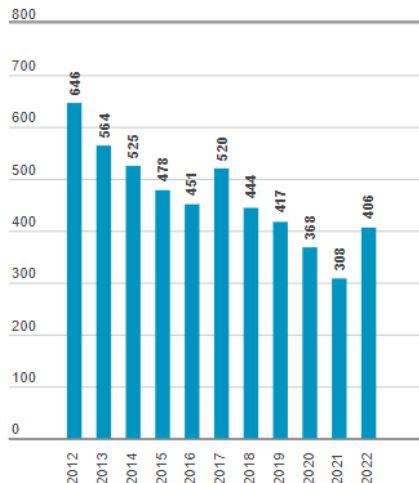
Grafiek 1 | Evolutie geregistreerde misdrijven in Brecht (2012-2022)

In 2022 ligt het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners in Brecht (62,0) lager dan in Antwerpen (Prov.) (71,5) en lager dan in het Vlaams Gewest (64,8).

De evolutie van alle gevallen van diefstal en afpersing in Brecht tussen 2012 en 2022.

Grafiek 6 | Evolutie diefstal en afpersing in Brecht (2012-2022)

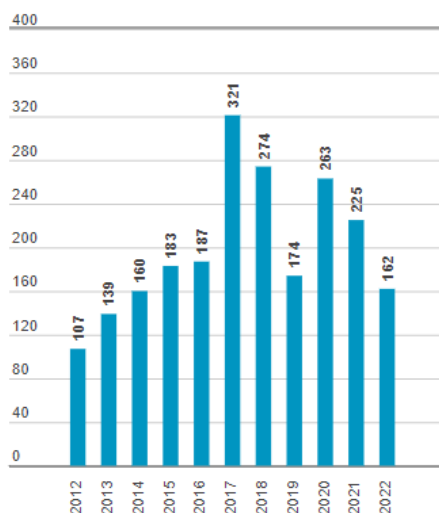
Brecht (13,5) telt in 2022 minder gevallen van diefstal en afpersing per 1.000 inwoners dan Antwerpen (Prov.) (21,8) en minder gevallen van diefstal en afpersing per 1.000 inwoners dan het Vlaams Gewest (17,8).

Drugsgelerateerde misdrijven zijn misdrijven betreffende het illegale bezit, vergemakkelijken of aanzetten tot gebruik, fabricatie, in- en uitvoer en handel van drugs.

We gaan hier in op volgende 4 criminele feiten:

- drugsbezit: het in het bezit hebben van drugs
- drugshandel: verzamelaan voor (ver)koop, vervoer, opslag en afzet van drugsverkoop
- drugsgebruik: gebruik van verdovende middelen
- andere: hier vallen onder ander fabricatie en in- en uitvoer onder

Grafiek 10 | Evolutie drugsgelerateerde misdrijven in Brecht (2012-2022)

Drugsbezit per 1.000 inwoners is in Brecht 3,3 in 2022. Ter vergelijking: dit is 3,5 in Antwerpen (Prov.) en 3,8 in het Vlaams Gewest.

Drugshandel per 1.000 inwoners is in Brecht 0,5 in 2022. Ter vergelijking: dit is 0,9 in Antwerpen (Prov.) en 0,7 in het Vlaams Gewest.

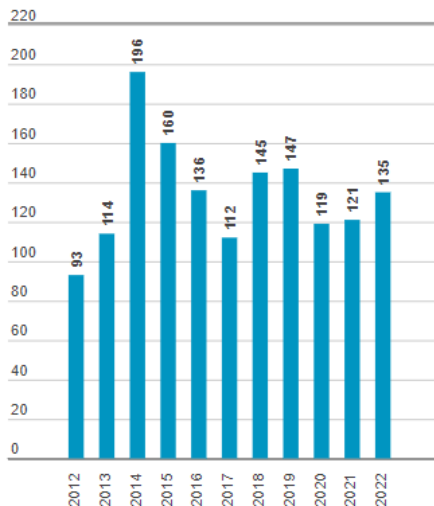
Drugsgebruik per 1.000 inwoners: dat cijfer is in Brecht 0,1 in 2022. Ter vergelijking: dit is 0,1 in Antwerpen (Prov.) en 0,1 in het Vlaams Gewest.

Andere drugsgerelateerde misdrijven per 1.000 inwoners: dat cijfer is in Brecht 1,4 in 2022. Ter vergelijking: dit is 0,4 in Antwerpen (Prov.) en 0,3 in het Vlaams Gewest.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

Misdrijven tegen lichamelijke integriteit zijn misdrijven waarbij de lichamelijke integriteit van een persoon geschonden wordt. Voorbeelden hiervan zijn slagen en verwondingen, moord en doodslag.

Grafiek 13 | Evolutie misdrijven tegen lichamelijke integriteit in Brecht (2012-2022)

In Brecht (4,5) zijn er in 2022 minder gevallen van misdrijven tegen de lichamelijke integriteit per 1.000 inwoners dan in Antwerpen (Prov.) (7,1) en minder dan in het Vlaams Gewest (5,9).

De brandweerzone Rand is actief sinds 2015. De onroerende goederen zijn nog in beheer van de gemeenten. Brandweerzone Rand stelt volgende waarden voorop: veiligheid, beschikbaarheid, professionaliteit, betrouwbaarheid en behulpzaamheid.

Naast de brandweer en de politie is de gemeente ook een belangrijke actor op het vlak van veiligheid. Om een **geïntegreerd veiligheidsbeleid** te kunnen uitbouwen, zou de gemeente als actor een grotere rol kunnen opnemen door de uitbreiding van de dienst. Ook is het een mogelijkheid om te zoeken naar partnerschappen met andere lokale besturen.

Hier volgen enkele belangrijke taken en verantwoordelijkheden van gemeenten op het gebied van integrale veiligheid:

13.1. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

De gemeente is verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid binnen hun grenzen. Ze werken nauw samen met de lokale politie en andere handhavingsinstanties om criminaliteit, overlast en andere veiligheidsproblemen aan te pakken.

- **ANPR-camera's**
 - Aan elke toegangsweg naar de gemeente is een ANPR-camera aanwezig.
- **Fietsdiefstallen:**
 - Organiseren van de fiets graveersessies in samenwerking met de lokale politie
- **Diefstalpreventieadvies:**
 - Ondersteunen van een vrijwilligersproject, waarbij Brechtenaren advies over de inbraakbeveiliging van hun woning kunnen aanvragen. Deze aanvragen gebeuren op spontane basis of na een (poging tot) diefstal in woningen.
 - Betaling vrijwillige adviseurs opvolgen.
 - Bijscholing organiseren i.s.m. lokale politie.

- *Innoverende projecten voorbereiden.*
- **Horecabeleid:**
 - *Bemiddelen tijdens overlastfenomenen.*
 - *Opvolgen private bewaking (portiers) en camerabewaking.*
- **Hangjongeren:**
 - *Periodiek overleg met een op te richten stuurgroep hangjongeren, aandachtslocaties in kaart brengen, opmaak plan van aanpak.*
- **Dienstoverschrijdend Overleg Maatschappelijke Veiligheid:**
 - *Strategische aanpak van overlastfenomenen en lichte criminaliteit.*
 - *Periodiek overleg met sociale dienst, sociale bouwmaatschappij, handhaving.*
 - *Periodiek overleg met consulent wonen en handhaving.*
- **Buurtinformatienetwerken:**
 - *De BIN-werking administratief voorbereiden (opmaak charter, afsprakennota, melding FOD BiZa, ...).*
 - *Bewonersvergaderingen organiseren.*
 - *Periodieke evaluatie in samenwerking met de BIN-coördinatoren en de lokale politie.*
 - *Opvolgen facturatie BE-Alert.*
- **Overlastdossiers:** *nachtlawaaai, sluikstort, honden, duiven- en kippenproblematiek, ...*

13.2. CRISISBEHEERSING

In het voorjaar 2020 werd de wereld geconfronteerd met het COVID-19 virus. De COVID-19 (corona) pandemie heeft een immense impact op ons dagelijks leven gehad. Ook de gemeente heeft maatregelen moeten nemen om de verdere verspreiding van het virus te beperken, in functie van de federaal en Vlaams afgekondigde maatregelen. In 2020 werd intensief gewerkt aan het implementeren van maatregelen in de gemeentelijke diensten om de verspreiding van COVID-19 maximaal te beperken. Maar ook werd er dagelijks een crisioverleg gehouden met de burgemeester, noodplanningscoördinator, consulent communicatie en algemeen directeur, regelmatig aangevuld met betrokken actoren en diensten om het verloop van de pandemie in de gemeente te beheersen en om de regelgeving en richtlijnen te vertalen naar het gemeentelijk niveau.

In het begin van de pandemie was er een schaarste aan mondmaskers. Daarom werd er een huis-aan-huis bedeling georganiseerd voor de inwoners van mondmaskers en bijhorende filters. Er werd maximaal ingezet op communicatie naar de inwoners via de gemeentelijke informatiekanalen. De gemeentelijke dienstverlening werd aangepast naar een dienstverlening op afspraak. De bibliotheek werd gesloten en er werd een afhaaldienst ingevoerd. De scholen werden tijdelijk gesloten, er werd tegelijkertijd noodopvang georganiseerd en bij heropening van de scholen werd er logistieke en materiële steun geboden door de gemeente om de kinderen in de meest veilige omstandigheden te laten terugkeren. Er werd versneld overgegaan naar telewerk voor de personeelsleden wiens functie dit toelaat. De gemeentelijke en OCMW-kantoren werden aangepast en voorzien van de nodige veiligheids- en hygiënemaatregelen om veilig te werken. Alle hulp- en dienstverlening naar de burger werd zoveel mogelijk telefonisch of digitaal verzekerd.

Dergelijke crisis toont aan dat het belangrijk is om als gemeente alert te blijven voor crises en in te zetten op business continuity plannen. Dit is echter een zeer intensief traject om op te maken. Daarnaast is er ook een noodzaak om dit blijvend op te volgen. Het zou opportuun zijn indien hogere overheden kunnen instaan voor het maken van standaarden die door lokale besturen overgenomen en desgevallend aangevuld kunnen worden.

Het KB van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op gemeentelijk en provinciaal niveau legt de principes aangaande noodplanning vast. **Gemeenten hebben een rol in crisisbeheersing en rampenbestrijding.** Ze ontwikkelen en oefenen noodplannen, coördineren de hulpverlening bij noodsituaties en communiceren met de bevolking tijdens crisissituaties.

De gemeenteraad keurde op 10 november 2022 het **Algemeen Nood en Interventieplan (ANIP)** goed. Het ANIP is overgemaakt aan de gouverneur van de provincie die het ANIP heeft goedgekeurd op 28 november 2022. Aanvullend op dit ANIP heeft de consultant communicatie samen met de gemeentes van de politiezone Voorkempen een **interventieplan opgesteld voor het luik communicatie** (discipline 5). Het is belangrijk dat de inwoners correcte informatie krijgen wanneer zich een situatie voordoet waarbij de gemeentelijke fase wordt afgekondigd. De gemeente heeft een **Bijzonder Nood- en Interventieplan (BNIP)** opgesteld in kader van het **afschakelplan elektriciteit**. De noodplanningscoördinator volgt ook de andere **monodisciplinaire interventieplannen en interne noodplannen** op en informeert de bevolking wanneer andere overheden hun interventieplannen -zoals bijvoorbeeld het hitteplan- activeren.

In Brecht is een gemeentelijke veiligheidscel opgericht, sedert 2019 hebben we een intergemeentelijke veiligheidscel opgericht met de gemeenten uit de politiezone Voorkempen (Brecht, Malle, Schilde en Zoersel) en komen we 2 keer per jaar samen. Deze cel is samengesteld uit de burgemeesters, de noodplanningscoördinatoren en minstens één vertegenwoordiger van elke discipline (brandweer, medische diensten, politie, logistieke ondersteuning en communicatie). Deze veiligheidscel heeft verschillende taken: het opstellen en actualiseren van de nood- en interventieplannen, het opmaken van een risico-inventaris, het organiseren van oefeningen

Sinds 2022 hebben we eveneens intergemeentelijk met dezelfde gemeenten een oefenwerkgroep opgestart waarbij we **2 keer per jaar een multidisciplinaire oefening** organiseren telkens in een andere gemeente.

Voor grotere evenementen wordt een veiligheidsplan opgesteld met de organisatoren van het evenement. Dit veiligheidsplan wordt opgesteld in samenspraak met de politiediensten en de brandweer. Het veiligheidsplan omvat o.a. een duidelijke omschrijving van het evenement, een gedetailleerd inplantingsplan van het terrein, en een lijst van te contacteren personen in geval zich een probleemsituatie zou voordoen.

De gemeente is aangesloten bij BE-Alert. Met BE-Alert kunnen burgers zeer snel verwittigd worden als zich een noodsituatie voordoet. Gemeente Brecht heeft 1 noodplanningscoördinator, bij een incident kan ondersteuning gevraagd worden aan de federale diensten van de gouverneur.

Bij een incident wordt er gewerkt met een nationaal veiligheidsportaal ICMS, dat is een online platform waarbinnen hulpdiensten en overheden tijdens een noodsituatie informatie kunnen uitwisselen. In de loop van 2024 zal dit systeem vervangen worden door een Paragon dat momenteel in ontwikkeling is. Hiervoor zullen verschillende opleidingen gevolgd moeten worden.

13.2.1. Lokaal veiligheidsbeleid

Gemeenten ontwikkelen en implementeren veiligheidsbeleid op lokaal niveau. Dit omvat het identificeren van risico's en het nemen van preventieve maatregelen om de veiligheid te verbeteren. Het beleid kan betrekking hebben op verschillende gebieden, zoals criminaliteitsbestrijding, intrafamiliaal geweld, verkeersveiligheid en jeugd- en drugsoverlast.

○ **Terrorisme en radicalisering – LIVC:**

○ *De burgemeester werd aangeduid als voorzitter van de Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC), een verplicht opgericht lokaal overlegplatform in de strijd tegen radicalisering en terreurdreiging, bestaande uit vertegenwoordigers van het sociale middenveld, het lokaal bestuur en de lokale politie. Deze LIVC wordt bijeen geroepen volgens noodwendigheid en staat in voor de informatie-uitwisseling tussen bestuurlijke overheden, sociale en preventiediensten en diverse politionele instanties. Een goede en transversale informatiedoorstroming moet leiden tot het in kaart brengen van een mogelijke potentiële dreiging betreffende Foreign Terrorist Fighters enerzijds en het voorkomen van verdere radicalisering anderzijds.*

○ **Herstelbemiddeling:**

- *Dossiers met de bemiddelingsdiensten voorbereiden.*
- *Gesprekken met de 'overtreders' organiseren.*
- *Resultaten aan het college voorleggen.*

13.2.2. Samenwerking en coördinatie

Gemeenten werken samen met andere lokale en regionale partners, zoals buurgemeenten, lokale politiezone, hulpverleningszone, welzijnsorganisaties en maatschappelijke instellingen. Ze coördineren gezamenlijke inspanningen om de veiligheid te bevorderen en problemen aan te pakken die meerdere partijen aangaan.

- **Woonhygiëne:**
 - Onderzoek voeren naar de mogelijkheden om de leefomstandigheden van bepaalde personen/gezinnen te verbeteren.
 - Samenwerkingsverband met de dienst wonen en handhaving
- **Brandpreventie:**
 - Opvolgen dossiers brandweerzone Rand, afleveren attesten door burgemeester en opvolgen van opmerkingen in brandpreventieadviezen.
- **Burenbemiddeling:** Dit vrijwilligersproject werd opgestart in de gemeente Brecht in 2021. Momenteel zijn er 3 vrijwillige bemiddelaars en 1 coördinator. Het aantal aanvragen is in stijgende lijn. In 2021 registreerden we 2 cases, in 2022 behandelden we 11 cases en in 2023 startten we tot op heden 21 cases.
2 keer per jaar geven we intervisies aan de vrijwillige bemiddelaars, hiervoor is een samenwerking met gemeente Schoten, Brasschaat, Zoersel, Schilde en Wijnegem.

13.2.3. Veiligheidsvoorlichting

Proactief optreden. Inzetten op het voorkomen van problemen (ongevallen, overlast, rampen,...), een rol spelen in het verstrekken van voorlichting en educatie over veiligheid aan de inwoners. Het gaat om het daadwerkelijk voorbereiden op een gebeurtenis, het voorkomen van directe oorzaken van onveiligheid en het beperken van de gevolgen door het invoeren van preventieve technische, organisatorische en/of gedragsmaatregelen. Dit kan bijvoorbeeld gaan over duidelijke communicatie, campagnes uitwerken rond brandpreventie, inbraakpreventie, verkeersveiligheid en bewustwording van criminaliteit. Sensibiliseren rond veiligheid naar verschillende doelgroepen.

13.2.4. Handhaving van regelgeving

De gemeente heeft de taak om toezicht te houden op de handhaving van wet- en regelgeving op lokaal niveau. Dit omvat onder andere het handhaven van het gemeentelijk politiereglement waarin regels staan voor bijvoorbeeld openbare orde, veiligheid en overlast maar ook bijzondere federale en Vlaamse regelgeving.

Gemeentelijke Administratieve Sancties werden ingeroepen als antwoord op 'kleinere' vormen van overlast. De laatste versie werd goedgekeurd door de gemeenteraad van 13 januari 2022.

- Actueel houden van het algemeen politiereglement en het opmaken van tijdelijke politiereglementen in samenwerking met de lokale politie en alle interne en externe actoren;
- Opvolgen van de GAS-dossiers die door de lokale politie worden opgemaakt; Igean blijft wel sanctionerend ambtenaar.
- Verwerking van de beslissingen die door de sanctionerend ambtenaar worden opgelegd.
- GAS biedt nog meer mogelijkheden (bijvoorbeeld GAS 5). Het is aan het bestuur te bepalen om dit al dan niet uit te rollen op haar grondgebied.

Daarnaast is een nauwe samenwerking met de gemeentelijk handhavingsambtenaar eveneens van belang.

13.2.5. Bestuurlijke handhaving

Op 16 november 2023 keurde het parlement de wet op gemeentelijke bestuurlijke handhaving goed.

Deze wet biedt de mogelijkheden aan de gemeente om de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit via bestuurlijke handhaving zowel preventief als repressief aan te pakken.

Concreet betekent dit dat de wet de mogelijkheid biedt aan lokale besturen om een integriteitsonderzoek uit te voeren op publieke toegankelijke uitbatingen of vestigingen in economische sectoren die gevoelig zijn voor ondermijning alsook informatie van partners te bevragen. Lokale besturen kunnen zich hiervoor wenden tot de Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare besturen (DIOB).

DIOB heeft als doel een risicoanalyse en niet-bindende adviesverlening te verstrekken inzake ondermijning. Verder worden de Arrondissementale Informatie- en Expertisecentra (ARIEC) verder uitgebouwd, een ARIEC adviseert lokale overheden en organiseert gecoördineerde acties met o.a. inspectiediensten, politie, brandweer en parket met als doel ondermijnende criminaliteit een halt toe te roepen.

De burgemeester kan een Integriteitsonderzoek starten, er wordt een onderzoek gevoerd met mogelijke adviesvragen aan politie, ARIEC, eigen gemeentelijke diensten,... Burgemeester formuleert een adviesaanvraag aan DIOB en doet een voorstel tot maatregelen aan het college van burgemeester en schepenen. CBS kan beslissen om de vergunningen voor vergunningsplichtige inrichtingen te weigeren, schorsen of opheffen of om niet-vergunningsplichtige inrichtingen te sluiten.

Voorspoed

14. GEBOUWEN – WEGEN - GROEN

In deze pijler komt de gemeentelijke infrastructuur aan bod (**voorspoed**).

Gemeentelijke gebouwen zijn een essentieel onderdeel van de gemeentelijke werking. Ze zijn noodzakelijk voor de huisvesting van de gemeentelijke diensten en onlosmakelijk verbonden met een goede dienstverlening. Daarnaast zorgen ze voor huisvesting voor derden: voor partnerorganisaties, voor verenigingen en voor particulieren die – al dan niet tijdelijk - zelf niet de nodige middelen hebben.

De gemeentelijke gebouwen zijn mede bepalend voor de identiteit van de gemeentelijke diensten. Zowel werknemers als inwoners laten hun waardeoordeel van de werkgever respectievelijk de gemeentelijke dienstverlening mee bepalen aan de hand van de staat van de gebouwen.

Tenslotte zijn investeringen, uitrusting, de energievraag en het dagelijks onderhoud van de gemeentelijke gebouwen een voortdurende en aanzienlijke bron van uitgaven in de gemeentelijke begroting.

14.1. BEHEER GEBOUWEN

De voorbije jaren werd veel geïnvesteerd in nieuwbouw en renovatie van bestaande gebouwen:

- Klooster Sint-Job: renovatie dak, ramen & elektriciteit
- Uniq (polyvalente zaal & bibliotheek): gedeeltelijke renovatie
- Noodwoningen: nieuwbouw
- Nieuw technisch centrum: nieuwbouw
- 't Gemeentehuis: vernieuwbouw
- Kempuseum: renovatie
- Tosca (De Kar & archief): renovatie
- OC 't Centrum (polyvalente zaal & bibliotheek): nieuwbouw
- Sporthal De Ring: renovatie
- Energiebesparende werken schoolgebouwen (dakisolatie, gevelisolatie, stookplaatsrenovatie)

Deze inhaalbeweging was noodzakelijk nadat er jaren weinig werd geïnvesteerd in gebouwen.

Andere werken zijn reeds opgenomen in het meerjarenplan voor de volgende jaren:

- Nieuwe gemeenteschool Brecht aan de Van Pulstraat
- Woonzorgcentrum: nieuwbouw van 108 kamers
- Ontwikkeling site Goorhof met nieuw dienstencentrum

14.2. VERDUURZAMING VAN DE GEBOUWEN

Zoals in het gedeelte over CO₂-reductie reeds beschreven, streeft de gemeente een reductie na van 40% in 2030 tot 2015 in haar eigen gebouwen en technische infrastructuur. Evenzeer zal de verplichting tot het opmaken van EPC attesten voor alle publieke gebouwen een duidelijker zicht bieden op de staat van de gemeentelijke gebouwen en noodzakelijke investeringen.

De gemeente kampte echter met een historische achterstand waarbij er gedurende jaren weinig geïnvesteerd is in het renoveren van de bestaande gebouwen. De afgelopen jaren was er reeds een kentering merkbaar. Deze moet de komende jaren worden doorgetrokken.

In 2024 zullen EPC's NR worden opgemaakt voor de grote gemeentelijke gebouwen. Deze EPC's zullen extra inzichten en maatregelen met zich meebrengen qua energiezuinigheid van de gemeentelijke gebouwen.

Voor sommige gebouwen dringt de keuze voor verkoop of afbraak zich op.

14.2.1. Gebouwen waarbij keuze voor verkoop of afbraak zich opdringt

Ook voor deze gebouwen werden enkele maatregelen voorgesteld in het energiezorgplan. Deze maatregelen hebben echter ofwel een geringe impact op het energieverbruik, ofwel een niet te verantwoorden terugverdientijd. Bovendien voldoen deze gebouwen ook op andere vlakken niet meer aan de noden van de gebruikers. Vele gebouwen zijn niet in orde met keuringen van elektriciteit, oude verwarmingsketels die dringend aan vervanging toe zijn, noodevacuatie die niet in orde is (bijvoorbeeld geen extra noodtrap op de verdiepingen), daken die lekken en dringend moeten vervangen worden, opstijgend vocht in de muren en schimmel door de vele koude bruggen in de opgaande muren en dakaansluitingen, en energiebesparende oplossingen die nog moeten uitgevoerd worden.

Tevens zijn sommige gebouwen niet voorzien op de functie ten opzien van hun gebruikers, zeker bij meerdere verenigingen in 1 gebouw. Bijvoorbeeld de Speelbabbel in de oude pastorie in Sint-Job-in-'t-Goor (vele kleine peuters en kleuters die rondlopen in een grote hal), waar ook nog de pastorie en kerkfabriek aanwezig zijn en welzijnsschakel De Schakel met een groentebedeling en winkel voor minderbedeelden gehuisvest is. Meerdere gebruikers in 1 gebouw zorgt voor conflicten (gaande van wie de gemeenschappelijke delen moet poetsen, de temperatuur van de verwarming, tot 'niemand heeft iets stuk gemaakt' maar het moet wel door het gemeentebestuur hersteld worden voor de veiligheid van de gebruikers).

Volgende gebouwen uit de lijst wensen wij te verkopen of af te breken door al bovenstaande opmerkingen:

- pastorie Sint-Job-in-'t-Goor;
- pastorie Overbroek;
- oud Gemeentehuis Sint-Job-in-'t-Goor.
- pastorie Sint-Lenaarts;
- De Kar – Nollekensweg 6 in Brecht;
- Refter groendienst Sint-Lenaarts.;
- Dorpsstraat 60 in Sint-Lenaarts;
- Dienstencentrum en feestzaal Goorhof Sint-Job-in-'t-Goor.
- Woning, Gasthuisstraat 6, Brecht

Het zoeken naar nieuwe locaties voor de bestaande verenigingen zal een grote uitdaging zijn. GBS De Sleutelbloem krijgt een nieuwe locatie op de site van het bestaande gemeentemagazijn Van Pulstraat 15 in Brecht. Mogelijks kunnen er op deze site nog meer faciliteiten voorzien worden in de toekomst om verenigingen onder te brengen. Net zoals de bestaande site van de school GBS De Sleutelbloem Brecht voor nieuwe opportuniteiten kan zorgen. Daarnaast moeten de omliggende straten rond de nieuwe site heraangelegd worden zodat de schoolgaande kinderen op een veilige manier de school kunnen bereiken.

Breed gebruik van gebouwen is echter de toekomst. Om het breed gebruik van schoolgebouwen nog verder te optimaliseren (dit wordt al sterk nagestreefd), worden subsidiemiddelen aangevraagd in 2024. Bij vele andere gemeentelijke gebouwen vraagt dit echter ook aanpassingen om te werking beter te faciliteren.

14.2.2. Gebruik en bezetting van de gebouwen

Beheer

Door de veelheid aan gebouwen, gebruikers en doeleinden is het beheer van het gebouwenpark niet eenvoudig. Denk aan toegangscontrole, schoonmaak, alarmsystemen, brandveiligheid, voorzieningen voor de toiletten, maar ook meldsystemen voor problemen. We hebben veel nieuwe gebouwen in beheer, die gelukkig gebruik maken van moderne technieken, maar die vereisen vaak ook andere kennis en beheersystemen.

Kortom, het facilitair beheer van onze gebouwen is meer dan één dagtaak op zich. Vandaag is dit facilitair beheer niet voldoende uitgewerkt. Verschillende medewerkers over verschillende diensten doen elk een deel van de puzzel, maar door gebrek aan tijd en mankracht ontbreekt het aan één grote visie. Dit is zeer frustrerend voor de medewerkers (onder andere de technische diensten, diensten vrije tijd, ICT) maar ook voor de verenigingen en gebruikers van gebouwen. Een van de grootste uitdagingen de komende jaren ligt in het gestroomlijnd krijgen van alle processen over de gebouwen heen. Momenteel ontbreekt hiervoor de mankracht.

Door het openbaar karakter van de gebouwen, en soms de overvolle bezetting van gebouwen, is het onderhoud voor sommige gebouwen te minimaal. Jaarlijkse onderhoudsbeurten gebeuren soms niet door de te strakke planning; denkende aan goten uitkuisen, riolering op tijd doorspuiten, houten buitenschrijnwerk schilderen, opschuren en voeden van linoleum,...

Onderhoud

Door het intensieve gebruik van gemeentelijke gebouwen zullen bepaalde elementen ook een kortere levensduur hebben. Denkende daarbij aan CV-ketels, liften, verlichting. Bij vernieuwing moet hier ook zeker naar gekeken worden.

Onze openbare gebouwen ondergaan op gepaste tijdstippen hun verschillende keuringen. Zo ook deze van de ganse elektrische installatie per gebouw. Helaas zijn vele gebouwen en marktkasten niet in orde doordat er geen ééndraadsschema's en situatieplannen aanwezig zijn, noch lijst met invloedsfactoren en risicoanalyses. Het voorzien van extra budget in de meerjarenplanning kan ervoor zorgen dat dit in orde wordt gemaakt per gebouw.

In de gemeente zijn er nog enkele kerken en kapelletjes aanwezig die ook hun onderhoud moeten krijgen. Wie maakt de goten halfjaarlijks proper? Wie moet het buitenschrijnwerk schilderen? Staan wij in voor de alarmsystemen? Momenteel bij de ene kerk wel, bij de andere niet. Duidelijke afspraken maken goede vrienden. Alle kerkfabrieken ontvangen onderhoudsbudgetten. Bij de opmaak van een plan ivm nevenbestemming moet onderhoud zeker meegenomen worden..

Naast de reeds doorgegeven lijst met energiebesparende werkzaamheden zijn er nog openbare gebouwen waarbij er extra structurele inspanningen moeten verricht worden om ze terug in orde te krijgen:

- Woning Couvreur Brecht: vernieuwen buitenschrijnwerk oud gedeelte.
- Kloostergebouw IKO Brecht: vernieuwen platdakdichting lager gedeelte (inclusief plaatsen extra dakisolatie).
- GBS Klavertje 3 Overbroek: vernieuwen vloer in refter. Aangezien er vloerverwarming ligt met daarop te weinig chape zonder uitzettingsvoegen, scheurt deze vloer steeds. Hiervoor moet een nieuwe oplossing bedacht worden.
- Oud-gemeentemagazijn Sint-Job-in-'t-Goor (=Rode Kruis): vernieuwen buitenschrijnwerk en poort.
- Bestaande groenloods Sint-Lenaarts: bij behoud van gebouw het dak volledig vernieuwen.
- Oud-mortuarium Sint-Lenaarts (=Rode Kruis): buitenschrijnwerk vernieuwen.
- Appartement boven Uniq
- Sporthal De Ring: dakrenovatie

Helaas staan onze gebouwen ook onder druk door hun openbare karakter. Verschillende partijen/verenigingen gebruiken deze, niet iedereen draagt evenveel zorg voor het gebouw. De gemeente moet nog meer inzetten op alarmsystemen en toegangscontrole.

Alarmsystemen hebben helaas nog niet altijd een doormelding, wat toch belangrijk is. Het is ook wenselijk dat overal dezelfde noodverlichtingsarmaturen hangen. Deze worden driemaandelijks door de technische dienst gekeurd, daarom zou het handiger en sneller zijn als alle systemen dezelfde zijn. Dit bespaart in manuren.

Een uniform systeem van toegangscontrole zou wenselijk zijn voor vele openbare gebouwen.¹⁸ Hierdoor kan men mensen verbieden sommige lokalen te openen; terwijl anderen overal toegang tot hebben. Het bijmaken van bestaande sleutels gebeurt helaas nog steeds, het veranderen van sommige sloten zodat zelfs gemeentelijke diensten niet meer in hun eigen lokalen kunnen, is ook nog steeds een feit. Wanneer er een goede toegangscontrole geplaatst wordt dat vanuit 1 punt wordt gemonitord, zorgt dit voor een betere controle en een gemakkelijker onderhoud van de lokalen/gebouwen. Het voorstel is om jaarlijks enkele gebouwen van dergelijke systeem te voorzien in de meerjarenplanning.

Bezetting

Door de herlocalisatie van een aantal diensten naar het nieuwe gemeentehuis, dringt een nieuwe bestemming voor de bestaande gebouwen zich op. Zo zal de remise voor een stuk vrijkomen en zal, kasteel Neut een tijd leeg komen te staan. Het oude gemeentehuis op de Gemeenteplaats in Brecht zal herbestemd moeten worden, maar de trouwzaal blijft in gebruik. In het sociaal huis komen ruimtes vrij doordat veel ondersteunende diensten terug naar 't Gemeentehuis verhuizen.

De nieuwbouw GBS De Sleutelbloem zal ook een site doen vrijkomen op het Schoolplein.

Een doordachte planning hiervoor is onontbeerlijk.

14.3. BEHEER WEGENIS/RIOLERING

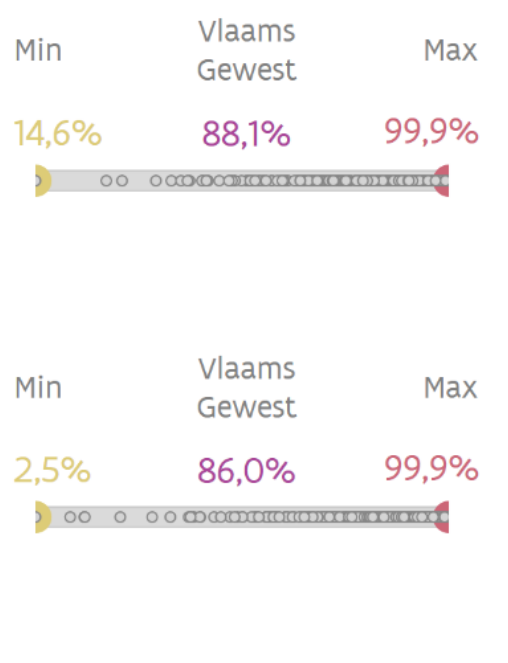
14.3.1. Riolering

Het gemeentelijk rioleringsbeheer werd door de gemeente Brecht toevertrouwd aan Pidpa, onder de rioleringsformule Hidrorio (solidariteitsmodel). Hierbij staat Pidpa als eigenaar van de riolering in voor de exploitatie van het bestaande rioleringsstelsel en het onderhoud (maaïen en ruimen) van openbare baangrachten. De inbreng van de riolering gebeurde via een achtergestelde lening, waardoor de gemeente jaarlijks 108.000 euro ontvangt van Pidpa.

Daarnaast staat Pidpa in voor de uitrol van gemeentelijke investeringsprojecten, weliswaar steeds in overleg met de gemeente.

In de gemeente Brecht werden al aanzienlijke inspanningen geleverd m.b.t. rioleringsinfrastructuur. Dit vertaalt zich in een rioleringsgraad van 84.92%, wat overeenkomt met een zuiveringsgraad van 84.87% (bron VMM, situatie april 2022). Dit is net iets lager dan het Vlaamse gemiddelde:

¹⁸ Dit wordt ook aangehaald bij de bespreking van de vrijetijdsinfrastructuur.

Door VMM wordt richting gegeven aan de sanering van niet gerioleerde zones (groene clusters), in de vorm van stroomgebiedsbeheerplannen (verder SGBP). Deze SGBP hebben tot doel de vuilvracht op waterlichamen (stroomgebieden van waterlopen) gefaseerd te reduceren, door het opleggen van reductiedoelen op gemeentelijk en bovengemeentelijk niveau. Het huidige SGBP, t.t.z. versie 3, omvat de periode 2022-2027.

Ten einde de opgelegde reductiedoelen voor de gemeentelijke riolering te realiseren dient de gemeente Brecht uiterlijk eind 2027 volgende rioleringsdossiers uitgevoerd te hebben:

Voor waterlichaam GROOT SCHIJN:

- rioleringsproject GUP-11009-505 (gemeentelijk) - Ringven, Bethaniënlei

Voor waterlichaam WEERIJSEBEEK:

- Weg- en rioleringswerken in Koningsstoel (deel), Vaartkant (Links deel) en Groenstraat (deel)
- Aanleg van een 2DWA-riolering met behoud van bestaande grachten voor de regenwaterafvoer. Kloosterstraat tussen Henxbroek - Vogelzang en Hoogstraatsbaan, Hoogstraatsebaan (N115) van Kloosterstraat tot eerste zijstraat richting centrum
- Weg- en rioleringswerken in de Hoge Heidelaan, Hoge Meerheuvel, Van De Reydtlaan (van Hoge Meerheide tot Einde) en Solvijnslaan

Voor waterlichaam VERLEGDE SCHIJN - VOORGRACHT:

- Weg- en rioleringswerken Eendrachtstraat.

Om na 2024 aanspraak te kunnen maken op water gerelateerde subsidies heeft de gemeente de verplichting een hemelwater-en droogteplan (verder HWP) op te maken. Hier werd door gemeente Brecht reeds aan voldaan (goedkeuring bij GR dd. 11/02/2021).

We merken op dat rioleringsdossiers worden gekenmerkt door een lange doorlooptijd (doorgaans meer dan 6 jaar). Deze doorlooptijd wordt sterk beïnvloed door volgende factoren:

- goedkeuringscascade van rioleringssubsidies
- hoeveelheid aan stakeholders
- doorlooptijd van grondverwerving

- beperkte poule aan relevante studiebureaus, waardoor deze overbevraagd zijn
- aanvraag omgevingsvergunning: complexiteit van dossieropmaak en procedure met daarbij een groeiende cultuur aan bezwaarschriften
- wildgroei aan (bijkomende) onderzoeken: archeologie, sloopopvolging, milieu hygiënisch onderzoek, voortoets/passende beoordeling, MER screening, bemalingsstudie,...

Het dossier Nieuw-Rommersheide / De Vijvers wordt volgende legislatuur opgenomen, maar maakt duidelijk dat de doorlooptijd toch wel gebonden is aan verschillende factoren en dossiers er niet eenvoudiger op worden.

De gewestelijke hemelwaterverordening geldt vanaf oktober 2023. Dit zal evenzeer een effect hebben op de ruimte die nodig is bij rioleringsdossiers. Wanneer er plaatsgebrek is, zal dit de dossiers ook vertragen.

14.3.2. Synergie weg- en rioleringswerken

Bovenop bovenstaande doelen verdient het de aanbeveling bij rioleringswerken steeds de synergie met wegenis- of omgevingswerken (en andere nutswerken) te onderzoeken. Hierbij is de toestand van de bestaande riolering in kaart te brengen door Pidpa.

De aanwezigheid van een bestaand gemengd rioleringsstelsel biedt de opportuniteit tot de aanleg van een gescheiden RWA en DWA riolering. Dit leidt er dan toe dat een deel van de wegenis (sleufherstel) wordt gefinancierd door Pidpa Hidrorio. Ook nutsmaatschappijen kunnen in synergie proactief hun leidingen vernieuwen en optimaliseren.

14.3.3. Wegenis

Voor de herstelling van wegen wordt er jaarlijks een budget voorzien in de vorm van onderhouds- en herstellingswerken. Op basis van externe en interne meldingen, periodieke herstellingen en evaluaties door de eigen diensten wordt er door de dienst infrastructuur jaarlijks een voorstel geformuleerd met straten die zouden moeten vernieuwd worden.

Naast de geplande weg- en rioleringswerken en onderhouds- en herstellingswerken bevinden volgende wegen zich niet meer in de beste staat:

- Kerkstraat (in beheer gemeente)
- Eester (in beheer AWV)

14.3.4. Fietspaden

Bij grote weg- en rioleringswerken in de dorpscentra worden in principe eveneens de fiets- en voetpaden mee vernieuwd. Wanneer fiets- of voetpaden zich in een slechte toestand bevinden en er geen weg- en rioleringswerken gepland zijn, dringen er zich ook hier vernieuwingen op. Hiervoor kan dan apart budget voorzien worden.

3 à 4 keer per jaar worden er overlegmomenten ingepland met het fietspadencomité met vertegenwoordigers van het gemeentebestuur, dienst infrastructuur, dienst mobiliteit, vrijwilligers, AWV en Vlaamse Waterweg. Fiets- en voetpaden worden met dit comité overlopen waarbij belangrijke aandachtspunten en gebreken worden besproken. Vooral de vrijwilligers zorgen voor een grote input op basis van hun veldwerk. Vanuit dit comité worden er adviezen geformuleerd naar het gemeentebestuur.

In 2024 starten 2 grote fietspadendossiers:

- Herstelling fietspad Heihoefke
- Fietspadendossier Kloosterstraat (verbinding Sint-Lenaarts/Loenhout)

Daarnaast wordt er door het fietspadencomité aangedrongen op een herstelling of vernieuwing van volgende fietspaden in de nabije toekomst:

- Fietspad Brasschaatbaan

- Fietspad Eyndovensteenweg
- Fietspad Abdijlaan

Er verschijnen regelmatig (Europese) subsidie-oproepen voor de aanleg van fietspaden. Het is belangrijk deze oproepen op te volgen maar de indientijden zijn vaak kort. Eenzijdig kan men op deze manier een belangrijke bron van financiering aansnijden, maar anderzijds kan men ook niet wachten op subsidies om sommige (prangende) situaties aan te pakken.

14.4. BEHEER GROEN

Brecht is een groene gemeente. 93% van de inwoners van Brecht woont op minder dan 400m van buurtgroen (groenoppervlakte van 0,2 hectare), en 59% woont op minder dan 800m van wijkgroen (groenoppervlakte van 10 hectare). 19% van de oppervlakte bestaat uit buurtgroen en 17% uit wijkgroen. Het aandeel onbebouwde oppervlakte voor landbouw neemt af de laatste jaren, terwijl het aandeel onbebouwde oppervlakte voor bos toeneemt. Er is echter nog steeds veel meer **akkerland** beschikbaar (63,1% van de onbebouwde oppervlakte in 2021) dan **bebost gebied** (8,5% van de onbebouwde oppervlakte in 2021)¹⁹.

De druk op gemeenten zal de komende jaren alleen maar groter worden om op het grondgebied te zorgen voor meer groen, minder verontreiniging, een aantrekkelijker woonomgeving, ... Aan de andere kant worden we geconfronteerd met vragen naar ontwikkelingen voor woningen en bedrijven. Een goed **evenwicht** vinden tussen deze twee componenten is en blijft een uitdaging. De grootste moeilijkheid bij bosuitbreiding blijft het kunnen verwerven van de juiste gronden daarvoor. Nochtans zullen bij ontbossingen de gemeenten de aanplant van **compensatiebos** kunnen (en soms moeten) overnemen.²⁰

Herinrichting van publieke ruimte met aandacht voor ontharding heeft een impact op de gemeentelijke werking. Niet alleen dient creatief omgegaan te worden met het uittekenen van de voorstellen, ook het onderhoud neemt door ontharding toe. Misschien dat burgerbudgetten en ondersteunde buurtwerking een impuls kunnen zijn om inwoners zelf de handen uit de mouwen te laten steken in het belang van de gemeenschap.

14.5. BERMEN

Het bermbeheersplan heeft tot gevolg gehad dat de maaitijden van de bermen en de grachten beperkter werden. Bovendien moet volgens het bermbeheersplan al het maaisel opgezogen worden en afgevoerd.

Aangezien de groendienst slechts over één bermmaaier beschikt, wordt een groot gedeelte van dit werk **uitbesteed** aan een externe firma. Het wordt steeds moeilijker om medewerkers aan te werven die beschikken over de noodzakelijke rijbewijzen en de ervaring hebben om deze grote voertuigen te besturen. In de toekomst zal men op dit elan verder werken of zelfs verder uitbreiden bij gebrek aan gekwalificeerde chauffeurs.

Anno 2024, worden de meeste grachten en bermmen in de herfst gemaaid door een externe firma. De komende 3 jaar, 2024-2025-2026, zal dit door derden uitgevoerd worden, volgens een meerjarenbestek.

In het voorjaar wordt de eerste maaibeurt, van 1 meter naast de rijweg en fietspad, door de gemeentelijke groendienst uitgevoerd. In het najaar volgen de zandwegen, oftewel "karrensporen".

14.5.1. Aanplant bomen

Sinds einde 2013 tot en met najaar 2023 werden er in totaal +/- 2.000 straatbomen aangeplant.

¹⁹ Bron: gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be

²⁰ De dienst milieu bracht reeds in kaart waar bijkomend bebost kan worden op het grondgebied van Brecht.

De komende jaren willen we dit tempo aanhouden zodat we het groene karakter van onze gemeente verder uitbreiden. Ook op deze manier werken we aan een **aangename leefomgeving** en komen we tegemoet aan de eisen die worden gesteld inzake klimaatverandering. De juiste keuze van boomsoorten wordt des te belangrijker: **klimaatrobuustheid** is een must. Hiermee kunnen we de kosten verlagen (minder uitval) maar ook de risico's beperken op klachten of verzekeringsclaims omwille van droogte bijvoorbeeld.

Het betreft hier niet enkel het aanplanten van bomen in nieuw aangelegde straten, maar ook van reeds bestaande straten waar tot op heden nog geen bomen voorzien werden. Indien mogelijk worden bewoners via **participatie** betrokken bij de aanplant en de keuze van de boomsoorten.

In nieuwe straten/wijken werden in het verleden de bomen aangeplant door onderaannemers van de firma's die de weg- en rioleringswerken uitvoerden. De bomen werden aangeplant en daarna niet meer opgevolgd (inzake water geven). Dit is echter zeer belangrijk tot 2 jaar na aanplant. Het gevolg is dat bomen afsterven en opnieuw aangeplant moesten worden. Dit is negatief voor het imago van de gemeente. Sinds enkele jaren verzorgt de gemeentelijke groendienst de nieuwe aanplantingen in eigen beheer. Recente voorbeelden van deze werkwijze zijn de verkavelingen Zandblok, Klaverheide en Rommersheide.

Op deze manier kunnen we bovendien de aanplantingen uitvoeren met het gebruik van wortelgeleidingsplaten. **Wortelopdruk** met de gekende nadelige gevolgen wordt zo vermeden.

We stellen ook voor om het aanbrengen van **bescherming rondom bomen** die behouden moeten blijven op een bouwperceel, verplicht op te nemen in stedenbouwkundige vergunningen. Het gaat dan vooral over de bomen die in de buurt staan van de op te trekken woning. Heel dikwijls worden er rond of tegen de te behouden bomen bouwpuin of bouwmaterialen geplaatst. Zo worden de bomen beschadigd en heeft men een reden om voor deze bomen nog een extra gemeentelijke kapvergunning aan te vragen. Dit nodeloos kappen van bomen moeten we trachten te voorkomen.

14.5.2. Waarborgen kapvergunningen

Het waarborgreglement voor kapvergunningen is aan herziening toe. Het is een opportuniteit om in de nieuwe legislatuur de huidige werkwijze te evalueren. Deze werkwijze is tijdsintensief en mogelijk niet de beste manier om ervoor te zorgen dat bomen niet nodeloos gekapt worden. Bovendien zijn er efficiëntiemogelijkheden in een **stroomlijning van alle waarborgprocedures**. Vandaag is het mogelijk dat een burger voor de bouw van een energiezuinige woning met regenwaterput, groendak, en het kappen van 2 bomen, 4 verschillende waarborgen moet betalen. De opvolging van de werken en terugbetaling van de waarborgen gebeurt door 2 verschillende diensten, op verschillende momenten. Een klantgerichte evaluatie dient vooropgesteld te worden.

14.5.3. Samenwerking maatwerkbedrijven

De gemeente zet sterk in op de inzet van maatwerkbedrijven. De capaciteit van deze maatwerkbedrijven echter ook gelimiteerd. Als meer ruimtes onthard worden en openbare ruimten anders worden ingericht, zal dit gevolgen hebben voor personeelsinzet en budget. Als illustratie hiervan gelden de ontharding van de Mudaeusstraat en de ontwikkeling van domein De Merel.

Mens (People)

De volgende pijler die aan bod komt is Mens. In dit deel lees je meer over vrije tijd, de bibliotheek, onderwijs en welzijn.

15. VRIJE TIJD

Dit hoofdstuk gaat dieper in op de beleidsdomeinen cultuur, jeugd, sport, toerisme en erfgoed. Het volgende hoofdstuk betreft de bibliotheek. Er zijn thema's die op meerdere van deze beleidsdomeinen terugkomen, de zogenaamde transversale thema's die spelen op verschillende beleidsdomeinen. Vandaar start zo goed als elk thema met een analyse van de trends en aanbevelingen die gemeenschappelijk zijn voor verschillende beleidsdomeinen van vrije tijd²¹. Nadien wordt voor elk thema dieper ingezoomd op elk beleidsdomein en zijn specifieke uitdagingen. De thema's die aan bod komen, zijn:

- Verenigingen en andere actoren in het vrijetijdlandschap
- Gemeentelijk aanbod en aanbodregie
- Vrijwilligers
- Participatie aan het beleid
- Toegankelijkheid van het aanbod
- Infrastructuur
- Samenwerken
- Samenleven in de publieke ruimte
- Interne organisatie
- Digitaliseren
- Mentaal welbevinden in en door vrije tijd

Voordat gestart wordt met deze thema's wordt een korte toelichting gegeven over jeugdbeleid. Het domein Jeugd verschilt van de andere vrijetijd domeinen in die zin dat het zich richt op een doelgroep en niet op een thema. Dat maakt dat er vaker dienstoverschrijdende zaken naar boven komen. Vandaar dat dit hoofdstuk start met een kort stuk over jeugdbeleid.

15.1. INLEIDING

Vrije tijd is voor de meeste mensen het moment waarbij ontspanning en plezier centraal staan. Als mensen samen komen in hun vrije tijd, ontmoeten zij mensen met gemeenschappelijke interesses. Zo worden vriendschappen gevormd, ervaren mensen plezier en ontspanning en draagt die vrije tijd bij aan hun persoonlijke en sociale ontwikkeling. De rol van vrije tijd in onze maatschappij is niet te onderschatten. Uit verschillende studies blijkt de positieve invloed van vrijetijdsdeelname op een betere fysieke en mentale gezondheid en persoonlijk welbevinden (en dus lagere zorgkosten), betere schoolprestaties bij kinderen en vermindering van criminaliteit, een verhoogd burgerschap, een betere sociale ontwikkeling, een hechtere gemeenschap, ... Investeren in vrije tijd is dus veel meer dan enkel investeren in ontspanning en plezier. Het is investeren in een hechte gemeenschap waarvan de leden meer burgerschap ontwikkelen en een verbeterde fysieke en mentale gezondheid ervaren.

²¹ De thema's zijn gebaseerd op de thema's die ook in de *Inspiratienota voor een lokaal vrijetijdsbeleid* van VVSG aan bod komen. De inhoud van deze inspiratienota is in deze omgevingsanalyse afgetoetst aan de lokale Brechtse context. De inspiratienota is te vinden op: https://www.vvsg.be/Leden/Vrije%20tijd/InspiratienotaVrijeTijd_1206.pdf

15.2. JEUGDBELEID

Het jeugdbeleid vindt haar fundamenteën in twee belangrijke documenten: enerzijds het Vlaams jeugddecree dat op 1 januari 2024 in werking is getreden, en anderzijds het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties.

15.2.1. Trends

25% van de Brechtse inwoners bestaat uit jongeren tot 24 jaar. Een groot deel van deze doelgroep kan nog niet zelf stemmen, maar heeft uiteraard wel nood aan vertegenwoordiging. Een goed begin is het halve werk.

Maak daarom van het welbevinden van je jonge inwoners dé prioritaire keuze. Een duurzaam jeugdbeleid, dat door alle lagen van de organisatie snijdt. Niet omdat het moet, maar omdat het loont. Voor alle burgers, voor je hele lokale beleid. Want **sterk beleid voor jonge inwoners verbindt** de verschillende gemeenschappen waar kinderen, jongeren en hun gezinnen deel van uitmaken, inwoners in wijken en diensten met dezelfde missie. Het bouwt bruggen tussen opvang, vrije tijd, school, welzijn en openbare ruimte. Een zorgzame buurt, kindvriendelijke mobiliteit, een warme school, een kwalitatieve kinderopvang, jeugdaanbod op maat, de juiste zorgnetwerken, vertrouwen in jongeren... zijn een godsgeschenk aan je jonge inwoners maar ook aan (groot)ouders, leerkrachten, opvoeders, handhavers en ondernemers. Je voorkomt in plaats van te genezen.

Uit bovenstaande vloeit automatisch de noodzaak om een beleid dat alle diensten door de bril van kinderen en jongeren doet kijken, een **brede jeugdreflex**.

15.2.2. Aanbevelingen

- Gemeentebreed werken aan jeugdthema's is dé sleutel om succesvol beleid voor jonge inwoners te voeren. Heel wat thematieken of doelgroepen laten zich niet vatten in sectorale bevoegdheden en vergen een **organisatiebrede aanpak**. Geïntegreerd werken zorgt voor efficiënter beleid met positieve beleidsimpact. Geef jeugdconsulenten de tijd om impact te hebben op alle beleidsdomeinen.
- Kies **ook op politiek niveau voor een transversale aanpak**. Vuur dit ook aan bij de collega's als schepen met de bevoegdheid voor van kinderen en jongeren in je portefeuille.

15.3. VERENIGINGEN EN ANDERE ACTOREN IN HET VRIJETIJDSLANDSCHAP

15.3.1. Algemeen

Verenigingen zijn de maïzena van onze maatschappij. Ze binden en verbinden mensen, jong en oud, groot en klein. Verenigingen in al hun diversiteit maken elke dag opnieuw het verschil voor heel veel mensen.

15.3.2. Huidige situatie

De gemeente biedt op verschillende vlakken ondersteuning aan de Brechtse verenigingen:

- **Niet-financieel:** Brechtse verenigingen kunnen onder bepaalde voorwaarden beroep doen op niet-financiële steun van de gemeente (bijvoorbeeld uitleendienst, infrastructuur, ondersteuning bij communicatie, vorming: sinds 2015 organiseert de dienst vrije tijd jaarlijks het evenement 'Oppepper', dé vormings- en netwerkvond voor Brechtse verenigingen).

- **Financieel:** de gemeente heeft een uitgebreid subsidiebeleid voor sport-, cultuur- en jeugdverenigingen. Het subsidiebeleid is erop gericht een permanent kwalitatief aanbod voor allerlei doelgroepen te kunnen voorzien. De verenigingen kunnen verschillende subsidies aanvragen.

BELANGRIJK: in 2021 onderging het subsidiereglement een update en werden de reglementen voor jeugd-, cultuur-, ouderen en sportverenigingen zoveel mogelijk op mekaar afgestemd. Het werd een eenvormig, vereenvoudigd en laagdrempelig subsidiereglement. Ook de erkenning van verenigingen werd gelijk getrokken. In het nieuwe subsidiereglement zijn 4 categorieën te onderscheiden:

- Basissubsidies
- Projectsubsidies (excl. ouderen)

- Infrastructuursubsidies
- Jubilerende verenigingen
- Extra voor JEUGD: Kadervorming

De reglementen zijn terug te vinden op de website van Brecht.

15.3.3. Trends

De belangrijkste trends om rekening mee te houden bij het uitwerken van een beleid op vlak verenigingen zijn:

- Complexer wordende maatschappij die ook aan verenigingen hogere eisen stelt. Dit vertaalt zich vaak in allerlei regelgeving die het enthousiasme om iets te doen doet afremmen.
- Leden en vrijwilligers zetten zich vaker in voor bepaalde korte projecten. Levenslange engagementen worden zeldzamer.
- Er ontwikkelen zich tal van nieuwe vormen van vrijwillig engagement die niet altijd in het opzet van een klassieke vereniging passen (vb actiegroepen, wijkcomités, individuele amateurlustenaars, ...).

15.3.4. Aanbevelingen

- Sterke gemeentelijke ondersteuning van de lokale vrijetijdsactoren, zowel de traditionele verenigingen als nieuwe vormen van engagement met als uitgangspunt: Voor Brecht Door Brecht. Het top-down opleggen of stimuleren van engagement is zelden duurzaam. Het is belangrijk om te weten wat beweegt en leeft en welke noden er zijn bij verenigingen en vrijetijdsactoren. Dit kan enkel door te luisteren en in gesprek te gaan. Op basis van deze kennis kan **bottom-up steun** uitgewerkt worden, zowel **financieel als logistiek als inhoudelijk**.
Een mooi voorbeeld van een samenwerking die vanuit deze basisfilosofie reeds is gerealiseerd, is het project 'Meneer Pastoor' van de Hoeders van Leonardus met ondersteuning van de dienst erfgoed.
- Met dit uitgangspunt in het achterhoofd kan het aanstellen van een **verenigingsmedewerker** een mogelijke piste zijn. Hierbij krijgt een ondersteunende of verbindende medewerker de opdracht om alle mogelijke organisaties mee op een hoger niveau te tillen.
- Het actiever opnemen en uitwerken van **regierollen** binnen vrije tijd sluit ook aan bij dit uitgangspunt. Welke rol neemt het lokaal bestuur op in de organisatie van (grote) evenementen en activiteiten? Gebeurt de organisatie van bovenuit of worden verenigingen of andere organisaties gestimuleerd om evenementen te organiseren en neemt het lokaal bestuur hier vooral een ondersteunende rol op? In een regierol valt de organisatie veel minder bij het lokaal bestuur; de rol die het bestuur opneemt ligt dan in ondersteunen en faciliteren. Het lokaal bestuur voorziet een structuur en kader zodat verenigingen en andere organisaties zo vlot mogelijk kunnen organiseren. Op dit moment is het bijvoorbeeld voor niet-erkende verenigingen (dus zowel nieuwe samenwerkingsvormen als private partners) niet mogelijk om materialen uit de gemeentelijke uitleendienst te gebruiken. Een bewuste keuze voor regierollen houdt in dat meer traditionele werkwijzen in vraag worden gesteld en in een ander –meer aan hedendaagse noden aangepast- licht bekeken kunnen worden.
- Een **evaluatie en aanpassing van het reglement voor infrastructuursubsidies** dringt zich op. In het huidige reglement voor infrastructuursubsidies:
 - o Hypothekeren grote nieuwbouw- of renovatie-dossiers hier de financiële terugbetalingsmogelijkheden voor andere (kleinere, maar noodzakelijke) werken bij de verenigingen.
 - o Is het totaalbedrag voorzien voor infrastructuursubsidies te laag
- Hoewel de **Projectsubsidies** een belangrijke meerwaarde kennen in het initiëren van vernieuwing binnen de vereniging of het aanpakken van maatschappelijke veranderingen, blijft het **vrijblijvend karakter** iets om aandachtig over te zijn.

15.3.5. Cultuur

Huidige situatie

Het aantal sociaal-culturele verenigingen stijgt jaar na jaar. In 2023 telt gemeente Brecht 79 erkende cultuurverenigingen. Voor het werkingsjaar 2023 dienden 69 erkende Brechtse verenigingen een aanvraag voor een basissubsidie in. Het totaalbedrag voor de basissubsidie cultuur bedraagt € 18.900 in 2022. Er is €3.750 projectsubsidie voorzien.

	Budget	Basissubsidie	Projectsubsidie
2023	€ 23.461	€ 18.400	€ 4.461
2022	€ 23.701	€ 18.900	€ 3.750

Hieronder wordt kort geschetst hoe de verdeling van de subsidies gebeurt. Details zijn terug te vinden in de bijlagen.

Basissubsidie

De cultuurverenigingen die in aanmerking komen voor financiële ondersteuning van een basissubsidie worden onderverdeeld in volgende categorieën met een vast subsidiebedrag.

Categorie A:

- BUURTSCHAPPEN (€100,00) - 19 erkende Brechtse verenigingen
- EVENEMENTENVERENIGING OF ORGANISATIECOMITES (€100,00) - 9 erkende Brechtse verenigingen
- OUDERRADEN OF OUDERCOMITES (€ 100,00) - 5 erkende Brechtse verenigingen

Categorie B: SOCIO-CULTURELE VERENIGINGEN (€ 300,00) - 20 erkende Brechtse verenigingen

Categorie C:

- THEATERVERENIGINGEN (€ 600,00) - 3 erkende Brechtse verenigingen:
- VERENIGINGEN MET INSTRUMENTALE MUZIEK (€ 600,00) - 5 erkende Brechtse verenigingen
- VERENIGINGEN MET VOCALE MUZIEK (€ 600,00) - 3 erkende Brechtse verenigingen
- VERENIGINGEN MET ATELIERWERKING (€ 600,00) - 1 erkende Brechtse verenigingen
- VERENIGINGEN MET VOLKSKUNST (€ 600,00) - 4 erkende Brechtse verenigingen

De werking van de Brechtse cultuurverenigingen is vooral toegespitst op volwassenen. KF Vlijt en eendracht, Koninklijke Harmonie De Eikel, Musical Performance ensemble Impro Style en BKT kindertheater beschikken over een gestructureerde jeugdwerking.

Projectsubsidie

In 2022 ontvingen 7 verenigingen een projectsubsidie van € 637, in 2023 ontvingen 5 verenigingen een projectsubsidie van € 750.

Subsidie jubilerende verenigingen

In 2022 ontvingen 5 verenigingen een subsidie voor een jubileum, voor een totaal bedrag van 2.870€. In 2023 ontving 1 verenigingen een subsidie voor een jubileum, voor een bedrag van 750€.

Infrastructuursubsidie

In 2022 ontvingen 2 verenigingen een infrastructuursubsidie, voor een totaal bedrag van 1.932,96€. In 2023 ontvingen 2 verenigingen een infrastructuursubsidie, voor een totaal bedrag van 14.605,53€.

Trends

Sociaal-culturele organisaties weten wat leeft in de maatschappij en verbinden mensen. Ook kunstenaars in de vrije tijd geven onze gemeente net dat tikkeltje extra glans. Als gemeente moeten we blijven investeren in het lokaal verenigingsleven en het artistiek weefsel. Vandaag zien we in het verenigingsleven dat het engagement van vrijwilligers en bestuursleden daalt. Dit merken we ook in onze verenigingen. Het uitbouwen van een volwaardig bestuur wordt moeilijk, wat de druk op de verenigingen verhoogt. Daarom is belangrijk dat we administratieve, organisatorische zaken zo eenvoudig mogelijk houden.

Het huidige subsidie- en erkenningsreglement zijn qua ondersteuning vooral gericht op het gekende en traditionele verenigingsmodel. Dat is zeer waardevol, maar het sociaal-cultureel werk kent nog vele andere uitingsvormen. Het landschap is veranderd: tijdelijke (kleinschalige) projecten, vormingsinitiatieven, activiteitenreeksen... Amateurkunstenaars verenigen zich in bands of collectieven, maar creëren ook individueel.

De werking van verenigingen wordt duurder, het aantal socio-culturele verenigingen die erkenning en subsidies aanvragen neemt toe. Daarnaast is er een grote discrepantie in de subsidiestroom naar socio-culturele verenigingen t.o.v. andere vrijetijdsverenigingen in het nadeel van socio-culturele verenigingen.

Aanbevelingen

Het is nodig om een kader te bieden voor alle soorten initiatieven en uitingsvormen: tijdelijke (kleinschalige) projecten, bands, individuele kunstenaars, ...

De financiële ondersteuning van onze cultuurverenigingen vraagt om een bijsturing. Om een waardevolle financiële ondersteuning te kunnen blijven aanbieden –rekening houdend met de trends- zal op termijn een stijging van de subsidies nodig zijn.

Als vrijetijdsdiensten hechten we veel belang aan het ondersteunen van onze verenigingen. We blijven via de Oppepper inzetten op vorming en netwerken. Onze verenigingen informeren kan in de toekomst door het uitsturen van nieuwsbrieven op maat. We denken hierbij aan communicatie over de subsidies, oproepen voor vrijwilligers, vormingen en activiteiten, weetjes en nieuwtjes, projecten van verenigingen in de kijker zetten... Het opstellen van deze nieuwsbrieven is mogelijk op vrijetijdsniveau in een domeinoverschrijdende aanpak.

De meeste amateurkunstenaars willen optreden, spelen, gezien, gehoord, gelezen en/of bewonderd worden. Ze zijn op zoek naar communicatiekanalen, een publiek en erkenning. Het is onze taak om in te zetten op deze zichtbaarheid. Als vrijetijdsdienst zijn we mee ambassadeur van ons lokaal talent en lokale helden. We bekijken of we extra speel- en toonkansen kunnen creëren.

Op dit moment is de organisatie van artistieke initiatieven door en voor amateurkunstenaars op het grondgebied beperkt. De gemeente dient in de toekomst meer in te zetten op de ondersteuning en het aanmoedigen. Er is nood aan een werkbaar kader voor amateurkunstenaars waarbij zij van onderuit kunnen organiseren en tentoonstellen. De gemeente faciliteert en ondersteunt hierin waar nodig. De cultuurraad nam hierin reeds een voortrekkersrol op bij de organisatie van kunstevenementen: StaART eens binnen en het poëziecircuit.

Er liggen nog veel kansen om de samenwerkingsmogelijkheden tussen deeltijds kunstonderwijs en amateurkunsten (lokale verenigingen) verder te verkennen. De Alternatieve Leercontext (cf. decreet DKO) geeft daar aanzetten toe. Hierbij kunnen leerlingen voor een deel van hun opleiding buiten de academie ervaring opdoen, bijvoorbeeld in een amateurkunstenvereniging, in een bedrijf of bij een zelfstandig kunstenaar.

15.3.6. Erfgoed

Trends

Zowel in Brecht als in Sint-Job-in-'t-Goor zijn respectievelijk een Geschied- en Oudheidkundige kring en heemkring actief. De kerkfabrieken proberen naast hun reguliere werking eveneens een breder publiek aan te spreken door tijdelijke tentoonstellingen en activiteiten te organiseren. In het bijzonder zijn in Sint-Lenaarts verschillende werkgroepen actief – Liefhebbers Sint-Leonardusorgel, Vrienden van Sint-Leonardus

(processie) en Hoeders Erfgoed Sint-Leonardus. Verschillende van hen zijn erkende verenigingen (zie hoger).

De dienst erfgoed en cultuur voorzien ondersteuning op maat voor deze verschillende actoren. Dit gebeurt bijvoorbeeld inhoudelijk, financieel en logistiek (zie hoger).

Geschied- en oudheidkundige kring van Brecht krijgt jaarlijks een nominatieve toelage van € 1000.

15.3.7. Sport

Huidige situatie

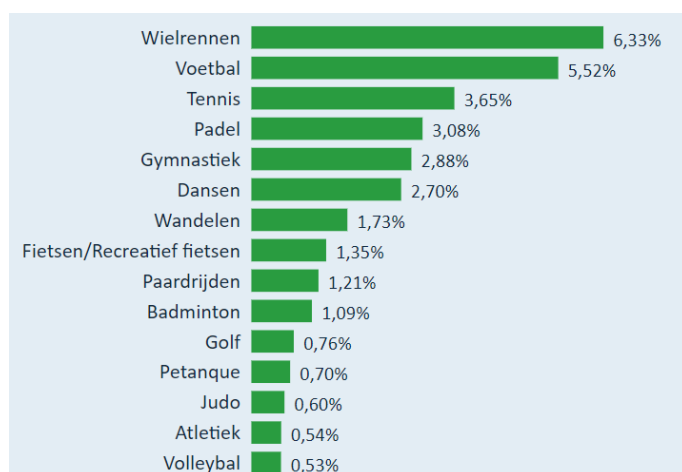
De gemeente telt in 2023 een 80-tal erkende sportclubs, verdeeld over een 40-tal verschillende sporttakken. De lijst van erkende sportclubs is opgenomen in bijlage.

Volgens de sportdatabank van Sport Vlaanderen zijn er 114 verenigingen actief in de gemeente Brecht. Dat betekent dat er een 30-tal verenigingen niet erkend zijn. Deze verenigingen komen niet in aanmerking voor de gemeentelijke voordelen die gekoppeld zijn aan een gemeentelijke erkenning. Mogelijks zijn deze een aantal van deze verenigingen actief in meerdere gemeentes en hebben zij elders een erkenning verkregen.

Een andere opmerkelijke bevinding is dat er zich een **zeer sterke daling** was tijdens de laatste beleidsperiode van het aantal actieve sportverenigingen in onze gemeente (zie onderstaande tabel die werd opgemaakt op basis van de gegevens in de sportdatabank van Sport Vlaanderen). Eén van de redenen van deze daling is te zoeken in het wegvallen van de sportmogelijkheden in Sporthal De Zandbergen in Sint-Job waardoor een aantal verenigingen, waaronder een heel aantal zaalvoetbalclubs en andere competitieverenigingen die een groot speelveld nodig hebben, noodgedwongen dienden uit te wijken naar omliggende gemeentes.

Jaartal	Aantal sportclubs in Brecht
2018	181
2019	159
2020	151
2021	129
2022	114

Volgens diezelfde databank is wielrennen de meest populaire sport in onze gemeente, gevolgd door voetbal, tennis, padel, gymnastiek en dansen. Deze data passen volledig in het plaatje met de ledenaantallen van de Brechtse sportclubs.

Trends

Enkele belangrijke en opmerkelijke trends en tendenzen (cfr visienota sportpromotie Sport Vlaanderen) die we moeten meenemen bij het uitwerken van het Brechtse ondersteuningsbeleid voor sportverenigingen:

- 1 op 4 Vlamingen is lid van een sportvereniging. Dit is de meest populaire verenigingsvorm. Daarna volgen de hobbyverenigingen (8%), de wijk- of buurtcomités (6%), de vakbonden en beroepsorganisaties (6%) en de socio-culturele verenigingen (5%).
- Mannen, jongeren en hoogopgeleiden zijn vaker actief lid van een vereniging
- De sportclub blijft voor -14 jarigen essentieel om op een kwalitatieve en gestructureerde manier een levenslang sport-/beweegkapitaal op te bouwen.
- Grote clubs (+250 leden) zijn in de minderheid in Vlaanderen, in totaal 9,93% (Kennisplatform Sport Vlaanderen).
- De georganiseerde sport groeit dus, maar staat enigszins onder druk door een gebrek aan opgeleide trainers. Toch is georganiseerde sport nog steeds de beste predictor voor een duurzaam, kwaliteitsvol en levenslang sport- en beweeggedrag (probabiliteit x3).

Aanbevelingen

Een sterk Brechts sportbeleid zorgt dat onze sportclubs, in de eerste plaats gedragen door vrijwilligers, sportclubs kunnen zijn. Basisondersteuning en -erkenning van sportclubs dienen daarom evidente pijlers in ons sportbeleid te zijn. Op basis van de huidige situatie en actuele trends dienen we actie te ondernemen op volgende vlakken:

- **Eenvoudige subsidiëring** bewaken en verder optimaliseren

Subsidiëringcriteria moeten als een gericht beleidsinstrument ingezet worden om de Brechtse sportclubs te stimuleren eigentijdse uitdagingen aan te gaan. Ze moeten administratief eenvoudig en niet omslachtig zijn zodat de administratieve belasting tot een minimum beperkt is.

Het subsidiëringbeleid werd recent hervormd. Dat betekende voor de sportclubs een zeer grote administratieve verlichting. Toch dient dit geëvalueerd te worden en daar waar nodig aangepast en verder verfijnd te worden. Er dient verder ingespeeld te worden op de noden van de verenigingen. Zo worden zij geconfronteerd met heel wat maatschappelijke uitdagingen.

- **Kwaliteit begeleiding en trainers** binnen de Brechtse sportclubs

Bij de herstructurering van de basissubsidies voor sportclubs werd besloten om over te stappen op een transparant systeem met 4 verschillende categorieën. Elke categorie is gekoppeld aan specifieke voorwaarden en een gelijkwaardig subsidiebedrag. Het puntensysteem is hierbij losgelaten. Dit heeft als gevolg dat sportclubs minder gestimuleerd worden om hun trainers kadervorming en erkende opleidingen te laten volgen, omdat dit niet langer cumuleerbaar is binnen een puntensysteem.

Echter is het bijzonder belangrijk om te blijven inzetten op het aanmoedigen van een kwaliteitsvolle sporttechnische en pedagogische begeleiding binnen onze Brechtse sportclubs. We dienen onze sportclubs uit te dagen om te blijven groeien en kwaliteitsvolle trainingsmomenten aan te bieden. Dit draagt bij aan de veiligheid, kwaliteit en professionaliteit van de sportclubs.

We kunnen dit realiseren door:

- Een subsidiereglement te voorzien voor **terugbetaling individuele kadervorming** (cfr jeugd)
- Meer erkende **kadervorming voor trainers** naar Brecht te halen (cfr opleidingsaanbod Vlaamse trainerschool). Hierdoor verlagen we de drempel om deel te nemen aan het aanbod.
- **Gemeentelijke accommodatie gratis** ter beschikking te stellen voor opleidingen van de trainers van onze Brechtse sportclubs.
- Kortingscodes aan te kopen bij de Vlaamse trainerschool als **opleidingsbudget** voor onze Brechtse sporttrainers

- **Een laagdrempelige instapmodule** voor beginnende trainers te organiseren in Brecht (bv start 2 coach of coach 4 skills).
- Het inleggen van een bus voor de Brechtse trainers voor deelname aan de **Dag van de Trainer** in Gent.

Door deze zaken deels of allemaal complementair aan elkaar te realiseren, willen we de Brechtse sportclubs aanzetten om opleidingen te blijven volgen en meer en betere gekwalificeerde trainers in te zetten die de clubs naar een hoger niveau brengen.

- **Digitale nieuwsbrief** voor sportclubs

Onze sportclubs worden dagelijks geconfronteerd met een veelheid aan informatie en e-mails. Ook wij dragen daartoe bij vanuit de gemeente doordat we hen willen informeren. We moeten echter blijven bewaken dat de sportclubs niet verdrinken in de veelheid aan e-mails. Enkele voorbeelden zijn: oproepen vanuit de gemeente voor medewerking aan projecten of evenementen, wijzigingen in de wetgeving, deadlines en reminders voor het insturen van subsidie-aanvragen, oproepen om in te schrijven voor allerhande vormingen of activiteiten, meldingen ivm het gebruik van infrastructuur, bevestigingen invullen, ...

Het introduceren van een digitale nieuwsbrief voor sportclubbestuurders zal helpen om de veelheid aan e-mails op te vangen. Hierdoor zullen belangrijke informatie en updates niet verloren gaan. Het is echter relevant om hiervoor een beheerssysteem of specifieke software te voorzien voor de opmaak van deze nieuwsbrief en nieuwsberichten. Dit zal ook zorgen voor een professionele uitstraling. Het systeem biedt waarschijnlijk sjablonen en ontwerptools die ervoor zorgen dat de nieuwsbrief er aantrekkelijk en verzorgd uitziet. Dit zal de betrokkenheid en interesse van de sportclubs vergroten en de informatie effectiever overbrengen.

Bovendien kan het systeem waarschijnlijk statistieken en rapporten genereren die inzicht geven in het bereik en de impact van de nieuwsbrief. Dit zal de sportdienst helpen om de effectiviteit van hun communicatie-inspanningen te meten en indien nodig aanpassingen te maken om de nieuwsbrief nog beter te laten aansluiten bij de behoeften en interesses van de sportclubs.

Al met al zal het aanschaffen van een software systeem of beheerssysteem voor de opmaak van een nieuwsbrief voor de sportclubs in de gemeente leiden tot een efficiëntere communicatie, een betere informatievoorziening en een professionele uitstraling. Dit zal de samenwerking en betrokkenheid tussen de sportdienst en de clubs bevorderen en zorgen voor een succesvolle en effectieve communicatie met alle betrokken partijen.

- Sportclubs helpen groeien door middel van **begeleidingstrajecten op maat**

De gemeente Brecht heeft een uitgebreid gamma aan ondersteuningsmogelijkheden voor haar erkende verenigingen. Zo organiseert de dienst vrije tijd jaarlijks een Oppepper, de vormings- en netwerkvond voor clubbestuurders, kunnen verenigingen gratis gebruik maken van de uitleendienst, zijn er voordeeltarieven bij het gebruik van de gemeentelijke infrastructuur, ...

De sportdienst adviseert om nog een stap verder te gaan en sportclubs (die dat nodig hebben) te ondersteunen bij het inzetten van begeleiding op maat via de externe partner 'de Vlaamse sportfederatie'. Zij bieden namelijk verschillende trajecten en coaching op maat aan voor erkende sportclubs. Zo is het mogelijk om een expert te boeken rond een bepaald thema (bv DPO, fiscaliteit, GDPR, financiering, juridisch advies, sponsoring, ...). Zij bieden bovendien ook de mogelijkheid aan voor grotere clubs om in te tekenen op het begeleidingstraject Clubgrade dat specifiek inspeelt op people management op maat van de sportclub. Dit kan ingezet worden binnen clubs waar het moeilijk gaat, waar onvoldoende betrokkenheid is, te weinig vrijwilligers of vraag is om te gaan herstructureren.

Dankzij een financiële inbreng en ondersteuning van de gemeente kunnen dergelijke begeleidingstrajecten en coaching op maat zorgen voor een nieuwe wind binnen de sportclubs die dat nodig hebben.

- **Open blik** naar andere sportaanbieders

Bij het streven in onze gemeente naar een laagdrempelig en toegankelijk sportaanbod voor elke burger biedt weloverwogen samenwerking kansen. Zo biedt samenwerking met professionele zelfstandigen of organisaties mogelijkheden om bepaalde noden op te vangen of kansen te grijpen daar waar zuiver vrijwilligersinitiatief onvoldoende blijkt.

Zo denken we aan:

- Gericht uitbesteden van taken en diensten (bv sportevenementen, sportkampen, lessenreeksen, ...)
- Ongebonden sporters beter opvangen (bv sportcoach die trainingsadvies geeft op de finse loop piste of fit-o-meter)
- Specifieke doelgroepen die nog geen aanbod hebben in de gemeente, een aanbod aan te bieden.

15.3.8. Jeugd

Huidige situatie

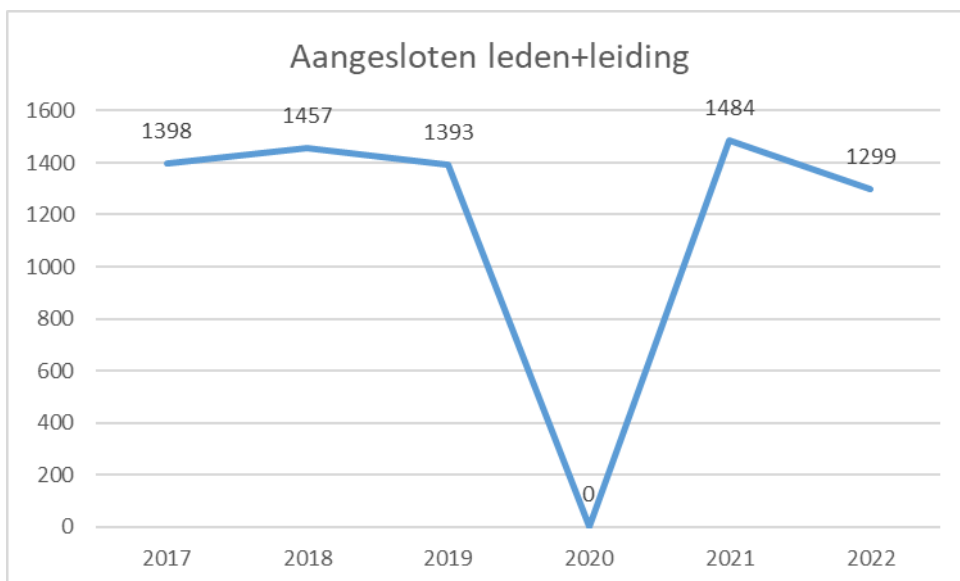
In Brecht waren er in het werkjaar 2022-2023 8 jeugdverenigingen actief, exclusief de 3 jeugdhuizen. Deze verenigingen zijn allen aangesloten bij de jeugdraad. In vergelijking met 2018 zijn dit 2 jeugdverenigingen minder. Volgende verenigingen zijn actief:

Chiro (3)	Brecht (1) Sint-Job-in-'t-Goor (1) Sint-Lenaarts (1)
KLJ (3)	Brecht (1) Sint-Lenaarts (1) Overbroek (1)
Jeugd Rode Kruis	Sint-Lenaarts (1)
Akabé	Sint-Job-in-'t-Goor (1)

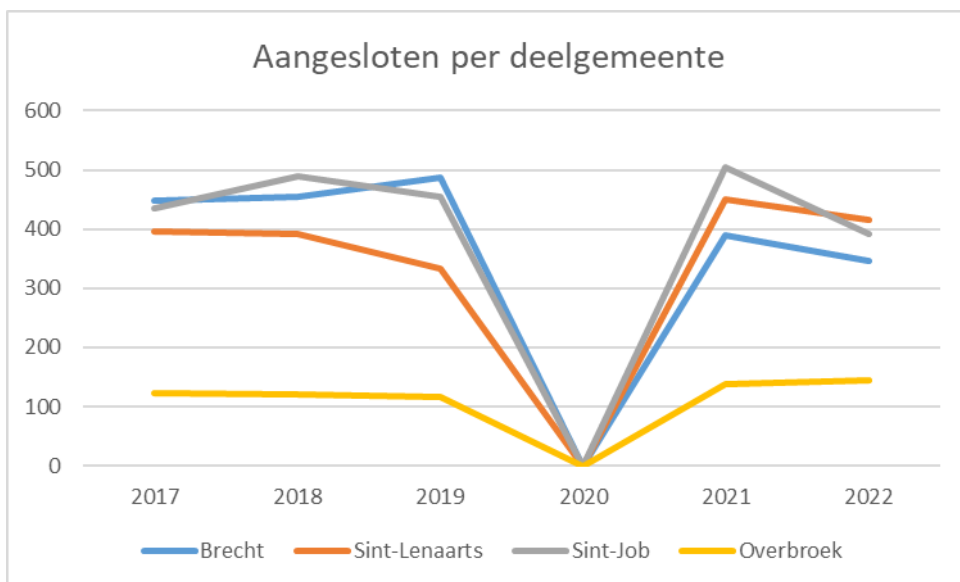
De evolutie van de leden- en leidingaantallen wordt weergegeven in onderstaande grafiek. Hier zijn de jeugdhuizen niet in opgenomen.

Kanttekeningen:

- Vanwege het wegvallen van de subsidieaanvraag in 2020 (lees: gewerkt met gewogen coëfficiënt) werden er geen leden- en leiding aantallen opgevraagd. Hierdoor missen we gegevens van 2020, ook weerspiegeld in de grafiek.
- Verder werd er met het vernieuwde subsidiereglement geen aparte lijsten voor leden en leiding meer opgevraagd. Hierdoor kunnen we geen opgesplitste cijfers meegeven, maar het totale ledenbestand (omdat leiding automatisch mee lid is van de vereniging).
- Onderweg stopten 2 jeugdverenigingen hun werking:
 - o In 2019 deden we het al zonder Jongerenkoor akKOORd
 - o In 2020 stopte het JRK in Brecht
- In Sint-Job is het aanbod ontoereikend. Chiro Sint-Job zit al enkele jaren met een wachtlijst en ziet niet meteen verbetering. De vraag om een extra jeugdwerkinitiatief in Sint-Job dient zich aan. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat het moeilijker is om vrijwillige leiding aan te trekken, en dat we deze ook in dezelfde vijver zullen moeten zoeken als de bestaande verenigingen in Sint-Job. Ook de infrastructuur is hier een heikel punt, zie hiervoor het thema 'Infrastructuur'

Hieronder zijn ook het aantal leden per deelgemeente weergegeven.

In de tabel hieronder worden de subsidiebedragen per jaar vanaf 2017 tot en met 2023 weergegeven. In 2020 en 2021 werd het subsidiebedrag anders berekend wegens corona. Vanaf 2022 geldt het nieuwe subsidiereglement.

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
52.955€	55.926,94€	82.791,91€	60.441,07€	38.937,06€	157.288,53€	45.400,65€

De verdeling van de subsidiebedragen over de verschillende soorten subsidies was in 2022 en 2023 als volgt:

	2022	2023
Basissubsidie	30.250€	30.250€
Kadervorming	988,88€	2.040€
Jubilarend	0€	0€
Infrastructuur	116.248,53€	4.360,65€
Project	5.250€	7.500€

Verdeelde restbedragen	4.551,12€	1.250€
Totaal	157.288,53€	45.400,65€

Trends en aanbevelingen

Voor jeugd zijn de trends en aanbevelingen ondergebracht in het stuk Infrastructuur – Jeugd. De verschillende thema's (verenigingen, vrijwilligers, jeugd, aanbod, infrastructuur) grijpen erg op mekaar in. Vandaar is alles gebundeld onder 1 thema, namelijk infrastructuur.

15.4. GEMEENTELIJK AANBOD EN AANBODREGIE

15.4.1. Cultuur en erfgoed

Huidige situatie

a) Podiumprogrammatie

De cultuurdienst biedt een gevarieerde, culturele programmatie aan:

- familievoorstellingen
- theater
- muziek
- humor
- tentoonstellingen
- kapel sessies

b) Vormingsaanbod

De cultuurprogrammatie voorziet i.s.m. de bibliotheek een beperkt vormingsluik voor volwassenen en jongeren. Het kende een stijging de voorbije jaren, zowel qua aantal workshops, lezingen en uitstappen als qua gemiddeld aantal deelnemers.

c) Schoolprogrammatie

De schoolprogrammatie wordt jaar na jaar druk bezocht. De prijs voor een schoolvoorstelling bedraagt 5 euro per leerling. Elke school kan een eigen keuze maken uit een op maat samengesteld aanbod. Hierbij wordt gratis busvervoer naar OC 't Centrum voorzien.

d) Evenementen met groot gemeenschapsvormend karakter

Onderstaande niet limitatieve lijst bevat de grote gemeenschapsvormende activiteiten georganiseerd door de cultuurdienst. Deze bevatten geroutineerde activiteiten, maar ook evenementen die zijn ontstaan door specifieke opportuniteiten.

- Vlaamse Feestdag;

Tijdens het laatste weekend van juni wordt het startschot gegeven van een elfdaags feest ter gelegenheid van de Vlaamse Feestdag op 11 juli. Na het openingsweekend loopt de feestweek verder van 1 tot 11 juli. De slogan van deze elfdaagse campagne is Vlaanderen Feest! In samenwerking met De Vriendenkring wordt tijdens de eerste parkavond van juli een gepaste Nederlandstalige programmatie voorzien.

- Feeeest in het park en Merelfest;

Bruisende doe- en beleeffestival met zomerbar en foodtrucks, coole acts en aanstekelijke animaties in samenwerking met de Brechtse verenigingen

- Zomervertelling;

De ATV zomervertelling is een gekende formule: een meesterverteller met een boeiend verhaal op een prachtige locatie. De toeschouwers brengen zelf hun eigen stoel mee. Na de vertelling wordt iedereen nog getrakteerd op een gratis 'bolleke'. Johan Petit en Raf Coppens waren reeds te gast in het Gemeentepark van Brecht.

- Cultuurprijs - en pluim;

De Cultuurprijs is een officiële erkenning van een geleverde prestatie door een persoon of een vereniging die een meerwaarde biedt voor het culturele leven in Brecht of een opmerkelijke culturele prestatie geleverd door een inwoner of vereniging van Brecht. De cultuurpluim is een aanmoedigingsprijs voor jong aanstomend creatief talent. Deze prijzen wordt tweejaarlijks uitgereikt.

- Dag van de burenen;

Dag van de burenen is de perfecte gelegenheid om je burenen te ontmoeten en beter te leren kennen. Dit evenement is inmiddels ook in Brecht uitgegroeid tot een mooie traditie waarbij we burenen aanmoedigen samen te komen op straat, op de stoep of op een oprit om samen te klinken en te genieten van een hapje.

- Kunstendag voor kinderen;

De hele dag kunnen kinderen tot 12 jaar volop toveren met theater, film, muziek, dans, architectuur, literatuur en beeldende kunst in gans Vlaanderen. Jaarlijks wordt in gemeente Brecht een creatief aanbod voorzien in samenwerking met IKO.

15.4.2. Erfgoed

Brecht neemt deel aan de traditionele hoogdagen zoals de Open Monumentendag, Erfgoeddag en Archeologiedagen. Deze activiteiten worden mee ingebed in de werking van de dienst vrije tijd.

In eerste instantie wordt er gekeken naar partners die activiteiten, zowel lokaal als bovenlokaal, willen organiseren. De dienst erfgoed neemt hierin een ondersteunende rol op. Zo bewaakt de dienst mee de (erfgoed)kwaliteit van de activiteit en levert voldoende inhoudelijk materiaal aan. De erfgoedwerking rond de kapel van Broeckhoven is hiervan een voorbeeld samen met de buurtbewoners. Verder werd voor de organisatie van Open Monumentendag 2023 een samenwerking opgestart met Hoeders Erfgoed Sint-Leonardus.

In de tweede plaats wordt er gekeken naar interne samenwerkingen binnen de dienst vrije tijd. Hiervoor wordt een engagement gevraagd van de andere diensten om bij de organisatie van activiteiten erfgoed als volwaardige partner te betrekken. Voorbeelden hiervan zijn onder meer de boer&buiten 2021 (samenwerking cultuur, bibliotheek en toerisme), Archeoloog op de boer&buiten 2021/22 (samenwerking Erfgoed Voorkempem) Erfgoeddag 2021 "Spoken in Brecht" (samenwerking jeugd en bibliotheek), Erfgoeddag 2022 "Op de Brechtse Koer" (samenwerking jeugd en bibliotheek),

In het Kempuseum wordt zowel zaterdag als zondag permanentie voorzien door vrijwilligers. Zij bemannen de balie en geven basisinformatie wat toeristische producten betreft. Het ontbreekt de inrichting van het Kempuseum aan belevingsvolle elementen die ook een jonger doelpubliek of gezinnen aanspreken. Gemiddeld bezoeken gedurende het jaar ca. 5 personen per weekend het Kempuseum, de redenen zijn tweërlei: zowel toeristische informatie als een museumbezoek.

De groepsbezoeken die plaats hebben gevonden, bestaan uit het traditionele en eerder oudere doelpubliek. Tevens hebben verschillende klassen (derde en vierde leerjaar) van Groot-Brecht de weg gevonden naar het Kempuseum. Er is een rondleiding met workshoppedeelte uitgewerkt op maat.

Trends

De afgelopen jaren is er een goede basis gelegd qua cultuuraanbod, zowel op vlak van podiumactiviteiten (theater, muziek, familie- en schoolvoorstellingen) als van gemeenschapsvormende activiteiten (workshops, uitstappen en lezingen). De bezoekerscijfers gingen voor corona al enkele jaren omhoog, steeds meer voorstellingen en workshops waren uitverkocht. Vooral comedy voorstellingen vallen in de smaak bij het Brechtse publiek.

De culturele sector werd hard getroffen door de coronamaatregelen: publieksactiviteiten en voorstellingen waren niet of nauwelijks mogelijk waardoor de bezoekerscijfers een enorme deuk kregen. Begin van deze legislatuur werd vanuit het lokaal bestuur gevraagd om een kostendekkend cultuuraanbod te voorzien waardoor de ticketprijzen noodgedwongen stegen.

Cultuurbeleving staat voor grote uitdagingen. Door corona werden die nog fundamenteler. We merken dat een deel van het vertrouwde publiek (nog) niet is teruggekeerd. Voor een deel zal dit mogelijk een tijdelijk fenomeen zijn en sijpelt het publiek alsnog terug binnen.

Gemeenschapsvorming blijft een ontzettend urgent concept: het is meer dan ooit essentieel om mensen samen te brengen in deze hyper individualistische, superdiverse en gepolariseerde samenleving. Een sterke nadruk leggen we op ontmoeten en samen beleven. Het cultuurhuis van de toekomst moet trouwens vooral een ontmoetingsplaats zijn, bleek uit een recent grootschalig gebruikersonderzoek van Cult. Als cultuurdienst worden we uitgedaagd om op zoek gaan naar innovatie in communicatie, aanbod en beleving om de band met het bestaande en potentiële publiek te versterken. We streven naar verbinding - naar een open huis waar iedereen welkom is.

Aanbevelingen

Het is logisch om verder te bouwen op de fundamenten die in het verleden werden gelegd en om een **kwalitatief, laagdrempelig en gevarieerd programma** te blijven aanbieden. De nood en goesting om te participeren zijn nog steeds groot, maar mensen kiezen zorgvuldiger waar ze hun kostbare tijd zullen spenderen.

Hierbij is het wel nodig te blijven evolueren met de maatschappelijke trends en op zoek te gaan naar **nieuwe kansen en samenwerkingen**. We denken hierbij bijvoorbeeld aan kleinschalige locatieprojecten in **wijken of buurten**. Maar ook: samenwerkingen met verenigingen of andere externe partners waarbij de cultuurdienst een **regierol** opneemt. De organisatie van activiteiten en evenementen in samenwerking met (lokale) verenigingen en partners bereiken groter en bredere publiek. We denken hierbij aan OMD 2023 "Meneer pastoor" i.s.m. Hoeders Erfgoed Leonardus, MerelFest, Brecht Borrelt of 11-juli-viering met Vriendenkring en Kunstendag voor Kinderen.

- De samenwerking met **'bekende merken'** (Erfgoeddag, Dag van de burens, Kunstendag voor Kinderen, Open Monumenten Dag, Vlieg) draagt bij aan een professionele uitstraling.
- In veel gezinnen bestaan er drempels om in familieverband naar het cultuurhuis of musea te gaan. Vaak krijgen jonge bezoekers hun eerste introductie tot het cultuurhuis via de school. **Scholenwerking** in cultuurhuizen is dan ook een ontzettend belangrijke hefboom om alle kinderen en jongeren toegang te geven tot cultuur.
- **Vergeten groep:** Een groep die vaak vergeten wordt maar die wel onze extra aandacht verdient zijn **de jongeren tussen 12 en 18 jaar**. We merken dat deze jongeren vaker moeite hebben met het vinden van een vrijetijdsbesteding en cultuurbeleving die is afgestemd op hun interesses. De **kunstacademie IKO** heeft momenteel enkel een afdeling in Brecht. De laatste jaren zijn de leerlingenaantallen fors gestegen, met kinderateliers die volzet zijn tot gevolg. Is er behoefte om dit aanbod uit te breiden naar Sint-Job-In-'t-Goor? Verder onderzoekt ook de **muziekacademie** of er een afdeling woord/drama kan worden ingericht in gemeente Brecht. Dit geeft nieuwe creatieve kansen voor bestaande lokale verenigingen.
- Overige erfgoedactiviteiten:
 - o Het permanente aanbod voor scholen en gezinnen met kinderen in het Kempuseum dient verder te worden uitgebreid. Hiervoor kunnen we bijvoorbeeld met lokale onderwijspartners in gesprek gaan om het Kempuseum tot in de klas te brengen. Een actueel lespakket is voor beiden een meerwaarde.
 - o Verder probeert de dienst erfgoed het huidige aanbod verder uit te werken. Maar in de toekomst kunnen speciale hoogdagen, gebeurtenissen of andere opportuniteiten als kapstok dienen voor een groter of vernieuwend evenement.

15.4.3. Toerisme

Huidige situatie

Streekproducten

Brecht heeft vele gekende **streekproducten**: bijvoorbeeld, Zeep van de trapistinnen, bier van brouwerij Schietveld, gin van Sterkstokers, bessen van tuinderij Joosen, ... Activiteiten waarbij proeven/eten/drinken

een onderdeel vormen, blijven het populairst en daar zal bij de uitwerking van het aanbod aandacht voor gehouden worden.

Activiteiten

De dienst toerisme gaat actief op zoek naar interne en externe samenwerkingen en maakt inhoudelijke verbindingen waar mogelijk.

Er zijn regelmatig terugkerende activiteiten (vb. familiezoektocht op Smoutebollentocht, Deelname aan De Schakel, gegendste wandelingen, ...). Daarnaast worden eenmalige activiteiten georganiseerd (vb. feestelijkheden naar aanleiding van 75 jaar bevrijding WO II met onder andere bevrijdingscolonne, opening Kempuseum, inhuldiging observatiepunt Kooldries, opening Loeren bij Brechtse Boeren, ...). Een overzicht van de voorbije jaren is opgenomen in bijlage.

Satellietpunten

Door de satellietpunten ontstaat een bredere spreiding van toeristische info over de verschillende deelgemeenten en wordt een breder publiek bereikt. Dit concept werd geactiveerd in 2019. In bijlage zijn meer details hierover opgenomen.

Routes, wandelingen en fietstochten

Een vaste waarde in het toeristisch aanbod zijn de vaste wandel- en fietsroutes. Deze worden regelmatig bijgewerkt.

Kempuseum

Op 12/09/2020 werd het Kempuseum geopend. Het museum fungeert eveneens als satellietpunt toerisme tijdens weekends en feestdagen. Naast informatie over en verkoop van toeristische producten kan de bezoeker er gebruik maken van een interactief scherm. Hierop worden bezienswaardigheden, attracties, logies, picknickplaatsen, parkings en vertrekplaatsen van routes in onze gemeente getoond met praktische info. Ook groepsbezoeken met gids zijn mogelijk op afspraak tijdens de week.

Het Kempuseum opende in een periode waarin de COVID-perikelen nog niet helemaal voorbij waren. Hieronder zijn de bezoekerscijfers (inclusief bezoekers tijdens Pasenmarkt, archeologiedagen, Erfgoeddag) weergegeven, de nasleep van COVID in 2021 is zichtbaar in deze cijfers.

	2021	2022	2023
Individuele bezoekers	271	308	473
Groepsbezoeken	7	13	21

Aanbevelingen

- **Professionalisering en herkenbaarheid** van het aanbod en de promotie: Doel is om het merk 'Brecht' uit te bouwen in samenwerking met lokale partners (horeca, middenstand, logies, verenigingen). In dit kader is de gemeente gestart met project citymarketing waarin ook de dienst toerisme vertegenwoordigd is. Het kanaal kan in dit verhaal een verbindende factor zijn omdat de deelgemeenten aparte entiteiten blijven in de praktijk. De mascottes Kik en Eek kunnen in het marketingverhaal een rol spelen naar kleinere kinderen toe.

- Actief onthaal en aantrekken van toeristen: er bestaat een zeer grote groep potentiële bezoekers voor Brecht (station, fietsers en wandelaars langs het kanaal). Toon deze mensen dat het de moeite is om Brecht verder te verkennen. Enkele mogelijkheden hiervoor zijn:
 - originele verwelkomingen op plaatsen waar mensen het eerste contact met Brecht hebben (station, logies, P&R, bus,...);
 - (ludieke) wegwijzers naar bezienswaardigheden;
 - digitaal (app/QR code/...).

- **Merchandising:** het merk 'Brecht meer in het straatbeeld brengen via merchandising
 - **Digitale communicatie:** duidelijk digitaal communicatieplan ontwikkelen en implementeren (Pinterest, Facebook, blogs, Twitter, Youtube, website, Tripadvisor...). Hierin is de communicatiedienst trekker. De implementatie van de nieuwe website met webshop kan hierin een belangrijke rol spelen.
- Verhoog **toegankelijkheid van toeristische informatie:** Enerzijds kan dit digitaal gebeuren maar anderzijds blijft ook de mondelinge/persoonlijke en gedrukte communicatie zeer belangrijk in het toeristische landschap.
- We hebben **satellietpunten** opgericht op plaatsen waar veel potentiële bezoekers en toeristen komen (bijvoorbeeld horeca, logies, BIB, Kempuseum, yachtclubs, ...) zodat toeristische basisinformatie en –producten zo ruim mogelijk beschikbaar zijn. Deze hebben de rol van de balie toerisme overgenomen sinds 2020 en worden periodiek geëvalueerd op hun werking. Aandachtspunten hierbij zijn een goede spreiding over heel Brecht en de openingstijden.
- Toeristisch benutten van het **station**
- De gemeente Brecht blijft aandacht hebben voor de uitbreiding en het aantrekkelijker maken van de stationsomgeving qua infrastructuur. Een positieve stap is de samenwerking met Blue Mobility voor het Blue Bike fietspunt. De sluiting van het loket en het betalend maken van de parking hebben een nadelige impact gehad op toeristisch en mobiliteitsvlak.
 - De gemeente start met de uitwerking van een promotieplan specifiek voor Nederland en doorreizigers met eventueel voorstellen tot arrangement of bezoek. Dit kan bekeken worden samen met andere gemeenten. Samen met de Noordertuin van Antwerpen wordt er in dit kader reeds jaren promo gemaakt in Noord-Brabant.
- Samenwerking met **andere gemeenten:** Het samenwerkingsverband met de Noordertuin zal niet worden verder gezet in de huidige vorm. Wel zullen we gaan samenwerken met gemeenten en partners in de regio op projectmatige basis om middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten. Hierin zijn vele thema's mogelijk (kanaal, fietsen/wandelen, militair erfgoed, natuur, cultuur).
- **Gidsenwerking:** We zijn enkele jaren geleden gestart met de uitbouw van een gidsenwerking, maar het blijft een uitdaging om geschikte kandidaten te vinden zowel voor het museum (volwassenaanbod en kinder/schoolaanbod) als voor themaroutes (wandelen en fietsen). Dit geldt ook voor de vrijwilligerswerking die essentieel is voor het Kempuseum omdat de gemeente hier voorlopig geen personeel voorziet. We hebben een vaste gids voor het De Caters/vliegveld thema dat nog verder kan worden uitgebouwd omdat het een thema is dat breed aanspreekt en uniek is.
- **Onderscheid recreant – toerist:** In het toeristische beleid zullen we in de toekomst een onderscheid maken tussen recreant (eigen woonomgeving of familiebezoek) en toerist (20-tal km van eigen woonomgeving dus verder dan buurgemeenten). Tot nu was het aanbod vooral gericht op recreanten, in de toekomst wil de gemeente ook focussen op de 'toerist' om bezoekers uit andere regio's aan te trekken met het aanbod.

Balans toeristisch potentieel en **impact op de natuur:** De gemeente blijft aandacht houden voor thema's als vandalisme en sluikestort die de aantrekkelijkheid van onze natuurgebieden verstoren. Mogelijke acties: sensibiliseren en plaatsen van ludieke vuilniscollectors, wildcamera's. De gemeente kan stillertraites en -wandelingen voorstellen (al dan niet gelinkt aan de aanwezigheid van de abdij) en de impact op de natuur bewaken.

15.4.4. Sport

Huidige situatie

De gemeentelijke sportdienst voorziet een uiteenlopend sportaanbod gericht op verschillende doelgroepen om zoveel mogelijk inwoners aan te zetten tot sport en beweging. In dit hoofdstuk worden alle sportactiviteiten omschreven per doelgroep of soort activiteit.

Echter botste de afgelopen beleidsperiode tegen enkele problemen aan, denk maar aan de COVID-19-pandemie, waarmee er op een creatieve manier en in de mate van het mogelijke naar oplossingen gezocht moesten worden zodat sportieve activiteiten toch zoveel mogelijk konden doorgaan. Dit heeft natuurlijk effect

op enerzijds het aanbod van sportactiviteiten en anderzijds het aantal deelnemers. Ook zijn een aantal veranderingen doorgevoerd waardoor het oplijsten en vooral vergelijken van cijfermateriaal niet eenvoudig is door de jaren heen van deze beleidsperiode. Er werd geopteerd om voor deze activiteiten geen overzichtstabellen te voorzien, maar deze op te nemen in de beschrijving.

a) Grote events

Tot en met 2019 werd jaarlijks de Brechtse stratenloop georganiseerd, meestal op de Gemeenteplaats, maar ook tijdens de laatste editie vertrekkende vanuit de Sporthal. Het deelnemersaantal situeerde zich tussen de 1.000 à 1.500 lopers.

In 2020 en 2021 werd omwille van de geldende corona-maatregelen geen toestemming verkregen om een dergelijk groot event te organiseren. Helaas werden toen achter de schermen wel veel werkuren gestoken in de voorbereiding van een nieuwe editie, die dan geannuleerd werd. Last minute werden dan nog wel enkele kleinschaligere initiatieven uitwerkt waaronder een Strava-challenge en een 1-mans marathon door Brecht door een toenmalig personeelslid van de sportdienst.

Toen de voorbereidingen werden opgestart van de Brechtse stratenloop 2022 waren er nog steeds organisatorische beperkingen op grote evenementen van kracht in de voorafgaande winterperiode waardoor er werd beslist om niet nogmaals volop met de voorbereidingen te starten om deze nadien weer te moeten annuleren. Om die reden werd er een alternatieve formule uitgewerkt onder de vorm van een Urban Run & Walk met beleving onder de werknaam "Recht door Brecht". In deze aangepaste formule werden de nodige buffers ingebouwd die beter konden inspelen op eventuele coronamaatregelen. Zo werden de deelnemers meer verspreid door middel van startwaves tijdens het event en werd ook alles outdoor georganiseerd in tenten. Deze nieuwe formule bracht ook heel wat deelnemers op de been, een 700-tal. Maar vooral werden ook nieuwe doelgroepen aangesproken (families en ook minder sportieve deelnemers die het parcours konden wandelen) waardoor de impact om onze Brechtenaren in beweging te zetten wel bijzonder groot werd. In het oude concept van de Brechtse stratenloop lag de focus voornamelijk op de sportievere inwoners, lopers en competitie-lopers wegens de tijdsregistratie.

In 2023 kende het concept dan weer een totale make-over dankzij de eerste editie van 'MerelFest', een gloednieuw zomerevenement bestaande uit een combinatie van 'Feeeest in het park' en 'Recht door Brecht', dat een groot succes kende. Naast het culturele stuk werd gekozen voor het toevoegen van een ObstakelRun op domein De merel. Ook dit evenement kende een bijzonder succes.

In het voorjaar van 2024 zal ook een eerste editie van een Fluo Night Run uitgerold worden in het centrum van Brecht.

b) Sportevents voor ouderen

Voor ouderen worden jaarlijks 2 sportdagen georganiseerd.

De sporteldag is een sportieve namiddag voor 55-plussers die via een samenwerking binnen de Sportregio Antwerpse Kempen wordt georganiseerd. Alle deelnemende gemeenten met een sporteldag worden opgenomen in een Sporteltoer die regionaal wordt gepromoot. Van 2019 tot 2022 speelde COVID-19 parten voor de sporteldag, maar de editie van 2023 kende een groot succes dankzij de 67 deelnemers in Brecht.

Sinds enkele jaren organiseert de sportdienst in samenwerking met team NEOS binnen de sporteltoer een badmintontoernooi voor 55-plussers in Brecht. Deze activiteit is steeds volzet, met name 80 deelnemers.

c) Sportieve lessenreeksen voor diverse doelgroepen

In het verleden organiseerde de sportdienst steeds eigen lessenreeksen waaronder Sport Overdag, Start to Run en Sporten voor senioren. Dit zijn laagdrempelige lessenreeksen, meestal bestaande uit een 10-tal lessen.

In 2019 werden zo 7 lessenreeksen voorzien, in 2020 nog 5 lessenreeksen. De lessenreeksen kenden een wisselend succes. Een aantal dienden afgelast te worden omwille van te weinig inschrijvingen.

Ook de lessenreeksen bleven niet gespaard van COVID-19 waardoor in 2021 en 2022 geen lessenreeksen werden georganiseerd.

In 2023 werd gestart met een nieuw concept. Er werden opnieuw laagdrempelige lessenreeksen georganiseerd, maar met de focus op een samenwerking met de Brechtse verenigingen onder de werknaam kwamen de 'Start2-lessenreeksen'. Op deze manier wordt een breder draagvlak gecreëerd alsook een duurzaam effect doordat deelnemers terecht komen in een duurzame clubwerking na het afwerken van de start2-lessenreeks. De 'Start2-lessenreeksen' kunnen gericht zijn op kinderen, volwassenen, senioren en/of G-sporters en bestaat uit tien lessen of een volledig seizoen (september-juni) 6 lessenreeksen gaande van Start2Run tot Start2Mindfulness.

d) Sportaanbod voor jeugd

De ski- en snowboarddag is al jaren een succesvolle formule. Elk jaar worden de maximum aantal plaatsen vlot bereikt, die steeds afhankelijk waren van de grootte van bus (circa 25 – 30 deelnemers). De editie van 2021 kon door COVID-19 niet doorgaan. Deze activiteit wordt georganiseerd via de regiowerking.

e) Sportaanbod voor scholen

De kleutersportdagen worden jaarlijks georganiseerd voor de kleuters uit het derde kleuterklas waarbij verschillende motorische vaardigheden worden aangeleerd in het circusthema. De editie van 2021 kon door COVID-19 niet doorgaan. In andere jaren nemen alle Brechtse kleuterscholen (inclusief het buitengewoon onderwijs) deel aan dit aanbod, jaarlijks goed voor circa 350 a 400 kleuters.

De sportactiviteit 'G-sport@school' richt zich op het vijfde of zesde leerjaar met als hoofddoel het kennismaken met allerlei G-sporten onder leiding van G-sporters. Dit project startte in 2021 op vanuit de Sportregio Antwerpse Kempen. Zo goed als alle Brechtse scholen nemen hieraan deel, jaarlijks goed voor circa 200 a 250 tieners.

Tot en met 2019 werd er jaarlijks een scholenveldloop georganiseerd via een traditioneel concept waarbij de leerlingen om het snelste een parcours dienden af te leggen. De veldloop viel buiten de schooluren op woensdagnamiddag waardoor het jaarlijkse deelnemersaantal tussen de 500 a 600 deelnemers schommelde. Leerlingen van het 1^e en 2^e leerjaar waren goed vertegenwoordigd, maar vanaf het 3^e leerjaar nam het deelnameaantal duidelijk af.

Omwille van de geldende COVID-19-pandemie werd er in 2020 en 2021 geen grote gemeenschappelijke scholenveldloop georganiseerd. De scholen werden door de sportdienst wel logistiek, materieel en financieel ondersteund bij een eigen organisatie binnen de school. Ook in 2022 kon er geen scholenveldloop georganiseerd worden omwille van een personeelsuitval.

In 2023 werd het concept van de scholenveldloop over een andere hedendaagse boeg gegooid. Het werd een laagdrempelig en recreatieve concept met beleving onder de werknaam 'Run4Fun' op het domein De Merel en binnen de schooluren. De vernieuwde scholenveldloop werd gekoppeld aan het zomerevenement 'MerelFest' met een ObstakelRun en twee spectaculaire stormbanen als hoogtepunt. Het event werd een groot succes, alle Brechtse scholen waaronder ook het buitengewoon onderwijs (Kristus Koning en Sint-Rafaël) namen zo goed als voltallig deel aan het vernieuwde concept, goed voor bijna 1.800 deelnemers. Ook de minder sportieve jongeren bleken met dit vernieuwde recreatieve aspect zeer enthousiast.

f) Sportkampen

Sinds enkele jaren organiseert de sportdienst geen sportkampen meer. Maar neemt de sport- en jeugddienst wel een regierol op. Hierbij wordt vooral gestreefd naar een gelijkmatige verdeling in het aanbod tussen de verschillende deelgemeenten en doelgroepen. Het aanbod van de verenigingen en externe organisatoren

wordt gebundeld in een vakantiebrochure die wordt verspreid door de dienst vrije tijd aan de Brechtse schoolkinderen om het brede vakantieaanbod bekend te maken

In het algemeen wordt er elk jaar een breed aanbod voorzien voor de verschillende doelgroepen. Opnieuw had corona invloed op de normale werking van sportkampen.

g) Sportaanbod voor personeel gemeente en OCMW Brecht

Ook de teambuildingsdag onderging in de afgelopen beleidsperiode een aantal veranderingen. In het verleden werd steeds jaarlijks een grote teambuildingsdag georganiseerd. Maar dat concept wijzigde door de ervaringen van de corona-maatregelen naar een nieuwe formule, waarbij afwisselend jaar om jaar een grote gemeenschappelijke teambuildingsdag, een teambuildingsdag per dienst en een personeelsfeest wordt georganiseerd.

In 2019 werd een grote teambuildingsdag georganiseerd waarbij 142 deelnemers werd geteld. In 2023 namen 141 personeelsleden deel aan de grote teambuildingsdag.

De editie van 2020 werd omwille van de coronamaatregelen geannuleerd. In 2021 werd gekozen voor een teambuilding per dienst, ook omwille van de coronamaatregelen.

Naast de teambuildingsdag wordt er ook nog op andere manieren ingezet op sport en bewegen bij het personeel. Zo werkte Sportregio Antwerpse Kempen een concept uit gericht op het mentaal en fysiek welzijn van al het gemeentepersoneel op en naast het werk. Het project kende de naam 'Investeer in jezelf!'. Helaas werd het nieuwe project gelanceerd net voor de COVID-19-pandemie waardoor het project vertraging opliep. Er werden wel enkele kleine spellen uitgevoerd, maar niet behorend tot het grote project. Uiteindelijk ging 'Investeer in jezelf!' voor het eerst van start in 2023 bestaande uit een reeks sportieve, laagdrempelige activiteiten zoals yoga, lunchwandelingen, ropeskipping,... In totaal namen 139 collega's deel verspreid over één jaar 'Investeer in jezelf!'.

Een gemeente die investeert in haar medewerkers, zet zich als werkgever op de kaart. De employer branding en binding van medewerkers aan de organisatie die hiermee gerealiseerd worden, worden toegejuicht door de personeelsdienst.

Trends

Enkele belangrijke en opmerkelijke trends en tendenzen (cfr visienota sportpromotie Sport Vlaanderen) die we moeten meenemen bij het uitwerken van het Brechtse sportbeleid:

- 65% beweegt onvoldoende op dagbasis, 45% heeft overgewicht volgens de International Physical Activity Questionnaire (IPAQ-module).
- Nog geen 10% van de Vlaamse jeugd van 6 tot 17 jaar beweegt voldoende elke dag, dus 60 minuten matig of hoog intensief per dag (WHO- en Vlaamse beweegnorm & Seghers).
- De overstap van lagere naar middelbare school is dramatisch in sportparticipatie (van 76% naar 34,4% participatie), vooral bij meisjes.
- Niet- (of licht) georganiseerde sportbeoefening neemt toe in belang bij volwassenen (Scheerder et al, 2016).
- Sporten in gezins- of jeugdbewegingsverband wordt weinig tot niet gepromoot (De Baere et al, 2016). Dit kan ook in Brecht beter.
- Hoewel veel werknemers er positief tegenover staan, is de reële participatiegraad aan sport op en/of met het werk laag (Janssens, 2012).
- Een intern(e) of extern(e) (team) sportambassadeur(s) op het werk als aanjager in combinatie met een door het management gedragen 'sport- en beweegbeleid' is cruciaal om duurzame participatie te realiseren.
- Professionele hulpverleners stimuleren sportparticipatie zeer weinig tot niet, waarschijnlijk door een gebrek aan vorming, beste praktijkvoorbeelden en info (Vanlandewijck et al., 2014).
- Commerciële massa-events hebben een beperkt duurzaam sportpromotioneel effect (De Rijcke et al, 2016). Evenementen met een voortraject trekken vooral (beginnende) sporters aan, maar werken bij deze doelgroep wel intensiever sportgedrag in de hand.

- One-shot evenementen creëren geen of te weinig objectief vastgestelde hefboomen naar duurzame sportparticipatie.
- Het huidige beleid is gericht op sporten. Sporten of bewegen aan matige intensiteit heeft echter even veel impact op de gezondheid, ook bij jongeren, vooral bij meisjes (De Vries et al, 2009)

Aanbevelingen

Het huidige sportaanbod van de sportdienst is volledig gericht op sportpromotie. De maatschappelijke trends en ontwikkelingen reiken voldoende argumenten aan om het sportpromotiebeleid mee te laten evolueren naar een **gezondheids- en beweegbeleid** dat inzet op sport en beweging meer náár mensen te brengen en op meer **sport- en beweegprikkelers de hele dag** aan te reiken ongeacht leeftijd of beweegpatroon. Op die manier tracht men te helpen om de keuze voor een levenslang en kwaliteitsvol sport- en beweeggedrag te maken. Onderstaande aanbevelingen zijn dus aanbevelingen die in de meeste gevallen gericht kunnen zijn op alle verschillende leeftijdsgroepen.

- Investeren in **Gamification**: aankoop **Lü wand** Sporthal De Ring: het sociale leven verplaatst zich meer en meer naar de digitale wereld bij de jongere generaties. Bovendien beweegt nog geen 10% van de Vlaamse jeugd van 6 tot 17 jaar elke dag voldoende. Als wij jongeren willen aanzetten tot sport en beweging, dan zijn wij genoodzaakt om hier slim mee om te gaan. Dit wil zeggen dat sport en entertainment hand in hand gaan en elkaar versterken. Daarom is het noodzakelijk om te investeren in gamification zoals Lü, een ruimtelijk belevingsspel in sporthal De Ring zodat kinderen, tieners en volwassenen interactieve games kunnen combineren met fysieke activiteiten. De sporthal wordt omgetoverd tot een boeiende speel- en leeromgeving die alle zintuigen aanspreekt. Niet alleen scholen kunnen gebruiken maken van de Lü-wand, maar ook verenigingen, bedrijven en particulieren zullen terecht kunnen in sporthal de Ring.
-
- **Start2-lessenreeksen** in samenwerking met de **sportclubs**: de bevolking wordt talrijker, ouder en diverser. De kloof tussen arm en rijk wordt groter. Sport en beweging moet daarom toegankelijk en betaalbaar blijven. Bovendien is het belangrijk dat we een enge kijk op de invulling van sport en beweging inwisselen voor een ruime blik. Zo neemt het belang van niet- of lichtgeorganiseerde sporten toe. Echter door de stijgende kosten van externe organisaties voor het organiseren van lessenreeksen wordt het steeds moeilijker om een voldoende gevarieerd aanbod te bieden tegen een maatschappelijke prijs en met voldoende gemeentelijke inkomsten. Daarom ligt de focus tijdens de beleidsperiode 2025-2031 op de organisatie van laagdrempelige, betaalbare en kwalitatieve lessenreeksen zodat een divers publiek in beweging is zonder de verplichte financiële opbrengst. Onderliggend worden de sportclubs blijvend ondersteund dankzij de vernieuwde 'Start2-lessenreeks'.
 - Meer inzetten op kwalitatieve sportevenementen met **duurzaam sportpromotioneel effect**: Gezin, werk en vrije tijd: het vormen de belangrijkste pijlers in het leven. De sportdienst spoort dan ook gezinnen aan om deel te nemen aan sportpromotionele evenementen met als doel meer sporten en bewegen voor ogen. Echter creëren one-shot evenementen geen of te weinig objectief vastgestelde hefboomen naar duurzame sportparticipatie, alsook commerciële (massa-)evenementen met hun beperkt duurzaam sportpromotioneel effect. Daarom is het relevant om evenementen met een voor- of natraject op te zoeken en het sportkarretje te koppelen aan dergelijke evenementen. Op die manier worden (beginnende) sporters aangetrokken, een doelgroep waarbij intensief sportgedrag uitgelokt kan worden. Om uiteindelijk te komen tot de succesformule van kwalitatieve sportevenementen, dient er meer gebruik gemaakt te worden van uitbesteding.
 - Actief engageren voor **sport op het werk** : Sporten en bewegen in alle aspecten van het leven bieden eindeloze voordelen. Elke stap en elke seconde tellen. Slechts 35% van de volwassenen haalt de beweegaanbeveling van meer dan 30 minuten matig intensief bewegen per dag. De voordelen daarvan moeten als nieuwe drijfveren meer in de kijker worden gezet. De uitdaging: sport en beweging veel meer binnen brengen in het dagelijkse leven zoals op het werk van gemeente en

OCMW Brecht, waar nog veel ruimte tot verbetering ligt.

Er moet meer actief ingezet worden op een intern(e) of extern(e) (team)sportambassadeur(s) op het werk als aanjager in combinatie met een door het management gedragen 'sport- en beweegbeleid'. Dit is cruciaal om duurzame participatie te realiseren. Daarnaast wordt een bestemming gegeven aan de fitnessstoestellen die gratis geschonken werden aan de gemeente door FitBrecht. Het personeel kan dan vrijblijvend en zelfstandig gebruik maken van de fitnessstoestellen tijdens onder andere de middagpauze.

- Meer verbinding met kwalitatieve initiatieven vanuit **Sportpromotie Sport Vlaanderen**: De afdeling Sportpromotie zet middelen, kennis en brede sensibiliseringscampagnes in om sportieve partners te ondersteunen en om sportinitiatieven op elk niveau te stimuleren. Inhoudelijk tracht de afdeling Sportpromotie het werkveld te verrijken met inspirerende goede praktijken, campagnes met heldere en breed herkenbare verhaallijnen en kant-en-klare producten en diensten voor het werkveld. Denk maar aan de sporters-beleven-meer-campagne, breng je sportclub naar school, week van het gezin en VIP2024-campagne rond de Olympische Spelen 2024 in Parijs. Tijdens de volgende beleidsperiode creëert de sportdienst meer ruimte voor en samenvloeiing met lokale, kwalitatieve initiatieven vanuit de afdeling Sportpromotie van Sport Vlaanderen. Daarbij wordt ook het inzicht gestimuleerd dat sport en beweging waardevol kan zijn voor andere beleidsdomeinen zoals onderwijs, mobiliteit, gezondheidspreventie en ruimtelijke ordening.

15.4.5. Jeugd

Huidige situatie

De jeugddienst is in 2020 overgestapt op een regierol met betrekking tot het aanbod in de gemeente. Enerzijds proberen we het aanbod in de gemeente in kaart te brengen en in te plannen, rekening houden met factoren als leeftijd, spreiding, locatie ... Anderzijds hebben we ook nog activiteiten die we (gedeeltelijk) zelf organiseren, vaak in samenwerking met een andere partner zoals de jeugdraad of via de projectvereniging JoNK.

Onderstaande tabel geeft ons eigen aanbod weer.

Doelgroep	Activiteit	Frequentie	Opmerking
Kinderen lagere school	Nationale Buitenspeeldag	1x/jaar	Concept: wijkwerking
	Speelplein Ravotters	Paas- en zomervakantie: dagelijks	Van 6 t.e.m. 13 jaar
Kinderen en jongeren met een beperking	Buitengewoon Gewoon	1x/jaar	Activiteit Jeugdraad
Tieners	(SWAP) Uitstappen	8x/jaar	in samenwerking met PV JoNK
	Tienerfestival T-day	1x/jaar	in samenwerking met PV JoNK
	Ontbijt Dag van de jeugdbeweging	1x/jaar	In samenwerking met Jeugdraad & jeugdverenigingen
Jeugdleden	RuDI (Regionale Jeugdledenuitwisseling)	1x/jaar	PV JoNK
Lokaal jong talent	Kamp Noord	1x/jaar	Intergemeentelijk rock/DJ-concours in samenwerking met PV JoNK

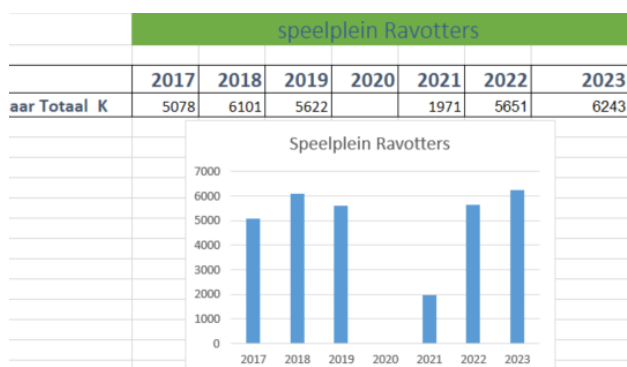
Studenten	Studieplekken	2x/jaar	
Activiteiten jeugdraad	Buitengewoon Gewoon	1x/jaar	
	Zeepkistenrace	1x/jaar	
	Quiz	1x/jaar	
	Roefeldag	1x/jaar	Nieuw vanaf 2018

Lagere school

- Nationale buitenspeeldag: De Buitenspeeldag heeft in 2018 een belangrijke verandering ondergaan. Vanaf dat moment wordt deze speciale dag alleen nog maar op één locatie georganiseerd: het gemeentepark. Dit heeft als doel om de activiteiten centraler te kunnen plaatsen en meer kinderen te bereiken. Helaas kon de Buitenspeeldag in 2020 vanwege de coronapandemie niet op de gebruikelijke manier doorgaan. Gelukkig werd er wel een alternatieve buitenspeeldag georganiseerd. Vanaf 2021 is de buitenspeeldag weer terug zoals we die kennen: een dag vol plezier en avontuur in de buitenlucht. Kinderen kunnen genieten van speeltoestellen, sportieve activiteiten en knutselworkshops om hun creativiteit te tonen. Het stimuleren van beweging, sociale interactie en natuurbeleving staat centraal. Vanaf 2022 werd er ingezet op buurtspeeldagen waarbij burgers hun buurt konden opgeven voor buitenspeeldag. De gemeente voorziet in een speelpakket en springkasteel en het afzetten van de straat, de buurt zorgt voor het praktische verloop. Deze wijziging werd zeer positief onthaald, en terreinbezoeken tonen aan dat er op deze momenten een sterke stimulans is voor de gemeenschapsvorming. In 2022 en 2023 vond er eveneens een bijzondere samenwerking plaats tussen de Buitenspeeldag en Erfgoeddag. Op deze speciale dag konden kinderen niet alleen genieten van alle leuke activiteiten van de Buitenspeeldag, maar ook kennismaken met het historische Kempuseum en de thema's van Erfgoeddag. Dit zorgde voor een unieke beleving waarbij plezier en educatie hand in hand gingen.

Het succes van de Buitenspeeldag is mede te danken aan samenwerking met verschillende wijken. Door gezamenlijk de handen ineen te slaan, kunnen er meer activiteiten worden georganiseerd en kunnen kinderen uit alle hoeken van de gemeente deelnemen. Dit concept bleek succesvol en zal ook in 2024 worden voortgezet.

- Speelplein Ravotters: Vanwege de coronapandemie is het aantal kinderen op speelplein Ravotters in 2020 afgenomen. Ook in 2021 hadden we te maken met beperkingen en werkten we met bubbels op drie verschillende locaties. Vanwege logistieke en organisatorische uitdagingen hebben we besloten om het aantal locaties in 2022 te verminderen. In 2020 hadden we bubbels van maximaal 50 kinderen, wat aansloot bij de behoeften en het aantal kinderen op het speelplein, maar uiteindelijk heeft er dat jaar geen speelplein plaatsgevonden. In 2021 waren de bubbels niet meer nodig en waren er maximaal 60 kinderen per locatie, aangepast aan de toen geldende mogelijkheden. In 2022 zijn we overgestapt naar twee locaties met elk maximaal 80 kinderen, volgens de richtlijnen. In 2023 zullen we weer op volle capaciteit, waarbij er ruimte is voor maximaal 160 kinderen, zoals in voorgaande jaren. Tot en met 2019 bevond het speelplein zich altijd op één locatie.

Tieners

- **SWAP** - Georganiseerd vanuit Jeugdregio Noorderkempen

JAAR									TOTAAL

2022	7	23	4	12	4	8			58
2023	11	9	11	17	23	19	16	22	128

Opmerking:

In 2020 en 2021 werd er geen SWAP georganiseerd vanwege de corona-pandemie.

Het aantal deelnemers varieert van activiteit tot activiteit. Vaak heeft de weersvoorspelling ook invloed op het aantal deelnemers.

- **T-DAY** is het grootste tienerfestival in de Noorderkempen, waar jongeren de mogelijkheid hebben om te genieten van leuke attracties en activiteiten, optredens, lokaal talent en een welzijnsmarkt.. In 2023 waren ongeveer 2000 jongeren aanwezig op T-day in Essen. Dit festival wordt georganiseerd door een samenwerking tussen de gemeenten Brecht, Essen, Kalmthout, Stabroek en Wuustwezel.

In de vorige beleidsperiode werd T-DAY in een roterend systeem georganiseerd in de organiserende deelgemeenten. Na de editie in 2023 werd beslist dit jaarlijks in Kalmthout op de Diesterweg te organiseren.

- Ontbijt Dag van de jeugdbeweging

Op de Dag van de jeugdbeweging moedigen we de jeugdverenigingen aan om in elke deelgemeente samen te werken en een actie op poten te zetten. In 2023 werd een gezamenlijke actie georganiseerd in Sint-Lenaarts en Brecht. In Overbroek organiseerde de KLJ een eigen actie. In Sint-Job werd er niets georganiseerd.

Studenten

- Studieplekken

In 2022 werd er in de bibliotheek studieplekken voor jongeren aangeboden, met als doel hen een rustige plek te geven om te studeren. Helaas bleek dit niet het gewenste effect te hebben, omdat jongeren juist graag samen willen studeren en behoefte hebben aan structuur. Om hen gemotiveerd te houden, is het wellicht een idee om studeren te combineren met iets leuks. In 2023 hebben we daarom besloten om tijdens de kerstperiode het kempuseum open te stellen als studielocatie. Door middel van promotie hopen we hier meer mensen naartoe te trekken.

Aanbevelingen

Speelplein Ravotters is een erg belangrijke pijler in het jeugd aanbod. Eind 2023-begin 2024 is gestart met een traject om de werking van het speelplein te verbeteren. Dit traject dient verder gezet te worden. Een belangrijk aspect hierin is het personeelsbeleid: het actief ondersteunen van monitoren in het uitbouwen van een loopbaan op het speelplein (van eerste stage tot en met ervaren hoofdmonitor), kennismanagement, opbouwen van expertise, ...

Onder het thema infrastructuur komen ook nog verbetervoorstellen voor het speelplein aan bod.

15.5. VRIJWILLIGERS

15.5.1. Trends

- Een belangrijke vaststelling is dat sinds de coronapandemie de maatschappelijke waardering voor vrijwilligers zowel bij burgers als bij het beleid is gegroeid.
- De trends die bij verenigingen werden genoemd, kunnen hier herhaald worden (complexere maatschappij, engagement voor kortere projecten, nieuwe vormen van engagement)
- De dienst vrije tijd doet veel beroep op vrijwilligers om activiteiten te organiseren. Er loopt een project om de werking met vrijwilligers uniformer te maken.
- De dienst vrije tijd steunt erg hard op vrijwilligers bij de organisatie van het vrijetijdsaanbod. We merken dat het werven van nieuwe vrijwilligers niet altijd vlot verloopt. Voornamelijk de diensten erfgoed, toerisme en cultuur stuiten hierop.

15.5.2. Aanbevelingen

In 2020 heeft de gemeenteraad een eerste stap gezet richting een vrijwilligersbeleid. Er is toen een kader vastgelegd om vrijwilligers te categoriseren en te appreciëren in de volledige organisatie (dus ruimer dan enkel vrije tijd). Een **verdere professionalisering** van het vrijwilligersbeleid dringt zich op. Er zijn nog veel vlakken waar elke dienst zijn eigen weg bewandelt en waar geen coherente strategie is. En die is nochtans erg nodig als de gemeente vrijwilligers wil blijven motiveren om zich in te zetten voor het lokaal bestuur en de lokale gemeenschap. Enkele aspecten waar nog veel verbetering mogelijk is:

- Visie en waardering
- Vinden en werven
- Verwelkoming en onthaal
- Versterking: begeleiden, vormen, motiveren, coachen
- Relatie tot andere vormen van inzet van mensen (vb. flexi-jobs, studentenarbeid)
- Communicatie (vb. vrijwilligersplatform)

Net zoals bij het luik verenigingen dringt de vraag zich op hoe deze verdere professionalisering zich vertaalt in de interne organisatie van de administratie. Zeer veel diensten (vrije tijd, bibliotheek, dienstencentra, woonzorgcentrum, ...) zetten vrijwilligers in voor de ondersteuning van hun werking. Hoe wordt op alle diensten draagvlak gecreëerd voor de professionalisering van het vrijwilligersbeleid? Net zoals bij de verenigingen wordt aanbevolen om een **medewerker** verantwoordelijk te maken voor de uitbouw van een vrijwilligersbeleid.

15.6. PARTICIPATIE AAN HET BELEID

15.6.1. Vrije Tijd

In het beleidsdomein vrije tijd wordt participatie in meerdere betekenissen gebruikt. Participatie verwijst daar enerzijds naar het deelnemen aan het vrijetijdsaanbod, bijvoorbeeld het deelnemen aan een lessenreeks sport. Anderzijds kan het ook verwijzen naar het 'deelhebben' waarbij burgers zich actief betrokken voelen bij het beleid en de werking van een organisatie. Onder deze titel wordt dit deelhebben besproken. De toegankelijkheid van het aanbod (het deelnemen) wordt onder de volgende titel besproken.

15.6.2. Trends

Het vrijetijdslandschap telt steeds meer spelers die zich niet onder één noemer laten vangen. Zoals reeds besproken bij vrijwilligers en verenigingen engageren mensen zich steeds meer in **nieuwe samenwerkingsvormen** met **kortere engagementen**. Die nieuwe samenwerkingsvormen zijn vaak niet beperkt tot enkel 'sport', 'erfgoed', 'toerisme', 'cultuur' of 'jeugd'. Er worden linken gelegd naar andere thema's als klimaat, welzijn, ... De **traditionele invulling van de gemeentelijke adviesraden** kan deze rijkdom niet meer vertegenwoordigen. In de voorbije jaren is er al een aanzet gegeven tot het herorganiseren van de adviesraden. Zo krijgen individuele burgers bijvoorbeeld de kans om deel te nemen aan adviesraden die vroeger traditioneel voor de verenigingen werden voorbehouden. Echter, die (licht) vernieuwde samenstelling is nog niet in evenwicht met de inhoud en werkwijze die gehanteerd wordt. Zo zijn die individuele burgers bijvoorbeeld minder geïnteresseerd in subsidiereglementen voor verenigingen (waarover het bestuur een advies verwacht van de adviesraad), maar meer geïnteresseerd in laagdrempelig sporten of het inrichten van een atelier voor kunstenaars.

Ook is de huidige structuur en werking van de gemeente niet aangepast aan de engagementen die sommige (leden van) adviesraden wensen aan te gaan. De administratie loopt soms op organisatorische grenzen. We merken op dat sommige mensen meer wensen te organiseren en dat de administratie dit niet kan volgen.

In de denkoefeningen hierover dient men rekening te houden met het feit dat een aparte jeugdraad nog verplicht is en blijft. Het aankomende geïntegreerd jeugddecreeet, dat vanaf 1 januari 2024 in voegen treedt voorziet hier ook geen wijziging in.

Een extra aandachtspunt bij enkele adviesraden is verjonging en vernieuwing. Het bestuur van deze adviesraden bestaat vaak uit mensen die zich al jaren geëngageerd inzetten. Er is echter niet altijd opvolging voorhanden. Vaak zien we ook dezelfde personen terug in de verschillende adviesraden.

15.6.3. Aanbevelingen

- Als bestuur en als organisatie een **overtuigde keuze** maken voor een **gepaste en bewuste** beleidsparticipatie. Met gepast wordt een beleidsparticipatie bedoeld die aangepast is aan de lokale context en aan de doelen die gesteld worden. Het bestuur denkt hierbij bewust na over de thema's waarover en niveaus (wijken, deelgemeenten, ...) waarop participatie gewenst is. Stel dat het bestuur input over vrijetijdsinfrastructuur wenst in een bepaalde deelgemeente? Is het dan wenselijk om een groep gebruikers van enkel die deelgemeente samen te brengen? Of net niet? En dienen dit dan enkel leden van verenigingen te zijn? Of is de stem van individuele gebruikers ook belangrijk (vb. de mental coach die sessies mindfulness wil organiseren, de kunstenaar die een expositieruimte zoekt, de tiener die een plek zoekt om te sKan katen)?
- Vanuit deze eerste aanbeveling rolt bijna automatisch de tweede aanbeveling om de huidige **organisatie van de traditionele vrijetijdsraden te evalueren**. Is deze manier van organiseren de meest effectieve en efficiënte gezien de veranderende maatschappelijke context? Dienen de aparte vrijetijdsraden te blijven bestaan? Of is het logischer om te evolueren naar één vrijetijdsraad, mogelijks met werkgroepen²²? Iemand met een hart voor verenigingen kan zo meewerken aan een sterker verenigingsbeleid. Iemand met een hart voor vrijetijdsaanbod wil mogelijks deelnemen aan een werkgroep die zich focust op aanbod en het uitwerken van evenementen. Een burger die geen deel uitmaakt van een organisatie kan zich aansluiten bij een groep die nadenkt over thema's die hem nauw aan het hart liggen (vb. de inrichting van speelterreintjes). Het is belangrijk dat de doelen, verwachtingen en mate van participatie (zie participatieladder) voor deze raden of werkgroepen (of hoe ze ook genoemd worden) duidelijk omschreven worden zodat dit helder is voor zowel de deelnemende burgers als voor het bestuur. Ook dient de administratie aangepast te zijn aan deze doelen en verwachtingen.
- Houden van voeling met wat er leeft. Een kwalitatief vrijetijdsbeleid heeft nood aan die feeling, het moet zijn **antennes** kunnen uitsteken. 't Gemeentehuis ligt in Brecht-Centrum. Het kan nuttig zijn om te bekijken of satellietpunten of antennes in andere deelgemeenten nuttig kunnen zijn om ook daar een voldoende sterke band met de burgers en verenigingen te kunnen ontwikkelen.

15.6.4. Jeugd

Trends

Kinderen en jongeren (h)erkennen als volwaardige doelgroep van de maatschappij die eerste ervaringsdeskundigen zijn over hun leefwereld. Jonge inwoners betrekken bij je beleid zorgt voor energie en nieuwe perspectieven. Ze slagen er vaak in om perspectieven én groepen te verbinden. Vrij en niet gehinderd door ingeslepen werkwijzes denken ze innovatief en out of the box.

Aanbevelingen

- De jeugdraad is in het nieuwe jeugddecreeet **structureel verankerd** zoals hierboven reeds gezegd. Een vorm van jeugdraad dient behouden te blijven.
- Ondersteun de **jeugdraad** als sterk adviesorgaan en innoveer het concept tot een dynamisch participatieorgaan. Probeer hierbij ook oog te hebben voor niet-georganiseerde kinderen en jongeren.
- Om de jongere kinderen en jongeren als volwaardig participatie-doelgroep te zien stellen we voor om ook de **leerlingenraden** van de lagere scholen in te schakelen.
- Werk **outreaching** om het perspectief en de noden van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties binnen te brengen in het lokaal bestuur. Doelgroepmedewerkers met de nodige ervaring in vindplaatsgericht werken wordt aanbevolen.
- **Vernieuw het concept van de jeugdraad** tot een open gegeven waarbij iedereen, aangesloten of niet aangesloten bij een vereniging, kan participeren aan het beleid.
- **Schat het advies van kinderen en jongeren naar waarde**. Durf hen hoog op de participatieladder te plaatsen, praat niet enkel over hen, maar ook met hen.

²² Zoals boven vermeld dient hierbij rekening te worden gehouden met het feit dat een aparte jeugdraad nog verplicht is en blijft.

15.7. TOEGANKELIJKHEID VAN HET AANBOD

15.7.1. Vrije Tijd

Trends

Vanuit de vaststelling van de positieve invloed die vrijetijdsbeleving heeft op individuen en de maatschappij volgt het belang om iedereen –ook wie bepaalde drempels ervaart- te laten deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten. Uit de participatiesurvey²³ blijkt zowel voor cultuur als voor sport een mooie stijging van de participatie tussen 2004 en 2020. Echter, deze stijging is vooral te danken aan de stijgende graad van scholarisatie in Vlaanderen. De sociale ongelijkheid blijft; laag- en middengeschoolden groeien naar mekaar toe en hooggeschoolden blijven zich onderscheiden.

In het hoofdstuk over welzijn blijkt ook erg duidelijk dat

Als lokaal bestuur is het niet mogelijk om alle problemen van mensen die drempels ervaren weg te nemen, wel zijn er zeker mogelijkheden om toegang tot vrije tijd gemakkelijker te maken. De UiTPAS of 80/20-regeling is een belangrijk hulpmiddel om financiële drempels weg te nemen. Daarnaast zijn er nog tal van niet-financiële drempels die aandacht vragen, zoals beschikbaarheid, bruikbaarheid, bereikbaarheid, betrouwbaarheid, bekendheid en begrijpbaarheid.

Aanbevelingen

- **UiTPAS** verder uitrollen. Vlaanderen blijft inzetten op de UiTPAS en moedigt lokale besturen aan om dit ook te doen. In het hoofdstuk over welzijn zijn de cijfers over aantal UiTPAS-gebruikers en hun spaar- en ruilgedrag opgenomen. Hieruit blijkt dat er nog veel progressie mogelijk is. Het aantal gebruikers (zowel MIA als niet-MIA²⁴) kent nog groeimarge, en ook het gebruik van de pas en het spaar- en ruilgedrag kan op een hoger niveau gebracht worden. Om deze groei te ondersteunen, is een uitbreiding van het aantal aangesloten UiTPAS-partners, en dan meer bepaald verenigingen, noodzakelijk. Momenteel zijn slechts een handvol verenigingen aangesloten. Het laten aansluiten van deze verenigingen is erg tijdsintensief. Daarnaast is het ook noodzakelijk om de welkomst- en ruilvoordelen regelmatig up te daten en hierrond een actief beleid te voeren om de UiTPAS en vooral de vrijetijdsactiviteiten die eraan gelinkt zijn, in de kijker te zetten. Kortom, het succes van de UiTPAS is afhankelijk van een blijvend engagement om de pas levend te houden, bij zowel gebruikers als partners. Op dit moment zijn de verantwoordelijkheden binnen de organisatie voor de UiTPAS –en ruimer gezien kansarmoede- verspreid binnen de organisatie. Dienst vrije tijd raadt aan om dit meer te centraliseren en een UiTPAS-medewerker (of misschien kansarmoede-medewerker) aan te stellen die de verantwoordelijkheid en bijkomende tijd krijgt om de UiTPAS een niveau hoger te tillen.
- Toegankelijkheid van **bij de start** mee te nemen in **projecten en hierop actieve checks in te bouwen**. Vaak zal dit over **infrastructuur** gaan, zowel op macro- als microniveau. Is er in onze uitgestrekte gemeente voldoende infrastructuur vlakbij burgers om een drempelvrij aanbod te ontwikkelen? Is deze infrastructuur voldoende toegankelijk? Het kan echter ook over de toegankelijkheid van het aanbod zelf gaan. Doen we bijvoorbeeld een inspanning voor activiteiten voor mensen die nood hebben aan een prikkelarme omgeving?
- Meer investeren in een **open bibliotheek en cultuurhuis**. Uit het gebruikersonderzoek van de cultuurhuizen en bibliotheken blijkt dat mensen tevreden zijn over de nabijheid van deze locaties. Men voelt er zich thuis en apprecieert het aanbod. Dit neemt niet weg dat er wellicht een aantal 'onzichtbare' drempels zijn waar cultuurhuizen rekening mee kunnen houden. Breed programmeren of vormingen organiseren helpt om een publiek te lokken die zichzelf niet als een echte bib- of cultuurliefhebber zien. Ruimte en tijd voorzien voor initiatieven van lokale kunstenaars, jonge artiesten, ... trekt nieuwe gebruikers binnen.
- Sterkere ondersteuning van **verenigingen**. Dit kan ook bij verenigingen het bewustzijn en het engagement om drempels weg te werken aanwakkeren.

²³ <https://www.participatiesurvey.be/>

²⁴ MIA = Mensen in armoede

- Toegankelijkheid van het aanbod vanuit **toeristisch oogpunt** bekijken brengt meerwaarde: natuur en routes zijn meestal gratis. De welzijnsampus kocht reeds een rolstoelfiets aan die in de toekomst ter verhuur zal worden aangeboden. Er zijn reeds routes die wielrijesvriendelijk zijn. In het museum vonden reeds aangepaste rondleidingen plaats voor groepen van o.a. Clara Fey. Dienst toerisme volgde reeds opleidingen rond toegankelijkheid voor mensen met visuele of auditieve beperkingen. Ook hierin kunnen nog stappen worden gezet binnen het aanbod. Inventarisatie van lokale partners die inspanningen doen rond toegankelijkheid zou bepaalde doelgroepen helpen in hun zoektocht naar een gepaste uitstap/vakantie.

15.8. INFRASTRUCTUUR

15.8.1. Vrije Tijd

Het beleven van vrije tijd gebeurt vaak buitenshuis, ofwel in de publieke ruimte (bewegen en sporten, spelen, skaten, ...) ofwel in gebouwen (bibliotheek, parochiezaal, judolokaal, jeugdwerklokaal, ...). Dergelijke plekken zijn van grote betekenis voor de lokale gemeenschap. Voor heel wat inwoners kunnen deze plekken een 'derde plek' zijn, waar je je welkom voelt zonder dat je er woont, werkt, naar school gaat of moet consumeren. In dit deel gaat het vooral over de gebouwen, in het volgende deel over de publieke ruimte.

Trends

- Complexer wordende regelgeving (binnenluchtkwaliteit, milieunormen, energiezuinigheid...).
- Toegankelijke, kwalitatieve, veilige en betaalbare infrastructuur voor verenigingen blijft een uitdaging.
- Maatschappelijke trends zorgen voor verschuivingen in gebruik van vrijetijdsinfrastructuur. Eerder werden nieuwe vormen van engagement besproken. Deze niet-traditionele verenigingen hebben ook nood aan een plek. Een ander voorbeeld is de herbestemming van kerkgebouwen.
- Bewustwording rond efficiënt gebruik van ruimte: ruimte maximaal delen, vraag naar spreiding van voorzieningen door de gemeente ...

Aanbevelingen

- Opmaak van een **masterplan vrijetijdsinfrastructuur Groot-Brecht**. Het masterplan vrijetijds- en gemeentelijke infrastructuur Sint-Job-in-'t-Goor is op moment van het schrijven van deze omgevingsanalyse in opmaak. Gezien de grote uitdagingen in Sint-Job is dit masterplan zeer welkom. Een verder stap in visievorming over infrastructuur kan de opmaak van een masterplan voor Groot-Brecht zijn. Een onderzoek naar het clusteren van voorzieningen (bijvoorbeeld een vrijetijdscentrum met ruimte voor andere invalshoeken (vb. welzijn)) kan hierin opgenomen worden.
- Een **verdere professionalisering en het bepalen van een visie** over gebruik van (vrijetijds)infrastructuur dienen zich aan. Thema's die aan bod kunnen komen, zijn technisch beheer en onderhoud, mogelijke kansen/uitdagingen voor gedeeld gebruik, uitbatingsvormen, investeringen op lange termijn, toegangscontrole, Net zoals bij het luik verenigingen en vrijwilligers dringt de vraag zich op hoe deze verdere professionalisering zich vertaalt in de interne organisatie van de administratie. Verschillende diensten zijn –elks vanuit hun invalshoek en hun eigen expertise- bezig met vrijetijdsinfrastructuur. Voor een verdere professionalisering is een geïntegreerde en overkoepelende in plaats van fragmentarische benadering noodzakelijk.
- Leg steeds de **link met mobiliteit en ruimtelijke ordening**. Hoeveel 'drempels' moet een gebruiker over om in zijn/haar lokaal terecht te kunnen? Hoe is de fiets- en wandelinfrastructuur? Wat met trage wegen en buurtwegen? Ook voor toerisme zijn dit erg belangrijke thema's!

15.8.2. Cultuur & erfgoed

Huidige situatie

Gemeentelijke cultuurinfrastructuur

De gemeentelijke cultuurinfrastructuur heeft tot doel om ruimte te bieden voor:

- Activiteiten van de verschillende culturele werksoorten, organisaties, bevolkingsgroepen, ideologische en filosofische strekkingen.
- Informele ontmoeting en contact.
- Activiteiten met een publiek karakter.

De gemeentelijke cultuurinfrastructuur (uitgezonderd 't Goorhof) biedt geen ruimte aan commerciële activiteiten of openbare fuiven.

Naam infrastructuur	Gebruik	Bezetting	Soort
UNIQ (Brecht)	polyvalente zaal voor middelgrote activiteiten, kleinere congressen, kleinkunst- en schoolopvoeringen en kleinschalige feesten of recepties	225m ² 120 personen	Gemeentelijk beheer
Leeszaal Kempuseum (Brecht)	vergaderingen of kleine activiteiten	60m ² 25 personen	Gemeentelijk beheer
Kapel oude klooster (Brecht)	vergaderingen of kleine activiteiten, tentoonstellingen, kleinschalige opvoeringen	80 personen	Gemeentelijk beheer
OC 't Centrum zaal Kleipikker (Sint-Lenaarts)	podiumzaal met inschuifbare tribune (244 vaste zitplaatsen)	330m ² 300 personen (indien tribune ingeschoven is) podium: 110m ² - 40 personen	Concessiehouder
OC 't Centrum Foyer (Sint-Lenaarts)	polyvalente zaal voor middelgrote activiteiten en kleinschalige feesten of recepties	155m ² 155 personen	Concessiehouder
OC 't Centrum leskeuken (Sint-Lenaarts)	goed uitgeruste leskeuken	20 personen	Concessiehouder
OC 't Centrum 3 vergaderzalen (Sint-Lenaarts)	vergaderingen	2 zalen van 48m ² - 30 personen 1 zaal van 34m ² - 20 personen	Concessiehouder
De Bijenkorf Koninginnezaal feestzaal (Sint-Job-in-'t-Goor)	polyvalente zaal voor activiteiten, lezingen, concerten, expositieruimte	150 personen	Concessiehouder
De Bijenkorf vergaderzalen (Dar & Werkbij) (Sint-Job-in-'t-Goor)	vergaderingen	Dar: 30 personen Werkbij: 20 personen	Concessiehouder
De Bijenkorf keuken (Sint-Job-in-'t-Goor)	kooklessen	10 personen	Concessiehouder
Goorhof (Sint-Job-in-'t-Goor)	polyvalente zaal voor activiteiten, lezingen, concerten, expositieruimte	150 personen	Concessiehouder

Overige	Geschied- en Oudheidkundige kring van Brecht: aparte ruimte en archiefruimte in gebouw van Kempuseum. Hierdoor wordt archiefonderzoek gefaciliteerd.		Gemeentelijk beheer
Overige	Heemkring van Sint-Job-in-'t-Goor maakt gebruik van het Oude Gemeentehuis in Sint-Job-in-'t-Goor. Hierin is hun archief en leeszaal gevestigd.		Gemeentelijk beheer
Overige	fotokring Eigen Schoon heeft een ruimte ter beschikking in Huize Couvreur		Gemeentelijk beheer
Overige	Blaaskapel Hummel Bummel repeteert wekelijks in het IKO gebouw		Gemeentelijk beheer

Private culturele infrastructuur verenigingen

Aanvullend is er nog private infrastructuur en enkele verenigingen met een eigen lokaal:

Wat/wie	Waar
Koninklijke Harmonie Den Eikel - Feestzaal	Brecht Centrum
Kerk Klein-Veerle	Sint-Lenaarts
De Gilde van den Edele ridder Sint-Joris	Brecht
Sint-Jorisgilde	Sint-Job-In-'t-Goor
Sint-Jorisgilde	Sint-Lenaarts
Imkersbond St-Ambrosius	Sint-Job-In-'t-Goor
Vrije Zwaaiers	Sint-Lenaarts

Erfgoed

Brecht onderscheidt zich door een breed en divers onroerend erfgoedpakket.

Verschillende archeologische vondsten tonen dat Brecht vanaf de prehistorie werd bewoond en bezocht. En niet alleen jagers-verzamelaars hebben hun sporen nagelaten in de bodem. Er zijn ook vondsten uit de brons, ijzer- en Romeinse tijd aangetroffen. De andere historische periodes zijn eveneens vertegenwoordigd.

Het bouwkundige erfgoed in Brecht bestaat voornamelijk uit gebouwen vanaf de late 19de eeuw tot kort na de Tweede Wereldoorlog. Verschillende hoeves, burger- en arbeiderswoningen in traditionele lokale baksteenarchitectuur, (beschermd) parochiekerken in de verschillende deelgemeenten met bijhorende pastorieën, enkele kasteeldomeinen, steenbakkerijen in Sint-Lenaarts, talrijke veld- en niskapelletjes, ...

Het landschappelijke erfgoed kenmerkt zich met name door de Brechtse Heide die een grote oppervlakte beslaat. Het beschermd cultuur-historische landschap zorgt voor heel wat kansen maar eveneens uitdagingen. Daarnaast heeft de steenbakkerijnijverheid in Sint-Lenaarts er voor gezorgd dat er twee natuurgebieden zijn ontstaan met nog herkenbare kleiputten (Kooldries en Hoofsweer). Het Kanaal Dessel-

Schoten uit de 19de eeuw verbindt de drie deelgemeenten met elkaar. Daarnaast zijn er nog verschillende kleine landschapselementen aanwezig waaronder opmerkelijke rijen knotwilgen e.a..

Verder bevindt het Kempuseum zich centraal in het dorp. Hierin worden Brechtse verhalen verteld vanaf de prehistorie. Ook fungeert het museum als beperkt roerend erfgoeddepot. Over de werking van het Kempuseum later meer bij aanbod en het gedeelte van cultuur.

Aanbevelingen

Infrastructuur in functie van programmatie en voorstellingen

Tijdens het begin van de beleidsperiode werd gekozen om het grootste deel van de podiumprogrammatie te organiseren in OC 't Centrum in Sint-Lenaarts. Deze infrastructuur (oa de backstage voorzieningen) blijkt regelmatig niet voldoende om professionele producties te ontvangen. De technische uitrusting van de podiumzaal is voor de meeste voorstellingen te beperkt. Bovendien heeft gemeente Brecht geen eigen **podiumtechnieker** voorzien in het organogram. Daarom wordt er steeds beroep gedaan op externe geluid- en lichtfirma's, met torenhoge facturen tot gevolg. Daarenboven vinden er weinig tot geen cultuurliefhebbers uit Sint-Job-in-'t-Goor hun weg tot de programmatie in Sint-Lenaarts.

De huidige infrastructuur in de verschillende deelgemeenten maakt het moeilijk om de **spreiding** van de cultuurprogrammatie mogelijk te maken. Deze spreiding betekent niet dat er in elke deelgemeente een grote podiumzaal moet zijn, maar de infrastructuur dient **aanvullend** te worden ingericht. Polyvalente ruimtes en/of evenementenlocaties met de nodige technische voorzieningen dienen verder op punt gesteld te worden. Een openluchttheater biedt kansen aan lokale verenigingen, grote evenementen...

Beheer infrastructuur

Verder merken we een grote versnippering in het **beheer** van verschillende gemeentelijke gebouwen, zowel op vlak van gebruiksovereenkomsten, concessies, ... als op vlak van **praktische uitwerking** d.m.v. sleutelplannen, badgesystemen, verhuur, aanspreekpunten,... Het is wenselijk om hiervoor een **vastomlijnd kader** in te richten. Dit in het belang van de gebruikers en beheerders van de gebouwen. Deze aanbeveling werd ook reeds gegeven in het stuk infrastructuur vrije tijd: Een **verdere professionalisering en het bepalen van een visie** over gebruik van (vrijtijds)infrastructuur dienen zich aan. De aanbeveling wordt hier herhaald omdat dit voor cultuurinfrastructuur een punt is waarop nog erg veel verbeterd kan worden.

Visie cultuurinfrastructuur

In de nabije toekomst zal de gemeente in de nabije toekomst geconfronteerd worden met **leegstand** van verschillende gebouwen. In alle gevallen behelst dit een aangepaste en weldoordachte werkwijze en visie. Hoe kan het **potentieel van die locaties** ten volle benut worden? Verschillende locaties lenen zich tot een socio-culturele invulling. Daarenboven vindt er in Vlaanderen een beweging plaats naar meer gedeeld, flexibel en geoptimaliseerd gebruik van vrijetijdsinfrastructuur plaats. Dit indachtig onderstaande niet limitatieve opsomming:

- het Oude Gemeentehuis op de Gemeenteplaats;
- het voormalige Kasteel Neut in het Gemeentepark (later meer);
- de Orangerie in het Gemeentepark;
- de Pastorie in Overbroek;
- de site van de Sleutelbloem in de Schoolstraat;
- de site van het Goorhof in de Kerklei (later meer);
- de verschillende Parochiekerken (later meer)

Momenteel is voorzien om de bibliotheek te herbestemmen in het nog te renoveren **Kasteel Neut** in het Gemeentepark. Welke mogelijkheden biedt dit gebouw naast een bibliotheek nog om aan gemeenschapsvorming te doen? Tevens creëert deze verhuisbeweging nieuwe kansen voor **Uniq**.

Het **Goorhof** is sterk verouderd en functioneert niet langer afdoende om verenigingen te ontvangen. In het kader van het Masterplan in Sint-Job-in-'t-Goor voor de vrijetijdsinfrastructuur wordt dit reeds mee bekeken. Er is een grote nood aan een moderne, kwaliteitsvolle en eigentijdse polyvalente ruimte. Deze zaal kan worden gebruikt door verenigingen die zelf niet over een ruimte beschikken, voor programmatie en gemeenschapsvormende activiteiten. Tegelijkertijd zou het een impuls kunnen geven aan het lokale verenigingsleven. Geschikte infrastructuur zou hen kunnen stimuleren om zelf ook meer initiatieven uit te werken.

Het **Kerkenbeleidsplan** in Brecht zal haar doorstart kennen. Er zijn drie kerken gecategoriseerd als **B-kerk** in 2022. Dit betekent dat binnen een periode van nul tot vijf jaar een onderzoek dient te gebeuren naar een mogelijke **her- of nevenbestemming** van het kerkgebouw. De traditionele kerkgebouwen van Sint-Job-in-'t-Goor en Overbroek bevinden zich centraal in een dorpscentrum en moeten doordacht worden aangepakt. De kerk van de Lichtenberg kan bijvoorbeeld onder meer voor concerten gebruikt worden. Voor alle kerken geldt dat de inrichting voor technische beperkingen zorgt, maar tevens kansen biedt.

Zoals hoger vermeld is er een tendens voor **meer gemengd en gedeeld gebruik** van socio-culturele infrastructuur. (scholen, refter, turnzaal, kerken, ...)

De kerken van Sint-Lenaarts en Brecht zijn grote historische gebouwen, wat niet betekent dat ze niet gebruikt kunnen worden voor bijvoorbeeld een klassiek concert of een concert met zangkoren, tentoonstellingsplekken e.a.. Dit alles kadert in het functie verruimend denken in verband met het Brechtse erfgoed.

Het **Kempuseum** is in het bezit van een groot erfgoed, cultureel en toeristisch potentieel. Er moet worden gekeken hoe de **gaanderij en conciërgewoning** hierin mogelijk een rol kunnen spelen. Daarenboven biedt een combinatie met de **binnentuin** ook heel wat kansen om bijvoorbeeld een museumcafé, workshop- en projectruimte in te richten. Ook is er een kans om de tijdelijke tentoonstellingsruimte beter te benutten en het gehele gebouw breder in te zetten voor activiteiten. Deze ontwikkelingen bieden kansen om het museum bekender te maken bij het grotere publiek.

Amateurkunst

Amateurkunstenaars hebben in hun directe omgeving een plek nodig om (samen) artistiek bezig te zijn. Betaalbare, aangepaste plekken voor amateurkunstenaars om te **repeteren, te presenteren en materiaal te stockeren**. Plekken waar kunstenaars elkaar treffen kunnen bovendien ook onverwachte ontmoetingen en nieuwe cross-overs tot stand brengen. Zo'n plekken kunnen een interessante voedingsbodem zijn voor innovatieve lokale of regionale samenwerkingsverbanden.

Er zijn repetitieruimtes waar lokale bands terecht kunnen. Maar momenteel is er geen ruimte waar amateurkunstenaars gebruik van kunnen maken. Kunstenaars vragen meer en meer naar een locatie die kan dienen als '**vrij atelier**'. Er dient te worden onderzocht welke gebouwen hiervoor in aanmerking komen. Is er in het gebouw van IKO plaats voor dit initiatief? Dit creëert mogelijkheden voor IKO-studenten en kunstenaars.

15.8.3. Toerisme

Huidige situatie

a) Natuurgebieden

De coronaperiode heeft het belang van natuur en open ruimte aangetoond voor het welzijn. Velen ontdekten de natuur en de ontspanningsmogelijkheden dichtbij huis. De verkoop van e-bikes steeg ook aanzienlijk. Ook al is er een terugval merkbaar bij deze trends toch is er een blijvende stijging t.o.v. voor corona. Er is meer aandacht gekomen voor 'kleine gelukjes' de afgelopen periode.

Categorie	Wat

Yachtclubs	2	
Mobilhomeparkings	1	geen voorzieningen, max. 2 voertuigen voor max. 48u.
Treinstation	Station Noorderkempen	
Logies	B&B	3
	Campings	2
	Hotels	2
	Hoevertoerisme en vakantiewoningen	5
	Jeugdverblijfcentra	0
Horeca zie lokale economie		
(Binnen)speeltuinen en recreatie	5	
Picknickplaatsen	20-tal	

b) Groepsbezoeken

Kempuseum, Sterkstokers, geitenboerderij, tuinderij Joosen, Trappistinnenabdij.

Sterkstokers is een belangrijke toeristische attractie met 5000 bezoekers op jaarbasis. Hun producten worden ook als streekproduct aangeboden op de luchthaven Zaventem.

c) Logies

Voor de mobilhomeparkings worden nieuwe locaties bekeken omdat de huidige en vroegere locaties niet optimaal bleken. De gemeente wil echter ook geen concurrentie aangaan met de bestaande campings die ideaal gelegen zijn en investeringen deden betreffende aangepaste voorzieningen.

Van Airbnb en andere private initiatieven is er nog geen lijst, deze wisselen regelmatig.

In onderstaande tabel wordt het aantal overnachtingen in Brecht weergegeven.

	Aankomsten	Aankomsten	Totaal	Overnachtingen	Overnachtingen	Totaal
	Belg	niet-Belg		Belg	niet-Belg	
2019	5706	5689	11395	17385	24599	41984
2020	1662	1450	3112	6420	9829	16249
2021	3999	1655	5654	12648	12191	24839
2022	5714	4859	10573	17897	17425	35322

bron: Toerisme Vlaanderen: input door bedrijven, enkel aangemelde, erkende of vergunde logies

De coronaperiode heeft ook impact gehad op de logies, met eerst sluiting en daarna maatregelen. De vakantiewoningen en campings hebben zich het eerst herpakt omdat er vooral vraag was naar kleinschaligheid en veiligheid. Mensen kozen ook vaker voor vakantie dicht bij huis i.p.v. buitenland.

We zien een sterke daling in 2020 t.o.v. 2019. Maar vanaf 2021 was er terug een stijging die zich sterker doorzette in 2022. De cijfers van voor corona (2019) worden echter nog niet terug bereikt.

Uit een korte bevraging bij lokale logies bleek vooral de rustige en mooie ligging (tussen Antwerpen en Breda) en het karakter van de locatie gasten erg aan te spreken. Gasten komen vooral uit provincie Antwerpen, West- en Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Nederland. Maar bij sommige logies zijn ook de Europese landen goed vertegenwoordigd. De vakantiewoningen hebben soms zelfs gasten uit de rest van de wereld (Dubai, Canada, Macau, China, Japan). Er blijken ook meer fervente fietsers dan wandelaars te

komen logeren. Mobiliteit en onderhoud van de fietspaden net als mooie routes zijn hier dus belangrijk! Gasten komen ook regelmatig o.w.v. werk/zaken.

Enkele jaren geleden hadden we nog veel overnachtingen bij groeps- en jeugdaccommodatie maar die 2 locaties zijn weggevallen. Desondanks blijft er veel vraag. Ook naar gratis overnachting bij landbouwers (jeugdverenigingen).

De campings hebben een groot aandeel vaste standplaatsen.

We bemerken ook een deel doorreizigers zowel bij betalende accommodatie als bij bezetting mobilhome parkings.

Aanbevelingen

a) Wandelknooppunten ontwikkelen in de Bergeyckse bossen

De openstelling heeft vertraging opgelopen waardoor de voorziene knooppunten niet meer konden worden opgenomen in het wandelnetwerk Kempense Hoven 2022. We geven dit gebied wel mee door voor het **project wandelwijzer** van Provincie Antwerpen waarin de bestaande netwerken volledig worden herzien. Mogelijk kan er originele en ecologisch verantwoorde **beleving** worden toegevoegd volgens het Japanse concept Shinrin-Yoku (bosbaden). Dit is een welzijnstrend die ook in Europa opkomt en waarmee we onze natuur kunnen opwaarderen en onderscheiden in de regio.

b) Verdere ontwikkeling en ontsluiting domein de Leeuwerk in Sint-Lenaarts

Het gemeentelijk domein heeft nog onbenut potentieel maar een verdere ontsluiting van de zuidkant is hierbij noodzakelijk zodat er een volwaardige wandellus kan worden gemaakt. Samenwerkingen met Regionaal Landschap en Kempens Landschap zijn mogelijke opties voor verdere ontwikkeling.

c) Trage wegen inventariseren en beschermen

Dit dossier kan dienstoverschrijdend worden opgenomen (mobiliteit-omgeving-toerisme-jeugd). We merken dat gemeenten in de omgeving hier actief mee aan de slag gaan en steeds meer trage wegen opnemen in hun aanbod. Veiligheid en het rustige karakter van dergelijke wegen zijn hierbij een grote meerwaarde (zowel voor **recreanten** als **inwoners** in hun vrije tijd als verplaatsingen woon-werk-schoolverkeer).

d) Toegankelijkheid van infrastructuur

De gemeente houdt rekening met verschillende doelgroepen bij het ontwikkelen en aanpassen van infrastructuur.

e) Voetgangers- en fietsersbrug/overzetpont De Merel-Brechtse Heide

Een voetgangers- en fietsersbrug vanuit de Merel over het kanaal om de verbinding te maken met de Brechtse Heide biedt zowel op toeristisch als mobiliteitsvlak een grote meerwaarde. De Merel wordt de komende jaren verder uitgebouwd en de Bergeyckse bossen zijn opengesteld door ANB. Een dergelijke oversteek is echter duur maar een belevingsvol en origineel alternatief is een overzetplatform zoals in Oud-Turnhout (verbinding Liereman en Ravelse bossen). Kostprijs is budgetvriendelijk en het zou in de weekends en vakantie operationeel kunnen zijn door inzet studenten/vrijwilligers/sociale economie. Vlaamse Waterweg staat hiervoor open.

f) Blijvende aandacht voor mobilhomeparkings

De gemeente herbekijkt de huidige locaties voor mobilhomeparkings die vooral in zomer-, en vakantieperiodes en weekends veel gebruikt worden. De locatie op de parking gemeentehuis is voorgoed opgeheven en die aan de Vaartlaan is eigenlijk ook niet geschikt omdat de plaatsen te kort zijn. De gemeente wil echter geen concurrentie zijn voor de 2 campings waar ook mobilhomeplaatsen maar dan met voorzieningen worden aangeboden. Aandachtspunt is om open te blijven staan voor nieuwe geschikte locaties en hierbij een mogelijk satellietpunt met toeristische basisinformatie in de buurt te voorzien.

15.8.4. Sport

Huidige situatie

a. Gemeentelijke sportinfrastructuur

De gemeente Brecht beschikt zelf over een aantal in- en outdoor sportinfrastructuren die ter beschikking worden gesteld van derden, al dan niet tegen betaling:

Naam infrastructuur	Tarieven	Gebruikers	Soort
Sporthal De Ring (Brecht)	Retributiereglement	Voornamelijk verenigingen, ook privé en burgers.	Eigen beheer met 2 personeelsleden
Turnzaal GBS De Sleutelbloem (Brecht)	Retributiereglement	Voornamelijk verenigingen, ook privé en burgers.	Eigen beheer
Turnzaal GBS De Schakel (Sint-Lenaarts)	Retributiereglement	Voornamelijk verenigingen, ook privé en burgers.	Eigen beheer
Turnzaal GBS Klavertje 3 (Overbroek)	Retributiereglement	Voornamelijk verenigingen, ook privé en burgers.	Eigen beheer
Turnzaal Maria Middelaes (Sint-Job)	Retributiereglement	Voornamelijk verenigingen, ook privé en burgers.	Huurovereenkomst
Parketzaal Maria Middelaes (Sint-Job)	Retributiereglement	Voornamelijk verenigingen, ook privé en burgers.	Huurovereenkomst
Finse piste Kraaienhorst (Sint-Lenaarts)	Gratis	Iedereen	Eigen beheer
Fit-o-meter De Zandbergen (Sint-Job)	Gratis	Iedereen	Eigen beheer
Gemeentelijke petanquevelden	Gratis	Iedereen	Eigen beheer
Brechtse beweegbanken (Brecht)	Gratis	Iedereen	Eigen beheer
Loopomloop Brechtse Heide (Sint-Job)	Gratis	Iedereen	Eigen beheer
Loopomloop De Maalderij (Brecht)	Gratis	Iedereen	Eigen beheer
Domein De Merel (basketbalterrein, cyclocross, evenementenweide, loopomloop in opmaak)	Gratis	Iedereen	Eigen beheer
Mountainbikeparcours in opmaak	Gratis	Iedereen	Eigen beheer

b. Niet-gemeentelijke sportinfrastructuur

Er zijn ook heel wat sportclubs die beschikken over eigen infrastructuur of die een huurovereenkomst op lange termijn lopende hebben (> 5 jaar):

Vereniging	Sport
De Merel Sport	Tennis en padel
Dogs Training center	Hondentraining
Duivenlokaal de Padvinders	Duivenlokaal
Judoclub Hirano Brecht	Vechtsportzaal
KFC Sint Lenaarts	Voetbalvelden
KFC Sint-Job	Voetbalvelden

K brecht SK	Voetbalvelden
Modelvliegtuigsportveld Golden Wings vzw	Modelvliegen
Modelvliegtuigsportveld De Condors	Modelvliegen
LRV outdoor infrastructuur	Paardrijden
Royal Antwerp Hockey Club (RAHC)	Hockeyvelden
Ruiterhal Cobepa	Rijhal
Tenniscentrum Ter Breme	Tennis en Padel
Tennisvelden Rommersheide	Tennis
Touwtrekkers outdoor	Outdoor oefenweide
Visput Campina	Visvijver
Visput De Sardinnekes	Visvijver
Visput Zout en Zoet	Visvijver
Visvijver Ons Genoegen	Visvijver

Daarnaast zijn er nog heel wat sportclubs die gebruik maken van private sportinfrastructuur met een overeenkomst op kortere termijn (< 5 jaar):

Naam infrastructuur	Soort	Gebruikers
Camping Het Veen	Vechtsportlokaal	Meerdere clubs
Danszaal boven Jobland	Danslokaal	Dansstudio Syrah
Gekkoo Verblijf Spelen	Sportlokaal Gekkoo Verblijf Spelen	
Kristus Koning	Sporthal en polyvalente ruimte	Meerdere clubs

Tot slot zijn er nog enkele verenigingen die gebruik maken van polyvalente infrastructuur. Hiermee wordt infrastructuur bedoeld die door de aard van de activiteit ook kan gebruikt worden voor bepaalde sporttakken bv dienstencentra, parochiezalen, cultuurinfrastructuur, ...

Aanbevelingen

Een kwaliteitsvolle en eigentijdse sportinfrastructuur is dé basisvoorwaarde om Brechtenaren aan te zetten tot sporten en bewegen. Het voorzien in een basis sportinfrastructuur voor clubs en voor individuele sporters is dan ook een absolute must. Daarbij dienen we een aantal lokale aspecten in acht te nemen en schuiven we een aantal aanbevelingen naar voor.

Betere langetermijngaranties creëren voor sportinfrastructuur

In de gemeente Brecht is een beperkte aanwezigheid van gemeentelijke **indoorsportinfrastructuur**. Om die reden zijn er veel Brechtse sportverenigingen die noodgedwongen gebruik maken van **private sportruimtes**. In dat geval bieden de afgesloten huurcontracten helaas weinig garanties op lange termijn. Wanneer de verhuurder besluit het contract te beëindigen, leidt dit vaak tot het einde van deze sportactiviteiten in onze gemeente door een verhuizing naar een andere gemeente of zelfs de gedwongen stopzetting van de vereniging. We verwijzen daarbij naar Sporthal de Zandbergen die vroeger een thuishaven was voor vele sportclubs uit Sint-Job-in-'t-Goor.

Op dit moment zijn er nog steeds heel wat Brechtse sportverenigingen die gebruik maken van private sportinfrastructuur met **onzekere lange termijn toekomstperspectieven**. Enkele voorbeelden zijn Dansstudio Syrah, maar ook de verenigingen die gebruik maken van het sportzaaltje op camping het Veen, en de verenigingen die gebruik maken van grote sportzaal van Kristus Koning, ...

Het is belangrijk dat de gemeente middelen vrijmaakt om **langetermijngaranties** te bieden aan deze verenigingen. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door investeringen te doen in **nieuwe gemeentelijke sportfaciliteiten** of door het aangaan van langdurige **samenwerkingen** met private sportinfrastructuurverstrekkers. Op deze manier kunnen de sportverenigingen in Brecht een stabiele en duurzame toekomst tegemoet zien, zonder zorgen over het verlies van hun trainings- en speelruimtes.

Verhogen van de infrastructuursubsidies

In de huidige beleidsperiode werd de infrastructuursubsidies geïntroduceerd. Echter blijkt het aantal aanvragen het totale beschikbare budget ruimschoots te overtreffen waardoor heel wat verenigingen in kou blijven staan. In de gemeenschappelijke omgevingsanalyse vrije tijd worden reeds een aantal trends en aanbevelingen omschreven. Hierop verder bouwende dient er extra aandacht geschonken te worden aan specifieke sportinfrastructuur.

Sport-specifieke infrastructuur biedt onze lokale Brechtse sportclubs de kans om te groeien en om (top)talent optimaal te kunnen begeleiden. Op deze manier voorkomen we dat getalenteerde sporters uitwijken naar clubs in omliggende gemeenten. Binnen de vereniging kunnen de jeugdleden opkijken naar hun lokale sporthelden.

Om onze sportclubs met eigen infrastructuur beter te ondersteunen bij renovatiewerkzaamheden, is het nodig om het **totale budget voor infrastructuursubsidies te verhogen**. De steeds hogere kwaliteitseisen vereisen hogere investeringen om het kwaliteitsniveau te kunnen blijven garanderen. De steeds hogere kwaliteitseisen vereisen hogere investeringen om het kwaliteitsniveau te kunnen blijven garanderen.

Bovendien zorgt een verhoging van de infrastructuursubsidies er ook voor dat sportclubs die hun accommodatie huren meer mogelijkheden hebben om zelf actie te ondernemen. Zij kunnen dan bijvoorbeeld een eigen sportinfrastructuur realiseren of verbeteringen aanbrengen aan de gehuurde accommodatie en een huurcontract voor een langere termijn afdwingen.

Het is belangrijk dat meer verenigingen de beschikking krijgen over eigen infrastructuur in eigen beheer, zodat de gemeente meer en betere langdurige garanties kan bieden. **Samenwerking** tussen verenigingen en **gedeeld gebruik** lijkt hiervoor een deel van de oplossing.

Daarnaast is het belangrijk om onze sportverenigingen beter te **ondersteunen in het beheer** van hun sportinfrastructuur. Dit kan onder andere worden gedaan door maatregelen te nemen voor een duurzame en milieuvriendelijke exploitatie en door strengere controle op naleving van de overeenkomsten (denk aan passende verzekeringen, preventiemaatregelen tegen brand en diefstal, evacuatieplannen, keuring, ...).

Het beheer van sportinfrastructuur moet aandacht besteden aan **duurzaamheid en ecologische aspecten**. Maatregelen zoals het gebruik van energiezuinige verlichting in indoor sportzalen, het minimaliseren van waterverbruik bij de bewatering van voetbalvelden kunnen bijdragen aan een meer duurzame exploitatie.

Om de sportverenigingen te ondersteunen bij het beheer van hun sportinfrastructuur, kan de gemeente bijvoorbeeld workshops en trainingen aanbieden over duurzaamheid en ecologisch beheer. Ook kan er een samenwerking tot stand worden gebracht tussen verenigingen, waarin kennis en ervaringen worden gedeeld.

Al met al is het van belang om de infrastructuursubsidies te verhogen, zodat sportclubs in staat zijn om hun eigen accommodaties te verbeteren en te behouden. Daarnaast is het van belang om hen te ondersteunen bij het duurzaam beheren van hun sportinfrastructuur en het naleven van de juiste maatregelen. Op deze manier kunnen we de sportclubs in Brecht laten floreren en ervoor zorgen dat lokale talenten binnen onze gemeente blijven.

Noodzaak voor een nieuwe sporthal in Sint-Job-in-'t-Goor

Het masterplan vrijetijds- en gemeentelijke infrastructuur Sint-Job-in-'t-Goor is op moment van het schrijven van deze omgevingsanalyse in opmaak. Toch is al duidelijk dat het stopzetten van de open werking van private sporthal De Zandbergen een grote impact heeft gehad op de sportmogelijkheden van de bevolking. Deze transformatie heeft tot gevolg gehad dat veel sportclubs gedwongen waren hun activiteiten te beëindigen of zijn uitgeweken naar buurgemeenten. Het is van essentieel belang dat we onze steeds groeiende bevolking in deelgemeente Sint-Job aan het sporten houden. Daarom dient de realisatie van een grote sportzaal steeds voorop gesteld te worden.

c. *Renovatie gemeentelijke sportinfrastructuur*

Een aantal gemeentelijke sportinfrastructuren dienen vernieuwd te worden. Zo is er de renovatie van het **kunstgrasveld in Sint-Job-In-'t-Goor** aangezien de huidige DBFM-overeenkomst afloopt in 2025. Deze renovatie is van essentieel belang voor de veiligheid en kwaliteit van het veld.

Daarnaast moeten wij ook rekening houden met de vervanging van de **sportvloer in sporthal de Ring**. Deze vloer heeft na bijna 30 jaar intensief gebruik behoefte aan vernieuwing, om te kunnen voldoen aan de moderne normen en eisen voor een optimale sportervaring.

d. *Universeel badgesysteem voor alle Brechtse sportlokalen*

Zoals reeds aangekaart in bovenstaande is het beheer en de uitbating van alle gemeentelijke vrijetijdsinfrastructuur een hele uitdaging. Zowel in het algemene stuk vrije tijd als in het stuk over cultuurinfrastructuur kwamen hierover reeds bezorgdheden en aanbevelingen naar voren. Ook voor sportinfrastructuur geldt dat er verbetering mogelijk is.

We stellen voor om een **universeel badgesysteem** in te voeren op alle toegangsdeuren van de gemeentelijke sportlokalen (oa de gemeentescholen) en bij uitbreiding alle gemeentelijke infrastructuur. Dit systeem vervangt traditionele sleutels en biedt tal van voordelen ten opzichte van het gebruik van sleutels.

Een voordeel van het badgesysteem is een grotere efficiëntie, controle en veiligheid. In plaats van het bewaren en beheren van een groot aantal sleutels, kan het badgesysteem geïntegreerd worden met een centraal beheersysteem. Hierdoor wordt het bijhouden van toegangsrechten vereenvoudigd en kunnen wijzigingen snel worden doorgevoerd. Daarnaast is het eenvoudig om verloren of gestolen badges te deactiveren, waardoor de veiligheid nog meer wordt gewaarborgd.

15.8.5. Jeugd

Huidige situatie

In Brecht is volgende infrastructuur voor jeugdwerkinitiatieven aanwezig:

Gemeentelijke infrastructuur		Verenigingen	
Jeugthuizen (3)	Brecht (1) Sint-Job-in-'t-Goor (1) Sint-Lenaarts (1)	Chiro (3)	Brecht (1) Sint-Job-in-'t-Goor (1) Sint-Lenaarts (1)
Speelterreinen (27)	Brecht (10) Sint-Job-in-'t-Goor (13) Sint-Lenaarts (4)	KLJ (3)	Brecht (1) Sint-Lenaarts (1) Overbroek (1)
Repetitieruimte (1)	Sint-Job-in-'t-Goor (1)	Jeugd Rode Kruis	Sint-Lenaarts (1)
		Akabé	Sint-Job-in-'t-Goor (1)

Trends

a) *Jeugthuizen*

Jeugthuizen bieden een landingsbaan voor jongeren die zich niet per se kunnen vinden in de georganiseerde jeugdverenigingen. Lidmaatschap is niet nodig, elke week aanwezig zijn ook niet. Voor heel wat jongeren is deze vorm van open jeugdwerk veel toegankelijker dan het vaste stramien van een vereniging. In de werking van jeugthuizen liggen kansen om verbredend en ondersteunend te werken.

b) *Uitgaansmogelijkheden*

De uitgaansmogelijkheden voor jongeren staan onder druk. Het aantal (jongeren)cafés slinkt en Brecht beschikt niet over een (grote) fuifzaal waar laagdrempelig evenementen kunnen worden georganiseerd. Er is een levendige cultuur van tentfuiven die door de (jeugd)verenigingen worden georganiseerd.

In 2023 vonden volgende evenementen plaats:

Datum evenement	Evenement	Vereniging	aantal	locatie
14/01/2023	BitterBal	TTV Powerrangers	500	Hoge Mereyt 10C
21/01/2023	Night of Darkness	Cobepa GB	2000	Rijhal Kraaienhorst
4/02/2023	Speelt gene rol bal	KLJ Brecht	200	KLJ St Lenaarts
11/02/2023	aspibal Chiro Nelto	chiro Nelto	900	Kraaienhorst, voetbal St Lenaarts
11/02/2023	Rafikifest	akabe rafiki	250	Kerklei 16A, St Job
3-4/03/2023	I love st job	Chiro St Job	3500	Max Wildiersplein
11/03/2023	Aspibal Chiro Brecht	Chiro Brecht	1200	Station Brecht
17/03/2023	vat t boerengat	KLJ Overboek	300	Zoegweg 24, Brecht
17-18/03/23	KLJ Overbroek Bal	KLJ Overbroek	500	Zoegweg 24, Brecht
31/3-3/04/23	TTVTug of war	TTV Powerrangers	1100	Brasschaatbaan 10, Brecht
8/04/2023	oud-leidingscafe	2960 dB	80	Chiro St Job
22/04/2023	Akabeatz	akabe rafiki	35	Kerklei 16A, St Job
28-30/04/2023	Jungle weekend	Chiro Nelto	2500	Kloosterakkerweg 7
19&20/05/2023	Kom uit je stal& Black&White party	KLJ Brecht	1000	ST Lenaartsebaan 4
10-13/08/2023	Chirofeesten	Chiro Brecht	4000	Chiro Brecht
2/09/2023	Dijkrock	Jeugdhuis Den Dijk	200	Kerkstraat 2
2/09/2023	Ballekesfeesten	Sint Job leeft	5000	Max Wildiersplein
23/09/2023	rafikifest	akabe rafiki	200	Kerklei 16A, St Job
24/11/2023	Vatmosfeer	outleiding Chiro	200	Theo Coertjesnlaan 15
2/12/2023	Zattepietenbal	KLJ Sint Lenaarts	100	KLJ St Lenaarts
22/12/2023	IkkuisMschupaf	vereniging met winst	1200	Theo Coertjesnlaan 15
31/12/2023	Bal Final	Jens Wouters	450	Kraaienhorst 2B

c) Gemeentelijke infrastructuur

- Veiligheid van jeugdlokalen blijft een uitdaging. Momenteel neemt de gemeente de keuring van de brandblusapparaten voor de haar rekening.
- De gemeentelijke speelpleinen zijn momenteel gehuisvest bij KLJ Sint-Lenaarts en op Kristus Koning in Sint-Job-in-'t-Goor. Beide locaties voldoen steeds minder aan de noden om kwalitatief speelpleinwerk aan te bieden. Het materiaal van de speelpleinen is momenteel verdeeld over verschillende, moeilijk bereikbare locaties.

a. Infrastructuur extern - jeugdverenigingen

Heel wat jeugdverenigingen in Brecht staan voor grote investeringen in hun infrastructuur. Naast historische veroudering, is ook het verduurzamen van hun locaties steeds vaker noodzakelijk om aan alle normen te voldoen.

KLJ Brecht bevindt zich momenteel in Centrum Brecht. Bij de realisatie van RUP Lange Pad zullen zij niet op deze locatie kunnen blijven. Er werd door het huidige gemeentebestuur reeds overleg gepleegd en afspraken gemaakt over een samenwerking voor een herlocalisatie.

AKABE Sint-Job-in-'t-Goor zit gehuisvest samen met de lokale Chiro. De ruimte is beperkt. De zoektocht naar leiding is uitdagend. De specifieke noden van hun doelgroep maakt dat er ook specifieke noden verbonden zijn aan hun huisvesting.

Chiro Sint-Job-in-'t-Goor bevindt zich momenteel in de kern van het dorp, dat is niet steeds eenvoudig in relatie met de burens. Als één van de grootste Chiro's van Vlaanderen barsten ze uit hun voegen. Ze hebben de voorbije jaren een wachtlijst van ca. 150 kinderen. Er is in Sint-Job-in-'t-Goor voldoende vraag voor een extra jeugdbeweging. Gesprekken met FOS Open Scouting werden in de voorbije beleidsperiode gevoerd, maar er kan geen opstart gebeuren.

KLJ Sint-Lenaarts bevindt zich in gedateerde lokalen en bekijkt de mogelijkheden tot (ver)nieuwbouw.

Jeugd Rode Kruis Sint-Lenaarts is gehuisvest in containers die zich op het oude kerkhof van Sint-Lenaarts bevinden. De plaatsing van deze containers is tijdelijk vergund. Een duurzamere oplossing zal in de toekomst noodzakelijk zijn.

b. Kinder- en jongerenruimte

In 2024 krijgt het gemeentelijk speelweefselplan vorm. De realisatie van de aanbevelingen in dit plan kunnen een solide basis vormen voor de beleidskeuzes rond dit thema. De formele speelruimte in de gemeente is toe aan een update. In afwachting van het speelweefselplan was er een stand-still op het vlak van vernieuwing. Het plan zal ons toestaan om middelen toekomstgericht en bewust in te zetten.

Naast de formele speelruimte, maken kinderen ook gretig gebruik van de informele ruimte. Als gebruikers van de publieke ruimte zien ze speelkansen waar we dat als volwassenen misschien minder doen. In de heraanleg van de publieke ruimte is het dank ook interessant om deze informele speelkansen in het achterhoofd te houden vanaf de ontwerpfase. Ze zorgen voor een publieke ruimte waar het voor jong en oud fijn vertoeven is.

Onze jongeren en tieners zijn ook enthousiaste gebruikers van de publieke ruimte. Zij hebben veelal geen eigen plek en wel nood aan ontmoeting met hun leeftijdsgenoten. Dit gebruik van de publieke ruimte geeft echter frequent frictie. Enerzijds hebben de jongeren evenveel recht als eender welke andere burger om te verblijven in deze ruimte, anderzijds wordt hun aanwezigheid vaak als overlast ervaren, als dreigend.

c. Mobiliteit

Kinderen en jongeren begeven zich graag zelfstandig in het verkeer. Bij de uitvoering van het nieuwe mobiliteitsplan is het noodzakelijk om deze doelgroepen expliciet in het achterhoofd te houden, zodat ze van jongs af aan de kans krijgen om veilig en volwaardig deel te nemen aan het verkeer.

Aangezien er geen enkele school regulier secundair onderwijs in Brecht is gevestigd, verplaatst een grote groep scholieren zich dagelijks naar andere (buur)gemeentes. Voor het secundair onderwijs gaat het om ca. 2000 jongeren die zich dagelijks in het verkeer begeven.

Daarnaast is blijvende aandacht voor veilige lokale schoolomgevingen uiteraard wenselijk. De laatste update van de schoolroutekaarten dateert van 2009.

2021-2022	Aantal
lIn secundair onderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	55
lIn secundair onderwijs die uit een andere gemeente komen	455
lIn secundair onderwijs die onderwijs volgen in een andere gemeente	1.925
lIn lager onderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	1.410
lIn lager onderwijs die uit een andere gemeente komen	401
lIn lager onderwijs die onderwijs volgen in een andere gemeente	454
lIn kleuteronderwijs die onderwijs volgen in eigen gemeente	955
lIn kleuteronderwijs die onderwijs volgen in een andere gemeente	203
lIn kleuteronderwijs die uit een andere gemeente komen	113

Eenheid: aantal, Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

Aanbevelingen

d. Jeugthuizen

Ondersteun jeugthuizen in hun werking, en motiveer hen om deze te verdiepen.

- De infrastructuur van jeugdhuis 't Bastion in Brecht is geen duurzame locatie.

Cfr. de vermelding in de omgevingsanalyse van 2018:

“Jeugdhuis Bastion heeft momenteel haar locatie gevonden in het oude strijkatelier (containerboxen). Maar is dit een goede locatie voor dergelijke vereniging?”

Anno 2024 bevindt jeugdhuis 't Bastion zich nog steeds in de containers van het voormalige strijkatelier (dat voorheen werd neergepoot als werkkeet voor de aanleg van de ring en HST-lijn). De containers zijn niet gemaakt voor zulk langdurig gebruik en de houdbaarheidsdatum van de huisvesting wordt dan ook steeds beperkter. De ruimte is er beperkt. De bovenverdieping mag niet gebruikt worden aangezien er geen evacuatietrap is (ook niet als stockageruimte). **Bekijk de toekomstperspectieven van jeugdhuis 't Bastion.**

- De werking van de drie jeugthuizen in Brecht is volledig gebaseerd op vrijwilligers. Het is voor deze (vaak jonge) vrijwilligers niet steeds eenvoudig om een kwalitatieve werking uit te bouwen. Er liggen voor de gemeente Brecht kansen om deze werkingen naar een hoger niveau te tillen (denk aan: werken rond jongerenwelzijn, jeugdopbouwwerk, een tienerwerking, een G-werking zoals bijvoorbeeld JH Den Dijk reeds heeft, studeermogelijkheden). Ook op het vlak van jongerenwelzijn (zie infra) liggen er hier kansen tot outreachend werken. Om dit te realiseren is **gespecialiseerde, professionele ondersteuning** noodzakelijk. De vrijwillige werkingen hebben niet de draagkracht (zowel qua tijd, als qua expertise) om dit te doen.
- De ruimtes van de jeugthuizen worden momenteel enkel gebruikt tijdens hun zelf-georganiseerde activiteiten. Hier ligt nog heel wat kans tot **dubbel gebruik**.

e. Uitgaansmogelijkheden

- Ondersteun de organisatie van (tent)fuiven, door een **fuifvriendelijk beleid** te voeren, met de locaties van deze vaste waarden in het achterhoofd.
- Blijf inzetten op een **kwalitatieve uitleendienst** die de nodige materialen ter beschikking kan stellen.
- Bekijk bij de bouw van nieuwe **gemeenschapszalen** vanaf het begin de mogelijkheden om een zaal ook fuif-vriendelijk te maken.
- **Jeugdhuizen** zijn een laagdrempelige plek als eerste uitgaansmogelijkheid, mits de juiste ondersteuning.

f. Gemeentelijke infrastructuur

- De verderzetting van de keuring van brandblusapparaten is ten zeerste aan te bevelen. Het inzetten op aangeboden vorming door lokale hulpdiensten (cursus brandveiligheid, inbraakpreventie) is hierop een prima aanvulling.
- Optimalisatie van zowel de speelplein- als materiaallocaties is noodzakelijk.

g. Infrastructuur extern - jeugdverenigingen

- Ondersteun de jeugdbewegingen in hun huisvesting. **Een flexibel en ondersteunend (subsidie)beleid** op maat van de jeugdverenigingen is hierbij een grote meerwaarde.
- Een ondersteuningsbeleid voor **nieuwbouw** dringt zich op.
- In Sint-Job-in't-Goor is er een nijpend te kort aan plaatsen in de jeugdverenigingen. **Opstart van een extra jeugdvereniging is opportuun.**

h. Mobiliteit

- Hanteer **specifieke aandacht voor kinderen en jongeren bij de uitvoering van het vernieuwde mobiliteitsplan**. Niet enkel voor schoolverplaatsingen, maar voor dagdagelijkse participatie aan het verkeer.
- Zet blijvend in op **intergemeentelijke verbindingen** om veilige schoolverplaatsingen te faciliteren.
- **Update schoolroutekaarten** om deze terug aan te doen sluiten bij de veranderde realiteit.
- Zet de aanbevelingen uit het opgemaakte speelweefselplan om in beleidsdaden.
- Neem bij de heraanleg van publieke ruimte de blik van het kind mee in het ontwerp, voorzie **informele speelruimte**.
- **Geef jongeren een plek in de publieke ruimte**. Neem een duidelijk standpunt in over hun rechten om ook gebruik te maken van hun plek. **Voorzie hangplekken en een rondhangbeleid**. Een **jongerenopbouwwerker** kan sterk werk verrichten om dit in de praktijk te brengen.
-

15.9. SAMENWERKEN

15.9.1. Vrije Tijd

Huidige situatie

Vrijetijdsdiensten kunnen op verschillende vlakken ondersteuning en input vinden.

Koepelorganisaties zijn vooral nuttig voor kennisdeling, initiatieven op hoger niveau (vb. maand van de sportclub) en netwerken. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden laten toe om activiteiten te organiseren die de draagkracht van een gemeente overstijgen (vb. T-day, Kamp Noord) of om activiteiten waar per gemeente weinig deelnemers voor zijn, toch te laten plaatsvinden (vb. sporteltour, tieneractiviteiten, ...)

Trends

- Binnen het lokale vrijetijdsbeleid bestaan er veel samenwerkingen tussen gemeentebesturen. Ook Brecht neemt deel aan verschillende samenwerkingsverbanden: Erfgoed Voorkempen, Sportregio Antwerpse Kempen, projectverenigingen JoNK en Biscuit, ...
- Het bundelen van de krachten in deze verbanden is vaak een voordeel, anderzijds vragen ze ook veel opvolging.
- Het Regiodecreet dat in 2023 werd bekrachtigd werd door de Vlaamse regering zet het nieuwe kader uit voor samenwerking.

Aanbevelingen

Samenwerkingen zijn vaak een **grote meerwaarde** voor de werking en kunnen zorgen voor de nodige schaalgrootte en inzet van specialisten. Het is wel belangrijk om de doelstellingen van de samenwerking helder te hebben en de inzet van mensen en middelen te evalueren in het licht van deze doelen.

Vanuit het concept van **regierollen** komt samenwerking ook naar boven. Samenwerking met private partners kan bijvoorbeeld mooie resultaten opleveren. Zoals toegelicht in het stuk over verenigingen is het wel belangrijk dat hiervoor een structuur en kader opgezet worden zodat deze partners zo vlot mogelijk hun opdracht kunnen realiseren. Op dit moment is het bijvoorbeeld voor niet-erkende verenigingen niet mogelijk om materialen uit de gemeentelijke uitleendienst te gebruiken.

15.9.2. Cultuur & erfgoed

Huidige situatie

Cultuur en erfgoed betekent netwerken. Daarom zoeken beide diensten aansluiting bij bepaalde koepelorganisaties om hun werking naar een hoger niveau te tillen. Verder wordt er via intergemeentelijke samenwerkingen ingezet op een breed, professioneel en kwalitatief netwerk.

- OP/TIL
- Cult
- De Federatie
- Biscuit (intergemeentelijk samenwerkingsverband, incl. bibliotheek)
- Informeel netwerk rond programmatie met buurgemeentes
- Erfgoed Voorkempen
- Provincie Antwerpen
- Onroerend Erfgoed Vlaanderen
- Herita
- FARO

15.9.3. Sport

Huidige situatie

i. Koepelorganisaties

Netwerk Lokaal Sportbeleid*	Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw (voormalig ISB)
Sport Vlaanderen	Voormalige BLOSO
MOEV	Stichting Vlaamse Schoolsport (voormalig SVS)

* Eén van de werknemers van de Brechtse sportdienst is nauw betrokken bij de werking van Netwerk lokaal sportbeleid, vroeger als bestuurslid, nu als lid van de commissie infrastructuur. Kennisdeling en netwerken zijn een belangrijk onderdeel van dit lidmaatschap.

j. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

Sportregio Antwerpse Kempen ILV bestaat uit 8 gemeenten: Brasschaat, Brecht, Essen, Kalmthout, Kapellen, Schoten, Stabroek, Wuustwezel.

15.9.4. Jeugd

Huidige situatie

Koepelorganisaties

Belangrijkste koepelorganisaties op vlak van jeugd zijn Bataljong en de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. Eén van de consultants jeugd is actief in de commissie breed jeugdbeleid van Bataljong.

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

Projectvereniging JoNK	Brasschaat, Brecht, Essen, Kalmthout, Stabroek, Wuustwezel
OverKop Voorkempen	Brecht, Schilde, Wijnegem, Zoersel, Zandhoven, Malle
Stuurgroep Huis van het Kind	Brecht, Schilde, Wijnegem, Zoersel, Zandhoven

Samen met de gemeenten Stabroek, Brasschaat, Wuustwezel, Essen en Kalmthout vormen we de Projectvereniging Jeugdregio Noorderkempen (JoNK). Hiermee krijgen we Vlaamse subsidies voor intergemeentelijke samenwerking, nog lopende tot einde 2025.

Hoewel deze structurele (financiële) samenwerking een meerwaarde is, schuilen er ook een aantal gevaren in deze structuur. Veel tijd gaat naar de nodige administratieve verplichtingen en wisselende profielen op een jeugddienst die traditioneel veel verloop kent maken het niet makkelijk om tot structurele uitwisseling en beleidsvorming te komen.

Aanbevelingen

- Kinderen en jongeren steken de gemeentegrens over. Werk intergemeentelijk samen en win aan bestuurskracht. Ontmoeten is de start. Geef jeugdambtenaren **tijd en mandaat om intergemeentelijk uit te wisselen**. Smeed banden tussen schepenen van jeugd in een regio en zet regionale netwerkavonden op.
- Van proberen kan je leren. **Experimenteer** met projectmatige samenwerkingen voor gemeenschappelijke beleidsuitdagingen.
- Als gemeente **bevinden we ons op de snede Noorderkempen-Voorkempen**. Er is een historisch samenwerkingsverband met de jeugddiensten in de regio Noorderkempen. Anderzijds mengen we ons op welzijnsvlak in de eerstelijnszone Voorkempen. Om een diepgaande structurele werking op te zetten is het belangrijk hierin weldoordachte keuzes te maken. We verwijzen hiervoor ook naar het topic “jongerenwelzijn”.

15.10. SAMENLEVEN IN DE PUBLIEKE RUIMTE

15.10.1. Vrije tijd

In het deel over infrastructuur werd reeds beschreven dat het beleven van vrije tijd vaak buitenshuis gebeurt. De publieke ruimte is geen louter functionele ruimte die gebruikt wordt om je zo vlot mogelijk te verplaatsen. Deze ruimte biedt mogelijkheid om te spelen, te bewegen en te ontmoeten en dit doorheen verschillende generaties en culturen. Op deze manier verdient dit thema ook een plekje onder de noemer vrije tijd. Een toegankelijke en kwaliteitsvolle publieke ruimte draagt overigens –net als een actieve vrije tijdsdeelname- bij aan de fysieke en psychische gezondheid van de gebruikers.

15.10.2. Trends

- **Drempels:** publieke ruimte staat onder druk van meer en minder zichtbare drempels. Publieke ruimte heeft de neiging te verkleinen, of te verdwijnen, bijvoorbeeld door het vergroten van terrassen op straten en pleinen. Mensen die slecht te been zijn of kinderen ervaren moeite om zich te verplaatsen in de openbare ruimte. Een minder tastbare drempel vinden we bijvoorbeeld bij het gebruik van ruimte door jongeren. Kinderen die schommelen zijn aan het spelen, tieners rond diezelfde schommel zijn hangjongeren en worden geconfronteerd met een bord waarop staat dat de aanwezige speelinfrastructuur enkel geschikt is

voor min twaalfjarigen. Nog een voorbeeld: meisjes spelen veel minder buiten dan jongens (37% vs. 67%) blijkt uit het grote Buitenspeelonderzoek van 2019.

- Klachten of conflict: samenleven in de publieke ruimte gaat niet altijd vanzelf. Dialoog en begrip zijn hierin belangrijk. Binnen het lokaal bestuur is het dan ook nodig dat verschillende diensten samenwerken (sociaal huis, vrije tijd, technische dienst, ...)
- Onze huidige maatschappij is erg prikkel-rijk, met een hoog levenstempo op verschillende domeinen (werk, privé, vrije tijd, ...). Veel mensen raken overprikkeld. Natuur, onthaasten en deconnecteren zijn enkele termen die vaak boven komen drijven om te kunnen omgaan met onze prikkelrijke samenleving.

15.10.3. Aanbevelingen

- Als bestuur en als organisatie een **overtuigde keuze** maken voor een **inclusieve** publieke ruimte die uitnodigt tot **ontmoeting en samenleven**. Hierbij is zowel de 'hardware' als de 'software' belangrijk. De 'hardware' moet kwalitatief zijn en ontmoeting mogelijk maken: een aantrekkelijke inrichting van de ruimte is nodig. Maar ook het beleid moet duidelijk keuzes maken en standpunten innemen om die inclusie te bewerkstelligen. Rondhangen wordt bijvoorbeeld vaak gezien als een probleem. Rondhangen op zich is oké en normaal en is voor veel jongeren een essentieel deel van hun ontwikkeling. Het beleid kan vanuit dit principe vertrekken en het zelfs stimuleren.²⁵ Een ander voorbeeld is het hebben van aandacht voor sluikestort of vandalisme. Het beleid kan bijvoorbeeld kiezen voor een peterschap van één of meerdere buurtbewoners om hun buurt proper en mooi te houden.
- Als het bestuur en de organisatie bovenstaande overtuigde keuze maakt, is een logische tweede aanbeveling om in te zetten op het **aantrekkelijker maken van buurtplekken**. Uitnodigende buurtplekken waar het gezellig vertoeven is, met veel groen en weinig grijs, waar ontmoeten gestimuleerd wordt. Deze plekken kunnen op hun beurt dan weer gebruikt worden om lokale activiteiten te laten plaatsvinden en zo nog meer leven in de brouwerij te krijgen.
- Zet meer in op natuur, wellness, deconnecteren, stilteplekken, ... Er zijn reeds mooie voorbeelden hiervan in Brecht, maar dit kan verder uitgebouwd worden. Ook de communicatie en het bekendmaken hiervan kan explicieter aan bod komen.
- Net zoals bij andere thema's stelt de vraag zich hoe een thema als dit –dat op verschillende diensten leeft- in de organisatie opgenomen kan worden. Op vrijetijdsdiensten wordt steeds meer gewerkt met **regierollen** waarbij de vrijetijdsdienst niet per se altijd uitvoerder of organisator is, maar wel samenwerkt met alle relevante actoren om zijn doelgroep (jeugd, sporters, toeristen, cultuurliefhebbers, ...) zo veel mogelijk kansen te geven op een betekenisvolle vrije tijd.

15.11. INTERNE ORGANISATIE

15.11.1. Vrije tijd

Trends

- Sinds 2016 maken de vroeger geormerkte middelen voor sport, jeugd en cultuur deel uit van de basisfinanciering binnen het Gemeentefonds. Hiermee vervalt ook de verplichte 'bestemming' van deze gelden en de verplichte opmaak van sectorale beleidsplannen. Deze verandering maakt dat het beleid meer afgestemd kan worden op de lokale context en dat er meer lokale autonomie is. In de interne organisatie van vrijetijdsdiensten zien we dat het jeugd-, sport-, cultuur (incl. erfgoed)- en zelfs toerismebeleid de laatste jaren naar mekaar is toegegroeid. Een **overkoepelende vrijetijdsdienst** maakt het mogelijk om medewerkers met gelijkaardige taken nauwer met elkaar te laten samenwerken en mekaar te laten versterken. Belangrijke opmerkingen hierbij zijn:
 - o Deze trend vindt voornamelijk plaats op administratief-organisatorisch niveau. Het heeft voordelen als om ook op politiek niveau deze denkoefening te maken. Het zal de afstemming en samenwerking tussen de twee niveaus vergemakkelijken

²⁵ <https://bataljong.be/boost-je-kennis/365-dagen-buiten-spelen/publieke-ruimte/jonge-inwoners-inen-de-publieke-ruimte>

- Op het Vlaamse bestuursniveau leeft deze beweging richting een vrijetijdsbeleid nog niet zo sterk. De afstemming tussen lokaal en Vlaams niveau wordt hierdoor soms complex.

- Naast de klassieke taken van organisatie en administratie binnen een dienst vrije tijd is er meer aandacht nodig voor **beleid en netwerk**. Een vrijetijdsmedewerker anno 2023 is een medewerker die de nodige verbanden weet te leggen met technische dienst, mobiliteit, ruimtelijke ordening, duurzaamheid, sociaal huis, buitenschoolse kinderopvang, adviesraden, regionale samenwerkingen, externe partners, ... Vaak betekent dit dat de druk op de medewerkers stijgt. De jeugddienst is bijvoorbeeld reeds georganiseerd volgens regierollen (ruimte & infrastructuur, aanbod, beleid, ...). Dit wil zeggen dat zij bijvoorbeeld voor aanbod het aanbod van externe partners in Brecht faciliteren en ondersteunen zonder per se zelf aanbod te ontwikkelen. Het aanbod ontstaat van onderuit.

Aanbevelingen

- Nog meer inzetten op een **overkoepelende vrijetijdsdienst** met behoud van **expertisedomeinen** (vb. jeugd, sport, ...) en gebruik van **regierollen** (vb. ruimte, aanbod, beleid, ...). Het ondersteunen van verenigingen, het ontwikkelen van kwalitatieve infrastructuur, het regisseren van een aanbod, ... zijn transversale thema's. Ook de doelgroepen kennen veel raakpunten. Een kind behoort vanzelfsprekend tot de doelgroep waarvoor een jeugddienst werkt. Datzelfde kind is mogelijks lid van een sportclub of speelt een instrument in De Eikel. Op dat moment is diezelfde persoon ook doelgroep van de sport- of cultuurdienst. Een ander voorbeeld is een bestuurslid van Femma die een uurtje per week gaat badmintonnen in de badmintonclub en graag in de bibliotheek vertoeft. Een heel concrete uiting van een geïntegreerde vrijetijdsdienst kan bijvoorbeeld het regisseren van een gezamenlijk aanbod zijn.
- Een functie die bovenstaande aanbeveling kan ondersteunen, is een **projectmedewerker vrije tijd**. Overkoepelende projecten kan deze persoon in handen nemen
- Indien de eerste aanbeveling gevolgd wordt, is het raadzaam om ook op **politiek niveau** de organisatie van bevoegdheden te evalueren. Is de meer traditionele verdeling de meest geschikte? Andere denk pistes zijn het verdelen van bevoegdheden volgens regierollen of het werken met een schepen voor Vrije Tijd zoals dat reeds in verschillende steden en gemeenten gebeurt.

15.12. DIGITALISEREN

15.12.1. Vrije tijd

Trends

Op vlak van digitalisering zijn er twee belangrijke aandachtspunten:

- Op heel wat vlakken is onze samenleving van digitalisering doordrongen. Dit geldt ook voor de vrijetijdssector: boeken van de bibliotheek online verlenen, online tickets aankopen, online subsidies of materiaal uit de uitleendienst aanvragen, een concert streamen, ...
- Voor heel wat inwoners en gebruikers van gemeentelijke dienstverlening is het niet vanzelfsprekend of niet mogelijk om gebruik te maken van digitale dienstverlening. De leidt tot een groeiende ongelijkheid.

Aanbevelingen

- Inzetten op een e-inclusiebeleid. Hierrond gebeuren in Brecht reeds heel wat acties (vb. digibanken). Daarboven is het belangrijk om bij elk bestaand en nieuw digitaal scenario een **laagdrempelig alternatief** voorhanden te hebben.
- Een blijvende aandacht voor **samenhang tussen en afstemming van de verschillende digitale toepassingen**. De toepassingen zijn niet altijd op mekaar afgestemd wat het voor burgers en medewerkers complex maakt. Een vereniging bijvoorbeeld heeft toegang tot het ene systeem voor reservatie van zalen of uitleenmaterialen, in een ander systeem dient een evenement aangevraagd te worden, en dan is er nog een ander systeem om subsidies aan te vragen. Al deze systemen hebben eigen gebruikersnamen en paswoorden, wat het voor verenigingen complex maakt. Deze veelheid aan systemen is niet te voorkomen; geen enkele leverancier biedt een totaalpakket. Het **verenigingsloket** beoogt wel een eerste stap in vereenvoudiging dus daarop dient volop ingezet te worden. Ook kan gestreefd worden naar koppelingen tussen systemen om een en ander makkelijker te maken voor de burgers.

15.13. MENTAAL WELBEVINDEN IN EN DOOR VRIJE TIJD

15.13.1. Vrije tijd

Zoals in de inleiding van dit deel over vrije tijd belicht, verhoogt vrijetijdsbesteding ons mentaal en fysiek welbevinden. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) maakte een synthese van meer dan 3.000 studies die de belangrijke rol van cultuur bij gezondheidspreventie en behandeling van ziekten steeds opnieuw bevestigen.²⁶ Ook voor andere vrijetijd domeinen is deze link zeer duidelijk aangetoond. Als lokaal bestuur inzetten op een bruisend en actief vrijetijdslandschap zodat Brecht een hoge vrijetijdsparticipatie kent, zal dus een toenemende positieve impact hebben op het welbevinden van de burgers.

Onder deze titel passen dus geen nieuwe aanbevelingen, maar wel een synthese van alle voorgaande aanbevelingen en van de aanbevelingen in de stukken sport, jeugd, cultuur, erfgoed, toerisme en bibliotheek. Een bruisend Brecht met een rijk en actief verenigingsleven, met burgers die kans krijgen om deel te nemen aan het beleid en aan vrijetijd in kwalitatieve infrastructuur en in een uitnodigende publieke ruimte zal een Brecht zijn met een hoge graad van –zowel op mentaal als fysiek vlak-gezonde inwoners.

15.13.2. Jeugd

Trends

Alle kinderen en jongeren dezelfde kansen geven, ze mede-eigenaar maken van een ruim vrijetijdsnetwerk aangepast aan hun noden en zo ook werken aan een gezond mentaal welzijn.

Een warme en kindvriendelijke gemeente om zorgeloos op te groeien, waar elk kind en jongere zich goed voelt en aanvaard wordt. Zo'n gemeente brengt veerkrachtige jongeren voort die actief lokaal engagement opnemen en als volwassene trots zijn op hun afkomst.

Het welbevinden van kinderen en jongeren staat sterk onder druk. Eén op de twee jongeren zegt dat corona een impact had op hun mentaal welzijn. Benut als lokaal bestuur je grote potentie aan positieve impact op hun welbevinden door een combinatie van sterke basisvoorzieningen, preventie en eerste lijn.

Aanbevelingen

- Coördineer **preventie**: zorg dat kinderen en jongeren weten waar ze terecht kunnen met hun vragen, ontsluit campagnes en informatie, regisseer het aanbod en bewaak de toegankelijkheid.
- **Versterk de basis in de gemeente**. Wijkwerkingen, jeugdverenigingen, clubs, Allen dienen zij als eerste opvangnet en zijn zij een plek waar kinderen en jongeren zichzelf kunnen zijn.
- **Versterk de eerste lijn** van JAC, Overkop, TEJO, psychologen, dokters, welzijnswerkers, CLB's... zodat kinderen, jongeren en hun ouders met vragen of problemen op een laagdrempelige manier snel verder geholpen worden.
- Investeer structureel in **outreaching werken**. Ondersteun steun- en brugfiguren in o.a. onderwijs door ze informatie en een netwerk te bieden en aanbod vlot toegankelijk te maken. Organiseer jeugdopbouwwerk om kinderen en jongeren die elders uit de boot vallen te bereiken in hun vrije tijd.
- Bouw aan een '**community of caring**' waarin kinderen en jongeren en hun gezinnen hun bezorgdheden kunnen delen en geholpen worden als dat nodig is. Versterk de samenwerking en het netwerk dat daarvoor nodig is, in en met het netwerk Huis van het Kind, jeugdwelzijnsoverleg, Overkopnetwerk op gemeentelijk en intergemeentelijk niveau.
- Het behalen van **de labels "Warme gemeente" en "kindvriendelijke gemeente"** kunnen helpen bij het realiseren van een gedragen jongerenwelzijnsbeleid.

²⁶ <https://iris.who.int/handle/10665/329834>

16. BIBLIOTHEEK

16.1. ALGEMENE INFORMATIE

Heeft een bibliotheek in deze digitale tijden nog een belangrijke maatschappelijke rol te spelen? En welke rol kan een bibliotheek spelen bij de leesbevordering van kinderen en de ontwikkeling van taal?

Uit studies blijkt namelijk dat het **leesniveau van kinderen** van het vierde leerjaar sinds 2006 **aanzienlijk gedaald** is: er is in 2023 een leesachterstand van 10 maanden vastgesteld. Vlaanderen bevindt zich op Europees niveau qua begripend lezen onderaan de middenmoot. Ook is er een lage motivatie om te lezen vastgesteld: slechts 1 op de 3 kinderen leest graag. **De bibliotheek is de bevoorrechte partner van de scholen en ouders om in te zetten op een leesbevorderingsbeleid.** Ook vanuit Vlaanderen wordt hier meer en meer op ingezet.

Uit de demografische cijfers blijkt dat steeds meer inwoners **met een andere moedertaal** zich vestigen in Brecht. Ze wenden zich tot de bibliotheek om Nederlands te leren en te oefenen. De bibliotheek past haar aanbod ook aan door de ontwikkeling van een Taalpunt en gaat samen met de sociale dienst op zoek naar mogelijkheden om deze nieuwe inwoners vertrouwd te maken met de bibliotheek.

Uit de lidmaatschappen blijkt dat er 5887 actieve gebruikers zijn, waarvan 617 woonachtig in een andere gemeente:

- 1520 – jeugd
- 1298 – klaskaart (iedere leerling heeft een individuele klaskaart)
- 135 – leerkracht
- 43 – volwassen kansentarium
- 2 – jeugd kansentarium²⁷
- 681 – jongere (14-18 jaar)
- 1784 – volwassene
- 477 – senior (65+)

De drie bibliotheken (Brecht, Sint- Lenaarts en Sint-Job) bezitten samen 91 548 exemplaren

- Brecht - 42 788
- Sint-Job- in-'t-Goor - 25 049
- Sint-Lenaarts - 23 453

Deze exemplaren werden op een jaar tijd 150 969 keer ontleend en 53 279 keer verlengd.

Het afgelopen jaar werden 8408 exemplaren afgevoerd en 8541 exemplaren ingevoerd.

In 2022 zijn er 35 auteurslezingen geweest en 97 bibliotheekactiviteiten (bibwijzer, jeugdboekenmaand, tentoonstelling, ...). Hiermee bereikten we respectievelijk 1447 en 1860 kinderen.

16.2. MEER DAN CIJFERS

Een bibliotheek is meer dan een collectie boeken die uitgeleend kan worden.

²⁷ Aangezien het lidmaatschap voor kinderen gratis is, is de toepassing van het kansentarium niet altijd nodig.

De bibliotheek van Brecht geeft aan burgers de mogelijkheid om zich op persoonlijk vlak te ontplooiën, te informeren, te ontspannen en te ontmoeten. De bibliotheek heeft een divers en eigentijds aanbod, op maat van de verschillende gebruikersgroepen.

Toen de wereld in 2020 tot Corona-stilstand kwam en we massaal binnen moesten blijven, bleek de bibliotheek een **essentiële dienst**. De bibliotheeksector heeft zich razendsnel heruitgevonden om de burgers één of andere vorm van dienstverlening te kunnen aanbieden. Door mensen en gezinnen de nodige ontspanning en cultuur aan te bieden, werd de crisis voor sommigen toch net iets draaglijker.

De voorbije jaren werd gewerkt aan **een visie** voor de bibliotheek van Brecht. Deze visie is uitgemond in een omvangrijk en gedetailleerd document. **Bib2030 wordt toegevoegd aan deze omgevingsanalyse**. Het geeft de lezer de kans om dieper in te zoomen op de bib van vandaag, maar zeker ook op wat de bib van morgen kan zijn.

De bibliotheken van Brecht, Sint-Job-in-'t-Goor en Sint-Lenaarts kunnen de functie van **woonkamer binnen de dorpskernen** vervullen. Hier kan iedereen terecht om dingen te leren, te lezen, te ontdekken en te beleven.

Ook het **sociale aspect van de bibliotheek** mag daarbij niet uit het oog verloren worden. Er wordt ingezet op het faciliteren en stimuleren van connectie tussen burgers. Faciliteren door ruimtes optimaal aan te passen aan deze ontmoetingsfunctie. Stimuleren door in te zetten op het aanbieden van activiteiten voor jong en oud, met als insteek gelijkgezinden samen te brengen.

De bibliotheken van Brecht zijn ook een **bevoorrechte partner van de scholen**: de bibliotheek neemt een actieve rol op in de ontwikkeling van een leesbevorderingsbeleid, niet alleen via onze collectie, maar ook door het activiteitenaanbod voor de schoolkinderen.

De bibliotheek van de toekomst springt mee op de kar van initiatieven die taal, taalontwikkeling, leesbevordering, ontmoeting en sociale cohesie stimuleren. Denk daarbij aan initiatieven als huiswerkbegeleiding, Leesoffensief, het samenbrengen van mensen die interesses delen, inzetten op promotie van schrijftalent van eigen bodem,... Ze zouden het levenslicht kunnen zien.

Het verder uitbouwen van een activiteitenkalender met een Repair café, opleidingen, workshops en lezingen, filmvoorstellingen, Leesclub,... kunnen mensen de mogelijkheid geven om samen te komen en op die manier **een ontmoetingsplek** te creëren die **sociale cohesie bevordert**.

De populariteit van de bibliotheek **als studieplek** voor studenten neemt de laatste jaren alleen maar toe. Aan de andere kant is de bibliotheek een plek waar inwoners elkaar kunnen **ontmoeten**.

De bibliotheek blijft ook een open en laagdrempelige instelling waar mensen die het minder breed hebben terecht kunnen. Initiatieven zoals de Uitpas kunnen de drempel tot de bibliotheek verlagen zodat levenslang leren én ontspanning voor iedereen mogelijk wordt. De publiekscomputers worden vrij aan alle bezoekers aangeboden.

Sinds enkele jaren is de samenleving steeds meer en meer aan het **digitaliseren** en volgen de toepassingen elkaar in een snel tempo op. Helaas moeten steeds meer mensen afhaken en is er een grote nood aan een beleid rond e-inclusie. De bibliotheek kan een belangrijke rol spelen bij het **dichten van de digitale kloof** en speelt daardoor een belangrijke rol in het project **Digibanken**.

Wat denken de inwoners van Brecht over de bibliotheek?

Aan Bib2030 ging een participatief traject bij de burgers vooraf.

Een ruime meerderheid van de respondenten is tevreden over de bibliotheek en haar werking. Ze geven aan dat ze meerdere keren per jaar naar de bibliotheek komen en wanneer ze komen blijven ze tot een half uur in de bibliotheek. Wat betreft het aanbod zien ze in de toekomst graag meer van hetzelfde.

De burgers zien ook in dat een bibliotheek meer is dan vier muren: ze willen er graag mensen ontmoeten, deelnemen aan activiteiten en in alle rust, al dan niet met een kopje koffie, een bezoek aan de bibliotheek brengen om er te lezen, te studeren of te werken. Ze willen dit in de toekomst dan ook graag vertaald zien in de inrichting van de verschillende bibliotheken.

16.3. LIGGING EN GEBOUW

Het centrale ontmoetingsplein binnen de gemeente geeft steeds minder kansen tot ontmoeten, aangezien handels- en horecazaken meer en meer verdwijnen. De bibliotheken van Brecht zijn al vele jaren verankerd in de dorpskernen en kunnen deze sociale noden mee opvangen.

Door een centrale ligging van de bibliotheekgebouwen wordt een bibliotheekbezoek gestimuleerd. Jonge ouders die het als een uitstap zien met hun kroost, actieve gepensioneerden die in de bibliotheek op zoek gaan naar info over reizen die ze willen maken, burgers die enkel gebruik willen maken van de computers en de infrastructuur. Een bezoek aan de bibliotheek kan voor sommigen ook de dag breken.

Het bibliotheekgebouw kan een plek zijn waar verschillende functies samenkomen en kan zo voor kruisbestuiving zorgen. De bibliotheek samen met cultuur, sport en andere vormen van recreatie of dienstverlening zou ideaal zijn. Ter illustratie: in het filiaal van Sint-Job-in-'t-Goor is er een duidelijke wisselwerking tussen de bibliotheek en de muziekacademie.

In alle vestigingen van de bibliotheek kan aandacht voor de inrichting (leeshoeken, studietafels, het aanbieden van ruimte aan externe groepen om samen te komen of te vergaderen, ...) het bezoek aantrekkelijk maken. De bibliotheek wordt een stimulerende leesomgeving en stimuleert de ontwikkeling van talenten bij al haar bezoekers.

De hoofdbibliotheek in het centrum van Brecht is in het najaar van 2022 naar de site Uniq verhuisd. Het masterplan van het centrum van Brecht, dat een toekomstvisie voor enkele gebouwen in het centrum van Brecht uittekent, situeert de toekomstige hoofdbibliotheek in het huidige gemeentehuis (kasteel Neut). Het verder vorm geven van deze plannen moet tijdig en met de nodige zorg en aandacht gebeuren. Het uitwerken van een kwalitatief dossier vergt tijd en inzet van personeel. Een projectmatige aanpak is essentieel. De ondersteuning van een externe partner is aangewezen.

16.4. ENKELE AANDACHTSPUNTEN:

- de toegankelijkheid van het gebouw: de weg van de parking naar de inkom, automatische toegangsdeur, in het gebouw zelf.
- een synergie tussen bestaande elementen met erfgoedwaarde en de indeling van het gebouw bij de opmaking van de plannen voor de renovatie.
- De bovenste verdieping van het kasteel kan eventueel fungeren als polyvalente ruimte. Hier kunnen eigen activiteiten georganiseerd worden, maar biedt mogelijks ook ruimte aan andere diensten en verenigingen om activiteiten te organiseren.
- Bij het ontwerp van het gebouw kan rekening gehouden worden met de vraag om ontmoeting te faciliteren en om studieplekken/stille ruimte te voorzien.

In juni 2019 werd in Sint-Lenaarts al een gloednieuwe bibliotheek geopend op de eerste verdieping in het OC 't Centrum. Dit is een nieuw gebouw en is bijgevolg aangepast aan de hedendaagse normen.

De bibliotheek van Sint-Job-in-t-Goor bevindt zich sinds 1997 op de bovenste verdieping van het administratief centrum. In 2023-2024 wordt een masterplan vrijetijdsinfrastructuur voor Sint-Job opgemaakt. Ook de bibliotheek zal in deze denkoefening meegenomen worden.

In het algemeen verdient de herkenbaarheid van de bibliotheekgebouwen de nodige aandacht: de functie van het gebouw moet van buitenaf duidelijk zijn en moet uitstralen waar het voor staat. Dit kan bekomen worden door de architectuur van het gebouw zelf: open, laagdrempelig en uitnodigend. Signalisatie naar het gebouw toe, banners en andere communicatiemiddelen op het gebouw kunnen hierbij ook helpen.

17. LEREN EN ONDERWIJS

17.1. FLANKEREND ONDERWIJS

17.1.1. Cijfers

Basisonderwijs

Er zijn 2.365 leerlingen die schoollopen in Brecht. Op het grondgebied van Brecht liggen er in totaal 15 onderwijsinstellingen:

Onderwijsinstelling	Niveau	Hoofdvestigingsplaats	Adres
Academie Merksem Muziek-Woord-Dans	DKO	Antwerpen	Nieuwdreef 135, 2170 Antwerpen (Merksem)
Buso Het Kompas	BuSO onderwijs	Brecht	Bethaniënlei 5, 2960 Brecht (Sint-Job-In-'T-Goor)
Buso Kristus-Koning	BuSO onderwijs	Brecht	Bethaniënlei 5, 2960 Brecht (Sint-Job-In-'T-Goor)
VBSBO Kristus Koning	BuBAO	Brecht	Bethaniënlei 5, 2960 Brecht (Sint-Job-In-'T-Goor)
GO! BS De Brug	Gewoon BAO	Brecht	Brugstraat 83, 2960 Brecht (Sint-Job-In-'T-Goor)
VBS Leonardus	Gewoon BAO	Brecht	Dorpsstraat 12, 2960 Brecht (Sint-Lenaarts)
VBS 1 Maria Middelaes	Gewoon BAO	Brecht	Hoqebaen 2, 2960 Brecht (Sint-Job-In-'T-Goor)
VBS 2 Maria Middelaes	Gewoon BAO	Brecht	Hoqebaen 2, 2960 Brecht (Sint-Job-In-'T-Goor)
VBSBO Sint-Rafaël	BuBAO	Brecht	Kerklei 44, 2960 Brecht (Sint-Job-In-'T-Goor)
GO! Daltonschool in 't Groen	Gewoon BAO	Brecht	Leopoldstraat 15, 2960 Brecht (Brecht)
GBS De Sleutelbloem	Gewoon BAO	Brecht	Schoolplein 2, 2960 Brecht (Brecht)
VKS De Zevensprong	Gewoon BAO	Brecht	Sint Willebrordusstraat 29, 2960 Brecht (Brecht)
VLS Sint-Michielschool	Gewoon BAO	Brecht	Venusstraat 5, 2960 Brecht (Brecht)
IKO	DKO	Hooqstraten	Dokter Versmissenstraat 6, 2320 Hooqstraten (Hooqstraten)
GO! CVO EduKempen	CVO	Turnhout	Boomgaardstraat 56, 2300 Turnhout (Turnhout)

Bron: Lokano - OVSG

Secundair onderwijs

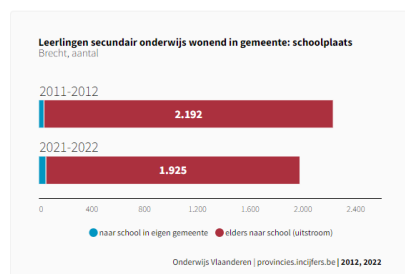
Tabel 1 | Leerlingen volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen (2021-2022)

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
leerlingen gewoon kleuteronderwijs - WP	1.143	72.633	240.051
leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs - WP	15	716	2.562
leerlingen gewoon lager onderwijs - WP	1.733	124.403	414.731
leerlingen buitengewoon lager onderwijs - WP	131	7.497	25.881
leerlingen gewoon voltijds SO - WP	1.818	126.562	429.689
leerlingen deeltijds beroepssecundair onderwijs - WP	30	2.978	8.531
leerlingen BuSO - WP	132	6.420	22.107
Totaal	5.002	341.209	1.143.552

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
leerlingen gewoon kleuteronderwijs - WP	22,9	21,3	21,0
leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs - WP	0,3	0,2	0,2
leerlingen gewoon lager onderwijs - WP	34,6	36,5	36,3
leerlingen buitengewoon lager onderwijs - WP	2,6	2,2	2,3
leerlingen gewoon voltijds SO - WP	36,3	37,1	37,6
leerlingen deeltijds beroepssecundair onderwijs - WP	0,6	0,9	0,7
leerlingen BuSO - WP	2,6	1,9	1,9
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: Onderwijs Vlaanderen | provincies.incijfers.be

Buitengewoon onderwijs

Op het vlak van buitengewoon onderwijs heeft de gemeente Brecht een belangrijke functie in de regio. Zowel voor het kleuter-, het basis- als voor het secundair onderwijs biedt de scholengroep 'Clara Fey' (Bulo en Buso

Secundair onderwijs

Tabel 2 | Leerlingen binnen het gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen GVSO (2021-2022)

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
leerlingen OKAN - WP	7	1.950	5.285
leerlingen GSO A-stroom - WP	518	35.265	121.443
leerlingen GSO B-stroom - WP	83	6.939	21.484
leerlingen ASO - WP	436	32.287	117.058
leerlingen BSO - WP	302	21.554	68.547
leerlingen KSO - WP	35	2.248	7.606
leerlingen TSO - WP	437	26.319	88.266
Totaal	1.818	126.562	429.689

	Brecht	Antwerpen (Prov.)	Vlaams Gewest
leerlingen OKAN - WP	0,4	1,5	1,2
leerlingen GSO A-stroom - WP	28,5	27,9	28,3
leerlingen GSO B-stroom - WP	4,6	5,5	5,0
leerlingen ASO - WP	24,0	25,5	27,2
leerlingen BSO - WP	16,6	17,0	16,0
leerlingen KSO - WP	1,9	1,8	1,8
leerlingen TSO - WP	24,0	20,8	20,5
Totaal	100,0	100,0	100,0

Bron: Onderwijs Vlaanderen | provincies.incijfers.be

Brecht beschikt niet over scholen gewoon secundair onderwijs.

Leerlingen vanaf 12 jaar zijn hierdoor genoodzaakt om te pendelen naar de buurgemeenten. Het gaat om 97,2% van de leerlingen gewoon secundair onderwijs. De drie voornaamste gemeenten waar school gelopen wordt door inwonende leerlingen zijn: Hoogstraten (25,2%), Malle (22,5%) en Brasschaat (15,4%).

De vervoersmiddelen van de leerlingen uit het gewoon secundair onderwijs van Brecht zijn voornamelijk de fiets, De Lijn-bussen en de auto.

Kristus Koning en BuBao Sint-Rafaël) in alle types van buitengewoon onderwijs mogelijkheden. Cijfers van leerlingenaantallen van deze scholen werden toegevoegd in bijlage.

Gemeentelijk onderwijs

De gemeente Brecht heeft een gemeentelijke basisschool, met vestigingen in Sint Lenaarts (De Schakel), Brecht-centrum (De Sleutelbloem) en Overbroek (Klavertje vier). In de vestiging te Overbroek wordt geen kleuteronderwijs en geen eerste graad lagere school aangeboden in het gemeentelijke net. Een samenwerking met het katholieke net zorgt ervoor dat leerlingen die school lopen in Overbroek de ganse lagere schoolcarrière daar kunnen volbrengen.

De leerlingencijfers voor de verschillende scholen werden toegevoegd in bijlage.

17.2. MOBILITEIT EN TOEGANKELIJKHEID

De schoolomgeving en de schoolgebouwen zelf moeten veilig te bereiken zijn voor voetgangers, fietsers en rolstoelgebruikers. Enerzijds zijn we in bepaalde scholen een toonbeeld voor andere onderwijsinstellingen zoals de op rood springende verkeerslichten wanneer auto's aan te hoge snelheid de school naderen in Overbroek, kiss-and-ride-zone op wandelafstand van de school, fietsstraten aan de school,... Anderzijds zijn er scholen waar er drempels bestaan. Aanpassingen zijn onder andere nodig in De Sleutelbloem om de school rolstoelvriendelijk te maken.

De gemeente Brecht maakt deel uit van **project Raket**. Dit pilotproject helpt leerlingen in het buitengewoon onderwijs vlot en veilig van thuis naar school of naar de buitenschoolse opvang (en omgekeerd). Hierdoor is **inclusieve buitenschoolse kinderopvang** ook mogelijk.

Dit project loopt goed. Slechts 5% van de leerlingen binnen de pilotregio Antwerpen zit langer dan 2 uur op de bus van en naar school.

Bron: Lokano - OVS

Op het punt 'veilig naar school' scoort Brecht echter onder het Vlaams gemiddelde. **Het is voornamelijk om te investeren in veilige wegen naar school. Daarnaast is het optimaliseren van het openbaar vervoer ook geen overbodige luxe.**

17.3. AANMELDPROCEDURE EN CAPACITEIT

Bron: Lokano - OVSG

Het leerlingenaantal voor de scholen in Brecht kent de voorbije jaren een sterke stijging. **Dit maakt dat de capaciteit van scholen stilaan wordt bereikt.** Ook de schoolgebouwen barsten uit hun voegen. Dit capaciteitsprobleem heerst voornamelijk in de scholen van de deelgemeente Sint-Job-in-'t-Goor. Andere scholen willen de klassen hanteerbaar houden voor de leerkrachten, alsook de leerkransen voor leerlingen zo optimaal mogelijk. Daarom beslisten de scholen collectief om een **capaciteitsbepaling** door te voeren. Als gevolg daarvan zullen alle Brechtse scholen (behalve

buitengewoon onderwijs) werken met een **aanmeldprocedure**.

In de 'infogids scholen Brecht' informeren we ouders over de werkwijze van de aanmeldprocedure en het aanbod van scholen op het grondgebied van Brecht. Deze gids zal verstuurd worden naar de gezinnen met instappende kinderen. In de aanmeldprocedure is er hulp en ondersteuning voorzien voor kwetsbare gezinnen.

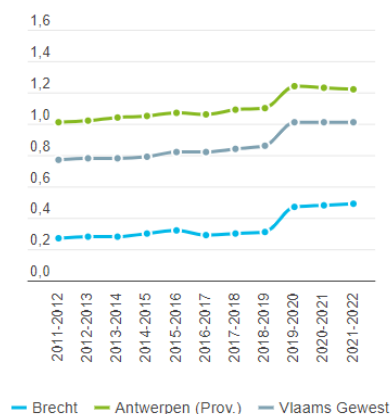
De consulent kinderopvang en onderwijs heeft hierin een **belangrijke brugfunctie tussen het lokaal bestuur en de scholen**. Deze brugpersoon rapporteert de stand van zaken aan de schepen van onderwijs en/of jeugd en biedt ondersteuning bij acties en initiatieven op school binnen de gemeente. De consulent maakt ook een verbinding tussen de scholen en ferm, de instantie die de buitenschoolse kinderopvang binnen Brecht organiseert. Moeilijkheden in samenwerking en praktische afspraken kunnen sneller aangepakt worden.

17.4. BREDE SCHOOLWERKING

Het concept van een brede schoolwerking legt de link naar het **decreet buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA)** en houdt in dat er een samenwerkingsverband komt tussen verschillende sectoren die samen werken aan een brede leer- en leefomgeving in de vrije tijd én op school, met als doel maximale ontwikkelingskansen te bieden aan kinderen en jongeren. **De visie gaat uit van gedeeld ruimtegebruik met de scholen waarbij kinderen zo veel mogelijk op de scholen zelf worden opgevangen en geen verplaatsingen met bussen meer nodig zijn, en het ook voor de ouders eenvoudiger wordt om hun kinderen af te zetten en op te halen.** Indien dubbel gebruik te moeilijk is op basis van de bestaande infrastructuur is de voorwaarde dat het traject tussen de scholen en de locaties van buitenschoolse kinderopvang en activiteiten op wandelafstand ligt.

Wanneer het aanbod van opvang en buitenschoolse activiteiten in een **geïntegreerd kader** wordt voorzien, krijgen kinderen zo veel mogelijk kansen om zich te ontplooiën en komt de verhouding arbeid-gezin voor ouders meer in balans.

17.5. KANSARMOEDE

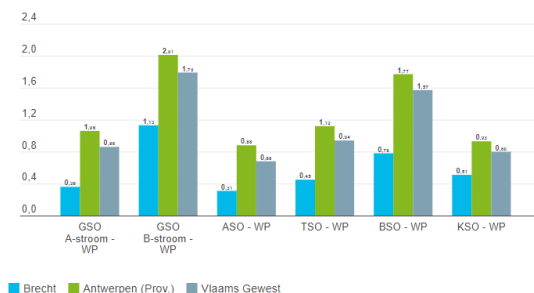

Bron: Onderwijs Vlaanderen | provincies.incijfers.be

De Onderwijs Kansarmoede-Indicator (OKI) geeft de kans op **kansarmoede** binnen het onderwijs weer. **In Brecht ligt dit cijfer niet hoog, maar is de voorbije jaren wel gestegen.**

De OKI varieert vaak al naargelang de onderwijsvorm. In de B-stroom en het BSO is vaak een hogere gemiddelde kansarmoede.

De dienst welzijn en projectmedewerker van de sociale dienst werken hier actief aan i.s.m. partners (bijvoorbeeld welzijnsschakels) en de scholen. Zo werd er het

Bron: Onderwijs Vlaanderen | provincies.incijfers.be

voorbije jaar een charter opgesteld om vanuit scholen alert te zijn op de signalen van kansarmoede en hier snel op te kunnen anticiperen.

Om het cijfer van gezinnen in kansarmoede²⁸ niet te laten stijgen, is ondersteuning vanuit het lokaal bestuur nodig.

²⁸ De Onderwijs kansarmoede-indicator (OKI) is een cijfer tussen 0 en 4 dat aangeeft in welke mate leerlingen aantikken voor vier leerlingenkenmerken (thuis taal niet-Nederlands, laag opleidingsniveau van de moeder, ontvangen van een schooltoelage of wonen in een buurt met hoge mate van schoolse vertraging). Voor de berekening van de kansarmoede-index berekent men het gemiddeld aantal kinderen geboren in een gezin in kansarmoede in de voorbije drie jaar t.o.v. het totaal aantal kinderen geboren in die drie jaar. Hierbij wordt gekeken naar signalen van kansarmoede op 6 domeinen (beschikbaar maandinkomen, opleiding, stimulatie niveau, arbeidssituatie, huisvesting en gezondheid). Een gezin wordt als kansarm beschouwd wanneer het op minstens drie van deze criteria zwak scoort. Hoe hoger de kansarmoede-index, hoe meer jonge kinderen in kansarmoede leven.

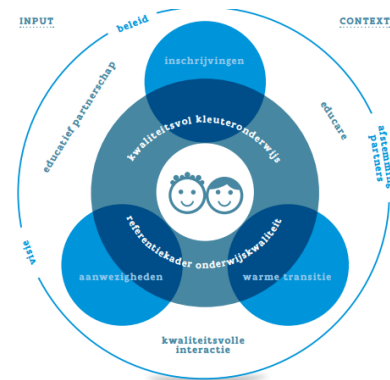
17.6. KLEUTERPARTICIPATIE

Kleuterparticipatie is een belangrijke opdracht voor het afleveren van kwaliteitsvol kleuteronderwijs. Het is het verlengde van de **Doorgaande Lijn of warme transitie binnen de kinderopvang**. Om de kloof tussen thuis/kinderopvang en school kleiner te maken, zijn samenwerkingsverbanden met partners binnen de kinderopvang van belang.

Het project kleuterparticipatie heeft als doel de leerkansen van elk kind te verhogen. **Een doordacht onthaalbeleid is cruciaal om schooluitval op lange termijn te vermijden**. Deelname aan onderwijs op vroege leeftijd verkleint ook de kans op schoolse achterstand en vergroot de kans op gekwalificeerde uitstroom.

Het decreet flankerend onderwijsbeleid bepaalt dat de lokale besturen meewerken aan maatregelen die moeten leiden tot een veralgemeende deelname van kleuters aan het onderwijs. Zij kunnen hiertoe zelf acties ondernemen of de acties van de lokale actoren coördineren of ondersteunen.

In Brecht bestaat er een klein percentage aan kleuterafwezigheden. De reden hiervan is niet duidelijk. Iedere school beschikt over een softwarepakket waarin de aan- en afwezigheden worden ingevoerd en worden bijgehouden. AGODI maakt hieruit een overzicht op. De scholen kunnen zelf deze cijfers nakijken om er meer informatie uit te halen en specifieke acties doen op een voorkomende situatie. De consulent kinderopvang en onderwijs volgt het algemene overzicht op.

Hefbomen kwaliteitsvolle kleuterparticipatie op beleidsniveau:

- **Visie:** de inspanningen van het schoolbeleid om een visie te ontwikkelen over kwaliteitsvolle kleuterparticipatie met alle actoren en deze uit te dragen en te realiseren tot op de klasvloer.
- **Beleid:** de inspanningen van het schoolbeleid om een preventief en curatief beleid te voeren over de drie dimensies van kleuterparticipatie (inschrijvingen, aanwezigheden en warme overgang) en over de belangrijke hefboomen op uitvoeringsniveau voor een kwaliteitsvolle kleuterparticipatie (educare, kwaliteitsvolle interactie en educatief partnerschap).
- **Afstemming partners:** de inspanningen van het schoolbeleid om te participeren aan netwerken en het uitbouwen van samenwerkingsverbanden met het oog op het bevorderen van kleuterparticipatie in het algemeen en in de eigen onderwijsinstelling in het bijzonder (o.a. afstemming met het lokale overlegplatform, scholengemeenschap, brugfiguren, CLB, gemeente, kinderopvang, OCMW...).

Hefbomen kwaliteitsvolle kleuterparticipatie op uitvoeringsniveau:

- **Educare:** de inspanningen van het schoolteam om in functie van de ontwikkelingsleeftijd een evenwichtige verhouding te vinden tussen onderwijs en (verzorgende) activiteiten en om (ver)zorgende activiteiten te benutten voor het nastreven van onderwijsdoelen en vice versa.
- **Kwaliteitsvolle interactie:** de inspanningen van het schoolteam om doelgericht de kwaliteit en de kwantiteit van de interacties met en tussen de kleuters te bevorderen.
- **Educatief partnerschap:** de inspanningen van het schoolteam om een wederkerige, gelijkwaardige relatie op te bouwen met (groot)ouders en/of opvoeders met als gemeenschappelijk doel de ontwikkeling van kleuters te bevorderen. Omgaan met kansarmoede en diversiteit zijn hierbij een intrinsiek aspect.

Bron: *Kwaliteitsvolle kleuterparticipatie (2019) – onderzoek Onderwijsinspectie.be*

17.7. SCHOLENOVERLEG

Voor het netoverschrijdend onderwijsbeleid wordt ingezet op het netwerken, delen van expertise tussen alle scholen van Brecht met één doel voor ogen: het best mogelijke onderwijs verstrekken aan ieder die hier naar school gaat, met gelijke kansen voor iedereen. Het scholenoverleg en een aanmeldprocedure, waaraan elke Brechtse school deelneemt, zijn hier voorbeelden van.

Het scholenoverleg wordt drie keer per jaar georganiseerd waarin verschillende thema's aan bod komen. Op het scholenoverleg worden de directies van alle scholen, schepen van onderwijs en consulent onderwijs standaard uitgenodigd. Naargelang het thema of nieuws op de agenda nemen betrokken partners deel aan de vergadering.

Wat het lokaal bestuur kan betekenen voor scholen wordt hierdoor beter afgestemd. Scholen komen in aanraking met verschillende thema's binnen verschillende diensten. Betrokken domeinen zijn hier vrije tijd, kinderopvang, welzijn, de bibliotheek, mobiliteit, duurzaamheid en leefomgeving.

17.8. LOGO ANTWERPEN

Logo staat voor LOKaal GezondheidsOverleg. In opdracht van de Vlaamse overheid werkt het Logo mee aan de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen op lokaal niveau:

- Meer mensen in beweging en met een gezond gewicht
- Minder rokers, drug- en alcoholgebruikers
- Meer veerkrachtige mensen
- Minder ongevallen in de privésfeer
- Meer mensen die deelnemen aan de bevolkingsonderzoeken naar kanker
- Een kwaliteitsvol vaccinatiebeleid in Vlaanderen

Het Logo ondersteunt de samenwerking van scholen en de gerelateerde partners (o.a. Pedagogische begeleidingsdienst). Alsook de lokale besturen krijgen ondersteuning in hun opdracht om de scholen te helpen bij het gezondheidsbeleid. **De school is namelijk dé plek om kinderen alles te leren over een gezonde leefomgeving.**

Zowel de welzijnsconsulent als consulent kinderopvang en onderwijs van Brecht volgen actuele thema's op, nemen deel aan het Logo en rollen acties uit in samenwerking met betreffende partners.

De dienst welzijn van onze gemeente steunt daarbij bijvoorbeeld de actie 'generatie rookvrij'. **De scholen krijgen hulp van het lokale bestuur om de schoolomgeving rookvrij te krijgen.** Zo regelde het bestuur signalisatieborden om de bevolking te sensibiliseren. <https://www.generatierookvrij.be/initiatieven/gemeente-brecht>

17.9. TOEKOMSTGERICHT ONDERWIJS IN DE BRECHTSE GEMEENTELIJKE BASISCHOLEN

In een participatief traject werd de nieuwe onderwijsvisie voor onze gemeentelijke basisschool vastgelegd. De gemeenteraad hechtte op 11 januari 2024 goedkeuring aan de toekomstvisie.

GBS Brecht, een warme, authentieke en kleinschalige school

GBS Brecht, een hartelijke school

- *waar kinderen centraal staan en ieder kind zich thuis en veilig voelt*
- *waar leerkrachten enthousiast in hun job staan en tussen de teamleden een sterke samenhang heerst*
- *waar we ouders vertrouwen bieden en open met hen communiceren*
- *waar er respect is voor natuur, medemens en materiaal*
- *waar iedereen dezelfde kansen krijgt*

GBS Brecht, een zorgzame school

- *waar we werken vanuit de eigenheid van elk kind met oog en oor voor zijn of haar brede context*
- *waar we zowel op cognitief vlak als op vlak van welbevinden en sociale ontwikkeling de persoonlijke groei van elk kind vooropstellen*
- *waar we vanuit een kwaliteitsvol zorgbeleid zowel preventief als remediërend werken*
- *waar we luisteren naar ouders en de zorgen en bekommernissen over hun kinderen ernstig nemen*

GBS Brecht, een lerende school

- *waar we breed inzetten op het aanbieden, verwerven en vastzetten van een rijk leerstofaanbod vanuit een brede differentiatie*
- *waar we inspelen op de noden en interesses van alle leerlingen door verschillende leermethodes en wisselende strategieën van lesgeven te hanteren*
- *waar we voortdurend stilstaan bij het leerproces van onze leerlingen*
- *waar we oog hebben voor de ontwikkeling van de totale persoonlijkheid van elk kind*
- *waar leerkrachten alle kansen krijgen om te professionaliseren en we gericht inzetten op vernieuwing*

GBS Brecht, een betrokken school

- *waar we met iedereen die betrokken is bij de groei en de opvoeding een hechte kring vormen rond ieder kind*
- *waar we de nadruk leggen op verbinding met elkaar*
- *waar ouders en externen welkom zijn op school op formele en informele momenten*
- *waar we een sterk netwerk uitbouwen dat we actief betrekken bij het schoolleven*

GBS Brecht, een begeleidende school

- *waar we kinderen helpen om te groeien naar zelfstandigheid in een stimulerende, rijke leeromgeving*
- *waar ouders zich gesteund voelen bij en geïnformeerd worden over de ontwikkeling van hun kind*
- *waar ondersteuning afgestemd is op groepen kinderen, individuele leerlingen, ouders en leerkrachten*

GBS Brecht, een samenwerkende school

- *waar we met iedereen samen school maken en samen de school dragen*
- *waar leerkrachten met respect voor ieders eigenheid van elkaar leren en elkaar versterken*
- *waar de input van het oudercomité en de ouders een zichtbare plaats heeft binnen de algemene schoolwerking*
- *waar externe partners als waardevolle partners worden ervaren met respect voor ieders professionaliteit*
- *waar leren van elkaar een grote rol speelt*

GBS Brecht, een brede school

- *waar we samenwerken met organisaties en verenigingen uit de plaatselijke omgeving en de bredere wereld*
- *waar we verder kijken dan de schoolmuren en deze kansen inzetten om het aanbod op school te verbreden en te verrijken*
- *waar info vanuit de school zijn weg vindt naar de ouders en de gemeenschap*
- *waar verkeersveiligheid een belangrijke plaats heeft*
- *waar we letten op duurzaamheid en milieuvriendelijkheid*
- *waar we op alle vlakken oog hebben voor kwaliteit*

Het basisonderwijs is in beweging. **Recent ontwikkelde inzichten (met hun vertaling in decreten en verwachtingen vanuit de overheid) zorgen ervoor dat aan de basisschool andere en bijkomende eisen worden gesteld. Dit heeft zijn gevolgen voor de pedagogisch-didactische aanpak, schoolorganisatie, ICT, personeelsbeleid, infrastructuur,...**

In deze context is het ontwikkelen van een toekomstgerichte visie belangrijk om een **gezamenlijke doelgerichtheid** te bewaken. De trends die zich momenteel aanbieden, vragen om **een innovatieve en geïntegreerde aanpak**. We denken hierbij aan het de hervormingen van ondersteuningscentra, Het BOAdecreet, de DIGIsprong, nieuwe vormen van communicatie en sociale media, doorlichting van scholen (inspectie 2.0) met nadruk op beleidsvoerend vermogen en interne kwaliteitszorg,... dit alles heeft zijn invloed op infrastructuur.

Als gemeenteschool is het de bedoeling dat we met onze leerlingen een afspiegeling vormen van de buurt en dat we de sociale mix bewaken. Belangrijk hierbij is de samenwerking die we met de ouders en de omgeving willen aangaan. Binnen de nieuwe leerplannen van OVSG - Leer Lokaal wordt verwacht dat we nog meer in de omgeving van onze scholen gaan kijken voor vele samenwerkingsmogelijkheden.

In onze eigen vestigingen De Sleutelbloem en De Schakel streven we naar een stabiel leerlingenaantal zoals in de capaciteitsbepaling is vastgelegd. Uitbreiding van die capaciteit is niet aan de orde.

Een werkbaar werkplek aanbieden en behouden voor leerkrachten en directieteam is noodzakelijk. Zij zijn de bron van ons onderwijs. Het aantrekken van geschikte medewerkers is, net zoals in vele andere sectoren, een huzarenstuk. Blijven schrijven aan een positief verhaal omtrent ons onderwijs moet bovenaan de agenda staan, waardoor geschikt personeel er bewust voor kiest om deel uit te maken van het team. De werking van de school en de manier waarop ze wordt georganiseerd (1 instellingsnummer en 1 directie) moet voorwerp uitmaken van permanente evaluatie.

17.10. CAPACITEIT

Hier baseren we ons op de formulering van Geert Kelchtermans 29 'Wat moet er in een basisschool aanwezig zijn om op een adequate en toekomstgerichte manier optimale leeransen te creëren voor de leerlingen én professionele ontwikkelingskansen voor het schoolteam?' Schoolteam en schoolbestuur legden na overleg de capaciteit vast op 25 kleuters per geboortjaar en 25 leerlingen per leerjaar in de lagere school. Om te bewaken dat kinderen uit dezelfde leefeenheid naar dezelfde (onze) school kunnen gaan, zijn er uitzonderingen voorzien.

17.11. DECREET LEERSTEUN

Het is de ambitie van de Vlaamse Regering om ervoor te zorgen dat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen met een maximale leerwinst. Het decreet wil de onderwijskwaliteit verhogen, maar ook werkbaarheid voor scholen en leerkrachten waarborgen.

De groeiende diversiteit in de klassen vindt een vertaling in concrete didactiek: heterogene leeromgevingen die participatie, betekenisvol leren en zelfsturing mogelijk maken, coöperatief leren, levensechte contexten.

We zien bovendien een verschuiving binnen de zorg van een zorgjuf die oefent met kinderen in een apart lokaal naar co-teaching en instructieafhankelijke groeperingsvormen met meerdere leerkrachten in hetzelfde lokaal. Dit vereist niet alleen een aangepaste indeling maar ook aangepaste afmetingen van de lokalen.

Daarbij denken we niet alleen aan **genoeg ruimte voor organisatievormen en alternatieve groeperingsvormen. De nood aan overleg maakt dat er ook kleinere lokalen voor overlegmomenten, oudergesprekken, begeleiders vanuit ondersteuningsnetwerken, CLB,... moeten voorzien worden. We moeten bovendien ook in de klaslokalen ruimte voor rolstoelen, aangepaste schoolbanken, digitale middelen,... in functie van beperkingen van leerlingen voorzien.**

17.12. LEER LOKAAL

In de basisschool ontwikkelen kinderen hun hele persoonlijkheid. De bouwsteen totale persoonlijkheidsontwikkeling werd geïntegreerd in Leer Lokaal door de zestien Europese sleutelcompetenties in de verschillende leerlijnen te verwerken.

De basisschool stimuleert kenniscreatie. Daaronder verstaan we kennis toename op het vlak van informatie, ervaringen, vaardigheden en attitudes. Leer Lokaal formuleert doelen waarbij kinderen stap voor stap kennis verwerven.

De basisschool zorgt voor continue ontwikkeling. Dat realiseren we door een weloverwogen onderwijsaanbod en een goede afstemming tussen de verschillende betrokkenen bij het leren. Zo besteden we bijzondere aandacht aan de overgang van de kleuter- naar de lagere school en tussen de leerjaren. Kinderen beleven de werkelijkheid niet in leergebieden. Alles hangt samen met elkaar. Leer Lokaal maakt die samenhang duidelijk door geïntegreerd werken te stimuleren.

De samenleving kent een grote diversiteit en elk leerling heeft recht op optimale onderwijskansen.

²⁹ Allemaal gelijk en toch anders *reflecties over schoolteam, schoolorganisatie en professionaliteit in het basisonderwijs* blz. 166-187 De basisschool als fundament voor ontwikkelen en leren (Acco VLOR vlaamse onderwijsraad)

Kwaliteitsvol basisonderwijs vertrekt vanuit deze realiteit en stemt het onderwijs en de begeleiding van leerlingen daarop af.

Het gebruik van deze nieuwe leerplannen stelt ons opnieuw voor wat uitdagingen. Samenwerkingen met andere klassen omdat het leerplan in fasen werkt en niet in graden, een nog intensere samenwerking tussen de 3^e kleuterklas en 1^e leerjaar, vraagt heel wat aanpassingen in onze dagdagelijkse manier van werken. Aanpassingen in onze infrastructuur zullen hierdoor noodzakelijk zijn.

17.13. PARTNERSCHAP MET OUDERS / SOCIALE MIX

Omdat we partnerschap met ouders en de daarbij behorende communicatie een belangrijk onderdeel van zorgvuldig omgaan met kinderen vinden, willen we de drempel voor ouders verlagen door aan de inkom van de school contactlokalen te voorzien. De school is immers als regisseur, de 'pedagogisch verantwoordelijke', best geplaatst om deze relatie te initiëren en in goede banen te leiden. **In het kader van het bewaken van de sociale mix is er een extra dimensie met betrekking tot onze taak in armoedebestrijding en ondersteuning van de sociaal zwakkere gezinnen/ouders van onze leerlingen. Ruimtes om discrete gesprekken te voeren zijn hierin belangrijk.**

17.14. DIGITALISERING - STEM

Na de budgettaire injectie van de voorbije schooljaren voor de Digisprong zijn onze scholen momenteel goed voorzien van de nodige digitale materialen. De implementatie van die middelen en het gebruik binnen de lessen wordt momenteel nog verder uitgerold. Een stabiele internetverbinding is daarin absoluut cruciaal. Dit kadert verder mooi binnen de actieplannen STEM.

In een complexe maatschappij als de onze is er een grote nood aan mensen met STEM-profielen. Om loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek te stimuleren, stippelde de Vlaamse Regering een actieplan uit. Het STEM-actieplan wil volgende 8 grote doelstellingen realiseren: aanbieden van aantrekkelijk STEM-onderwijs; versterken van leraren, opleiders en begeleiders; verbeteren van het proces van studie- en loopbaankeuze; meer meisjes in STEM-richtingen en –beroepen; inzetten op excellentie; aanpassen van het opleidingsaanbod; aanmoedigen van sectoren, bedrijven en kennisinstellingen; verhogen van de maatschappelijke waardering van technische beroepen. Dit heeft niet alleen invloed op inhouden van leerdomeinen binnen Ik en de Wereld, maar ook op de lokalen waarin dergelijke lessen gegeven worden.

Het domein techniek in het bijzonder vraagt om ruimten waarin (in veilige omstandigheden) kan geëxperimenteerd en ontdekt worden.

18. WELZIJNSCAMPUS

18.1. WELZIJNSCAMPUS SOCIAAL HUIS

18.1.1. Interne samenwerking

Armoede is een complex gegeven. Veelal betekent armoede sociale uitsluiting, op meerdere levensdomeinen: inkomen, werk, wonen, gezondheid, onderwijs, vrijetijdsbesteding, gezinsleven... Onderlinge afstemming en bundelen van krachten is noodzakelijk om een daadwerkelijke impact op het terrein te realiseren. Op de verschillende beleidsdomeinen moeten doelgerichte acties ondernomen worden vanuit een partnerschap tussen alle betrokken actoren. Dat houdt meteen in dat we onze individuele hulp- en dienstverlening moeten verbinden met collectieve arrangementen (onderwijs, arbeidsmarkt, buurtvoorzieningen, verenigingsleven, vrijwilligerswerk, ...) en een uitgebreid netwerk van samenwerking met andere actoren moeten uitbouwen. De grote noden die er zijn op het vlak van welzijn en zorg kunnen enkel worden opgenomen vanuit intense en doorgedreven samenwerking die leidt tot een geïntegreerd antwoord op de zorg- en ondersteuningsnood van de burger.

In 2017 werd Welzijns-campus Brecht geopend. Gemeentelijke dienstverlening gericht op sociale facetten van het leven zoals welzijnsdienst, woonloket en dienst pensioenen gingen onder één dak met sociale dienst van het OCMW en lokaal dienstencentrum Het Sluisken.

Recentelijk werd het team van welzijns-campus Sociaal Huis uitgebreid met consulent onderwijs en kinderopvang.

18.1.2. Samenwerking externe partners – toekomst

Naast het intern beter afstemmen van gemeente- en OCMW-diensten, leeft binnen het lokaal bestuur van Brecht meer dan ooit het besef dat samenwerking met externe partners uit de welzijns- en gezondheidszorg het aanbod verbreedt en de dienstverlening rond welzijn en gezondheid naar de burger toe optimaliseert. In dit kader werden reeds een aantal zaken gerealiseerd. Volgende organisaties organiseren op regelmatige basis een zitdag binnen de Welzijns-campus Sociaal Huis:

- VDAB
- De Voorkempen
- VZW WEB
- CAW
- Rijkspensioendienst
- ...

Het gezamenlijk gebruik van infrastructuur leidt tot een grotere samenwerking op lokaal en regionaal vlak en vooral een goede afstemming van de zorg voor de welzijnsvragen van de lokale bevolking. De welzijns-campus draagt zo bij tot een versterking van het welzijnsaanbod in de regio. Door de welzijnsorganisaties te centraliseren wordt het voor de beoogde doelgroep gemakkelijker om toegang te hebben tot verschillende diensten.

Vanaf 2025 zullen de verschillende administratieve gemeentelijke diensten die tijdelijk op de Welzijns-campus Sociaal Huis werden gehuisvest hun intrek nemen in het nieuwe gemeentehuis.

Hierdoor komt veel kantooruimte vrij wat mogelijkheden biedt tot verdere uitbouw van de welzijns-campus tot een laagdrempelige toegang naar een brede waaier aan dienstverlening.

Een aantal bijkomende externe diensten zouden onderdak kunnen krijgen bvb. Kind en Gezin, initiatieven sociale economie, poetsdiensten, mutualiteiten, ...

De Welzijns-campus kan een levendige plaats worden binnen het gemeenschapsleven van Brecht door het combineren van woonfunctie (WZC, serviceflats, DIO-woningen, ...), dienstverlening (sociale dienst, eventueel kinderopvang, ...) en sociaal-economische activiteit (strijkatelier, sociale kruidenier, ...). De onderlinge betrokkenheid tussen generaties en tussen diverse bevolkingsgroepen zou er kunnen vergroten en dit concept van welzijns-campus zou een voorbeeld kunnen zijn van buurtgerichte zorg.

Er zou ook een koppeling naar gezondheidszorg gemaakt kunnen worden, bvb in de zin van lokalen die voor uiteenlopende vormen van consultatie gebruikt kunnen worden.

Niet al deze zaken zijn onmiddellijk te realiseren en sommigen zullen wellicht zelfs bij een 'goed idee' blijven. Toch zijn er uit bovenstaande ideeën een aantal te extraheren die concreter kunnen worden in een aantal ontwikkelingen die zich opdringen.

18.1.3. Nood aan samenwerking in zorg en ondersteuning op regionaal niveau

Verschillende actoren organiseren vanuit verschillende invalshoeken zorg en ondersteuning voor personen met een vaak complexe zorg- en ondersteuningsbehoefte. Samenwerking en onderlinge afstemming tussen de aanbieders is een noodzaak om passende antwoorden voor complexe problematieken te kunnen blijven bieden.

Sinds enkele jaren is Vlaanderen ingedeeld in eerstelijnszones. Brecht valt onder **ELZ Voorkempen**. Binnen de eerstelijnszone komen de verschillende eerstelijnsaanbieders rond welzijn en gezondheid regelmatig samen. De lokale besturen binnen de eerstelijnszone vormen een cluster binnen de zorgraad. Het is van groot belang om als lokaal bestuur actief deel te nemen aan de zorgraad en binnen de cluster van de lokale besturen regelmatig te overleggen.

18.1.4. Proactieve en outreachende werking

Ondanks het bestaande uitgebreid sociaal vangnet vinden heel wat mensen in onze samenleving niet de weg naar hulpverlening. Het systeem is immers complex en versnipperd. Mensen in kwetsbare posities botsen daarom vaak op grote drempels om de stap naar hulpverlening te zetten. Ze komen dan in een situatie van onderbescherming terecht. Meer en meer gaan lokale besturen dan ook outreachend aan de slag. Dat betekent dat men actief op zoek gaat naar kwetsbare personen in de gemeente, om hen zo integraal mogelijk te ondersteunen bij de diverse uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. Deze uitdagingen omvatten onder andere de aanhoudende digitale achterstand bij een deel van de bevolking, de vereenzaming en de (mentale) gezondheid. De hulp- of dienstverleningsinstanties nemen dus zelf het initiatief om rechthebbenden te bereiken, te informeren en hulp te bieden.

In het kader van deze tendens werden lokale besturen decretaal verplicht om **samenwerkingsverband geïntegreerd breed onthaal** te realiseren. In het GBO bundelen het OCMW, het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) en de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen (DMW) de krachten om door beter samen te werken de toegankelijkheid van de lokale sociale hulp- en dienstverlening te verhogen en de onderbescherming aan te pakken. Hiervoor stemmen ze ook af met andere lokale basis- of faciliterende actoren (o.a. samenlevingsopbouw, armoedeverenigingen, huisartsen, thuiszorgdiensten ...) én met het meer gespecialiseerde begeleidingsaanbod. Doelgroep van het GBO is elke burger, met bijzondere aandacht voor kwetsbare mensen (lichamelijke, psychische, sociale, materiële, ... kwetsbaarheid).

18.1.5. Digitale uitsluiting

De coronacrisis heeft geleid tot een versnelde digitalisering van de maatschappij, wat het risico op uitsluiting vergroot voor diegenen die onvoldoende geletterd of digitaal vaardig zijn. In Vlaanderen is het percentage mensen met zwakke digitale vaardigheden in de afgelopen twee jaar sterk gestegen, van 29% tot 43%. Daarentegen is het percentage mensen met gevorderde digitale vaardigheden sterk gedaald, van 40% tot 28%. **In België is 46% van de bevolking digitaal kwetsbaar.** We zien een samenhang tussen digitale kwetsbaarheid en een lager opleidingsniveau, een lager inkomen, een hogere leeftijd en gezinssamenstelling, waarbij alleenstaanden een groter risico lopen. (*Barometer digitale inclusie 2022 (Koning Boudewijnstichting); imec.digimeter 2022, Digitale trends in Vlaanderen, imec*)

De toenemende digitale kwetsbaarheid valt op, ondanks de stijging van het internetgebruik. Dat komt doordat de digitale informatiemaatschappij steeds complexer wordt en doordat mensen steeds meer zelf hun administratie en dienstverlening online moeten regelen.

Diensten zoals mutualiteiten, vakbonden ed. zijn ook na de coronacrisis minder toegankelijk gebleven. Het doelpubliek van sociale dienst heeft het heel moeilijk om hun weg hierin te vinden en kloppen aan bij het OCMW om hulp bij het invullen van allerlei formulieren, hulp bij het zoeken naar antwoorden op hun vragen of eenvoudigweg omdat ze er niet in slagen bij diensten binnen te geraken, laat staan een afspraak te kunnen maken. Onze rol van het OCMW als laatste vangnet in de hulpverlening, op allerlei gebieden, neemt hierdoor aanzienlijk toe.

Als reactie op de versnelde digitalisering van de samenleving heeft Vlaanderen veel middelen vrijgemaakt om op lokaal niveau te werken aan digitale inclusie. De projectmiddelen stoppen na 2024. Echter digitale uitsluiting zal een blijvende aandacht vragen.

Sedert 2022 neemt Brecht deel aan het gesubsidieerd project 'Digibanken' dat gecoördineerd wordt door Kina. Dit heeft als doel om het risico op digitale uitsluiting bij kwetsbare doelgroepen te verkleinen. Binnen Brecht werd een lokaal digipunt gecreëerd dat bemand wordt door een 15-tal vrijwilligers. 8 vrijwilligers organiseren wekelijks inlooptmomenten waarop de burger welkom is met allerlei vragen over het gebruik van de smartphone, tablet of laptop. Tevens worden door 6 vrijwilligers ook lessenreeksen aangeboden, waarbij dieper wordt ingegaan op een bepaald thema.

lesserieks	start	aantal lessen	aantal deelnemers
Computer voor beginners (Brecht, Het Sluisken)	10 oktober 2023	5	7
E-mail voor beginners (Brecht, Het Sluisken)	20 oktober 2023	2	2
GSM voor beginners (Sint Job, De Lindeboom)	7 november 2023	3	11
Computer voor beginners (Sint Lenaarts, O.C.)	9 november 2023	10	16
Computer voor beginners (Brecht, Het Sluisken)	21 november 2023	5	8
Internet voor beginners (Sint Job, De Lindeboom)	29 november 2023	3	7
Digitaal opslaan (Brecht, Het Sluisken)	9 januari 2024	5	8
Tablet voor beginners (Sint Job, De Lindeboom)	9 januari 2024	4	4
Internet voor beginners (Brecht, Het Sluisken)	12 januari	5	8

Daarnaast wordt momenteel voor 6 burgers een laptop uitgeleend voor 25€ per maand, en dit voor 6 maanden. Personen die gebruik maken van een laptop van de Digibank, krijgen eveneens hulp aan huis via vrijwilligers. Er meldden zich tot nu toe een 25-tal burgers aan tijdens de vrije inlooptmomenten, bestaande uit voornamelijk 55+. De gestelde vragen waren voornamelijk rond gebruik van laptop en smartphone.

18.1.6. Projectwerking

Medio 2020 werd door OCMW Brecht een deeltijds maatschappelijk werker aangeworven om zich te richten tot projectwerking sociale dienst/armoede. Deze medewerker vormt onder andere het vast aanspreekpunt voor de welzijnsschakels en voor armoede op scholen. Zij ondersteunde de sociale dienst bij het uitwerken van reglementen voor de subsidies die in het kader van corona werden toegekend vanuit verschillende instanties, waaronder bvb. voor de verdeling van de consumptiecheques.

Bij uitbraak van de Oekraïne-crisis werd beslist de projectmedewerker vrij te stellen voor de opvang en begeleiding van Oekraïense vluchtelingen op Brechts grondgebied. Intussen duurt de oorlog in Oekraïne onverminderd verder, de Vlaamse overheid werkt momenteel een vervolgsceario uit voor de huidige opvangstrategie.

De dossiers van tijdelijk ontheemden blijven voorlopig opgevolgd worden door de projectmedewerker binnen haar deeltijdse tewerkstelling. **Bijgevolg draait projectwerking op sociale dienst momenteel op een laag pitje. Niettemin is het meer dan nodig om in te zetten op projecten rond armoede.**

18.2. GEZONDHEID

18.2.1. Algemene cijfers

We bespreken hieronder enkele indicatoren die een licht werpen op de gezondheidstoestand van de bevolking.

'Statuut chronisch zieken' betreft de mensen die in het kader van de ziekteverzekering als chronisch ziek worden geregistreerd.

'Prevalentie diabetes' verwijst naar de mensen die in het kader van de ziekteverzekering medicatie nemen en/of therapie ondergaan die aan diabetes gerelateerd zijn.

'BEL-score': wordt door de diensten gezinszorg gehanteerd als maat voor zorgbehoefendheid van ouderen in de thuissituatie. Een score van 35 of meer wordt beschouwd als zwaar zorgbehoefend. 'Erkend als

persoon met een handicap': de Directie-generaal Personen met een handicap beslist na medische evaluatie over een erkenning als persoon met handicap in volgende gevallen: ofwel een erkenning bij verlies van verdienvermogen tot een derde of minder dan wat een valide persoon op de gewone arbeidsmarkt kan verdienen, ofwel een erkenning bij minstens 7 punten op de schaal van zelfredzaamheid.

In het werkingsgebied van ELZ Voorkempen heeft 10,4% van de verzekerden in de ziekteverzekering een statuut van chronische aandoening. (Cijfers 2018)

Het aandeel chronisch zieken is lager dan gemiddeld in het Vlaams Gewest.

Per 1.000 personen in de ziekteverzekering zijn er 46 personen met een diabetesbehandeling. Het gemiddelde in het Vlaams Gewest is 56. (Cijfers 2018)

Het aantal personen met een diabetesbehandeling is lager dan in het Vlaams gewest.

De gemiddelde BEL-score (zorgbehoefte) van 65-plussers die thuiszorg ontvangen, bedraagt in het Vlaams Gewest 28,3%. Voor Brecht bedraagt deze 27,5%.

Per 1.000 18-plussers zijn er in ELZ Voorkempen 46,66 personen erkend door de Directie-generaal Personen met een handicap. In het Vlaams Gewest ligt dit op 62,25 per 1.000. (Cijfers 2022).

Voor de borstkankerscreening zijn vrouwen in de leeftijdscategorie 50-69 jaar de doelpopulatie. In het werkingsgebied van ELZ Voorkempen bedraagt de totale dekkinggraad voor de borstkankerscreening 65,5%. (Cijfers 2020)

Dit aandeel is hoger dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Voor de baarmoederhalskankerscreening behoren vrouwen in de leeftijdscategorie 25-64 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van ELZ Voorkempen bedraagt de totale dekkinggraad voor de baarmoederhalskankerscreening 66,9%. (Cijfers 2020)

Dit aandeel is hoger dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Voor de darmkankerscreening behoren mannen en vrouwen in de leeftijdscategorie 56-74 jaar tot de doelpopulatie. In het werkingsgebied van ELZ Voorkempen bedraagt de totale dekkinggraad voor de darmkankerscreening 68,3%.

Dit aandeel is hoger dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest.

Als we de cijfers van prevalentie diabetes vergelijken met het Vlaams gewest liggen deze lager in onze zone.

Bij het uitwerken van een gezondheidsbeleid kunnen keuzes gemaakt worden op basis van bovenstaand cijfermateriaal maar dan dienen daarvoor ook de nodige middelen voorzien te worden. Wil men bijvoorbeeld inzetten op het optrekken van screeningspercentages, dan kan het een keuze zijn om hiervoor de nodige financiële middelen en personeel te voorzien.

Tabel 14 | Gezondheidstoestand

	statuut chronische aandoeningen (t.o.v. personen in de ziekteverzekering) [%]. [2018]	prevalentie diabetes per 1.000 personen in de ziekteverzekering [%]. [2018]	gemiddelde BEL-score gezinszorg 65+ [bel_score] [2020]	erkend door DG personen met een handicap (t.o.v. inwoners 18+). [per 1.000]. [2022]
Brecht	9,2	44	27,5	48,12
Malle	11,3	49	30,4	58,47
Schilde	9,8	43	29,5	28,20
Wijnegem	10,3	51	24,5	46,47
Zandhoven	11,1	52	28,9	43,41
Zoersel	11,5	45	26,1	54,95
Voorkempen	10,4	46	-	46,66
Vlaams Gewest	11,3	56	28,3	62,25

Speciale waarden: - Geen waarde

Bron: InterMutualistisch Agentschap | provincies.incijfers.be
Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling
FOD Sociale Zekerheid, Directie-generaal Personen met een handicap | provincies.incijfers.be

Tabel 15 | Totale dekkingsgraad bevolkingsonderzoeken kankerscreening (2020)

	totale dekkingsgraad borstkankerscreening (t.o.v. vrouwen 50- 69 jaar)	totale dekkingsgraad baarmoederhalskankerscreening (t.o.v. vrouwen 25-64 jaar)	totale dekkingsgraad darmkankerscreening (t.o.v. 51-74 jaar)
Brecht	65,8	66,6	67,8
Malle	66,6	64,7	68,7
Schilde	63,3	70,6	66,6
Wijnegem	64,9	65,4	66,6
Zandhoven	63,1	62,3	70,0
Zoersel	68,0	68,9	69,6
Voorkempen	65,5	66,9	68,3
Vlaams Gewest	61,6	62,6	63,5

Bron: Centrum voor Kankeropsporing vzw, Stichting Kankerregister | provincies.incijfers.be

18.2.2. Intergemeentelijk beleid

Binnen ELZ Voorkempen wordt via het SIGO (sociaal intergemeentelijk gezondheidsoverleg) sterk ingezet op gezondheidspreventie. Het SIGO organiseert lezingen, campagnes en activiteiten voor een breed publiek over de 6 gemeenten heen.

18.2.3. Raad Gezondheid en Welzijn

De raad voor gezondheid en welzijn bestaat uit volgende leden: Kando (voorheen Katholieke Vereniging Gehandicapten), Samana, Rode Kruis, consultatiebureau Kind en Gezin, welzijnsschakels, OC Clara Fey, afvaardiging welzijnscampus, voorzitter BCSD / schepen sociale zaken.

De raad organiseert zelf weinig of geen activiteiten maar ondersteunt (financieel) doorheen het jaar projecten zoals AED- en EHBO opleidingen, toegankelijke wandelcircuits, infomoment rookstopbegeleiding, tandhygiëne project voor alle lagere scholen in de gemeente, busvervoer naar de dansfuij voor ouderen, ... Dit heeft als gevolg dat deze adviesraad slechts weinig gekend is bij het bredere publiek.

In 2022 werd intern een bevraging georganiseerd voor de leden van de raad gezondheid en welzijn. Hierbij werd gepolst naar thema's en projecten die vanuit de raad hoog op de agenda staan. Volgende thema's worden naar voren geschoven:

- Gezondheid: geestelijke gezondheid, verslavingspreventie, beweging
- Welzijn: armoede (+ kinderarmoede), eenzaamheid en ontmoeting, gezins-, thuis- en mantelzorg, fysieke toegankelijkheid (werkgroep wandelcircuits)

18.2.4. Preventiepeiling Vlaams Instituut Gezond Leven

In de preventiepeiling brengt het Vlaams instituut Gezond Leven elke 3 jaar in kaart hoe gemeenten zich inzetten voor gezondheid. Aan de hand van 8 gezondheidsthema's wordt gepeild naar het initiatief en de acties die iedere gemeente onderneemt binnen het gezondheidsbeleid.

Hieruit blijkt dat in het algemeen extra aandacht nodig is voor lang stilzitten. Het feit dat steden en gemeenten wandelen en fietsen meer en meer promoten, weerspiegelt zich ook in een lichte stijging van het aantal lokale besturen dat minstens 1 maatregel neemt om lang stilzitten bij inwoners te beperken (56% vs. 50% in 2020). Wat aandacht voor lang stilzitten betreft, is er wel nog duidelijk ruimte voor verbetering, bijvoorbeeld door statafels voor bezoekers in de gemeentelijke diensten te voorzien (29%) of subsidies voor zit-statafels voor socio-culturele verenigingen (1%). In het nieuwe gemeentehuis werd hier alleszins rekening mee gehouden.

De meerderheid van de steden en gemeenten, waaronder ook Brecht, biedt hun bewoners professioneel beweegadvies aan, vooral via Bewegen op Verwijzing (BOV). Daar is een duidelijke en positieve vooruitgang (85% vs. 73% in 2020), zeker voor mensen met chronische aandoeningen die baat hebben bij beweegadvies. Doorverwijzing gebeurt vooral door dokterspraktijken, via de sociale dienst van het OCMW en via kinesisten. Doorverwijzing door andere partners (psychologen, apothekers, Welzijnsschakels, thuisverpleging) is een aandachtspunt.

In 2023 lopen er in Brecht 30 begeleidingen, 18 nieuwe begeleidingen staan op de agenda. 6 personen hebben hun traject afgerond.

De subsidiëring van Gezond Leven voor de Eerstelijnszones in het kader van Bewegen Op Verwijzing werd begin 2023 stopgezet. Momenteel maakt het project binnen ELZ Voorkepen gebruik van het restant van de subsidie van de vorige jaren.

Valpreventie is een thema dat leeft bij steden en gemeenten. Het werd voor het eerst bevestigd in deze editie van de Preventiepeiling en de resultaten zijn meteen veelbelovend. Bijna 9 op de 10 gemeenten nemen minstens 2 initiatieven om valincidenten te voorkomen. Populaire initiatieven zijn een beweegaanbod voor ouderen, in de vorm van beweegroutes, een beweegbank of gezondheidswandelingen en toegankelijke gemeentelijke en openbare gebouwen. Iets meer dan de helft van de lokale besturen zorgt ook voor professioneel advies over valpreventie: via doorverwijzing naar een lokaal dienstencentrum (37%) of naar een zorgprofessional (32%).

Geestelijke gezondheid en mentaal welbevinden zitten niet langer in het verdomhoekje. Liefst 92% (82% in 2020) van de lokale besturen informeert hun inwoners over dit thema, onder meer door het hulpverleningsaanbod bekend te maken. Daarvoor worden vooral affiches, brochures of ander promotiemateriaal en/of de gemeentelijke website gebruikt. In meer dan 8 op 10 steden worden de fysieke en de sociale omgeving ingezet om het mentaal welbevinden van de inwoners te bevorderen. Dit gebeurt onder meer door stilteplekken te voorzien of het installeren van picknickbanken en ander straatmeubilair dat sociale contacten gemakkelijker maakt. Maar ook door nieuwe inwoners te verwelkomen en vrijwilligerswerk te faciliteren. Ook wie psychische begeleiding nodig heeft, blijft niet in de kou staan: 80% voorziet ondersteuning rond mentaal welbevinden en geestelijke gezondheid. Ofwel via doorverwijzing naar diensten als CGG en CAW, ofwel door zelf hulpverlening aan te bieden in bijvoorbeeld OverKop-huizen. Brecht scoort hoog op het inzetten op geestelijke gezondheid. Ondanks de goede score, is het belangrijk dat onze gemeente jongeren, volwassenen en inwoners in een maatschappelijk kwetsbare situatie blijft informeren over mentaal welbevinden. Daarnaast blijft ondersteuning, doorverwijzing en bekendmaking van het hulpverleningsaanbod noodzakelijk.

Met het rookbeleid is het minder goed gesteld. Het wordt aanbevolen om op publieke terreinen in openlucht, die zich onder meer richten op kinderen en jongeren, enkel roken toe te laten in rookzones die uit het zicht liggen of de terreinen volledig rookvrij te maken. Slechts een minderheid van de lokale besturen houdt zich hieraan. Meer nog, er is zelfs geen verbetering t.o.v. 2020: speelpleinen (35% vs. 40% in 2020), sportterreinen (32% vs. 33% in 2020), de brede omgeving van schoolgebouwen (30% - niet vergelijkbaar met 2020), parken (12% vs. 10%) en recreatiedomeinen (10% vs. 11%). Ook wie wil stoppen met roken, kan daarvoor nauwelijks in eigen gemeente terecht. Slechts 10% van de lokale besturen voorziet minstens 4 verschillende vormen van effectieve rookstophulp, zoals (een doorverwijzing naar) een tabakoloog, rookstopmedicatie, begeleiding door apotheker of huisarts, ... Hier is dus nog heel veel werk aan de winkel. In Brecht werd in 2023 voor het eerst het label 'Generatie Rookvrij' geïntroduceerd, in samenspraak met de scholen. Aan elke schoolpoort van de gemeente hangt een bord waarmee ouders worden gestimuleerd om niet te roken in deze zone, in het zicht van de kinderen. Verdere actie zal zich richten om Generatie Rookvrij ook uit te rollen naar speel- en sportterreinen.

De meerderheid van steden en gemeenten (71%) informeert hun inwoners over alcohol. Maar een pak minder (41% vs. 48% in 2020) doet dit over illegale drugs. Ook voorziet 70% van de lokale besturen vandaag hulp voor inwoners met een drug- of alcoholprobleem. Toch is er, net zoals bij roken, nog heel wat ruimte voor verbetering. Zo geeft maar ongeveer de helft van de steden en gemeenten aan te beschikken over afspraken/regels over het alcohol- en/of druggebruik van de inwoners en organisaties. Bijvoorbeeld in het kader van het lokale fuif- en evenementenbeleid. Daarnaast neemt slechts 1 op 4 steden en gemeenten structurele maatregelen om de alcohol- en drugproblematiek aan te pakken, zoals het (financieel) ondersteunen van organisaties die een alcohol- en drugbeleid willen uitwerken, of het op poten zetten van een lokaal alcohol- en drugoverleg.

Onafhankelijk van het thema is het belangrijk om te beklemtonen om niet alleen te gaan sensibiliseren over de verschillende thema's maar ook in te grijpen in de leefomgeving van mensen.

Voor bijna alle thema's geldt: extra aandacht voor de doelgroep in een kwetsbare situatie. Mensen in een kwetsbare situatie zien we als mensen met een lage socio-economische status bepaald door opleidingsniveau, inkomen en tewerkstelling. Deze groep is bij bijna elk gezondheidsthema kwetsbaar. Daarnaast is er afhankelijk van het thema ook telkens ook een specifieke risicogroep bv. bij alcoholverslaving bij hoogopgeleide vrouwen.

18.2.5. Gezinsondersteuning

Alle ouders hebben weleens vragen bij het opgroeien en opvoeden van hun kind. Veelal vinden ouders antwoorden op deze vragen in hun nabije omgeving: bij grootouders, familie, vrienden, aan de schoolpoort, ... Naast deze informele steun bestaat er ook een brede waaier aan georganiseerde opvoedingsondersteuning aangeboden door verschillende organisaties, al dan niet gericht op kwetsbare groepen. Hieronder hoort dienstverlening die ouders informatie aanbiedt, ingaat op vragen, ouders met andere ouders in contact brengt. Ook voor de Brechtenaren is er een ruim aanbod aan opvoedingsondersteuning.

Huis van het Kind wil het welbevinden van alle ouders, kinderen en jongeren in de regio bevorderen door de krachten van alle actoren die zich voor hen inzetten te bundelen in een sterk en open netwerk. Huis van het Kind Voorkempen wordt gecoördineerd vanuit Kina. In de stuurgroep van Huis van het Kind zetelen afgevaardigden van gemeenten Zandhoven, Zoersel, Schilde, Wijnegem en Brecht als ook professionele partners zoals het CAW, 1Gezin1Plan, de Opvoedingswinkel, vzw Het Open Poortje, het Lokaal Loket Kinderopvang, Overkop (Arktos).

De Opvoedingswinkels gelegen in Brasschaat, Zoersel en Hoogstraten zijn geïntegreerd binnen de werking van Huis van het Kind en bieden gratis pedagogisch advies aan ouders en andere betrokkenen over de opvoeding van kinderen en jongeren. Daarnaast worden verschillende info- en ontmoetingsmomenten georganiseerd. Tenslotte nemen de Opvoedingswinkels een actieve rol op in de werkingen van de Huizen van het Kind in de regio.

Daarnaast biedt gemeente Brecht in samenwerking met de Opvoedingswinkel van Zoersel een lokaal Opvoedingspunt aan waar inwoners op afspraak terecht kunnen voor een gesprek.

	2020	2021	2022
Aantal gezinnen geholpen via Opvoedingspunt Brecht	29	40	21
Aantal Brechtse gezinnen geholpen door Opvoedingspunt- winkel in andere gemeente	33	5	niet gekend
Totaal aantal contact Brechtse gezinnen	78	119	99

Voornameeljk inwoners van Sint-Job-In-'t-Goor vinden gemakkelijker de weg naar de Opvoedingswinkel in Zoersel in plaats naar het Opvoedingspunt in Brecht.

De Speelbabbel is een ontmoetingsmoment voor (toekomstige) ouders, grootouders, onthaalouders, ... en kindjes van 0 tot 3 jaar waar gespeeld en gebabbeld kan worden. De Speelbabbel in Sint-Job-In-'t-Goor wordt wekelijks op donderdag georganiseerd van 10.00 uur tot 12.00 uur in de Pastorie. De Speelbabbel (nieuw sinds september 2022) in Brecht wordt wekelijks op woensdag van 9.00 uur tot 11.45 uur georganiseerd binnen de locatie van Ferm Kinderopvang (BKO). Het aanbod in beide Speelbabbels wordt door dienst welzijn afgestemd met de vrijwilligers en in samenwerking met de Opvoedingswinkel

georganiseerd. Zo zijn er workshops rond slapen, op het potje gaan, voor het eerst naar de kleuterschool, knutselen voor Kerstmis, soep maken, herfst knutselen, verbindend spelen, ...

Sinds 2019 ondersteunt Brecht financieel het project Domo Voorkempen dat wordt aangeboden in gemeenten Schilde, Zandhoven, Zoersel, Wijnegem, Brecht en Ranst. De organisatie biedt ondersteuning aan huis aan kwetsbare, kansarme gezinnen met kinderen tot 12 jaar. Domo betekent 'aan huis' maar staat ook voor 'Door Ondersteuning Mee Opvoeden'. De ondersteuning gebeurt door vrijwilligers die kinderen en ouders één op één begeleiden in de eigen thuisomgeving: bevorderen van taalontwikkeling, isolement doorbreken van kansarme en kwetsbare gezinnen, ouders versterken in hun opvoedende rol, het voorkomen van alledaagse problemen.

	2019	2020	2021	2022
Aantal nieuwe aanvragen in Brecht	3	4	4	4
Aantal gezinnen op wachtlijst in Brecht	1	8	13	10

18.2.6. Mensen met een beperking

Zorgtoelage

De zorgtoelage is een gemeentelijke financiële tegemoetkoming voor mensen die veel zorg nodig hebben. Het gaat bijvoorbeeld om mensen met ernstige gezondheidsproblemen of een handicap.

Voor personen die omwille van een medische of therapeutische reden, grote hoeveelheden verbanden en/of verzorgingsmateriaal nodig hebben en personen die thuis palliatief verzorgd worden, wordt een jaarlijkse gemeentelijke toelage voorzien ter ondersteuning van de meerkost voor inzameling van het restafval.

Sinds begin 2022 werd een nieuw reglement "zorgtoelage" geïmplementeerd als vervanging voor het reglement 'sociale medische en pedagogische toelage' van 1 januari 2017 en het reglement 'sociale correctie Diftar' van 8 december 2016.

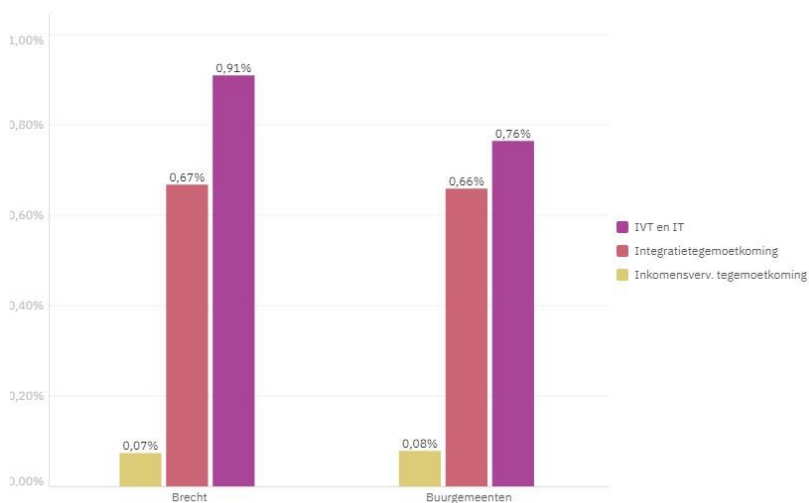
	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal dossiers sociaal-pedagogische toelage / zorgtoelage	821	832	862	886	660
Aantal dossiers tegemoetkoming Diftar	149	165	147	147	nvt

IT en IVT

Personen met een handicap kunnen een beroep doen op een inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) indien zij door hun handicap geen of minder mogelijkheden hebben om een betaalde baan uit te oefenen. Daarnaast bestaat er voor hen ook een integratietegemoetkoming (IT) indien zij moeilijkheden hebben bij het uitvoeren van hun dagelijkse activiteiten.

Personen met inkomensvervangende tegemoetkoming (2021)

Aandeel personen met handicap met inkomensvervangende tegemoetkoming, in procenten

Bron: DG Personen met een Handicap, bewerking ABB

18.3. KINDEROPVANG

Gezinnen worden met steeds meer uitdagingen geconfronteerd. Financiële zorgen nemen toe voor steeds meer gezinnen. Om gezin en arbeid te kunnen combineren hebben ouders kinderopvang nodig. Voor velen blijft het vinden van balans tussen werk en gezin een moeilijke oefening. Daarnaast zien we een sterk groeiend aantal eenoudergezinnen en steeds kleiner wordende netwerken waarop beroep gedaan kan worden bij opvangnood.

Het voorzien van voldoende kinderopvang is een belangrijk middel om druk te verlichten voor gezinnen en betekent een grote uitdaging voor het lokaal bestuur.

Het lokale bestuur heeft de regierol kinderopvang baby's en peuters. Door de regierol kan het lokale bestuur eigen klemtonen leggen en sturend zijn op het kinderopvangaanbod en de kwaliteit ervan op het grondgebied. Het lokale bestuur krijgt daarin vier verplichte opdrachten van de Vlaamse Regering: oprichten van een lokaal overleg kinderopvang, bepalen van beleidsdoelstellingen kinderopvang en opnemen in strategisch meerjarenplan, advies uitbrengen aan Opgroeien i.v.m. uitbreiding en toekenning van vergunde opvangplaatsen en informeren van ouders en lokale actoren via lokaal loket kinderopvang. Het lokale bestuur kan ook eigen acties ontwikkelen om organisatoren te overtuigen kinderopvang te starten op het grondgebied of om bestaande organisatoren te ondersteunen.

Het lokale bestuur heeft eveneens de regierol kinderopvang schoolgaande kinderen. Het lokale bestuur stipfelt met de verschillende partners een lokaal buitenschools opvangbeleid uit dat voldoet aan de drie doelstellingen van het decreet buitenschoolse opvang en activiteiten:

- speel- en ontplooiingsmogelijkheden voor elk kind te realiseren;
- mogelijkheden voor ouders om werk, opleiding en gezin te combineren; en
- een toegankelijk en betaalbaar aanbod realiseren voor iedereen.

18.3.1. Lokaal overleg kinderopvang

Het Lokaal Overleg Kinderopvang is een verplichte gemeentelijke adviesraad en brengt iedereen samen die bij de opvang van jonge kinderen betrokken is: opvanginitiatieven, ouders, onderwijs, jeugdwerk, het Lokaal Loket Kinderopvang.

De hoofddoelstelling van het LOK is advies uitbrengen over alle aangelegenheden van het lokaal beleid kinderopvang.

Concreet heeft het LOK minstens volgende opdrachten:

- Advies uitbrengen bij de opmaak en uitvoering van het lokaal beleidsplan kinderopvang en eventuele bijstellingen ervan,
- Advies uitbrengen over de uitbouw van opvangvoorzieningen binnen de gemeente,
- Het lokaal loket kinderopvang binnen de gemeente gestalte geven,
- Opvolging van het decreet buitenschoolse opvang en activiteiten.

De werking van het LOK van Brecht verloopt goed. Met 3 vergaderingen per jaar bereikt het LOK alle belanghebbenden. Het LOK heeft tot op heden nog steeds geen nieuwe voorzitter. Deze functie wordt opgenomen door de schepenen van jeugd. Het lokaal bestuur wordt binnen het LOK vertegenwoordigd door de consulent kinderopvang en onderwijs.

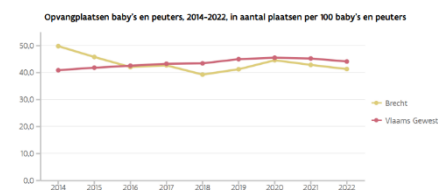
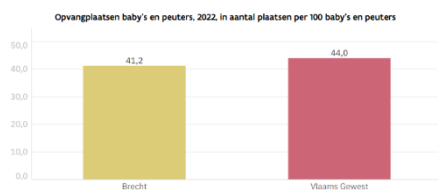
Thema's zoals de sociale functie van kinderopvang, uitbreidingsrondes van Opgroeien, het opportuniteitsadvies, het Lokaal Loket Kinderopvang, inclusieve kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang en Kind en Gezin worden geagendeerd op de agenda. Vanuit het LOK worden jaarlijks een aantal (verplichte) opleidingen georganiseerd zoals brandveiligheid, EHBO en AED, grimeren, ... Het LOK wordt voor het grootste deel gevormd door lokale actoren die plaatselijk een functie vervullen in de opvang van kinderen en die invulling geven aan de vrije tijd van schoolkinderen.

Nog te weinig zijn gebruikers lid van het LOK. Gebruikers zijn personen die plaatselijk een beroep doen op de kinderopvang of een behoefte hebben aan kinderopvang. Hierbij denken we aan (groot)ouders, een lokale afdeling van de Gezinsbond, ouderverenigingen van het onderwijs, verenigingen voor kansarme en/of allochtone ouders, verenigingen van ouders met kinderen met specifieke zorgbehoeften.

Idealiter zorgt het lokaal bestuur bij de samenstelling van het LOK voor een evenwichtige verdeling van lokale actoren en gebruikers.

18.3.2. Kinderopvang 0 - 2,5 jaar

Algemeen cijfermateriaal

Bron: Gemeentescan_Gemeentestadsmonitor.be

Brecht beschikt over 364 kindplaatsen, waarvan 124 binnen de gezinsopvang en 240 in de groepsopvang. In de bijlage zit een overzicht van alle kinderopvanginitiatieven die gelegen zijn in de gemeente. Het aantal beschikbare opvangplaatsen ligt onder het Vlaamse gemiddelde.

We kampen met een capaciteitsprobleem in de kinderopvang.

Er starten te weinig initiatieven op. Een veelheid aan regelgeving en vereisten is waarschijnlijk één van de oorzaken. Deze oorzaak zorgt o.a. ook vaak tot het stopzetten van een initiatief,

In 2024 bereiken enkele organisatoren hun pensioenleeftijd.

Hierdoor zal er vanaf juni 2024 een verlies zijn van minimum 29 (gesubsidieerde) kindplaatsen.

In Brecht is het nog niet voorgevallen dat een opvanglocatie gedwongen gesloten moet worden door Zorginspectie (Kind & Gezin). Wel zorgt de mediaheisa rond klachten en tekortkomingen in controles voor een negatief beeld op de kinderopvang. Dit is terug te vinden in de cijfers van tevredenheid over kinderopvang. Het negatief beeld en een wantrouwige houding van ouders heeft geen gunstig effect op deze job.

Hierdoor is het vinden van personeel voor de bestaande locaties ook geen evidentie. De jobs binnen de kinderopvang (verantwoordelijken, kinderbegeleidsters, opvoeder begeleiders) zijn opgenomen in de knelpuntberoepelijst 2023 van VDAB.

Gezinsopvang

Er zijn 16 onthaalouders actief in de gemeente Brecht.

Binnen de gezinsopvang zullen 4 onthaalouders stoppen eind juni 2024 wegens pensioen. Momenteel zijn zij al gestart met een afbouwperiode in de opvang van hun kinderen. Hierdoor zijn er geen gezinnen die plots geen opvang meer hebben.

Groepsopvang

In Brecht zijn er 9 kinderopvanginitiatieven gaande van 18 kindplaatsen tot 81 kindplaatsen. De minderheid werkt met een tarief op basis van inkomen.

Het blijft belangrijk om de opvangneden in kaart te brengen en na te gaan of het aanbod voldoet aan de vraag naar kinderopvang. Er is reeds een tekort aan kindplaatsen sinds 2022.

Ferm, de onthaaldienst als buitenschoolse opvang, onderneemt op regelmatige basis acties om tot werving van onthaalouders en kinderbegeleidsters te komen.

Op het LOK van 15 juni 2023 werd aangegeven dat het tekort aan opvangplaatsen in de regio Voorkempen zeer groot is, waardoor ouders noodgedwongen lang thuis blijven en (tijdelijk) stoppen met werken omdat er geen alternatieve opvangmogelijkheden zijn.

Het is voornamelijk om te investeren in het verhogen van kindplaatsen en opvanginitiatieven te blijven ondersteunen. Op die manier kan er bijgedragen worden aan de drie maatschappelijke functies van kinderopvang; economisch, sociaal en pedagogisch.

Zowel het LOK als de dienst welzijn richt zich actief op de sociale functie, zodat kwetsbare gezinnen aansluiting vinden en integratie in de maatschappij bevorderd kan worden.

Opportunitestsattest en uitbreidingsronde

Het lokaal bestuur heeft de opdracht in het kader van kinderopvang om:

- advies te geven bij de uitbreidingsronde
- een opportuniteitsadvies af te leveren (nieuw sinds 1 januari 2022)

Deze opdrachten moeten ertoe bijdragen dat er binnen de gemeente voldoende betaalbare, kwaliteitsvolle en toegankelijke kinderopvang is.

Vanaf 1 januari 2022 moet een (toekomstige) organisator van een kinderopvanginitiatief bij de opstart van een groepsopvang (niet voor gezinsopvang), bij de verhuis van een bestaande locatie binnen de gemeente of bij uitbreiding van een bestaande locatie vanaf 9 plaatsen, verplicht een opportuniteitsadvies toevoegen bij de vergunningsaanvraag bij het Agentschap Opgroeien. De organisator moet in zijn vergunningsaanvraag toelichten hoe hij met de opmerkingen van het lokaal bestuur in het opportuniteitsadvies zal omgaan of waarom hij het advies van het lokaal bestuur naast zich neerlegt. Het advies van het lokaal bestuur is met andere woorden ondersteunend en niet bindend.

Het opportuniteitsadvies heeft tot doel organisatoren te ondersteunen, advies te geven voor de start, de dialoog aan te gaan tussen de organisator en het lokaal bestuur en het aanleveren van een goede omgevingsanalyse.

Het lokaal overleg kinderopvang speelt een belangrijke rol bij de totstandkoming van het opportuniteitsadvies. Het LOK werd betrokken bij de opmaak van het kader van het opportuniteitsadvies. Dit kader werd goedgekeurd door het Vast Bureau.

De consulent kinderopvang en onderwijs neemt actief deel aan het LOK.

18.3.3. Buitenschoolse opvang

Algemeen cijfermateriaal

Gezinnen, wonende en werkende, in Brecht maken grootschalig gebruik van de buitenschoolse opvang. 70% van de bevroegde ouders in de enquête over buitenschoolse opvang en activiteiten³⁰ geeft aan behoefte te hebben aan voor- of naschoolse opvang. Deze nood is er voor 90% van de bevroegde ouders, met de voornaamste reden om de combinatie van werk-gezin makkelijker te maken. Hiermee kom ik terug op het belang van kinderopvang om de economische functie te kunnen vervullen.

Decreet buitenschoolse opvang en activiteiten³¹

Op 1 januari 2021 trad het decreet van de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten in werking. Daarin beoogt de Vlaamse regering een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten voor kinderen via samenwerking tussen relevante actoren en met de regierol voor de lokale besturen. Zo draagt ze bij tot de rechten van het kind.

Zoveel mogelijk (school)kinderen vanaf 2,5 jaar moeten op een kwaliteitsvolle manier van opvang en vrije tijd kunnen genieten. Brecht dient een visie te ontwikkelen voor een geïntegreerd opvang- en vrijetijdsaanbod. Verder krijgt Brecht de regiefunctie toegewezen om het aanbod van welzijn, sport en jeugd te integreren binnen de kinderopvang. Hierbij moet bijzondere aandacht zijn voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

Er is een discrepantie tussen de werk- en schooluren. Hierdoor is het voor ouders moeilijk om een evenwicht te vinden in hun werk- en gezinsleven. Ouders hebben hierdoor nood aan opvangmogelijkheden. We merken op dat heel wat opvangmogelijkheden hun limieten bereiken op basis van capaciteit en voldoende begeleiding.

Het decreet biedt kansen om een nauwere en betere samenwerking aan te gaan tussen verschillende diensten en verenigingen. In praktijk wordt ervaren dat hier nog werk ligt. Om deze samenwerkingsverbanden op te bouwen en te verbeteren, zal het nodig zijn om de dienst vrije tijd te

³⁰ Bevraging buitenschoolse kinderopvang en activiteiten (BOA) Brecht_2 november 2023

³¹ De invloed op het budget kan opgevraagd worden.

betrekken. Daarnaast zal het essentieel zijn om het decreet meer in het daglicht te brengen en aan bekendheid te winnen.

Door een duurzaam partnerschap en samenwerkingsverbanden op te bouwen, kunnen we inspelen op de huidige opvangnaden. Het zal eveneens gunstig zijn naar werven van begeleiding voor de buitenschoolse tijd van kinderen. Hierbij moeten we vertrekken vanuit de kinderrechten en de speel- en ontwikkelingskansen; niet enkel vanuit de (financiële) middelen (al zijn deze ook nodig).

Kinderen en ouders geven in de enquête van BOA aan dat ze nood hebben aan meer buiten speel- en ontmoetingsplekken. Brecht maakt zich hierin al sterk door het ontwikkelen van het speelweefseltraject, de parkcampus en het masterplan Sint-Job-in-'t-Goor. Door een creatieve en doordachte uitwerking met kleine toevoegingen aan deze concepten komt Brecht mede hieraan tegemoet. In de bevraging in het kader van de opmaak van masterplan Sint-Job-in-'t-Goor werd eveneens gepeild naar bestaande behoeften bij jeugd- en sportverenigingen in deelgemeente Sint-Job-in-'t-Goor. Ook uit de buurtanalyse die wordt uitgevoerd bij inwoners van Sint-Lenaarts zal input gehaald worden.

Uit de bevraging van BOA begrijpen we eveneens dat kinderen 'opvang' ervaren als een 'moet'. Kinderen worden hierdoor op hun jonge leeftijd geconfronteerd met de druk van de maatschappij. Wanneer de buitenschoolse tijd door kinderen ervaren wordt als leuk, nuttig, ontspanning, en deze tijd kan aanleunen bij hun interesses, kunnen we de grootste druk van de kleine schouders afnemen. Daarbij komt een geïntegreerd aanbod ook de ouders ten goede. Het is belangrijk dat dit aanbod laagdrempelig en betaalbaar is voor alle gezinnen in Brecht. Op die manier is het ook toegankelijk voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgvraag. In het huidig vrijetijdsaanbod vallen deze doelgroepen nog te vaak uit de boot.

Kinderopvang is niet volledig te scheiden van de scholenwerking. In de toekomst is samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs niet weg te denken. De visie van het BOA-decreet is hier een bewijs van.

De maatschappij is meer en meer complex en is voor ouders vaak een kluwen van diensten, instanties, ... Moeilijk dus om nog een overzicht te behouden en op de juiste momenten bij de juiste dienst verzeild te raken. Een antwoord daarop is het vormen van **samenwerkingsverbanden**. Dit blijkt meer en meer van belang te zijn in de maatschappelijke context. In samenwerkingsverbanden kunnen situaties vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden en maakt uitdagingen mogelijk. Dit gaat dus verder dan de infrastructuur van de scholen ter beschikking stellen voor verenigingen.

De nabijheid van kinderen is voor ouderen meestal een weldaad en houdt hen betrokken en bij de tijd. Initiatieven van naschoolse opvang en/of kinderopvang zou in de nabijheid van (of geïntegreerd in) het gebouw van het woonzorgcentrum bijvoorbeeld een meerwaarde betekenen. Het is de taak van het lokaal bestuur om te investeren in een geïntegreerd aanbod van vrije tijds mogelijkheden waarbij verschillende actoren (scholen, sport- en jeugdverenigingen,...) zich aangesproken voelen om dit samenwerkingsverband aan te gaan. Aangezien er nog geen exact en duidelijk zicht is op de subsidie, die voorzien zal worden om dit decreet uit te werken, is het van belang hiermee rekening te houden in de toekomstige budgetplanning.

Doorgaande Lijn

De Doorgaande Lijn staat voor een doorgaande ontwikkelingslijn van 0 tot 6 jaar. Het huidige 'split system' (kinderopvang en onderwijs zijn gescheiden van elkaar) zorgt voor meer overgangsmomenten en dit bemoeilijkt soms het welbevinden en leren van kinderen. Een Doorgaande Lijn staat voor een praktijk die zorgen, spelen, leren en opvoeden meer integreert. Om dit mogelijk te maken moeten we zowel de pedagogische visie en praktijk als het beleid en de regelgeving meer op elkaar afstemmen. Sinds 1 januari 2022 zijn hierin al proefprojecten gestart en deze lopen af op 31 december 2024. Er zijn 12 pioniers die een samenwerkingsverband aangaan om het kader van de Doorgaande Lijn in praktijk om te zetten.

In deze projecten gaat het telkens om een lokaal samenwerkingsverband van:

- een organisator kinderopvang van baby's en peuters
- een organisator buitenschoolse activiteiten die kleuteropvang organiseert
- een schoolbestuur van een kleuterschool of basisschool

Uit deze projecten zullen in de loop der tijd ook beleidsaanbevelingen volgen om deze samenwerkingsverbanden te realiseren.

Twee projecten binnen de provincie Antwerpen zijn dit samenwerkingsverband aangegaan. Voor Brecht is het project 'Fluxus' (de samenwerking tussen de school "GO! Fluxus-BS 't Locomotiefje", de kinderopvang "vzw Dol-fijn Beerse" en de buitenschoolse opvang "IBO Beerse De Berepoot") een voorbeeld waaruit ideeën kunnen gehaald worden.

Inclusie: Project Raket

Raket is een (pilot)project dat leerlingen in het buitengewoon onderwijs helpt om vlot en veilig naar school te geraken. In dit project werken verschillende initiatieven (scholen, CLB's, ouders, opvanginitiatieven, begeleiders, vrijwilligers en lokale besturen) uit de regio Antwerpen, Schoten, Schilde en Brasschaat samen. Omdat niet elke gemeente over buitengewoon onderwijs beschikt, wordt er 'collectief' busvervoer georganiseerd vanuit de scholen. Dit loopt niet altijd even vlot. De lange busritten hebben een grote impact op de leer- en ontwikkelingskansen van deze kinderen. Met de samenwerking binnen dit project trachten we de busritten zoveel mogelijk in te korten.

Pilotproject leerlingenvervoer BEZETTINGSCIJFERS				
ORGANISATIE				
FERM KINDEROPVANG NOORDRAND BRECHT				
ALGEMENE CIJFERS				
Totaal aantal plaatsen in de opvang				134
Aantal betaalde plaatsen leerlingen buitengewoon onderwijs				2
Aantal ingeschreven kinderen schoollopend in het buitengewoon onderwijs				48
Aantal kinderen samenwerkende scholen buitengewoon onderwijs (indien van toepassing)				
Aantal kinderen dat zich met het collectieve lvv verplaatst tussen opvang en school				30

Brecht beschikt over twee scholen in buitengewoon onderwijs (Kristus Koning en Sint Rafaël) en speelt een belangrijke rol in dit project. In onze inclusieve buitenschoolse kinderopvang georganiseerd door Ferm worden heel wat kinderen opgevangen die schoolgaand zijn in scholen buitengewoon onderwijs (Kristus Koning, Sint-Rafaël en Berkenbeek). Gemeente Brecht is bij de koplopers. Op 1 september 2023 ging het om 48 leerlingen uit het buitengewoon onderwijs: 14 leerlingen in de locatie van Brecht, 30 leerlingen in Sint-Job-in-'t-Goor en 4 leerlingen in Sint-Lenaarts.

Over het algemeen loopt deze opvang goed. Voor de opvang van deze kinderen moet extra tijd en aandacht gegeven worden aan het tegemoet komen van de specifieke zorgvraag. Naargelang de bekendheid van deze inclusieve opvang stijgt, stijgt ook de bezetting. De inzet en vorming van voldoende kinderbegeleiders hiervoor is belangrijk.

Postcode en gemeente	Aantal kinderen
Borsbeek	9
Antwerpen	7
Wijnegem	11
Wommelgem	3
Brecht	23
Kalmthout	9
Brasschaat	6
Zoersel	9
Kapellen	7
Stabroek	11
Berendrecht	1
Ekeren	1
Wuustwezel	29
Essen	3
Grobbendonk	1
Schilde	1
Malle	3

Bron: Eindevaluatie ondersteuningsopdracht inclusieve voor- en naschoolse opvang Noordrand

18.3.4. Conclusie

Brecht kampt met een groot capaciteitsprobleem in de kinderopvang van 0 tot 2,5 jaar. Verschillende factoren zoals negatieve berichtgeving rond kwaliteit en betrouwbaarheid van opvanginitiatieven, uitgebreide regelgeving met veel administratieve werklast, hoge werkdruk en lage verloning van medewerkers, ... maken het nog weinig interessant om bestaande initiatieven verder te zetten of nieuwe op te starten. **Het vinden van geschikt personeel en locatie en het aanbieden van kwalitatieve betaalbare opvang in geen evidentie.** Het zal de uitdaging zijn hierin als lokaal bestuur mee op zoek te gaan naar mogelijke opportuniteiten: kunnen initiatieven bijvoorbeeld vanuit het lokaal bestuur begeleid worden in het naleven van strikte administratieve procedures? Is er een mogelijkheid om 65+'ers in te zetten voor opvang? Zijn er mogelijkheden om gemeentelijke infrastructuur te voorzien? Kunnen schaalvoordelen gecreëerd worden door kinderdagverblijven binnen schoolgebouwen of rusthuizen te vestigen zodat zij mee gebruik kunnen maken van de daar al aanwezige infrastructuur en administratieve en logistieke ondersteuning, in ruil voor een billijke vergoeding?

Daarnaast kende het BOA-decreet aan de lokale besturen een nieuwe regierol toe met beperkte financiële middelen voor de organisatie van een degelijk aanbod aan buitenschoolse kinderopvang. Dit biedt kansen om een nauwere en betere samenwerking aan te gaan tussen verschillende diensten en verenigingen. Gezien de omvang van de opdracht en de beperkte voorziene subsidies dienen we stapsgewijs te werk te gaan. Er werd reeds een behoeftepeiling bij ouders van schoolgaande kinderen uitgevoerd. De volgende stap zal eruit bestaan om een duidelijke inventaris op te maken van het reeds bestaande gemeentelijk aanbod. Op basis van de resultaten van de uitgevoerde enquêtes zal bekeken worden waar reeds stappen tot betere onderlinge afstemming gezet kunnen worden. In verdere fase kunnen ook externe actoren betrokken worden. Gezien de beperkte financiële middelen die voorzien werden voor de concrete uitwerking van dit decreet zal het een continue evenwichtsoefening worden tussen bestaande noden en praktische/financiële haalbaarheid om hieraan tegemoet te kunnen komen.

18.4. KWALITATIEF EN BETAALBAAR WONEN

Wonen is een grondrecht. 'Iedereen heeft recht op menswaardig wonen'. Dat recht betekent : **“een aangepaste woning, van goede kwaliteit, in een behoorlijke leefomgeving, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid.”**

De lokale besturen hebben een belangrijke opdracht in het mee realiseren van dit woonrecht. Daarvoor hebben zij een decretaal verankerde coördinerende functie gekregen. Zij moeten de verschillende partijen die op lokaal vlak bezig zijn met de thema's 'huisvesting' en 'wonen' rond de tafel krijgen en zorgen dat er een samenhangend beleid wordt gevoerd.

Het lokaal woonbeleid staat natuurlijk niet los van andere beleidsdomeinen. Het woonbeleid heeft sterke raakvlakken met het sociaal beleid (bv. het verband met maatschappelijk werk, uitdaging op vlak van zorg en vergrijzing, ..), met het omgevingsbeleid en met klimaat en duurzaamheid.

De **gemeente heeft als regisseur** van het woonbeleid een zekere vrijheid gekregen om haar beleid en regiefunctie zelf vorm te geven, weliswaar binnen het kader dat de Vlaamse regelgever heeft opgelegd in drie Vlaamse beleidsprioriteiten voor wonen:

- De gemeente zorgt voor een divers en **betaalbaar** woonaanbod afhankelijk van de **woonnoden**.
- De gemeente werkt aan de **kwaliteit** van het woningpatrimonium en de woonomgeving.
- De gemeente informeert, adviseert en begeleidt inwoners met vragen over wonen.

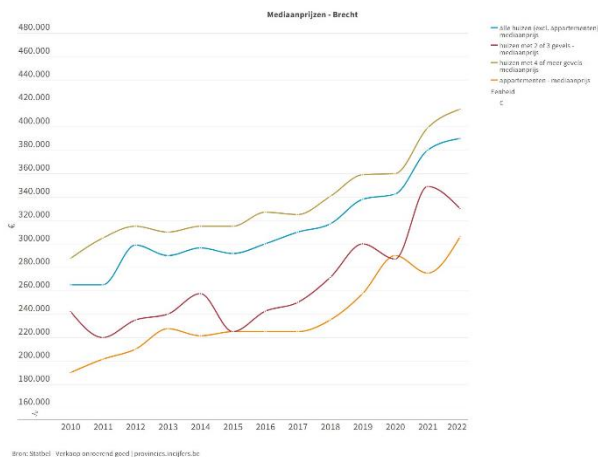
Deze principes gelden in principe tot 2025, de verwachting is dat deze prioriteiten inhoudelijk onveranderd zullen blijven voor de komende legislatuur.

Om bovenstaande doelstellingen te bereiken participeert Brecht aan de **interlokale vereniging lokaal woonbeleid WEBB**, Wuustwezel-Essen-Brecht-Brasschaat. Binnen deze vereniging worden subsidies ontvangen.

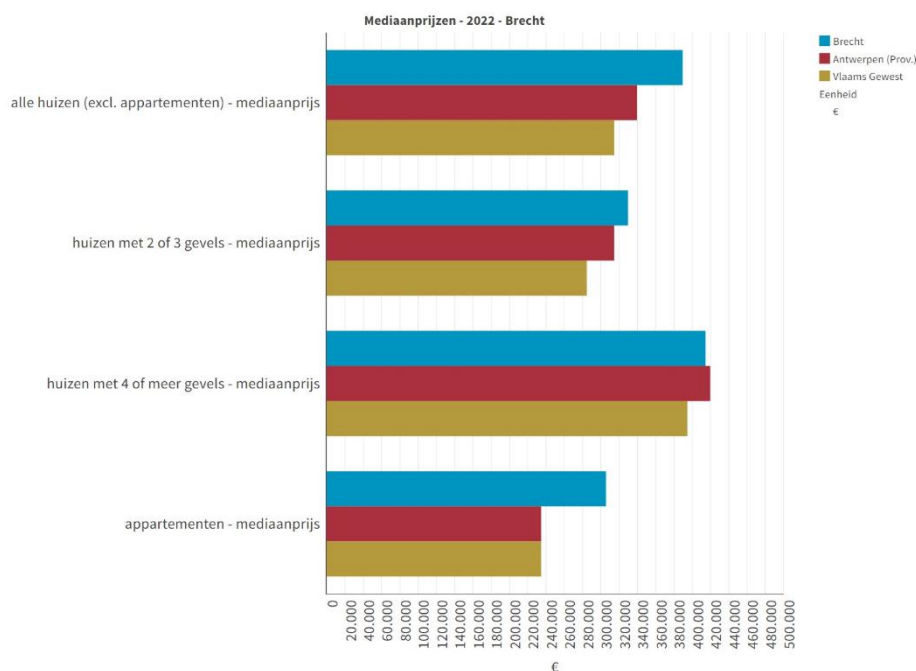
18.4.1. Een divers en betaalbaar woonaanbod, aangepast aan de woonnoden.

Private markt

Net zoals in de andere gemeenten van het Vlaams Gewest zijn de prijzen van alle types vastgoed in onze gemeente sinds 2010 gestegen.

In 2022 bedroeg de mediaanprijs voor een huis in gesloten of halfopen bebouwing in Brecht 330.000 euro. Voor een huis in open bebouwing betaalde men 415.000 euro. De mediaanprijs van een appartement bedroeg 306.000 euro. In Antwerpen (Prov.) lag de mediaanprijs voor een huis in gesloten of halfopen bebouwing op 315.000 euro, terwijl de mediaanprijs van huizen in open bebouwing en appartementen respectievelijk 420.000 euro en 235.000 euro was. In het Vlaams Gewest waren de mediaanprijzen respectievelijk 285.000 euro, 395.000 euro en 235.000 euro.

Bron: Statbel - Verkoop onroerend goed | provincies.incijfers.be

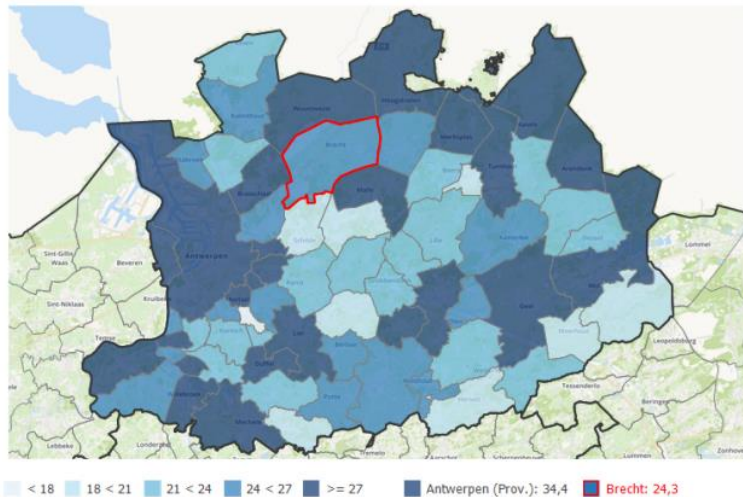
Opmerkelijk : Uit de cijfers van Statbel van het eerste semester van 2023 blijkt dat Brecht op de zevende plaats staat in de top 10 van duurste gemeenten van het Vlaams Gewest wat betreft de prijzen van appartementen. Met een mediaanprijs van 324.250 euro ten opzichte van 244.750 euro in het Vlaams Gewest.

Ook huren is afgelopen jaar opnieuw een stuk duurder geworden. Zo steeg de gemiddelde huurprijs in Vlaanderen afgelopen jaar met bijna 5 procent. Dat is bijna een verdubbeling.

In 2014 bedroeg de gemiddelde huurprijs voor een appartement in Brecht 684,13euro; voor een huis was dat 850,85euro. In 2022 betaalt een Brechtse huurder gemiddeld 768,33euro voor een appartement, een huis kost gemiddeld 916,93euro. Vergeleken met de gemiddelde huurprijzen in het Vlaams Gewest liggen de prijzen hoog. De gemiddelde huurprijs in het Vlaams Gewest bedroeg in 2022 701,85euro voor een

appartement en 821.92euro voor een huis. De prijzen van de huizen zijn sinds 2014 in het Vlaams Gewest wel méér gestegen; 110,47 euro tegenover 66 euro in Brecht. (bron: gemeente-stadsmonitor)

Ondanks de hoge vastgoedprijzen heeft Brecht in vergelijking met de provincie en het Vlaams Gewest relatief veel eigenaars. In Brecht bedraagt het aandeel eigenaars 75,7%; in Antwerpen (Prov.) is dit 65,6% en in het Vlaams Gewest 68,8%; Slechts 24,3% van de huishoudens in Brecht zijn huurders.

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.inclijfers.be

18.4.2. Sociale huisvesting

De gemeente is verantwoordelijk voor het uitwerken van haar Woonbeleid op lokaal vlak. Met het oog op de 3 Vlaamse beleidsprioriteiten wat betreft “wonen” moet daarbij aandacht uitgaan naar het stimuleren van sociale woonprojecten, het ondersteunen van woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden en het uitwerken van een bewaking van de kwaliteit van het woonpatrimonium en de woonomgeving.

Sinds eind juni 2023 vormen alle sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) en sociale verhuurkantoren (SVK's) één woonactor met maar één speler per gemeente: **de woonmaatschappij**.

Elke woonmaatschappij opereert in een uniek, niet-overlappend werkingsgebied. Onze gemeente behoort tot het werkingsgebied Antwerpen-midden/Noord. Het werkingsgebied omvat behalve onze gemeente nog 14 andere gemeenten : Brasschaat, Essen, Kalmthout, Kapellen, Malle, Ranst, Schilde, Schoten, Stabroek, Wijnegem, Wommelgem, Wuustwezel, Zandhoven en Zoersel.

De effecten van de nieuwe woonmaatschappijen zijn nog onduidelijk maar het is van belang om de woonmaatschappij sterk te verbinden met het lokaal beleid.

Een deel van de oplossing voor de betaalbaarheidsproblematiek is een voldoende groot aanbod sociale woningen. Om het sociaal woonaanbod in Vlaanderen versneld uit te breiden en geografisch te verspreiden kreeg elke gemeente een **Bindend Sociaal Objectief (BSO)** opgelegd. Dit Bindend Sociaal Objectief legt aan de gemeente op hoeveel sociale huurwoningen zij op haar grondgebied moet realiseren tegen 2025.

De nulmeting gebeurde op 31/12/2007 en hield rekening met het aantal huishoudens in die gemeente op 01/01/2008. Voor de nulmeting werden de sociale huurwoningen van de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren mee in rekening gebracht. Gemeenten met reeds 9% sociale huurwoningen kregen geen BSO opgelegd (BSO=0), gemeenten met minder dan 3% sociale huurwoningen dienden een inhaalbeweging te doen. Brecht heeft een BSO van 191 opgelegd gekregen.

Sinds het opleggen van het BSO heeft onze gemeente 216 bijkomende sociale woningen gerealiseerd, het BSO van 191 is daarmee dus ruim bereikt. Het is nog zeer onduidelijk wat er met het BSO zal gebeuren na 2025. Het is nog niet zeker of er al dan niet een nieuw BSO opgesteld zal worden en in welke vorm, rekening houdend met het gewijzigde landschap sociale huisvesting.

Tussen 2013 en 2022 is het aantal sociale huurwoningen in de gemeente Brecht met 70,0% gestegen. De verhouding tussen het aantal sociale huurwoningen en het aantal huishoudens ligt nu op 3,8%. Dit betekent dat 3,8% van de huishoudens in Brecht in een sociale huurwoning woont. Dit aandeel ligt lager dan het gemiddelde in Antwerpen (Prov.) (6,5%) en lager dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest (6,0%).

Het totaal aantal sociale huurwoningen was tot eind juni 2023 de optelsom van het totaal aantal woningen verhuurd door de sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM) actief op het grondgebied enerzijds, en het aantal woningen verhuurd door een sociaal verhuurkantoor (SVK), anderzijds. Op 1 januari 2022 telde Brecht 469 sociale huurwoningen.

De Vlaamse regering wil het BSO allicht vernieuwen voor de periode 2026-2035, het is echter nog onduidelijk hoe dat er uit zou zien, rekening houdend met de recente hertekening van het sociaal woonlandschap.

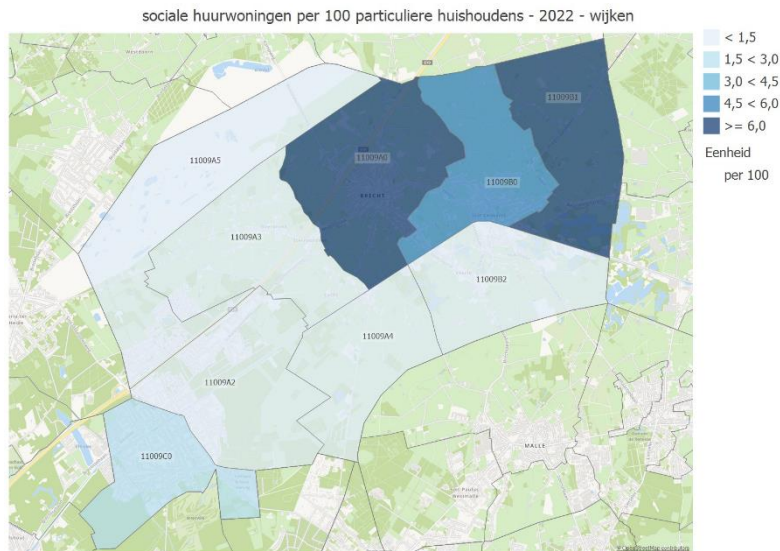
Met het stijgend aantal sociale woningen is ook een **stijgend aantal leefbaarheidsproblemen** op te merken. De politiezone interventies door Politiezone Voorkempen zijn aanzienlijk toegenomen in de sociale buurten. De woonbegeleidingsdienst van De Voorkempen wordt vaker opgeroepen om tussen te komen bij onenigheid n.a.v. onaangepast woongedrag. Daarnaast is er steeds meer sprake van een opstapeling van problemen bij huurders, niet alleen op het gebied van wonen maar ook sociaal, mentaal, financieel: huurachterstal, onderbescherming, woongedrag dat storend is voor de onmiddellijke woonomgeving (bv. lawaaioverlast), woongedrag dat schade veroorzaakt aan het patrimonium, kansarmoede en vereenzaming. In (semi-) rurale gebieden vormen deze vaak een hardnekkig en verdoken probleem dat extra aandacht vraagt.

Dat is specifiek ook aan de orde in de deelgemeente Brecht, waar we geconfronteerd worden met een diverse instroom van vele nieuwe inwoners (met vaak een kwetsbaar profiel door de toewijzingen volgens het lokaal toewijzingsreglement waarbij specifieke doelgroepen voorrang krijgen) waarbij de druk op de wijk én omliggende buurt sterk voelbaar is.

Met het project 'Den Burt, Mobiele Wooncoaching' zetten we in op laagdrempelige lokale wooncoaching. We willen graag pro-actief en aanklampend ingrijpen om de leefbaarheid en samenleving in sterk veranderde wijken en omliggende buurten in onze deelgemeente Brecht positief te beïnvloeden. Meerbepaald gaat het in

dit project over: Laarweg, Binnenkruierweg, Leerlooiersweg, Achilles Couvreurweg, Jan Frans Spruyteweg, Akkerweg en Banmolenplein en de drie nieuwe noodwoningen van het OCMW in de Gasthuisstraat.

Het succes van dergelijk project, gericht op de aanpak van complexe individuele problematieken, staat of valt met het vinden en kunnen behouden van geschikt personeel. Het beoogde profiel beschikt over de nodige ervaring en maturiteit, heeft kennis van het zorglandschap en beschikt over sterke sociale vaardigheden. Het opbouwen van een vertrouwensrelatie met de bewoner is van essentieel belang. Dit kan alleen bereikt worden bij continuïteit van personeel.

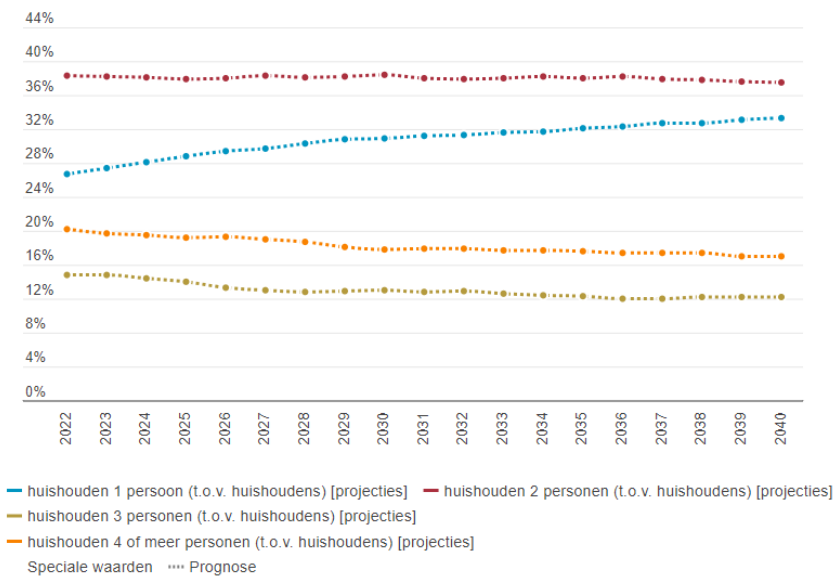
Bron: VMSW | provincies.incijfers.be

18.4.3. Woonnood

De uitdaging op vlak van wonen lijkt er in de toekomst vooral in te bestaan om tegemoet te komen aan de stijging in **eenpersoonsgezinnen** en de **vergrijzing** en **de impact die deze fenomenen hebben op het hele lokale beleid** (zorg, betaalbaarheid, renovaties, woningen, mobiliteit, eenzaamheid ...) Beiden zijn de laatste jaren gestegen, volgens de prognose zal dat ook in de komende jaren blijven stijgen. Wat vergrijzing betreft treft de stijging in aandeel ouderen in onze gemeente sterker dan gemiddeld.

Volgens de laatste cijfers van 2023 is 24,9% van de huishoudens van Brecht “alleenwonend”. Van de 3093 alleenwonenden zijn er 825 vijfenzeventig jaar of ouder. 20 jaar geleden lag het aantal alleenwonenden in onze gemeente op 19,6%; een stijging van 5,3 procentpunten.

Uit onderstaande grafiek, waarin een huishoudprognose naar grootte wordt weergegeven voor de periode 2022-2040, valt af te leiden dat ook in de komende 20 jaar een verdere stijging verwacht wordt. In 2040 zou 33,3% van de huishoudens in onze gemeente alleenwonend zijn.

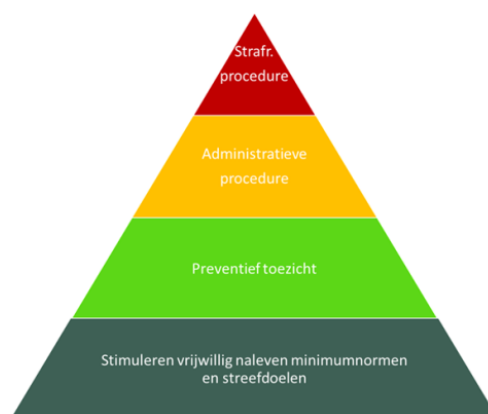
Bron: Statistiek Vlaanderen - Huishoudprojecties | provincies.incijfers.be

18.4.4. Kwaliteit van het patrimonium en de woonomgeving

Een huurder moet in een veilige en kwaliteitsvolle woning kunnen wonen. Echter, een groot deel van de (huur)woningen voldoet niet aan de minimale kwaliteitsnormen.

In het verleden bestond het handhavingsinstrumentarium voor de minimale woningkwaliteit vooral uit een tweesporenbeleid: enerzijds de administratieve handhaving met de procedure tot ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring (met daaraan verbonden de opname op de Vlaamse inventaris en de heffingsplicht) en anderzijds de strafrechtelijke handhaving.

Sinds enkele jaren werkt Wonen Vlaanderen samen met de lokale besturen en de andere partners aan de ontwikkeling van een volwaardige en doordachte handhavingspiramide. **De bevoegdheid inzake woningkwaliteit komt daarbij steeds meer lokaal te liggen en de vereisten die gesteld worden aan het woningkwaliteitsbeleid worden steeds zwaarder.** (bv. De erkenning van de woningcontroleur) De gemeente speelt een grote rol in het bewaken van de woningkwaliteitsnormen.

Die piramide begint onderaan bij het stimuleren van een vrijwillige naleving van de minimumnormen. Daarvoor wordt ingezet op uitgebreide communicatie over die minimumnormen, zowel naar burgers als naar lokale besturen en andere betrokkenen.

Het preventief toezicht is de volgende schakel in de handhavingspiramide. Daaronder valt onder meer het stimuleren van conformiteitsonderzoeken zonder dat er een vermoeden is van woningkwaliteitsproblemen. Waar deze sensibiliserende en preventieve aanpak faalt, is een sterkere interventie en een steeds dwingender optreden nodig. Dat dwingender optreden gaat van de (zachte) waarschuwingsprocedure, de

administratieve procedure tot ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring tot, voor de ergste gevallen van krotverhuur, de strafrechtelijke procedure.

In het verlengde van woningkwaliteit ligt **de grote renovatie-uitdaging; Tegen 2050 moeten alle woningen energielabel A halen**. De gemeente kan die uitdaging mee ondersteunen en faciliteren door een laagdrempelige toegang tot informatie over premies, subsidies, regelgeving, .. te organiseren die renovatie aanmoedigen.

Onze gemeente werkt met IGEAN samen om die informatie op een laagdrempelige manier aan te bieden. Sinds de energiecrisis is het aanbod in aantal zitdagen van het EnergieK loket verdubbeld, namelijk van 1 keer per maand naar 2-wekelijks. Burgers kunnen bij het EnergieK loket terecht met allerlei vragen over energie, duurzaam renoveren en renovatiepremies.

jaar	Aantal klantencontacten
2021	94
2022	153

Conformiteitsonderzoeken

Om te weten of een huurwoning voldoet aan de minimale eisen voor woningkwaliteit is een onderzoek van de woning nodig. Eigenaars kunnen zelf een controle aanvragen in het kader van het bekomen van een conformiteitsattest. Huurders kunnen een controle aanvragen als ze vermoeden dat de woning niet voldoet aan de minimale eisen. Ook de burgemeester kan op eigen initiatief een controle vragen.

Tijdens een controle ter plaatse beoordeelt een woningcontroleur de kwaliteit van de woning en ook de kwaliteit van het gebouw waarin de woning zich bevindt. Wanneer de woning conform is levert de gemeente een conformiteitsattest (CA) af. Onze gemeente vraagt een vergoeding voor het aanvragen van een conformiteitsattest. De vergoeding is gekoppeld aan de index, momenteel bedraagt de vergoeding 72,90 euro. De vergoeding die gevraagd kan worden ligt veel lager dan de effectieve kost van een onderzoek, wat momenteel ongeveer een 300,00 0euro kost per onderzoek. De Vlaamse overheid heeft het maximum bedrag momenteel vastgelegd op 90,00 euro maar zal dit in de nabije toekomst optrekken naar een bedrag dat meer in de buurt komt van de werkelijke kost van een onderzoek.

Een doortastend gemeentelijk woonbeleid wordt onderbouwd door een langetermijnvisie die de richting bepaalt voor het gemeentelijk woonbeleid om het recht op goed en betaalbaar wonen waar te maken. Onze gemeente heeft het aanvragen van een conformiteitsattest verplicht gemaakt via een gemeentelijk reglement. De verplichting verloopt gefaseerd op basis van de leeftijd van de huurwoning:

2021 : woningen van 50 jaar en ouder (bouwjaar 1971 en vroeger)

2022-2025: woningen van 40 jaar en ouder

2026-2028: woningen van 30 jaar en ouder

2029: woningen van 20 jaar en ouder

De verplichte gefaseerde invoering van het conformiteitsattest dient er onder meer toe het grondrecht op wonen duurzaam te realiseren. In die zin sluit deze verordening aan bij het in de Vlaamse Wooncode uitdrukkelijk erkende grondrecht op wonen.

Het woonloket schrijft maandelijks de eigenaars aan van woningen die voldoen aan de leeftijdsvereiste en waar een nieuwe huurder zich heeft aangemeld voor een adreswijziging. Ongeveer 2/3^e van die eigenaars vraagt het conformiteitsattest effectief aan. De controles worden uitgevoerd door de woningcontroleurs van IGEAN. Onze gemeente heeft op dit moment een jaarlijks contingent van 64 controles die uitgevoerd kunnen worden in het kader van het gesubsidieerd intergemeentelijk samenwerkingsproject lokaal

woonbeleid IVLW WEBB. In 2021 bleek dat dit aantal controles niet voldoende is om tegemoet te komen aan het aantal aanvragen. Het bestuur heeft beslist 25 extra controles aan te kopen.

Jaar	Aantal aanvragen CA
2018	8
2019	34
2020	40
2021	74
2022	54
2023 (t.e.m. oktober)	68

Ongeveer 30 procent van de eigenaars die worden aangeschreven vragen het CA niet aan en geven zij ook geen argumentering om te bewijzen dat de verordening niet van toepassing is. Op dit ogenblik is er geen sanctie voorzien voor eigenaars die de aanvraag niet indienen. Deze eigenaars kunnen hun (mogelijks) niet conforme woning blijven verhuren. Zolang de huurder zelf geen klacht indient en de procedure onbewoonbaar/ongeschiktverklaring opstart komt er geen woningcontrole.

Alhoewel bij de invoering van de verordening CA bewust werd gekozen om in eerste instantie te sensibiliseren, geven de huisvestingsambtenaren van IVLW WEBB aan dat, als we willen inzetten op woningkwaliteit, sanctionerende maatregelen moeten kunnen treffen tegen de eigenaars die weigeren om een conformiteitsattest aan te vragen. Artikel 3.2, eerste lid, 1°, van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 voorziet sinds eind 2022 in de mogelijkheid om, zolang niet aan het gemeentelijk verplichte conformiteitsattest is voldaan, een jaarlijkse terugkerende verplichting op te leggen om het conformiteitsattest aan te vragen. Hierdoor werden de handhavingsmogelijkheden inzake woningkwaliteitsbewaking op lokaal vlak versterkt. Concreet kan een inbreuk op de jaarlijkse verplichting jaarlijks opnieuw gehandhaafd worden op basis van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS).

Ongeschikt- en onbewoonbaarverklaringen

Een woning die niet aan de minimale kwaliteitseisen voldoet, mag niet verhuurd worden. De woning kan ongeschikt of ongeschikt en onbewoonbaar verklaard worden. Dit is een bevoegdheid van de burgemeester en kan op basis van 2 procedures:

- **Administratieve procedure Ongeschikt- en onbewoonbaarheid**

	2021	2022	2023 (cijfers tot 30/11/2023)
Opgestart	13	11	9
Nieuw opgenomen register	2	3	2
Totaal op het register	6	7	8

- **Art. 135 Nieuwe gemeentewet** : Soms kunnen er gevaarlijke of risicovolle situaties ontstaan rondom of in een gebouw waarbij het de taak en de plicht is van de burgemeester om in actie te komen. Dit zijn die gevallen waarbij de situatie in of rond een gebouw een onmiddellijk gevaar vormt voor de openbare gezondheid en veiligheid en waarvoor doorgaans toepassing van art. 3.12 van de Vlaamse Codex Wonen (indien het over een woning gaat) niet volstaat of niet snel genoeg gaat om effectief de risicovolle situatie op te lossen. De Vlaamse Codex Wonen is ten andere niet van toepassing op gebouwen.
Dit kan gaan van bouwvalligheid van gebouwen (of een deel daarvan) met risico op instorting, brand of ontploffing als gevolg tot ernstige woningvervuiling waarbij er risico is op bv overdraagbare ziekten door opstapeling van afval, aanwezigheid van ongedierte of afwezigheid van minimale voorzieningen zoals drinkbaar water.

In deze gevallen kan de burgemeester, op basis van art. 135§2 van de Nieuwe Gemeentewet (NGW) een besluit nemen dat een (soms tijdelijke) oplossing kan bieden voor de acute problematiek maar die vaak ook geen duurzame oplossing is (bv ernstige woningvervuiling kan maar worden aangepakt met de juiste nazorg).

Jaar	Aantal besluiten Onbewoonbaarheid	
2018	0	
2019	0	2.2.1
2020	0	2.2.2
2021	0	2.2.3
2022	1	2.2.4
2023 (t.e.m. 30/11)	1	

Verwaarlozing

Sinds 1 januari 2017 zijn uitsluitend nog de gemeenten bevoegd voor het opsporen, registreren en aanpakken van verwaarloosde woningen en gebouwen. Tot en met het jaar 2016 omvatte de Vlaamse inventaris verkrotting een lijst met verwaarloosde woningen en gebouwen, waaraan een heffing was gekoppeld. Deze gewestelijke lijst en gewestelijke heffing bestaan sindsdien niet meer.

Een gemeente kan zelf beslissen of ze verwaarloosde woningen en gebouwen registreert en aanpakt. Er bestaat slechts een zeer beperkt Vlaams kader, dat vastgelegd is in artikelen 2.15 tot en met 2.20 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021.

Door een gemeentelijke inventarisatie en heffing voert de gemeente Brecht een actief woonbeleid: we willen verloedering van het straatbeeld, veroorzaakt door verwaarloosde woningen, gebouwen en terreinen voorkomen en bestrijden. Bijkomend trachten we de achteruitgang van de kwaliteit van woningen en/of gebouwen te voorkomen en te bestrijden.

Bovendien is het wenselijk dat het op het grondgebied beschikbare patrimonium voor wonen optimaal benut wordt. De gemeente Brecht wenst het aanbod van woningen en gebouwen te verhogen met het oog op de betaalbaarheid. De gemeente heeft dit dan ook als doelstelling binnen het woonbeleid vooropgesteld. Er wordt een vermoedenslijst van verwaarloosde gebouwen en woningen bijgehouden op het woonloket. Bij vermoeden wordt er in gesprek gegaan met de eigenaar om de gebreken op te lossen. In de meeste gevallen komt het daardoor niet tot opname op het register van verwaarloosde woningen, gebouwen en terreinen.

Jaar	Aantal opgenomen woningen
2020	4
2021	0
2022	4
2023 (t.e.m. 30/11)	3

Leegstand

Leegstand van woningen opsporen, registreren en aanpakken is een gemeentelijke bevoegdheid. Lokale besturen hebben een ruime vrijheid om te bepalen of en hoe ze leegstand bestrijden, maar er zijn enkele basisvoorwaarden die voor alle gemeenten van het Vlaams Gewest hetzelfde zijn. Van belang is enkel dat het om objectieve en controleerbare vaststellingen gaat en dat aan eigenaars of zakelijk gerechtigden de mogelijkheid geboden wordt om beroep in te stellen of bezwaar te maken. Het register wordt minstens 1 keer per jaar bijgewerkt.

Jaar	Aantal opgenomen woningen
2020	16
2021	24
2022	35
2023 (t.e.m. 30/11)	33

18.4.5. Conclusie

Het laatste decennium is steeds meer sprake van een **wooncrisis die in het bijzonder specifieke groepen of soorten huishoudens treft**.

De **betaalbaarheid** van eigendom is een steeds groter probleem voor de **laagste inkomens**, maar treft de laatste jaren zeker ook mensen in de groepen van de lagere middenklassen. Naast betaalbaarheid (zowel op de private markt als op de sociale huurmarkt) spelen ook de **kwaliteit** van de woning, de aangepastheid van een woning aan de levensfase of gezinstoestand, de kosten aan de woning op het vlak van energie, renovatie... op korte en op lange termijn.

Er is een krimpend aanbod op de private huurmarkt voor mensen met minder inkomen en in het bijzonder voor **eenpersoonshuishoudens**. De huurprijzen staan voor die precare groepen vaak niet in verhouding tot de kwaliteit van woningen. Investerings in nieuwbouw voor verhuur (vooral appartementen) blijven wel op peil, maar richten zich naar het hogere prijssegment. Onze gemeente steekt hierbij met de hoge prijzen voor appartementen nog meer uit dan het gemiddelde.

De overgrote meerderheid van de veelal oudere woningen voldoet niet aan de **duurzaamheidsnormen** op het vlak van isolatie en energie. Zwaardere ingrepen door renovatie zijn echter voor ongeveer de helft van de Vlaamse huishoudens onbetaalbaar. **Nochtans moeten tegen 2050 alle woningen energielabel A halen.**

Woningen en de woonomgeving zijn vaak niet (meer) geschikt voor de levenssituatie waarin mensen zich bevinden: te groot, te duur in onderhoud en energie, slecht gelegen qua mobiliteit, geen aanwezigheid van basisdiensten of slechte bereikbaarheid voor basisdiensten. Door gebrek aan middelen en/of alternatieven blijven mensen te lang in onaangepaste woningen. Als we daarbij de stijgende vergrijzing mee in acht nemen zal dit probleem de komende jaren vermoedelijk enkel nog groter worden. De koppeling met de bereikbaarheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van zorg is in het woonbeleid een steeds belangrijkere schakel naarmate thuiszorg steeds meer het zorgmodel domineert.

De koppeling tussen zorg, mobiliteit, energie, ruimtelijke ordening als cruciaal onderdeel van het lokale woonbeleid en het lokale sociale beleid zal de kern moeten zijn van een geïntegreerde aanpak op lokaal niveau. Het lokaal woonoverleg kan de plaats zijn om de historisch gegroeide scheidingen tussen de verschillende bevoegdheden en diensten te herzien naar een beter geïntegreerde politieke en administratieve organisatie.

18.5. SOCIALE DIENSTVERLENING

18.5.1. Armoede-indicatoren

Ruim 11% van de bevolking in Vlaamse steden en gemeenten leeft in armoede of sociale uitsluiting . Een op de tien inwoners geeft aan betalingsmoeilijkheden te hebben bij facturen voor basisbehoeften zoals wonen, energie, gezondheidszorg en onderwijs. Volgens de meest recente armoedebaarometer lijkt daarmee de armoede in Vlaanderen te stagneren, maar tevens verbreedt en verdiept zij zich. Er ontstaat een grote nieuwe risicogroep die slechts één tegenslag verwijderd is van de armoedegrens.

Onderstaande indicatoren gaan allereerst over het aantal Brechtse inwoners met een zwakkere financiële positie en over het aandeel inwoners met betalingsmoeilijkheden. Andere indicatoren beschrijven de gezinssituatie en het risico op kansarmoede bij gezinnen, kinderen en jongeren.

Indicator	Gemeente	Benchmark	Minimum Benchmark	Maximum Benchmark	Vlaams Gewest
Inkomen					
Gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner	22.754 euro	20.120 euro	17.218 euro	28.691 euro	21.154 euro
Inwoners met een verhoogd armoederisico					
Inwoners met inkomen beneden kritische grens					
- individuele aangiften	17,2%	17,8%	14,7%	21,2%	16,8%
- gemeenschappelijke aangiften	3,0%	6,4%	1,8%	10,6%	4,1%
Inwoners met sociale bijstandsuitkering	2,26%	3,33%	1,46%	4,37%	3,06%
Inwoners met betalingsmoeilijkheden					
Inwoners met betalingsachterstand	1,3%	2,2%	0,9%	3,0%	1,9%
Inwoners in subjectieve armoede	9%	-	8%	20%	13%
Inwoners met betalingsmoeilijkheden	9%	-	5%	18%	10%
Energie-armoede huishoudens					
- budgetmeters elektriciteit	12,0	18,9	6,0	33,0	16,8
- budgetmeters aardgas	12,1	16,5	5,0	28,2	15,7
			... per 1.000 toegangspunten		
Kinder- en jongerenarmoede					
Kansarmoede-index van Kind en Gezin	8,4%	7,9%	2,1%	29,8%	12,7%
Onderwijskansarmoede-indicator (OKI)	0,48/4	1,50/4	0,38/4	2,20/4	1,00/4
Kinderen in gezin met zeer lage werkintensiteit	4,7%	13,7%	3,4%	19,0%	9,5%

Bron:

gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be

Voor de berekening van de kansarmoede-index berekent men het gemiddeld aantal kinderen geboren in een gezin in kansarmoede in de voorbije drie jaar t.o.v. het totaal aantal kinderen geboren in die drie jaar. Hierbij wordt gekeken naar signalen van kansarmoede op 6 domeinen (beschikbaar maandinkomen, opleiding, stimulatie-niveau, arbeidssituatie, huisvesting en gezondheid). Een gezin wordt als kansarm beschouwd wanneer het op minstens drie van deze criteria zwak scoort. Hoe hoger de kansarmoede-index, hoe meer jonge kinderen in kansarmoede leven.

Uit de tabel blijkt dat de kansarmoede-index van Kind en Gezin in Brecht hoger ligt dan het gemiddelde voor Vlaanderen.

Verder inzoomen op deze cijfers leert ons dat deze gezinnen zich voornamelijk in deelgemeente Sint-Lenaarts situeren.

Provincie	Gemeente	Deelgemeente	Kansarmoede-cijfer 2022 (gemiddeld aantal 2020 tot 2022)	Kansarmoede-cijfer 2021 (gemiddeld aantal 2019 tot 2021)	Kansarmoede-cijfer 2020 (gemiddeld aantal 2018 tot 2020)	Kansarmoede-cijfer 2019 (gemiddeld aantal 2017 tot 2019)	Kansarmoede-cijfer 2018 (gemiddeld aantal 2016 tot 2018)	Kansarmoede-cijfer 2017 (gemiddeld aantal 2015 tot 2017)	Kansarmoede-cijfer 2016 (gemiddeld aantal 2014 tot 2016)
Antwerpen	Brecht	Brecht	5,3%	7,3%	8,7%	5,2%	5,9%	2,4%	1,7%
Antwerpen	Brecht	Sint-Job-in-'t-Goor	5,4%	3,3%	3,3%	5,1%	4,5%	2,8%	1,4%
Antwerpen	Brecht	Sint-Lenaarts	9,9%	15,0%	13,7%	13,4%	10,0%	5,1%	2,0%

Bron: www.opgroeien.be

18.5.2. Recht op maatschappelijke integratie

Het OCMW van elke gemeente heeft de opdracht het recht op maatschappelijke integratie te waarborgen aan de personen die over onvoldoende bestaansmiddelen beschikken en die de voorwaarden van de wet vervullen. Er moet worden gestreefd naar een maximale integratie en participatie aan het maatschappelijk leven.

Het recht op maatschappelijke integratie kan bestaan uit een tewerkstelling en/of een leefloon (zie activering en arbeidstrajectbegeleiding).

18.5.3. Leefloon en equivalent leefloon

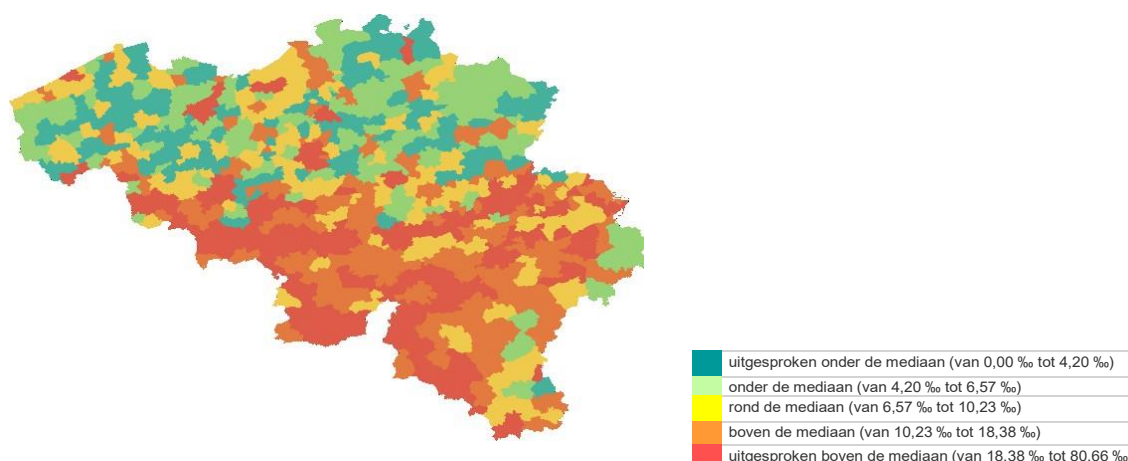
Aantal dossiers leefloon volgens leeftijdscategorie hoofdbegunstigde	2018	2019	2020	2021	2022
Jonger dan 25 jaar	55	54	50	45	22
25-34 jaar	25	33	35	30	26
35-49 jaar	34	40	40	31	25
50-64 jaar	15	12	13	11	14
65 jaar en ouder	0	1	0	1	3
Totaal	129	140	138	118	90

Leefloonstudenten zijn mensen (+18) die van thuis uit geen steun meer krijgen om te studeren - vaak na een relatiebreuk - of die opgroeien in een gezin dat er niet voldoende middelen voor heeft. Over het algemeen gaat het over tieners of twintigers uit kwetsbare milieus. Ongeveer de helft van de leefloonstudenten werkt de middelbare school af of volgt volwassenenonderwijs, de andere helft volgt hogere studies.

De afgelopen jaren nam het aantal aanvragen tot leefloon student aanzienlijk toe wat geleid heeft tot het voeren van een diepgaander en strenger onderzoek naar de financiële nood vanuit sociale dienst. Dit verklaart het dalend aantal toekenningen.

Aantal dossiers leefloon volgens Gezinscategorie	2018	2019	2020	2021	2022
Samenwonend	40	47	49	44	23
Alleenstaand	60	50	51	36	30
Met gezin ten laste	35	55	47	48	41
Totaal	129	140	138	118	90

Verdeling van de gemeenten volgens het aantal LL per 1.000 inwoners

Binnen de verschillende onderverdelingen is het mogelijk dat een persoon gedurende een periode deel uitmaakt van 2 verschillende groepen, bijvoorbeeld omwille van leeftijdsverandering. Bijgevolg is de som van de verschillende categorieën niet steeds gelijk aan het totaal aantal begunstigten leefloon.

Sommige cliënten hebben omwille van hun nationaliteit of verblijfsstatuut geen recht op leefloon. Indien zij beschikken over een geldig verblijfsstatuut kan aan hen een financiële steun ten bedrage van het leefloon worden toegekend, nl. het equivalent leefloon.

Aantal dossiers equivalent leefloon volgens leeftijdscategorie hoofdbegunstigde	2018	2019	2020	2021	2022
Jonger dan 25 jaar	2	3	3	4	7
25-34 jaar	0	0	1	0	16
35-49 jaar	1	2	1	2	12
50-64 jaar	0	0	1	1	8
65 jaar en ouder	0	0	0	0	2
Totaal	3	5	7	7	45

De

grote stijging in 2022 is te verklaren door opvang van tijdelijk ontheemden binnen onze gemeente omwille van de oorlogssituatie in Oekraïne.

18.5.4. Activering en arbeidstrajectbegeleiding

Activering kan voor sommige cliënten het middel zijn om maatschappelijke integratie voor de cliënt te realiseren en een menswaardig leven te leiden, maar niet voor iedereen staat activering onmiddellijk gelijk aan een tewerkstelling. Vaak moeten eerst andere problemen aangepakt worden (bvb verslavingsproblematieken, zware schulden, zware familiale problemen, ...) vooraleer er ruimte is voor deze mensen om nog maar te denken aan maatschappelijke participatie. Als hieraan wordt voldaan kan de medewerker van de sociale dienst doorverwijzen naar de arbeidstrajectbegeleider van het OCMW

De arbeidstrajectbegeleidster biedt een integrale begeleiding wat inhoudt: een individuele aanpak (rekening houdend met de mogelijkheden, de beperkingen en de ruime context van de cliënt) en een allesomvattende aanpak (intake, voortraject, start tewerkstelling, opvolging tewerkstelling, sollicitatiecoaching én nazorg). Een tewerkstellingsmaatregel specifiek voorzien voor OCMW's is de tewerkstelling overeenkomstig art.60§7. Het betreft een vorm van maatschappelijke dienstverlening waarbij het OCMW als juridisch werkgever optreedt voor een cliënt die uit de arbeidsmarkt gestapt of gevallen is. De bedoeling is om de persoon terug in te schakelen in het stelsel van de sociale zekerheid en/of hun kansen op de reguliere arbeidsmarkt te verhogen. De sociale dienst kan de persoon in haar eigen diensten tewerkstellen of ter beschikking stellen van een andere werkgever.

Het stelsel Tijdelijke Werkervaring (TWE) werd op 1 januari 2017 ingevoerd, waarbij de belangrijkste tewerkstelling art. 60§7, in dit stelsel werd geïntegreerd. Een artikel 60§7 tewerkstelling blijft mogelijk, maar moet sinds deze datum ingebed worden in een ruimer traject tijdelijke werkervaring van 24 maanden, met (eventueel) voorzorg en nazorg. De arbeidstrajectbegeleidster beschikt via samenwerking met allerlei actoren over een ruim aanbod aan activeringsmogelijkheden binnen het voor- en nazorgtraject TWE.

Jaar	Aantal opgestarte dossiers
2017	3
2018	4
2019	2
2020	4
2021	4
2022	6
2023	13

Net zoals in vele andere gemeenten vindt het OCMW vlot de weg naar sociale tewerkstellingsplaatsen voor tewerkstelling art.60 voor cliënten. **Het aantal privépartners waarmee OCMW Brecht momenteel samenwerkt is momenteel nog zeer beperkt.** Echter, de sociale en reguliere economie vormen eerder parallelle circuits waardoor die vaak niet zijn afgestemd op elkaar. Eens een cliënt opstart in een sociale tewerkstellingsplaats is het moeilijk succesvol door te stromen naar het reguliere arbeidscircuit binnen een TWE-traject. **Dit heeft als gevolg dat momenteel nog te weinig trajecten afgesloten kunnen worden met een duurzame tewerkstelling.** Deze problematiek vergt de nodige aandacht de komende jaren, het uitbouwen van een bredere 'afzetmarkt' voor tewerkstellingen art.60 binnen de privésector is een must.

Binnen het TWE-traject kan de arbeidstrajectbegeleidster beroep doen op verschillende initiatieven tijdens voor- en natrajecten van tewerkstelling art.60 zoals wijkwerk, lokale diensteneconomie (individueel maatwerk), ...

18.5.5. Voorschotten op sociale uitkeringen

De sociale zekerheid is ruim uitgebouwd en velen komen in aanmerking voor een vervangingsinkomen. De aanvraag voor een vervangingsinkomen vraagt administratieve voorbereiding die een bepaalde termijn bestrijkt. Tijdens deze fase worden cliënten geconfronteerd met een periode zonder inkomsten. De sociale dienst kan bij dergelijke situaties voorschotten op de vervangingskomsten voorstellen.

Voorschotten	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal dossiers	20	16	31	22	24

18.5.6. Ondersteuning wonen en energie

Wonen

Bij het aangaan van een nieuw huurcontract kan het OCMW, na sociaal en financieel onderzoek, tussenkomen bij de betaling van een huurwaarborg, die nadien stapsgewijs wordt teruggevorderd van de cliënt.

Onder bepaalde voorwaarden kan het OCMW aan een cliënt een financiële tegemoetkoming voor huishuur toekennen in de vorm van een huurtoelage.

Daklozen die ermee instemmen een woning te betrekken, hebben recht op een premie voor hun installatie, welke bestemd is voor de inrichting van de nieuwe woning. De premie kan slechts eenmalig worden toegekend.

Wanneer bij de rechtbank een vordering tot uithuiszetting binnen Brecht wordt ingeleid, wordt het OCMW door de vrederechter preventief op de hoogte gebracht. Het OCMW neemt steeds schriftelijk contact op met de huurder om de nodige hulp aan te bieden om de uithuiszetting te vermijden. Wij hebben geen zicht op welke dossiers al dan niet resulteren in een effectieve uithuiszetting.

	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal huurwaarborgen					21
Installatiepremie daklozen	10	7	7	4	2
Huurtoelage	2	5	7	2	2
Meldingen van vordering tot uithuiszetting		22	23	11	15

Crisisopvang

OCMW's en eerstelijns hulpverleners, die geconfronteerd worden met een psychosociale crisissituatie (zoals relationele problemen, uithuiszetting, geweld dreiging, huisbrand, dakloosheid omwille van financiële problemen,...) kunnen beroep doen op de noodbedden van Kina. Deze bevinden zich in het hotel van Kina te Malle.

.	2019	2020	2021	2022
Aantal dossiers	24	19	17	11
Aantal noodnachten	263	207	269	203

OCMW Brecht beschikt over 2 noodwoningen die gebruikt worden voor tijdelijke opvang van gezinnen met kinderen die acuut dakloos / thuisloos zijn. Aan de opvang wordt een intensieve begeleiding gekoppeld, gericht op het zoeken naar een andere, meer langdurige, oplossing.

Aantal maanden bezetting	2019	2020	2021	2022
Appartement 1	3	5	11 (4 gezinnen)	10 (3 gezinnen)
Appartement 2	7	3	12 (3 gezinnen)	10 (2 gezinnen)

Aan het lokaal bestuur werden in 2022 subsidies toegekend voor de constructie van 3 nieuwe noodwoningen in de Gasthuisstraat ter vervanging van de huidige. Deze worden in gebruik genomen begin 2024.

Energie

In Vlaanderen heeft ongeveer 15% van de gezinnen te kampen met energiearmoede. Bovendien zijn de energieprijzen de laatste tijd sterk gestegen

Hoewel er geen eenduidige definitie is, wordt deze het meest gebruikt: "Energiearmoede verwijst naar een toestand waarbij een persoon of huishouden bijzondere moeilijkheden ondervindt in zijn/haar woonst om zich te voorzien van de energie die nodig is om zijn/haar elementaire noden te bevredigen".

De hoge en stijgende prijs van de energiefactuur is een van de vastgestelde oorzaken van de energiearmoede, samen met lage inkomens en de slechte energieprestaties van woningen en apparatuur.

De Koning Boudewijnstichting publiceert jaarlijks een "Barometer van de Energiearmoede". Hieruit blijkt dat **volgende bevolkingsgroepen vaker getroffen worden door energiearmoede:**

- **Mensen met een armoederisico;**
- **Alleenstaanden (voornamelijk vrouwen en/of ouderen);**
- **Eenoudergezinnen (voornamelijk moeders met kind(eren)).**

Wanneer huishoudens hun energiefactuur niet tijdig betalen bij hun commerciële energieleverancier en/of afbetalingsafspraken niet nakomen, kan de commerciële leverancier het contract stopzetten. Indien het huishouden in dat geval geen nieuwe leverancier vindt, neemt de netbeheerder de levering van elektriciteit of gas over in zijn wettelijke rol van sociale leverancier. Als een huishouden ook bij de sociale leverancier niet tijdig betaalt, wordt de klant verplicht om vooraf te betalen voor de levering van elektriciteit en/of gas via de plaatsing van een budgetmeter.

In de OCMW's van alle Vlaamse gemeenten bestaat er een Lokale Adviescommissie (LAC), bestaande uit een vertegenwoordiging van de distributienetbeheerder (Fluvius) of de watermaatschappij en twee

vertegenwoordigers van het OCMW. Zij komt samen als er een vraag is van Fluvius (leverancier van gas en elektriciteit) of van Pidpa om de toevoer aan een woning van gas/elektriciteit/water te mogen afsluiten. Zonder de goedkeuring van de LAC mag een energiemaatschappij de levering van gas, elektriciteit of water niet afsluiten. In deze vergadering krijgen mensen immers nog een laatste mogelijkheid om een oplossing te vinden voor de betalingsproblemen van hun energiefactuur.

	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal stopzettingen levering aardgas na goedkeuring LAC	6	4	--	3	1
Aantal stopzettingen levering elektriciteit na goedkeuring LAC	8	2	--	1	3

Bron: www.opendata.fluvius.be

Het aantal afgesloten afnemers voor elektriciteit en gas is in dalende lijn sinds 2018. Die daling hangt samen met de invoering van de digitale meter en vanaf 2020 ook met de Covid-19-crisis. Tijdens de lockdownperiodes in 2020 konden geen afsluitingen doorgevoerd worden. Het gaat niet alleen om afsluitingen bij huishoudens die problemen ondervinden bij het betalen van de energiefacturen, maar ook om afsluitingen bij huishoudens die de plaatsing van een digitale meter weigeren.

In Brecht heeft hebben 12 per 1000 huishoudens een actieve budgetmeter voor elektriciteit, 12,1 per 1000 huishoudens een actieve budgetmeter voor aardgas. Beide cijfers liggen lager dan het gemiddelde voor het Vlaams gewest.

OCMW's kunnen materiële steun toekennen aan gezinnen die moeite hebben om hun energiefacturen te betalen via het sociaal energiefonds. Op die manier kan het OCMW cliënten helpen die betalingsmoeilijkheden hebben. Met middelen uit dit fonds mogen achterstallige rekeningen aangezuiverd worden en maatregelen genomen worden voor een preventief sociaal energiebeleid.

Het Sociaal Verwarmingsfonds komt gedeeltelijk tussen in de betaling van de verwarmingsfactuur van personen die zich in een moeilijke situatie bevinden en voldoen aan een aantal voorwaarden. Het gaat om de factuur betaald voor huisbrandolie (ook stookolie of mazout genoemd) in bulk of aan de pomp, verwarmingspetroleum type c en bulkpropaneegas.

Het OCMW kan aan behoeftigen die over een oplaadmeter aardgas beschikken een financiële tussenkomst geven om hun budgetmeter aardgas op te laden tijdens de winterperiode. Op deze manier beschikt het OCMW over een extra instrument voor een financiële tussenkomst in energiekosten aan cliënten die beschikken over een budgetmeter aardgas.

	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal dossiers sociaal energiefonds	35	51	42	25	28
Aantal dossiers sociaal verwarmingsfonds	110	108	72	76	98
Aantal dossiers minimale levering aardgas	8	8	4	8	22

Er is meer dan een verdubbeling van aantal dossiers minimale levering aardgas in 2022. Omwille van de hoge energieprijzen werd de regeling voor minimale levering aardgas ook uitgebreid naar elektriciteit.

De energiearmoede is een complex probleem dat een ruimere aanpak vergt dan het toekennen van toelages om de stijgende energiefacturen op te vangen. Als het gaat over de aanpak van energiearmoede is er hoge nood aan een preventieve aanpak, naast de curatieve aanpak via de Wie energiearmoede wil aanpakken en niet kijkt naar achterliggende inkomens- en woonproblemen, werkt eerder symptomatisch en zal niet voldoende effectief en efficiënt kunnen zijn.

18.5.7. Schuldhulpverlening

Binnen schuldhulpverlening zijn volgende begeleidingen mogelijk binnen OCMW Brecht:

- **Budgetbegeleiding:** de cliënt beheert zelf zijn/haar budget met ondersteuning van een maatschappelijk werker die helpt bij het opmaken van een budgetplan (om uitgaven te plannen). Het doel is om te leren hoe je inkomsten en uitgaven kan beheren.
- **Budgetbeheer:** heeft zelfde doel als budgetbegeleiding maar maatschappelijk werker ontvangt de inkomsten van cliënt op een budgetbeheerrekening en voert betalingen vaste kosten en schulden uit. De cliënt krijgt leefgeld op een afnamerekening.
- **Budgetbeheer in combinatie met CSR** (externe schuldbemiddelaar): wanneer een externe schuldbemiddelaar door de arbeidsrechtbank werd aangesteld, worden de inkomsten van de cliënt

door deze persoon beheerd. De cliënt ontvangt alleen leefgeld. In dit geval kan een budgetbeheer opgestart worden voor de cliënt voor het beheer van zijn/haar leefgeld.

- **CSR met aanstelling OCMW Brecht als schuldbemiddelaar:** een gerechtelijke procedure voor structurele schuldproblemen. Het doel is om in de mate van het mogelijke de schulden af te betalen waarbij de cliënt/het gezin tijdens die afbetalingsperiode toch nog menswaardig kan leven. Een collectieve schuldenregeling dient te worden aangevraagd met een verzoekschrift bij de arbeidsrechtbank. Eénmaal toegelaten tot de collectieve schuldenregeling, stelt de rechter een schuldbemiddelaar aan. De inkomsten worden door de schuldbemiddelaar ontvangen, die in de mate van het mogelijke zorgt voor de afbetaling van de schulden. Een gedeelte van het gezinsinkomen, het zogenaamde leefgeld, wordt ter beschikking gesteld van de cliënt/het gezin om dagelijkse behoeften, zoals voeding, huur, vaste kosten... mee te betalen. OCMW Brecht kan aangesteld worden als schuldbemiddelaar.

	2019	2020	2021	2022
Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar GEEN procedure CSR Liep	129	124	100	104
- Uitsluitend budgetbegeleiding	11	4	5	6
- Uitsluitend budgetbeheer	43	37	44	28
- Budgetbegeleiding en budgetbeheer	7	11	14	9
- Uitsluitend schuldbemiddeling	10	24	18	19
- Schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	3	10	2	8
- Schuldbemiddeling en budgetbeheer	34	29	15	30
- Schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	21	9	2	4
Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een procedure CSR liep en waarbij OCMW Brecht is aangesteld als Schuldbemiddelaar	2	3	3	2
- Zonder andere hulpverleningsmodules				
- In combinatie met budgetbegeleiding				
- In combinatie met budgetbeheer	2	2	2	
- In combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer				
- In combinatie met schuldbemiddeling				
- In combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding				
- In combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer		1		
- In combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer			1	2
Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een procedure CSR liep en waarbij een externe schuldbemiddelaar is aangesteld	29	32	27	30
- In combinatie met budgetbegeleiding	2		1	
- In combinatie met budgetbeheer	10	21	18	17
- In combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer	5	1	1	1
- In combinatie met schuldbemiddeling		3	1	2
- In combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding			0	
- In combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer	11	3	6	10
- In combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	1	1	0	
Totaal aantal gezinnen in begeleiding	160	159	130	136

Een overmatige schuldenlast is iets van alle tijden, maar de laatste jaren evolueert de schuldenproblematiek in ons land razendsnel. Mensen krijgen het financieel zwaar te verduren en zien vaak het bos door de bomen niet meer. Hulpverleners zien nieuwe tendensen opduiken in de schuldhulpverlening.

De schuldendossiers worden steeds complexer. Mensen wachten heel lang voor ze hulp zoeken. **De schulden zijn vaak zwaarder en ook het aantal schuldeisers neemt toe.** Dat zorgt ervoor dat schuldhulpverleners vaak hun uiterste best moeten doen om een gepaste oplossing te vinden. De schuldenlast is vaak zo groot dat een collectieve schuldenregeling de enige oplossing is.

Maar complexiteit betekent niet alleen aandacht voor de financiële problematieken maar ook voor andere levensdomeinen (psychisch welbevinden, aanwezigheid van een netwerk...) beduidend meer tijd én energie. Ook meer herroepen collectieve schuldenregelingen of collectieve schuldenregelingen met boedelschulden worden hieronder begrepen. Onvermijdelijk gevolg is dat er minder tijd overblijft om nieuwe dossiers of hulpverleningen op te starten. De werkdruk blijft behouden omdat lopende dossiers meer tijd en energie vragen en de opstarttijden verlengd worden. **Dit kan het ontstaan van wachttijden en wachtlijsten impliceren.**

Daarnaast merken we dat er steeds meer schulden voortkomen uit het niet kunnen betalen van vaste kosten, en dit over alle maatschappelijke klassen heen. Het aantal energieschulden schiet de hoogte in, telecomschulden komen vaker voor, huurschulden en medische schulden nemen toe. Mensen slagen er niet meer in om een bedrag opzij te zetten voor bijkomende kosten, zoals bij torenhoge energieafrekeningen. De inflatie en stijgende levensduurte heeft deze tendens versterkt.

Het menswaardig bestaan van mensen met een minimum- of vervangingsinkomen komt steeds meer in het gedrag. Zij hebben een structureel inkomenstekort. Zelfs de meest verregaande vorm van schuldhulpverlening biedt vaak geen oplossing of garantie om een menswaardig bestaan te leiden zonder nieuwe schulden op te bouwen.

Ondanks dat er een aantal nieuwe tendensen de kop opsteken, is het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening bij het OCMW de afgelopen jaren gedaald. Het lijkt erop dat een daling van het aantal mensen met schulden is ingezet doch een daling in het aantal begeleidingsdossiers wil niet noodzakelijk zeggen dat er minder mensen met schulden zijn. **Er zou een keuze gemaakt kunnen worden om vanuit het lokaal bestuur meer proactief te werk te gaan rond deze materie,** bijvoorbeeld door informatiecampagnes via scholen, intensieve begeleiding van dossiers die worden voorgelegd aan de lokale adviescommissie, ... Uiteraard dient hiervoor de nodige personeelsinzet voorzien te worden, hierbij ook rekening houdend met het feit dat het beroep van maatschappelijk werker tot de knelpuntberoepen hoort.

Het profiel van cliënteel schuldhulpverlening is zeer divers. Opvallend is dat niet alleen mensen met een beperkt (vervangings-)inkomen, maar ook mensen met een degelijk inkomen of tweeverdieners een beroep doen op de diensten. Alleenstaanden of éénoudergezinnen zijn financieel het meest kwetsbaar.

Binnen alle dossiers budgetbeheer en -begeleiding heeft OCMW Brecht als doel een oplossing te bieden voor de financiële problemen van de cliënt met uitzicht op een schuldenvrij en onafhankelijk bestaan. Er wordt werk gemaakt van een periodieke evaluatie van alle lopende dossiers met het oog op afbouw van de begeleiding. De afbouw van dossiers verloopt vaak moeizaam en is niet voor iedereen weggelegd door gebrek aan de nodige basiscompetenties.

Regelmatig is budgetbeheer de enige reden waarom een hulpverleningstraject bij OCMW als eerstelijns hulpverlener blijft bestaan zonder dat er nog andere hulpvragen zijn. Deze groep cliënten dreigt eeuwig in budgetbeheer te blijven maar we beschikken momenteel over weinig andere alternatieven voor cliënten die 'te goed' zijn voor bewindvoering. Landurige dossiers hebben echter de keerzijde dat er minder snel nieuwe dossiers opgestart kunnen worden. Dit impliceert dat de opstarttijden voor nieuwe dossiers vertraging kunnen oplopen.

18.5.8. Lokaal opvanginitiatief

OCMW Brecht heeft momenteel een conventie met Fedasil voor de opvang van 4 gezinnen in het lokaal opvanginitiatief.

Tijdens hun verblijf in het lokaal opvanginitiatief krijgen de asielzoekers materiële opvang. Zij verblijven in gemeubelde privéwoningen met de nodige voorzieningen, waarin zij zelf instaan voor hun dagelijkse basisbehoeften. Het OCMW voorziet ook in psychosociale, procedurele en medische begeleiding.

De opvang wordt georganiseerd in de woningen gelegen te Bethovenstraat 37, Dorpsstraat 90 en Dorpsstraat 110.

18.6. WELZIJNSCAMPUS WZC SINT-MARIA

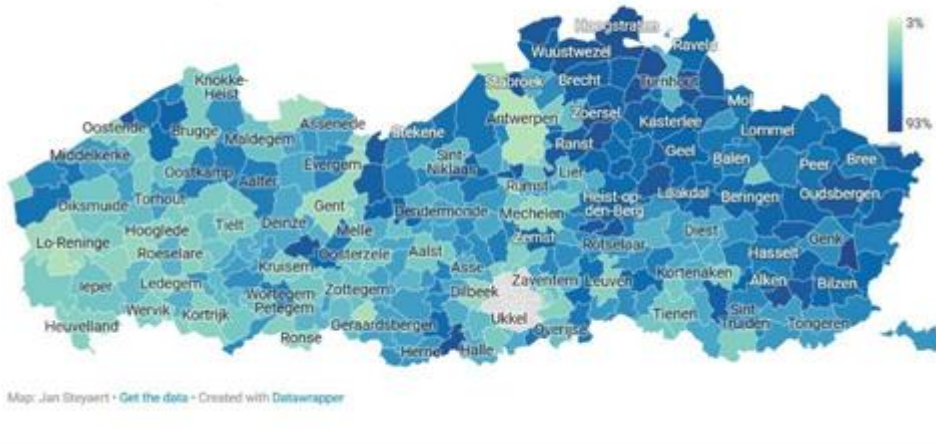
18.6.1. Dementie

Bijna één op de tien overlijdens in België wordt toegeschreven aan dementie. In 2004 was dat nog zo'n 5 procent. Terwijl begin jaren 2000 nog minder dan 50 mensen per 100.000 inwoners aan een vorm van dementie stierven, is dat cijfer in 2019 al opgelopen tot 84,5. In Vlaanderen is de impact van dementie op de sterftecijfers groter dan in Wallonië of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De belangrijkste verklaring voor de sterke stijging ligt bij de vergrijzing van de bevolking. Voor vrouwen is dementie met voorsprong de belangrijkste doodsoorzaak en is de stijging veel meer uitgesproken dan bij mannen. Medicatie die de gevolgen van dementie countert, is er (voorlopig) niet. (Bron: expertisecentrum dementie).

In een gezamenlijke mededeling publiceren het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de Alzheimer Liga Vlaanderen nieuwe cijfers over de evolutie van het aantal mensen met dementie per gemeente van 2018 tot 2035. Elke Vlaamse gemeente heeft een aantal inwoners met dementie, en in alle gemeenten zal dat aantal stijgen de volgende jaren, tegen 2035, gemiddeld met 42,7% maar in enkele gevallen zelfs met meer dan 90%. Voor het hele Vlaamse Gewest wordt het aantal personen met dementie voor 2018 geschat op 131.818, en dat stijgt naar 188.183 tegen 2035, een stijging van 42,7%.

De kans is 1 op 5 dat iemand in zijn leven dementie krijgt. Leeftijd is de belangrijkste risicofactor voor dementie. De kans op dementie neemt sterk toe met de leeftijd: – Ruim 10% van de mensen boven de 65 jaar heeft dementie. – Ruim 20% van de mensen boven de 80 jaar heeft dementie. – Ruim 40% van de mensen boven de 90 jaar heeft dementie Het aantal mensen met dementie zal als gevolg van de vergrijzing tegen 2070 verdubbeld zijn! Dementie treft ongeveer 3 keer zoveel betrokken personen (naasten die voor de zorg instaan en professionele hulpverleners) als het aantal mensen met dementie zelf. 70% van de mensen met dementie woont thuis en wordt verzorgd door hun naaste familie en/of omgeving.

% toename aantal personen met dementie, 2035 t.o.v. 2018

18.6.2. Gemeentelijke capaciteit WZC

Zoals reeds beschreven in de bevolkingsgegevens neemt het aandeel ouderen in Brecht toe. Dit heeft gevolgen voor de ouderenzorg.

Aantal plaatsen in WZC per 100 inwoners 65+		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brecht	Waarde	322	322	322	322	322	322	322	322
	Verhouding	6,4	6,2	6	5,7	5,6	5,4	5,2	5
Provincie Antwerpen	Waarde	21112	21194	22121	22621	22276	22534	22620	22674
	Verhouding	6,2	6,1	6,3	6,3	6,1	6,1	6	5,9
Buurgemeenten	Waarde	2146	2146	2146	2146	2146	2146	2123	2107
	Verhouding	5,8	5,6	5,5	5,4	5,3	5,1	5	4,8

Bron: www.gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be

Het aantal plaatsen in de woonzorgcentra per 100 65-plussers ligt in Brecht lager dan het gemiddelde in de provincie Antwerpen, maar hoger dan het gemiddelde in de buurgemeenten.

Er zijn echter (nog) geen nieuwe programmatiecijfers en volgens de huidige is er geen ruimte voor bijkomende erkenningen. De verschillende stakeholders waarschuwen (o.a. VVI) dat er voor de komende decennia ernstige tekorten zullen ontstaan en pleiten ervoor de huidige beschikbare bedden uitsluitend voor te behouden aan de zwaarste zorgprofielen.

Het opnamebeleid van het WZC Sint-Maria richt zich al meer dan een decennium op deze zware zorgprofielen en realiseert een zorgbehoevendheidsgraad van meer dan 80%. Het is onvermijdelijk dat een aantal zwaar zorgbehoevende bewoners door toedoen van de aangeboden zorg fysiek en mentaal verbeteren en niet (langer) de initiële zorgbehoevendheidsgraad behouden maar evenmin kunnen terugkeren naar de thuissituatie.

Er is een permanente opvolging nodig betreft de private partners op het grondgebied Brecht. Overnames (recent het familiebedrijf Klavertje Vier door VIVALTO HOME) en de aangekondigde verkoop van de belangen in de Belgische en Nederlandse vestigingen van de KORIANGROEP (woonzorgcentrum Sint Lenaartshof en dagverzorgingscentrum Brug 9) alsook de beheerderswissel bij de Kleine Kasteeltjes maken het niet-gemeentelijke zorgaanbod onzeker op ons grondgebied.

Een bezettingsgraad van slechts 66% van Sint-Lenaartshof sterkt het vermoeden dat slechts een beperkt aantal inwoners van Brecht hiervan gebruik wil/kan maken omwille van de gevoerde prijzenpolitiek. De erkenning en beschikbaarheid van geschikte opvangmogelijkheden voor Brechtse zwaar zorgbehoevende bejaarden wordt hierdoor wel gehypothekeerd.

18.6.3. Welzijnscampus WZC Sint-Maria

De bestaande infrastructuur van WZC Sint-Maria is dringend aan vervanging toe. De toekomstige uitdaging ligt in het creëren van een betaalbaar en kwalitatief woon- en leefaanbod, zeker in het vooruitzicht van een nieuwe financiering van de ouderenzorg (cfr. het persoonsvolgend budget in de gehandicaptenzorg). In de plannen zou enerzijds zeker rekening gehouden moeten worden met de huidige ontwikkelingen waarbij er enkel ingezet wordt op mensen met een zwaar zorgniveau en anderzijds met het feit dat het wonen ondanks deze zware zorgnood zoveel mogelijk huiselijk moet blijven. We dienen hierbij zeker rekening te houden met het vooruitzicht van een nieuwe persoonsvolgende financiering die er zit aan te komen in de ouderenzorg. Hierbij worden de overheidssubsidies voor zorg niet meer rechtstreeks toegekend aan de voorzieningen, maar komt het beheer in handen van de zorgvragers. Hierdoor zullen ouderen meer keuze en controle krijgen over de diensten die hen ondersteunen. Het zal een must worden om vraaggestuurde dienstverlening te kunnen bieden. **Het ontwikkelen, bouwen en beheren van het toekomstig woonzorgcentrum is dan ook specialistenwerk.** Het gebouw dient gewapend te zijn voor de toekomst, rekening houdend met tendensen, betaalbaarheid, met behoeften van de zorgvrager maar ook behoeften van het zorgpersoneel, bijvoorbeeld naar ergonomie toe.

Wellicht valt te overwegen of dient minstens de vraag gesteld of een lokaal bestuur de nodige competenties blijft behouden om dit in de toekomst te waarborgen. Een aantal omliggende lokale besturen hebben hun zorginstellingen ondergebracht in verzelfstandigde entiteiten anderen houden hun zorg in eigen beheer.

Voor de gemeente Brecht bestaat er ruim tien jaar een intensieve samenwerking binnen het WoonZorgCollectief met de vzw's Compostela, Wijtshage en Welvaart. Voor de huidige verbouwingsplannen wordt het lokaal bestuur geadviseerd door een medewerker van dit samenwerkingsverband. Er is een waarnemende deelname aan de raden van bestuur van de vzw Compostela, gezamenlijke deskundigheidsbevordering van de personeelsleden en het opvolgen van de ontwikkelingen in de ouderenzorg binnen het coördinatiecomité van de directies van de tien voorzieningen. Deze samenwerking wordt door alle partijen als zeer zinvol ervaren. De uitbouw tot een meer formele samenwerkingsconstructie behoort tot de mogelijkheden in de toekomst.

METING MEI 2023 VOOR DE DAGPRIJZEN WOONZORGCENTRA					
gewest	gemeente	rechtsvorm	dossiernummer	naam voorziening	WZC eenpersoonskamer
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brasschaat	NV	120.101	Salvé	81,32
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brasschaat	NV	120.104	Buitenhof	72,71
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brasschaat	VZW	120.105	De Mick	71,46
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brasschaat	Ver.	120.107	Vesalius	83,90
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brecht	OCMW	121.102	Sint-Maria	63,04
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brecht	VZW	121.104	De Kleine Kasteeltjes	84,33
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brecht	VZW	121.105	Klavertje Vier	71,85
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Brecht	BV	121.107	Sint-Lenaartshof	83,33
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Hoogstraten	OCMW	133.101	Stede Akkers	64,63
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Malle	OCMW	144.102	Ter Bleeke	64,52
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Malle	VZW	144.103	De Dennen	72,61
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Malle	VZW	144.104	Campus Mariënhove	67,72
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Rijkevorsel	NV	159.101	Den Brem	75,15
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Rijkevorsel	OCMW	159.102	Prinsenhof	66,27
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Wuustwezel	VZW	174.102	Amandina	75,00
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Zoersel	CVBA	176.101	Residentie Halmolen	77,16
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Zoersel	VZW	176.103	ZNA Joostens	65,27
regio: Vlaams Gewest	regio: G.Zoersel	VZW	176.104	De Buurt	77,18

Bron: www.zorg-en-gezondheid.be

Gewogen gemiddelde dagprijs in woonzorgcentra: openbaar/profit/social profit op 1 mei 2023				
	Aantal WZC in 2023	Gemiddelde dagprijs 2022	Gemiddelde dagprijs 2023	Stijging inc. inflatie
Openbare Woonzorgcentra	216	€ 60,63	€ 66,48	9,65%
For profit*	266	€ 69,60	€ 76,31	9,33%
Social profit*	337	€ 61,93	€ 68,37	10,37%
Totaal: Vlaanderen	819	€ 63,79	€ 70,15	9,97%

Bron: www.zorg-en-gezondheid.be

Kerncijfers WZC Sint-Maria

Opnamevragen	2019	2020	2021	2022
Aantal	79	62	73	71

Bewonerspopulatie naar leeftijd en geslacht	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%
-65 jaar	2	1,96	2	1,9	2	1,94	1	1,02
65 - 79 jaar	20	19,61	21	20,8	14	13,59	12	12,24
80 - 89 jaar	51	50	53	52,5	46	44,66	47	47,96
+ 90 jaar	29	28,43	25	24,8	41	39,81	38	38,78
Totaal aantal bewoners	102		101		103		98	
Gemiddelde leeftijd	85,78		86,11		87,25		87,31	
Aantal mannen	28	27,45	30	29,7	33	32	26	26,53
Aantal vrouwen	74	72,55	71	70,3	70	68	72	73,47

Bewonerspopulatie naar situatie bij aanmelding	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%

Thuis	55	53,92	53	52,5	35	47,94	46	46,94
Voorzieningen WZCollectief	13	12,25	11	10,9	12	16,44	15	15,31
Ziekenhuis	24	23,25	26	25,7	17	23,29	27	27,55
Andere	10	9,8	11	10,9	9	12,33	10	10,20
TOTAAL	102	100	101	100	73	100	98	100

Bewonerspopulatie naar herkomst	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Eigen gemeente	102	100	101	100	103	100	96	97,96
andere	0	0	0	0	0	0	2	2,04
TOTAAL	102		101		103		98	

Bewonerspopulatie naar validiteit volgens RIZIV-gegevens		2019		2020		2021		2022	
		#	%	#	%	#	%	#	%
Validen	O	11	10,78	10	9,9	7	6,80	7	7,14
Semi-validen	A	10	9,8	8	7,9	10	0,97	10	10,20
Zorg-behoevenden	B	42	41,18	38	37,6	43	41,75	42	42,86
	C	10	9,8	10	9,9	10	0,97	8	8,16
	C+dem	20	19,6	26	25,7	25	24,71	24	24,49
	D	9	8,82	9	8,9	8	7,77	7	7,14
TOTAAL		102		101		103		98	
Aantal dementerenden B, C en D op 31/12		81	741	83	82,2	83	80,58	81	82,65
emiddelde bezettingsgraad uitgedrukt in %		2019		2020		2021		2022	
		99,26		98,76		96,02		93,78	

Gemiddelde verblijfsduur uitgedrukt in jaren en maanden	2019	2020	2021	2022
Gemiddelde verblijfsduur (formule 4) (Uitgedrukt in jaren en maanden)	3j 2mnd	3j 5mnd	3j 4mnd	3j 3 mnd

Kerncijfers CVK Sint-Maria

Geregistreerde opnamevragen	2019	2020	2021	2022
Aantal	38	25	23	33

Doorverwijzende instantie	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Familie / mantelzorger	32	84,2	22	88	20	87	29	72,5
Sociale dienst ziekenhuis	3	7,9	2	8	1	4	6	15
Sociale dienst andere	2	5,3	1	4	0	0	0	0
Andere (o.a. thuiszorgdienst, huisarts)	1	2,6	0	0	2	9	5	12,5
TOTAAL	38	100	25	100	23	100	40	100

Situatie bij aanmelding	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Thuis alleen	22	57,9	13	52	15	65	21	52,5
Thuis samenwonend	7	18,4	3	12	5	22	14	35
Ziekenhuisverblijf	9	23,7	9	36	3	13	2	5
WZC – kortverblijf	0	0	0	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0	0	3	7,5
TOTAAL	38	100	25	100	23	0	40	100

Reden van opname in CVK	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Tijdelijke verminderde zelfredzaamheid	11	28,9	9	36	4	18	8	20
Crisisopvang	3	7,9	0	0	2	9	3	7,5
Leefkwaliteit mantelzorger (eventjes) bevorderen	1	2,6	6	24	3	13	3	7,5
Afwezigheid mantelzorger	11	28,9	2	8	10	43	12	30
Herstel na ziekte	6	15,8	4	16	2	9	10	25
Woning onvoldoende aangepast aan (tijdelijke) zorgbehoefte	2	5,3	0	0	0	0	0	0
Proefperiode voor definitieve opname	2	5,3	1	4	1	4	1	2,5
Palliatieve setting	0	0	1	4	0	0	0	0
Andere	2	5,3	2	8	1	4	3	7,5
TOTAAL	38	100	25	100	23	100	40	100

Gebruikerspopulatie naar zorggraad	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Validen (O en A)	11	31,4	12	48	9	40	15	37,5
Zorgbehoevenden (B en C)	20	57,1	9	36	10	43	25	62,5
Personen met dementie (B-dem, C-dem en D-dem)	4	11,5	4	16	4	17		
TOTAAL	35	100	23	100	23	100	40	100

Verblijfsduur in kortverblijf	2019	2020	2021	2022
≤ 7 dagen	3	12	2	2
8 dagen – 14 dagen	7	20	4	8
15 dagen – 21 dagen	12	79	4	6
22 dagen – 28 dagen	4	77	7	4
> 28 dagen	9	591	6	13

Gemiddelde bezettingsgraad	2019	2020	2021	2022
Facturatie-dagen (formule 3)	65,39	69,67	53,33	91,23

Situatie bij ontslag	2019		2020		2021		2022	
	#	%	#	%	#	%	#	%
Thuis	29	85,3	13	52	15	65,22	20	55,56
Opname in een ziekenhuis	3	8,9	0	0	1	4,35	0	0
Opname in een woonzorgcentrum	1	2,9	11	44	6	26,09	13	36,11

Opname in een ander CVK	1	2,9	0	0	0	0	0	0
Overlijden van bewoner	0	0	1	4	1	4,34	0	0
Andere	0	0	0	0	0	0	3	8.33
OTAAL	34	100	25	100	23	100	36	100

18.6.4. Welzijns-campus LDC Het Sluisken en LDC Lindeboom

Aantal lokale dienstencentra, per 10.000 inwoners van 65 jaar en ouder		2021	2022	2023
Gemeente Brecht	Waarde	2	2	2
	Verhouding	3,37	3,26	3,12
Burgemeenten	Waarde	10	10	12
	Verhouding	2,4	2,34	2,75
Provincie Antwerpen	Waarde	90	94	103
	Verhouding	2,43	2,5	2,68

Het huidige dienstencentrum Het Sluisken is sedert 2006 ondergebracht in het gebouw met bijkomende woonzorgkamers en serviceflatcomplex en sluit aan bij de inkomhal van het woonzorgcentrum. Deze werken werden uitgevoerd op de bouwruimte die in de oorspronkelijke plannen uit de jaren vijftig voor het rusthuis voorbehouden waren voor het nooit uitgevoerde tweede lot van de heropbouw van het Sint-Maria Godshuis. Dit dienstencentrum fungeert als cafetaria voor familie en bewoners van het woonzorgcentrum, sociaal restaurant en cursus- en vergaderlokalen voor het dienstencentrum. Er is een kapsalon, een wasserette, een computerleslokaal en aan de achterzijde bureelruimten voor onder andere de Minder Mobile Centrale, Handicar, opnamedienst van het woonzorgcentrum, financiële administratie van het woonzorgcentrum, burelen directie en chef-kok. Er vinden grotere evenementen plaats, optredens en informatievergaderingen.

De maximale capaciteit van het dienstencentrum bedraagt een kleine honderd zitplaatsen. Aan de inkomhal deelt de centrumverantwoordelijke een bureel met de pensioendienst. De cafetaria wordt verzorgd door vrijwilligers; het sociale restaurant betreft zijn maaltijden uit de keuken van het woonzorgcentrum. Verschillende verenigingen maken gebruik van de lokalen van het dienstencentrum.

Met de geplande vervangingsbouwwerken voor het huidige WZC Sint Maria zal er over gewaakt dienen te worden dat er een vlotte verbinding blijft in functie van cafetaria, nachtpermanentie voor de serviceflats, de administratieve diensten, het kapsalon, e.a.

Het dienstencentrum De Lindenboom bevindt zich aan de achterzijde van het Goorhof. In het masterplan voor de openbare gebouwen in Sint-Job zal er voor dit dienstencentrum in de komende bestuursperiode nagekeken dienen te worden of deze locatie de meest geschikte blijft.

Voor de deelgemeente Sint Lenaarts heeft het lokaal bestuur een voorlopige vergunning voor een derde dienstencentrum. Deze voorlopige vergunning blijft geldig tot 2026. Het lokaal bestuur zal zich voor die datum moeten uitspreken over de effectieve realisatie. De resultaten van een recent uitgevoerde bevraging in het kader van buurtanalyse kan een breder beeld op de bestaande noden geven en gebruikt worden om hierin een gefundeerde beslissing te nemen.

Met de aanpassingen in de doelstellingen van de lokale dienstencentra in het nieuwe woonzorgdecreet doen onze dienstencentra momenteel een buurtonderzoek. **Daar waar tot voor kort een Lokaal Dienstencentrum vooral aan een aantal regels en normen aangaande vormingen en activiteiten moest voldoen, ligt de focus nu op zorg op maat, autonomie nastreven/bevorderen en werken aan sociale cohesie en het aanbieden van buurthulp.** Het aantal activiteiten is niet meer doorslaggevend

maar moeten laagdrempelig zijn en georganiseerd worden met lokale verenigingen aan de hand van noden. Belangrijk hierbij is dat de activiteiten een middel zijn om het doel te bereiken i.p.v. een doel op zich. **Het doelpubliek is verbreed en omvat nu ouderen, mantelzorgers en kwetsbare personen.**

Om te weten hoe de buurt in elkaar zit en om op de hoogte zijn van de reële noden, uitdagingen en kansen in de verschillende buurten in Brecht maken de dienstencentra een buurtanalyse. Ze doen dat aan de hand van een buurtbevraging. In deze bevraging richten ze zich tot alle volwassenen vanaf 18 jaar. De bevraging kan online op de gemeentelijke website ingevuld worden. Elke 70 plusser krijgt een brief in de bus met daarop wat extra uitleg waar het over gaat. De online link en Qr-code staan in die brief. Tevens wordt ook vermeld waar er eventueel afgedrukte exemplaren te verkrijgen zijn en waar die mogen ingeleverd worden. Zo kunnen er papieren vragenlijsten opgehaald worden in de bibliotheken en in beide dienstencentra en er is ook gelegenheid om die daar meteen in te vullen en weer in te leveren.

De bevraging is ondertussen van start gegaan en loopt tot zeker 8 januari 2024.

18.6.5. Assistentiewoningen Het Sluisken en 't Zand

Er is geen programmatienorm meer voor erkende assistentiewoningen. Verschillende actoren (gaande van privé-investeerders tot lokaal bestuur) zouden in principe nog assistentiewoningen kunnen ontwikkelen. Eventuele initiatiefnemers zullen zich goed moeten bezinnen over dagprijs en kwaliteit van dienstenaanbod.

Aantal plaatsen in assistentiewoningen per 100 inwoners 65+		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brecht	Waarde	137	121	121	121	121	121	121	121
	Verhouding	2,7	2,3	2,2	2,2	2,1	2	2	1,9
Provincie Antwerpen	Waarde	6245	9173	7749	7977	8770	9872	10590	11136
	Verhouding	1,8	2,6	2,2	2,2	2,4	2,7	2,8	2,9
Buurgemeenten	Waarde	654	844	798	798	822	822	898	933
	Verhouding	1,8	2,2	2,1	2	0,2	2	2,1	2,1

Bron: www.gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be

Kerncijfers

Aantal opnamevragen	2019	2020	2021	2022
Het Sluisken	14	18	9	11
't Zand	16	17	8	25

Populatie volgens herkomst Het Sluisken	2019	2020	2021	2022
Eigen gemeente	31	32	29	38
Andere	0	0	0	1
TOTAAL	31	32	29	39

Populatie volgens herkomst 't Zand	2020	2021	2022
Eigen gemeente	44	43	34
Andere	3	0	11
TOTAAL	47	43	45

Aantal overlijdens en transfers Het Sluisken	2019	2020	2021	2022
Overlijdens	0	0	0	5
Transfers	0	2	6	3
TOTAAL	0	2	6	8

Aantal overlijdens en transfers 't Zand	2019	2020	2021	2022
Overlijdens	2	2	2	4
Transfers	3	2	2	12
TOTAAL	5	4	4	16

18.6.6. Ontwikkelen van gemeentelijke visie (ouderen)zorg

Steeds meer mensen bereiken een zeer hoge leeftijd. Elk jaar nog stijgt de levensverwachting. Deze vergrijzing van onze bevolking brengt ook een aantal maatschappelijke uitdagingen met zich mee die een stimulerend lokaal ouderenbeleid noodzakelijk maken.

Momenteel worden de serviceflats, lokale dienstencentra, WZC Sint-Maria en DIO- en aanleunwoningen operationeel aangestuurd vanuit de directeur ouderenzorg. Daarnaast staat de directeur ouderenzorg ook in voor ontwikkeling van een visie rond ouderenbeleid.

Het is de vraag of deze combinatie van taken op langere termijn nog langer houdbaar is.

Immers, de komende decennia zal het zorglandschap in het algemeen onder grote druk komen te staan: de zorgvraag neemt de volgende jaren sterk toe, in het bijzonder door de vergrijzing en door meer medische mogelijkheden. Het huidige zorgsysteem zoals we het nu kennen wordt op termijn onbetaalbaar. We zijn genoodzaakt op zoek te gaan naar alternatieve zorgvormen om te kunnen blijven beantwoorden aan de steeds veranderende noden in het zorglandschap.

Daarnaast dienen we rekening te houden met het profiel van 'de oudere' in de toekomst: dienstverlening op maat, snelle service, de mogelijkheid om beslissingen te annuleren, het zijn vanzelfsprekendheden in ons dagelijks leven. Mensen die dat gewend zijn, zullen hetzelfde vragen van de ouderenzorgorganisaties waarbij ze straks aankloppen. **De diversiteit aan noden zal zeer verschillend worden, 'de' zorgbehoevende oudere bestaat niet langer.**

Het bundelen van krachten binnen een lokaal netwerk zal een onmisbare factor zijn om aan deze grote uitdaging een antwoord te kunnen bieden. Iedere zorgactor is overtuigd van de noodzaak aan samenwerking maar stuit op de eigen grenzen van kennis, mogelijkheden beschikbaarheid en inzetbaarheid die eigen zijn aan de beroeps categorie of werkvorm.

Op lokaal niveau is nood aan de uitwerking van een degelijk ouderen- en zorgbeleid, dat zowel een intramuraal als stevig extramuraal aanbod omvat voor het ganse Brechtse grondgebied.

Dit alles impliceert eveneens dat de vraag naar gespecialiseerde profielen ouderenzorg in de toekomst zal toenemen.

Zoals blijkt uit deze omgevingsanalyse zal ouderenzorg een zeer belangrijk thema uitmaken voor onze gemeente. De vergrijzing heeft impact op heel wat domeinen. Hoe groot is bijvoorbeeld de impact van alleenstaande ouderen op ons woonbeleid? Welke ICT toepassingen kunnen het leven van onze ouderen vergemakkelijken, zowel thuis als in een assistentiewoning of woonzorgcentrum? Het is aan de gemeente om een visie te ontwikkelen over de aanpak om met deze tendensen om te gaan. Het maken van tijdige keuzes zal hierin een belangrijke rol spelen (bijvoorbeeld voorafgaand aan de bouw van het woonzorgcentrum)

18.6.7. DIO- en aanleunwoningen

In 2020 werden op de site van OCMW Brecht 18 studio's als DIO-woningen in gebruik genomen en 12 aanleunwoningen (gericht op ouder en kwetsbaar publiek, o.a. valide partners van zwaar zorgbehoevende bewoners die verblijven/verbleven in WZC Sint-Maria).

Bij de actualisatie van de wachtlijst voor de DIO-woningen is gebleken dat er voor een aantal wachtenden ondertussen een andere oplossingen gevonden is. Aangezien er op korte termijn vermoedelijk geen studio's vrijkomen, wordt dit duidelijk gecommuniceerd aan geïnteresseerden bij de inschrijving op de wachtlijst. Na actualisatie telt de wachtlijst voor de DIO-woningen momenteel nog 19 kandidaten uit de gemeente Brecht en 3 van buiten Brecht. Voor de aanleunwoningen zijn er 6 kandidaten uit de gemeente Brecht en 2 van buiten Brecht.

Er wordt overwogen om de wachtlijst voor de aanleunwoningen mee te integreren in het wachtlijststelsel voor de serviceflats het Sluisken.